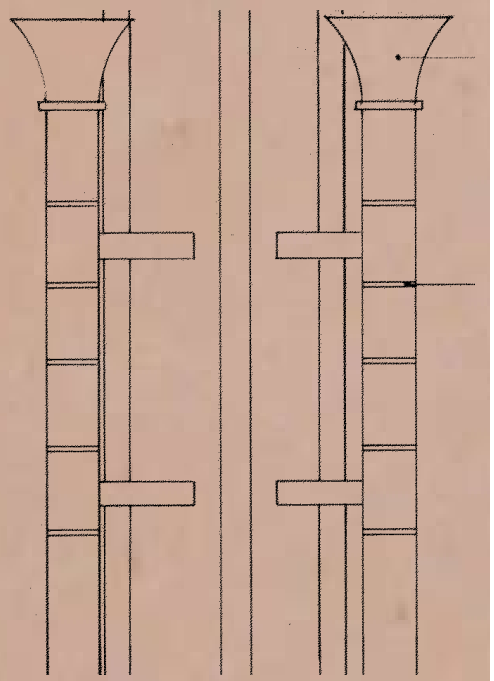

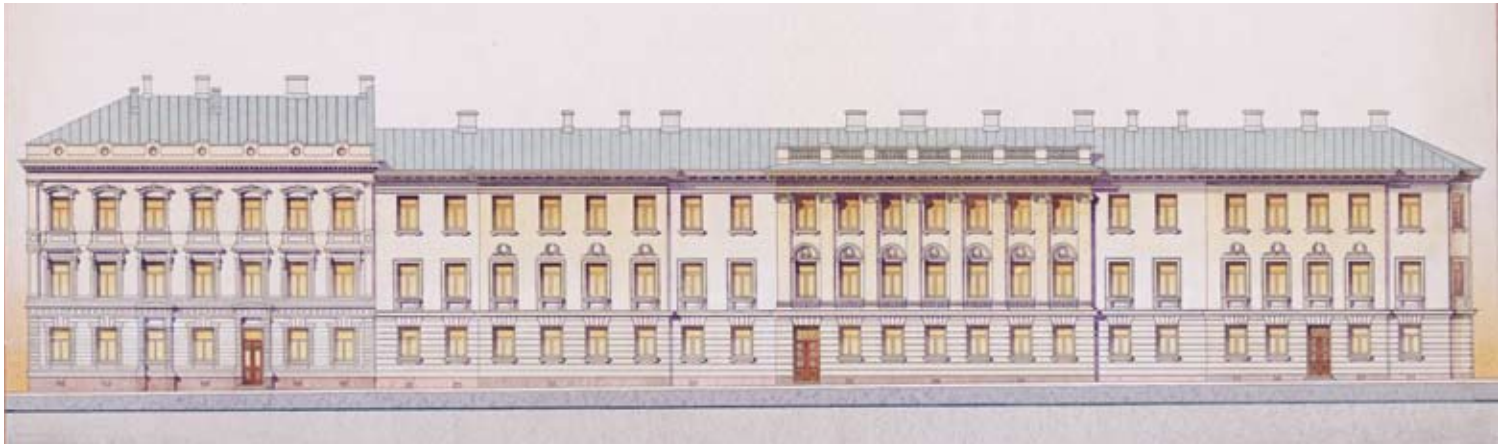

RAKENNUSHISTORIASELVITYS

ALEKSANTERINKATU 4-10

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

2010 Arkkitehtitoimisto Okulus

Etukannen originaalit: 1915 YRY / Schjerfbeck, Kansallisarkisto / Rakennushallituksen kokoelmat

Takakannen kuva: Nykytilakuva 2010

Aleksanterinkatu 4-10

Työ- ja elinkeinoministeriö

Rakennushistoriaselvitys

11.6.2010

Arkkitehtitoimisto Okulus Oy
Mikko Bonsdorff
Kati Winterhalter

Julkaisutiedot

Työn tekijät

Arkkitehti Kati Winterhalter, SAFA
Arkkitehti Mikko Bonsdorff, SAFA

Arkkitehtitoimisto Okulus
Bastvikin kartano
Vanha Saunalahdentie 20
02330 Espoo

puhelin 09-4553554 tai
040-7185831 (KW)
040-5708657 (MB)

etunimi@okulus.fi

Työn tilaaja
Senaatti-kiinteistöt
Johtava asiantuntija Marjatta Erwe
Tulostuspaikka
Sokonet, Espoo

VALTION TILOJEN KÄYTTÄJIÄ (ei kattava)

4

1905...1988	Lääninhallitus
1905...	Vankeinhoitolaitos
1905...	Painohallitus
1905...	Helsingin komendantin virasto
1990...	Kauppa ja teollisuusministeriö
2008...	Työ- ja elinkeinoministeriö

6

1896...	Helsingin komendantin virasto
1896...	Vankeinhoitolaitos
1896...	Päällikköhallitus
1896-1904	Läänin maanmittauskonttori
1905...	Painohallitus
1905-1988	Lääninhallitus
1905...	Lääkintöhallituksen tiloja (mm.)
1905...	Tullihallitus
1990...	Kauppa ja teollisuusministeriö
2008...	Työ- ja elinkeinoministeriö

8

1852-1885	Ruotsalainen tyttökoulu
1885-1904 (1915)	Yleisten rakennusten ylihallitus
1885-1968	Lääkintöhallitus (3. krs)
1905...	Kalastuksen tarkastuslaitos
1968...	Kauppa ja teollisuusministeriö
2008...	Työ- ja elinkeinoministeriö

10

1893-1904	Lääninhallitus
1904.-1915	Yleisten rakennusten ylihallitus
1904 - 1915	Läänin maanmittauskonttori
1915...	Senaatin arkisto
1915-1968	Lääkintöhallitus
1968...	Kauppa ja teollisuusministeriö
2008...	Työ- ja elinkeinoministeriö

Perustiedot

Omistaja
Suomen valtio / Senaatti-kiinteistöt Oy

Osoite
Aleksanterinkatu 4-10
Leopardin kortteli
00170 Helsinki

Käyttäjä
Teollisuus- ja elinkeinoministeriö

Suojelustatus
18.9.1980 suojeltu valtion rakennusten suojelusta annetun asetuksen 278/65 nojalla, nykyisin asetus 480/85

Huoneisto pinta-ala
3280 m^2

Bruttolaajuus
6430 brm2

Tilavuus
23150 m3

ALEKSANTERINKATU 4-10 HISTORIAN VAIHEITA

Ensimmäinen asu kauppiastaloina 1810-20
suunnittelijat:
A4 osin C. L. Engel
A6 Wannberg
A8 Anders Kocke
A10 Pehr Granstedt

Porvaristalo 1820...
Juhlasali 1856
Korotus 1883

Porvaristalo 1812
Pihasiipi 1864

Porvaristalo 1813
Tyttökoulu 1852

Porvaristalo 1817

A4:n korotus ja uusi julkisivu 1883-4
suunnittelija: Th. Höijer
Valtio omistaa koko talorivin 1904...1905

Virastotalo 1905
Lääninhallitus

Valtion virastoja 1896

YRY ja Lääkintöh. 1885

Lääninhallitus 1894
YRY 1904-1915

Peruskorjaus ja
Julkisivut 1915-1919

Peruskorjaus ja
Julkisivut 1915-1919

Korotus ja
Julkisivut 1915-1919

Julkisivujen A6-10 yhdistäminen + A 10 korotus
YRY / Sv. M. Schjerfbeck + W. Barmin

Julkisivun madaltami-
nen ja riisuminen
Peruskorjaus 1938-9

Peruskorjaus 1938-9

Peruskorjaus 1938-9

Peruskorjaus 1938-9

Lääninhallituksen talo 1938-39
YRY/ Välikangas + Vähäkallio

Koko kiinteistön ministeriö 1989-92
suunnittelija: NRT / Kari Raimoranta

Peruskorjaus 1990

Peruskorjaus 1990

Peruskorjaus 1992

Peruskorjaus 1992

Palovauriokorjaus
ja perusparannus
2009

Palovauriokorjaus
ja perusparannus
2009

Sisällysluettelo

Huoneessa A219 vuonna 1988 kuvattu vanha painike. NRT

Johdanto

1 Yleistä tutkimuksesta

1.1 Tutkimustyön tavoitteet ja rajaus 8
1.2 Raportin rakenteesta 8
1.3 Nimityksistä ja numeroinnista 8
1.4 Keskeiset lähteet 9
1.5 Kiinteistön suojelustatus 9

2 Vanhempi rakennushistoria

2.1 Asemakaavallinen tausta 10
2.1.1 Helsingin palo 10
2.1.2 Kocken ja Ehrenströmin kaavat 11

2.2 1812 – 1820 Pitkäkadun porvaristalorivi kasvaa 12
2.2.1 A4 Borgströmin palatsimaisen vuokratalon suunnitelma 14
2.2.2 A6 Korttelikyljen ensimmäinen uudisrakennus 18
2.2.3 A8 Kauppias Weckmanin talosta senaattori Walleenin taloksi 20
2.2.4 A10 Kauppias Cadeniuksen puoti ja talo 24
2.2.5 1800-luvun alun rakenteista 28

2.3 1850 – 1880 Keisarillisen palatsi, hotelli ja koulu 30
2.3.1 A4 Hotel de Russieta kutsuttiin nimellä Oelzes Salong 32
2.3.2 A6 Litografi Liewendalin talo 36
2.3.3 A8 Tyttöjen nauru ja leikki kaikuivat pihoilla 38
2.3.4 A10 Deckerin suvun pitkä omistusjakso 42

2.4 1885 – 1895 Valtion virastot saapuvat 44
2.4.1 A4 Höijerin suunnittelema vuokrakasarmi 46
2.4.2 A6 Liewendalin talo siirtyy virastokäyttöön 50
2.4.3 A8 Yleisten rakennusten ylihallitus ja lääninrakennuskonttori 52
2.4.4 A10 Lääninhallitus 1894 - 1905 56

2.5 1896 - 1915 Dokumentoiva virasto 58
2.5.1 A10 Kuvasarja Yleisten rakennusten ylihallituksesta noin 1910 60

2.6 1915 – 1917 Yhtenäinen uusi julkisivu 64
2.6.1 Julkisivujen yhtenäistäminen 65
2.6.2 Rakennustyöt 1915-1919 68

2.7 1935 Tilanne ennen suurta peruskorjausta 74
2.8 1938 – 1939 Rakennushallituksen tekemä suuri peruskorjaus 76
2.8.1 Lähtökohtia ja perusperiaatteita 76
2.8.2 Peruskorjauksen arkkitehtoninen ja toiminnallinen perusidea 79
2.8.3 Peruskorjauksessa toteutetut muutostyöt 81
2.8.4 Peruskorjauksen uudisosat 84
2.8.5 Rakenteet ja materiaalit 88
2.8.6 Lämpökeskusvoimala 93

2.9 1938-1988 Pieniä muutostöitä 94
2.9.1 Ylläpitoa ja päivittämistä 94
2.9.2 Rakennushallituksen 1960-luvun pieniä muutos- ja kunnostustöitä 95
2.9.3 Kauppa- ja teollisuusministeriön toimitilat ja E-portaan hissi 98
2.9.4 Saunasuunnitelma 1973 104
2.9.5 Julkisivujen kunnostus 1984 104

3 Peruskorjaus 1989-92

3.1 Peruskorjaushanke 106
3.1.1 Yleistä 106
3.1.2 Laatutavoitteet 107
3.1.3 Uudistustavoitteet 108
3.1.4 Väritutkimus 108
3.1.5 Asemakaava ja tonttinumerointi 109

3.2 Esisuunnitelma 1986 ja Museoviraston lausunto 1987 109

3.3 Julkisivumuutokset 110

3.4 Sisätilamuutokset 113
3.4.1 Yleiset tavoitteet 113
3.4.2 Historiallisten tilojen interiöörit 114
3.4.3 Värisuunnittelu 114
3.4.4 Uusia tiloja vanhaan runkoon 116
3.4.5 Tyyli 118

3.5 Peruskorjauksen muutos- ja kunnostusperiaatteet 120
3.5.1 Yleistä 120
3.5.2 Perusrakenteiden käsittely 120
3.5.3 Ikkunat ja ovet 123
3.5.4 Irtokalustus ja valaistus 136
3.5.5 Talotekniikka 140
3.5.6 Julkisivujen käsittely 142

4 Peruskorjauksen jälkeisiä töitä

4.1.1 NRT luottosuunnittelijana 144
4.1.2 Erillishankintana tehtyä sisustussuunnittelua 144
4.2 Palovauriot 2008 145

Viitteet 146
Lähteet 148

Keskeisten tilojen historiahuonekortit, hakemisto 149
1. kerros 150
2. kerros 212
3. kerros 268

Liitteet 328
Ajoituspohjat, laadittu 2010
Pohjapiirustukset 1935
Pohjapiirustukset 1938

Johdanto

Aleksanterinkatu 4-10 kiinteistön historia on pitkä ja monisäikeinen. Nykytila on syntynyt hyvin monenlaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden ja arkkitehtonisten virtausten tuloksena. Helsingistä on vaikea kuvitella löytävänsä toista rakennusta, joka olisi niin monen eri toimijan sekä tyylillisen ja funktionaalisen tavoitteen konglomeraatio kuin Aleksanterinkatu 4-10. Helsingin palon jälkeen 1800-luvun alussa nämä neljä kauppiastaloiksi suunniteltua ja rakennettua pihapiiriä olivat kaupungin toiminnan ytimessä ja valmistuessaan kaupungin arvovaltaisimpien kauppiaiden omistamia ja liikeyrityksiä itsessäänkin. Vuosikymmenten kuluessa kaupankäynti kasvavassa kaupungissa siirtyi etäämmälle ja Leopardin korttelin ominaisluonne vakiintui hallinnolliseksi. Aleksanterinkatu 4-10 sijaitsi valtakunnan kahden tärkeimmän valtakeskittymän välissä. Sen naapureina ovat Valtioneuvoston linna ja Presidentinlinna.

Kiinteistön nykytilassa sen varhaisempi, hyvinkin elävä historia on vain paikoin hahmotettavissa ilman taustatietoa. Toisaalta rakennuskokonaisuuden vaiheiden tunteminen avaa silmät ymmärtämään tilojen pienten yksityiskohtien merkityksiä ja syitä. Kauppiastaloista muotoutunutta rakennusryhmää on perusteellisesti muokattu kolmessa vaiheessa, joiden kunkin tavoitteena on ollut luoda edustava ja toimiva, ajanmukainen valtiollisten toimistojen ja virastojen toimitalo. Nämä vaiheet sijoittuvat 1910-luvun lopulle, 1930-luvun lopulle sekä 1980-luvun lopulle. Kukin näistä vaiheista on pyrkinyt määrätietoisesti poistamaan lähihistoriansa merkkejä, mutta varsin erilaisin keinoin. 1910-luvun muutokset pyrkivät yhdistämään kiinteistöjä toiminnallisesti. Arkkitehtonisesti esikuvat olivat menneisyydessä, engeliläisessä ”puhdasoppisessa” klassismissa. 1930-luku katsoi tulevaisuudenuskossaan eteenpäin, tunnusti modernismin yksinkertaisuutta ja paransi kiinteistön teknisiä järjestelmiä kategorisesti. Monimutkaiset ja tehottomat pihasiivet saivat väistyä rationaalisen toimistorakentamisen tieltä. Tämä 1930-luvun peruskorjaus on kiinteistön rakennushistorian merkittävin yksittäinen muutos. 1980-luku taas pyrki löytämään rakennustutkimuksen keinoja käyttäen innoituksensa vanhemman menneisyyden merkityssisällöistä, mutta eklektisesti ja kepeästi. Näiden nuorempien kerrostumien alla rakennusten alkuperäiset hahmot ja käyttötavat ovat kuitenkin edelleen vahvasti läsnä.

Arkkitehdit NRT Oy:n ja arkkitehti Kari Raimorannan 1980-luvun lopussa luoma kokonaisuus on varsin poikkeuksellinen suomalaisessa aikalaisarkkitehtuurissa. Silloin tehtyä peruskorjausta voisi luonnehtia postmodernistiseksi restauroinniksi. Katujulkisivuissa ei tehty juuri mitään muutoksia, pihajulkisivuja elävöitettiin ja interiöörit muokattiin täysin. Tehdyissä ratkaisuissa voi nähdä kaksi erilaista ja voimakasta ideaa: 1) vanhojen autenttisten pintojen ja värien sekä niiden luomien mielikuvien käyttäminen mahdollisimman oikein tehdyn restauroinnin raaka-aineena sekä 2) ”liiallisen vaatimattomuuden” poistaminen tuomalla interiööreihin uusia, mutta ikiaikaisia muotoja ja rikkaita värejä. Tämän peruskorjauksen tavoitteena oli luoda laadukasta ja pitkäikäistä ympäristöä ministeriötason käyttöön, joten hankkeen resurssit sallivat perusrakentamiseen verrattuna poikkeuksellisen huolellisen suunnittelun ja toteutuksen. Näistä aineksista on syntynyt arkkitehtonisesti ainutlaatuinen, mutta myös osin ristiriitainen kokonaisuus.

Aleksanterinkatu 4-10:n rakennushistoriaselvityksen laatiminen on ollut harvinaisen työläs sukellus rakennuskulttuurimme ja valtiollisen historiamme syövereihin. Tyypillisesti vanhojen rakennusten historia on kuorittavissa vaihe vaiheelta ja yleensä jokaisen muutosvaiheen ratkaisuille on löydettävissä selkeät toiminnalliset lähtökohdat, jotka ovat pukeutuneet kunkin aikakauden luonteenomaisiin ratkaisuihin. Aina 1980-luvulle saakka arkkitehtuurin kehitystä voi kuvata eräänlaisella luontaisella sukkessiolla, jolle tyypillistä on aiheiden yksinkertaistuminen ja ratkaisujen rationaalistuminen. 1980-luvulle tultaessa, modernismin kriisissä, siis postmodernin ajattelun siiryttyä arkkitehtienkin toimintaan, historiatietoisuuden vahvistuminen ja restaurointiteorioiden kehittyminen tuotti tilanteen, jossa peruskorjaus osin riisui aiempia kerroksia, mutta myös nosti eri ikäisiä kerrostumia samanaikaisesti katsottaviksi ja edelleen lisäsi kokonaisuuteen oman, osin irrationaalisen ja rikaan kerrostumansa. Kuvaavaa rakennuksen historian kompleksisuudelle on, että mielikuva kiinteistöstä on tutkimustyön aikana muuttunut oleellisesti. Toivomme, että käsillä oleva raportti innostaa katsomaan rakennusta ja myös näkemään sen!

Tekijät

HKM KA

Vanhin tunnettu valokuva Aleksanterinkadun itäpään rakennuksista, tiettävästi noin 1880. Aleksanterinkatu 4-10:n rakennukset esiintyvät edelleen jokseenkin alkuperäisasussaan. Tässä talorivissa ja samojen kortteleiden toisella puolella, torijulkisivussa, asustivat kapungin merkittävimmät porvarit.

1. Yleistä tutkimuksesta

1.1. TUTKIMUSTYÖN TAVOITTEET JA RAJAUS

Tämä rakennushistoriaselvitys on laadittu talvikaudella 2009-2010 Senaatti-kiinteistöjen tilauksesta. Rakennushistoriaselvitys pyrkii antamaan kattavan kokonaiskäsityksen Aleksanterinkatu 4-10:n kiinteistön monisäikeisestä historiasta.

Ajallisesti raportti rajautuu Helsingin vuoden 1808 tuhoisasta tulipalosta vuoden 2008 ministeriörakennuksen toisessa kerroksessa alkaneen tulipalon jälkeiseen korjaustyöhön. Tämä 200 vuotta Helsingin ytimen ja suomalaisen paikallishallinnon historiaa pitää sisällään paljon pieniä tapahtumia ja sivupolkuja, joita tämän työn yhteydessä ei ole voitu seurata kovinkaan pitkälle. Kiinteistön historia voidaan hahmottaa kolmena jaksona: 1) tonttien uudisrakennus palon jälkeen ja kiinteistöjen erillinen yksityisomistus, 2) kiinteistöjen vähittäinen siirtyminen valtion omistukseen vuodesta 1852 eteenpäin ja kiinteistöjen muuttuminen erillisiksi virastorakennuksiksi sekä 3) noin vuodesta 1915 alkanut kiiinteistöjen käsittely yhtenä valtion omistamana virastotalokokonaisuutena.

Työtä aloitettaessa tilaaja esitti ajatuksen, että tutkimus voisi painottua 1900-luvulla tehtyihin muutostöihin ja vanhempien kerrostumien tutkiminen voisi jäädä vähemmälle. Tällöin jo todettiin, että vanhempien vaiheiden tunteminen on joka tapauksessa välttämätöntä rakennuksien kaikkien mutkien ymmärtämiseksi. Työtä tehdessä varhaisten vaiheiden käsittelyä pyrittiinkin pitämään keveämpänä, mutta viimeistään huonekortteja laadittaessa, siis konkreettisten ovien ja tilarakenteiden historiaa selvitettäessä varhaisimmatkin vaiheet astuivat esiin ja vaativat huomiota. NRT:n peruskorjauksen ymmärtäminen ilman perusteellista tietoa menneestä osoittautui mahdottomaksi. Lukuisista muutosvaiheista huolimatta huonetilojen historiasta voi muodostaa kokonaiskuvan vain koko historiankaarta käsittelemällä.

1.2. RAPORTIN RAKENTEESTA

Raportti koostuu kahdesta selvästi erilaisesta osasta. Ensimmäisessä osassa käydään kiinteistökokonaisuuden historia läpi kokonaisvaltaisesti ja tarinallisesti. Kiinteistön muutoshistoria pyritään nivomaan osaksi käyttöhistoriaa.

Toinen osa koostuu keskeisten tilojen muutoshistorian tarkastelusta pohjapiirustusten ja valokuvien avulla. Nämä pistemäisesti historiaa luotaavat analyysit tekevät rakennuksen monivaiheisen tarinan hyvin konkreettiseksi. Monen huoneen kohdalla väritutkimus, etenkin kattolistojen osalta, antaisi lisävaloa huoneen vaiheisiin. On ilmeistä, että kattolistoja on tarpeen mukaan eri aikoina korjattu, jatkettu tai muokattu mikäli huoneiden kokoa on muutettu. Historiahuonekorttien avulla on pyritty osoittamaan tilakohtaisesti mistä ”kantatilasta” nykyinen huone muodostuu ja mistä historiansa vaiheista huone on saanut nykyisen asunsa. Historiahuonekortteja on tehty rakennuksen kaikista keskeisiksi arvioiduista tiloista. Uudemmista, eli 1930-luvun ja sitä nuoremmista tiloista on laadittu vain tyyppikortit esimerkiksi laajemmasta kokonaisuudesta. Tiedot tilojen nykyasusta ovat paikalla tehtyjä havaintoja yhdistettynä NRT:n peruskorjauksen suunnitteluasiakirjoissa esiintyviin tietoihin. NRT:n suunnitelmissa esiintyvä tietomäärä on valtava: kaksi noin 500-sivuista työselitystä sisältäen huonekortit ja ehkäpä noin tuhat arkkitehtipiirustusta, erikoissuunnitelmista puhumattakaan. Koska koko tätä tietomäärää ei voi sisällyttää rakennushistoriaselvitykseen, on tästä materiaalista pyritty suodattamaan oleellinen. Huonekorttien nimiöihin liittyy tekijöiden laatima tilan historialuokitus, joka on kirjattu vuosilukuna ja värikoodina. Tämän tavoitteena on tarjota lukijalle yhdellä silmäyksellä käsitys analysoitavan huonetilan muodon alkuperästä.

1.3 NIMITYKSISTÄ JA NUMEROINNISTA

Yksityisomistuksessa rakennuksia on tyypillisesti kutsuttu omistajansa sukunimen mukaan. Ajoittain tämä tuottaa tutkimuksessa haasteita, sillä kun kiinteistöjä on myyty ja perhe muuttanut seuraavaan osoitteeseen, on uusi osoite saanut perheen mukaisen nimen. Lisäksi esimerkiksi kauppias Sederholmeja on ollut kaksi, vieläpä saman kadun varrella. Rakennusten nimet ovat siis vuosikymmenien saatossa vaihdelleet ja samaa logiikkaa on käytetty myös tässä raportissa. Mikäli asiayhteys voi aiheuttaa sekaannusta, on käytetty myös lyhenteitä A4...A10 tarkoittamaan yksittäisiä rakennuksia. 1920-luvun lopussa koko kiinteistöstä on ryhdytty käyttämään nimitystä ”valtion talo” tai ”valtion talot”, 1950-luvun puolivälistä on vakiintunut termi ”virastotalo”.

Rakennuksen huonenumeroinnilla on niin ikään jo varsin monivaiheinen historia. Viimeistään 1920-luvulla on otettu käyttöön koko kiinteistön A4-A10 kattava juokseva numerointi, joka alkaa A4:n ensimmäisen kerroksen eteläkärjestä ja väljästi tonttirajoja seuraillen kulkee Aleksanterinkatua myöten A10:n eteläkärkeen. Samaa numerointia on käytetty vielä vuoden 1935 dokumentoivassa piirustussarjassa. Vuosien 1938-39 suuressa uudisrakentamis- ja peruskorjausvaiheessa numerointi uusittiin, mutta edelleen koko kiinteistön kattavaksi, kerroksesta toiseen juoksevaksi numeroinniksi. Tätä numerointia käytettiin vielä 1960-luvun muutostöissä. 1989-92 peruskorjauksen myötä tehtiin uusi, kerroskohtaisesti juokseva numerointi. Mainittakoon, että

peruskorjausta edeltävässä väritutkimuksessa ja NRT:n valokuvausdokumentaatiossa käytettiin vielä muita numerointitapoja. 1989-92 peruskorjauksen edelleen käytössä oleva numerointi perustuu kiinteistön kahtiajakoon: kiinteistön itäinen, A-puolikas toteutettiin vuosina 1988-90, läntinen, B- puolikas 1991-1992. Numerointijärjestelmässä puolikkaat muodostavat itsenäiset kokonaisuudet, eli samat numerot esiintyvät molemmissa puolikkaissa, esim. A317 on Aleksanterinkatu 4:ssä sijaitseva nykyinen ministerihuone, B317 on A10:ssä sijaitseva WC-aula.

1.4. KESKEISET LÄHTEET

Vanhimman historian osalta keskeiset lähteet ovat olleet Helsingin kaupungin maistraatin ja Kansallisarkiston kätköistä löytyvät rakennuspiirustukset sekä palovakuutusasiakirjat. Vanhemmat Helsinki-historiat ovat auttaneet jonkin verran, mutta autenttisen ja kiehtovan tietolähteen muodostaa aikalaissanomalehdistö. Senaatin arkisto on tarjonnut jonkin verran materiaalia 1930- ja 1960-luvun muutoksista.

Viimeisen peruskorjauksen materiaali on tallessa Senaatin arkistossa huolella järjestettynä kokonaisuutena. Tämä laaja piirustus- ja asiakirjakokonaisuus onkin erinomaisen arvokas tietolähde rakennuksen nykytilaan. Työselitykset ja huonekortit ovat pitkälti ajankohtaista ja loogisesti järjestettyä tietoa. Työpiirustusvaiheen pohjapiirustukset 1. vaiheen osalta elokuulta 1988 ja 2. vaiheen osalta tammikuulta 1991 sisältävät tarkan tiedon mm. ikkunoiden ja ovien tyypeistä ja mitoista, puretuista rakenteista ja uusista rakenteista. Esimerkiksi jokainen ikkuna- ja oviaukko on suunnitelmissa numeroitu yksilöivästi. Vuosien 2008-9 palokorjauksen seurauksena NRT:n toimesta suunnitelmia ja todellisuutta on luonnollisesti päivitetty uusiin suunnitelmiin, mutta peruskorjauksen kaltaista kattavaa aineistoa ei ole tehty. Senaatin arkiston säilytyskäytäntö ei ohjeistuksen mukaan enää suojele kyseistä materiaalia, koska se on ”liian” vanhaa. Tämän aineiston ainutlaatuisuus tulisi tiedostaa ja sen säilyminen varmistaa.

Suuri osa raportin kuvituksesta on Kansallisarkiston ja Helsingin kaupungin maistraatin arkiston tallessa olevia eri-ikäisiä rakennuspiirustuksia. Vanhaa valokuva-aineistoa on löytynyt harmillisen vähän. Kaupungin ja Museoviraston yleisten kuva-arkistojen lisäksi Helsingin yliopistomuseon kokoelmista löytyi kiinnostavaa kuvamateriaalia. Arkkitehtitoimisto Nurmela-Raimoranta-Tasan 1980-luvun peruskorjausta varten tekemä looginen valokuvadokumentaatio on ollut hyvin arvokas lähde ja sitä on käytetty laajasti. Nykytilakuvat ovat tekijöiden ottamia ellei toisin mainita.

1.5. KIINTEISTÖN SUOJELUSTATUS

Kiinteistö Aleksanterinkatu 4-10 on suojeltu valtioneuvoston 18.9.1980 tekemällä päätöksellä valtion rakennusten suojelusta annetun asetuksen 278/65 nojalla (nyk.480/85). Tällöin tehdyt suojelupäätökset eivät sisällä tarkentavia suojelumääräyksiä, vaan suojelun kohteena on koko rakennus kulloisessakin olotilassaan, siis myös tulevat muutokset ovat periaatteessa lähtökohtaisesti suojeltuja. Käytännössä asetuksen säädökset tuottavat tilanteen, jossa Museovirasto toimii lupaviranomaisena. Museoviraston erikoistutkija Antero Sinisalon mukaan tämä laajuus on osoittautunut suojelun kannalta hyvin hyödylliseksi, sillä asetelma *”antaa mahdollisuuden pohtia suojelun tarvetta aina uudelleen mm. lisääntyneen tietämyksen pohjalta ja käsillä olevan muutoshankkeen tavoitteiden kannalta, ilman että mahdollisesti joskus ammoin vahvistetut suojelumääräykset tarpeettomasti rajoittavat harkintaa .”*[1]Suojelutavoitteiden toteutuminen tällä menetelmällä tosin edellyttää Museovirastolta riittäviä resursseja kulloiseenkin tilanteeseen paneutumiseen.

Huoneen A218 kattomaalauksen koristeaihe hiukan muokattuna. Tila oli 1860-luvulla osa Liewendalien edustustiloja, mahdollisesti herrain huoneena, sitten tyttökoulun hallussa noin 1867-1885, vuodesta 1896 nk. päällikköhallituksen tiloina, vuodesta 1913 osana maaherran huoneistoa ja nyttemmin ministeriön kokoustilana. Koristeaihe osuisi tyylillisesti todennäköisimmin jaksoon 1885...1913.

1808

1700-1800-luvun vaihteessa Helsingissä oli noin 3000 asukasta, Suomenlinnassa, Viaporissa jopa 4000 henkeä. Kaupungin rakennuskannasta tuhoutui noin neljännes ja kaikkein arvokkainta rakennuskantaa. Noin kolmannes kaupungin asukkaista menetti kotinsa. *(Härkäpää, s.46)*

2. Aleksanterinkatu 4 - 10 vanhempi rakennushistoria

2.1. ASEMAKAAVALLINEN TAUSTA

2.1.1. Helsingin palo

Vuosi 1808 oli piskuisen Helsingin historiassa suuria muutosprosesseja käynnistävä vuosi. Venäläiset joukot ilmestyivät helsinkiläiseen katukuvaan uuden vallan merkkeinä ja maaliskuussa 1809 Suomesta muodostettiin autonominen suuriruhtinakunta. Vuoden 1808 marraskuussa syttyi tuhoisa tulipalo, joka sai alkunsa nykyisen Aleksanterikatu 8:n kohdalla sijainneen pihapiirin tallirakennuksesta. Pääsääntöisesti puurakenteinen pikkukaupunki vaurioitui nopeasti edenneessä tulipalossa pahoin. Tutkimuksen kohteena olevaa kiinteistöä, Aleksanterinkatu 4 - 10, vastaavat silloiset tontit olivat olemassa lähes nykyisen muotoisena jo ennen paloa. Pitkäkatu (myös Kuninkaankaduksi kirjattu) on yksi Helsingin vanhimmista katulinjauksista ja nykyisen Aleksanterinkadun etelälaita on yhteneväinen vanhan katulinjauksen kanssa. Palon jälkeen katu linjattiin aiempaa leveämmäksi. Tontteja ympäröivät korttelit tuhoutuivat täysin. Pitkäkadun etelänpuoleiset neljä tonttia kuuluivat jo tällöin neljälle keskeiselle kauppiasperheelle. Palon jälkeen tonttien omistajat vaihtuivat hiukan, mutta kaikki perheet rakensivat uudet kivirakenteiset talonsa samaan, uudestaan muodostettuun kortteliin.

TONTTIEN OMISTAJAT ENNEN PALOA

PITKÄKATU / KUNINKAANKATU / FREDSGATAN / ALEKSANTERINKATU

TONTTI 7	TONTTI 8	TONTTI 9	TONTTI 10
omistaja: KAUPPIAS HEIDENSTRAUCH	omistaja: LESKIROUVA DOBBIN vuokralla: KAUPPIAS CADENIUS	omistaja: KAUPPIAS SEDERHOLM	omistaja: KAUPPIAS BORGSTRÖM
palossa tuhoutui: - kaksi puurakennusta, II kerrosta - aitat -ulkorakennukset	palossa tuhoutui: - kolme asuinrakennusta - keittiörakennus - piharakennus	palossa tuhoutui: - asuinrakennus, II kerrosta - ulkorakennukset	palossa tuhoutui: - kolme asuinrakennusta - useita ulkorakennuksia

1810 ... 1816

Asemakartta J. A. Ehrenström ja A. Kocke, oletett. 1816,
HKMA XIV 19; teoksesta Liisanpuistikko - historiaa ja nykypäivää, HKR

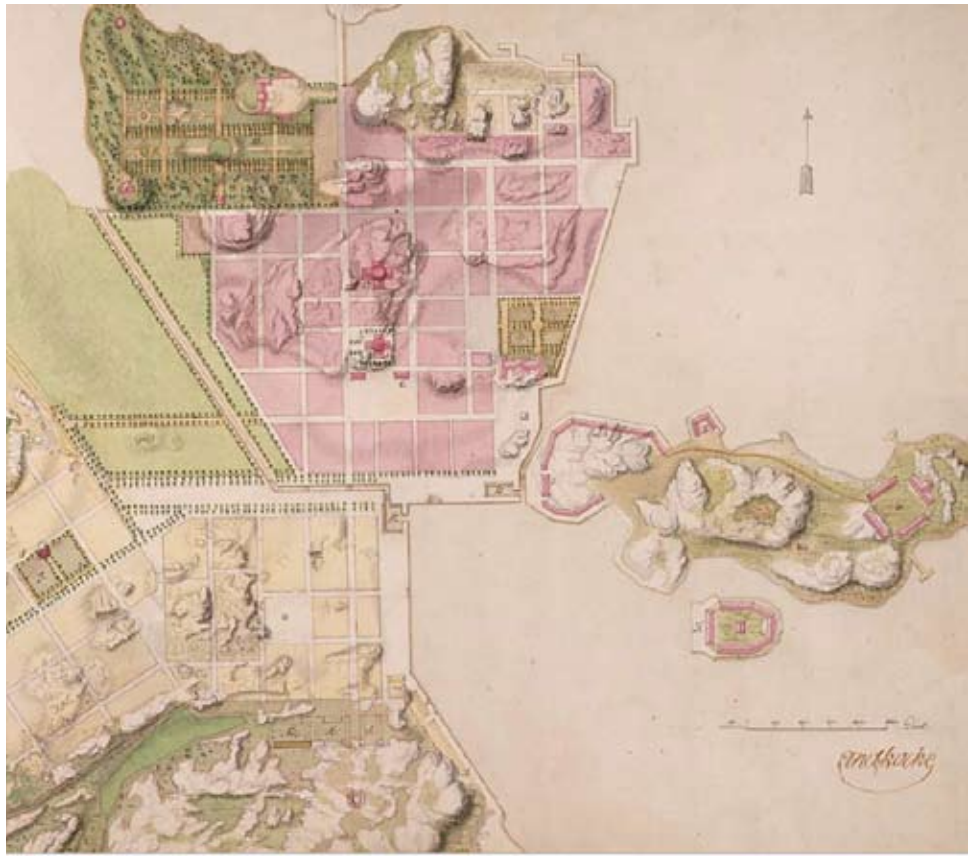

2.1.2 Kocken ja Ehrenströmin kaavat

Kaupungin nopea jälleenrakentaminen oli uuden isäntävaltion intresseissä. Helsinki oli sotilastukikohtana erinomainen jo yksistään Viaporin ansiosta ja sen merkitys kauppapaikkana oli 1700-luvun myötä kasvanut. Kaupungin uudelleenrakentamista varten keisari nimesi toimikunnan, jonka nimissä luutnantti Anders Kocke laati kaupungille asemakaavaehdotuksen vuonna 1810. Keisari hyväksyi ehdotuksen uudisrakentamisen pohjaksi vuonna 1811, mutta uudisrakennustoiminta käynnistyi hitaan puoleisesti. Suomen asioita hoitanut Gustaf M. Armfelt suostutteli ystävänsä, kustavilaisen kosmopoliitin J. A. Ehrenströmin vielä kommentoimaan tulevan pääkaupungin suunnitelmia. Ehrenströmin kirjelmä ei ollut tähän saakka laadituille suunnitelmille erityisen mairitteleva ja tämän kriittisen puheenvuoron seurauksena syntyi Ehrenströmin vuoden 1812 asemakaavaehdotus, edelleen Kocken piirtämänä. Huhtikuussa 1812 keisari vahvisti tämän ehdotuksen. Muutamaa päivää myöhemmin keisari julisti päätöksen, joka moninkertaisti Helsingin kasvupaineet - tulipalon tuhoamasta, mutta Viaporin linnoituksen suojissa olevasta pienestä kauppakaupungista tehtiin Suomen pääkaupunki. Uudelleenrakennuskomiteaan tarvittiin siis enemmän näkemyksellisyyttä ja keisari nimesikin teräväksi ja kirjoitustaitoiseksi havainneensa Ehrenströmin komitean johtoon.

Ehrenströmin selkeälinjainen, ruutukaavaan perustuva asemakaava ei juurikaan muuttanut tässä tutkittavien tonttien asetelmaa. Tonttikokoa yhdenmukaistettiin ja tonttien rajat tarkistettiin. Entinen rannan suuntainen nk. Merikatu lakkasi olemasta ja korttelirakenteen ja uuden kivetyn sataman väliin tuli leveä torivyöhyke, joka sisempänä kaupunkirakenteessa jatkui puistomaisena kaksoisesplanadina aina kaupungin toiselle puolelle saakka. Nämä muutamat Ehrenströmin sommittelemat suuret linjat määrittelivät Helsingin kasvua pitkälle tulevaisuuteen.

Ehrenström ja Kocke laativat tulevina vuosina useita asemapiirustuksia, joiden perusteella voi karkeasti seurata kaupungin vähittäistä rakentumista. Vuonna 1820 päivätyssä piirustuksessa korttelit ovat saaneet itsenäisen juoksevan numeroinnin. Samaan aikaan ryhdyttiin Ehrenströmin aloitteesta käyttämään kortteleista yksilöiviä, eläinkunnasta valittuja nimiä. Pitkäkadun (nyk. Aleksanterinakatu) etelänpuoleisista kortteleista itäisin tuli olemaan numero 39 ja se sai lopulta nimekseen Leopardi. Nimitys on tiettävästi otettu käyttöön vuoden 1820 tienoilla. Vuosikymmenien aikana Leopardin korttelin tonttinumerointi on elänyt jonkin verran, eikä tontteja voikaan yksilöidä numeroinnin perusteella, vaan katuosoite on luotettavin määre rakennuksia yksilöitäessä.

1812...1820-luku

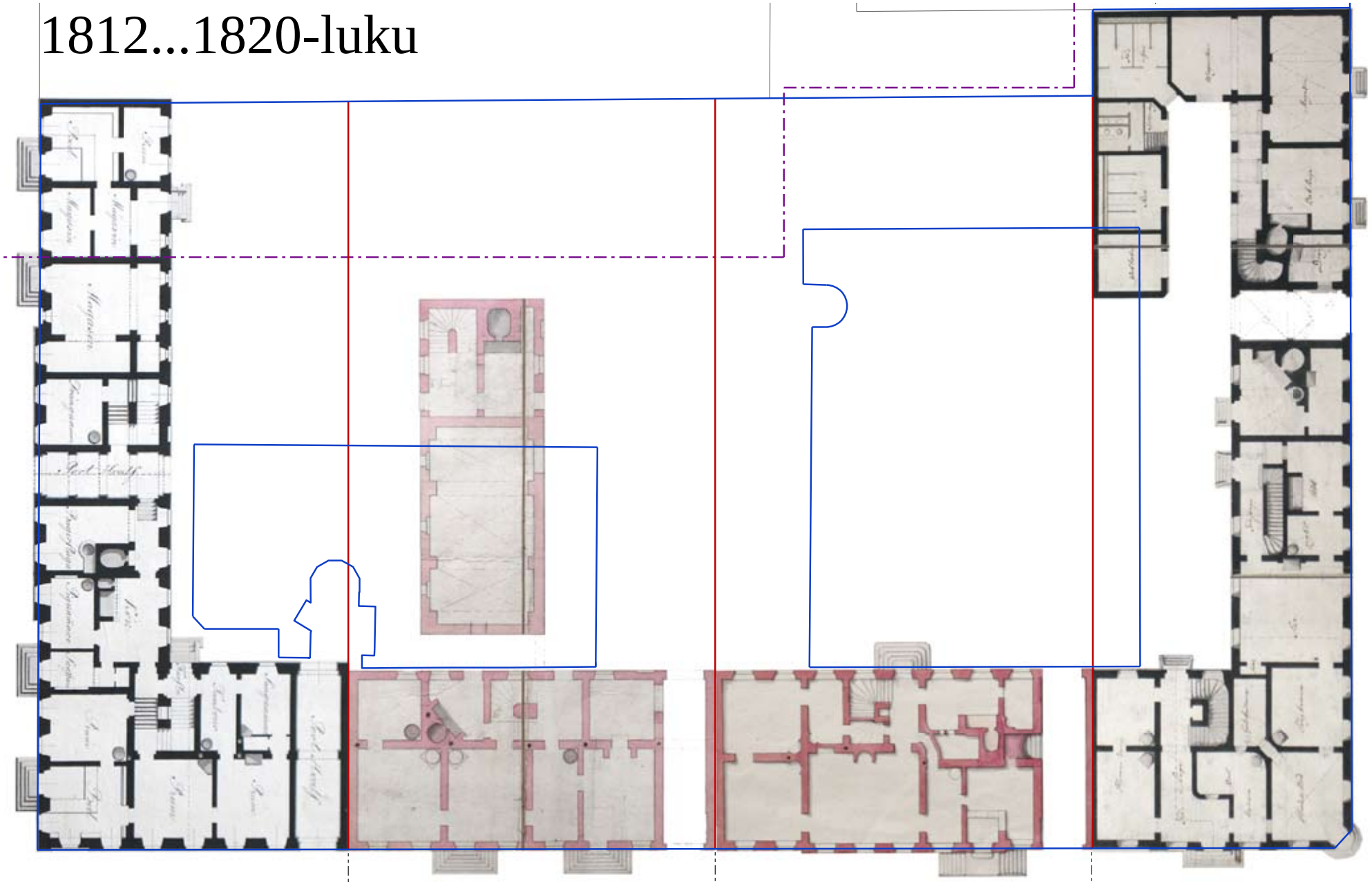

4 Borgströmin talo
suunnitelma: C. L. Engel
valmistui 1825...1826

6 G. A. Sederholmin talo
suunnitelma: L. Wannberg
1812

8 Weckmanin talo
suunnitelma: A. Kocke
1813

10 Cadeniuksen talo
suunnitelma: P. Granstedt
1817

SUURKATU (=ALEKSANTERINKATU)

2.2. PITKÄKADUN PORVARISTALORIVI KASVAA

Kaupungin harvoista kivirakennuksista palolta säästyi rivi porvaristaloja Pitkäkadun eteläpuolella ja silloisen torin varrella. Nykyinen Sederholmin talo (Aleksanterinkatu 18) sekä Leijona-korttelin pohjoisreunan nk. Bockin, Helleniuksen ja Burtzin talot (Aleksanterinkatu 20-24) ovat peräisin edellisen, vuonna 1761riehuneen tulipalon jälkeiseltä rakennuskaudelta. Myös Sarvikuonon korttelin pohjoisreunan rakennukset nk. Sunnin talo (Aleksanterinkatu 26) ja Kiseleffin talo (Aleksanterinkatu 28) ovat tätä vanhinta säilynyttä kerrostumaa, vaikkakin näitä Senaatintorin etelälaidan rakennuksia onkin muokattu eri aikoina jonkin verran.

Uudellenrakennustyön käynnistyessä tämä kivirakenteisten porvaristalojen rivi sai jatkoa lähikortteleissa. Elefantin korttelissa nk. Balderin talon ja Remanderin talon (Aleks. 12 ja 16) rakennukset valmistuivat vuoden 1814 paikkeilla. Pitkäkadun (Storgatan) pohjoispuoli pysyi ilmeisesti rakentamattomana aina siihen asti kun senaatinlinnaa ryhdyttiin rakentamaan. Vain palosta säästyneet kellotorni ja vanha koulutalo jäivät lopulta senaatinlinnan kortteliin ja ne purettiin vasta senaatinlinnan jo valmistuttua, 1840-luvulla[2].

Leopardissa käynnistyi kauppias Sederholmin talon (A6) uudelleenrakentaminen jo vuoden 1812 tienoilla. Kauppias J. H. Weckman käynnisti naapuritontin (A8) rakentamisen tiettävästi seuraavana vuonna. Kauppias Cadenius, joka oli aiemmin ollut vuokralla Dobbinin lesken talossa, puolestaan rakennutti talonsa Heidenstrauchin entiselle tontille (A10) vuoden 1817 tienoilla. Viimeisenä talorivissä käynnistyi itäisen nurkan rakentaminen vasta vuosien 1825 ja 26 aikana, kun kauppias Borgström rakennutti ”vinkkelirakennuksen” ja Mariankadun puolelle katusiiven. Heidenstrauchit taasen lunastivat korttelin kaakkoisnurkan tontit 1 ja 2 torin puolelta ja rakennuttivat silloisen Helsingin komeimman yksityispalatsin vuosien 1815 ja 1820 välillä. Rakennus muokattiin keisarilliseen käyttöön 1840-luvulla ja on nykyisin tasavallan presidentin linna.

Aleksanterinkadun varrelle rakennettujen kookkaiden ”kauppiastalojen” käyttö on ollut monipuolista. Ensimmäisinä vuosikymmeninä näissä neljässä rakennuksessa oli useita puotihuoneita, joiden käyttö vähitellen muuttui, kun kaupankäynnin painopiste siirtyi nuorempiin kaupunginosiin. Leimallista näille taloille on ollut useiden vuokrahuoneistojen sijoittaminen niihin omistajaperheen asuntojen lisäksi. Omistajien asumista rakennuksissa ei ole voitu tässä yhteydessä tarkemmin selvittää.

Intendentinkonttorissa (Anders Kocke) vuonna 1820 laadittu kartta kaupungin jälleenrakentumisesta. Tummalla punaisella kirjatut rakennukset olivat olemassa, vaaleampi merkintä viittasi rakennuksen rakenteilla tai suunnitteilla oloon. Kaupungin paloa edeltävä rantaviiva näkyy heikkona katkoviivana. Jälleenrakennuksen yhteydessä kivisten kauppiastalojen piharakennuksetkin tehtiin pääsääntöisesti kivirakenteisina. HKA

4 Borgströmin talo

rakennusvaihe 1826 - 1852

suunnittelija: C. L. Engel,
suunnitelma toteutunut vain osin

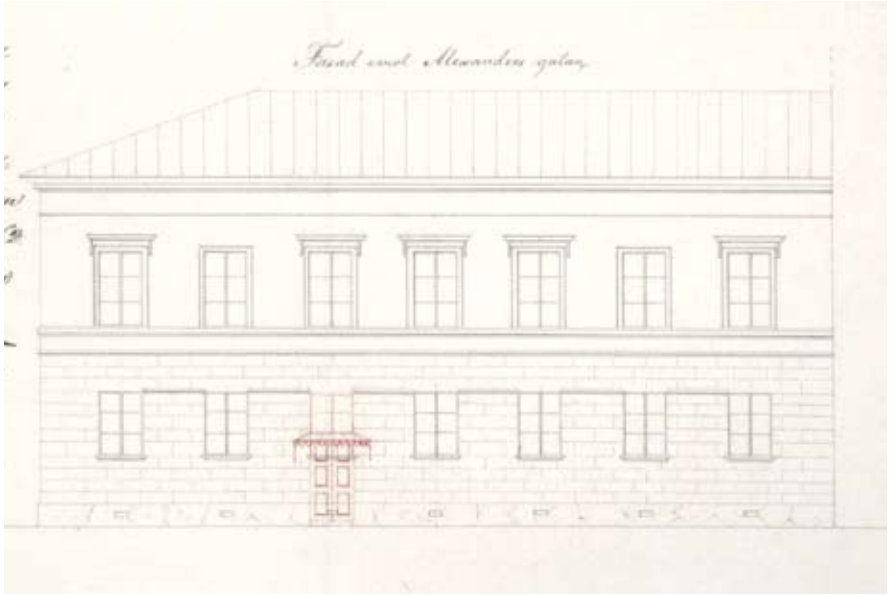

KA RakH

Suunnitelmaan uuden oven lisäämiseksi Aleksanterinkadulle vuodelta 1862 on dokumentoitunut rakennuksen asu kyseisenä vuonna. Oletettavasti rakennus on tähän saakka ollut alkuperäisessä, vuoden 1826 asussaan. Muutossuunnittelman laatija on tuntematon. Rakennus toteutui 2-kerroksisena ja se korotettiin 3-kerroksiseksi vasta vuoden 1883 suunnitelmien mukaan.

2.2.1 Borgströmin palatsimaisen vuokratalon suunnitelma

Kauppias ja raatimies Eric Borgström omisti nurkkatontin jo ennen paloa, mutta uudisrakentamisen käynnistäminen lähti liikkeelle hitaasti. Borgström valitsi rakennuksensa suunnittelijaksi parhaan mahdollisen - Carl Ludvig Engelin. Vuonna 1818 laaditut suunnitelmat esittävät kolmikerroksista, koko tontin katuvarren mittaista, hiukan palatsimaista kauppiastaloa. Rakennuksen käyttötarkoitus on kuitenkin ollut nimenomaan porvarissäädyn toiminnan mukainen: suunnitelmassa esiintyy katukerroksessa Mariankadun puolelle kaksi puotia varastoineen, Aleksanterinkadun siivessä kussakin kerroksessa porvarissäädylle tyypillinen asunto työhuoneineen, piiankamareineen ja edustavine, mutta kohtuullisine huonesarjoineen sekä Mariankadun siivessä yhteensä kuusi kahden huoneen ”nuoren miehen asuntoa” ulosvuokrattaviksi. Suunniteltu rakennus on hahmoltaan raskas ja Aleksanterinkadun muihin kauppiastaloihin verrattuna kookas. Suunnitelma kertoo harkitusta taloudellisesta investoinnista, jonka oli ajateltu maksavan itsensä takaisin. Kookkaiden kivirakennusten rakentamiseen kannustettiin myös viranomaisten taholta uuden pääkaupungin statuksen kasvattamiseksi ja kyseinen tontti edellyttikin edustavaa rakennusta. Leopardin korttelin itäreuna tulisi suunnitelmien mukaan olemaan keisarillisen palatsin aukio länsilaitaa. Lisäksi etelänpuoleiselle tontille samoihin aikoihin suunniteltu Heidenstrauchin kauppiassuvun palatsi kaipasi taustakseen riittävän kookkaan rakennusmassan ja myös läntiselle naapuritontille oli toteutunut kolmikerroksinen Sederholmin talo.

Suunniteltu rakennus ei kuitenkaan toteutunut heti, sillä uudisrakennustoimikunta totesi, ettei talon rakentamista voitu toistaiseksi käynnistää lainavarojen vähyyden vuoksi.[3] Ehkäpä juuri valtiollisen tuen puutteessa tontin uudisrakennuskanta toteutui lopulta selvästi vaatimattomampana kuin mitä Engel oli suunnitelllut. Vuosina 1825-1826 rakennettu kokonaisuus oli vain kaksikerroksinen ja koostui kulman “vinkkelirakennuksesta” sekä Mariankadun puolen pienemmästä rakennussiivestä. Mariankadun julkisivu jakaantui siis selvästi kahteen, hiukan eri tasoon rakennettuun osaan. Porrashuoneet ja porttikäytävä sijoittuivat Engelin suunnitelmien mukaisesti ja rakennuksen pohja-ala vastasi ehdotusta, mutta koko tontin mittaiseksi suunniteltu kokoava julkisivu ei toteutunut.

4

Päävartiotorin asetelma ennen Borgströmin talon rakentamista. Sileä palomuuripääty on vuoden 1812 tienoilla rakennetun kauppias G. A. Sederholmin talon pääty, joka siis viimeistään vuoden 1825 tienoilla oli toteutunut kolmikerroksisena. Mariankadun itäinen julkisivu oli ajatellun keisaripalatsin etuaukion julkisivua ja on helppo ymmärtää, että Engel pyrki kulmatontin suunnittelussa edustavuuteen ja yhtenäiseen julkisivuun. Valerian Galjaminin laveeraus on ajoitettu vuoteen 1827, mutta se kuvaa viimeistään vuoden 1825 tilannetta, jolloin Borgströmin talon rakentaminen ei ollut vielä käynnistynyt.

Suunnitelma 1818, suunnittelija C. L. Engel; rakennus toteutui vain osittain tämän suunnitelman mukaan. 1825-26 rakennettu kokonaisuus toteutui kaksikerroksisena ja kahdessa eri tasossa olevassa osassa.

Kuva kirjasta Rakas Helsinki.

KA RakH

KA RakH

4 Borgströmin talo

rakennusvaihe 1826 - 1852

suunnittelija: C. L. Engel,
suunnitelma toteutunut vain osin

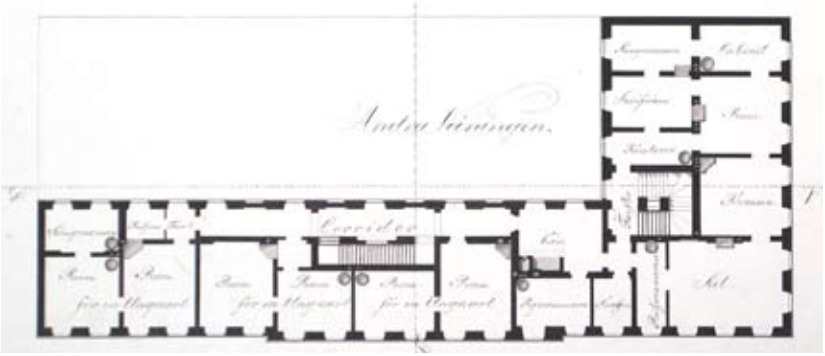

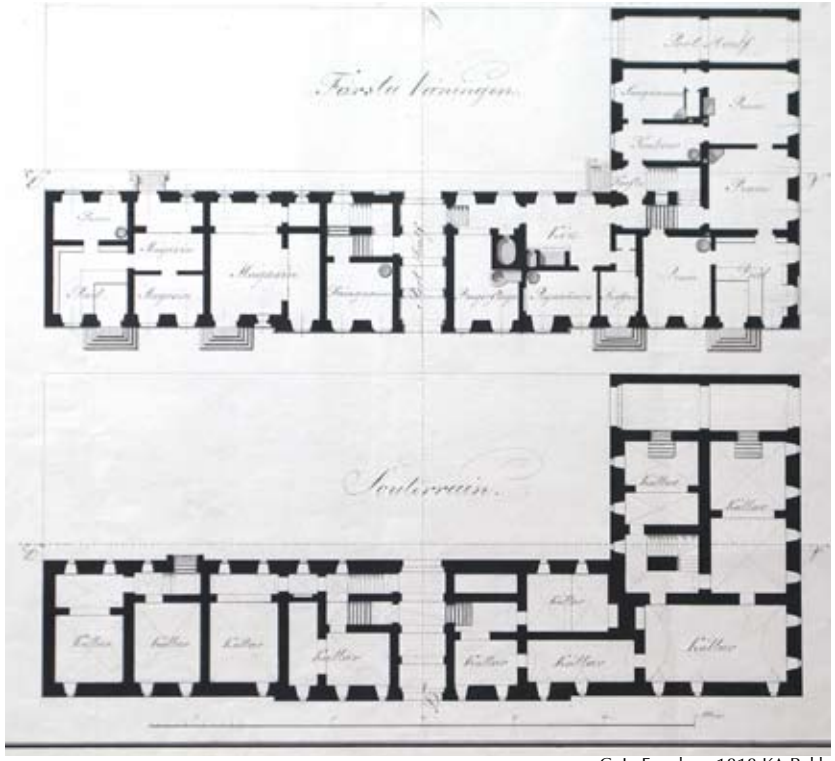

C. L. Engel ca. 1818 KA Rakh

Vuosina 1825 ja 1826 toteutuneesta rakennuksesta annetaan vuoden 1834 palovakuutusasiakirjassa varsin yksityiskohtainen kuvaus. Kivirakenteisen vinkkelirakennuksen harjakorkeus oli 24 kyynärää (noin 14 metriä), kattomateriaalina oli rautapelti ja rapattu rakennus oli maalattu keltaiseksi, oletettavasti kalkkimaalilla. Mariankadun puoleisesta siivestä mainitaan korjauksena, että rakennuksessa oli tiilikatto peltikaton sijaan. Rakennuksen alla oli neljä holvattua kellarihuonetta, yksi holvaamaton sekä kivijalka. Erikseen mainaitaan 1 rautainen kellarinovi lukkoineen sekä neljä puurakenteista ovea. Rakennuksen ulkoseinät oli muurattu kyynärän vahvuisiksi (noin 60 cm eli nk. kahden kiven muuri), väliseinät taas olivat 3/4 tai 1/2 kyynärän muureja, eli kiven tai 1½ seiniä. Alemmassa asuinkerroksessa oli huoneita 13, näistä 9 asuinhuonetta, joissa kaikissa kaakeliuuni. Lisäksi alakerrassa oli keittiö ja leivintupa leivinuuneineen sekä tilavuudeltaan 60 kannun suuruinen muurattu vesipata (noin 150 litraa). Ylemmästä kerroksesta

Vuonna 1852 laaditusta muutossuunnitelman 1. kerroksen pohjasta käy ilmi, että rakennus toteutui vain osittain Engelin suunnitelmien mukaan. Muutossuunnitelman punaiset rakenteet ovat uutta, mustat taas olemassaolevaa rakennetta. Merkittävä ero on Mariankadun pienen siiven toteutuminen kahdeksalla ikkuna-akselilla + porttiholvilla sekä rakennuksen toteutuminen noin kyynärää alemmaksi kuin vinkkelirakennus. Näin Mariankadun pitkä julkisivu muodostui kaksiosaiseksi ja näiden ikkunarytmi poikkesi toisistaan.

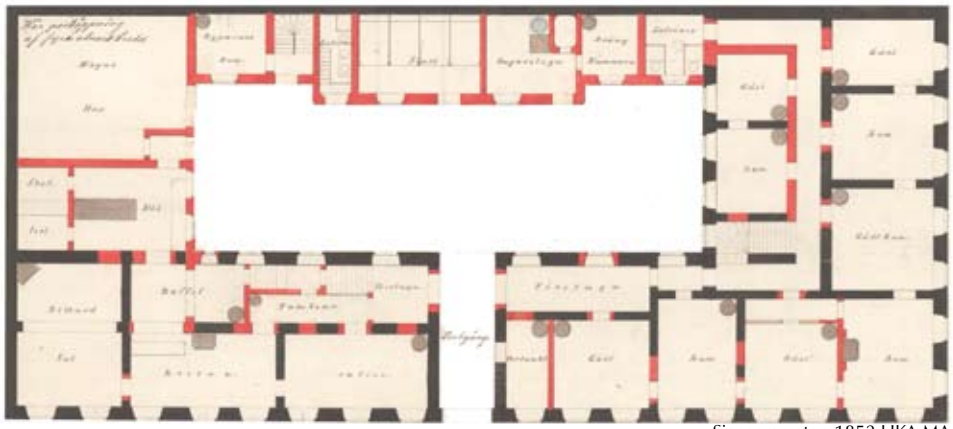

Signeeramaton 1852 HKA MA

mainitaan 14 huonetta, joista yksi eteishuone, sali ja 11 asuinhuonetta. Uuneista 7 oli arvokkaampia valkoiseksi lasitettuja kaakeliuuneja, ja 6 maalattuja kaakeliuuneja, ”kakel-kakelugn”. Portaaat oli tehty kivestä, eteisissä oli kivilattiat ja porrashuoneet oli holvattu ullakolle saakka. Ullakon välipohja oli suojattu tiilisellä palopermannolla. Ikkunoiden kooksi mainitaan 2 x 31/4 kyynärää, eli noin 1,2 x 1,9 metriä. Huoneiden sisäkatot ovat asiakirjan mukaan kipsikattoja ja kaikissa huoneissa oli matala seinäpanelointi ”fotpanel”, yhteensä 585 kyynärän verran (noin 345 metriä). Näiden yksityiskohtien perusteella vaikuttaa siltä, että rakennus on toteutettu varsin korkealla laatukriteeristöllä. Mariankadun suuntaisen rakennuksen osalta todetaan, että alakerrassa on kauppapuoti, varasto, kamari ja vaunuliiteti, yläkerrassa taasen 10 huonetta, joista 2 on määritelty saleiksi, 5 kamareiksi, lisäksi eteinen, varasto ja keittiö.[4]

Varhaisin rakennusta dokumentoiva pohjapiirustus on peräisin vuodelta 1852, jolloin rakennukseen suunniteltiin mittavia muutoksia. On selvää, että Engelin suunnitelmaa ei ole noudatettu kovin tarkasti. Mariankadun puoleisessa pienemmässä rakennuksessa julkisivu on toteutunut vain kahdeksalla ikkuna-akselilla, mistä johtuen Mariankadun julkisivut ovat keskenään erirytmisiä - porttikäytävän oikealla puolella toteutui Engelin napakka rytmi, vasemmalla puolella hiukan väljempi rytmi. Sama ”rytmihäiriö” esiintyy julkisivun myöhemmissa muutossuunnitelmissa ja on nykytilassakin hahmotettavissa.

Kauppias E. Borgström kuoli vuonna 1833, mutta kiinteistö säilyi perikunnan hallussa vuoteen 1840 saakka. Borgströmien omistamassa toisessa kiinteistössä, Mariankadun ja Rauhankadun kulmassa, toimi vuorimestari Fredrik Tengströmin perustama kivipaino vuodesta 1835. Vuonna 1837 Tengström myi painonsa sittemmin kuuluisuutta saavuttaneelle litografi Liewendalille. Sattumaa tai tiiviitä suhteita kuvastaa se, että Borgströmien Aleksanterinkadun kiinteistö siirtyi nimenomaan Tengströmin haltuun vuonna 1840. Oletettavasti myös Tengström vuokrasi edelleen kiinteistön huoneistoja, sillä esimerkiksi 12.10.1844 räätälimestari Christ. Hinnerberg ilmoitti päivälehdessä[5] muuttaneensa herra Tengströmin kivitaloon, päävartiota vastapäätä. Vuorimestari Tengström myi kiinteistön uusiin käyttötarkoituksiin vuonna 1853.

C. L. Engel ca. 1818 KA Rakh

Ote Engelin suunnitelmasta 1818. Suunnitelman toteutumisen aste ei ole tiedossa, mutta palovakuutusasiakirjan perusteella moni asia on toteutunut, kuten osin holvatut kellarit, holvattu porrashuone, tiilinen palopermanto, 1. ikkunoiden mittasuhteet 2 x 3 ja 1/4 kyynärää sekä huoneita kiertävä matala jalkapaneeli.

6 G. A. Sederholmin talo (1843: tontti nro 3)

rakennusvaihe 1812 - 1860-l

suunnittelija: linnoitusupseeri L. Wannberg

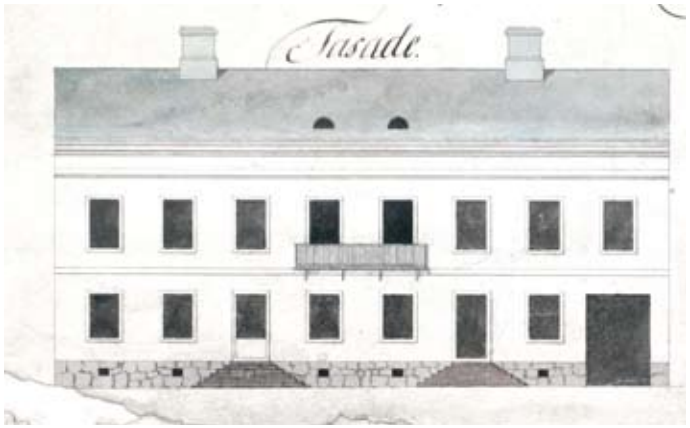

Linnoitusupseeri Wannbergin vuonna 1812 signeeraama suunnitelma: "Project Ritning till en Stenhus Byggnad belägen i Östra Qvarteret under no 9 tillhörig Herr Handelsman G. A. Sederholm" KA RakH

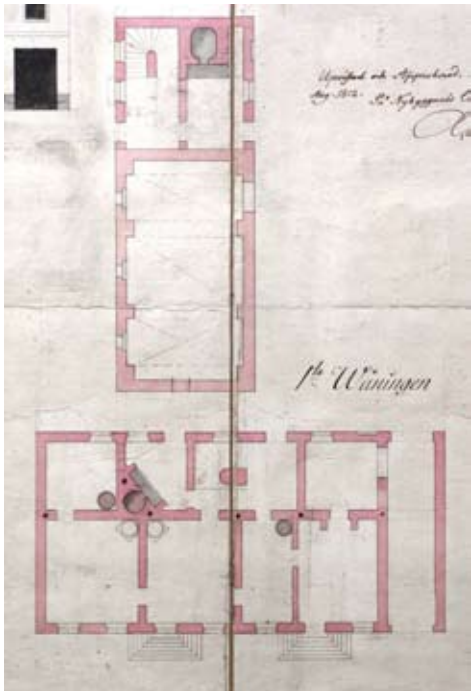

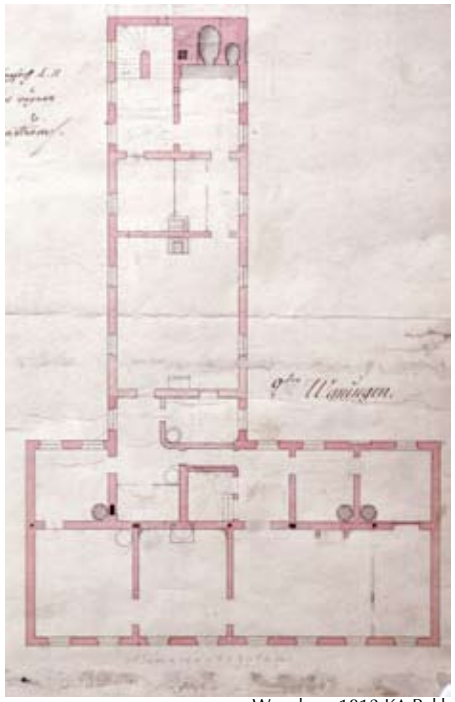

Wannberg 1812 KA Rakh

2.2.2 Korttelikyljen ensimmäinen uudisrakennus kauppias G. A. Sederholmille

Kauppias G. A. Sederholm, kauppias Johan Sederholmin poika, oli tiettävästi Leopardin korttelin ensimmäinen palon jälkeinen uudisrakentaja aloittaessaan oman talonsa rakennuttamisen vuoden 1812 tienoilla. Linnoitusupseeri Wannbergin 1812 päivättyjen suunnitelmien toteutumisesta ei ole tarkkaa tietoa. Galjaminin laatiman näkymän perusteella rakennus on ollut kolmikerroksinen viimeistään vuoden 1825 tienoilla. Vuoden 1832 palovakuutusasiakirjoissa todetaankin kadunvarsirakennuksen olevan 25 kyynärää korkea (lähes 15 metriä) ja palovakuutussummaa nostetun 40% neljännen kerroksen takia - kellarikerros on siis oletettavasti laskettu tässä mukaan. Rakennuksessa on tällöin laskettu olleen yhteensä 41 kaakeliuunia, 5 keittiöliettä sekä vielä leivintuvan uuni.

Myöhempien pohjapiirustusten perusteella voidaan todeta, että rakennuksen kellari ja kaksi ensimmäistä kerrosta on toteutettu varsin tarkkaan Wannbergin suunnitelmien mukaisesti. Kolmas kerros taas vastaa toisen kerroksen perusratkaisua. Sen sijaan julkisivu on oletettavasti toteutunut Wannbergin suunnitelmaa hienostuneemmin. Varhaisin löytynyt julkisivua dokumentoiva piirustus on vasta vuodelta 1893, jolloin Aleksanterinkadulle on lisätty uusi oviaukko. Tästä piirustuksesta käy ilmi, että katujulkisivuun on oletettavasti alun perin muurattu hyvin matala neljän ikkuna-akselin levyinen keskirisaliitti, josta sittemmin on muokattu nykyisen julkisivusommitelman sivurisaliitti. Keskirisaliitin päättävä poikkipääty näkyykin varhaisissa valokuvissa rakennuksen helposti hahmotettavana piirteenä. Samoin käy ilmi, että Wannbergin suunnittelema parveke on toteutunut ja oletettavasti myös katujulkisivun kaksi puotisisäänkäyntiä, jotka sitten myöhemmin on pienennetty ikkuna-aukoiksi (kellarin tuuletusaukot puuttuvat näiden ikkunoiden kohdalta). Julkisivun varhaisesta listoituksesta ja koristeaiheiden määrästä ei ole säilynyt dokumentteja. Vuoden 1893 piirustuksessa näkyvä keskirisaliitin kvaaderointi ja keskimmäisten ikkunoiden koristeellinen kehystys on toistaiseksi ajoittamaton.

Mistä sitten on peräisin tämä selvästi suunnitelmaa monisäikeisempi toteutus? Naapuritontin kauppias Weckmanin rakennushanke oli käynnissä jokseenkin samaan aikaan. Weckman oli tilannut kolmikerroksisen rakennuksen suunnitelmat luutnantti Anders Kockelta. Pieni vertailu ja varhaiset valokuvat osoittavatkin, että nämä naapurirakennukset toteutuivat hyvin samankaltaisina, samaa räystäslinjaa noudattaen.

6

Aleksanterinkatu 6:n omistushistoria on ollut varsin monisäikeinen. Kauppias G. A. Sederholmin liikeyritystoiminta päätyi konkurssiin 1835 ja puolet kiinteistöstä myytiin maaherra J. F. Stichaeukselle. Toinen puoli säilyi Sederholmin perheellä, Claes J. Sederholmin ja A. H. D. Sederholmin sekä tämän sisaren Sophia A. Nymanderin (os. Sederholm) hallussa. 1847 A. H. D. Sederholm myi oman kahdeksasosansa pormestari G. A. Cavoniukselle. Talon huoneistoja on epäilemättä vuokrattu edelleen, sillä kyseisenä vuonna tuomari Stichaeuksen talossa toimi mm. Gustaf Hårdh Nathanin omistama ravintola.[6] Seuraavana vuonna maaherra Stichaeus lunasti Claes Sederholmin neljänneksen, halliten nyt 3/4 osaa kiinteistöstä.[7]

Kiinteistön mahdollisesta muutoshistoriasta ei ole tullut esille asiakirjoja vuosien 1832 ja 1861 välillä. Tänä aikakautena rakennus onkin ollut usean omistajan hallussa ja kokonaisvaltaisten muutosten tekeminen siis ollut epätodennäköistä.

Aleksanterinkatu 8, A. Kocke ca. 1813 KA Rakh

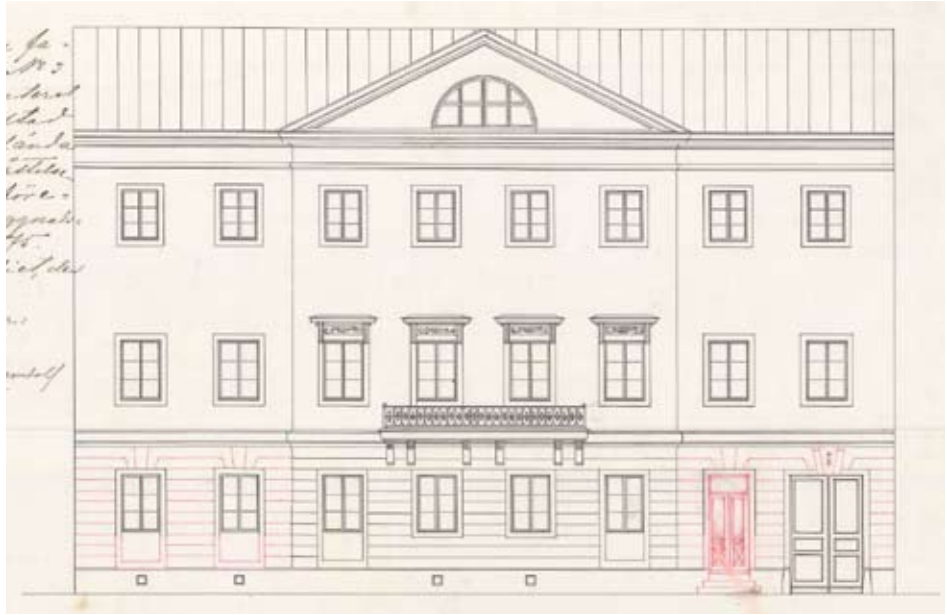

R. Björnberg 1893 HKA MA

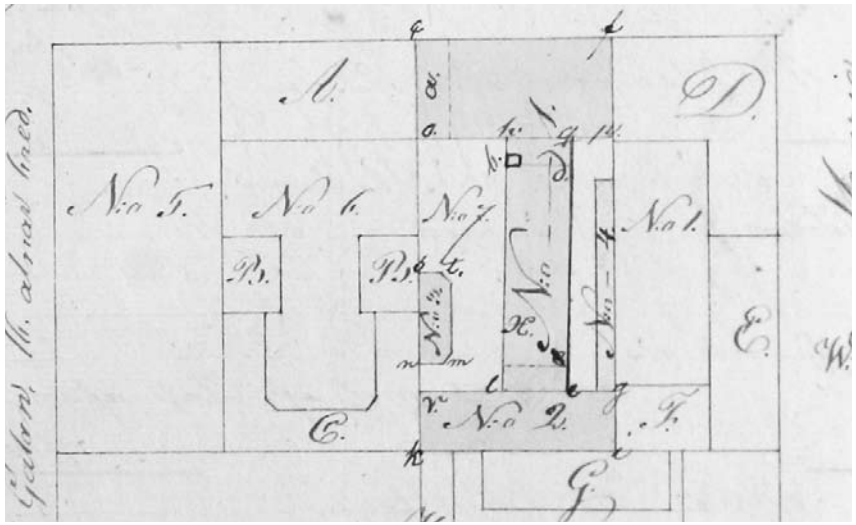

Tarmo palovakuutus 1832 / KA

Palovakuutusasiakirjan liitteenä oleva piirustus vuodelta 1832, josta käy ilmi tontin tehokas rakentaminen.

Ote Galjaminin laveerauksesta noin 1825 vahvistaa sen, että rakennus pihasiipineen on toteutunut kolmikerroksisena varsin varhain tai jo alun perin. Korttelin kulmatontin rakentaminen ei ole vielä käynnistynyt.

Vasemmalla vuoden 1893 julkisivun muutospiirustus on varhaisin julkisivua dokumentoiva piirustus. HKMA Yläpuolella toteutuksen ilmeisenä esikuvana toiminut A. Kocken 1813 suunnitelma naapuriin, Aleksanterinkatu 8:aan. KA

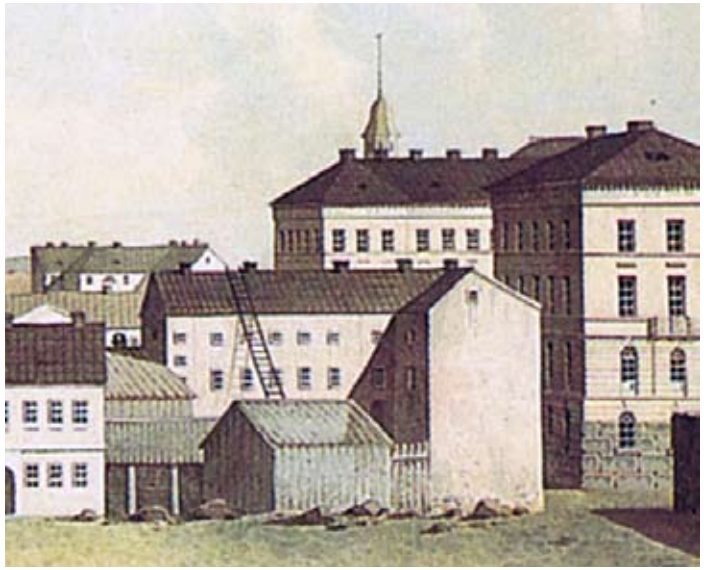

Kuva kirjasta Rakas Helsinki, noin 1825...1826

8

Weckmanin talo
Walleenin talo

rakennusvaihe 1813
omistajamuutoksia 1820, 1852

suunnittelija:
Anders Kocke

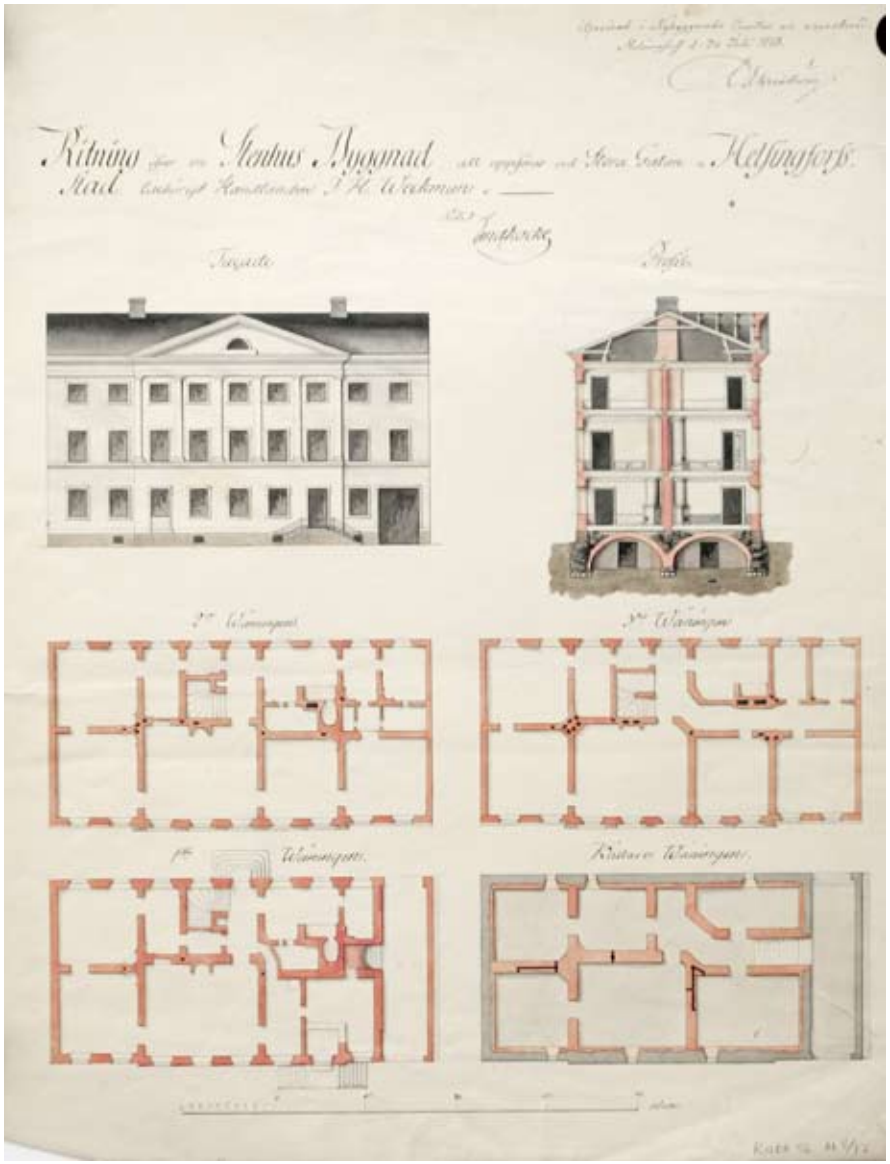

Anders Kocke 1813 KA Rakh

2.2.3 Kauppias Weckmanin talosta senaattori Walleenin taloksi

Palon jälkeen korttelin 39 tonttia numero 6 hallitsi kauppias J. H. Weckman, joka tilasi piirustukset uudisrakennusta varten luutnantti Anders Kockelta. Rakennus on oletettavasti valmistunut Kocken suunnitelmien mukaisesti, sillä kellarin nykyiset perustusmuurit vastaavat suunnitelmaa varsin tarkasti. Julkisivujen osalta varhaisin käytettävissä ollut todistusvoimainen piirustusmateriaali on vuodelta 1853 oleva dokumentoiva piirustussarja.[8] Tässä keskirisaliitin pilasterointia ei esiinny, mutta keskirisaliitin ikkunoiden kehykset ovat rikkaammat ja kolmannen kerroksen ikkunoiden päällä on reliefikoristelu.

Kauppias Weckmanin omistusvaihe oli lyhyt ja kaupunginrekisterin tonttikortin antamat tiedot omistuksesta muutenkin vaillinaiset. Vuonna 1820 kiinteistön osti hallinnolliseen eliittiin nuorena noussut, vasta nimitetty senaattori Carl Johan Walleen (1781-1867). Walleen toimi tätä ennen Pietarissa Suomen asiain komitean jäsenenä ja G. M. Armfeltin keskeisimpänä avustajana. Monialaisesti lahjakas ja kulturelli Walleen hankki Suomeen muuttaessaan omistukseensa myös Träskändan kartanon, jonka kunnostukseen sittemmin käytti paljon aikaa ja rahaa. Senaatinlinnnan naapurissa oleva porvaristalo oli mahdollisesti senaattorin kaupunkikotina ensimmäisinä vuosina. Walleenin tiedetään kuitenkin vuokranneen taloa edelleen viimeistään 1820-luvun jälkipuoliskolla.

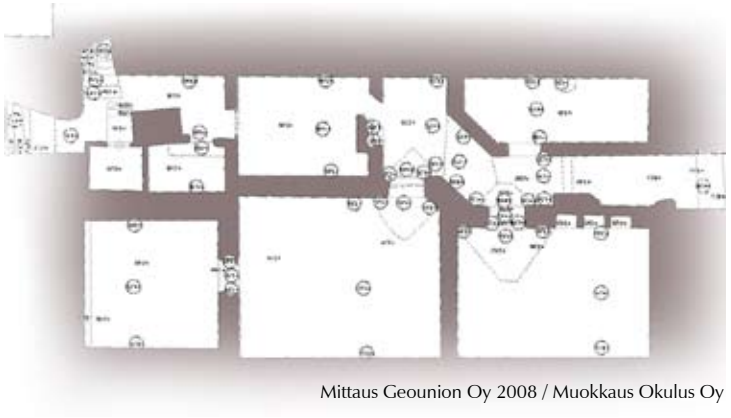

Mittaus Geounion Oy 2008 / Muokkaus Okulus Oy

Kellarin mittauspiirustus 2008. Kellarin perustusmuurien linjat vastaavat varsin tarkkaan Kocken suunnitelmia, joten voidaan olettaa, että rakennus on aika pitkälle toteutunut niiden mukaan. Yhteydet naapuritilojen kellaritiloihin ovat uudempia

8

1820-luvun lopulla (1827?) turkulainen kellarimestari Bror Adolph Sallmén yhdessä liikekumppaninsa Anton Ståhlströmin kanssa vuokrasi Walleenin talon pitääkseen siinä laadukasta majataloa. Hankkeesta kerrotaan seuraavasti: *" He vuokrasivat maaherra Walleenin koko talon Aleksanterinkatu 8:ssa, sisustivat sen ajan oloon nähden upeasti ja tarjoutuivat helsinkiläisten suosioon. Tätä he saivatkin, mutta ei riittävästi. Otteet olivat liian suureelliset. Ståhlström vetäytyi pian syrjään, ja Sallmen jäi yksinään vetämään kivirekeä, mutta mikään ei auttanut ja jo kahden vuoden päästä tuli vararikko ja huutokauppa, jossa myytiin hopeaa ja kuparia, kristallilaseja, hieno posliiniastiasto, mahonkisia huonekaluja, lamppuja, kattokruunuja, vuodevaatteita, uusi biljardi, viinejä tynnyreissä ja pulloissa ja yleensä kaikkea mitä hyvän hotellin ja ravintolan hoitoon kuuluu. Pelastavaksi enkeliksi tuli Kaisa Wahllund* (silloisessa Helsingissä arvostettu majatalon emäntä ja ravintoloitsija)*, joka otti talon haltuunsa luopuen ahtaaksi käyneistä tiloistaan Sofiankadulla. Sallmén itse lähti lyhyen tähdenlentonsa jälkeen Pietariin."* [9]
Vielä kesäkuussa 1830 Tidningar i Helsingfors, ilmoittaessaan matkustavaisten majoituksesta,

C. J. Walleen:
"Paitsi korkea virkamies, Walleen oli myös sulavakäytöksinen hovimies, joka jo nuorena omaksui grandseigneurin *elämäntavat. Hän oli vuosikymmeniä Helsingin seurapiirien keskeinen hahmo ja kulttuurihenkilö, jonka kirjasto ja taidekokoelma olivat Helsingin hienoimmat."*

" Muutettuaan 1820 Helsinkiin Walleen hankki puolisonsa äidinperintönä saamillaan varoilla sijaitsevan Träskändan kartanon. Sen kaunistamiseen ja kehittämiseen - varsinkin kartanon puiston suunnitteluun ajan puutarhataiteen vaatimusten mukaiseksi - Walleen uhrasi paljon varoja. Koko Helsingissä asumisensa ajan Walleen suunnitteli oman talon rakentamista, kunnes hän lasten tultua täysi-ikäisiksi ryhtyi 1840 toteuttamaan suunnitelmaansa ja rakennutti Hakasalmen huvilan - Villa Hagasundin eli "Villa Walleenin" - Töölönlahden rantaan. Varat rakentamiseen Walleen sai myymällä Träskändan kartanon 1840 tytärpuolelleen, silloiselle Aurora Demidoville. Hakasalmen huvila valmistui 1844."
Otteita Biografiakeskuksen artikkelista / Markku Tyynilä

Kuva Helsingin kaupunginmuseo
/ http://www.suomentaideyhdistys.fi/

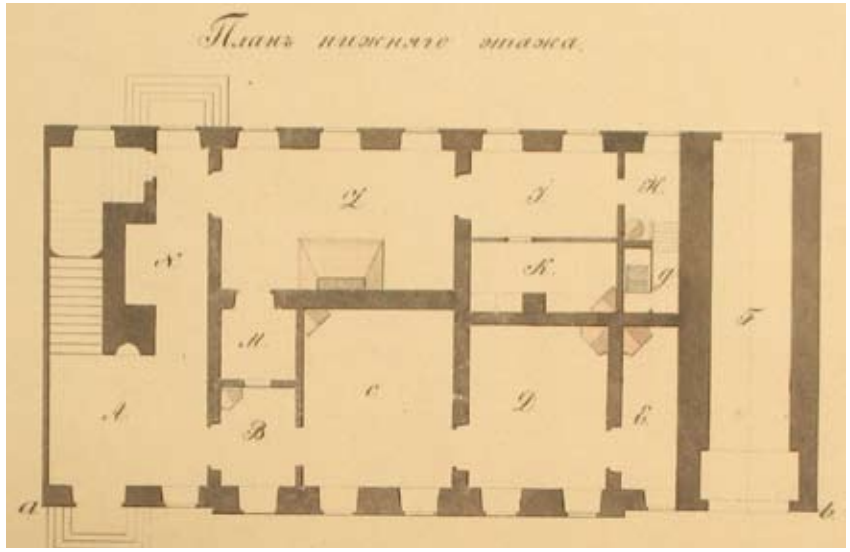

1853 KA/ Sto urakka-asiakirjat

Valtion ostettua rakennuksen vuonna 1852 siitä laadittiin muutossuunnitelmat sekä dokumentoivat piirustukset, oletettavasti urakkatarjousta varten. Vasemmalla vuoden 1853 "nykytila" katutason kerroksessa, oikealla toisessa kerroksessa, joka on lähes identtinen kolmannen kerroksen kanssa. Muutokset alkuperäiseen huonejakoon on oletettavasti tehty Walleenin omistusaikana.

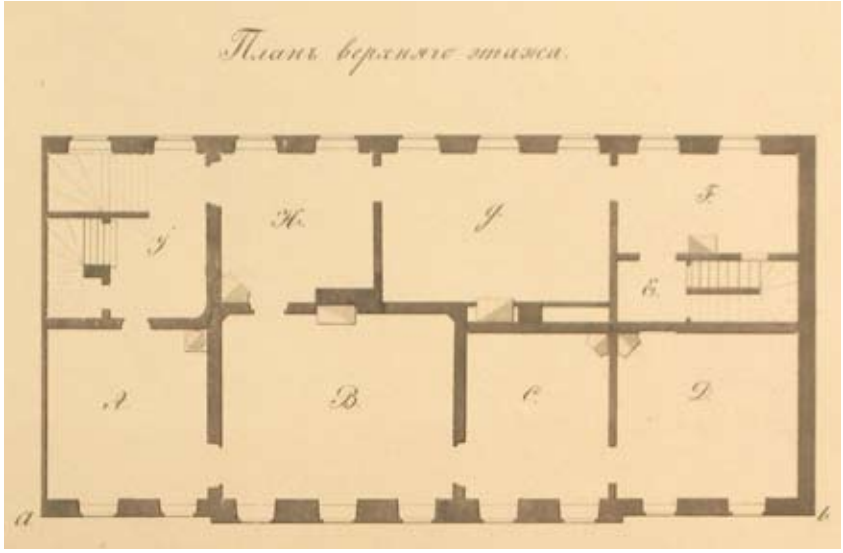

1853 KA/ Sto urakka-asiakirjat

8 Weckmanin talo Walleenin talo

rakennusvaihe 1813-1852

suunnittelija: Anders Kocke

mainitsee kellarimestari Sallmenin useaan kertaan. Kaisa Wahllundin arvostettu majatalo otti vastaan vieraita ainakin 1830-luvun jälkipuoliskolla, jolloin päivälehdet ilmoittivat kaukaisten vieraiden majoittumisesta mamselli Wahllundin luokse. Majatalon kohtaloa Wahllundin kuoleman jälkeen vuonna 1843 ei ole selvitetty. Joulukuussa 1845 kiinteistössä pidettiin huutokauppa, jossa tarjolla oli runsaasti ravintola- ja hotellitoimintaan viittaavaa omaisuutta huudettavana.[10] Oletettavasti Walleen vuokrasi rakennusta edelleen, aina vuoteen 1852 saakka, jolloin myi talon valtiolle. Vuosien 1843-47 aikana hän rakennutti kaupungin reunalle pitkään suunnittelemansa huvilamaisen talon, nykyisin kaupunginmuseon hallussa olevan Hakasalmen huvilan.

Aleksanterinkatu 8 huonejaon alkuperäinen asu lienee siis toteutunut Kocken suunnitelmien mukaan, hiukan erikoisine tilasokkeloineen ja pihanpuoleisine porrashuoneineen. Vuoden 1853 dokumentoivasta piirustuksesta voidaan todeta, että kerroksissa huonejakoa on myöhemmin selkiytetty joko Walleenin omaan käyttöön tai vasta myöhemmin majatalon tarpeisiin. Kauppapuodiksi suunnitellun kadunpuoleisen sisäänkäynnin sokkelot selkiytettiin, kadunpuoleinen pääsisäänkäynti siirrettiin talon toiseen päähän ja kerrosten välinen porrashuone toteutettiin alkuperäissuunnitelmaa edustavampana, kookkaine sisääntulohalleineen. Piirustuksissa näkyy myös palvelijanporras, jota alkuperäisissä suunnitelmissa ei esiinny.

Tontilla sijaitsevat piharakennukset on dokumentoitu jo vuoden 1832 palovakuutusasiakirjoihin (katso edellinen sivu). Pihan toteutunut järjestely kertoo kokonaisvaltaisesta ja järjestelmällisestä näkemyksestä. U-muotoisen rakennuksen päätteet ”B” olivat kaksikerroksisia kivirakennuksia, korkeudeltaan 15 kyynärää. Kaareva osa C oli niinikään kivirakenteinen ja korkeudeltaan 15 kyynärää ja käyttötarkoitukseltaan ”uthus” - siis oletettavasti lämmittämätön talousrakennus. Päätteet B ovat todennäköisesti jo tässä vaiheessa sisältäneet tulisijoja ja toimineet esimerkiksi leivin- ja pyykkitupana sekä palveluskunnan asuntoina.

Aleksanterinkadun itäpään varhaisimpia tunnettuja kuvia, viimeistään 1880-luvulta. Valtion vuonna 1853 Tyttökoulun tarpeisiin teettämien muutostöiden myötä katujulkisivun ovi on jälleen muurattu umpeen. Naapuritalon, Aleksanterinkatu 10:n pyöristetyssä nurkassa näkyy puotihuoneeseen johtanut ovi. HKM KA

C. L. Engelin laatima laveeraus Helsingistä ennen Senaatinlinnan rakennustöiden aloittamista (noin 1818) mutta Cadeniuksen talon jo valmistuttua, noin 1819. Leopardinkorttelin pohjoisreuna, Sederholmin (A6), Weckmanin (A8) ja Cadeniuksen (A10) talot näkyvät kaupunkikuvassa tulipalon tuhoaman alueen keskellä. Erityisesti korostuu A6 ja A8 samankaltaisuus, kuten myös A10 ja A12 samankaltaisuus. Näkymä on tehty nykyisen yliopiston kirjaston paikkeilta, mäen päältä. Sederholm vanhemman mansardikattoinen, ennen paloa rakennettu talo, nykyinen kaupunginmuseon talo, jää torin makasiinirakennusten taakse siten, että katon taite näkyy hieman.

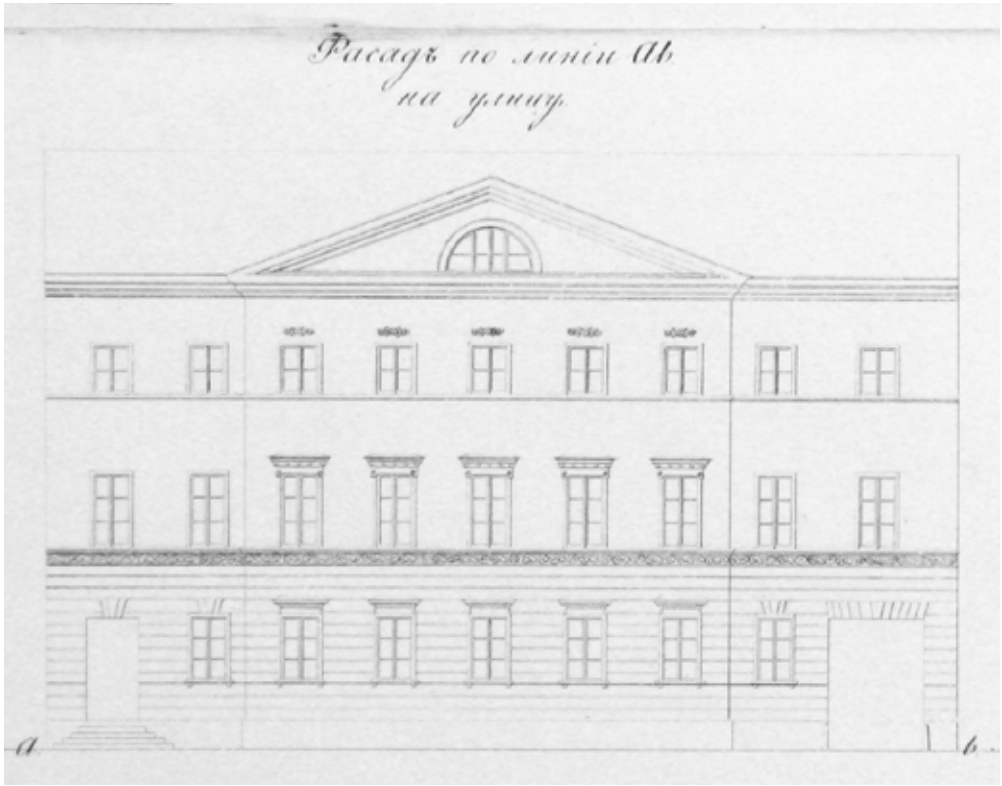

Vuoden 1853 dokumentoivan piirustussarjan julkisivukuva vastannee rakennuksen valmistumisasua, lukuunottamatta kirjaimen a kohdalla olevaa kadun puolen sisäänkäyntiä, joka lienee toteutettu Walleenin aikana.
KA / Sto urakka-asiakirjat

10 Cadeniuksen talo rakennusvaihe 1817 suunnittelija: Pehr Granstedt

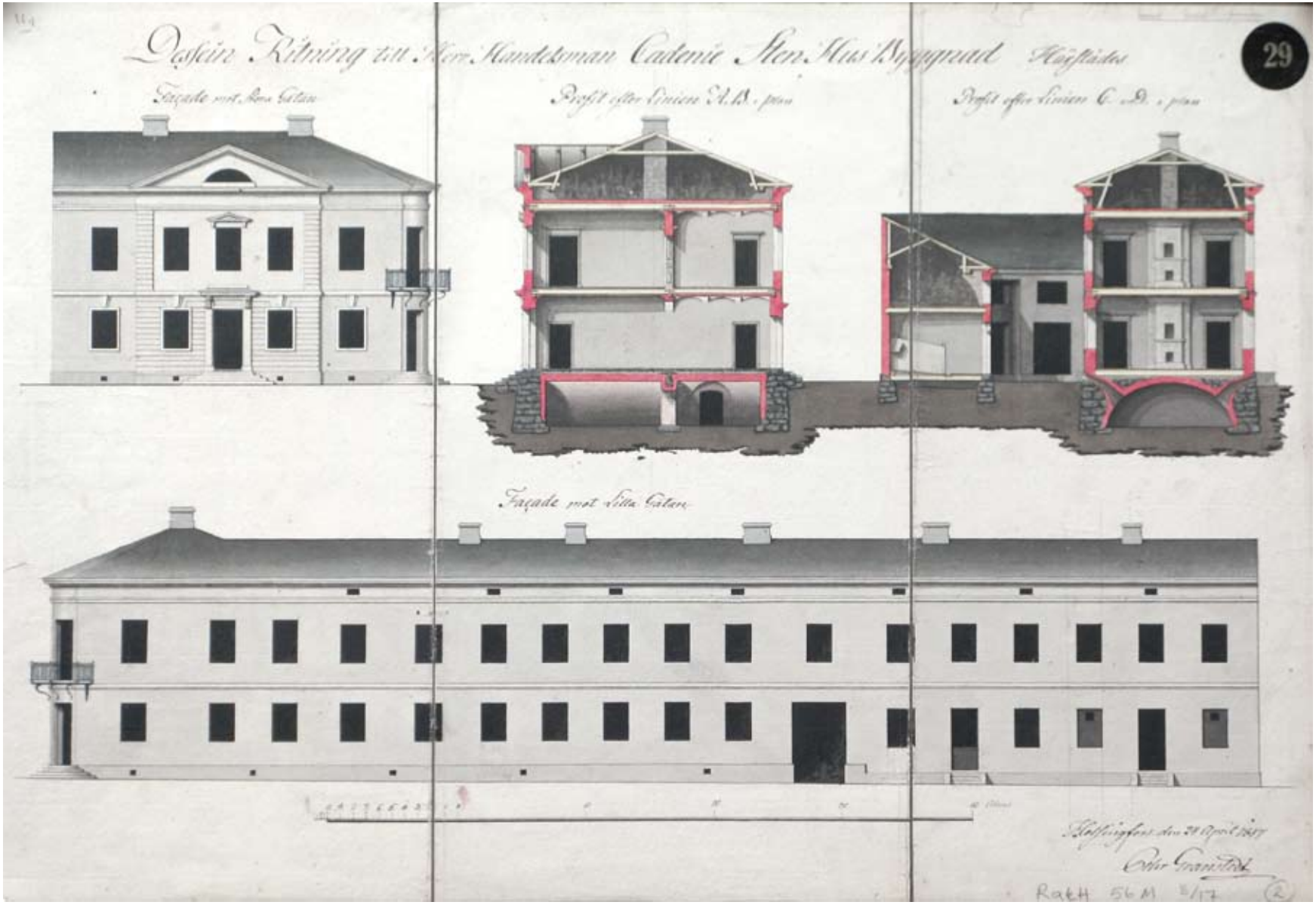

Linnoitusupseeri ja arkkitehti Pehr Granstedtin laatima suunnitelma kauppias Cadeniuksen kivitaloa varten, päivätty 24.4.1817.
KA Rakh

2.2.4 Kauppias Cadeniuksen puoti ja talo

Kauppias Gabriel Johan Cadenius oli vuokrannut leskirouva Dobbinin taloa (nykyinen Aleksanterinkatu 8), kun suuri tulipalo sai alkunsa kyseisestä kiinteistöstä ja tuhosi suuren osan kaupunkia. Palon jälkeisessä uudelleenjärjestelyssä hän päätyi ostamaan viereisen, Heidenstrauchin hallussa olleen kulmatontin. Tonttirekisterin mukaan omistus on kuitenkin siirtynyt kaupungilta Cadeniukselle ja vasta vuonna 1831. Toisaalta arkkitehti Per Granstedtin huhtikuussa 1817 päivätyt suunnitelmat on otsikoitu nimenomaan Cadeniuksen taloksi.

Ruotsalaissyntyinen Granstedt (1764-1828) oli 1800-luvun alussa Helsingissä toimineista suunnittelijoista vanhimpia ja ammatillisesti kyvykkäimpiä. Granstedtin suunnittelemista rakennuksista Cadeniuksen talo, nykyinen nk. Balderin salin talo (Aleks. 12), kauppaneuvos Goviniuksen talo (Pohjoisesplanadi 9) sekä kauppias Uschakoffin talo (Pohjoisesplanadi 19) ovat kaikki saman typologisen ratkaisun variaatioita. Kulmatontille sijoitettujen rakennuksien pääjulkisivu on kaikissa tontin kapeamman sivun suuntaan. Poikkipäädyn päättämä keskirisaliitti on osin kvaaderoitu ja tontin leveys on luonnollisesti määritellyt julkisivun leveyden ja näyttävyyden. Kaikissa muissa paitsi Balderin talossa on pyöristetty ulkonurkka. Näistä ainoastaan Uschakoffin talossa on nykypäiviin säilynyt puotitoimintaan liittyvä leimallinen nurkkasisäänkäynti.

Cadeniuksen talon tontti on huomattavan kapea. Pääjulkisivun ainoastaan viidestä ikkunaakselista koostuva hahmo onkin olemukseltaan jokseenkin vaatimaton. Samasta syystä on Helenankadun puoleinen kapea siipi saanut erityisen huonejaon ja muutaman kauniin, koko siipirakennuksen syvyisen huonetilan. Tästä esimerkkinä yläkerran ”ruokasalin” huonemuoto ja kattomaalaus otettiin esiin 1992 valmistuneessa peruskorjauksessa (B222). Naapuritalon (nyk. Balderin sali) kanssa Cadeniuksen talo on muodostanut levollisen parin kehystämään kapeaa Helenankatua, silloista Lillagatania.

Korttelikyljen rakennuksista Cadeniuksen talo on ainoa, jossa piharakennukset on esitetty päärakennuksen suunnitelmien yhteydessä. Porttikäytävän eteläpuolella olevat tilat ovat olleet tilahierarkiassa alimpana. Alakertaan on sijoitettu renkitupa, holvikattoinen varasto ja leivintupa, yläkertaan taas ulosvuokrattavia huoneita, ”ungkarls rum”. Kapea pihapiiri on hyödynnetty te-

Cadeniuksen talo 1900-luvun alussa. Puotihuoneen nurkkasisäänkäynti on muurattu umpeen. MV RHO

Cadeniuksen talon naapuri Helenankadun toisella puolella on myös Pehr Granstedtin suunnittelema. Tämä nk. Balderin talo jokseenkin alkuperäisessä asussaan kuvattuna 1900-luvun alussa, ikkunoiden T-karmijako on peräisin 1800-luvun lopulta. HKM KA / Roos

10 Cadeniuksen talo rakennusvaihe 1817 - 1844 suunnittelija: Pehr Granstedt

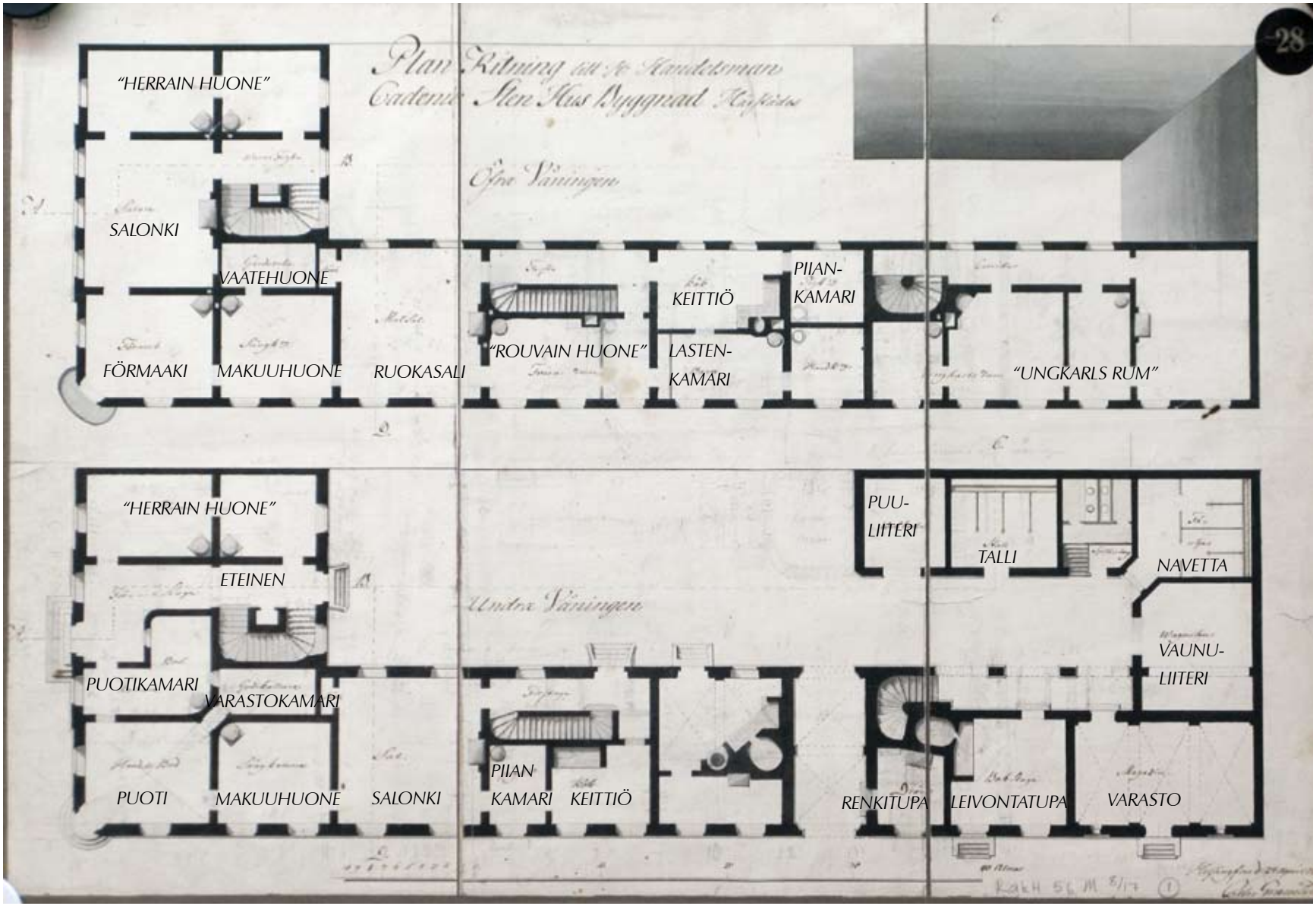

Linnoitusupseeri ja arkkitehti Pehr Granstedtin laatima suunnitelma kauppias Cadeniuksen kivitaloa varten, päivätty 24.4.1817.
KA Rakh

hokkaasti ja pihan perälle on tallin ja nelireikäisen käymälän lisäksi saatu mahtumaan vaunuvaja, puuliiteri ja vieläpä neljän karsinan navettakin. Helenankadun siiven alle on sijoitettu kapea katettu alue. Porttikäytävästä kohti Aleksanterinkatua ovat sijainneet keittiötilat ja piianhuoneet ja lähinnä päärakennusta ruokasalit ja muut asuntoihin liittyvät tilat. Alakerran vaatimattomampi asunto on liittynyt välittömästi puotiin, siten että päämakuuhuoneesta on ollut suora yhteys nurkan puotihuoneeseen. Asuntoon on liittynyt eteishuoneen toisella puolella olevat kaksi "herrain huonetta", oletettavasti eräänlaiset konttorihuoneet. Keittiön yhteydessä oli piianhuone. Oletettavasti kauppias perheineen on asuttanut tätä huoneistoa, ainakin pian rakennuttamisen jälkeen. Toukokuussa 1823 kauppias Cadenius haki yläkerran asuntoon vuokralaista päivälehdessä seuraavasti: *"Öfra våningen i Stenhuset n:o 5 Qvarteret Leoparden, är den 1 October ledi att uthyras och kan om dens beskaffenhet, jemte villkoren nu genast erhållas underrättelse af C. J. Cadenius"* [11]

Rakennuksen valmistuessa 1819 Cadenius katsoi tapahtuman pienoisen juhlan arvoiseksi. Juhlasta muodostui kaupungin uudisrakennushengessä niin merkittävä, että siitä ja erityisesti sen juhlapuheesta uutisoitiin Turun silloisessa virallisessa lehdessä kahden sivun verran.

Cadeniuksen liiketoiminta oli varsin monialaista. Cadenius majoitti luokseen vuokralaisia ja matkustajia. Esimerkiksi vuonna 1822 päivälehdessä ilmoitetaan: *"Undertecknad will sysselsätta sig med Gossars undervisning i Tyskan, Franskan, Geografin, Historien, Skrifning och Räkning, Carlblom Pastor, boende i handelsman Cadenius Stenhus".* [12] 1820-30 lukujen taitteessa Cadenius on majoittanut luokseen myös matkustavaisia. Kauppatavaran osalta Cadenius ilmoitteli päivälehdissä mm. sitruunoista, vaspuukista, Porin Torsnäsin tehtaalta saadusta ikkunalasista sekä hyvästä skoonelaisesta maltaasta. Kauppias Cadenius kuoli 80-vuotiaana vuonna 1838 ja hänen leskensä viisi vuotta myöhemmin 74-vuotiaana. Lesken kuoleman jälkeen perikunta myi kiinteistön kauppias Johan Alexander Deckerille vuonna 1844.

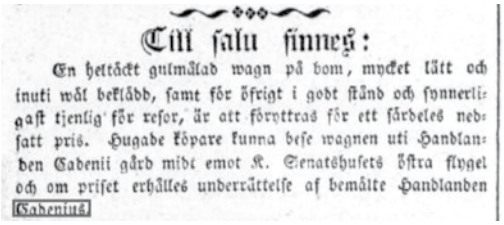
Till salu finnes:

En hettäckt gulmålad wagn på bom, mycket lätt och inuti wäl beklädd, samt för öfrigt i godt stånd och synnerligast tjenlig för resor, är att förytteras för ett särdeles nedsatt pris. Hugade köpare kunna dese wagnen uti Handlanden Cadenii gård midt emot K. Senatshusets östra flygel och om priset erhålles underrättelse af bemälte Handlanden Cadenius.

Kauppias Cadeniuksen vaununmyyntiilmoitus Helsingfors Tidningar-lehdessä 28.6.1834

Åbo Allmänna Tidning.

N:o 52.

Tisdagen den 4 Maji 1819.

51. (4)

Under den 11 sistlidne Martii har Hans Kejserl. Majestät i Nåder bewilljat Pro actis-Secreteraren W. Jabel afsked från tej i Justield Departementet af Kejserl. Senaten för Finland innehafde Protocolls-Secreteraretjenst.

Helsingfors den 12 (24) Martii år 1819.

Handlanden Herr Gabriel Cadenius, en af Stadens Älste och Högaktade Medborgare, hwilken med omtanka och drift skött sin rörelse snart 24 år, och derunder ofta mött motgångar af största wigt, hwaribland branden år 1808 war den kännbaraste, han hade till i dag, i det honom tillhörige och wid Stora gatan belågne nyss inredde och uppförde prudlige stenhus, samlat Stadens Embetsmän, och flere husets wänner af båda könen, för att under en Medborgerlig glädjefest, fira så husets invigning, som och wår höge monarks minne, af hwars råd äfwen herr Cadenius blifwit hugnad med andre ortens brandskadade.

Helsingfors den 12 (24)Martii år 1819

Cadeniuksen talon valmistumisen kunniaksi pidetystä juhlasta julkaistiin Turun päivälehdessä uutinen, jossa kuvattiin juhlan luonnetta, mutta erityisesti korostettiin isäntäväen ja juhlaväen suurta kiitollisuutta keisarillisen hyväntekijän suopeudesta. Artikkelin sävyssä tuntuu olevan propangandan juonne: helsinkiläiset olivat kovin kiitollisia keisarille, joka oli paitsi edesauttanut jälleenrakentamisessa, myös tehnyt pienestä Helsingistä pääkaupungin, Turun kustannuksella. Seuraavassa artikkeli pääosin aukikirjoitettuna:

Handlanden herr Gabriel Cadenius, en af stadens Älste och Högaktade medborgare, hwilken med omtanka och drift skött sin rörelse snart 24 år, och derunder ofta mött motgångar af största wigt, hwaribland branden år 1808 war den kännbaraste, han hade till i dag, i det honom tillhörige och wid Stora gatan belågne nyss inredde och uppförde prudlige stenhus, samlat Stadens Embetsmän, och flere husets wänner af båda könen, för att under Medborgerlig glädjefest, fira så husets invigning, som och wår höge monarks minne, af hwars råd äfwen herr Cadenius blifwit hugnad med andre ortens brandskadade.

Middagsmåltiden war för dem äldre herrarne anrättad, och tillbragtes under förtrolige samtal och otwungit nöje af Wärdsfölk och Gäster, till dess, uppå Wärdens wink och önskan, Sällskapets uppmärksamhet fästades wid följande ord och uppmaning:

Ansedde och Aktade Herrar och Medborgare!
Med liflige känslor framgå någon högtidlig stund tacksamma barn till sin goda omfattande Far, för att helga honom erkänslans offergärd, hwilken ehuru ringa den är, alltid fördubblar ömsesidiga förbindelser, och förtroligare knyter sambandet. Medborgare! Wi befinne oss i anseende till wår hulda öfwehet i ett så ädelt och ljust förhållande ofta, och äfwen i dag, då wårt högaktade Wårdskap samlar förtroliga glada kretsar omkring sig, för att medborgerligen fira den allmänna och enskilda Sällhetens fest; och wår Wärd uppmanar oss, att uppå förfädrens sätt, tömma det glindrande glaset för ett wärdadt och kärt minne.

Och det är Dig, Alexander den Förste, Rysslands och Finlands Kejsare, Fäderneslandets Fader och Medborgerlighetens Älskling, wi helge wärdnadens och tacksamhetens Förstling. Med i dag fyllas 18 år af Kejsarens regeringstid öfver sine ärfwde Folkstammar, de der wälsignande Honom kungöra: att hwad han som Ung börjat fortsätter Han som Man, så wäl i fredliga idrotter och owanliga wälgerningar, som och i en stadgad Lagstiftning och Krigsbragder; hänryckte dem hafwa de sedt Honom, lika stor i tänkesätt, nalkas Moscwas Kreml, så på Kröningens glada som efter härjningens sorgliga dag; och deras högljudda witnesbörd är, att Försynens ära, Landets wälgång, och hjertats frid, de åro Kejsarens syftemål, stämpeln af Hans Regering, och arfwet åt Hans efterwerld.

Och wår Fosterbygd Finland mins denna tid för 10 år sedan, då min herre Kejsaren, inför Landets Stånder, bekräftade Religionen, Lagarne och Medborgerligheten, och erhuru Erdfrare, med egen hand tecknade Finska Folkets frihet;...

Och Helsingfors! dina förbindelser emot Kejsarens ynnest äro like ett barns emot en huld Fader; ty ur gruset kallade Han dig till Finlands hufwudstad, inom några år ha Hans frikostlighet bildat Stadens sägring, efter få manader stadgas...

Lefwe då Kejsaren, följd af wälgång och ära! och wåre efterkommande fäste ännu friska kransar ...

Ehuru enkla dessa erinringar woro, höjde de dock allas sinnen , och wärdnaden tömde bågaren, hwari mången glädjetår afwen föll, och för första gången genljudde huset af ett upprepadt: Lefwe kejsaren!

Aftonen tillbragtes sedan under muntra samtal och dans, inpå följande morgonen och emellan alla gästerna gick det glada talet, att den högaktade Wärden och Wärdinnan walt ett skönt tillfälle för sin i allt hyggliga tillställning; ty Kejsarens minne är alla kärt, och Hans godhet här öfwerallt synbar.

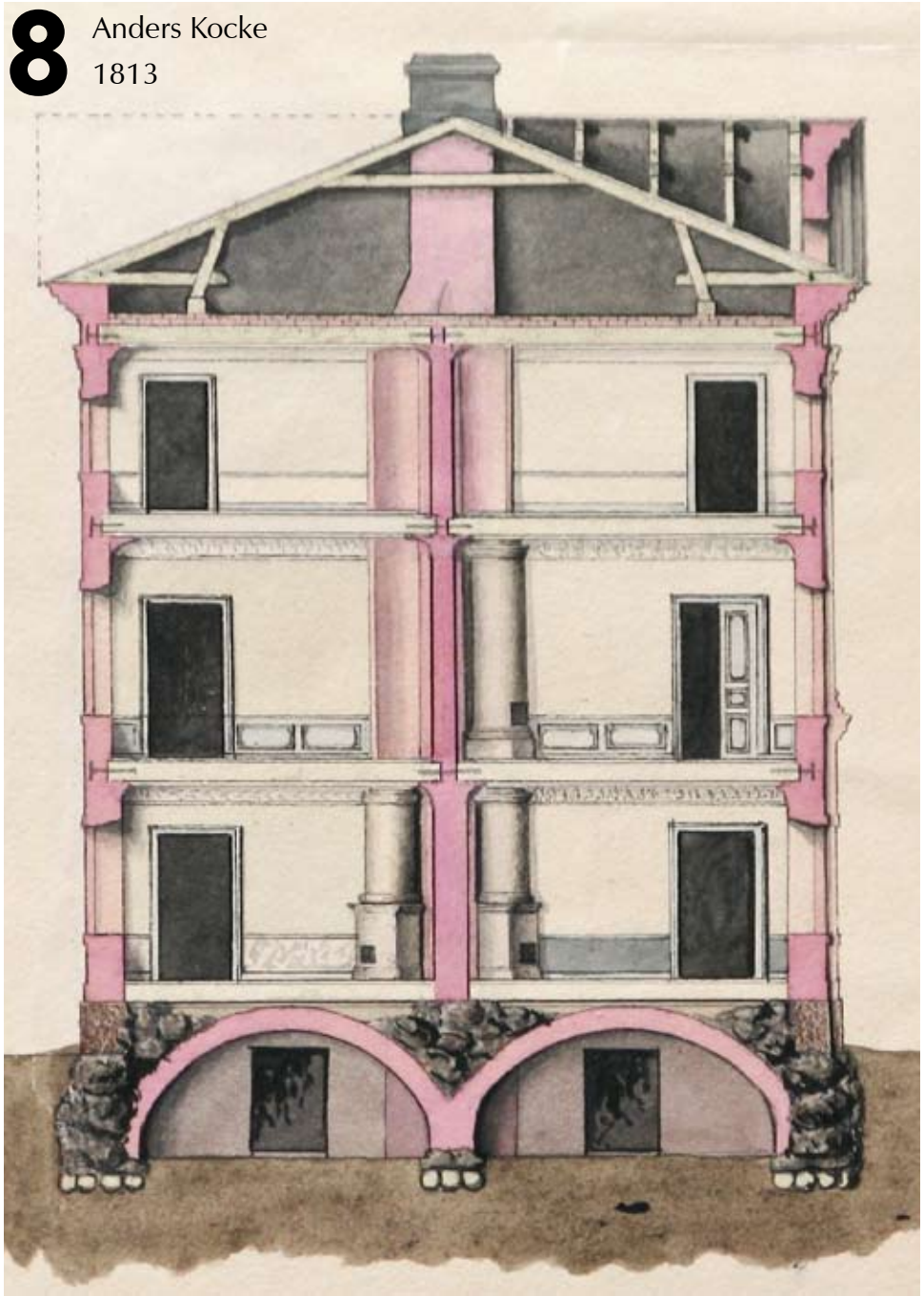

KA Rakh

2.2.5 1800-luvun alun rakenteista

Neljän tutkittavan kauppiastalon alkuperäiset rakenteet muistuttavat kolmen rakennuksen suunnitteluasiakirjojen (4, 8 ja 10) ja kahden rakennuksen palovakuutusasiakirjojen (4 ja 10) perusteella olleen hyvin läheistä sukua toisilleen ja toisaalta siis noudattaneen aikakauden yleistä rakentamisen tapaa. Nämä alkuperäiset rakenteet lienevät kadunvarsitalojen osalta edelleen pääsääntöisesti olemassa.

Perustusmuuri on ladottu luonnonkivistä, oletettavasti hirisarinan päälle. Kaikki karkea maantason alapuolinen rakenne on suunnitelmien mukaan toteutettu luonnonkivestä. A10:ssä luonnonkivimuurauksessa on esitetty vapaamuotoista limitystä kun taas 8:ssa piirustus on hyvin viittellinen ja perusmuuri näyttää lähinnä kivikasalta. Kaikki kellaritilojen pinnat ja aukot on tiilimuurattuja, lähinnä tynnyriholvattuja tiloja. Perusmuurin maanpäällinen osa on esitetty täsmälliseen mutotoon hakatuksi luonnonkiviharkoksi. Holvauksen ja alakerran täytepohjan välinen tila on holvien kantojen alueilta esitetty luonnonkivellä täytetyksi - tarjoten näin holville symmetristä tukea. Seinien perusmuuraus on A8:ssa ja A10:ssä esitetty selvästi ylöspäin hoikkenevana. Palovakuutusasiakirjojen mukaan ulkoseinävahvuus on kyynärä eli nk. kahden kiven seinä. Engelin S4:n piirustuksessa (katso kohdasta 4 Borgströmin talo) seinävahvuuden kevenemistä ei ole esitetty. Julkisivujen listoitukset ja koristeet on huomioitu jo muurauksessa. Myös väliseinät ovat jokseenkin poikkeuksetta tiilirakenteisia, vahvuudeltaan 1-1½ kiveä.

Välipohjat ovat puurakenteiset. Kantavat palkit on sidottu julkisivuilla muuraukseen ankkuriraudoin, sydänmuurin kohdalla palkit on sidottu toisiinsa. Yläpohjan päälle on kaikissa suunnitelmissa esitetty tiilinen palopermanto, A8:n suunnitelmassa näkyy permannon kaksinkertainen, ristikkäinen ladonta. Huonetilojen holvausta on käytetty porrashuoneissa ja muutoin paloturvallista huonetilaa tarvittaessa, esimerkiksi kauppiaiden varastohuoneissa. Vesikatto lepää aikakaudelle hyvin tyypillisten konttikannatteisten kattotuolien varassa. Jalasorsiin kiinnittyvät konttirakenteet aiheuttavat kuormitettaessa julkisivua ulos työntävän voiman, mistä johtuen on erityisen tärkeää, että yläpohjan palkit toimivat tässä vetoa vastaanottavana rakenteena. Kocken numero A8:n piirustuksessa jalasorsien sijainti ei vaikuta erityisen rakenteelliselta.

Myös sisustus on esitetty suunnitelmissa huolellisesti. Matalahko jalkapaneeli on ollut tyypillinen, arvokkaimmissa tiloissa puisena peilipanelointina toteutettuna. Tilojen ja eri kerrosten välinen hierarkia on erityisen havainnollisesti esitetty A8:n piirustuksessa. Myös peiliovien jakoa ja kipsisten koristeellisten kattolistojen muotoa on hahmoteltu. A10:ssä on esitetty ovien kehysrakenne ja ovismyygien puupanelointi sekä uunien hahmoja.

Kolmen eri tekijän piirustuksissa on luonnollisesti havaittavissa myös tekijöidensä kädenjälki. Anders Kocken 1813 laatima pikkutarkka leikkaus vaikuttaa Engelin 1820 laadittuun "virheettömään" ja idealistiseen leikkaukseen verrattuna huolettoman rennolta. Granstedtin 1817 laatima piirustus on rakenteiden osalta pikkutarkin, mutta kokonaisvaikutelma suunnitelmasta taas hiukan arkinen. Piharakennuksessa esitetty karsina juoma-astioineen on realistisuudessaan kiinnostava vastakohta verrattuna ovi- ja ikkuna-aukkojen tasamustaan idealistiseen esityskonventioon.

10 Pehr Granstedt 1817

Noin 1910 otettu kuva silloisen Yleisten rakennusten ylihallituksen tiloista, 10:n salista toisessa kerroksessa (nykyinen huone B211). Ovismyygin peilipanelointi on toteutunut piirustuksen mukaan, mutta purettu viimeistään 1930-luvulla. HKM KA/ Sundström

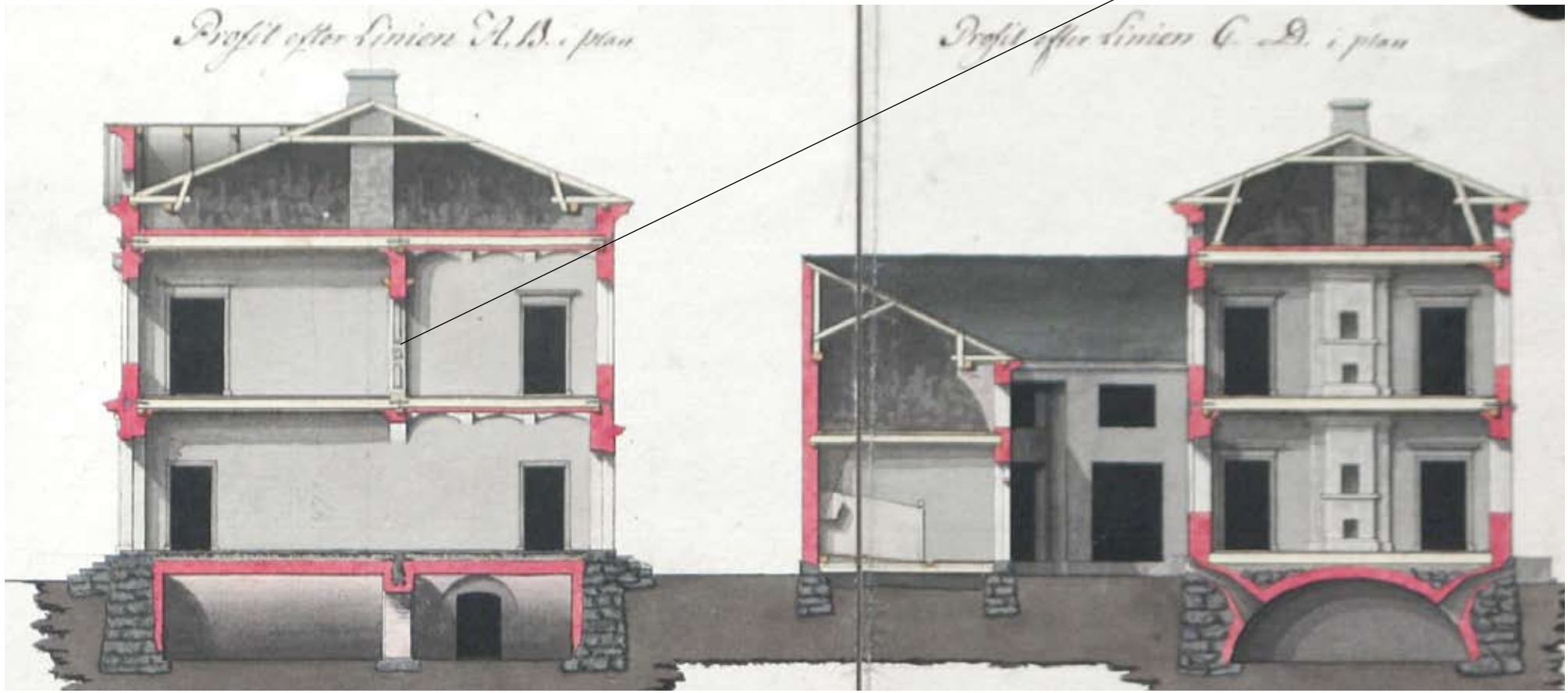

KA Rakh

1850 - 1880-luku

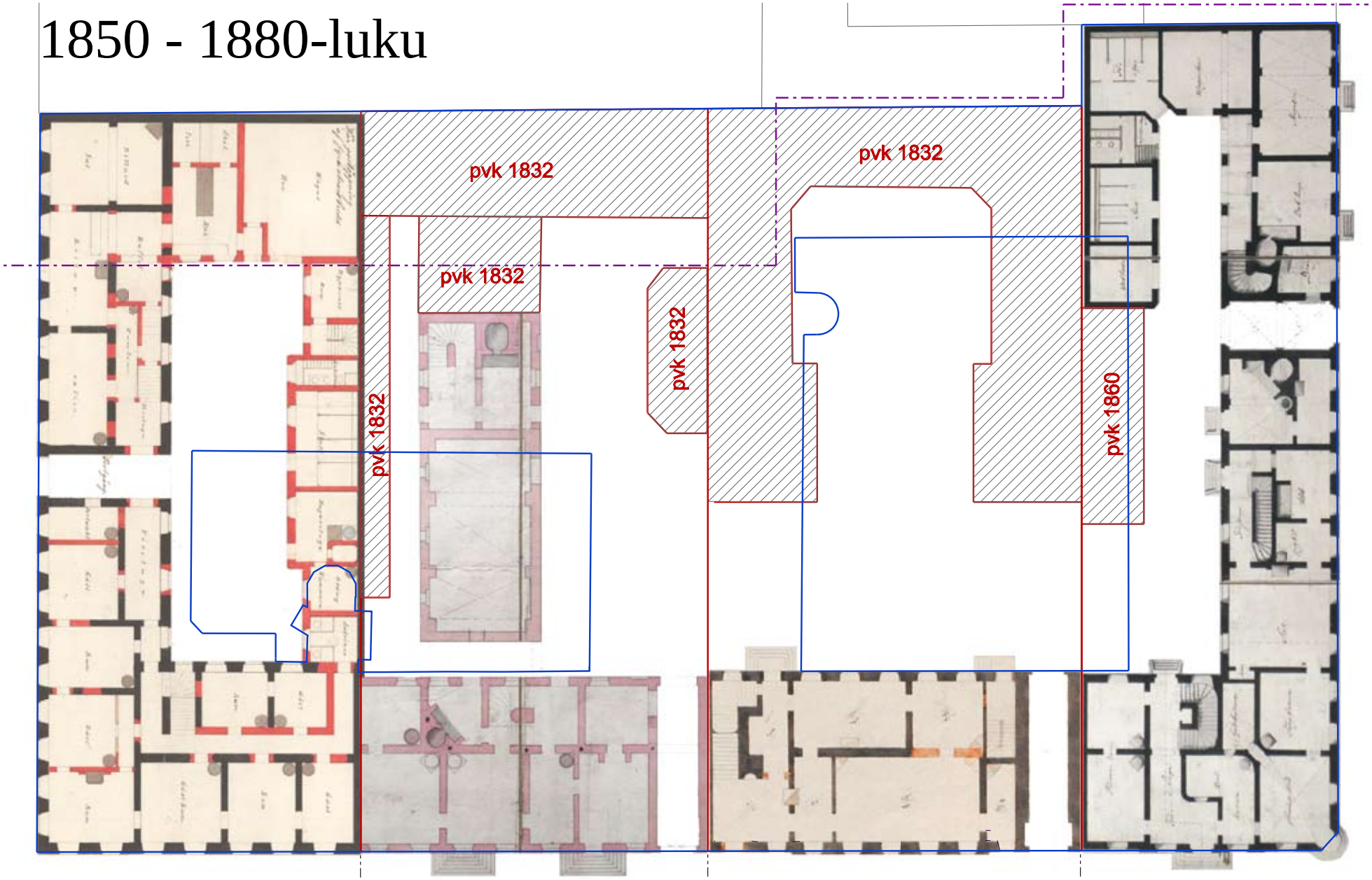

4 Hotel de Russie, "Oelzes Salong" muutos ? , myöh. von Heideken 1852, 1860-luku

6 omistajaperheet: Sederholm ja Stichaeus piharakennukset ennen 1832

8 Svenska fruntimmerskolan suunnitelma: E. B. Lohrman / YRYH 1852

10 omistaja: Alexander Decker vähäisiä muutoksia

2.3 KEISARILLISEN PALATSIN KORTTELIIN SIJOITTUU HOTELLI JA KOULU

Kaupungin kehittyminen edustavaksi pääkaupungiksi oli 1850-luvulle saavuttaessa käynyt jo läpi monta vaihetta. Leopardin korttelin status muuttui oleellisesti 1840-luvun myötä, kun Heidenstrauchin komea yksityistalo lunastettiin valtiolle ja muokattiin C. L. Engelin suunnitelmien mukaisesti keisarilliseksi palatsiksi. Senaatinlinna korttelin naapurissa täyttyi vähitellen kasvavasta keskushallinnosta. Kaupungin kansainvälistyminen oli tehnyt valtavan harppauksen 1830- ja 1840-luvun kesinä, kun Helsinkiin saapui korkea-arvoisia kylpylävieraita, pääasiassa Venäjälta. Kyseiset vuosikymmenet olivat positiivisen kasvun ja kehittymisen vuosia. Helsingin Seurahuone avattiin 1833 varakkaiden helsinkiläisten yhteistuumin muodostaman osakeyhtiön rakennuttamassa komeassa kolmikerroksisessa palatsissa, Kauppatorin laidalla (nykyinen Kaupungintalo).

Kaupungin vanha pääkatu vaihtoi nimeään kahteenkin otteeseen. Vuosien 1820 - 1835 aikana Suurkadusta käytettiin nimitystä Fredsgatan. Nykyisen Unioninkadun nimeksi oli keisarivierailun 1819 yhteydessä ehdotettu nimeä Aleksanterinkatu, mutta keisari Aleksanteri I nimesi kadun toisin. Aleksanterin kuoleman jälkeen tämä nimi annettiin sitten Helsingin entiselle pääkadulle.

Leopardin korttelia vastapäätä, Aleksanterinkadun toisella puolella oleva, aatelisten taloa varten varattu tontti oli pitkään rakentamaton. Vasta vuonna 1857 Ritaristo ja Aateli lunasti tontin ja rakennuksen suunnittelu käynnistyi arkkitehtikilpailulla. Arkkitehti G. T. Chiewitzin suunnitelmien mukaan toteutettu rakennus valmistui 1862.

Vuoden 1852 jälkeen alkuperäisistä kauppiasperheistä ainoastaan Sederholmeilla oli vähäinen omistus A6:ssa, muissa taloissa oli omistus vaihtunut tyystin. Vuosikymmen toisensa jälkeen kaupungin keskusta Senaatintorin ja Kauppatorin ympäristössä rakentui täydemmäksi korttelien sisäpihoilla ja omistajien asumiskäyttö väheni. 1850-luvulla kaksi neljästä talosta otettiin julkiseen käyttöön: A4:een tuli hotellimaista majoitustoimintaa ja A8:aan sijoittui Suomen ensimmäinen valtiollinen tyttökoulu, Svenska Fruntimmersskolan.

1860-luvun ensimmäiset vuodet olivat edelleen positiivisen kasvun aikaa. Aivan vuosikymmenen alussa avattiin Uusi Teatteri suurin odotuksin. Vuoden 1863 valtiopäivät loivat kansakuntaan tulevaisuuden uskoa ja siihen liittyen keisarivierailu tarjosi helsinkiläisille ennennäkemätöntä loistoa. Rautatieyhteys Hämeenlinnaan avattiin maaliskuussa 1862. Vuosikymmenen jälkipuoliskoa taas leimaa paljon synkempi tunnelma. Vuosien 1866 ja 1869 aikana valtakunnassa vallitsi kiihtyvä nälänhätä, kun halla vei viljan useana vuonna. Helsinkiin virtasi heikossa kunnossa olevaa köyhälistöä maakunnista.

1870-luku toi mukanaan alkavan teollistumisen ja Helsinki muuttui seuraavien vuosikymmenien aikana vähitellen suurkaupungiksi. Teollisuuslaitoksiin tarvittiin työntekijöitä ja työntekijöille asuntoja. Kaupunki laajeni nopeasti ja keskusta-alueen rooli hallinnollisena keskuksena vahvistui. Senaatinlinnan tilat rupesivat käymään ahtaiksi ja valtiollisia virastoja hajasijoitetiin vuokrahuoneistoihin ympäri kantakaupunkia. Senaatinlinnan lähikortteleissa asui runsaasti virkamieskuntaa, kauppiassääty siirtyi etäämmälle keskustasta, 1880-luvulta lähtien uusiin suuriin kerrostaloihin.

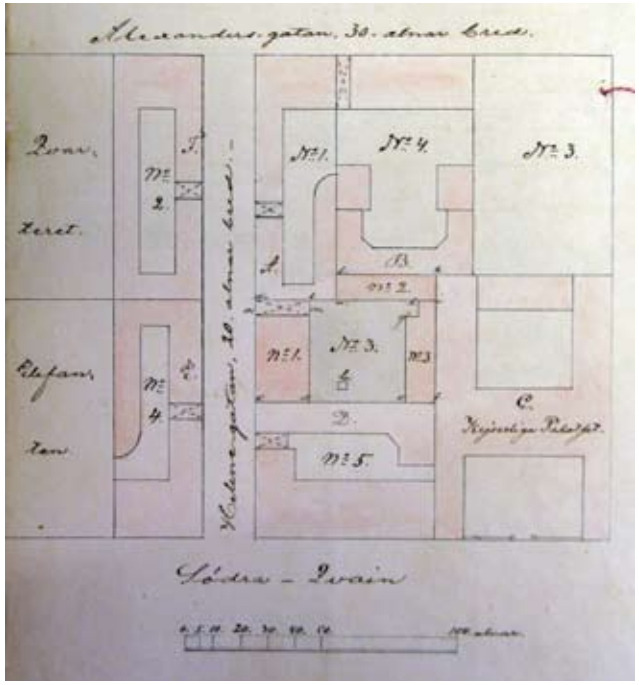

Viimeistään 1860-luvulta eteenpäin korttelin tonttien numeroinnissa on ruvettu käyttämään oheisen kaavion mukaista numerointia. Aleksanterinkatu 10 vuoden 1862 palovakuutusasiakirjan liitekartta paljastaa, että Aleksanterinkatu 4 ja 6 tontteja käsitellään yhtenä tonttina ja sama tonttinumero 3 on käytössä osoitteessa Helenankatu 3. Keisarillisen palatsin tontille ei ole annettu tonttinumeroa lainkaan.
KA Palovakuutusasiakirjat 1862

4 Hotel de Russie, "Oelzes Salong" 1852 - 1866

suunnittelija:
tuntematon, von Heideken

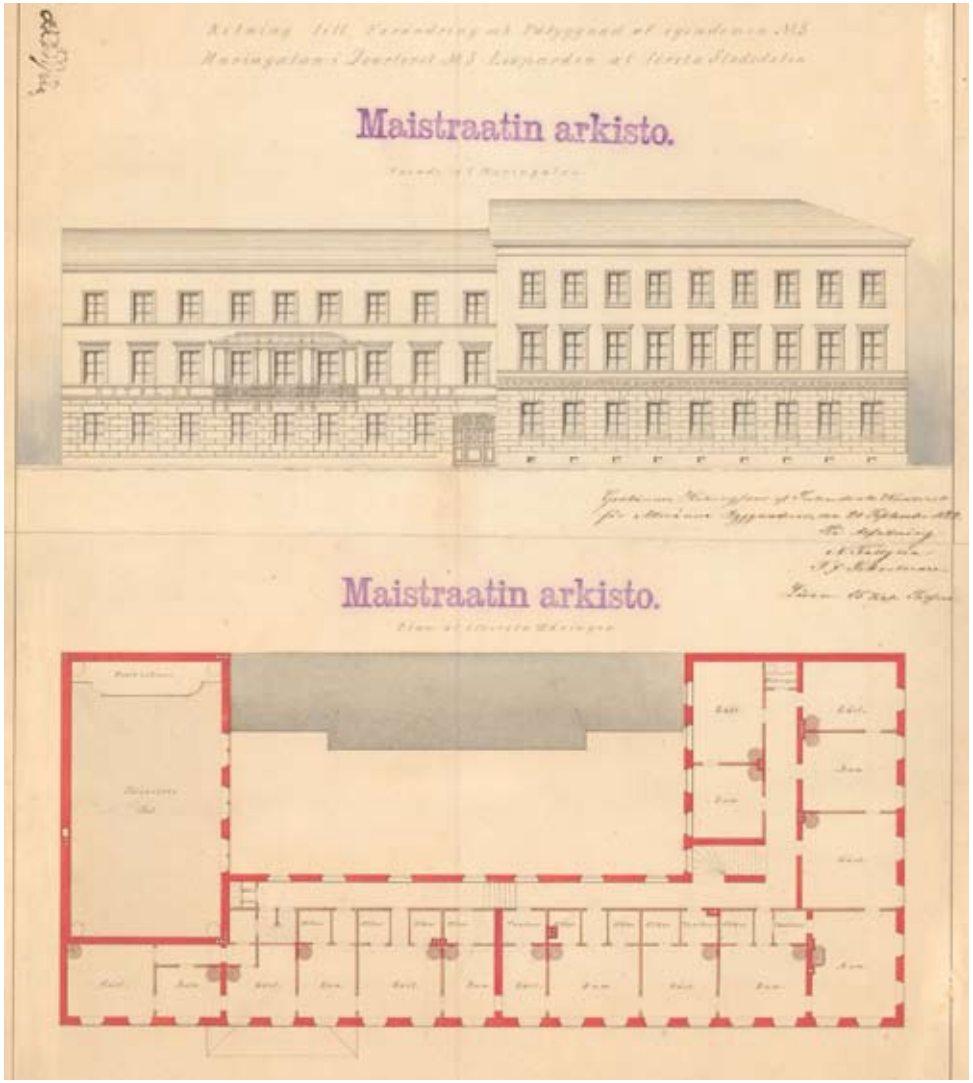

1852, signeeramaton HKA MA

2.3.1 Hotel de Russieta kutsuttiin nimellä Oelzes Salong

Syyskuussa 1852 hyväksyttiin Aleksanterinkatu 4 koskeva signeeraamaton laajennussuunnitelma, jossa rakennusta on korotettu kolmannella kerroksella ja huonejärjestystä on muokattu hotellitoimintaan soveltuvaksi. Ravintoloitsija Georg Oelzen ja vuorimestari Tengströmin välinen kiinteistökauppa vahvistettiin maaliskuussa 1853. Laajennushanke ei toteutunut suunnitelmien mukaan, vaan kolmas kerros jäi edelleen toteutumatta, samoin ilmeisesti pohjissa esitetyt käytävätilat. Rakennuksen pohjoispää oli varattu vierashuoneita varten, mutta noin 1862 laaditut muutospiirustukset osoittavat, että rakennuksen vanhemmat huoneistokokonaisuudet säilyivät osittain. Rakennuksen eteläpää taas painottui ravintolatoimintaan ja huvielämään. Tämä puoli näyttää toteutuneen juhlasaleineen, ravintolasaleineen ja biljardihuoneineen. Suunnitelmissa esitetty juhlasalirakennus tontin eteläpäähän, keisarillista palatsia vasten, toteutui jokseenkin suunnitellusti. Salissa on ollut kolme suurta kaaripäätteistä ikkunaa sisäpihan suuntaan. Majoituslaitos pyrki tarjoamaan vierailleen korkeatasoista palvelua. Huomio kiinnittyy piharakennuksen toisen kerroksen suunnitelmassa olevaan "Watercloset"-mainintaan.

Hotel de Russieksi nimetty hotelli pääsi pian kaupunkilaisten suureen suosioon, etenkin upseeristo ja myös kaupungin tanssinhaluinen seurapiiri viihtyivät "Oelzen Salongissa".[13] Viimeistään huhtikuussa 1853 salonki oli valmis ottamaan vastaan vieraita, kun salissa vietettiin Z. Topeliuksen Regina von Emmeritzin kantaesityksen jälkeistä illallisjuhlaa. Ravintolan kohokohtia lienee ollut Uuden Teatterin vihkiäisillalliset 28.11.1860, kun noin 130 kutsuvierasta juhlisti kaupungin vastavalmistunutta teatteria. Ravintoloitsija Oelzen kuoltua kiinteistö oli jonkin aikaa ensin kauppias Paul Sinebrychoffin, sitten kauppias ja ravintoloitsija Louis Kleinehin omistuksessa, mutta toiminta oletettavasti jatkui aina vuoteen 1866 saakka. Aikalaislehtien perusteella vaikuttaa siltä, että myös Aleksanterinkatu 8:n eli Liewendahlin talo oli osa hotellin toimintaa ja sisäänkäynti oli 1860-luvulla nimenomaan Liewendahlin talon kautta. Hotelli lienee toiminut vain kadunvarren rakennuksessa ja piharakennukset ovat olleet mm. verstas- (kivipaino?) ja valokuvausateljeekäytössä. Viime vaiheessa ravintoloitsijana toimi August Hagström, jonka toiminta haettiin konkurssiin alkuvuodesta 1866.

Vuosina 1862- 1873 kiinteistön omisti yritteliäs kauppias, höyrylaivaosakas Johannes Schramm. Vuoden 1862 paikkeilla, oletettavasti omistajavaihdokseen liittyen, kiinteistössä tehtiin pieniä muu-

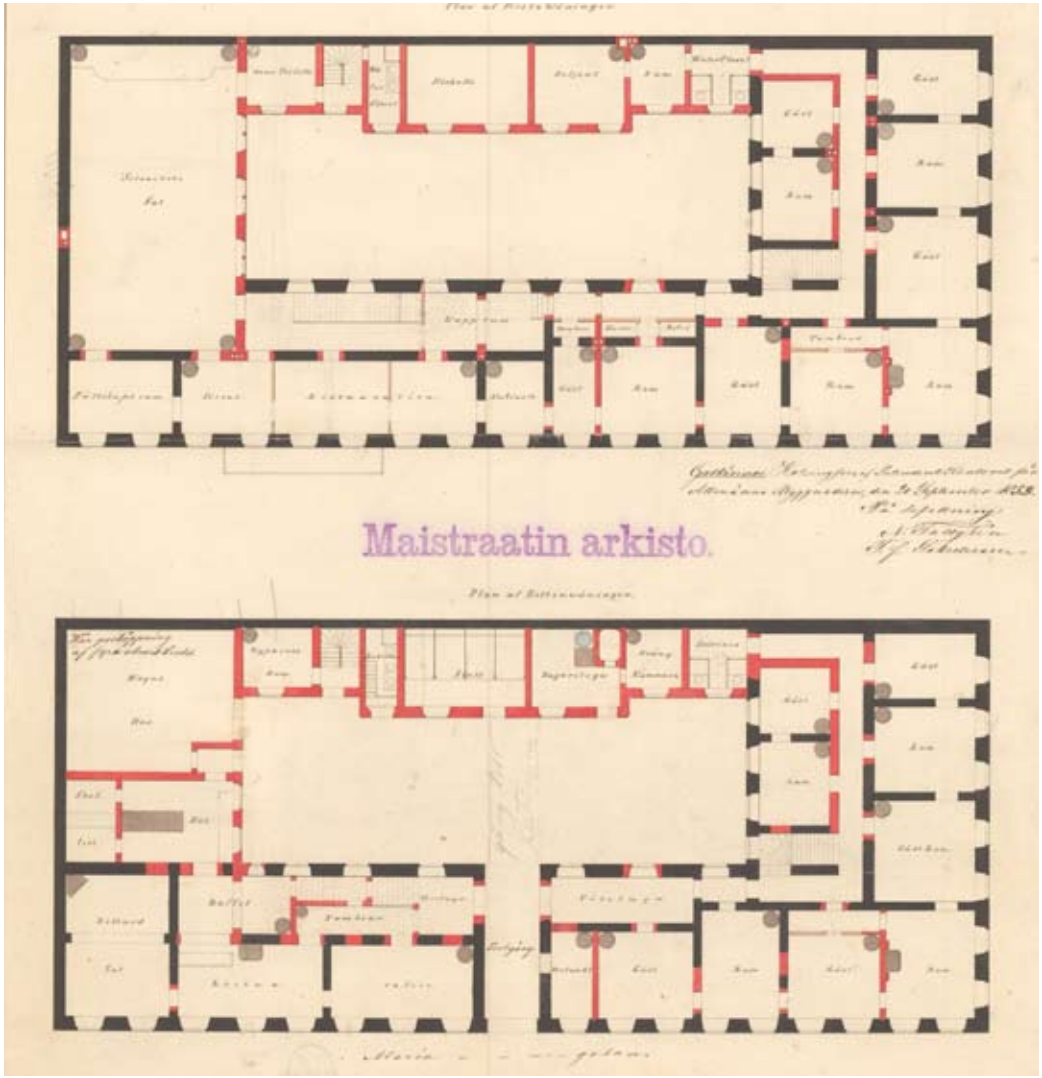

1852, signeeramaton HKA MA

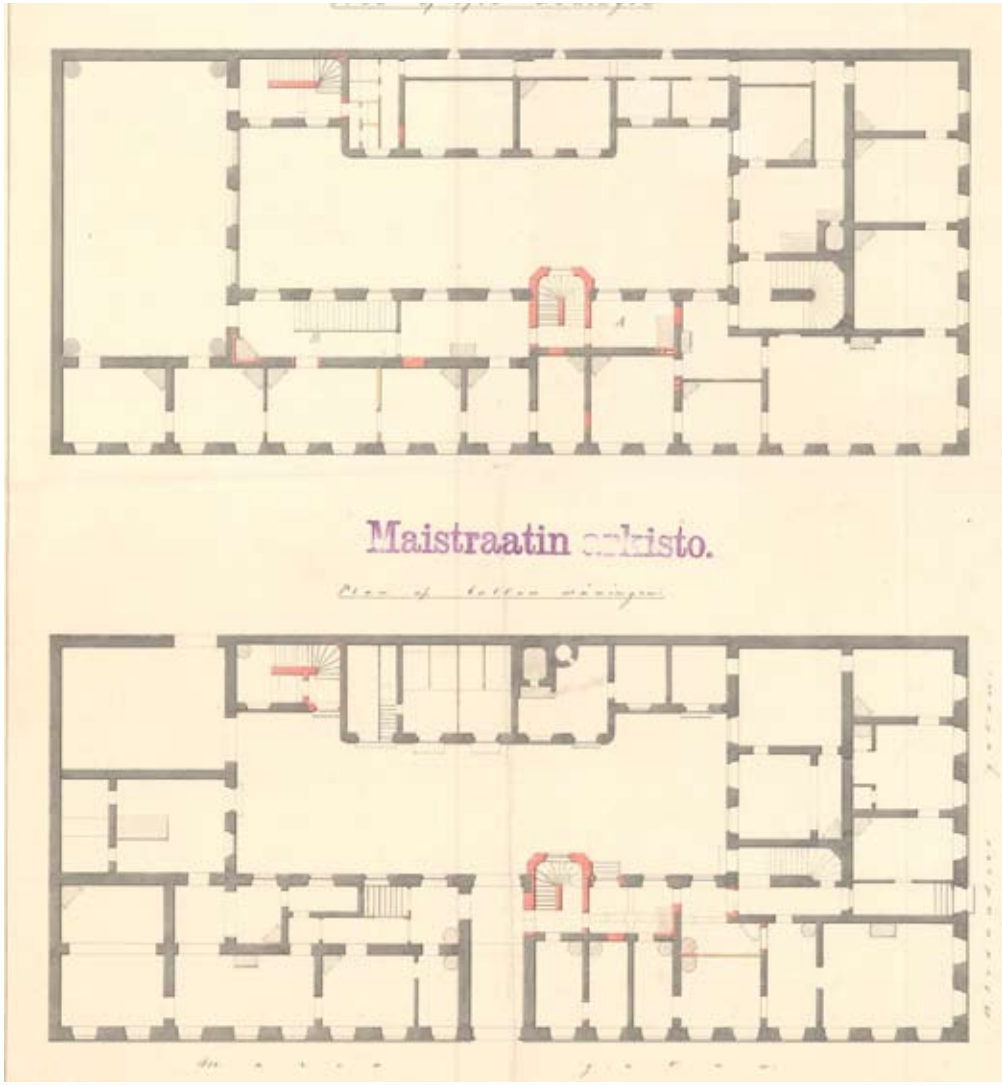

jälkeen 1862 von Heideken HKA MA

4 Hotel de Russie, "Oelzes Salong" 1852 - 1866

muutossuunnitelmat:
tuntematon, von Heideken

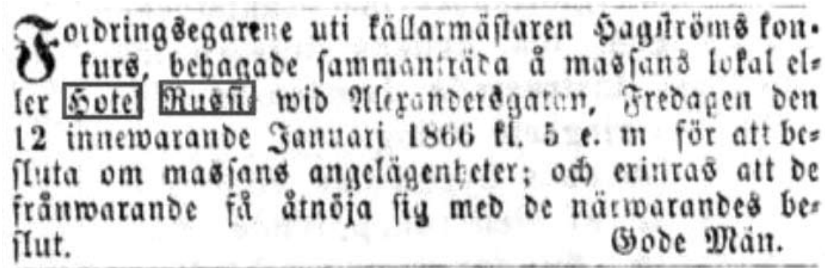
Fordringsegarene uti källarmästaren Hagströms konkurs, behagade sammanträda å massans lokal eller Hotel Russie wid Alexandersgatan, Fredagen den 12 innewarande Januari 1866 kl. 5 e. m för att besluta om massans angelägenheter; och erinras att de frånwarande få åtnöja sig med de närwarandes beslut.
Gode Män.

Hotel (de) Russien toiminnan päättymiseen liittyvä, konkurssin selvittelyä varten julkaistu ilmoitus. Helsingfors Dagblad 9.1.1866

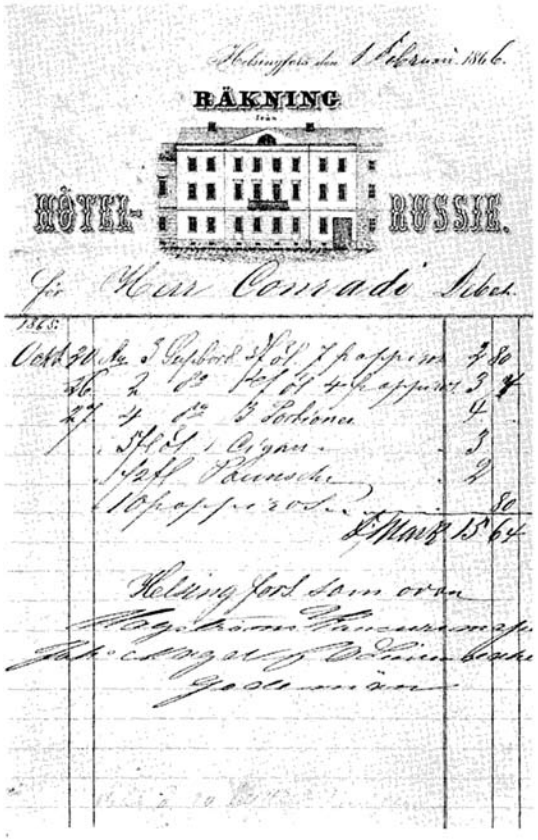

Helmikuulta 1866 säilynyt Helsingin kaupunginmuseon kokoelmissa oleva kuitti toisaalta todistaa, että jonkin aikaa tästä eteenpäin toiminta vielä jatkui. Kuitti on ehkäpä säästynyt juuri muistona päättyvästä toiminnasta. (Kuva kirjasta Venäläisyys Suomessa)

Hotel de Russien toiminta oli viime vuosina varsin monipuolista. Syyskuun 29. p. 1864 *Suometar* julkaisi seuraavan ilmoituksen: *"Laiwan kaavojen näyttely. Kaarle Kankonen on rawintolain Hotel de Russie huoneissa, Liewendalin kivikartanossa Aleksanderin kadun warrella, nähtäväksi asettanut 50 laiwankaawaa, joita katselemaan pääsee herrat 60 pennillä ja naiset 40 pennillä."*

tostöitä, joiden tarkoituksena on ilmeisesti ollut irrottaa ravintolan ja juhlasalin toiminta muusta kiinteistöstä. Toiseen kerrokseen, Aleksanterinkadun puoleiseen päähän muodostettiin tässä yhteydessä jälleen noin 5-6 huoneen huoneisto. Ilmeisesti tähän vaiheeseen liittyy Hotel (de) Russien sisäänkäynnin siirtyminen Aleksanterinkadun puolelle, naapurikiinteistöön, Liewendalin taloon. Suunnitelmissa esiintyy maantasokerroksessa oleva, tonttien välinen ovi, jota myöten on päästy ravintolan tiloihin ja juhlasaliin.

Konsuli Schrammin kaupankäynti kattoi paitsi siirtomaatavaran (mm. sitruunoita, viikunoita, skotlantilaista ja norjalaista silliä, Staffordshiren peltiä, amerikkalaisia ompelukoneita ja portlandsementtiä) ja merenkulun vakuutustoiminnnan myös jonkinasteisen pankkiiritoiminnan. 30.12. 1863 hän ilmoitti Helsingfors Dagbladetissa myyvänsä myös Hypoteekkiyhdistyksen obligaatioita. Myös huoneenvuokraus on ollut osa kiinteistönomistajan tuloja. Jo kesäkuussa 1863 Schramm ilmoitti yläkerran suuren asunnon olevan vapa vuokrattavaksi.[14] 1866 hän ilmoitti vuokrattavaksi 4 huoneen ja keittiön huoneiston Mariankadun talosta[15] ja 1865 vuokrattavana oli kaksi kahden huoneen huoneistoa, keittiön kanssa tai ilman. 1866 Konsuli Schramm ilmoitti myytäväksi erinäisen määrän sekalaista tavaraa talostaan Mariankatu 3:ssa, päävartiota vastapäätä.[16] Huoneistojen vuokraus on ollut selvästi hotellitoiminnasta erillistä.

Eugen Hoffersin vuonna 1866 Katajanokan suunnalta ottama hyvin varhainen Helsinki-valokuva siihen aikaan, kun August Hagström oli päättämässä ravintolatoimintaansa. Kuva osoittaa, että vuoden 1852 suunnitelmien mukainen, kolmikerroksinen hotellirakennus ei koskaan toteutunut. Mariankatu 3:n rakennukset ovat tässä oletettavasti jokseenkin samassa asussa, johon ne vuonna 1826 valmistuivat. Matalamman rakennusosan takana näkyy kuitenkin vuoden 1852 suunnitelmien mukaan valmistuneen juhlasalin pääty. Keisarillisen palatsin julkisivun suuri, kaareva ikkuna on kuulunut palatsin "kotikirkkoon". Kun Heidenstrauchin palatsi muokattiin keisarilliseen käyttöön, ei Leopardinkorttelin idänpuoleinen "palatsiaukio" ollut enää ajankohtainen ja tälle alueelle sijoitettiin mm. päävartio.

4

HKM KA

6

omistajat: Stichaeus, von Qvanten, Liewendal

1859...1895

muutossuunnitelmat: mm. Kieselef & Heikel

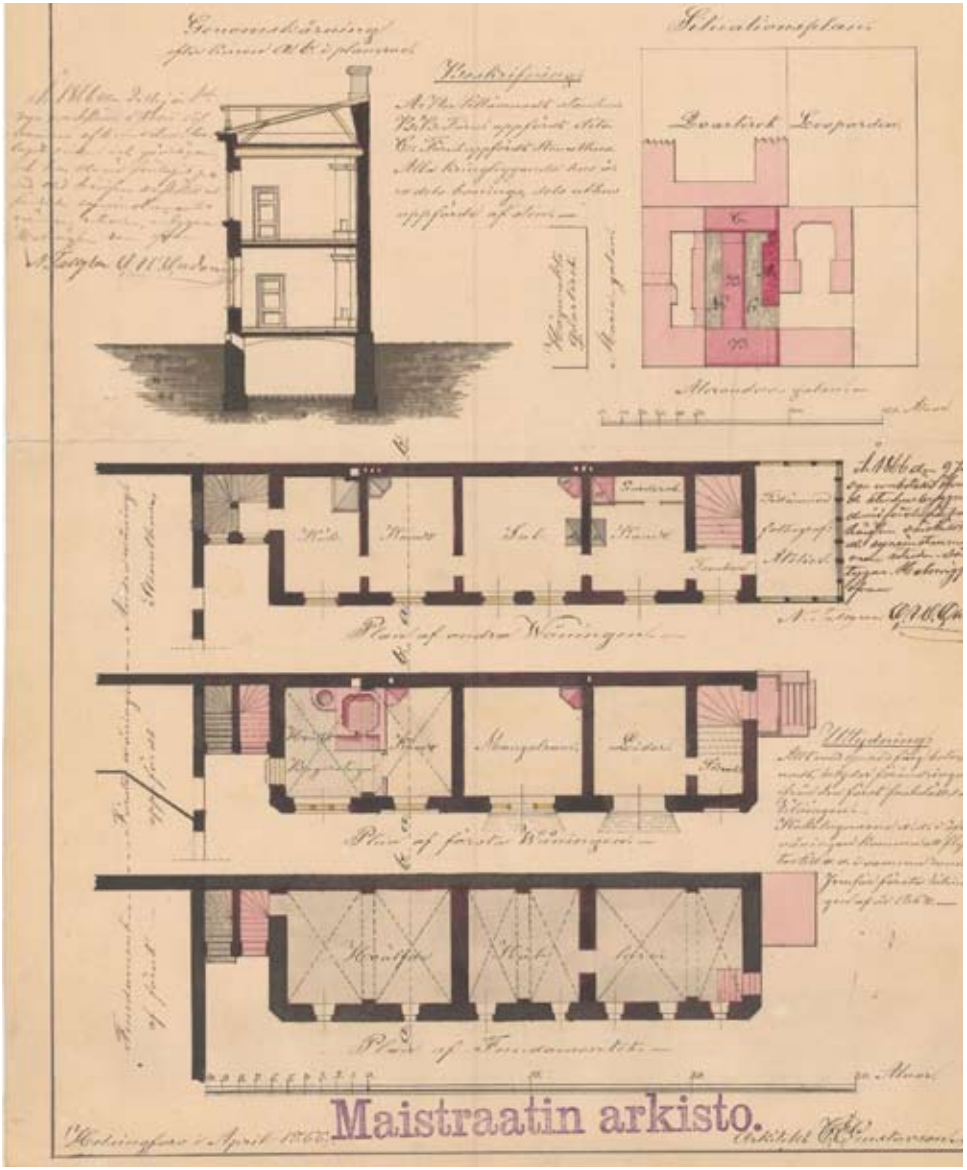

1866, arkitekt Gustavson HKA MA

2.3.2 Litografi Liewendalin talo

Vuonna 1859 kiinteistön A6 omistus siirtyi uudestaan yhden omistajan haltuun, kun Stichaeus (3/4), Nymander (1/8) ja Cavonius myivät osuutensa luutnantti William von Qvantenille. Venäjän armeijassa palvellut ja mm. Tammisaaren pormestarina toiminut tykistöluutnantti von Qvanten menehtyi kuitenkin jo muutaman vuoden kuluttua ja hänen leskensä Hanna von Qvanten myi kiinteistön eteenpäin litografi Frans Oskar Liewendalille vuonna 1863.[17]

Ruotsalaissyntyinen Liewendal (1818-1890) oli aloittanut Tengströmin kivipainossa apulaisena ja lopulta osti mestarinsa painon vuonna 1845. Liewendal oli tuottelias ja luotettu yrittäjä, jonka tuotanto oli tasokasta ja laajaa. Vuonna 1860 hän sai suomalaisten setelien painatusoikeuden.

Aleksanterinkatu 6:tta koskien on vuonna 1861 hyväksytty muutospiirustus, jolla keskeisen pihasiiven alakertaan on entisen varaston tilalle haettu lupaa työpajalle “werkstad”. Muutamaa vuotta myöhemmin on hyväksytty uuden kaksikerroksisen piharakennuksen suunnitelma, jossa muutaman muutospiirustusvaiheen jälkeen alakertaan sijoittui leivintupa ja mankelihuone, yläkertaan kolmen huoneen ja keittiön asunto. Asunnon kiinnostava piirre on kuistimaiseen erkkerihuoneeseen suunniteltu valokuvaajan ateljee. Erkkerin toteutumisesta ei ole varmuutta.

Naapuritaloon vuonna 1853 muuttanut Svenska Fruntimmerskolan tarvitsi laajentuessaan lisätiloja. Kun Hotel Russien toiminta päättyi vuonna 1866, sai tyttökoulu käyttöönsä ensin toisen kerroksen huoneet, sittemmin vielä kolmannen kerroksen sekä tiloja piharakennuksestakin. Tyttökoulun poistuessa rakennuksesta 1885, päärakennuksen porrahuoneessa tehtiin uudelleenjärjestelyjä. 1889 ja 1891 piharakennuksessa tehtiin vähäisiä tulisijamuutoksia.

Liewendal omisti rakennuksen kuolemaansa saakka 1890. Kuusi vuotta myöhemmin perikunta myi kiinteistön eteenpäin valtiolle.

6

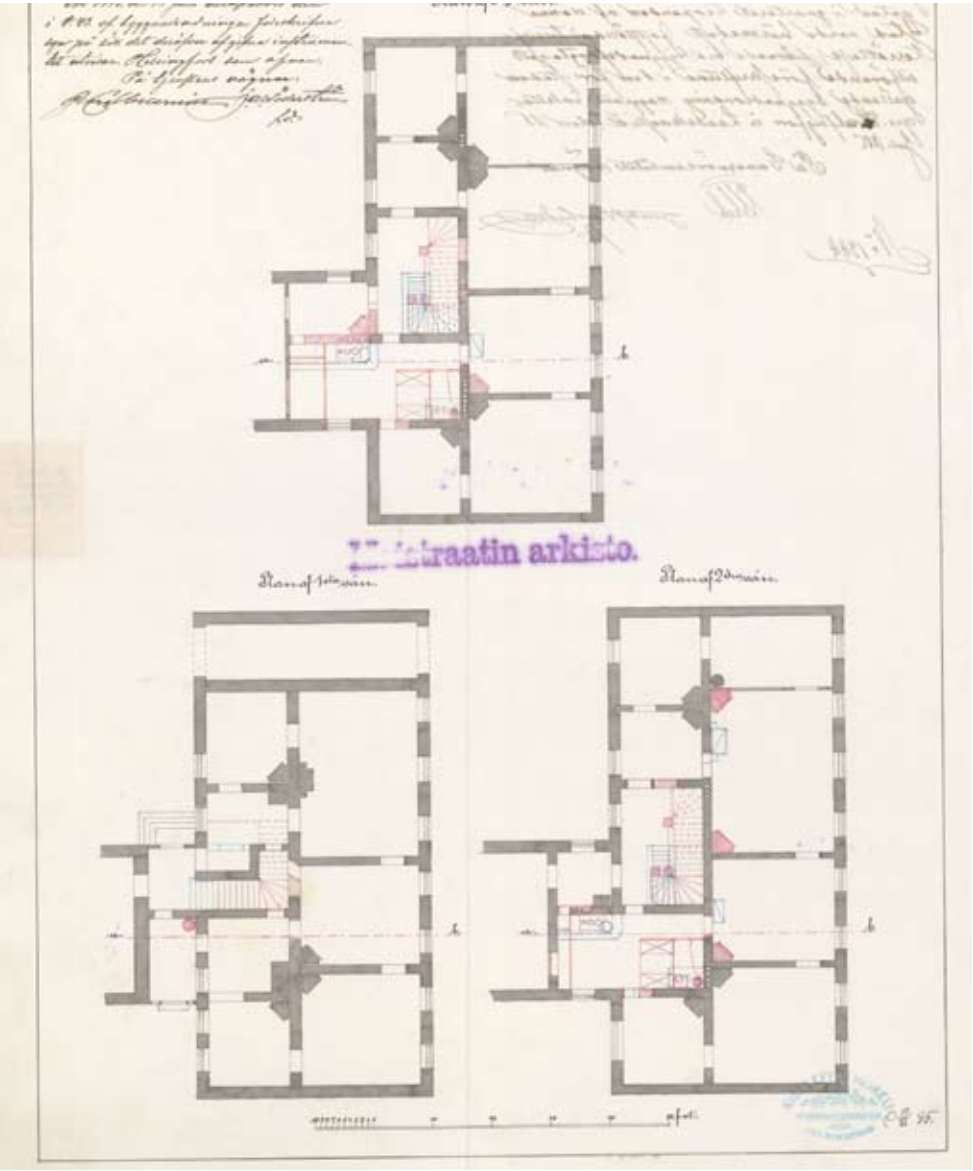

1885, Kiseleff & Heikel, HKA MA

Liewendalin kivipainossa vuosina 1851 - 1859 julkaistu teos Vyer af Helsingfors esittelee Helsingin näkymiä. Senaatin linnaa esittelevässä kuvassa näkyy myös Leopardin korttelin pohjoisreunan kattoja. Poikittain katulinjaan nähden oleva rakennus, jonka piipusta tulee savua lienee nimenomaan A6:n pihasiipi, joka siis muutamaa vuotta kuvan laatimisen jälkeen siirtyi Liewendalin omistukseen.

8 Svenska Fruntimmerskolan 1853 - 1885 muutossuunnittelma: E. B. Lohrmann, J. Wiik

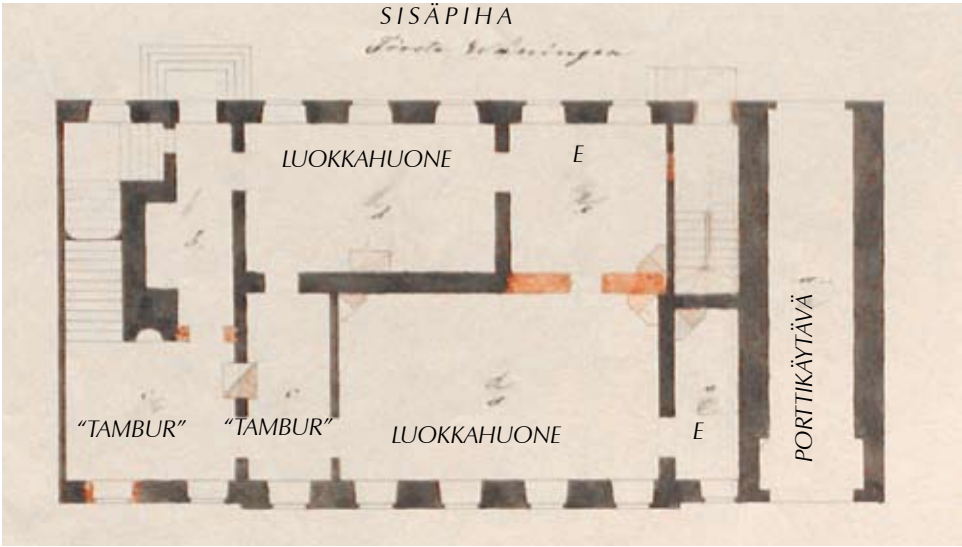

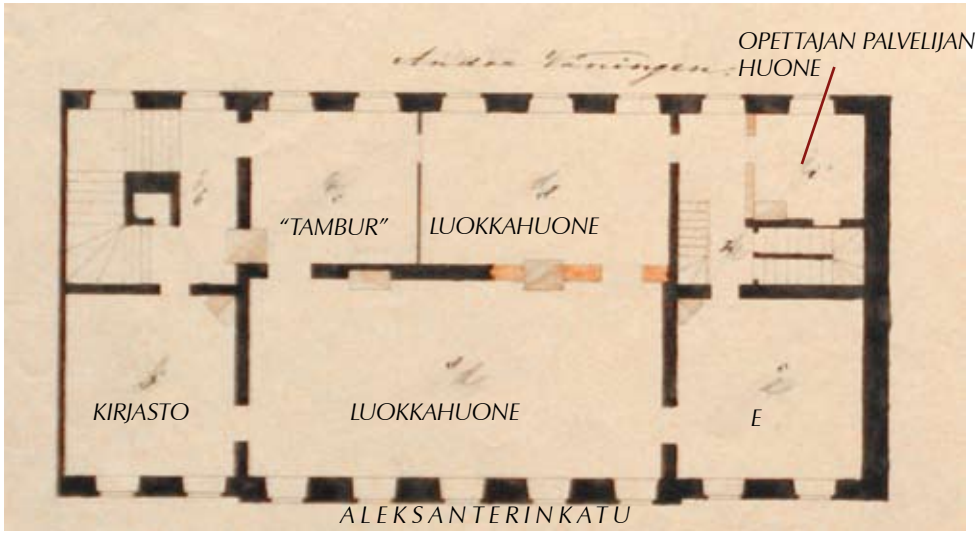

E. B. Lohrmannin signeeraamat kouluhuoneiston muutospohjat vuodelta 1852. Huonetilat E on kirjattu: "Rum för elevernas sybågar". Kolmas kerros oli kokonaan asuinkäytössä, joko pelkästään johtajan asuntona tai myös jonkin muun opettajan käytettävissä. KA Rakh

2.3.3 Tyttöjen nauru ja leikki kaikuivat pihoilla

Samaan aikaan kun korttelin itäpäässä A4:ssa tehtiin muutoksia hotellin sijoittamiseksi entiseen kauppiastaloon, oli käynnissä A8:n muuttaminen ruotsalaisen tyttökoulun käyttöön soveltuvaksi. Svenska Fruntimmerskolan perustettiin vuonna 1844, kolme vuotta keisarin antaman alkeisoppilaitoksia koskevan asetuksen jälkeen. Samanaikaisesti perustettiin koulu sekä Helsinkiin että Turkuun. Ensimmäisenä lukuvuonna Helsingin tyttökouluun kirjoittautui 33 oppilasta kahdelle luokkalle. Muutaman toimintavuoden jälkeen päätettiin perustaa kolmas luokka. Ensimmäiset vuodet koulu toimi vuokratiloissa, ensin kirjakauppias Waseniuksen talossa Paratiisilinnun korttelissa Kirkkotorin reunalla, sitten kauppaneuvos Lindroosin talossa Fabianinkatu 16:ssa ja sen jälkeen kaupunginlääkäri Pihlflycktin talossa Hallituskadulla kevääseen 1853 saakka.

Lopulta katsottiin omien tilojen hankkiminen tarpeelliseksi ja Aleksanterinkatu 8:n kiinteistötodettiin siis soveltuvaksi. Intendentti Ernst B. Lohrmannin syyskuussa 1852 signeerama, luonnosmaisesti laadittu pohjapiirustus osoittaa entiseen Walleenin taloon suunnitellut muutamat pienehköt muutokset.[18] Muutostöiden toteutuksesta vastasi arkkitehti Jean Wiik. Ensimmäisen vuoden aikana koulun johtajatar Amalie Ertmann kunnostutti pihalla olevan käyttämättömän kaivon, josta todettiin saatavan runsaasti hyvää vettä.[19] Ensimmäisinä vuosina omassa talossa koulun oppilasluku vaihteli jonkin verran, ollen esimerkiksi vuonna 1854-55 vain 62, vaikka kouluun oli perustettu jo neljäs "erikoisluokka". Vuonna 1856-57 oppilasluku oli 86 ja nousi vähitellen.

Kesäkaudella 1861 koulurakennukseen saatiin kaasuvalaistus. Vanhat öljylamput ja kynttilänjalat myytiin huutokaupalla uusien penkkien hankkimiseksi ja pianoforten osamaksuksi[20]. Luottamus koulun toimintaan ja tyttöjen kouluttamisen tarpeeseen kasvoi vuosi vuodelta ja oppilasluku sen mukanan. Vuonna 1862 päätettiin ottaa piharakennuksen läntinen siipi, joka aiemmin oli toiminut opettajan asuntona, kasvavan koulun opetuskäyttöön. 1867 koulun johtajatar Elisabeth Blomqvist (johtajatar vuosina 1865-1898) esitti Tuomiokapitulille osoittamassaan kirjelmässä huolensa oppilaiden vähäisistä liikuntamahdollisuuksista ja luokkahuoneiden kehnosta ilmanvaihdosta. Koulua vaivasi myös kertakaikkinen tilanahtaus. Tästä johtuen Blomqvist ehdotti mahdollisuutta laajentaa piharakennuksen itäistä siipeä voimistelusaliksi. Samassa yhteydessä

8

hän esitti toivomuksen Liewendahlin talon toisen kerroksen vuokraamisesta lisätilaksi ja sen liittämisestä koulutaloon yhden uuden oviaukon avulla. Myös kokonaan uuden koulurakennuksen rakentaminen tuli esille. Voimistelusalin rakentamiseen ei myönnetty varoja, mutta laajentuminen Liewendahlin talon toiseen kerrokseen hyväksyttiin. 1860-luvun lopulla oppilasluku oli noin 260 ja opetusohjelma oli seitsemänvuotinen.

Voimistelusalin rakentaminen koulun pihapiiriin ei koskaan toteutunut, mutta kesäkuusta 1871 alkaen koulu vuokrasi kauppias J. Schrammilta entisen Hotel de Russien juhlasalia voimistelukäyttöön. Kustannusvarauksissa huomioitiin myös päivittäin kaksi tuntia musiikkia voimistelutuntien ajaksi. Ruotsinkielinen tyttökoulu ei suinkaan ollut ainoa oppilaitos, joka käytti salia, vaan myös Normalskolan, Privatlyceum i Helsingfors sekä yksityisopettaja Heikelin oppilaat käyttivät salia. Edelleenvuokrauksesta koitunut tulo sijoitettiin kirjaston hankintarahastoon.[21]

Vuonna 1873 koulutoimen ylihallitus ilmoitti hankkineensa Svenska Fruntimmerskolanin tulevaa koulutaloa varten tontin Bulevardilta. Hankkeen käynnistäminen oli kuitenkin hyvin hidasta ja vuonna 1878 jouduttiin koulun käyttöön vuokraamaan vielä Liewendalin talon kolmas kerros. Koulussa oli vastikään koettu viiden lapsen hengen vaatinut kurkkumätäepidemia ja liian ahtaiden tilojen katsottiin edistävän tarttuvien tautien vaarallisuutta. Koulujen ja rakennusten terveellisyydestä oltiin kiinnostuneita muutenkin ja kouluun suunniteltiin vesijohtoa.

Koulun tiukkaa taloudellista tilannetta kuvaa se, kuinka koulun kovassa käytössä olleet, alkuperäiset 1840-luvulla tehdyt puupenkit käytettiin raaka-aineena, kun 1880-luvun alussa tuli välttämättömäksi uusia koulun kalusteita.[22]

Kaupungin kasvaessa ympärillä vaatimattomasti aloittaneen Svenska Fruntimmerskolanin oli vuosi vuodelta vaikeampi vastata kasvavaan kysyntään. Vuonna 1880 kouluun oli hakenut 93 uutta oppilasta ja vain noin puolelle oli voitu osoittaa paikka. Koulu oli edelleen ainoa valtiollinen tytöille tarkoitettu koulu muutamien vaatimattomien, yksityisten oppilaitosten rinnalla. Koulua vaille jääneiden oppilaiden vanhemmat lähestyivät kouluhallitusta kirjelmällä, jossa

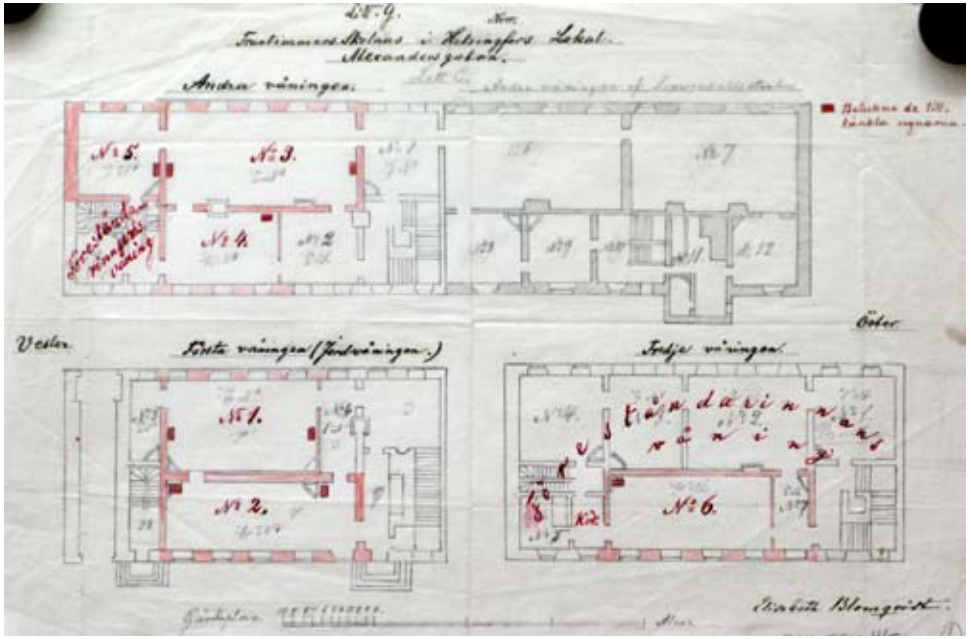

Johtajatar Blomqvistin laatima esitys (1867?) muutostarpeista ja Liewendalin talon toisen kerroksen liittämisestä koulun tiloihin. Vuonna 1871 laadittiin suunnitelma piharakennuksen laajentamisesta voimistelusaliksi. Tämä muutos ei toteutunut, vaan koulu ryhtyi vuokraamaan entistä Oelzen salia. Piirustukset: KA Rakh

toivottiin, että tyttökoulun toimintaa laajennettaisiin ainakin alaluokkien osalta, esimerkiksi rinnakkaiskoululla. Asiaan ei saatu parannusta välittömästi, vaan viranomaiset tähtäsivät uuden koulurakennuksen aikanaan ratkaisevan ongelman. Maaliskuussa 1881 Blomqvistilta pyydettiinkin lausuntoa uuden koulutalon piirustuksista. Tosin samaan aikaan Aleksanterinkadun koulutalon toimintaedellytyksiä parannettiin vuokraamalla Liewendalin talosta edelleen neljän huoneen huoneisto katurakennuksen alakerrasta, lähinnä laulunopetuksen käyttöön. Myös voimistelusalin käyttö jatkui edelleen, vuokranantajana tosin toimi tätä nykyä kiinteistön uusi omistaja kauppias K. O. Lindström. Tyttökoulu vastasi salin edelleenvuokrauksesta muille kouluille ja myös mm. Sokeainlaitos käytti tilaa kaksi tuntia viikossa. Vuonna 1881 läänin rakennuskonttorin arkkitehti Granholm tutki voimistelusalin lattiarakenteiden kunnon. Lattia todettiin

8 Svenska Fruntimmerskolan

1853 - 1885

suunnittelija:
E. B. Lohrmann, J. Wiik

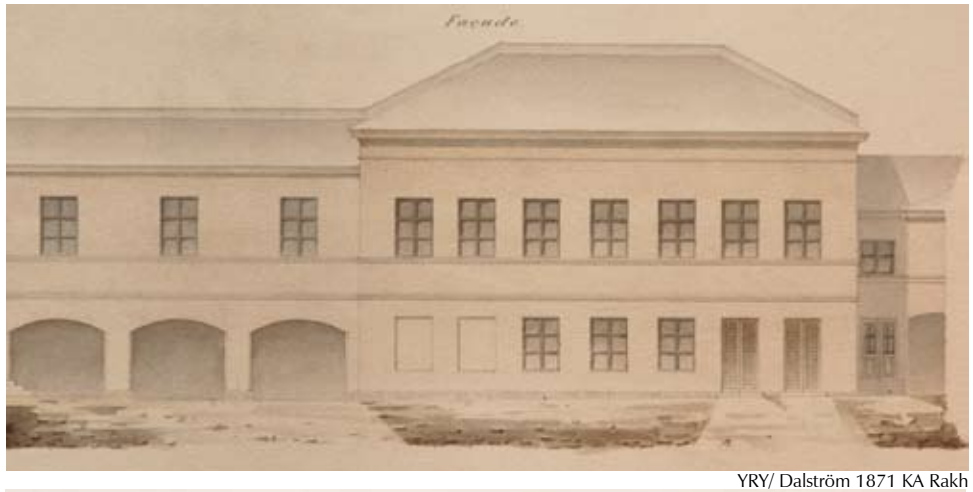

YRY/ Dalström 1871 KA Rakh

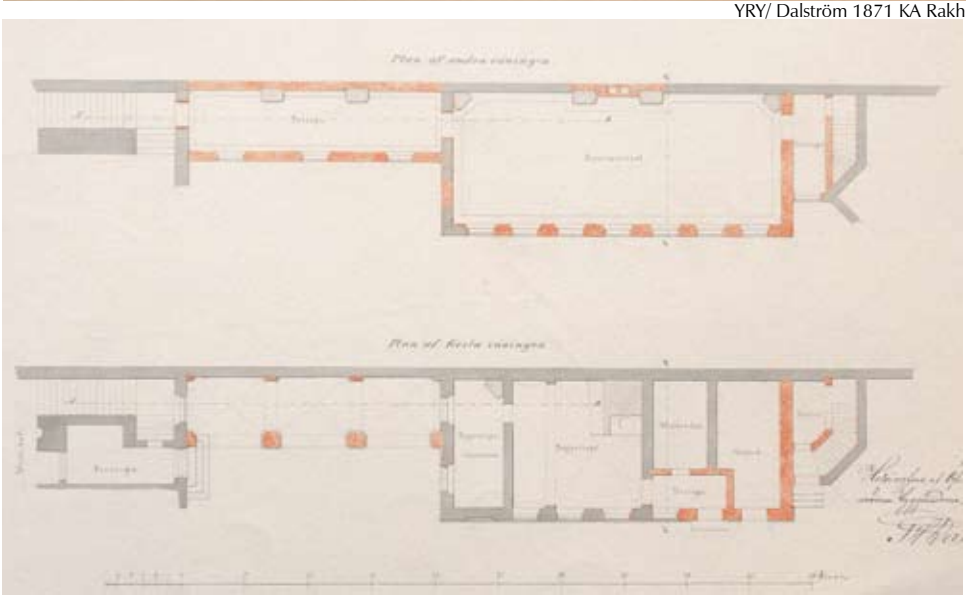

Toteutumaton suunnitelma piharakennuksen laajentamisesta voimistelusaliksi vuodelta 1871 (Intendentinkonttori / Axel Hampus Dalström) kertoo Elisabeth Blomqvistin määrätietoisesta yrityksestä saada tyttökoulun opetusohjelmaan enemmän liikuntaa. Laajennus ei toteutunut, mutta tyttökoulu sai vuokrata entistä Oelzen salongin, sittemmin kauppias Lindströmin talon salia. KA Rakh

kestäväksi, mutta salin alla oleva suurien lastien liikuttamiseen käytetty nostolaite aiheutti niin suurta meteliä, että opettajan ohjaus kärsi. Granholm epäili myös, että kellarista nousi saliin etikkaisia huuruja, jotka eivät olleet terveellisiä. Salin puutteisiin ei ilmeisesti puututtu sinä aikana, kun se oli tyttökoulun käytössä.[23]

Ilmeisesti viimeisinä vuosinaan Aleksanterinkadulla tyttökoululla oli käytössään suuret osat 6:n ja 8:n tiloja, mutta toisaalta koulu myös vastasi näihin kiinteistöihin kuuluvien pienien asuinhuoneistojen edelleenvuokrauksesta, lähinnä opettajakunnalle, mutta satunnaisesti myös ulkopuolisille.[24]

Svenska fruntimmerskolan sijaitsi Aleksanterinkatu 6:n ja 8:n kiinteistöissä noin 30 vuotta. Yleisen koulutoimen kehittyminen otti tänä aikana valtavan kehitysaskeleen pienistä yksittäisistä kouluyksiköistä suuremmiksi keskusjohdetuiksi valtion kouluiksi. Kaupungissa ja yhteiskunnassa tapahtuvat suuret ja pienet tapahtumat heijastuivat alkuaikoina koulun toimintaan suuresti. Itämainen sota tyhjensi luokat, samoin kolera- ja kurkkumätäepidemiat. Hyvät satovuodet näkyivät toisaalta myös koulun määrärahoissa, kun taas 1860-luvun raskaat nälkävuodet olivat verottaneet koulun henkisiä ja fyysisiä voimavaroja.

Alkuvuosina koulutuksen sisältö ja tavoite oli tulevien vaimojen sivistäminen, mutta jo 1870-luvulla naisten koulutus oli saanut paljon syvemmän merkityksen osana yhteiskunnan kehittymistä. Varhainen opettajankoulutus sai alkunsa Svenska fruntimmerskolanin suojista, kun Elisabeth Blomqvist sai pitkällisen työn tuloksena aikaiseksi yksityisen opettajankoulutusluokan. Vuosikaudet Blomqvist opetti tätä erikoisluokkaa lähes palkatta tyttökoulun tiloissa, oman työnsä ohella ja koulutoimen siunauksella. Vuonna 1882 hänelle myönnettiin 5-vuotinen rahoitus monipuolisen opettajainopetuksen järjestämiseksi.[25]

Tyttökoulun roolia Leopardin korttelin elämässä 1800-luvun jälkipuoliskolla voi kuvitella samaistumalla maisteri Petrus Nordmanin ajatuksiin: *"Svenska fruntimmerskolan, jonne suuntasin askeleeni syyskuun 1. päivänä 1883, sijaitsi siihen aikaan pienemmässä kivitalossa Aleksanterinkadun varrella. Siellä suuri lauma juttelevia ja nauravaisia tyttöjä odotti minua, ja heidän mieliinsä tulisin painamaan tarinat Cyruksesta ja Caesarista, Aleksanteri Suuresta ja*

Pippin pienestä....” Korttelin pihat tulivat vastedes kaikumaan toisenlaisia ääniä, kun iloiset tyttölaumat suuntasivat kohti Bulevardin uutta koulutaloa syksystä 1885.

Tyttökoulun viimeinen lukuvuosi Aleksanterinkadulla päättyi toukokuussa 1885 poikkeuksellisesti jo 23. toukokuuta, koska valtion virastot, Yleisten rakennusten ylihallitus sekä Lääninrakennuskonttori, kaipasivat uusia toimitiloja kiireesti. Jo joulukuulta 1884 on olemassa luonnosmaiset pohjapiirustukset Yleisten rakennusten ylihallituksen sijoittumiseksi rakennukseen. Koulun irtaimisto jouduttiin väliaikaisesti sijoittamaan kauppias Lutherin taloon, koska uudisrakennus ei ollut vielä aivan valmis. Vuokrasopimukset Liewendalin taloon ja Lindströmin saliin oli irtisanottu hyvissä ajoin.[26]

Piharakennuksen hahmo näkyy jo vuoden 1823 palovakuutusasiakirjan liitteessä, mutta vuoden 1853 dokumentoivassa piirustussarjassa myös huonetilat on esitetty.
KA Sto urakka-asiakirjat

Kivirakenteinen piharakennus kuvattuna oletettavasti ennen 1930-luvun peruskorjausta. Tyttökoulu muutti pois 1885, mutta siitä edelleen muistona näkyy keskimmäisen oven lakikivessä nuorta tyttöä esittävä reliefi.
HKM / Wolfgang Heine

Detaljikuva lakikivestä 1910-luvulla.
HYM

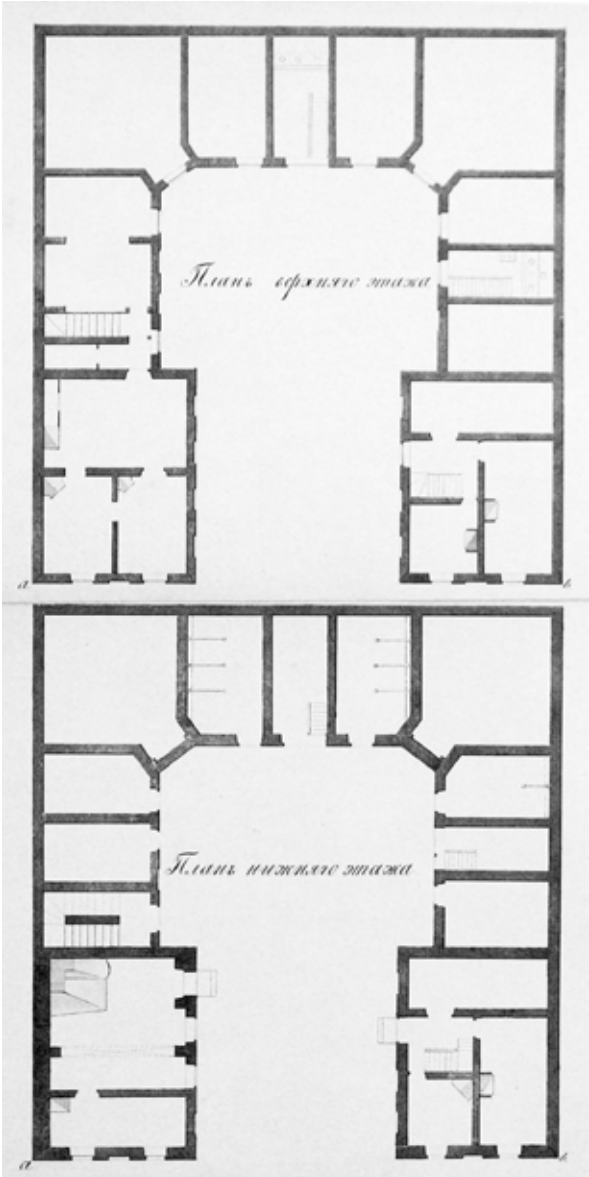

10 Deckerin talo 1844 - 1893 muutossuunnitelma: mm. Theodor Decker

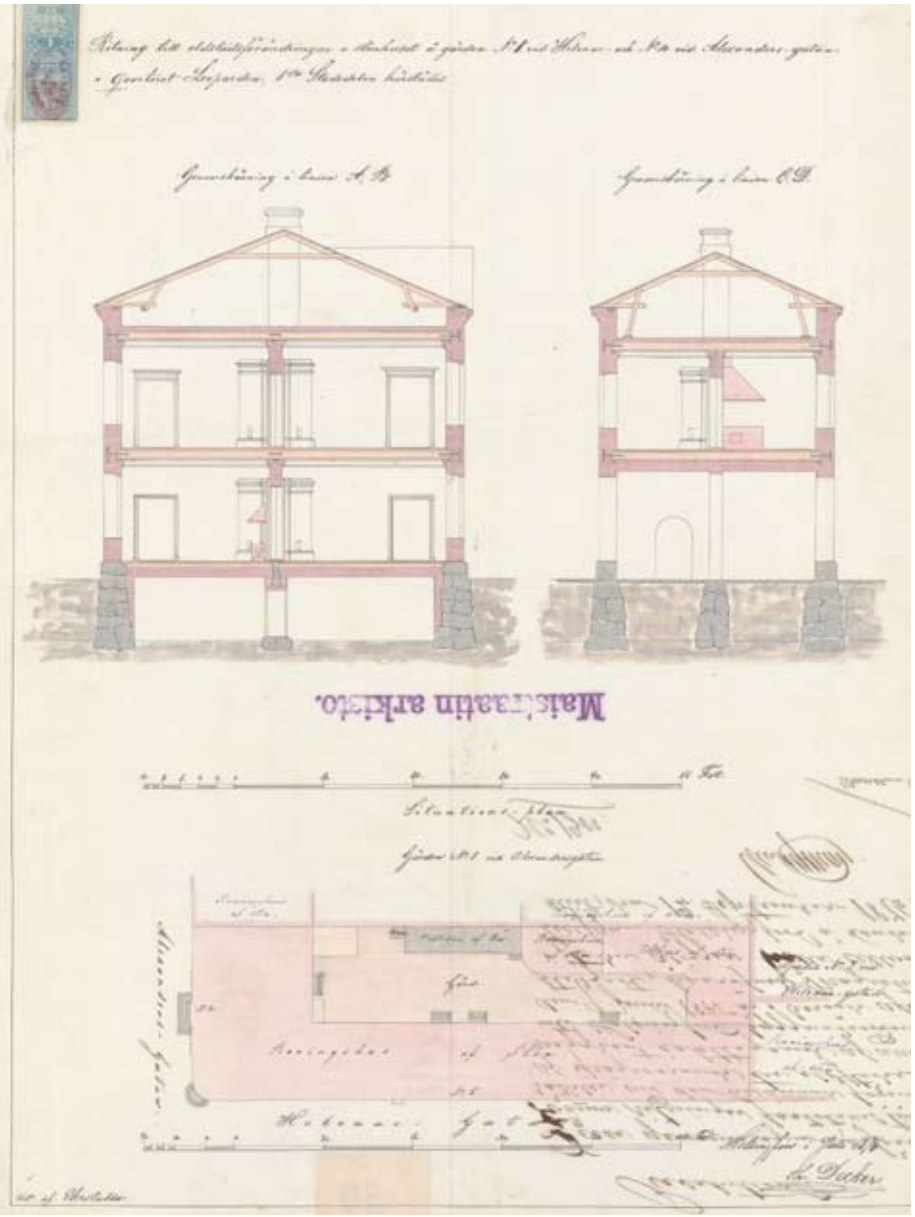

Th. Decker 1876 HKA MA

2.3.4 Deckerin suvun pitkä omistusjakso

Kauppias Johan Alexander Decker osti kiinteistön vuonna 1844. Jo ennen kaupan kirjautumista tonttirekisteriin 16.10.1844 on myönnetty lupa Aleksanterinkadun puoleisen sisäänkäynnin muutokseen. Keskiakselissa oleva oviaukko tuli muurata umpeen, mutta jättää listoitukset koskemattomiksi, ikkuna-aukko A:sta tuli tehdä ovi ja B.stä valeovi. Muutossuunnitelma ei ilmeisesti toteutunut (vrt. 1876 suunnitelma), mutta piirustus kuvaaa havainnollisesti rakennuksen alunperin toteutuneen ulkoasun. Myöskään vuonna 1852 suunniteltu parveke ilmeisesti ei ole toteutunut, vaikka toisen kerroksen nurkkahuoneessa on ollut poikkeavan korkea ikkuna.

Decker oli korttelin ja kaupunginosan luonteelle tyypillinen monialainen kauppias ja luotettuna kaupunkilaisena sittemmin raatimies. Tämän lisäksi hän oli aktiivinen kansavalistuksen edistäjä ja hänestä todettiinkin lyhyessä nekrologissa: *"Vainaja oli virkansa toimessa vakainen ja taitava. Mutta enin on hän muistettava senpuolesta, että hän yksinänsä on nerollansa ja toimellansa elossa ja vaikutuksessa pysyttänyt kaupunkimme Lapsukaiskouluja, joilla ei ole mitään vakinaisia sisääntuloja, vaan joille hän tiesi miten milloinkin hankkia tarvittavia varoja."*[27]

Kauppias J. A. Decker kuoli kesäkuussa 1856, mutta perikunta piti kiinteistön hallussaan aina vuoteen 1891 saakka. Kauppiaan poika, arkkitehti Theodor Decker laati 1876 kiinteistön tulisijamuutoksesta pohjapiirustukset ja leikkaukset, jotka samalla dokumentoivat rakennuksen silloista asua. Rakennus oli edelleen pitkälti Granstedtin 1817 piirustusten mukainen.

Kauppias Deckerin kuoltua rakennuksen käyttäjistä ei ole juuri tullut esille tietoa. Vuosina 1886-1888 Aleksanterinkatu 10:ssä toimi Naisyhdistyksen paikka- ja työvoimavälitys. Vuonna 1891 Deckerin perikunta myi kiinteistön Julius Blombergille, joka puolestaan myi sen eteenpäin valtiolle jo vuonna 1893.

Arkkitehti Theodor Decker toimi yksityisenä ammatinharjoittajana vuosina 1875-1883, minä aikana hän on laatinut A10:n muutossuunitelmia. Uunimuutoksia varten laadittuihin piirustuksiin on dokumentoitunut mm. pihan järjestelyt vuonna 1876.

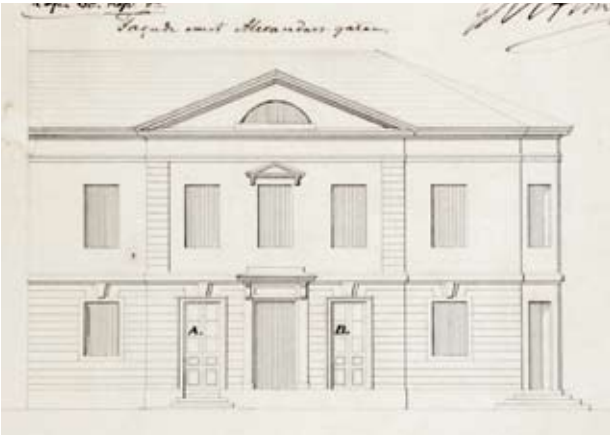

1844 HKA MA

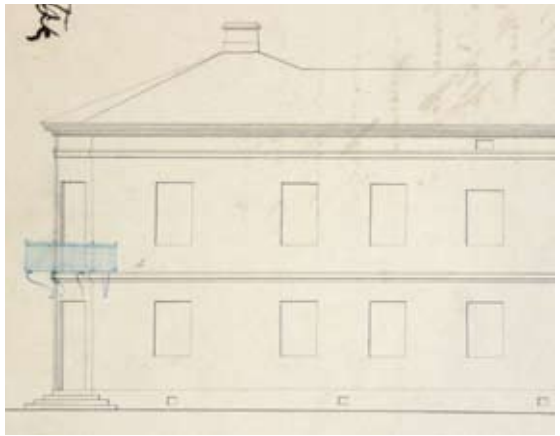

1852 HKA MA

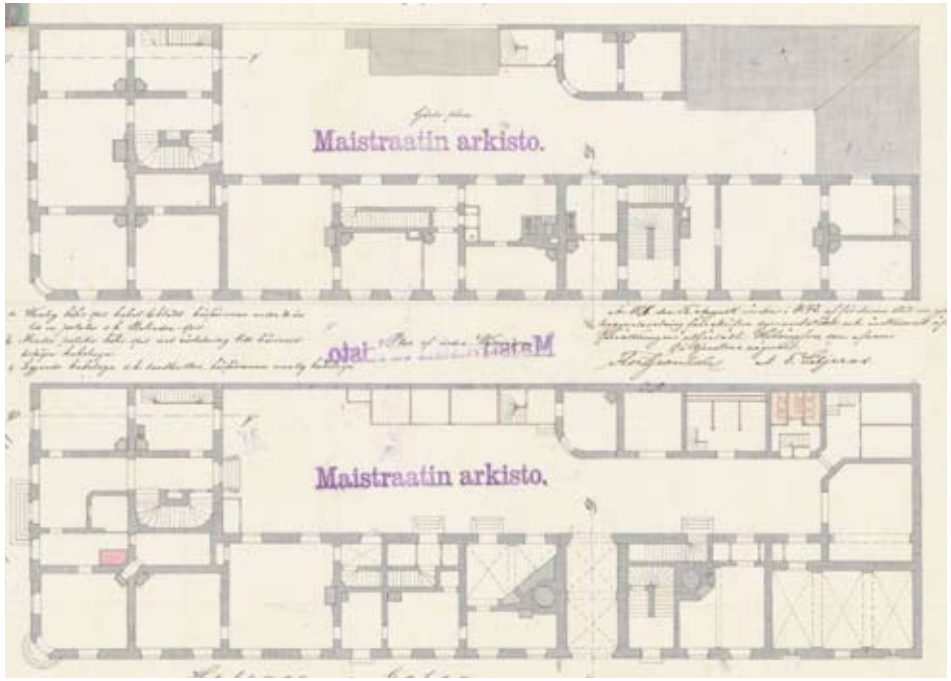

Th. Decker 1876 HKA MA

Ote Signe Branderin kuvasta vuodelta 1910. Tässä vaiheessa rakennus oli Yleisten rakennusten ylihallituksen ja läänin maanmittauskonttorin virastokäytössä ja sisäänkäynti Aleksanterinkadulta oli kokonaan poissa käytöstä.

HKM KA

1885- ...1895

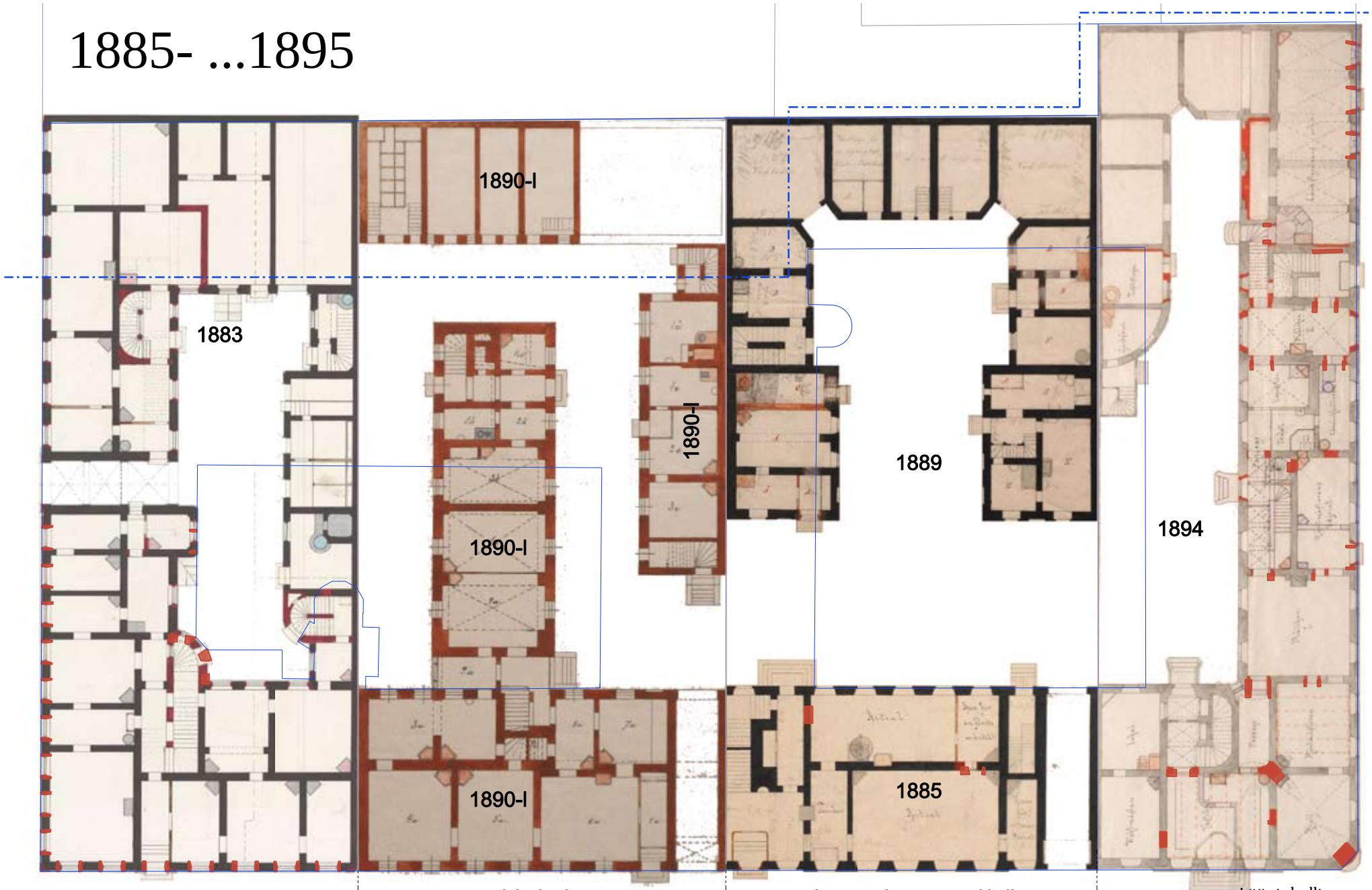

4 Kauppias Lindströmin talo (valtion vuodesta 1904)

6 "Liewendalin kivikartano" (valtion vuodesta 1896)

8 Yleisten rakennusten ylihallitus ja Lääkintöhallitus vuodesta 1885

10 Lääninhallitus noin vuodesta 1894

A L E K S A N T E R I N K A T U

2.4. VALTION VIRASTOT SAAPUVAT

Senaatinlinna naapurikorttelissa oli käynyt ahtaaksi, kun valtion kasvavat virastot yrittivät mahtua vanhan rakennuksen puitteisiin. Virastoja ja toimistoja pyrittiin sijoittamaan Senaatinlinnan läheisyyteen erinäisiin vuokrahuoneistoihin, mutta keskushallinnon ja byrokratian vähittäinen kasvu aiheutti jatkuvaa muutos- ja laajentumistarvetta. Kustakin rakennuksesta laadittiin muutos- tai sijoittumissuunnitelmat pian valtion omistukseen siirtymisen jälkeen. Näiden perusteella voidaan siis jonkinlaisella varmuudella todeta valtion virastojen laajuus kyseisenä vuotena ja toimintojen sijoittuminen rakennuksiin.

Valtio oli lunastanut Aleksanterinkatu 8:n kiinteistön ruotsinkielisen tyttökoulun käyttöön jo 1852. Kun tyttökoulu vuonna 1885 siirtyi omaan rakennukseensa Bulevardille, vapautui Aleksanterinkatu 8 virastokäyttöön. Yleisten rakennusten ylihallitus (YRY) asettui ensimmäiseen ja toiseen kerrokseen ja Lääkintöhallitus kolmanteen kerrokseen jokseenkin välittömästi kevätlukukauden 1885 päätyttyä. Lääkintöhallituksen ja YRY:n yhteistyö on ilmeisesti jo tällöin ollut kiinteää. Vuonna 1892 annettiin määräys, jolla YRY:een määrättiin erityinen arkkitehti vastaamaan lääkintäalan rakennuksien suunnittelusta ja vuosittaisesta korjaustyöstä.

Joulukuussa 1893 valtio lunasti naapurirakennuksen, entisen kauppias Deckerin talon Aleksanterinkatu 10:ssä kauppias Julius Blombergiltä, joka ehti omistaa kiinteistön vain noin kaksi vuotta. Rakennukseen sijoittui Lääninhallitus eli mm. kuvernöörin kanslia, lääninkonttori, lääninkassa sekä lääninhallituksen arkisto. Vuoden 1894 suunnitelmissa talon toisessa kerroksessa ja eteläpään vinttihuoneissa oli vielä ”vapaita” huoneita.

Heinäkuussa 1896 litografi Liewendalin perikunta myi valtiolle myös toisen puolen naapurin, Aleksanterinkatu 6. YRY:n arkkitehti Florentin Granholm laati kiinteistön rakennuksista päiväämättömän pohjapiirustussarjan valtion viraston sijoittumisesta rakennukseen.

Virastojen toiminta laajeni vuosisadan vaihteessa jokseenkin kaikilla sektoreilla. Keskushallinnon vakinainen virkamieskunta kasvoi kymmenen vuoden aikana 1890 -1900 noin 20%, 480:sta 567:een. Seuraavan kymmenvuotisjakson aikana luku nousi jo 936:een.[28] Tämän seurauksena virastojen tilantarve kasvoi ja virastoja siirrettiin tarpeen mukaan muihin kiinteistöihin ja Leopardin korttelin tiloja uudelleenjärjesteltiin. Korttelin pohjoisreunan rakennuksista vain A4 pysyi yksityisomistuksessa edelleen.

HKM KA / Sundström

Virastojen toiminnasta ei ole juuri löytynyt dokumentoivaa kuvamateriaalia. Ilahduttavana poikkeuksena on Yleisten rakennusten ylihallituksen tiloista noin 1910 otettu kuvasarja. YRY aloitti toimintansa Aleksanterinkatu 8:ssa, mutta siirtyi ilmeisesti vuoden 1904 tienoilla aiemmin Lääninhallituksen hallussa olleisiin tiloihin Aleksanterinkatu 10:ssä, kun Lääninhallitus siirtyi vasta valtion omistukseen tulleeseen Aleksanterinkatu 4:een. Nykyisestä huonetilasta B222 otettu valokuva kertoo kuinka entisestä ruokasalista on hyllykön avulla erotettu käytävätila. Kapearunkoisen rakennuksen läpikujettavien huonetilojen hyödyntäminen työtiloiksi ja erillisiksi toimistohuoneiksi on edellyttänyt salin pilkkomista - sama tilanne toteutuu samassa paikassa nykyäänkin, huoneessa B222.

4

omistajat: kauppias Otto Rohde, kauppias K. O. Lindström

1883-1904

suunnittelija: Theodor Höijer

Theodor Höijerin laatimat suunnitelmat 1883. Toisen kerroksen pohjapiirustukseen on poimittu eri huoneistoihin kuuluvat huonetilat eri väreillä. Eteishuoneiden viistotut nurkat ja huonetilaan viistosta nurkasta saapuminen ovat Höijerille varsin tyypillisiä. HKA MA / Asuntopohjan väri-illustraatio Okulus.

2.4.1 Engelin suunnittelema rakennushahmo toteutuu Höijerin asussa

Muu korttelinkylki siirtyi vähitellen valtion omistukseen, mutta itäinen nurkkatontti säilyi pisimpään yksityisomistuksessa. Vuosina 1873 -1881 kiinteistön omisti kauppias Otto Rohde, jonka pääasiallinen toimeentulo lienee tullut laivanvarustamisesta. Rohden aikana vanhaa ravintolan juhlasalia käytettiin Svenska Fruntimmersskolanin johdolla lähikoulujen voimistelusalina aina vuoteen 1885 saakka, jolloin tyttökoulu sai omat tilat Bulevardilta. Valtiopäivien 1877-78 aikana salia käytettiin myös talonpoikaissäädyn kokoontumistilana. **"***Ståndslokalerna: Frågan om lokaler för borgare- och bondestånden lärer numera vara definitivt så afgjord, att borgarståndet får sin lokal i societetshussalongen och bondeståndet sin i f.d. Oelzeska salongen, som under de senaste åren varit begagnad till gymnastiksal för en del af de publika skolorna."*[29]

Vuonna 1881 kiinteistö siirtyi eteenpäin kauppias Karl Oskar Lindströmille, joka muutama vuosi kaupan jälkeen tilasi laajennuspiirustukset arkkitehti Theodor Höijeriltä. Rakennusta korotettiin kattavasti kolmekerroksiseksi. Piirustukset on otsikoitu asuinrakennuksen muutos- ja lisärakennussuunnitelmiksi. Hotellitoimintaa varten suunniteltua huonejakoa ja erityisesti porrashuoneita on tässä yhteydessä muokattu runsaasti. Kaikki porrashuoneet on tehty uudestaan. Kadulta on vain yksi sisäänkäynti: Aleksanterinkadun puolella oleva ovi johtaa pääporrashuoneeseen, josta puolestaan on käynti molempiin suuriin asuntoihin 2. ja 3. kerroksessa. Näihin on kumpaankin sijoitettu kaksi 4-5 huoneen ja keittiön asuntoa palveljanhuoneineen sekä muutamia hellahuoneita. Kiinteistö on muokattu 1880-luvun lopulle tyypilliseksi vuokrakasarmiksi, jossa on eri kokoisia huoneistoja. Oletettavasti Lindström on vuokrannut näitä huoneistoja ja entistä juhlasalia eteenpäin aina vuoteen 1904 saakka, jolloin valtio on ostanut koko kiinteistön kauppias Lindströmiltä.

Vuonna 1852 toteutettu hotellin juhlasali esiintyy Höijerin pohjassa edelleen. Talonpoikaissäädyn kokoontuminen oli jo siirtynyt toisaalle ja salin käyttö voimistelusalina vuoden 1885 jälkeen ei ole tiedossa. Vuosisadan vaihteen tienoilla, ainakin vuosina 1901-1904, salia vuokrasi Helsingfors filharmoniska sällskapet.

4

HKM KA

Kauppias Lindströmin rakennuttama Aleksanterinkatu 4:n uusi asu oli aikanaan moderni ja erosi korttelin muusta, vanhemmasta rakennuskannasta huomattavasti. Kaupungin kaupallinen painopiste oli siirtynyt jo Esplanadille ja Aleksanterinkadun läntisempään päähän, mutta vielä 1890-luvun alussa Leopardin korttelissakin oli joitain puoteja. Max Tannisen liikeyritys oli mm. pohjoismaisen Tapaturmavakuutusosakeyhtiö Nordenin agentuuri Suomessa, mutta toukokuussa 1892 liike ilmoitti Päivälehdessä myyvänsä myös hyviä Hampurista tuotettuja sikaareja laatikoittain.

4

omistajat: kauppias Otto Rohde, kauppias K. O. Lindström

1883-1904

suunnittelija: Theodor Höijer

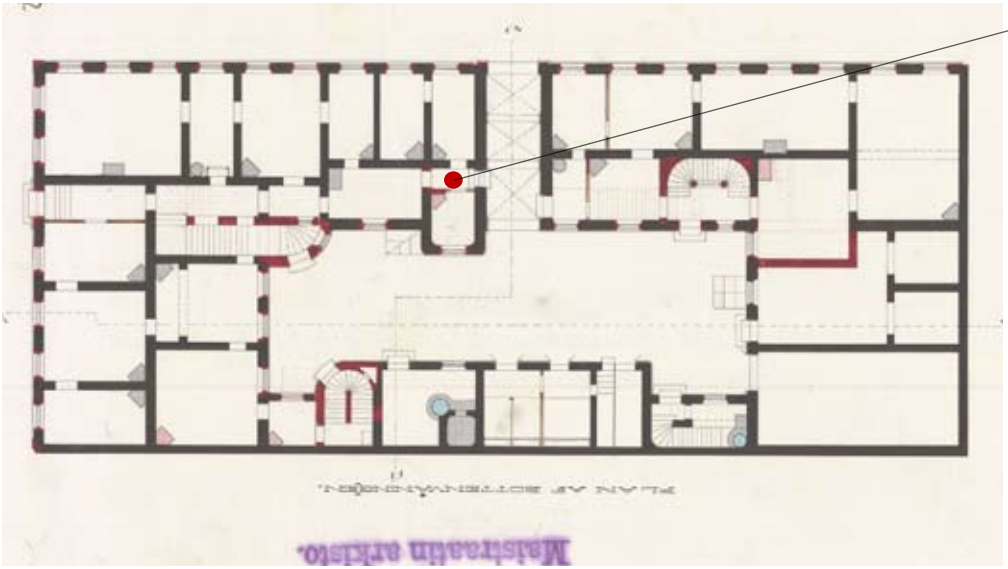

1800-luvun lopun piirteet ovat pitkälti jääneet kahden mittavan peruskorjauksen alle. 1988 otetussa valokuvassa on dokumentoitu pienen eteishuoneen lattia. Huonetila on ollut osa 1860-luvun porrashuonetta. Kuviollinen betonilaatta oli 1800-luvun lopun tyypillinen materiaali juuri porrashuoneisiin ja eteishuoneisiin - todennäköisesti kyseessä on 1880-luvun lattia, mutta lattia voisi olla myös 1860-luvulta.
NRT

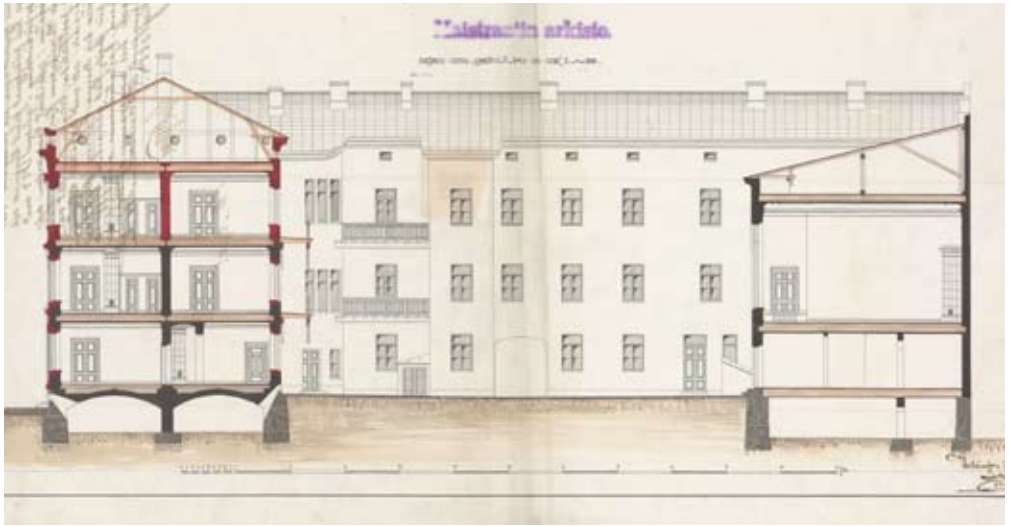

Höijerin suunnitelmissa vanha tiilirakenne on mustaa, uusi tiilirakenne punaista, vanha puurakenne on ruskeaa ja uusi puurakenne taas keltaoranssia. Puretut rakenteet on esitetty vaalean harmaana katkoviivana. Leikkauksessa ikkuna-aukkojen muokkaus näkyy ensimmäisenkin kerroksen aukoissa. Pohjissa huomio kiinnittyy porrashuoneisiin, jotka on kaikki järjestelty uudestaan.
1883 Th Höijer HKA MA

Nykytilanteessa Höijerin sisäpihalle kurkistavan pääportaan kaareva seinä on edelleen havaittavissa sisäpihalta. Myös aiempi, 1860-luvun muutostyön yhteydessä tehty porrastorni näkyy julkisivussa polvennoksena.

4

Arkkitehti Höijer oli aikakauden johtavia nimiä ja hän suunnitteli vahvan koristeellista, renessanssihenkistä arkkitehtuuria. Aleksanterikatu 4:n muutossuunnitelman julkisivuaiheet voisivat yhtä hyvin olla höijeriläisen uudisrakennuksen julkisivua. Höijer on muokannut vanhat rakennukset ajanmukaisella tavalla ja jalostanut kiinteistöä edustavaksi, tehokkaaksi ja tuottavaksi. Rakennusten vanhempaa asua ei ole pidetty säilyttämisen arvoisena.

Mariankadun puoleiset, kaksikerroksiset, mutta eri korkuiset rakennusosat korotettiin yhteisen katonharjan alle. Merkittävin vanhoihin rakennusosiin puuttuva toimenpiden on ollut ikkunoiden muokkaus. Ikkunoita korotettiin ja suurennettiin siten, että molempien osien ikkunat saatiin toisessa kerroksessa samaan korkoon ja ensimmäisessäkin lähemmäksi yhtenäistä linjaa.

Höijer on päätynyt erottamaan vanhan vinkkelirakennuksen ja Mariankadun puoleisen pikkusiiven toisistaan muotoilemalla niille hiukan erilaiset ikkunakehykset ja toisistaan poikkeavan alimman kerroksen kvaaderoinnin. Mariankadun puoleinen julkisivu on siis lähes yhtenäinen kokonaisuus, mutta ikkuna-aukkojen rytmin ero pikkusiivessä ja vinkkelirakennuksessa on säilynyt. Myös räystäslinja on käsitelty eri tavoin. Kokonaisvaikutelma on näistä muutoksista huolimatta hyvin yhtenäinen.

Ikkunoita on kasvatettu ja nostettu myös sisäpihan puolella. 1860-luvun alun uusi porrashuone on huonetilana säilynyt, mutta portaat on purettu ja tila on yhdistetty pienempään huoneeseen muodostamaan luonteikasta ruokasalia ylemmissä kerroksissa. Juhlasali on saanut säilyä perushahmoltaan jokseenkin koskemattomana. Mahdollisista sisustusmuutoksista ei ole tietoa.

Höijerin suunnitelmat ovat toteutuneet ilmeisen kokonaisvaltaisesti. Vielä 1935 laadituissa dokumentoivissa pohjapiirrustuksissa esiintyy paljon Höijerin huonejakoja ja mm. vinoja sisäänkäyntejä, mutta vuoden 1938 peruskorjauksessa ne on pääsääntöisesti ”siivottu pois”. Höijerin vaiheesta jääneistä tilamuodoista helpoimmin hahmotettava on asuntojen pääportaan kaareva, sisäpihan nurkasta ulkoneva muoto A-portaan aulatilassa.

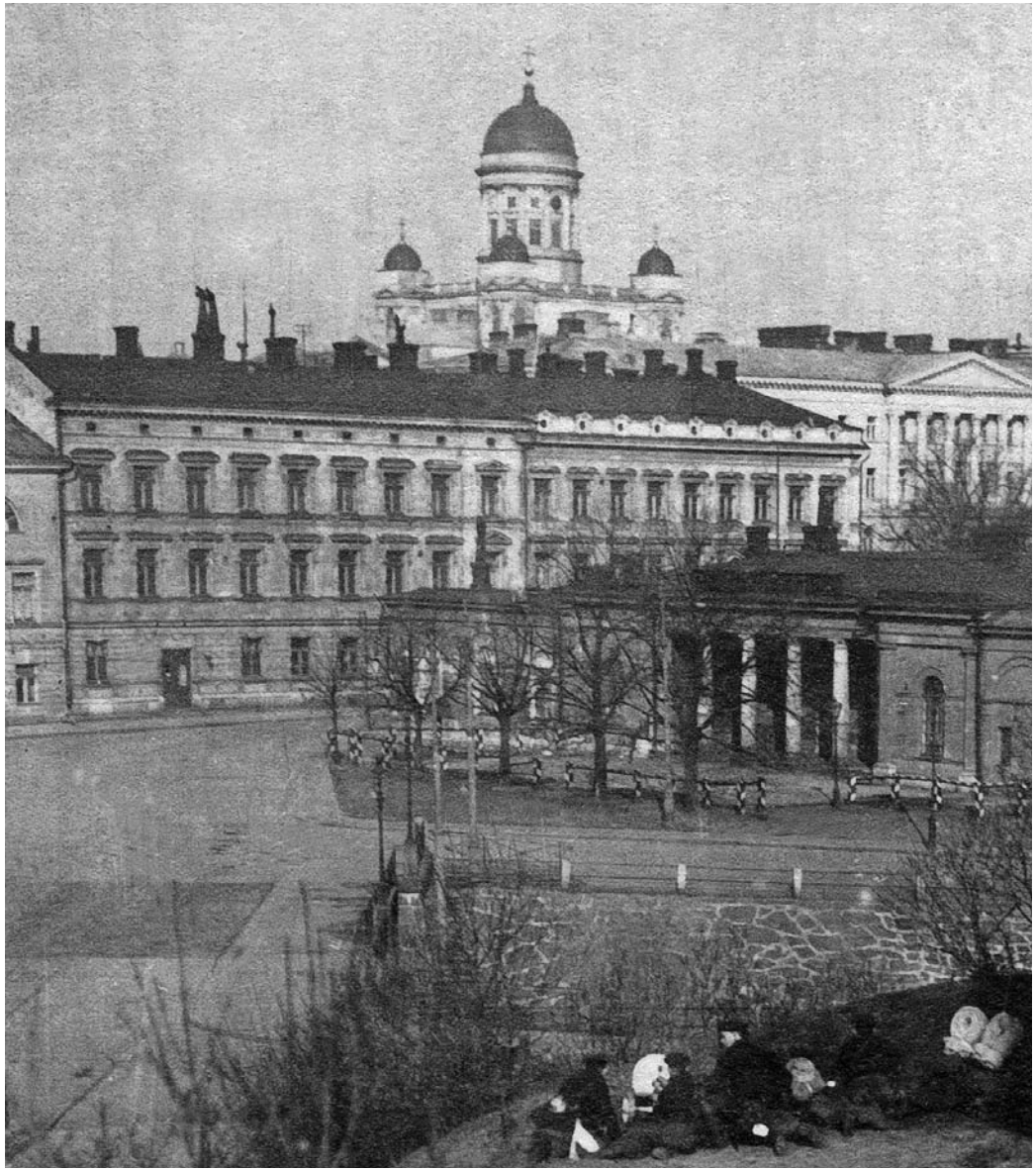

HKM KA

6

Valtio:

Uudenmaanläänin maanmittauskonttori, Komendantinvirasto, Köyhäinhuollon tarkastus , Kenraalikuvernöörin esikunta

1896 - 1910-luku

muutossuunnitelmat:
YRY / Florentin Granholm

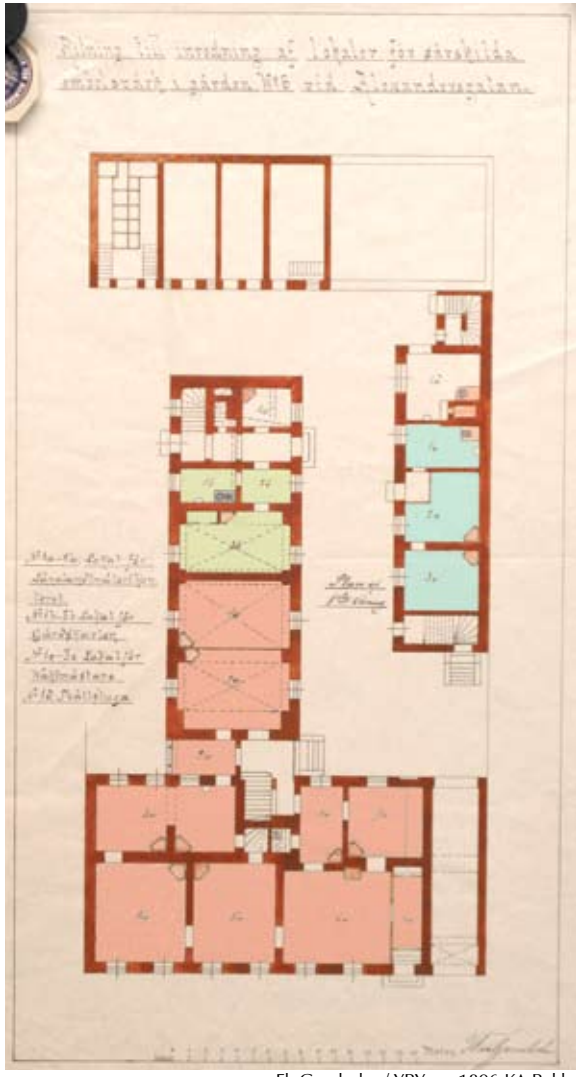

Fl. Granholm / YRY ca. 1896 KA Rakh

1. KERROS

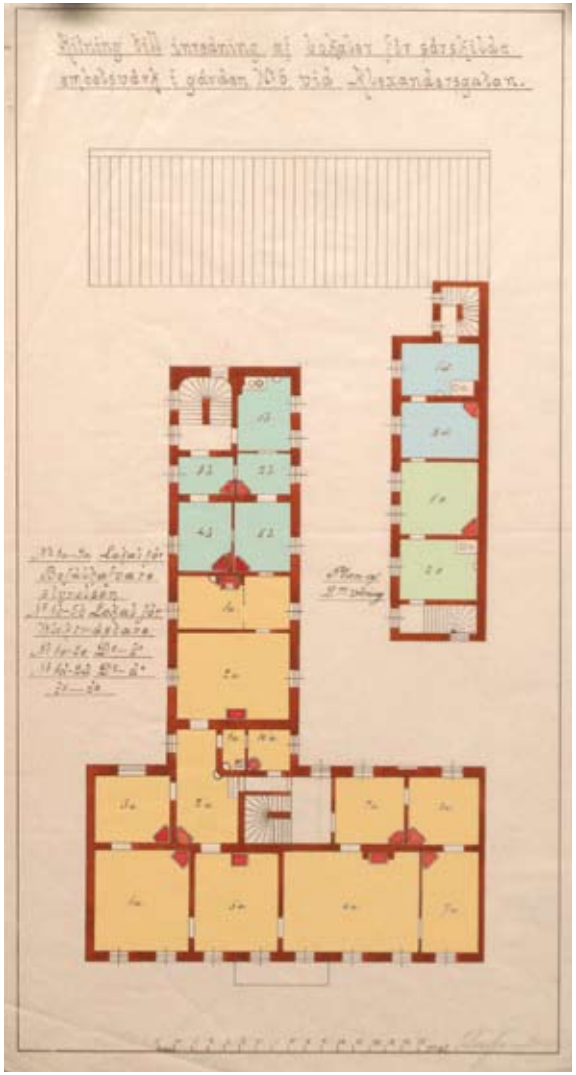

Fl. Granholm / YRY ca. 1896 KA Rakh

2. KERROS

2.4.2 Liewendalin talo siirtyy virastokäyttöön

Kun valtio osti Liewendalin talon vuonna 1896, oli päärakennus ilmeisesti suhteellisen hyvässä kunnosssa ja huonejako virastokäyttöön jotenkin soveltuva, sillä Florentin Granholmin sijoitussuunnitelmissaan esittämä huonejako on lähes identtinen vuoden 1885 muutossuunnitelman kanssa. Vuosien 1898-1899 aikana rakennukseen tehtiin vain vähäisiä korjaustöitä, mm. ovien lasitusta ja peltikaton kunnostusta. Peltikattoa kunnostettiin kahteenkin otteeseen: kesällä 1898 kattoa paikattiin kitillä ja siveltiin osittain kivihiilitervalla, seuraavana kesänä tehtiin jälleen kittipaikkausta. Samana kesänä tehtiin ”vasemmassa sivurakennuksessa” yhden huoneen perinpohjainen kunnostustyö.[30]

Päärakennuksen ensimmäiseen kerrokseen sijoitettiin suunnitelmien mukaan läänin maanmittauskonttori, pihasiipiin kiinteistön ylläpidon kannalta välttämättömät talonmiehen ja vahtimestarin asunnot sekä pyykkitupa ja käymälät. Päärakennuksen ja osittain pihasiiven toisessa kerroksessa tuli toimimaan Suomen sotaväen päällikköhallitus. Piharakennuksiin oli sijoitettu yhteensä kolme vahtimestarin asuntoa. Päärakennuksen kolmannen kerroksen jakoivat keskenään Köyhäinhuollon tarkastustoimikunta sekä Kenraalikuvernöörin esikunta. Sisäisiä yhteyksiä naapurikiinteistöön, lääkintöhallituksen ja yleisten rakennusten ylihallituksen huoneistoihin ei avattu, vaan rakennukset toimineet itsenäisinä kokonaisuuksina. Toisaalta vuodesta 1896 eteenpäin A6-A10:stä laadittiin yhtenäisiä piirustuksia.

UUDENMAANLÄÄNIN MAANMITTAUSKONTTORI

PÄÄLLIKKÖHALLITUS

TALONMIEHEN / VAHTIMESTARIN ASUNTO

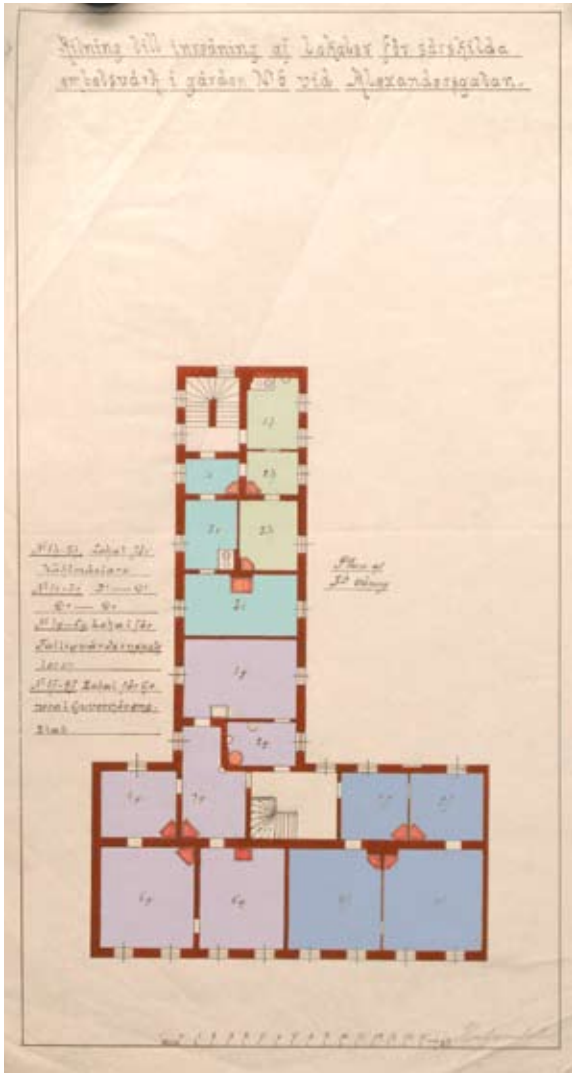

Fl. Granholm / YRY ca. 1896 KA Rakh

A. E. Rosenbröijer 1900 HKM KA

Marraskuussa 1900 otettu valokuva Aleksanterinkatu 6:sta, entisestä Liewendalin talosta. Wannbergin vuoden 1812 mukaiset sisäänkäynnit suoraan kadulta näkyvät ensimmäisen kerroksen ikkunoiden venytettyinä kehyslistoina. Aikakauden julkisivuväritykseen kuului tyypillisesti ikkunapuitteiden maalaaminen tummaksi.

3. KERROS

KÖYHÄINHUOLLON TARKASTUS

KENRAALIKUVERNÖÖRIN ESIKUNTA

8 Valtio: Yleisten rakennusten ylihallitus, Lääkintöhallitus

1885

muutossuunnittelma:
YRY / Th. Granstedt

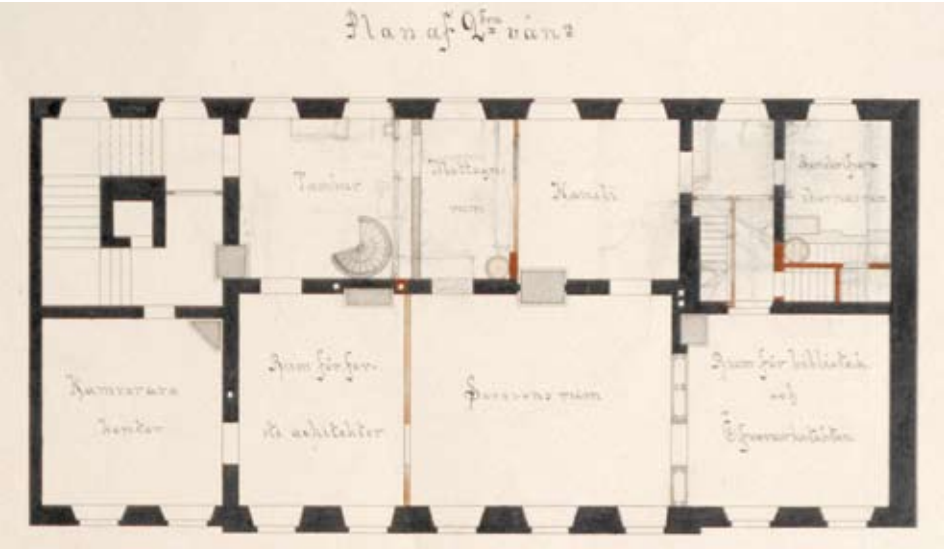

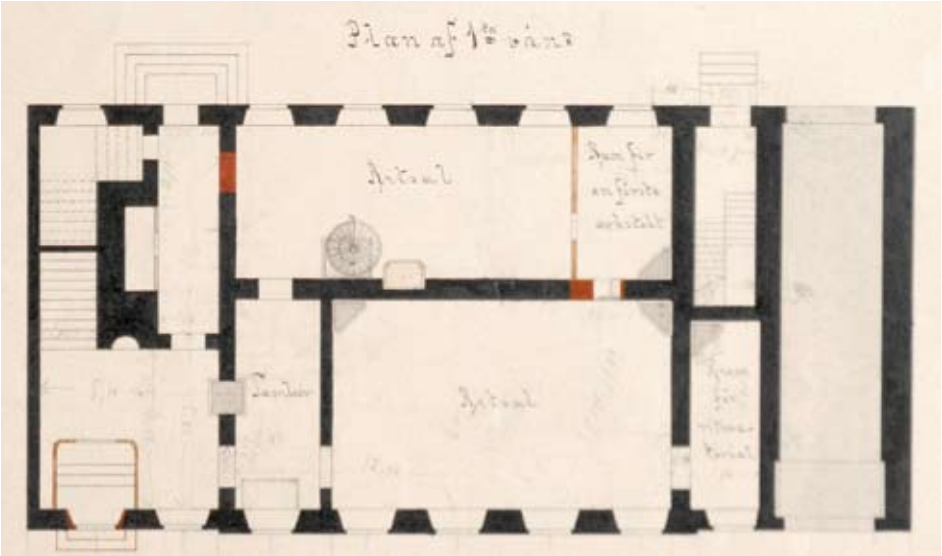

YRY/G. Wilenius, 1885 KA Rakh

2.4.3 Yleisten rakennusten ylihallitus ja lääninrakennuskonttori

Intendentinkonttorin seuraaja, Yleisten rakennusten ylihallitus (YRY) ja Uudenmaanlääninlääninrakennuskonttori sijoitettiin kadunvarsirakennuksen ensimmäiseen ja toiseen kerrokseen. Rakennuksessa tehtiiin tässä yhteydessä kattava peruskorjaus, jonka yhteydessä jokseenkin kaikki pinnat käsiteltiin. Sisäänkäynti kadulle avattiin jälleen rakennuksen itäisimpään ikkuna-akseliin. Entisiä luokkahuoneita muutettin piirustussaleiksi, joten uusia väliseiniä tarvittiin varsin vähän. Eteishuoneiden lattioita ja vanhoja portaita uusittiin Öölannin kalkkikivellä.[31] Säilyneiden tilikirjojen perusteella myös vuosien 1885-86 aikana toteutetun sisustuksen yksityiskohdista voidaan poimia esimerkkejä. Vuoden 1886 laskelmissa YRY:n tiloihin on laskettu tehtävän mm. 543 neliökyynärää öljymaalattua puupaneelipintaa, kokoushuoneeseen lisäksi 79 neliökyynärää marmoroitua pintaa. Lääninrakennuskonttorin sijoittuminen ei käy ilmi suunnitelmasta, mutta tilikirjojen perusteella konttori on ollut YRY:n yhteyessä.

Porrasjärjestelyjä muokattiin kahdelle käyttäjälle soveltuvaksi. YRY:n sisäänkäynti ohjattiin kadulta, Lääkintöhallituksen sisäpihan puolelta. YRY:n kerrosten välistä sisäistä liikennettä varten oleva kierreporras oli aikakaudelle tyypillisiä ratkaisuja. Entinen palvelijanporras muokattiin YRY:n yliarkkitehdin käyttöön apuportaaksi.

A8-10 vuosihuollon kustannusarvioiden perusteella, mm. vuosilta 1895-97, on ilmeistä, että virastoja on ylläpidetty asianmukaisella huolellisuudella ja huoltomaalauksia on tehty tarpeen mukaan vuosittain. Uunien puhdistus ja tulipesien slammaus savilaastilla sekä vuoden mittaan syntyneiden vaurioiden korjaus on ollut vuotuinen työsuoritus.

YRY toimi A8:n tiloissa ilmeisesti vuoteen 1904 tai 1905 saakka, jolloin lääninhallitus muutti A10:stä A4:een ja YRY sai lisää tilaa lääninhallituksen entisistä tiloista.

YRY.n tilojen suunnitelmat vuodelta 1885, ensimmäinen ja toinen kerros. Toisen kerroksen pohjapiirustukseen on kirjattu myös YRY:n kirjaston sijainti yliarkkitehdin huoneessa. Tämä Intendentinkonttorin kirjastosta kasvanut kirjakokoelma sijaitsee nyttemmin Museoviraston Rakennushistorian osaston hallussa.

8

Yläkerran kokoushuone ("Sessionsrum") ja yliarkkitehdin huone ovat olleet huoneiston arvokkaimmat tilat. Viimeisimmän peruskorjauksen yhteydessä otettiin esiin kokoushuoneen kattomaalaus (nykyinen osastopäällikön huone B204). Aikakaudelle tyypillinen polykromaattinen ja rikaskuvioinen kattomaalaus on värimaailmaltaan äärimmäisen hienostunut. Huoneen silloinen käyttötarkoitus on viehättävällä tavalla osoitettu kahteen medaljonkiin sijoitetuilla arkkitehdin työvälineillä: piirustuskolmio, kynä, sivellin, hakaviivain sekä harppi.

Yleisten rakennusten ylihallituksen henkilökuntaa 2.4.1908 (?). Huonetila lienee toisen kerroksen pihan puolen "kansliaksi" kirjattu tila tai ensimmäisen kerroksen piirustussaliksi merkitty tila.

Vuoden 1893 muutospiirustus, 1. krs, josta käy ilmi, että lääkintöhallituksen tarpeisiin perustetulla arkkitehdin viralle pyrittiin löytämään oma työhuone. YRY:n pienistäkin muutoksista tai muutossuunitelmista on ymmärrettävästi tarjolla varsin runsaasti säilynyttä piirustusmateriaalia muihin virastoihin verrattuna.

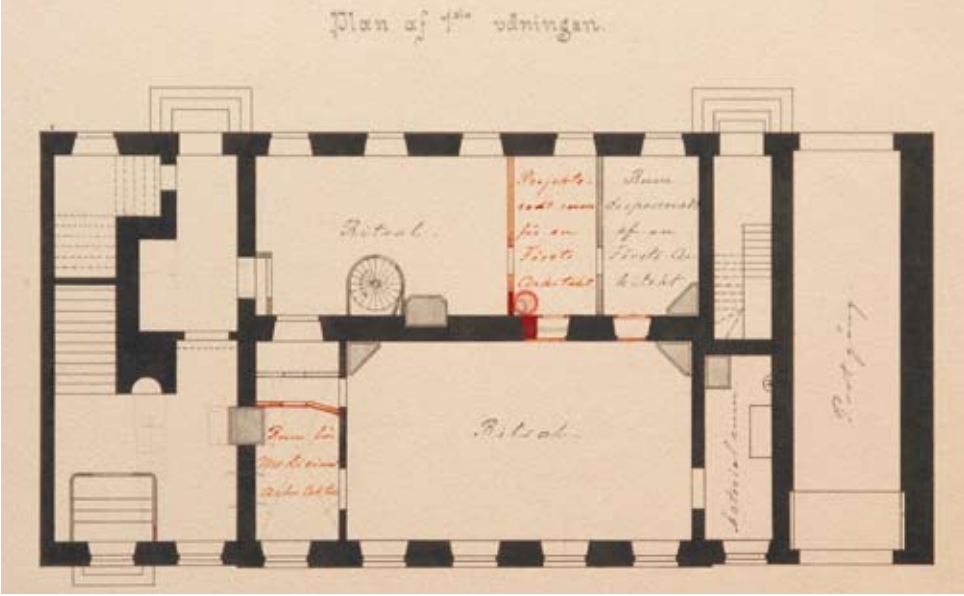

YRY/Seb. Gripenberg 1893 KA Rakh

MV KA

8 Valtio: Yleisten rakennusten ylihallitus, Lääkintöhallitus

1885

muutossuunnittelma:
YRY / Th. Granstedt

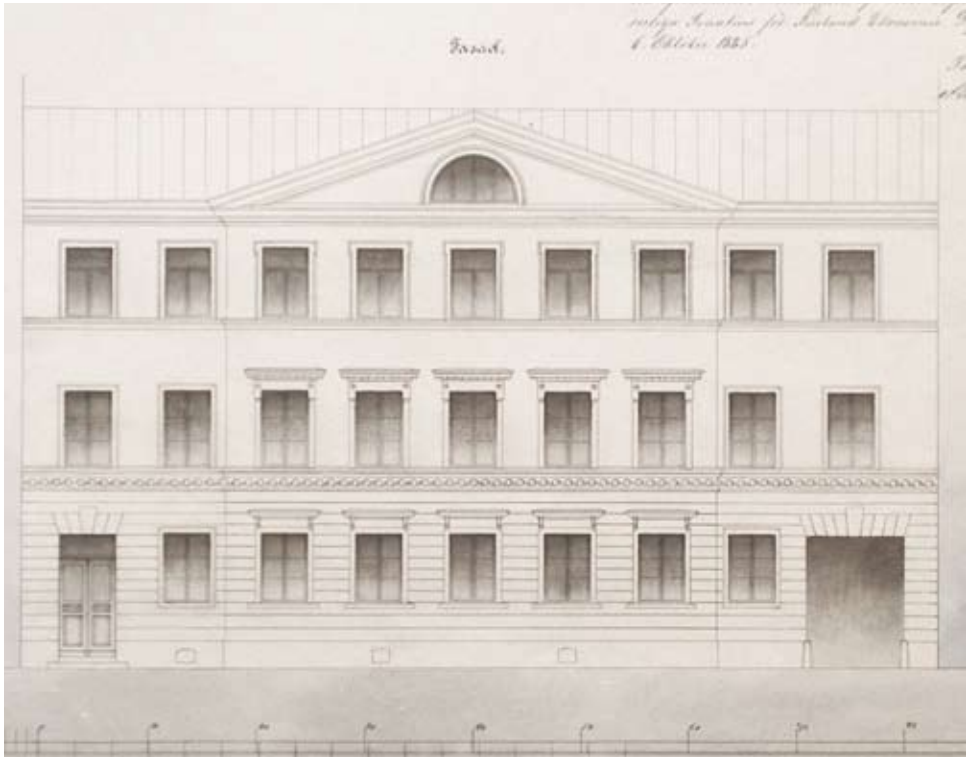

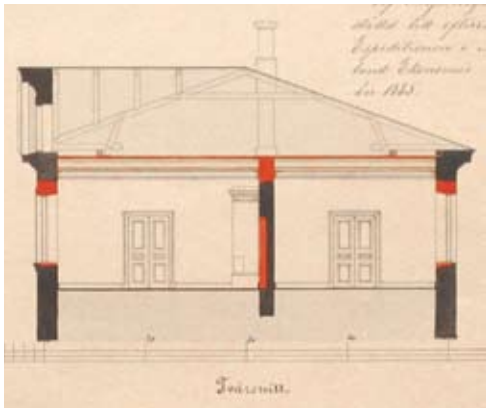

YRY/Th. Granstedt, 1885 KA Rakh

1885 laaditut julkisivumuutossuunnitelmat koskivat katuoven avaamista sekä kolmannen kerroksen ikkunoiden suurentamista.

Lääkintöhallituksen tilojen suunnitelmat kolmanteen kerrokseen. Sekä pohja- että leikkauspiirustuksessa on osoitettu ikkunoiden suurentaminen. Kohtalaisen suurten muutostöiden yhteydessä myös ullakon tiilinen palopermanto on kirjattu uudeksi rakenteeksi.

Lääkintöhallitus A8:ssa noin 1887 - 1915

Vuonna 1878 perustettu lääkintöhallitus oli perustamisestaan lähtien sijainnut Ritarihuoneen alakerrassa. Vuonna 1887 se sijoitettiin A8:n kolmanteen kerrokseen. Ennen viraston sisään muuttoa huoneistossa tehtiin kohtalaisen suuri uudistustyö. Aiemmin johtajataropettaja Blomqvistin kotina toimineen kolmannen kerroksen ikkunoita suurennettiin. Uudet ikkunat toteutettiin aikakaudelle tyypillisinä T-karmi-ikkunoina. Julkisivupiirustus osoittaa, että alempien kerrosten 6-ruutuisia ikkunoita ei vaihdettu - kahden eri ikkunatyypin esiintyminen ei siis häirinnyt kokonaisuutta. Lääkintöhallituksen huoneistossa oli tässä ensimmäisessä vaiheessa tilat kamreerille, kanslialle, lääkintöneuvokselle ja ylitirehtöörille. Aiemmin luokkahuoneena toiminut pihanpuoleinen tila jaettiin eteishuoneeksi ja kokoushuoneeksi.

Lääkintöhallituksen työtehtävien lisääntyessä ja henkilökunnan kasvaessa virasto tarvitsi lisätilaa. Kun YRY:n tilat A10:ssä vapautuivat vuonna 1915, siirtyi lääkintöhallitus YRY:n tiloihin. Näissä tiloissa se toimi aina vuoteen 1968 saakka, jolloin sille valmistuivat tilat Ympyrätalosta.

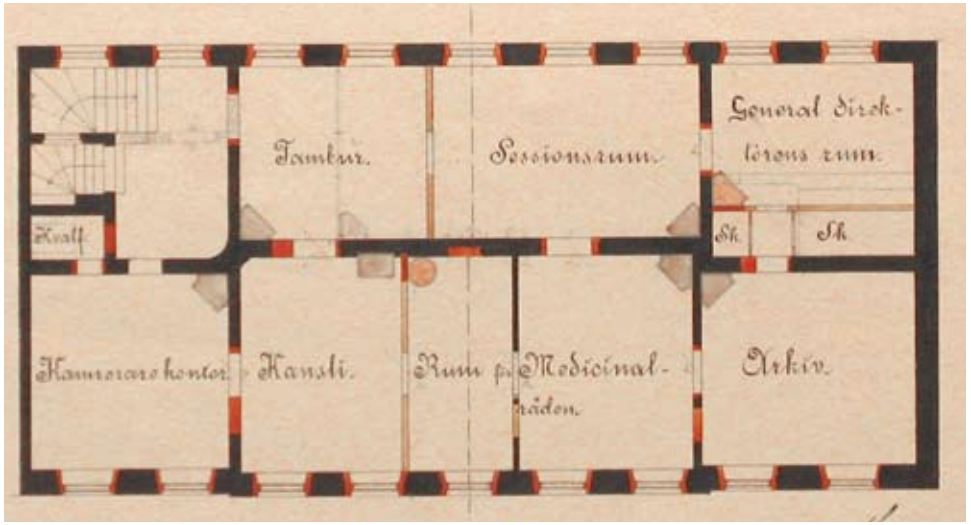

YRY / Th. Granstedt, 1885 KA Rakh

8

Pihat ja piharakennukset

Piharakennukset olivat kiinteistöjen tarkkaan käytetty voimavara koko virastokauden. Paitsi puuliiterit, varastot ja käymälät, piharakennuksiin sijoitettiin apuhenkilökunnan asuntoja. Jokaisella virastolla oli oma vahtimestari ja jokaisella kiinteistöllä oma talonmies. Ensimmäisten vuosien piirustuksissa havaittava väljyys katoaa vuosisadan loppua kohden ja Aleksanterinkatu 6-10: n piharakennuksiin majoitetaan mm. Senaatin vahtimestareita. Pienipiirteinen pihamiljöö ja myös pihan perän käymälät katosivat vasta 1930-luvun suuressa peruskorjauksessa.

HKM KA

Aleksanterinkatu 8 ja 10 pihat yhdistettiin vuoden 1894 tienoilla. Kuva on todennäköisesti otettu ennen vuotta 1905, jolloin lääninhallitus siirtyi A4:ään. Kuvan oikeassa laidassa näkyvä rakennuksen pääty on A8:n piharakennuksen pääty, jossa ohjataan lääninhallituksen asiakkaat kohti A10:n pihaovea. A8:n pihasiipien välissä oleva kaariaukkoinen säleikkö pyrkii siis erottamaan toisistaan sisäänkäyntipihan ja arkisen huoltopihan.

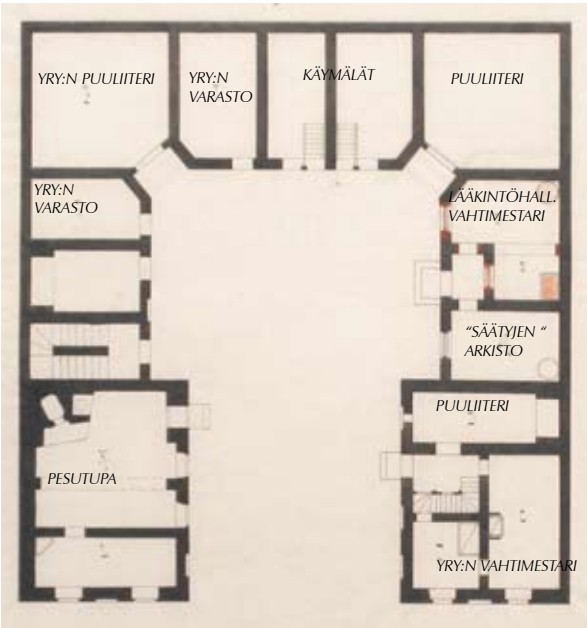

YRY / Rosenberg 1886 KA Rakh

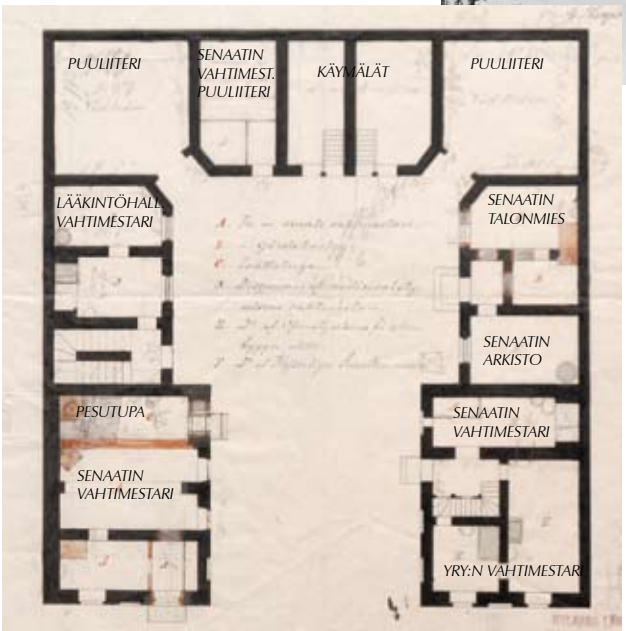

YRY / Granstedt 1889 KA Rakh

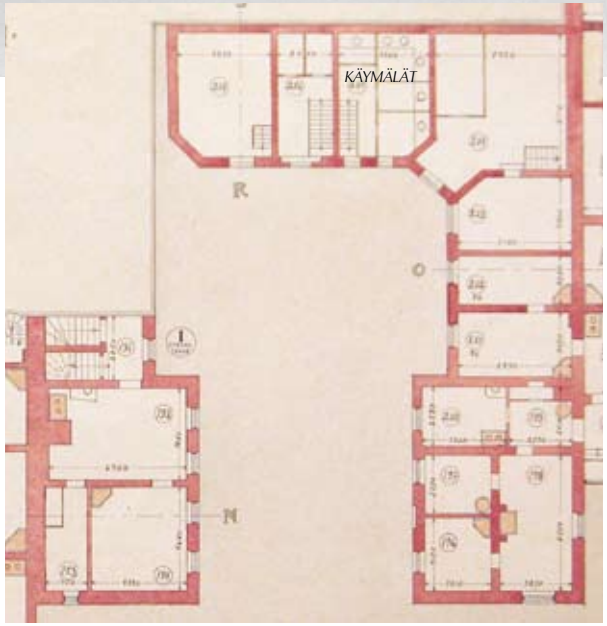

YRY / 1935 KA Rakh

10 Valtio: Lääninhallitus 1894 - noin 1905 muutossuunnitelma: YRY / Theodor Decker

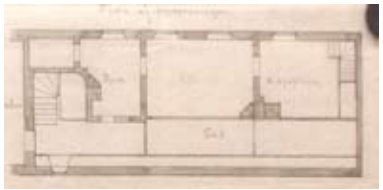

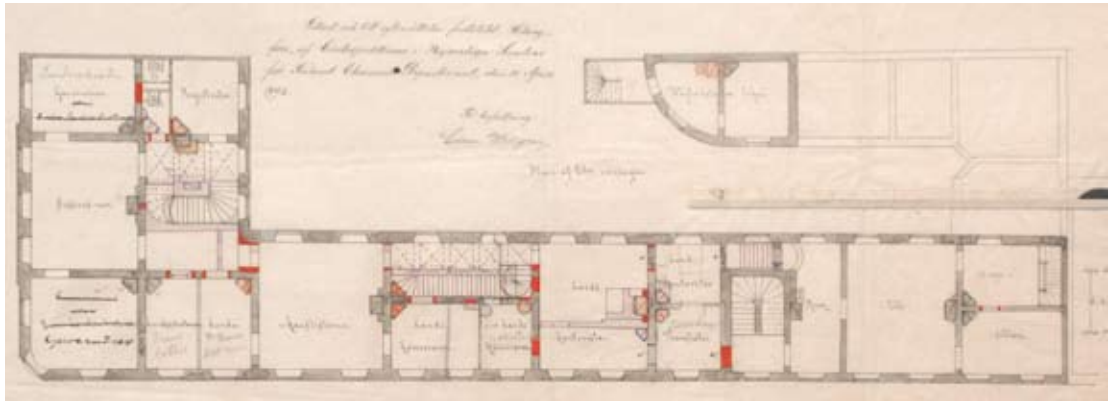

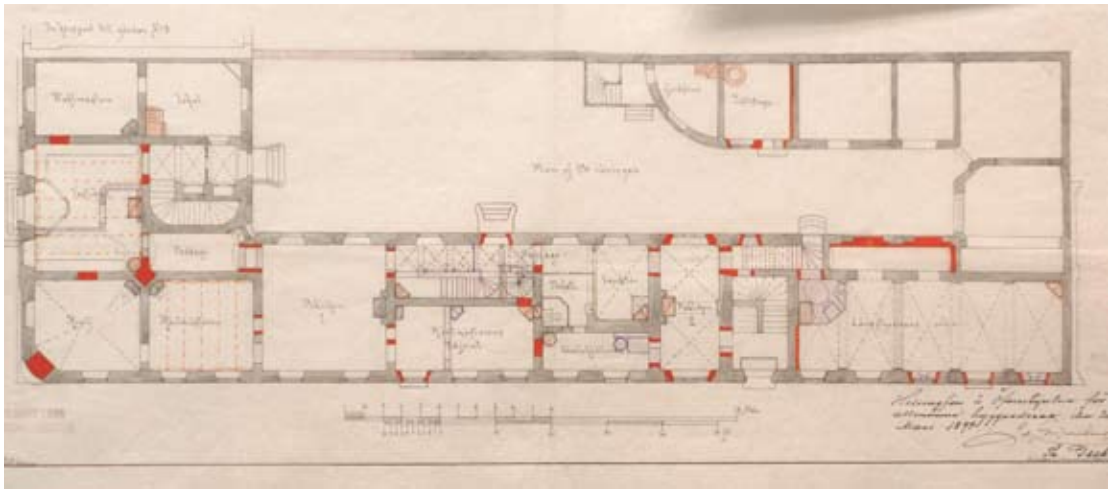

YRY/ Th. Decker 1894 KA Rakh

2.4.4 Lääninhallitus A10:ssä noin 1894 - 1905

A10:n ostoa seuraavalta vuodelta on olemassa YRY:n arkkitehdin Theodor Deckerin laatima pohjapiirustussarja Lääninhallituksen sijoittumisesta kiinteistöön. Kiinteistöön on tässä yhteydessä tehty jonkin verran muutostöitä, lähinnä oviaukkojen umpeen muuraamista ja huoneistojen uudelleenjärjestelyä. Vuosien 1895-97 tilikirjojen[32] perusteella piirustusten nimeämät käyttäjät ovat taloon myös asettuneet. Seuraavan aukeaman dokumentoiva pohjapiirustus vuodelta 1896 kertoo muutostöiden toteutuneen jokseenkin suunnitelmien mukaan.

Kuvernöörin kanslia ja Lääninkonttori sijaitsivat oletettavasti vinkkelirakennuksen yläkerrassa, kuvernöörin työhuone nurkkahuoneessa. Entinen salonki muutettiin kokoushuoneeksi ja sihteeri sai käyttöönsä entisen herrainhuoneen fiilin toisesta päästä. Helenankadun suuntainen kapea palvelijan porras korvattiin vähemmän tilaa vievällä kierreportaalla. Helenakadun siipi oli varattu lääninkanslian kanslisteille, kielenkääntäjille ja sihteereille.

Suunnitelmien mukaan alakertaan, Aleksanterinkadun puolelle sijoitettiin yksi vahtimestarin asunto ja lääninkassa sekä viraston sisäänkäynti. Sisäänkäynnin yhteydessä olevan eteishuoneen alkuperäinen, kulmaa muodostava väliseinä purettiin pois ja ulko-oven yhteyteen tehtiin tuulikaappi. Aiemmin puotihuoneena toiminut tiiliholvattu nurkkahuone muutettiin kassaholviksi. Nurkkaovi ja eteiseen johtava väliovi muurattiin umpeen. Kassaholvin sijainti valittiin paloturvallisuuden näkökulmasta - nurkassa sijaitsevan huoneen suojeleminen palolta ja toisaalta tyhjentäminen olisi helpointa. Uuden holvin molemmin puolin olevat huonetilat, eteinen ja läänin rahastonhoitajan huone on merkitty holvattaviksi kappaholvein, oletettavasti niin ikään paloturvallisuuden parantamiseksi. Holvauksien toteutumisesta ei ole tietoa. Lääninkassan tehtäviin kuului palvella yleisöä, ottaa mm. vastaan verojen käteissuorituksia, joten lääninkassan tiloihin liittyivät myös yleisötilat "Publiken" I ja II.

Lääninhallituksen arkisto sijoitettiin entiseen holvattuun makasiinihuoneeseen kiinteistön pitkän siiven eteläpäähän. Aiemmin pesutupana toimineen holvatun huonesarjan

pihanpuoleiset ikkunat muurattiin umpeen ja kadunpuoleiset ikkuna-aukot yhdenmukaistettiin. Myöhempien julkisivupiirustusten perusteella voidaan olettaa, että suunnitelma on toteututunut. Todettakoon, että nykyiseen kirjastoon liittyvien toimistohuoneiden B133-134 ikkuna-aukot on tehty tässä yhteydessä nykyiseen muotoonsa, tosin T-karmillisina ikkunoina. Oletettavasti tältä ajalta juontaa myös se, että kyseiset ikkunat karmeineen sijoitettiin vanhemman perinteen mukaisesti samaan pintaan julkisivurappauksen kanssa.

Pihalle johtanut porttiholvi muutettiin sisätilaksi, nimenomaan toiseksi yleisötilaksi. Umpeen muuratun porttikäytävän molempiin päihin tuli kolmejakoiset ikkunat. A8:n ja A10:n välistä pihamuuria purettiin ja käynti A10:n pihalle järjestyi näin A8:n kautta.

Kuva 1900-luvun alusta. Aleksanterinkatua pitkin liikennöivä sähköraitiotie aloitti liikennöintinsä vuoden 1900 syyskuussa. Aleksanterinkatu 10:n pääovi on muurattu umpeen, joten Lääninhallitus on oletettavati muuttanut jo korttelin toiselle puolelle, A4:een.

HKM KA

Signe Branderin kuva vuodelta 1909. A10:n avonainen ikkuna paljastaa vuosisadan alun ikkunavärityksen logiikan. Julkisivussa ikkunat olivat tummia, mutta sisäpuolelta vaaleita, karmiväli mukaan lukien.

Arkistohuoneiston yläpuolelle jäi tässä yhteydessä vielä käyttämätöntä tilaa toiseen kerrokseen ja kolmannen kerroksen aiemmin tehtyyn vinttihuoneistoon. Näiden kolmen lämmitettävän vinttihuoneen rakennusajankohta ei käy ilmi asiakirjoista. Piharakennukseen on suunnitelmassa sijoitettu vahtimestarin ja talonmiehen vaatimattomat huoneet sekä pesutupa. Lääninhallituksen ohella rakennuksessa toimi myös mm. kalastuksen tarkastusvirasto. Lääninhallitus oli rakennuksessa noin kymmenen vuotta, siihen saakka kun valtio osti A4:stä lisää tilaa ja lääninhallitus muutti sinne. Tällöin läänin maanmittauskonttori sijoittui A10:n alakertaan, Yleisten rakennusten ylihallitus taas yläkertaan. A10:n katusisäänkäynti muurattiin umpeen ja käynti yläkertaan, YRY:n tiloihin, tuli tapahtumaan pelkästään pihan puolelta.

HKM KA

1896 - 1915

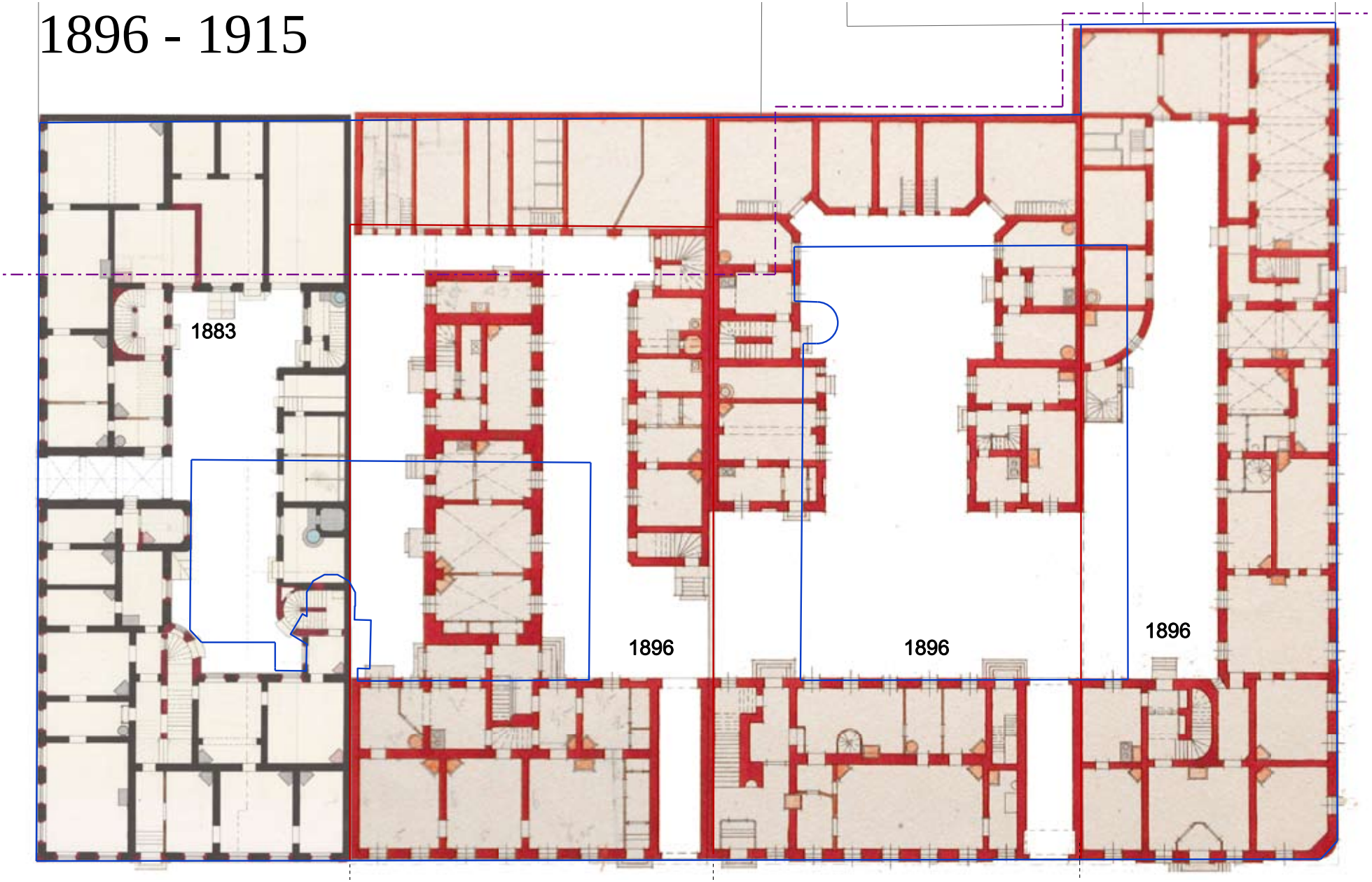

4 1881 -1904 kauppias Karl O. Lindström, vuodesta 1904 valtio

6 - 10 Valtion virastotalo:

A L E K S A N T E R I N K A T U

2.5 DOKUMENTOIVA VIRASTO

Siitä lähtien kun rakennukset siirtyivät valtion omistukseen ja Yleisten rakennusten ylihallituksen vuosihuollon piiriin, on rakennuksia koskeva piirustusmateriaali pysynyt YRY:n hallussa ja siirretty sittemmin Kansallisarkistoon, Rakennushallituksen piirustuskokoelmaan. Myös kaikkein vanhin piirustusmateriaali, ennen 1840-50-lukua, on päätynyt intendentinkonttorin kautta Kansallisarkistoon. Tästä ajankohdasta eteenpäin yksityisessä omistuksessa rakennuksiin kohdistuneet luvanvaraiset muutokset on käsitelty Helsingin maistraatissa ja näitä koskeva piirustusmateriaali on siis taltioitu maistraatin arkistoon. Vuodesta 1885 eteenpäin, kun A8 on siirtynyt YRY:n käyttöön, kiinteistöstä löytyy erinäisiä piirustussarjoja aina vuoteen 1896, jolloin laadittiin oheinen tilannetta dokumentoiva, yhtenäinen piirustus. Tästä vuodesta eteenpäin Aleksanterinkatu 6-10 kiinteistöjä on ryhdytty käsittelemään kokonaisuutena, vaikkakin tilat olivat monen pienen viraston ja toimiston yhteiskäytössä. Vuosisadan vaihteesta 1910-luvun peruskorjaukseen (ja itsenäistymiseen) saakka käytäntö vaihtelee.

Vuosien 1896 ja 1935 välillä virastojen siirtymistä huoneistosta toiseen ei ole tutkittu tarkemmin. Asiakirjojen perusteella voi todeta mitkä virastot talossa ovat toimineet, mutta niiden sijaintia on varsin vaikea päätellä. 1910-luvulle saavuttaessa virastot täyttivät rakennukset jo ilmeisen tiiviisti, koska rakennuksen laajentaminen nousi esiin. Vuonna 1915 alkaneeseen peruskorjaukseen saakka kiinteistöjen ylläpitoa tehtiin tarpeen mukaan ja näistä toimenpiteista on säilynyt varsin runsaasti kustannusarvioita ja tilikirjoja Kansallisarkiston Rakennushallituksen kokoelmissa. Esimerkiksi on valittu vuoden 1907 vuosihuoltokorjausten kustannusarvio, ja siitä poimittu keskeisiä korjaustyön osa-alueita.

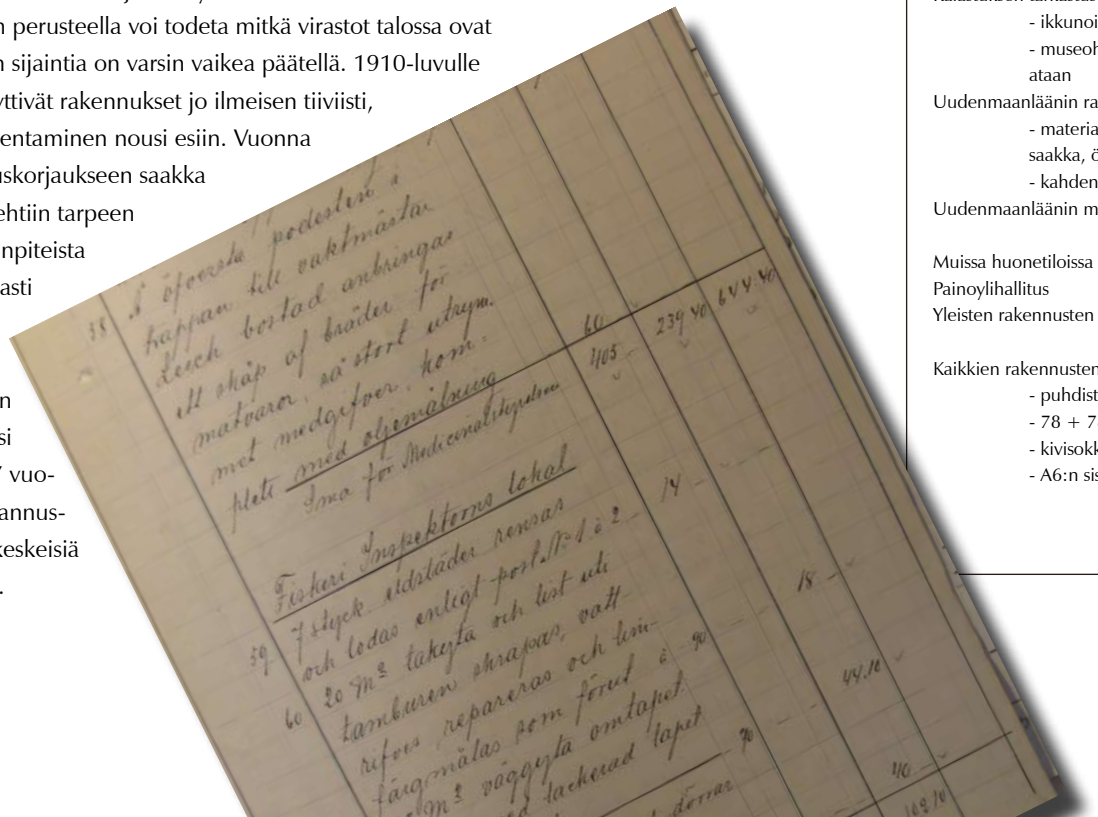

YHTEENVETO VUODEN 1907 KUSTANNUSARVION TÖISTÄ

Lääninrahasto A4:ssa (20 tulisijaa)
Kuvernöörin virkahuoneisto A4:ssa (19 tulisijaa)
- 1. krs lääninarkisto, 12 ikkunaa kunnostetaan
pääporras kunnostetaan, öljymaalaus
entisen teehuoneen ja eteisen uudelleen tapetointi
“telefoonikaapin” haristuneiden lautojen tiivistäminen

Vankeinhoitohallitus A6:ssa (19 tulisijaa)
42 m2 parkettia kunnostetaan kamreerinkonttorissa; höyläys, putsaus, kiillotus
“fruntimmersrummet”: katon liimamaalaus, seinien tapetointi

Komendantinvirasto A6:ssa (9 tulijaa)
keittiön liesi muurataan uudelleen
odotushuone
yliarkkitehdin huone

Lääkintöhallitus A8:ssa (15 tulisijaa)
- lääkintäneuvoksen huoneen kattolista pestään soodalla, paikataan ja öljymaalataan kahdesti, huone tapetoidaan, 2 ikkunaa kunnostusmaalataan
- asessorin huone samaan tapaan
- muutamia uusia ovia, ikkunoiden maalauskunnostusta

Kalastuksen tarkastus (7 tulisijaa)
- ikkunoiden kunnostusta
- museohuone 1. krs + ullakolla, “asfaltfilten” lattialla, poistetaan, lattia maalataan

Uudenmaanlääninn rakennuskonttori A10:ssä (4 tulisijaa)
- materiaalivaaraston huone maalauskunnostetaan, puolipaneeli ikkunaan saakka, öljymaalaus
- kahden huoneen linoleummatot uusitaan, harmaa alushuopa

Uudenmaanlääninn maanmittauskonttori A10:ssä (11 tulisijaa)

Muissa huonetiloissa yhteensä 97 tulisijaa
Painoylihallitus
Yleisten rakennusten ylihallitus

Kaikkien rakennusten sisäpihojen maalauskunnostus
- puhdistus teräsharja + huuhtelu, paikkarappaus, kalkkaus
- 78 + 78 + 77 + 65 ikkunaa kunnostusmaalaus 2 x öljymaali
- kivisokkelin puuttuessa tehdään betonimanttelointi
- A6:n sisäpihan asfaltointi betonilaatan päälle, pintavesien johtaminen

10 Valtio: Yleisten rakennusten ylihallitus kuvasarja noin 1910

Toinen kerros

Yleisten rakennusten ylihallitus on tehtävänsä takia muodostanut poikkeuksellisen viraston, sillä myös omia tiloja dokumentoitiin. Helsingin kaupunginmuseon kuva-arkiston hallussa oleva, Eric Sundströmin noin vuonna 1910 ottama valokuvasarja kertoo kiehtovalla tavalla YRY:n toiminnasta ja vuosisadan vaihteen toimistointerióóreistä. Osassa interióóreistä näkyy 1900-luvun alun selvästi aiempaa vaaleampi kokonaisilme ja kansallisromantiikan ja jugendin rehevät muodot, osa huoneista tuntuu olevan vanhemmassa, jo likaantuneessakin asussa. Vuosisadan lopulle tyypillisiä kattojen sävykkäitä koristemaalauksia ei esiinny enää yhdessäkäään huoneessa. Oletettavasti huonetiloja on huoltomaalattu ja tapetoitu tarpeen mukaan, ei kattavasti koko huoneistoa kerralla. Kuvat on otettu oletettavasti Ernst Theodor Granstedtin ylitirehtöörikaudella (1905-1912). Hänen lähimmäksi alaisekseen on mainittu arkkitehti Jac. Ahrenberg.

HKM KA

1 Yleisten rakennusten ylihallituksen siirtyessä osittain A8:sta A10:een, oletettavasti noin 1904-5, tiloissa tehtiin jonkin verran sisustusten uusintaa ajan hengen mukaan. Sisäänkäynti YRY:n huoneistoon tehtiin pihan puolelle. Kuvernöörinkanslian käytössä ollut katusisäänkäynti muurattiin umpeen ja alakertaan asettui läänin maanmittauskonttori. Uusi eteishuone toteutettiin siis molempien virastojen tarpeisiin. Lattian klinkkeri- ja betonilaatat sekä kenkäharjat kertovat huoneen käyttötarkoituksesta eteistilana. Koristelussa käytettiin arkkitehtisuunnitteluun viittaavia aiheita. Erityisen kiinnostava on antiikin rauniota esittelevä seinämaalaus. Reliefimedaljonkien työvälineet sekä kirjaimet ÖAB (Öfverstyrelsen för Allmänna Byggnader) eivät jätä tilaa arvailulle eteisen ensisijaisesta käyttäjästä. Uuni on todennäköisesti peräisin 1900-luvun puolelta, samoin viehättävä mehiläisaihe seinän yläosassa. Keskelle rakennusta sijoitetusta tuulikaapista läpi mentäessä on siis oletettavasti saavuttu maanmittauskonttorin puolelle. Dokumentoiva pohjapiirustus ennen YRY:n eteishuonetta varten tehtyjä muutoksia.

Ensimmäinen kerros 1896

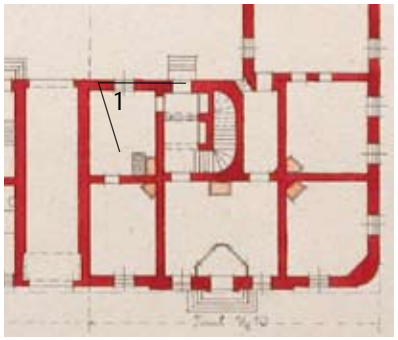

2 Porrashuoneen yläaula 2. kerroksessa. Pyöreä ulkonurkka kuvan oikeassa laidassa on vinkkelirakennuksen sisänurkka pihan puolella. Huoneen nurkassa oleva puhelinkomero on tehty osittain vanhan oven syvennykseen. Ikkunat ovat 1800-luvun jälkipuoliskolle tyypillisiä sisään-ulosaukeavia välikarmittomia ikkunoita. Lattian koristeellinen pinta on oletettavasti korkkimattoa tai linoleumia.

3 ja 4 Intendentit Bassi, Engel, Lohrmann, Edelfelt, Dahlström ja Lindqvist (alhaalta vasemmalta ylös oikealla) sekä Seb. Gripenberg huoneen toisella puolella ovat osa yli-intendentti E. Th. Granstedtin virkahuonetta A10:n nurkkahuoneessa. Oven yläpuolella on Senaatintoria kuvaava perspektiivinen laveeraus. Ikkunoiden kirjailluissa rullauutimissa on tyypillinen jugendkuviointi.

HKM KA

HKM KA

HKM KA

10 Valtio: Yleisten rakennusten ylihallitus kuvasarja noin 1910

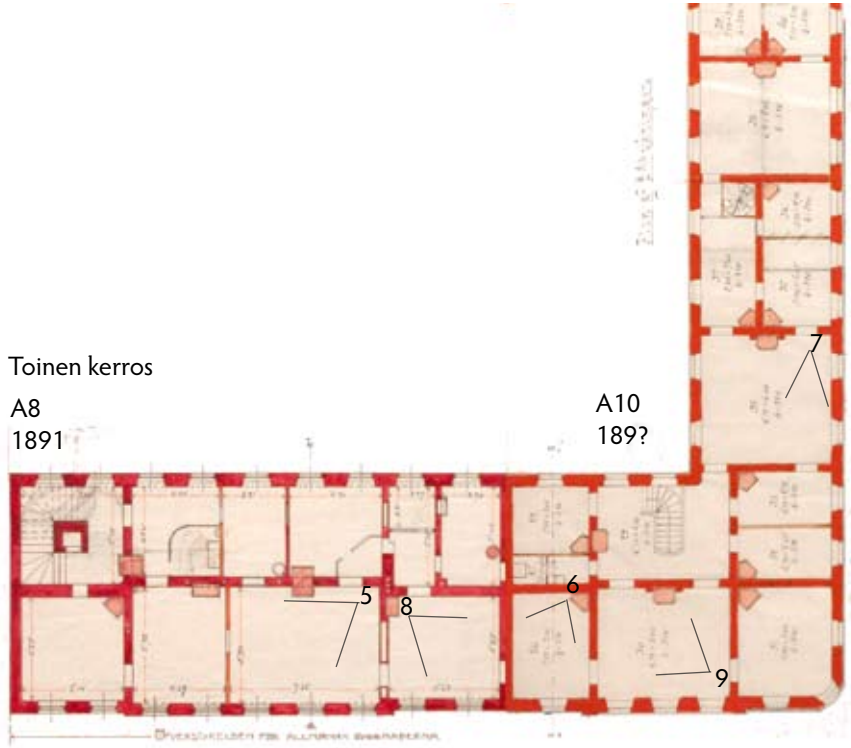

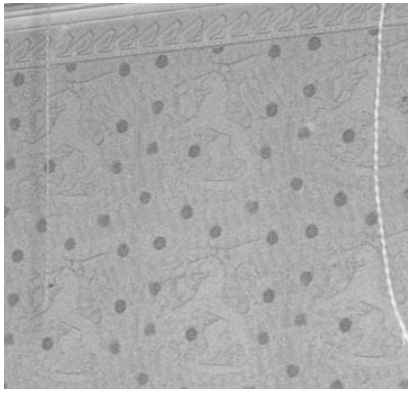

5 Suuri piirustussali sijaitsi edelleen A8:n puolella, nykyisessä huoneessa B204. Ikkunoista näkyy Ritarihuoneen puistikko. Katto on vuosisadan vaihteen tienoilla jaettu kenttiin matalalla listoituksella. Huone oli aiemmin YRY:n kokoushuone ja listoituksen alla on oletettavasti 1885 vaiheilla toteutettu tummasävyinen kattomaalaus. Piirustussalin seinällä näkyy Kjärrströmin karta vuodelta 1878. Tapetin Suomi-leijona kuviointi on hyvin kiinnostava. Kuvassa salin säköistys lienee työn alla.

6 Yleisten rakennusten ylihallituksen legendaarinen kirjasto sijaitsi kokoussalin takahuoneessa. Vahva kuvioitu korkki/linoleummatto lattiassa, tumma tapetti ja jokseenkin mustuneet kattolistat viittaavat 1800-luvun lopun kerrostumaan.

ote kuvasta 8

7 Entisen Cadeniuksen talon ruokasali on jaettu kirjahyllyllä kahteen osaan.

8 Oletettavasti 1. arkkitehdin huone. Seinän alaosan matalareliefinen koriste alapaneelissa ja tapetin rento kuvio viittaavat 1900-luvun puolella tehtyyn sisustukseen.

9 Yleisten rakennusten ylihallituksen kokoushuone. 1900-luvun alussa arkkitehtuurin esikuvana YRY:ssä pidettiin pikemminkin engeliläistä "puhdasta" antikisoivaa klassismia kuin aikakauden nuorten arkkitehtien edustamaa uutta kansallista tyyliä - mm. kansainvälisestä jugendista ja karelianismista ammentavaa kansallisromantiikkaa. Erityisesti Jac. Ahrenberg ja Magnus Schjerfbeck tunnustautuivat klassismin kannattajiksi, myös arkkitehtikunnan keskuudessa. Tästä esikuvasta oli muistuttamassa C. L. Engelin rintakuvaveistos uunin hyllyllä.

Kuvat: HKM KA /Sundström

8

7

9

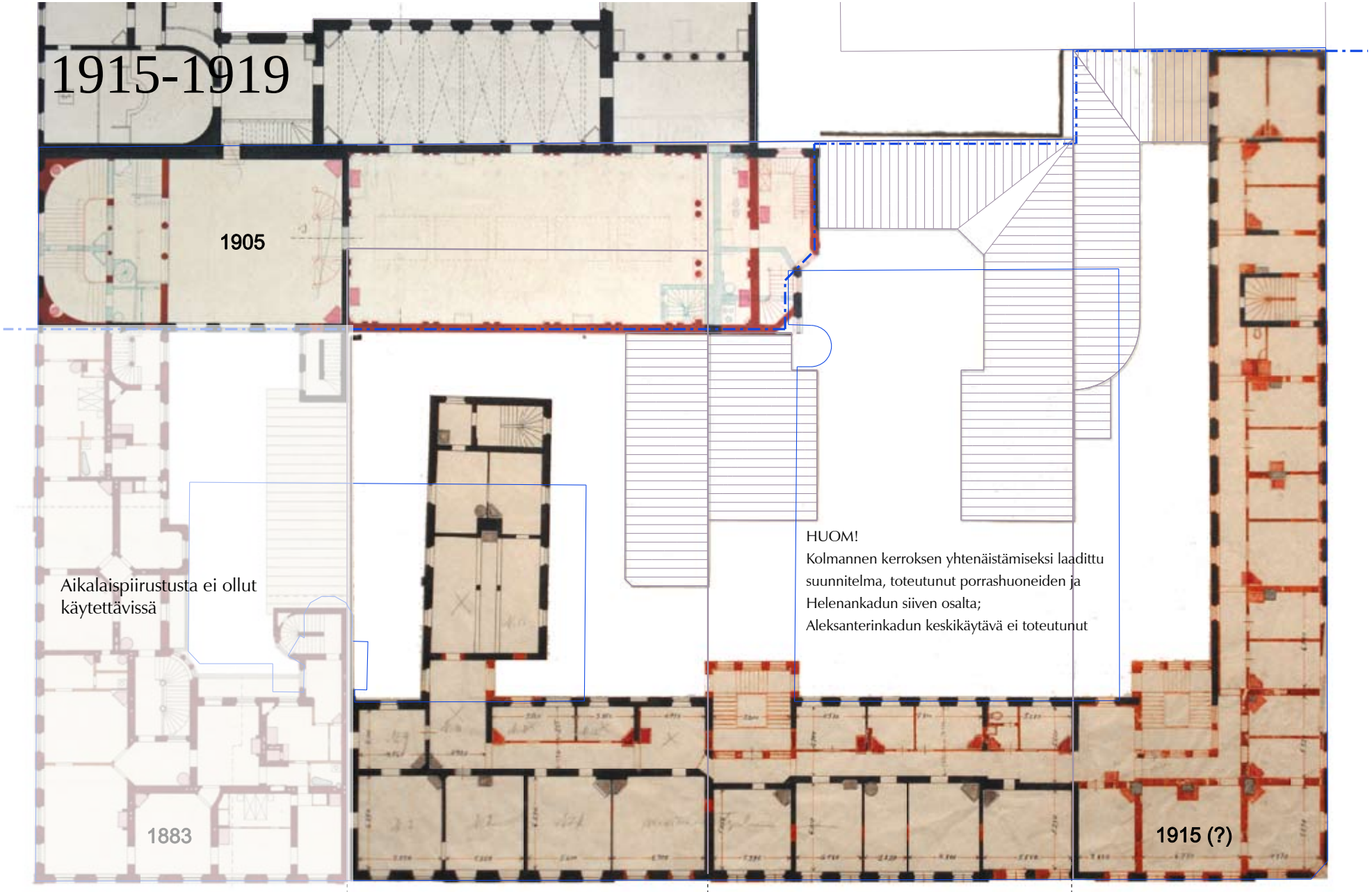

4 Valtio lunasti heinäkuussa 1904
vuonna 1918 mm. Vankeinhoitolaitos, Lääninhallitus, Päällikköhallitus

6 - 10 Valtion virastotalo:
vuoteen 1915 Yleisten rakennusten ylihallitus
vuonna 1918 mm. Lääkintöhallitus, Lääninhallitus, Painohallitus, Kalastuksentarkastuslaitos, Lääninmaanmittauskonttori

2.6 VALTION VIRASTOTALO

1910-luvulla käynnistyi rakennusten 6-10 mittava yhtenäistämis- ja laajennustyö. Varhaisimmat tähän liittyvät piirustukset on päivätty huhtikuussa 1913 ja ne koskevat numero 10:n korottamista kolmekerroksiseksi. Näitä suunnitelmia ei tiettävästi rydytty sellaisenaan toteuttamaan. Yliarkkitehti Theodor Granstedtin siirryttyä eläkkeelle 1912 YRY:n ylitirehtöörin viran täyttö oli käynnissä olleiden venäläistämistoimenpiteiden myötä viivästynyt. Kenraalikuvernööri Seyn ohitti suomalaiset ehdokkaat, mm. suuresti ansioituneen arkkitehti Jac. Ahrenbergin ja venäjänkieltä täydellisesti puhuvan arkkitehti E. G. Hedmanin ja nimitti virkaan venäläisen insinöörikapteeni Wasilj Barminin heinäkuussa 1913.[33]

Vuosisadan alussa, 1900- tai 1910-luvulla, kiinteistöjen Aleksanterinkatu 6-10 yhdistämiseksi on laadittu kolme vaihtoehtoista suunnitelmaa (Alternativ I, II ja III) selvästi eri käsialoilla. Kokonaisuuden käyttäjäksi on näihin kirjattu Lääninhallitus sekä lukuisa määrä muita virastoja. Oletettavasti suunnitelmat yhden kokonaisuuden muokkaamiseksi liittyvät tarpeeseen saada Lääninhallitukselle edustava ja valtaa kuvastava rakennus. 1800-luvun myötä kaikille lääninhallituksille oli rakennettu tai hankittu oma kivirakennus: Hämeenlinna 1837, Mikkeli 1843, Vaasa 1862, Kuopio 1885, Oulu 1890 ja Viipuri 1891 - vain pääkaupungista puuttui lääninhallitusta edustava julkisivu.[34] Yksikään kolmesta, varsin suuriakin muutoksia edellyttäneestä idealuonnoksesta ei toteutunut, vaan kolmen rakennuksen tiloja yhdistettiin lopulta varsin pienin muutoksin. Vasemmalla sivulla olevassa, noin 1915 laaditussa kolmannen kerroksen pohjassa esitetty käytävän avaaminen toteutui vain talossa 10. Sen sijaan pihan puolen porrashuoneet toteutuivat tässä esitetyn mukaisesti.

2.6.1 Julkisivujen yhtenäistäminen

Oleellisin rakennuksiin kohdistuva muutos oli talojen 6-10 julkisivujen täydellinen uudelleen muokkaus yhtenäisen julkisivun taakse ja siihen liittyen Aleksanterinkatu 10:n korottaminen. Illuusio yhdestä rakennuksesta on siis peräisin tältä ajalta. Elokuussa 1915 päivätty, arkkitehti S. M. Schjerfbeckin signeeraama ja ylitirehtööri Barminin hyväskymä luonnos esittää rakennuksen jokseenkin sellaisena kuin muutos myös toteutettiin. Suunnitteluvaiheeseen liittyy sarja huolella tehtyjä julkisivulaveerauksia, jotka esittävät katunäkymien silloisen tilan sekä yhtenäistävän julkisivusuunnitelman. Näissä laveerauksissa huomio kiinnittyy korostetun erilaiseen tunnelmaan vanhojen olemassaolevien julkisivujen esittämisessä ja uuden, suunnitellun kokonaisuuden esittämisessä. Uuden yhtenäisen vaikutelman luomiseksi kolmen kauppiastalon yli rakennuksille tehtiin yhteinen, kvaaderoitu kaduntasokerros, sekä yhtenäinen, keskiakselin suhteen jokseen-

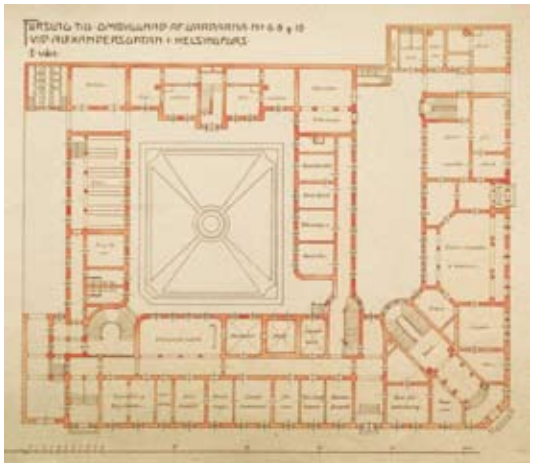

"ALTERNATIV I",
oletettavasti 1910-luvulla YRY:ssa laadittu signeeraamaton ehdotus. KA Rakh

"ALTERNATIV II",
oletettavasti 1910-luvulla YRY:ssa laadittu signeeraamaton ehdotus. KA Rakh

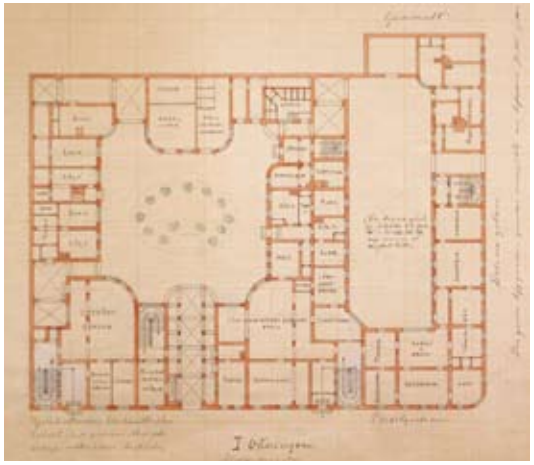

"ALTERNATIV III",
oletettavasti 1910-luvulla YRY:ssa laadittu signeeraamaton ehdotus. KA Rakh

6 -10

omistaja: Suomen valtio

1910-luku

muutossuunnitelmat:
YRY / Magnus Schjerfbeck

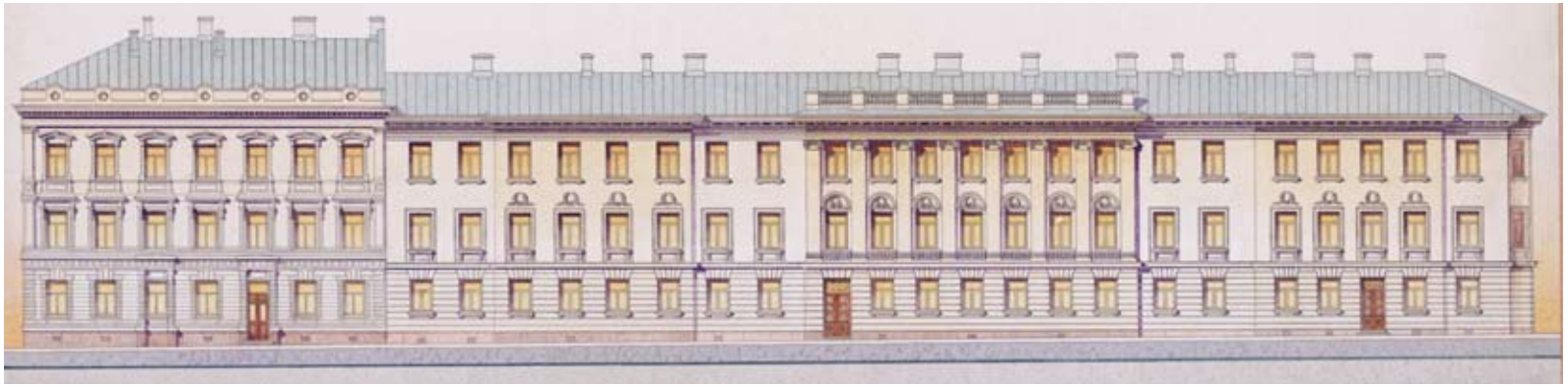

YRY noin 1915 KA Rakh

Ylinnä elokuussa 1915 signeerattu ja hyväksytty julkisivuluonnos.

Keskellä päiväämätön ja signeeraamaton esittelykuva silloisesta asusta.

Alinna päiväämätön ja signeeraamaton esittelykuva suunnitellusta yhtenäisestä julkisivusta.

Esittelylaveerauksien hämmästyttävä piirre on kuvien tunnelmien erilaisuus. Nykytilaa esittävät laveeraukset ovat toteavia ja lempeitä, kun suunniteltua, yhtenäistä kokonaisuutta esittävät kuvat ovat levottomuutta herättäviä keltaisina hehkuvine ikkunoineen - ikäänkuin vastapäinen rakennus (Senaatinlinna) olisi tulessa. On tunnettua, että venäläistämistoimet aiheuttivat jännitteitä hallintovaltaa kohtaan ja ylitirehtööri Barmin oli varsin epäsuosittu alaistensa parissa. Olisiko uuden, lääninhallitusta varten suunnitellun hallintorakennuksen esittelykuvissa ilmaistu aikakauden tunnelmia näin ekspressiivisesti? Tyylillisesti julkisivun voi kuitenkin katsoa edustavan YRY:n suomalaisten arkkitehtien silloista tyylillistä näkemystä ja olevan lähinnä engeliläisen arkkitehtuuriperinteen tulkintaa.

Nuolilla on osoitettu ne ikkuna-akselit, joita julkisivumuutosten yhteydessä siirrettiin symmetrisen kokonaisuuden aikaansaamiseksi.

Ikkuna-aukkojen yhdenmukaistamiseksi A6:n kolmannen kerroksen ikkunoita on nostettu ja pidennetty ylöspäin. Näin kaikkien neljän rakennuksen ikkunat noudattavat jokseenkin samoja korkoja.

Katon harjalinjan yhtenäistämisen myötä harjakorkeuta ja räystäslinjaa nostettiin hiukan.

Originaalit KA Rakh

6 -10

kin symmetrinen ikkunarytmi. Numero 8:n keskirisaliittia levennettiin itään kahden ikkuna-akselin verran ja 10:n keskirisaliittia yhden ikkunan verran, jotta uuden kokonaisuuden keski-akseli saatiin keskelle ja vaatimattomammat sivurisaliitit jokseenkin samankokoisiksi. Samasta syystä 8:n ja 10:n rajapinnassa kolmen ikkuna-akselin linjaa siirrettiin. Porttikäytävät poistettiin Aleksanterinkadun puolelta kokonaan, samoin vanhat parvekket ja katokset. A6:ssa ja A8:ssa oli edelleen kuusiruutuisia ikkunoita, jotka tässä yhteydessä kaikki korvattiin T-karmi-ikkunoilla.

Uuden julkisivun tyylillinen ratkaisu on edellyttänyt kohtalaisen suuria rakennustöitä. Tyylillinen valinta on siis ollut tietoinen kaupunkikuvallinen väite. Lähimmät esikuvat julkisivun käsittelylle tuntuvat löytyvän Aleksanterinkadun toiselta puolelta, Senaatinlinnasta ja Engelin arkkitehtuurista yleensäkin. Joonialaiset pylväät, ikkunan kaaripäätteen sisään sijoitettu seppele (vrt. Helsingin yliopiston päärakennus) sekä keskirisaliitin ja pilastereiden keskinäinen suhde tai vaikkapa keskirisaliitin attika ovat kovasti engeliläisiä, ja siis toki myös pietarilaisia. Hiukan aiemmin, vuosien 1911-13 aikana oltiin saatu päätökseen Senaatinlinnan Ritarinkadun puoleisen siiven rakennustyöt. YRY:ssä laaditut suunnitelmat noudattivat julkisivun osalta pitkälti Engelin asettamaa esikuvaa. Lääninhallituksen kanssa samaan aikaan YRY:ssa suunniteltiin viraston ensimmäistä omaa rakennusta osoitteeseen Rauhankatu 4, jossa on nähtävissä hyvin samantyyppinen rikas ja klassistinen koristelu arkkitehti Georg Wasastjernan tulkintana. Todettakooon, että kirjassa *Suomen Rakennushallinto* vuodelta 1967 ensimmäisen oman talon valmistumista ei erityisemmin korosteta, eikä rakennusta varsinaisesti esitellä. Barminin rooli ylihallituksen johdossa tulkitaan

Helsinkiläisistä aikalaisjulkisivuista löytyy yksi hyvin luonnollinen ja samalla hämmästyttävä hengenheimolainen: arkkitehti Georg Wasastjernan YRY:ssa piirtämä YRY:n oma uusi virastotalo, joka valmistui vuonna 1915 osoitteeseen Rauhankatu 4. Tämän rakennuksen leimallisimpia piirteitä ovat korostetun vahva kattolista korkeine friiseineen, jossa esiintyy hyvin samankaltainen koristeellinen reliefi kuin Senaatinlinnassa. Toisen kerroksen ikkunoiden yläpuoliset seppeleet ja alapuoliset balusterit ovat Lääninhallituksen Aleksanterinkadun julkisivulle läheistä sukua. Vuosina 1914-15 YRY:n tyylillinen valinta myös omaan rakennukseen oli itsestäänselvästi klassismi. Kuva kirjasta Suomen rakennushallinto

Helenankadun porttikäytävästä oli tehty sisätila 1890-luvulla, mutta se palautettiin porttikäytäväksi1910-luvun muutostöissä.

HELENANKATU

6 -10

omistaja: Suomen valtio

1910-luku

muutossuunnitelmat:
YRY / Magnus Schjerfbeck

YRY noin 1915 ote KA Rakh

lähinnä virkamiesmäiseksi. Poliittisen tilanteen muututtua oleellisesti maaliskuussa 1917 Barmin tiedusteli alaistensa luottamusta ja päätyi eroamaan ei-toivottuna henkilönä.[35]

Mistä sitten on peräisin Aleksanterinkatu 4-10 ja myös Rauhankatu 4:n tyylillinen, aikaansa nähden vanhahtava valinta? 1910-luvun keskivaiheilla rakentaminen Helsingissä oli varsin vähäistä. Kansallisromanttisen tyylin vahvat tuulet oli puhallettu loppuun ja rakentamisen tyylillinen kehittyminen oli jo vähäisen rakentamisvolyyminkin takia vaimeaa. Vuosisadan alun arkkitehtuurikeskustelu oli kuitenkin ollut hyvinkin kiihkeää ja vastakkain olivat asettuneet toisaalta Engelin aloittamaa klassista traditiota ja Oikeaa Arkkitehtuuria puolustava vanhempi polvi sekä nuorempi, vapaammin ajatteleva ja rohkeasti uusia muotoja kokeileva nouseva polvi. Taidehistorioitsija Ville Lukkarinen kertoo artikkelissaan Engelin jälkivaikutuksesta vuosisadan vaihteessa ja YRY:ssä vallitsevasta ajattelusta seuraavasti: *"Vuosisadan vaihteen tienoilla ylitirehtööri Sebastian Gripenbrg, 1. arkkitehti ja myöhempi yliarkkitehti Jac. Ahrenberg ja 1. arkkitehti Magnus Schjerfbeck edustivat arkkitehtikunnassa "vanhempaa polvea". On ennen kaikkea muistettava, että viraston arkkitehtien kiistaton auktoriteettiasema oli jatkuvasti laskussa. Mikael Sundman onkin kuvannut tilannetta: "Yleisten rakennusten ylihallituksen virkamiehistöstä oli vuoteen 1910 mennessä tullut toisen luokan ammattilaisia." Viraston hegemonian heikkenemiseen vaikutti osaltaan kotimaisen arkkitehtikoulutuksen jatkuvasti nouseva taso ja status."*[36]

Lukkarinen tuo esille myös M. Schjerfbeckin näkemyksiä, joita tämä on esittänyt jo vuonna 1891 julkaistussa artikkelissa. Schjerfbeckin sanoin: *"Ottakaamme ennemmin oppia suuresta edeltäjästämme, C. L. Engelistä, jonka teoksissa meillä on niin paljon kauniita esikuvia ja niin paljon materiaalia edelleen kehittämistä varten, ja muistakaamme lopulta, että yksinkertainen luonnollisuus rinnan suorituksen arvokkuuden kanssa, on arkkitehtuurin kuten kaiken taiteen ensimmäinen ja korkein elinehto"*.[37]

Toisaalta, poliittisesta näkökulmasta katsottuna empiren arkkitehtuuri symboloi Venäjän keisarin läsnäoloa. Erikoistutkija Sinisalo toi esille[37B], että hänen mielestään *"näiden hankkeiden klassismi ei ainakaan ensi sijaisesti kerro vanhanaikaisista tyylihanteista tms., vaan koetusta tarpeesta identifioida keskusvallan toimitilat Engelin aloituksen jatkumoksi ja samalla keisarivaltaan"*. Julkisivujen yhtenäistämissuunnitelma on ollut tietoinen puheenvuoro. Kansalaissodan jälkeenkin arkkitehtuurin tyylillisissä kysymyksissä sivuttiin klassismin käsitettä, mutta antiikin tai empiren

6 -10

kauden kopioiminen ei tullut enää kyseeseen. Aleksanterinkadun valtion talon "oikeaoppiset" joonialaiset pilasterit lienevät lajinsa viimeiset Helsingissä.

2.6.2 Rakennustyöt 1915-1919

Vuosien 1915-17 aikana tehdyistä muutostöistä vastasi ensimmäinen arkkitehti Schjerfbeck, työmaata valvoi ylimääräinen arkkitehti Montell ja työnjohtajana toimi rakennusmestari Joel Johansson. Uudistustyön tavoitteena oli muokata vanhoista kauppiastaloista mahdollisimman ajanmukaiset virastotilat. Aleksanterinkatu 10:n korotus kolmikerroksiseksi on YRY:n vuosikertomuksen mukaan tehty Rautatiehallitukselta lainaksi saatujen nostimien avulla:*" Vid påbyggnad af Helenegatsflygeln höjdes vattentaket med domkrafter som af Järnvägsstyrelsen ställts till Öfverstyrelsens disposition och uppmurades väggarna efter hand som taket höjts, så att desamma redan i oktober hade uppnått sitt blivande höjd."* Helenankadun siiven eteläisen pään todettiin työn yhteydessä painuvan, lopulta yhteensä jopa 26 cm. Pihan puolella muurissa todettiin myös pullistumaa, jonka epäilitiin johtuvan holvien sivusysäyksestä. YRY:n vuosikertomuksen mukaan perustuksia vahvistettiin raudoitetulla betonirakenteella ja holville tehtiin kontrefori. Myös uusi välipohja (yläpohja?) oli ajateltu tehtävän rautabetonista, mutta raaka-aine hinnat kohosivat rakennusaikana kohtuuttomasti ja rakenne päätettiin toteuttaa perinteisesti. Kun samaan aikaan Senaatinlinnan Ritarikadun puoleista siipeä purettiin, saatettiin täältä saada käyttöön vanhoja vasoja ja välipohja toteutui ajateltua edullisemmin. Kustannusten hillitsemiseksi myös linoleummatoista luovuttiiin ja lattiat toteutettiin maalattuina ja lakattuina. Samoin väliseinien aiottu "luginomassa"-rakenne jäi pois ja ne toteutettiin puurunkoisina, rapattuina tai paperoituina.[39]

Epävakaiden olosuhteiden takia materiaalien saanti ja hinnat todettiin työtä vaikeuttavaksi ja viivyttäväksi tekijäksi. *"Oförutsedda händelser såsom strejker i slutet av år 1917 och 1918 års röda uppror gjorde dock att arbetena tidtals helt och hållet inställdes, varför ej heller ombyggnaden under treårsperioden 1917-1919 blev fullt slutförd."* Vuoden 1919 loppuun mennessä työtä ei ollut vieläkään saatettu aivan loppuun, mutta useat virastot olivat jo saattaneet muuttaa uusiin tiloihinsa.[40]

Työn alkaessa rakennukseen sijoitettavien virastojen lukumäärää ei ollut vielä lopullisesti päätetty. Kun rakennustyö oli jokseenkin valmista, rakennukseen oli varattu tilat seuraaville virastoille:

Signe Branderin vuonna 1910 ottama valokuva, etualalla Aleksanterinkatu 6. Ennen julkisivujen yhdistämistä korttelin kyljen rakennukset piirtyivät erillisinä ja yksilöllisinä. HKM KA

6 -10

omistaja: Suomen valtio
Lääkintöhallitus 1916

1910-luku

Lääkintöhallituksen istuntohuone, taustalla päätirehtöörin huone. Huoneen yksilöiminen on epävarmaa käytössä olevan aineiston perusteella.

Lääkintöneuvosten huone. Lattiassa tyypillinen voimakaskuvioinen korkki- tai linoleummatto.

Kuvat: HYM

Lääninhallitus ja Uudenmaan lääninkonttori, Lääkintöhallitus, Uudenmaanlääninmaanmittauskonttori, Postisäästöpankkihallitus (3. krs), Suomen virallisen lehden toimitus, Senaatin julkaisuvaraston arkisto sekä Uudenmaan elintarvikekomissio.[41] Lääkintöhallituksen tiloista otettu kuvasarja, tiettävästi vuoden 1916, tienoilta antaa elävän kuvan viraston rauhallisesta arjesta. Vuonna 1908 lääkintöhallitus on sijainnut rakennuksissa A6 ja A8, oletettavasti ainakin osittain piharakennuksissa, mutta viraston tarkka sijainti vuonna 1916 ei ole tiedossa. Lääkintöhallitus sijaitsi Aleksanterinkadun virastotalossa aina vuoteen 1968, jolloin se muutti Hakaniemeen, Ympyrätaloon.

Peruskorjaustöiden kustannusarvioiden laatiminen ei ole ollut sata vuotta sitten yhtään helpompaa kuin nykyäänkään. YRY:n vuosikertomuksessa todetaankin, että kustannusten arvioiminen etukäteen olisi ollut mahdotonta, minkä vuoksi työ teetettiin pääsääntöisesti tuntityönä. *"De huvudsakliga byggnadsarbetena ha utförts enligt räkning, emedan det vore omöjligt att på förhand beräkna kostnaderna fullt korrekt till följd dels av att det vid arbetets början icke definitivt bestämts för vilka ämbetsverk lokaler skulle inredas och deras storlek och omfång sålunda var oklar, dels och till största delen därför att vid ett så vidlyftigt ombyggnadsarbete i en gammal byggnadskomplex som denna, det var fullkomligt omöjligt att förutse alla de överraskningar rörande väggars, grunders och mellantaks hållbarhet vilka undet arbetet kunde uppstå."* Rakennustyöhön liittyvät kirvesmiestyöt toteutti Sörnäisten Halko- ja Puutavaraliike, sähköasennuksista vastasi H:fors Elektriska Installations Ab, peltityöt Oy G. W. Sohlberg Ab, portaiden valut Ab Helsingfors Cementgjuteri, kipsityöt liikeyritys A. Kortman, uunityöt Otto Salon uuniliike sekä maalaustyöt S. Wuorio.[42]

6 -10

Lääkintöhallituksen arkisto on oletettavasti sijainnut A6:n pihasiiven kolmannessa kerroksessa. Katso pohjapiirustus sivulla 64.

Apteekkialan assessori A. Fellman ja eläinlääkintäassessori O. V. Hellens.

Virastotalon pihalta otetussa kuvassa näkyy 1910-luvun porrashuoneen (nykyinen D-porras) ikkunajako, ajalle tyypillinen T-karmi-ikkuna. Myös A10:n Helenankadun puoleisen kapearunkoisen siiven ikkunat ovat samaa T-mallia. A8:n piharakennuksessa ikkunat ovat vanhempaa 6-ruutuista mallia.

Kuvat: HYM

4

omistaja: Suomen valtio
mm. Lääninhallitus vuodesta 1905

1910-luku

Kevät 1918 HKM KA

Kansalaissodan aikana uuden virastotalo-kokonaisuuden julkisivu oli tiettävästi jo valmistunut. Mariankadun puolella työt jouduttiin rauhan palattua käynnistämään uudestaan, koska rakennus oli vaurioitunut nk. Helsingin valloituksessa. Tulituksen kohteena oli mm. viereinen päävartio.

Sodan aiheuttama tuho paljastaa rakennuksen yksityiskohtia ja rakentamisen tapaa. Tiili, rappaus ja kipsi tulevat esiin vaurioitetun pinnan alta.

Aleksanterinkatu 4 oli hankittu valtion omistukseen vuonna 1904. Tässä yhteydessä YRY / Jac. Ahrenberg laati suunnitelman, jolla A4 ja A6 yhdistettiin toisiinsa lääninhallituksen, vankeinhoitolaitoksen, painohallituksen ja tullihallituksen käyttöön. Vuonna 1913 lääninhallituksen tilat laajenivat A6:n puolelle. Kun korttelinkyljen muut talot yhdistettiin yhdeksi kokonaisuudeksi vuosien 1916-1919 aikana, sai A4 säilyä itsenäisenä uusrenessanssipalatsina. Tällöin alle 20 vuotta vanha julkisivu koettiin ilmeisesti itsessään riittävän edustavaksi. Yksi syy valtion haluun hankkia 4:n on ollut keisarillisen palatsin juhlahuoneiston laajentamisen tarve. Palatsiin liitettiin viipale Aleksanterinkatu 4 ja 6 tonttien eteläreunaa sekä pieni nurkka tontista 8 Jac. Ahrenbergin vuoden 1905 suunnitelmien mukaisesti. Aleksanterinkatu 4:n osalta entinen Oelzen salongin juhlasali muokattiin palatsin juhlasalin etuhuoneeksi. Tässä vaiheessa Mariankatu 4:n / Aleksanterinkatu 4:n julkisivuissa ei tehty muutoksia. Kansalaissodan aikana, oletettavasti huhtikuussa 1918 nk. Helsingin valloituksen yhteydessä, Mariankadun julkisivu, silloisen Lääninhallituksen talon itäinen julkisivu, sai kohtalaisia osumia.

Kevät 1918 HKM KA

4

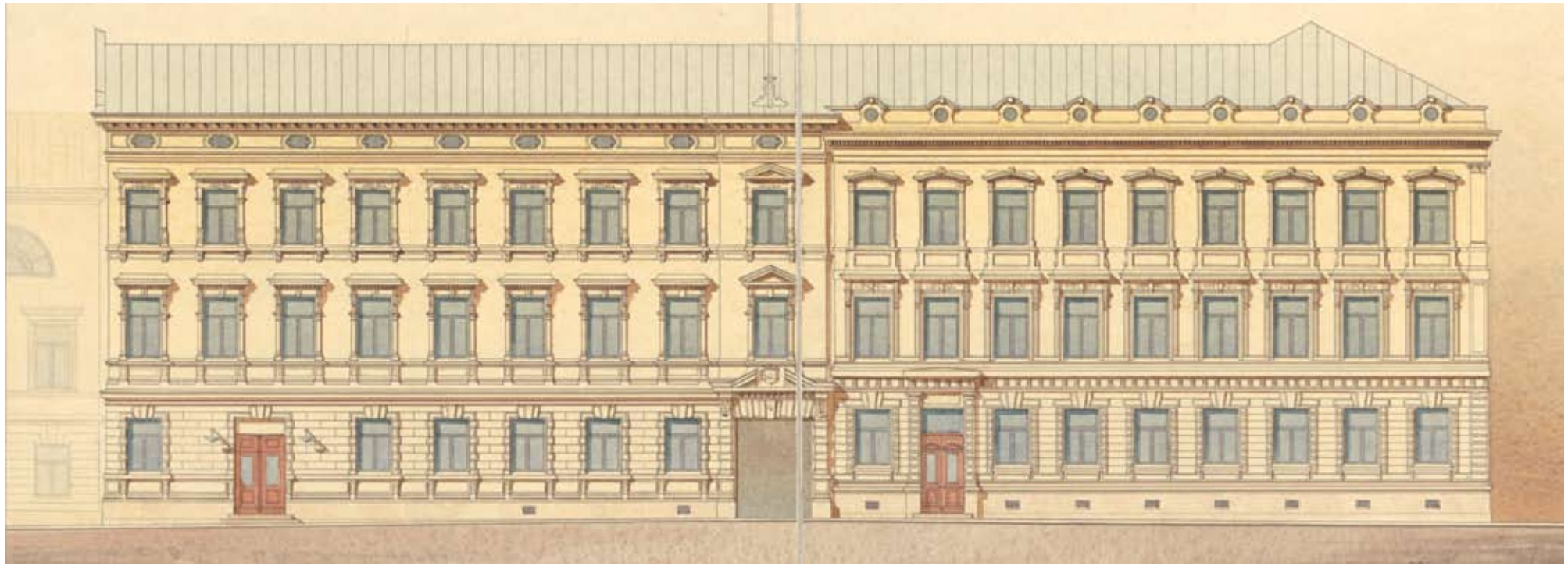

YRY noin 1915 KA Rakh

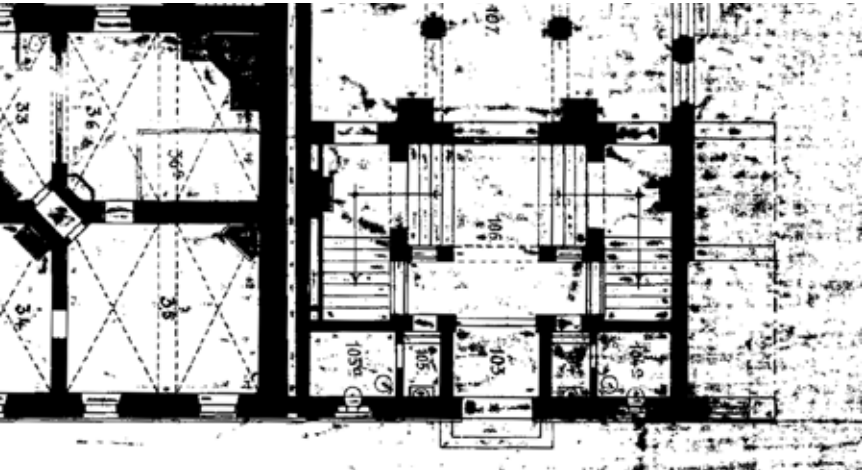

Noin 1918 / SEN

Höijerin 1880-lukulainen palatsiarkkitehtuuri sai säilyä koskemattomana kun korttelikyljen muut julkisivut yhtenäistettiin vuosina 1915-1919.

Keisarillisen palatsin uuden juhlasalin sisäänkäynti oli Mariankatu 4:n ovesta, ikäänkuin naapurikiinteistöstä. Vuosina 1905-1907 rakennettu juhlasali ei näkynyt julkisivuissa lainkaan.

Oikealla Jac. Ahrenbergin kesäkuussa 1905 laatima leikkaus ehdotukseksi uudesta suuremmasta salista keisarilliseen palatsiin. Ehdotus ei toteutunut kaikissa yksityiskohdissaan. YRY / KA Rakh

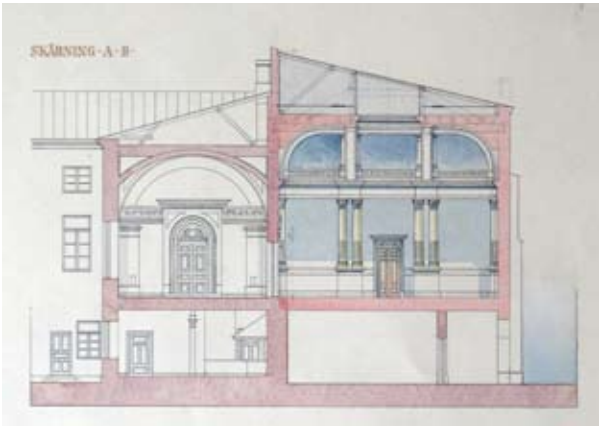

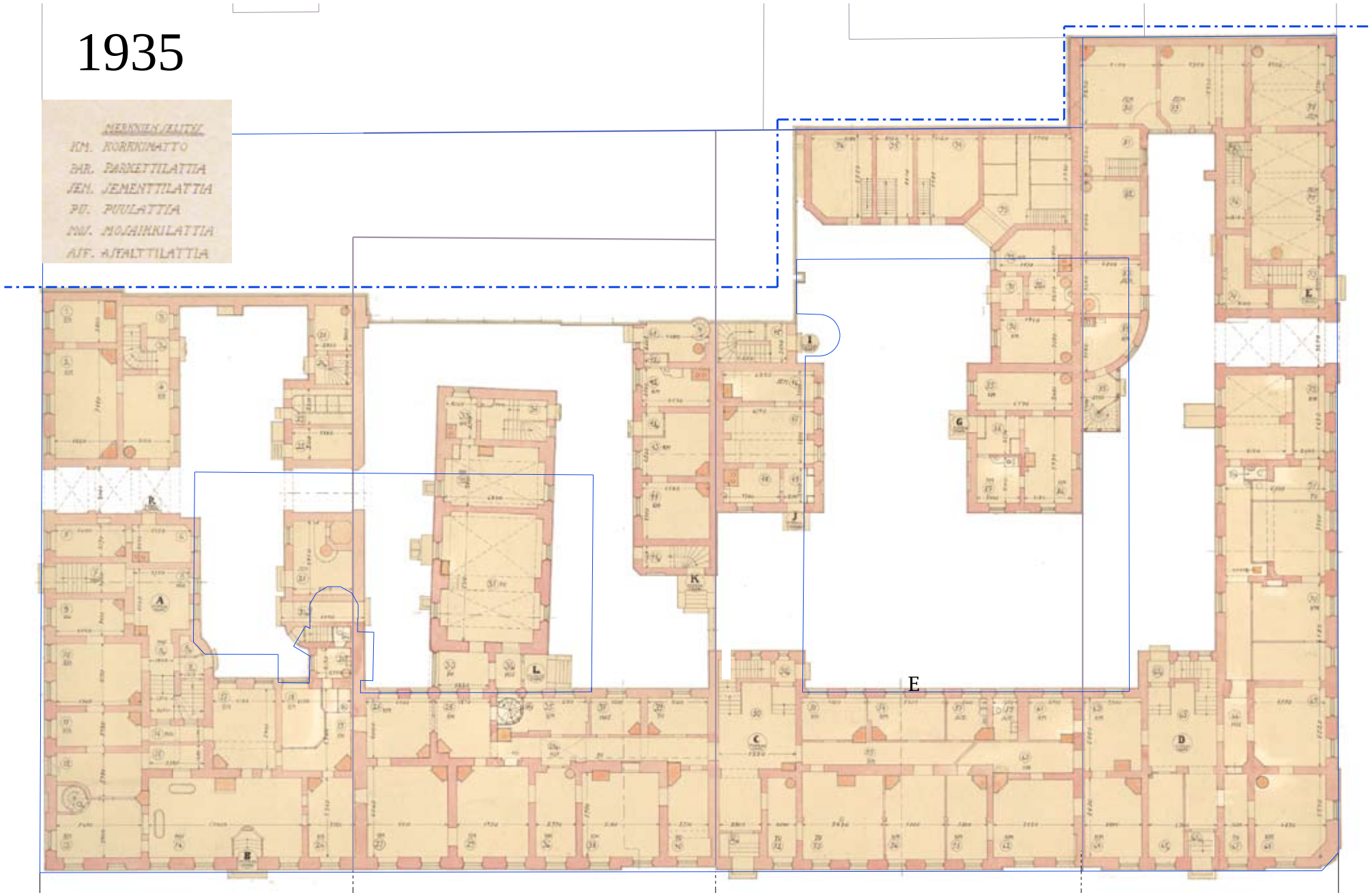

4 - 10

Valtion talot; lääninhallitus ja muita virastoja
Aleksanterinkatu 4-10

2.7 TILANNE ENNEN SUURTA PERUSKORJAUSTA

Suomen itsenäistymistä leimasi hallinnollisten rakenteiden muuttuminen hyvin maltillisesti, jopa minimalistisesti. Valtaa pitävä eliitti jatkoi valtion johdossa edelleen. Myös virastojen tasolla tämä tarkoitti vain vähäisiä muutoksia. Vuonna 1924 Aleksanterinkatu 4 - 10:ssä toimi edelleen ainakin lääninhallitus, lääninrahasto, Suomen virallinen lehti, lääninmaanmittauskonttori, komendantin virasto, valtion viljakonttori ja lääkintöhallitus. Kokonaisvaltaiset tekniset parannukset sitten vuoden 1919 olivat jääneet ilmeisen vähäisiksi. Aleksanterinkadun siivessä ensimmäisen ja toisen kerroksen keskikäytävät olivat toteutuneet hiukan polveillen, mutta korttelikylki muodosti moninaisen tilasolukon hämärine sisäpihoineen. 1910-luvun uudet porrashuoneet, A4:ssa 1880-luvun porrashuone, katusisäänkäynnit ja mainitut keskikäytävät ovat olleet rakennuksen sisäisen liikenteen runko. Kolmannessa kerroksessa vanhat rakennusten väliset rajat hävitettiin avaamalla oviaukkoja kaikkiin kerroksiin, mutta keskikäytävä ei toteutunut 1910-luvun suunnitelmien mukaan. Pihojen keskinäiset yhteydet avattiin purkamalla muureja ja tekemällä alikulku A4:n pihasiipeen.

Vuodelta 1935 oleva, mm. lattiamateriaaleja inventoiva pohjapiirustussarja antaa varsin hyvän kuvan rakennuskannan silloisesta tilasta. Ensimmäisessä kerroksessa Aleksanterinkadun rakennuksiin on raivattu keskikäytävä pihan puolen huoneisiin. Sisäänkäynneistä itäisin A4:ssa oli mm. Lääninkassan käytössä ja eteinen toimi yleisötilana. Muita virastoja palvelivat muut sisäänkäynnit. Lähestulkoon jokaisessa huoneessa oli edelleen tulisija, sillä keskuslämmitys toteutettiin vasta peruskorjauksen 1938 - 39 yhteydessä. Lattiamateriaaleista yleisin oli korkki- eli linoleummatto. Puulattiaa, oletettavasti maalattua, sekä parkettia esiintyy jonkin verran. Joka tapauksessa rakennusten aluperäinen puinen välipohjarakenne on ilmiselvästi koskematon. 1910-luvun porrashuoneiden rakenteesta ei ole tietoa, mutta rakennusmateriaalien kustannusten nousu on oletettavasti johtanut porrashuoneissakin tuttujen materiaalien käyttöön - tiileen ja puuhun, porrasnousujen osalta mahdollisesti betoniin.

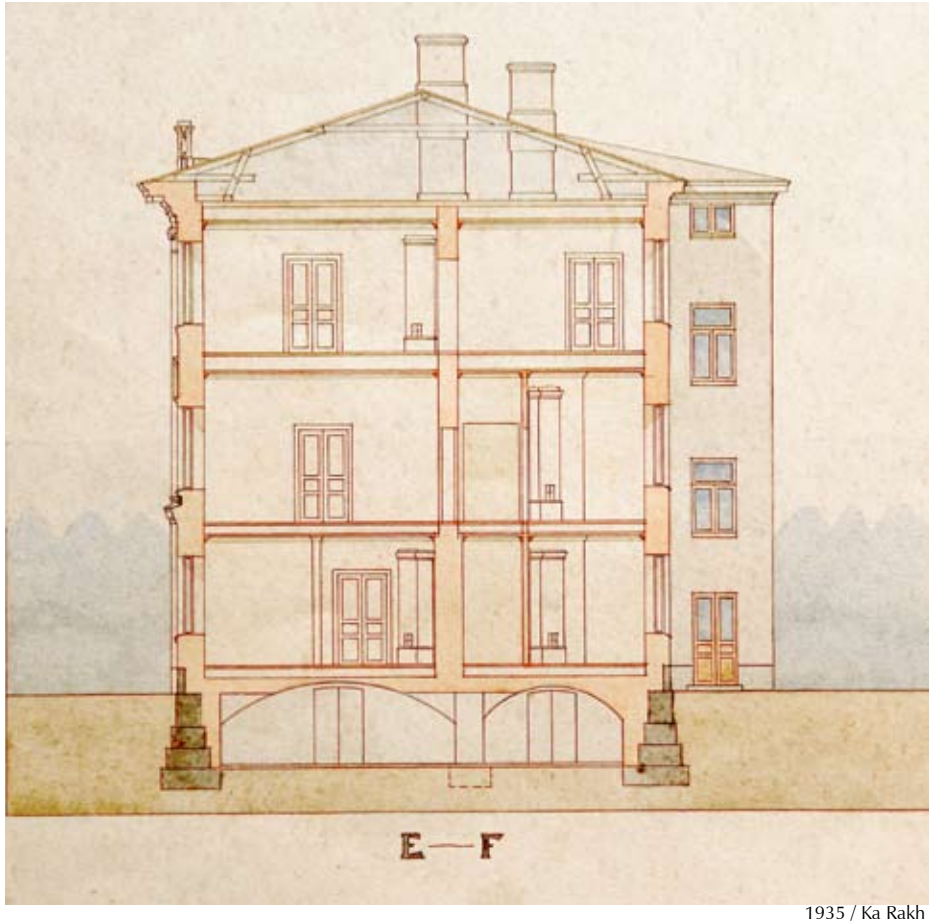

1935 / Ka Rakh

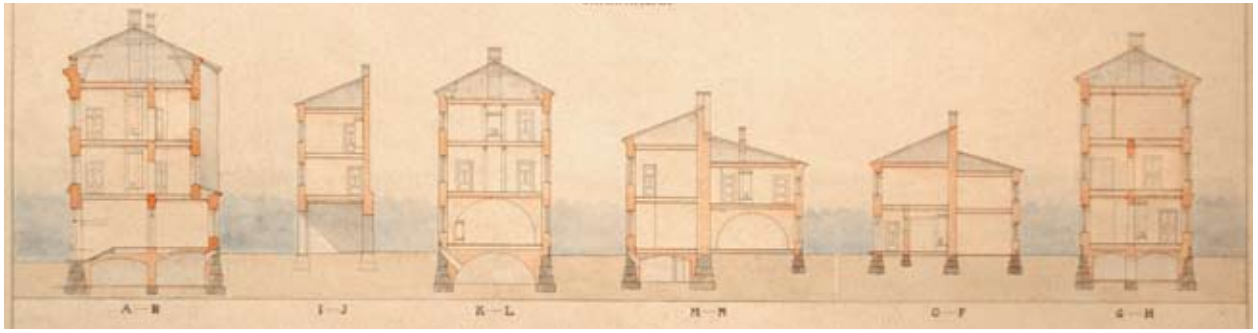
1935 / Ka Rakh

Vuoden 1935 dokumentoivaan piirustussarjaan kuuluu sarja leikkauksia, joista käy ilmi mm. keskikäytävän asettuminen pihan puolen huoneriviin. Myös 1910-luvun porrashuoneen julkisivu T-karmillisine "normi-ikkunoineen" näkyy havainnollisesti.

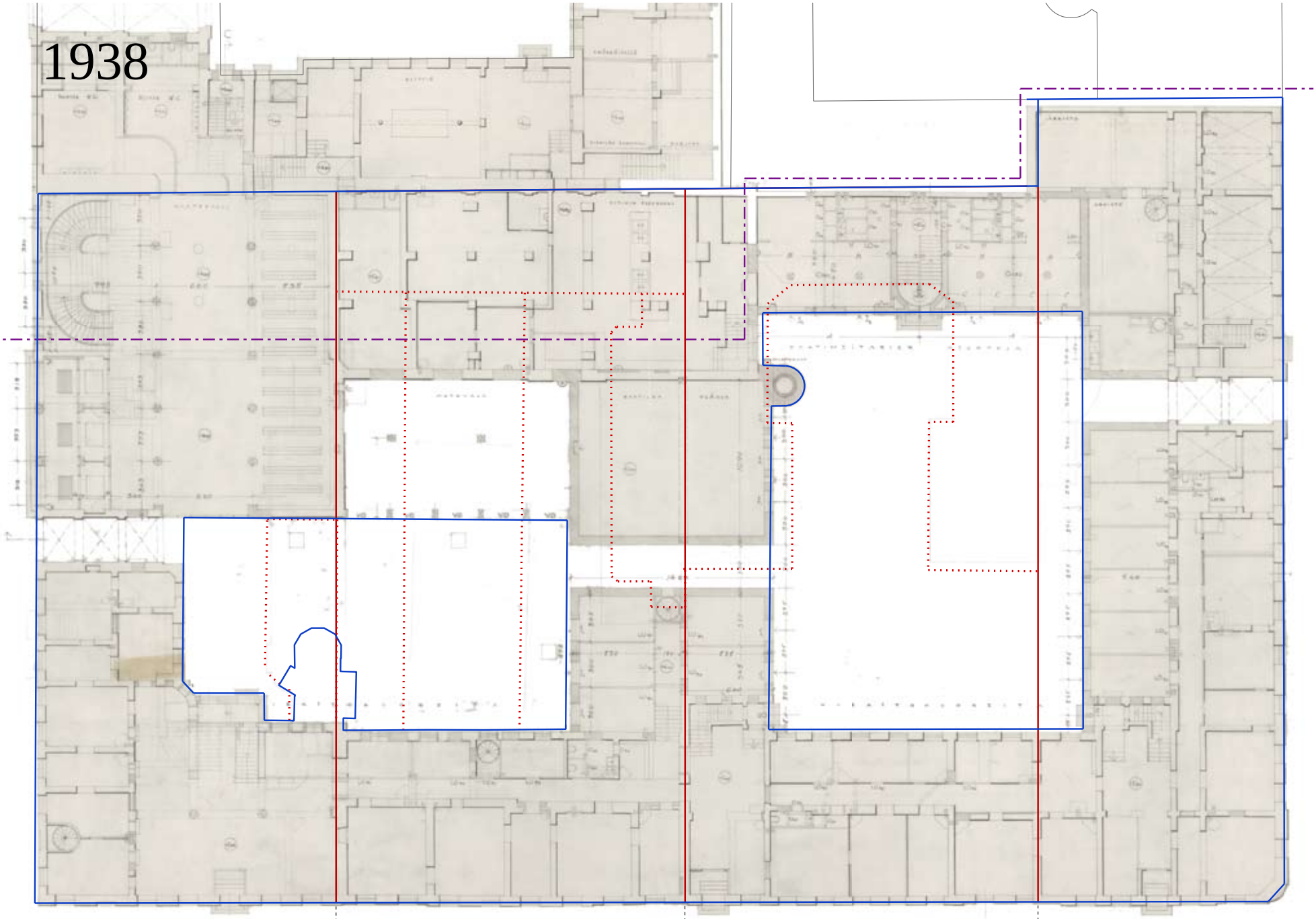

4 - 10

Valtion talot
Aleksanterinkatu 4-10

2.8 RAKENNUSHALLITUKSEN SUURI PERUSKORJAUS 1938-39

2.8.1 Lähtökohtia ja perusperiaatteita

Valtion tilantarve keskusta-alueella kasvoi jatkuvasti ja vähitellen koko kortteli pyrittiin saamaan valtion hallintaan. Vuonna 1933 korttelin lounaisnurkka, nk. Standertskjöldin palatsi lunastettiin valtiolle ja kunnostettiin laajamittaisesti oikeuslaitoksen käyttöön Rakennushallituksen (Yrjö Sadeniemi) toimesta. Kasvavien virastojen lisätilantarve johti lopulta suuren peruskorjaushankkeen käynnistämiseen 1930-luvun jälkipuoliskolla. Lähes koko kortteli oli valtion omistuksessa, vain Helenankadun keskimmäinen tontti oli Panttilainakonttorin käytössä. Kyseinen kiinteistö siirtyi valtion omistukseen vasta vuonna 1979.[43] Vuosien 1937-39 aikana korttelin kaikissa valtion omistamissa rakennuksissa tehtiin kattava ja osin myös vahvasti uudistava peruskorjaus. Rakennuskokonaisuuksia käsiteltiin historiallisina ja toiminnallisina kokonaisuuksina ja suunnitelmat laadittiin pääsääntöisesti erillisinä. Tosin Presidentinlinnan käyttöön siirtyi muutamia tilakokonaisuuksia Aleksanterinkatu 4-10:n eteläreunalta juhlasalin käytettävyyden parantamiseksi.

Aleksanterinkatu 4-10 historiassa tämä vuosina 1938 - 39 toteutettu peruskorjaus ja laajennus on kiistatta kiinteistökokonaisuuden historian merkittävin muutosvaihe. Ensimmäisen kerran koko korttelikyljen julkisivu muodostaa jokseenkin yhtenäisen kokonaisuuden ja sille on muodostettu yksi pääovi sekä siihen liittyvä edustuksellinen pääporrashuone auloineen. Näistä keskeisistä ja laajamittaisista muutoksista huolimatta 1930-luvun henkeä tai edes konkreettisia, leimallisia rakennusosia tai tiloja on säilynyt nykypäiviin huomattavan vähän. 1930-luvun uudisosien perusrakenteet ovat pääosin säilyneet, mutta pinnat ja näkyvät rakennusosat ovat peruskorjauksen 1989-92 jäljiltä.

Suunnittelijat

Peruskorjauksen suunnittelu tehtiin vasta muodostetun Rakennushallituksen suunnitteluosastolla. Pääpiirustukset on signeerannut silloisen organisaation kaksi hierarkisesti ylintä suunnittelijaa: suunnitteluosaston johtaja, yliarkkitehti Martti Välikangas ja pääjohtaja arkkitehti Väino Vähäkallio. Aino Niskanen toteaa väitöskirjassaan, että suunnittelutyö Rakennushallituksessa oli anonyymiä siten, että piirustukset signeerasi vastuuta kantava suunnittelija. Vähäkallion rooli Rakennushallituksessa lienee painottunut hallinnollisiin tehtäviin. Pääjohtajakautensa aikana Vähäkallio veti samanaikaisesti oman yksityisen arkkitehtitoimistonsa toimintaa. Aleksanterinkatu 4-10 peruskorjauksen kanssa samanaikaisesti Vähäkallion toimistossa suunniteltiin mm. Alkon Salmisaarentaloa. Voitaneen siis olettaa, että Vähäkallion rooli suunnittelutyössä on ollut vähäistä tai korkeintaan yleisiä suuntaviivoja määrittelevää. Myös Välikankaan rooli lähes 30 hengen suunnitteluosaston johdossa tarkoitti käytännössä varsin etäistä suhdetta yksittäisiin suunnittelutöihin. Vuonna 1937

Ilmakuva 1920-30 luku / MV HKA

1910-luvun lopulla tehty A10:n korotus on jo toteutettu, mutta 1930-luvun muutostyöt eivät.

1910-luvulla otettu kuvasarja antaa hyvän käsityksen piharakennusten muodostamasta solukosta. Hämärät sisäpihat selkiytettiin 1930-luvun uudistustöiden yhteydessä piharakennukset purkamalla. Kuvat HYM

Valtion rakennushallinnon vuoden 1938 vuosikertomuksessa todetaan käynnissä olevasta suuresta uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeesta seuraavasti: *"Valtion talossa Aleksanterinkatu 4-6-8-10 suoritettiin kertomusvuonna perusteellisia korjaus- ja muutosrakennustöitä. Kaikki vanhat piharakennukset purettiin ja niiden tilalle rakennettiin uusi pihasivusta, jonka tilavuus on 6520m3. …Talossa sijaitsevien virastojen huoneistot jaettiin uudelleen, joten kaikille virastoille talossa on voitu saada riittävät tilat. Pitkin Helenankatua levennettiin katurakennusta, jolla tavoin saatiin rivi uusia huoneita kolmannessa (p. o. kaikissa) kerroksessa. Pihalle rakennettiin vielä 4 kerroksinen asuintalo, jossa on huoneita vahtimestareille y.m. Työhön käytettiin kertomusvuonna korjausmäärärahoja 1,196,950 mk sekä uudisrakennusmäärärahoja 5,880,505 mk 80 penniä."*[44]

suunnitteluosastolla oli 29 piirtäjää, joista 14 diplomiarkkitehtiä. Aleksanterinkatu 4-10 peruskorjausta voitaneen pitää Rakennushallituksen suunnitteluosaston oman aikansa tyypillisenä, rationaalisista lähtökohdista suoritettuna työnä.

Valtion talojen käyttäjät

1930-luvun laajan muutos- ja peruskorjaustyön jälkeen rakennuksen pääkäyttäjä oli Uudenmaan lääninhallitus, toinen suurempi käyttäjä Lääkintöhallitus. Muita suunniteltuja käyttäjiä olivat Virallisen lehden toimitus, Vankeinhoitovirasto, Helsingin komendantin virasto, Rajavartiostojen esikunta sekä Yhdistysrekisteritoimisto. Täsmällistä kuvaa rakennuksen toissijaisten käyttäjien sijoittumisesta rakennukseen eri aikoina ei ole pyritty muodostamaan, mutta rakennuksessa tehtäviin muutostöihin vaikuttavat keskeiset käyttäjät on pyritty tuomaan esiin.

Peruskorjauksen jälkeen Lääninhallitus asettui lähinnä A4:n ja A6:n tiloihin, ensimmäiseen ja toiseen kerrokseen. Lääkintöhallitus sai käyttöönsä kolmannen kerroksen läntisen puoliskon. Lääkintöhallituksen pääjohtajalle varattiin Helenankadun ja Aleksanterinkadun nurkkahuone (B310 ap. muodossaan)[45] ja sen viereiseen, kookkaaseen Aleksanterinkadun puoleiseen huoneeseen sijoitettiin istuntosali (B308 ap. muodossaan)[46]. Muihin Aleksanterinkadun varren huoneisiin sijoitettiin lähinnä Lääkintöhallituksen oman suunnitteluosaston tiloja: mm. piirustussalit (B303, B304) ja arkkitehti Uuno Ullbergin huone (B305 ap. muodossaan). Helenankadun varteen sijoittuivat lääkintäneuvokset, kanslia, notaarit ja puhtaaksikirjoittajat. Pihasiipeen puolestaan suunnitteluosaston tiloja, kirjanpitäjiä ja tilintarkastajat.[47]

Vuodelta 1944 oleva päätös toteaa, että komendantin virasto sijoitettiin ensimmäiseen kerrokseen Helenankadun varteen (B110-129) porttikäytävän pohjoispuolelle, kun taas porttikäytävän eteläpuoli ensimmäisessä kerroksessa tuli "Virallisen lehden" käyttöön (B132-139). Aiemmin vahtimestarille kuulunut asunto G-portaan kolmannessa kerroksessa (B352-357) määrättiin muutettavaksi lääninhallituksen autonkuljettajan asunnoksi ja neljännen kerroksen kaksi asuntoa luovutettiin lämmittäjä Lehtosen käyttöön (B401-414).[48] Vuoden 1938 suunnitelmissa on osoitettu, että Presidentinlinnaa vasten olevan siiven ja sisäpihojen välisen siiven neljäs kerros

1937	Mariank	A4	A6	pihasiipi	A8	A10	Helenank
1. kerros	Lääninhallitus	Lääninhallitus	Lääninhallitus	Läänihallitus, kattilahuone	Virallinen lehti	?	Vankeinhv.
2. kerros	Lääninhallitus	Lääninhallitus	Lääninhallitus		Helsingin komendanttivirasto	Vankeinhv.	Vankeinhv.
3. kerros	Rajavartiostojen esikunta	Yhdistysrekisteri	Yhdistysrekisteri	Lääkintöhallitus	Lääkintöhallitus	Lääkintöhallitus	Lääkintöhallitus

oli varattu pääosin Lääkintähallitukselle, kolmas kerros Oikeusministeriön tilastotoimistolle ja toinen kerros osittain Rajavartiostolle.[49] Edellä todettujen lisäksi vuoden1938 suunnitelmissa mainitaan Vankeinhoitolaitokselle varatun 28 huonetta toisesta kerroksesta ja Yhdistysrekisteritoimistolle 7 huonetta kolmannesta kerroksesta.

Urakoitsijat

Rakennushallituksen 1930-luvun lopun pöytäkirjoista ja lopputarkastuspöytäkirjoista ei käy ilmi että Aleksanterinkatu 4-10:ssä peruskorjaus- ja muutostyössä olisi ollut pääurakoitsija. Muutkin tiedot urakoinnista ovat hajanaisia. Urakkatöinä tiedetään teetetyn rakennuksen sisä- ja ulkopuoliset maalaustyöt, 1939, joista vastasi Maalausliike A. Kaipainen.[50] Putkiurakoinnin teki Vesi- ja lämpöjohtoliike Putkisto, sähkötyöt suoritti Sähkö Oy AEG, Kone ja Silta Oy toimitti "tuliputki-lämminvesikattilat" ja Stockmann Oy betoniraudat.[51]

2.8.2 Peruskorjauksen arkkitehtoninen ja toiminnallinen perusidea

Kaksi sisäpihaa ja niitä kehystävät uudisosat

Tehdyt selkeälinjaiset ratkaisut kertovat karulla tavalla "pittoreskien" sisäpihojen vaatimattoman rakennuskannan vähäisestä arvostuksesta. Kapeat ja sokkeloiset sisäpihat olivat auttamattomasti vanhanaikaisia. Kiinteistöön oli kuluneina vuosikymmeninä tehty sisävessoja, mutta vielä vuoden 1935 mittauspiirustuksissa esiintyy mm. A8:n piharakennuksessa monireikäinen käymälä. Todettakoon, että A6:n kolmikerroksinen pihasiipi on ollut hyvin lähellä A4:n Mariankadun siipeä ja piha epäilemättä hyvinkin pimeä. Muut piharakennukset ovat olleet kaksikerroksisia ja niiden pimentävä vaikutus on ollut siis varsin paljon vähäisempi.

1930-luvun modernistisessa suunnitteluilmapiirissä vanhanaikaisten ja tehottomien pihasiipien purkaminen on ollut ilmeinen ratkaisu. Valon ja avaruuden lisääminen suurempien pihojen ja selkeiden pihasiipien avulla on ollut yksiselitteisesti parannusta aiempaan. Neljän pihan kaikki piharakennukset purettiin. Vanhasta rakenteesta puhdistettu suuri piha-alue jaettiin kahteen selkeään, suorakaiteen muotoiseen pihaan. Näitä jakamaan tehtiin uusi pihasiipi, johon sijoitettiin rationaalisesti mitoitettuja toimistohuoneita keskikäytävän molemmin puolin. Pihasiipi jatkui L-muotoisena, kehystäen itäistä A-pihaa Presidentinlinnaa vasten. Läntisen B-pihan eteläreunaan tehtiin naapuritontin piharakennusta vasten nelikerroksinen, kapearunkoinen asuinsiipi talonmiehiä ja vahtimestareita varten. Kolmas uudisrakennussiipi sijoittui läntisen B-pihan länsireunaan. Helenankadun puoleista sangen kapeaa (n. 8 m) rakennusmassaa levennettiin lisäämällä sisäpihan puolelle toimistohuoneiden vyöhyke. Pihoille oli käynti Mariankadun ja Helenankadun porttikäytävistä ja niitä yhdisti toimistosiiven läpi kulkeva porttikäytävä.

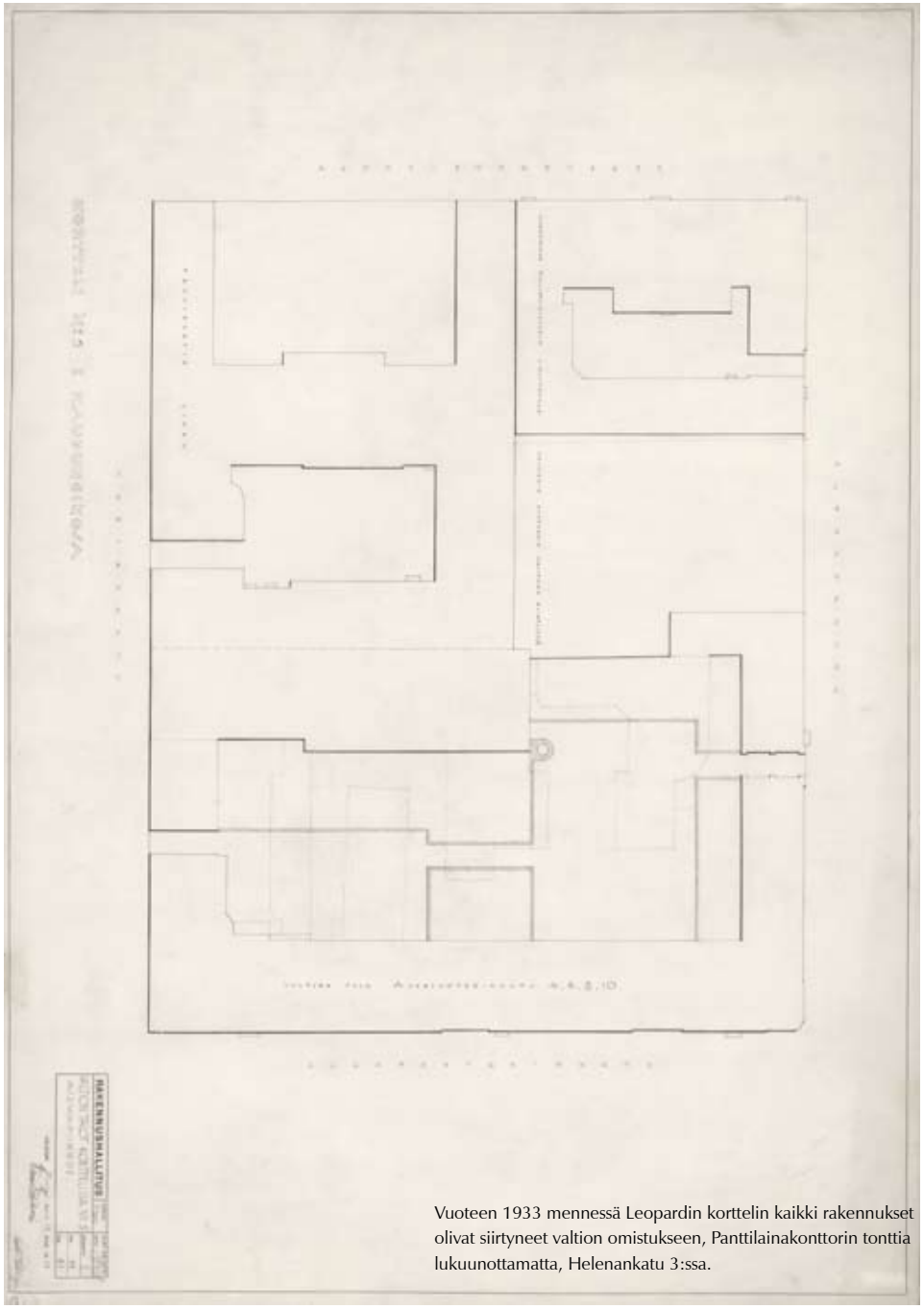

Vuoteen 1933 mennessä Leopardin korttelin kaikki rakennukset olivat siirtyneet valtion omistukseen, Panttilainakonttorin tonttia lukuunottamatta, Helenankatu 3:ssa.

Asemapiirustus, Rakennushallitus / Vähäkallio ja Välikangas 18.5.1938 / Ka Rakh

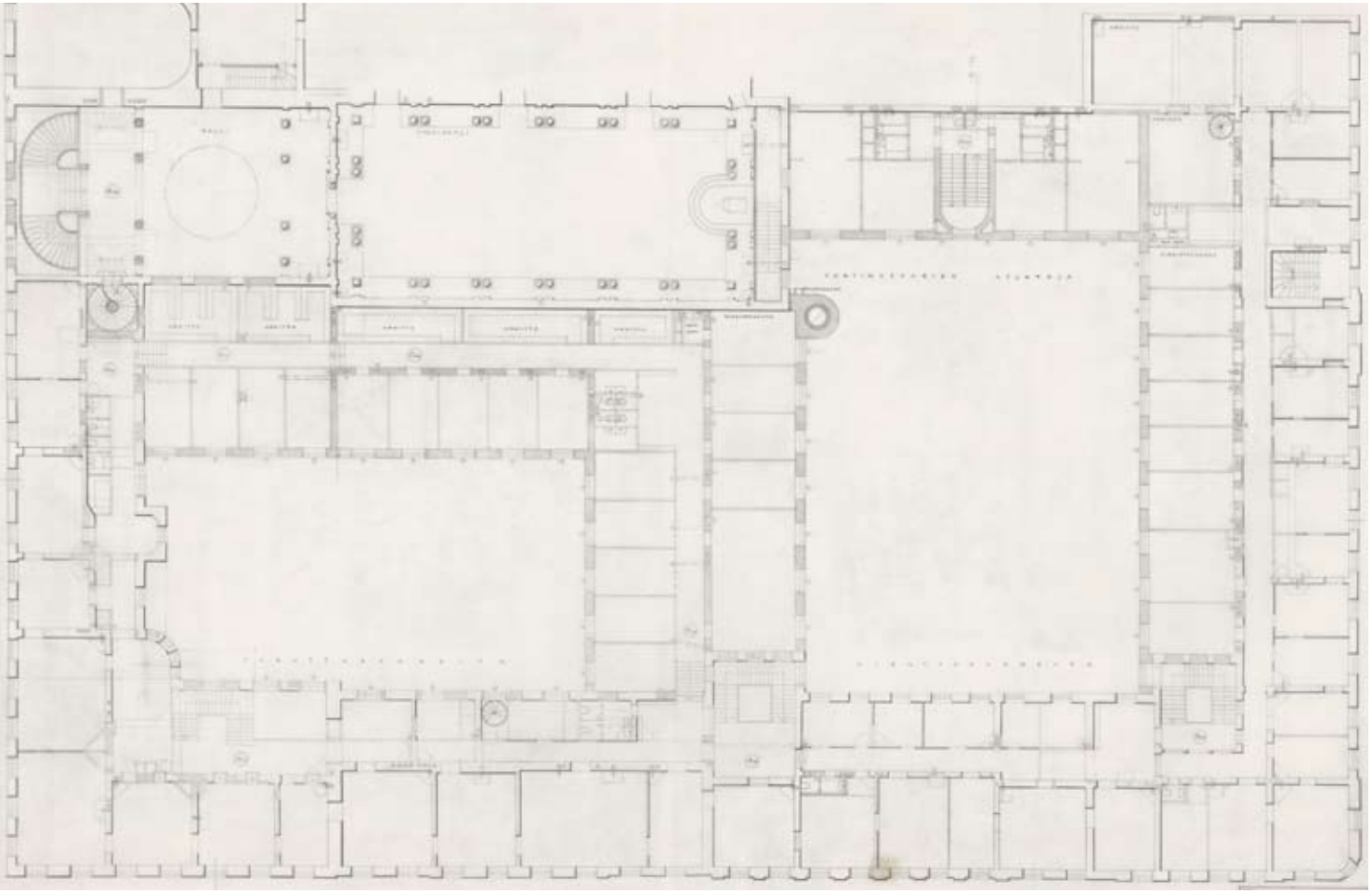

2. kerros, Rakennushallitus / Vähäkallio ja Välikangas 18.5.1938 / Ka Rakh

Toukokuussa 1938 signeerattu pääpiirustustyyppinen sarja kertoo perusperiaatteet selkeästi. Suunnitelmiin tuli jonkin verran muutoksia, esim. A-portaan asemointi muuttui ja Presidentinlinnan juhlasalin apuporras toteutui suoravartisena, ei kierreportaana ym.

Skrafeerattu seinärakenne kuvastaa tiilirakenteista uudisosaa. Kadunvarsirakennukset säilyivät jokseenkin koskemattomina, A4:n julkisivua lukuunottamatta.

Julkisivupiirustus vastaa toteutunutta ratkaisua varsin tarkasti. Uusrenessanssin koristeellisesta A4:sta muokattiin 1910-luvun julkisivujäsentelyn vaatimaton ja väistyvä lisäosa.

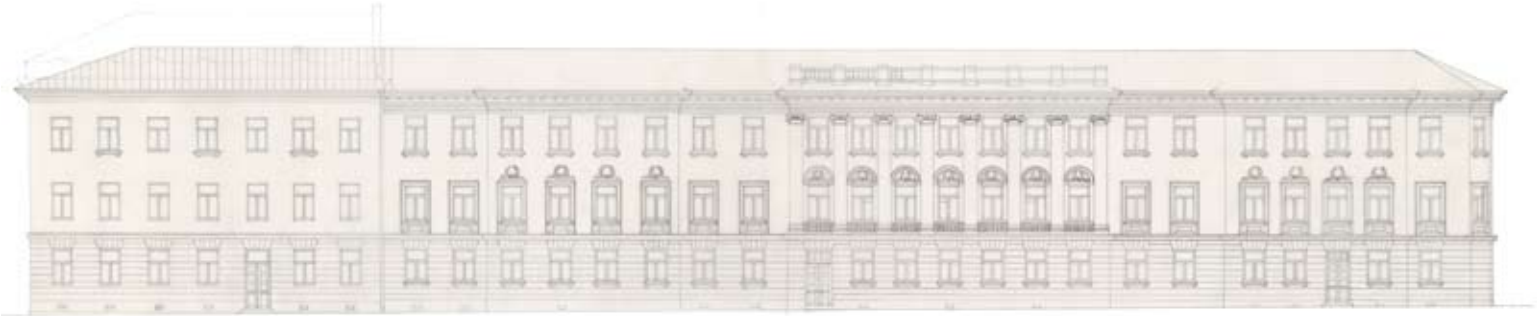

Rakennushallitus / Vähäkallio ja Välikangas 18.5.1938 / Ka Rakh

2.8.3 Peruskorjauksessa toteutetut muutostyöt

Aleksanterinkatu 4:n julkisivujen uudistus

Hämmästyttävin 1930-luvun ratkaisuista on Aleksanterinkatu 4:n julkisivuilla tehdyt muutostyöt. Yhtenäisen julkisivuhahmon aikaansaamiseksi A4:a on madallettu noin puolitoista metriä ja julkisivut on riisuttu jokseenkin kokonaan Höijerin koristeista. Ullakon ja raskaan räystäslistan niistäminen ja ylenpalttisen kehyslistoituksen, ikkunakehysten ja nurkkapilasterien poistaminen on muuttanut rakennuksen ulkonäön tyystin ja poistanut siltä sen itsenäisen luonteen. Julkisivujen 1930-lukulainen muotoilu seurailee 1910-luvun linjoja, mutta on samalla selvästi oman aikansa näköinen ratkaisu. Ensimmäisen kerroksen kvaaderointi jatkaa A6:n esimerkkiä, ikkuna-aukkojen yläpuolisia ”holvikiviä” myöten, samoin ylemmissä kerroksissa oleva aivan sileä julkisivupinta. 1930-lukulaisuudesta kertoo toisaalta räystäslistan keveys, samoin ikkunakehysten artikulaation minimoiminen.

Rajapinta Presidentinlinnan kanssa

Mariankadun puolella julkisivumuutoksiin liittyy lisäksi Presidentinlinnan juhlasalin uuden sisäänkäynnin järjestelyt A4:n tontilla. A4:n Mariankadun siivestä oli jo vuoden 1907 juhlasalin rakentamisen yhteydessä siirtynyt neljä eteläisintä ikkuna-akselia koko rakennuksen korkeudelta sekä koko eteläinen pihasiipi silloisen Keisarillisen palatsin käyttöön. Tällöin muutos ei näkynyt julkisivuissa lainkaan. 1930-luvulla myös Presidentinlinnassa tehtiin kattavaa uudistustyötä. Juhlasalin valaistusolosuhteet muuttuivat oleellisesti kun salin ikkunat muurattiin umpeen A 4- 10 uudisosien rakentamisen myötä. Juhlasaliin toteutettiin tämän takia ylävaloratkaisu. Samassa yhteydessä myös sisäänkäyntiä uudistettiin. Suuremman eteistilan aikaansaamiseksi A4:n tiloista lohkaistiin vielä neljän ikkuna-akselin verran tilaa, mutta vain ensimmäisestä kerroksesta. Julkisivuissa uusi tilajako ilmaistiin siten, että jo 1910-luvulla Presidentinlinnaan liitetyt neljä ikkuna-akselia liitettiin osaksi linnan varhaisinta, 1810-luvulla valmistuneen Heidenstrauchin talon julkisivua. Tämä edellytti räystäslinjan laskemista noin kahdella metrillä ja ikkuna-aukkojen uusjakoa siten, että neljän aukon sijaan 2. ja 3. kerrokseen tehtiin vain kolme ikkuna-aukkoa. Ensimmäisen kerroksen kvaaderointi tehtiin Presidentinlinnan mallin mukaisesti ja höijeriläinen ovi muutettiin ikkuna-aukoksi. Laajennettu eteistila A4:n porttikäytävän eteläpuolella sai julkisivuunsa 1930-lukulaisen muodonannon, joka poikkeaa täysin sekä A4:n että Presidentinlinnan julkisivujen käsittelystä. Juhlasalin suojaisa sisäänkäynti rajautuu tumman, terastirapatun kehyksen sisään ja leveän räystäslipan alle. Kaksi sileää terastipylvästä ja tummasta graniitista tehdyt portaat yhdistyvät kehyksen kanssa yksimateriaaliseksi, muusta julkisivusta irtoavaksi kokonaisuudeksi. Kehyksen suojiin, sisäänvetoon, on asetettu kolme tammikehyksistä lasipariovea sivuikkunoineen. Leveässä lipassa on 30-lukulaiset pyöreät upotetut valaisimet sekä rytmittävät

Rakennushallitus / Vähäkallio ja Välikangas 18.5.1938 / SEN

1930- tai 1940-lukulaisia interiöörivalokuvia ei ole tullut esille, mutta NRT:n vuonna 1986 ottama valokuvasarja kertoo paljon 1930-luvulla toteutetuista ratkaisuista. Yläaulan Lääninhallituksen palvelutiskit ja kerrosvahtimestarin lasiseinäinen huone ovat peräisin 1930-luvun peruskorjauksesta. Lattiamateriaali lienee tässä vielä kumimarmoria ja pallovalaisimet 1930-luvun jälkiltä.

1980-LUVUN PUOLIVÄLI / NRT

1980-LUVUN PUOLIVÄLI / NRT

kenttärappaukset. 1930-luvun muutostöiden jälkeen raja presidentinlinnan ja virastotalon välillä kulki siis ensimmäisessä kerroksessa porttikäytävän etelälaidassa, ylemmissä kerroksissa neljä ikkuna-akselia etelämpänä.

Porrashuoneet ja hissi

Kiinteistön itäpäähän A4:ään muotoiltiin ala-aula ja porrashuone, lähinnä Lääninhallituksen ja Lääninkassan käyttöön. Höijerin A4:ään suunnittelema ”paraatiporras”, kaarevine päätteineen purettiin pois ja sen viereen rakennettiin uusi suoravartinen porrashuone, joka kooltaan ja sijoitustavaltaan muistutti 1910-luvulla toteutettuja, rungosta ulkonevia porrashuoneita. Höijerin portaan alueesta muodostettiin uuteen portaaseen liittyvä aula kaikissa kerroksissa. 1930-luvulle leimallisena piirteenä voi todeta pyöreän, lasittoman aukon portaan ja aulan välisissä seinissä. Sama aukko toistuu lasitettuna myös portaan toisella seinällä. Tämä nykyinen A-porras[52] sekä siitä lähtevä läntinen käytävä ensimmäisessä kerroksessa olivat ainoat tilat, joissa pintakäsittely määriteltiin[53] neliportaisen vaativuusluokituksen I luokkaan. Tähän lienee kaksikin syytä: yleisötilana ja Lääninkassan palvelutilana toimiva aula oli näin ollen sekä edustava että helpommin puhtaana pidettävä. Myös lattiamateriaaliltaan aula ja portaat poikkesivat suunnitelmissa muista tiloista. Vuoden 1938 suunnitelmissa pääportaan aula esiintyy nykyisen kokoisena ja vain kaksi

1980-LUVUN PUOLIVÄLI / NRT

vapaasti seisovaa pylvästä jakavat tilaa. Hiukan myöhemmät piirustukset kuitenkin osoittavat, että aula ei ilmeisesti koskaan toteutunut aiotussa, edustavassa asussa, vaan tilasta erotettiin mm. tuulikaappi ja aulavahtimestareiden työhuoneita. (Katso tarkemmin historiahuonekortit, tila A101-102.)

1910-luvun muutostöiden yhteydessä toteutetut rungosta ulkonevat, pihan puoleiset porrashuoneet säilytettiin, mutta niiden olemus muuttui varsin merkittävästi. Porrashuoneiden aukotus oli ollut kuistimainen, ikkunoita ja näkymiä joka suuntaan tarjoava, mutta uudisosien myötä päätyseinä ja toinen sivuseinä rakennettiin umpeen. Molempiin porrashuoneisiin (nykyiset D- ja E-porras) toteutettiin koko julkisivun korkuinen kapea ikkunanauha. Näin porrashuoneisiin toteutui 1930-luvulle tyypillinen sivuvalo. 1910-luvun porrashuoneet oli erotettu vanhaan tilasolukkoon raivatusta keskikäytävästä ikkunallisella väliseinällä. Väliseinä ja sen ikkuna-aukotus oletettavasti säilyi 1910-lukulaisena, mutta ikkunoiden puitejakoa on 1930-luvulla ajanmukaistettu.

Vuoden 1938 suunnitelmissa ei esiinny hissiä, mutta hiukan myöhemmät suunnitelmat osoittavat hissin toteutuneen D-portaaseen. Rakennushallituksen kanslian loppu- ja jälkitarkastuspöytäkirjassa 1939 todetaan Kone Oy:n urakoineen hissin Aleksanterinkatu 4-10:een.[54] E-portaan hissi on peräisin 1960-luvun lopulta. Molemmat hissit on toteutettu 1910-luvun porrashuoneen keskiaukkoon.

Vanhojen tilojen kunnostus

Aleksanterinkadun ja Mariankadun puolella kadunvarsihuoneiden tilajakoon ei juuri puututtu. Helenankadun puolella keskikäytävä lohkottiin vanhojen huoneiden kyljestä ja suurempia tiloja pilkottiin paremmin perustoimistohuoneiksi soveltuviksi. Kaikki vanhan puolen toimistohuoneet on tapetoitu ja katot liimamaalattu. Tämä selkeä ero uuden ja vanhan rakenteen käsittelytavoissa näkyy erityisesti Helenanakadun siivessä, jossa laajennuksen uusien huoneiden seinät ja katot on öljymaalattu ja käytävän toisella puolella vanhat tilat on tapetoitu ja katot liimamaalattu. Käytävätilan seinät on öljymaalattu uudisosien mukaisesti.

Pihan puolen huonetilat ovat muuttaneet muotoa oleellisesti, osin jo 1910-luvun peruskorjauksessa, mutta erityisesti 1930-luvun muutoksissa. Alun perinkin pihan puolen huoneet ovat olleet pääosin aputiloja, keittiöitä, palvelijainhuoneita ja makuuhuoneita, joten niiden muokkaaminen edustuksellisten kadunvarsitilojen säilyttämiseksi on ollut luonteva lähtökohta. Nämä muokatut huonetilat pintakäsiteltiin pitkälti samoin kuin uudisosatkin. Ensimmäisessä kerroksessa on muutama pihan puolen huone, joissa päädyttiin noudattamaan tapetointia ja katon liimamaalausta.

1980-luvun puoliväli / NRT

Nykyinen suuri neuvottelusali A220 vuoden 1986 asussa, mikä pääsääntöisesti vastasi 1930-luvun asua, irtokalustusta lukuunottamatta. Tilan vanha parketti säästettiin 1938-39 peruskorjauksessa. Kattoplafondit ja kalusteet ovat paljon myöhemmältä ajalta. Suurien huoneiden nurkat tuntuvat tyhjiltä, kiinteistöjen A4- A10 kaikki vanhat uunit purettiin tässä yhteydessä.

1980-luvun puoliväli / NRT

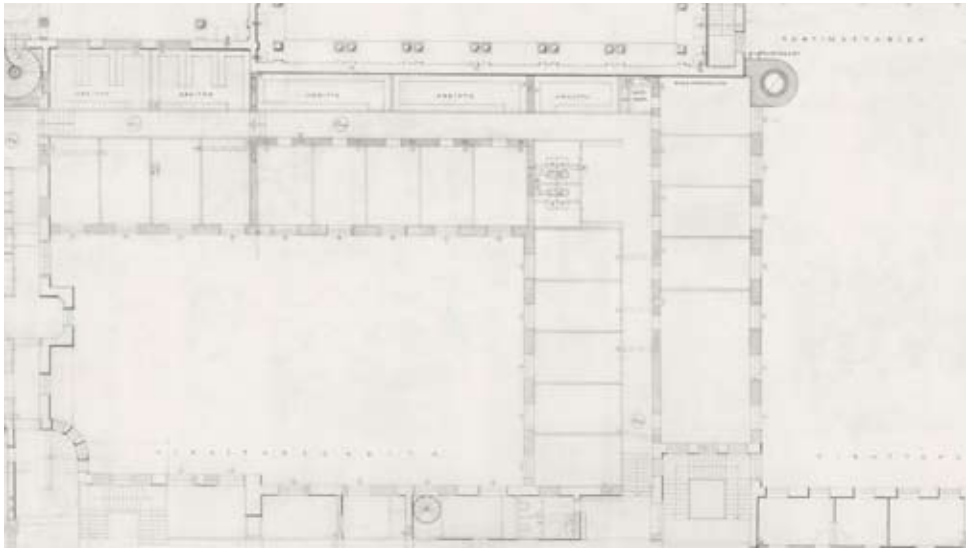

2. kerros, Rakennushallitus / Vähäkallio ja Välikangas 18.5.1938 / Ka Rakh

1980-LUVUN PUOLIVÄLI / NRT

1980-LUVUN PUOLIVÄLI / NRT

2.8.4 Peruskorjauksen uudisosat

Toimistosiipi

Uusi L-muotoinen toimistosiipi on lähes yksinomaan käytävää ja toimistohuoneita. Pihojen väliin asettuva siipi koostui keskikäytävästä ja molemmin puolin 6-7 työhuoneesta kussakin kerroksessa. Pitempi A- pihan eteläreunan myötäinen siipi rakentui kiinni Presidentinpalatsiin, joten käytävän pimeällä puolella olevat tilat suunniteltiin pääsääntöisesti arkistotiloiksi. Toimistosiiven kellari- ja ensimmäiseen kerrokseen sijoittui uusi, koko korttelia palveleva lämpökeskus ja siiven pimeään sisänurkkaan sijoitettiin uusia siipiä palvelevat wc:t. Pääsääntöisesti huoneet olivat hiukan vaihtelevan kokoisia, yhden ikkunan huoneita. Toimistohuoneiden tarkempi kuvaus löytyy historiahuonekorteista.

Lääninhallituksen arkisto oli aiemmin sijainnut pois puretuissa piharakennuksissa, joten arkiston väliaikainen sijoitus peruskorjauksen ajaksi aiheutti erityistä huolta. Uudenmaan läänin maaherra toteaa vuosikertomuksessa 1938 otsikolla ”XIV. Tärkeimpiä tapahtumia läänissä” seuraavaa:

”Kertomusvuonna on talossa Aleksanterinkatu nro 4, jossa lääninhallitus sijaitsee, toimitettu perinpohjaisia uudistustöitä. Tämän johdosta on lääninhallituksessa viime vuosina vallinnut tilanahtaus ja huonepula jossakin määrin lieventynyt. Rakennustöiden alkaessa kesäkuussa joutuivat purettaviksi mm. ne vanhat piharakennukset , joissa oli tähän saakka sijainnut lääninhallituksen vanhempi arkisto. Tämän arkiston sijoittaminen rakennustöiden ajaksi näytti tuottavan suurta hankaluutta, sillä lääninhallituksen käytettäväksi luovutettuun n. s. vanhaan postitaloon Snellmaninkadun varrelle voitiin siirtää vain murto-osa siitä. Parempien säilytyspaikkojen puutteessa täytyi lääninhallituksen käytettävissä olevat pari suurempaa kellarikomeroa varustaa hyllyillä ja siirtää vanhempi arkiston osa sinne. Rakennustöiden aikana ilmeni ettei tämä säilytyspaikka suinkaan ollut ensiluokkainen, sillä kellarissa suoritettavien johtojen asettelun y.m. kaivaustöiden takia ei kellariovia voitu pitää suljettuina minkä lisäksi arkistoa siellä aina uhkasi kosteus ja kaikkialle tunkeutuva pöly.

Lääninhallituksen nykyisessä uudistetussa huoneistossa on viraston välittömässä yhteydessä arkistotiloja kaikkiaan 930 hyllymetriä. Tänne on sijoitettu lääninhallituksen uusin arkisto pääasiassa v:sta 1910 lähtien. Tätä vanhempi arkisto on täytynyt edelleen jättää alussa mainittuihin kellarikomeroihin, joissa on tilaa suunnilleen 300 hyllymetriä. Nykyisin, kun nämäkin komerot on varustettu vahvoilla lukollisilla ovilla sekä sähkövalaistuksella ja lämmityslaitteilla, voidaan näitäkin säilytyspaikkoja pitää toistaiseksi tyydyttävinä.”[55]

Pihoja jakavan toimistosiiven pystymitoituksen perusteena oli pitäytyä katuvarsirakennuksen harjalinjassa ja toisaalta saada aikaan neljä käyttökelpoista kerrosta toimistotilojen tehokkaalle sijoittamiselle. Historiallisten katuvarsirakennusten kerroskorkeudet olivat likimain samat, mikä oli jo aiemmin mahdollistanut talojen toiminnallisen yhdistämisen ilman merkittäviä, käyttöä haittaavia tasoeroja. Uusi, nelikerroksinen sisäsiipi 3,5 metrin kerroskorkeuksineen muodosti liikenteellisesti hankalan lisän rakennuskokonaisuuteen. Siiven ensimmäinen kerros sijoittui kaksi askelmaa katuvarren tilojen alapuolelle, toinen kerros 0,7 metriä ja kolmas kerros 1,3 metriä alemmas kuin peruskerrokset. Pihasiiven neljänteen kerrokseen tuli kiivetä kaksi metriä ylös katuvarren kolmannesta kerroksesta. Nämä kerrostasoeroista vastaavat portaat ovat edelleen olemassa.

Toimistosiiven julkisivut ovat kurinalaiset ja tarkoituksenmukaiset, pihajulkisivujen vuosisataista koristeettomuuden perinnettä seuraten. Funktiosta irrallaan olevia esteettisiä ratkaisuja on vaikea poimia. Kaksiruutuiset toimistohuoneiden ikkunat sijaitsevat julkisivussa tasavälein, porrashuoneiden paikat erottuvat tasajakoisena pystynauhaikkunana. Porrashuoneiden ovet ovat vaatimattomia: koruton putkivedin, kapea pystypanelointi ja potkupelti. Ainoa esteettisesti suhteutettu ja viimeistelty elementti tuntuu olevan Presidentinlinnan juhlasalin eteisen ikkuna, jossa kookas aukko on jaettu 4 x 9 neliön malliseen ikkunaruutuun. Aukon ruutujako ja kehysrakenne on uusittu viimeisen peruskorjauksen yhteydessä.

1980-luvun puoliväli / NRT

Presidentinlinnan juhlasalin eteishuoneen ikkunan oletettavasti 1930-lukulainen neliöjako.

1980-luvun puoliväli / NRT

1980-luvun puoliväli / NRT

1980-luvun puoliväli / NRT

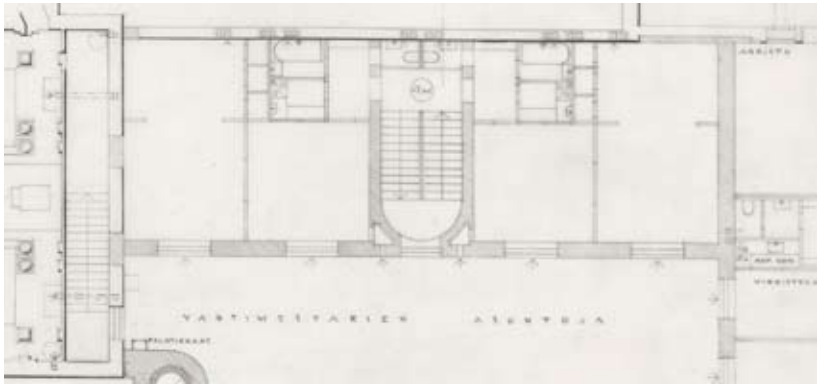

2. kerros, Rakennushallitus / Vähäkallio ja Välikangas 18.5.1938 / Ka Rakh

1980-LUVUN PUOLIVÄLI / NRT

Asuntosiiven porrashuoneen selkeää muodonantoa. Tasalakinen opaalivalaisimen kupu on 1930-luvun mallia. Porrashuoneen puolipyöreä sisämuoto voidaan nähdä keinona pehmentää tilan olemusta ja erottaa se näin kortelin muista, virastoarkkitehtuuria toteuttavista porrashuoneista.

Asuntosiiven julkisivu on 1980-luvun asussa pitkälti edelleen 1930-1940-luvun taitteen asussa. Tuuletusparvekkeen paksuputkinen kaide on tuulettamista varten - vertaa nykyinen piikkipäätteinen kaide.

Asuntosiipi

Toinen uusi pihasiipi eli A10:een lisätty asuntosiipi rakennettiin omana nelikerroksisena kokonaisuutena ja omalla porrashuoneella varustettuna pihan perälle. Siivessä oli jokaisessa kerroksessa kaksi kahden huoneen, keittokomeron ja pesutilat sisältävää asuntoa varattuna valtion talon autonkuljettajille, vahtimestareille ja lämmittäjille. Naapuritontin pihasiipeä vasten ja pohjoiseen katsovana rakennuksen tilat ovat varsin hämäriä. Asuntosiiven porras on asuntoihin nähden varsin kookas ja noudattaakin toimistosiiven C-portaan kanssa samankaltaista toimistohenkistä muodonantoa.

Asuntosiiven muusta kiinteistöstä eroava funktio näkyy 1930-luvun toteutuksen pienissä eroissa. Ikkunat olivat toimistoikkunoita suurempia ja kolmijakoisia. Porrashuoneen paksuputkinen tuuletusparveke ja porrasoven lasillisuus kertoivat nimenomaan asumisesta. Julkisivun nämä piirteet on muutettu viimeisen peruskorjauksen yhteydessä. Kun asunnot muutettiin myöhemmin toimistotiloiksi, joihin avattiin samalla kulkuyhteys Helenankadun puolelta, jouduttiin hankalin porrasjärjestelyin sovittamaan yhteen vanhan osan ja asuntosiiven toisistaan poikkeavat kerrostasot. Tästä juontavat siis hyvin jyrkät portaat tiloissa B251.1 sekä B349.2.

1980-LUVUN PUOLIVÄLI / NRT

Helenankadun laajennus

Toimisto- ja asuntosiipi olivat itsenäisiä uudisrakennusosia, vaikka ne liittyivätkin olemassa olevaan rakennuskantaan. Sen sijaan Helenankadun siiven leventämisessä laajennus muodostaa elimellisen osan vanhaa rakennetta, jopa niin, että vanhan, sisäseinäksi jäävän julkisivun uusrenessanssi-ikkunat siirrettiin uuteen julkisivuun. Laajennuksen sisään jäävän 1910-luvun porrashuoneen uudistettu nauhaikkuna ja pihalle johtava vaatimaton ovi olivat samanlaiset kuin muihin uudisosiin liittyvissä porrashuoneissa. Laajennukseen sijoitettiin toimistohuoneita ja tarpeellinen keskikäytävä lohkaistiin vanhan rakennusrungon puolelta. Kaikki Helenankadun siiven tilat jaettiin toimistohuoneiksi hoikin väliseinin. Vanhoja poikkiseiniä ei juuri purettu, mutta rakennuksen suuntaisia väliseiniä purettiin käytävän ja työhuonerivin muodostamiseksi.

Helenankadun kolmannen kerroksen käytävä. Toimistohuoneiden suurilasisten ovien ajoitus on epävarmaa: ovet ovat ilmeisesti vanhemmista peiliovista modifioituja, mutta onko muutos tehty 1930-luvun vai 1960-luvun lopulla? Tyylillisesti muutostyö soveltuisi pikemminkin 1960-luvulle.

1980-luvun puoliväli / NRT

1980-luvun puoliväli / NRT

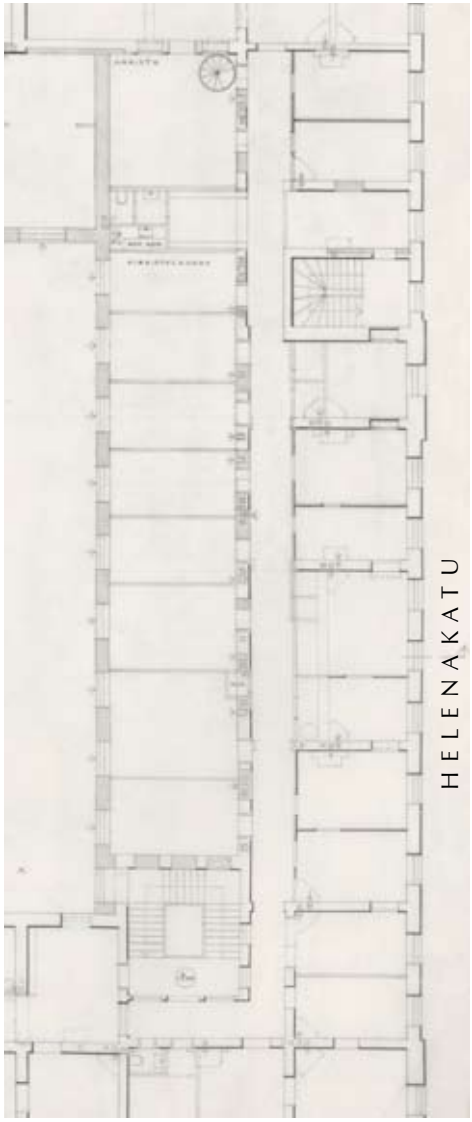

Helenankadun suuntaisen, sisäpihan puolelle tehdyn laajennuksen ikkunat ovat malliltaan vanhanaikaiset, T-malliset ikkunat, todennäköisesti 1910-luvun muutostöistä peräisin. 1930-luvun uudistusten yhteydessä ikkunat on todennäköisesti siirretty vanhasta julkisivupinnasta uuteen.

Laajennuksen myötä 1910-luvun porrashuoneen eteläiset ikkunat muurattiin umpeen ja porrashuoneeseen tuli vain sivuvalo.

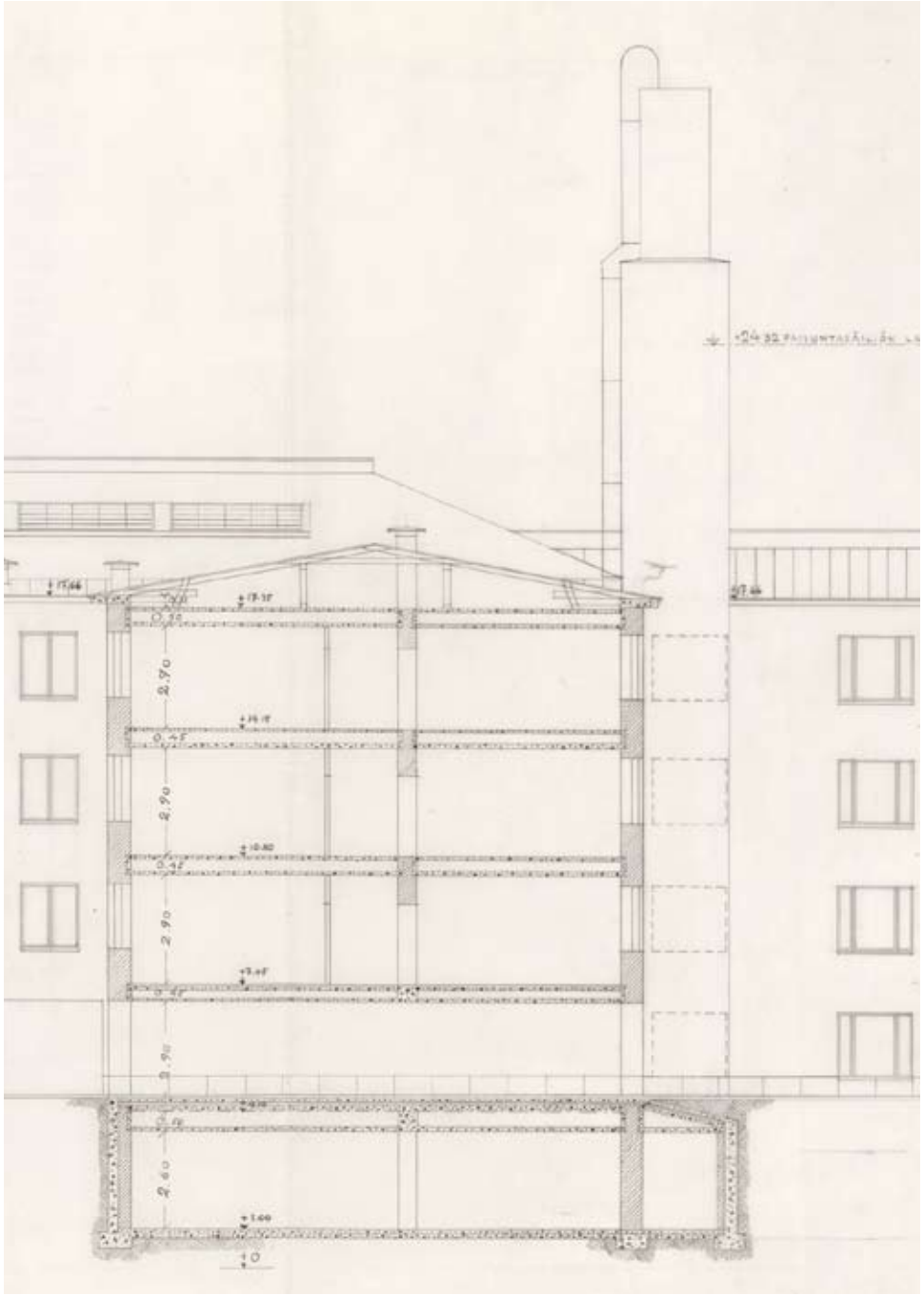

Leikkaus, Rakennushallitus / Vähäkallio ja Välikangas 18.5.1938 / Ka Rakh

2.8.5 Rakenteet ja materiaalit

Koska suurin osa 1930-luvun muutostöitä koskevista suunnittelu- ja työmaa-asiakirjoista on mitä ilmeisimmin aikojen saatossa tuhottu, jäävät tiedot 1938 peruskorjauksen rakenne- ja materiaaliratkaisuista epätarkoiksi. Pääpiirustusten lisäksi tiedossa olevista asiakirjoista ainoa pintaa syvemmälle luotaava on *"Lisäohjeet maalaustyön suoritusta varten valtion talossa Aleksanterinkatu 4-10"* (jäljempänä *maalaustyöselitys*), jossa on selostettu pintakäsittelytavat huoneluetteloineen (kts. raportin liite) urakkalaskentaa varten.[56]

Perusrakenteet

NRT:n vuoden 1988 Peruskorjauksen rakennusselityksessä todetaan 1930-luvun rakenteista yleisesti, että perusmuurien alaosat olisi tehty osittain kivilatomuksena ja runko säästöbetonista.[57] Toukokuussa 1938 päivätyissä leikkauspiirustuksissa rakenne on esitetty kohtalaisella tarkkuudella. Kantava, maan pinnan yläpuolinen pystyrakenne on tiilestä muurattu, ulkoseinät ovat noin 60 cm:n, siis kahden kiven vahvuiset, sisäseinät puolentoista kiven vahvuiset. Räystäsrakenteet on merkitty kuitenkin betonivaluiksi. Suunnitelman mukaan tiilimuurausta on käytetty myös kellarikerroksessa, betonirakenteen sisäpuolisena kantavana perusmuurina. Presidentinlinnan suuntaisessa siivessä käytettiin lisäksi paikalla valettuja teräsbetonipilareita.[58] Uudet välipohjat toteutettiin betonirakenteina, kaksoiskuorilaattana. Helenankadun suuntainen toimistolaajennus on tehty samoilla rakenneratkaisuilla siten, että valettua välipohjaa varten vanhaan muuriin on tehty syvennys laatan kantoa varten. Porrasrakenteet on kirjattu toteutettavan betonivaluna.[59]

Vesikattorakenteet ovat puisia, kattotuolit on suunnitelmiin merkitty tehtävän kaksinkertaisella pystyorsikannatuksella. Suunnitelman mukaan Helenankadun suuntaisen siiven vanhat kattorakenteet hyödynnettiin ja levennetyn siiven kattomuoto on suunnitelmissa epäsymmetrinen.[60] Vuoden 1961 suunnitelmien mukaan kattoa olisi myöhemmin korotettu ja rakenteita siis uusittu nykyiseen asuun.

Kevyet väliseinät

Kuten vuoden1938 pääpiirustuksista ja rakennuksessa 2008-09 tehtyjen tarkemittausten perusteella voi todeta, 1930-luvun uusien siipiosien toimistohuoneiden väliseinät ovat sangen ohuita. Mittaustiedoston perusteella paksuus vaihtelee n. 70…80 mm välillä. Paikalla tehtyjen aistivaraisten havaintojen mukaan toimistoväliseinät ovat massallista rakennetta, tiettävästi riksilevyä.[61] Riksilevy oli, muiden kevytväliseinämateriaalien ohessa, 1910 - 1930-luvulla laajalti käytetty tuote, joka esiintyy vielä mm. vuoden 1953 Talonrakennustekniikan käsikirjassa.[62] Puulastulla[63] vahvistetusta kipsistä valettiin tehtaassa esim. 70 mm vahvuisia ja 335 x 600 mm kokoisia

levyjä, joista työmaalla muurattiin kipsillä juottamalla väliseinää. Tyypillisesti seinä paperoitiin ja tapetoitiin suoraan muurauksen päälle.[64] Maalaustyöselityksen mukaan Aleksanterinkatu 4-10:ssä riksilevypintojen ulkonäössä tavoiteltiin kuitenkin rapattua ulkonäköä: *"…on riksilevypinnat vernissattava ylimääräisesti, tai käsiteltävä muulla asiaan kuuluvalla tavalla, jotta riksilevypinta tulee samanlainen kuin rapattu"*.

Lattiamateriaalit

1938 maalaustyöselityksessä käydään luettelomaisesti läpi "uuden osan" ja "vanhan osan" huoneet pintakäsittelyineen. Yleisesti voidaan todeta, että A 4 - 10 puurakenteisten lattioiden peruslattiamateriaaliksi määrättiin linoleum-matto, niin uusissa kuin vanhoissakin tiloissa: *"englantilaista valmistetta; 90% nro III ja 10% nro II, jaspé-laatua"*. Ainoastaan käytävillä, portaissa ja auloissa yms. käytettiin suunnitelman mukaan paremmin kulutusta kestävää materiaalia eli kumimattoa: *kumimarmoria,* laatua I tai II. WC-tiloihin oli merkitty lattiamateriaaliksi Pukkilan keraaminen laatta. Ainoan poikkeuksen uusien lattioiden kolmen materiaalin vaihtoehtovalikoimaan tekee Aleksanterinkatu 4 pääaula, johon suunnitelmissa oli merkitty "kumiparketti 4 mm" eli laattoina ladottu kumi (-matto), jota tyypillisesti käytettiin kulutuskestävyyttä ja toisaalta arvokkuutta vaativissa tiloissa. Vanhoista pinnoista kunnostettiin parkettilattiat huoneissa A 220, A221 ja A 317. NRT:n rakennusselityksessä 1988 todetaan vanhoista lattioista, että *"lautalattiat on yleensä pinnoitettu ohuella massa- tai laastikerroksella ja /tai linoleumilla…"*.[65] 1930-luvun kumimatto on myöhemmin epähuomiossa saatettu tulkita myös linoleumiksi tai muovimatoksi. Valokuvien perusteella lattioihin on myöhemmissä vaiheissa laitettu monin paikoin myös vinyylihartsilaattoja tms., oletettavasti lähinnä 1960- luvun huoltotoimenpiteinä.

Seinien pintakäsittelyt

Maalaustyöselityksen mukaan uuden osan seinien peruspintakäsittelynä oli öljymaalaus. Öljymaalaukselle oli annettu neljä eri laatuluokkaa, joita *lisäohjeissa* ei kuitenkaan selitetä. Tyypillisesti I-luokan maalauksella tarkoitetaan korkean kiilto- ja sileysasteen saavuttavaa monikerroksista käsittely-yhdistelmää. Käsittely-yhdistelmien vähentyessä laatuluokka aleni. Uuden osan tiloissa tavallisin laatuluokka oli III, mikä todennäköisesti tarkoitti vanhan rapatun pinnan hiontaa, kerta tasoitusta, hiomaalausta sekä kahden kerran öljymaalausta[66]. Öljymaalauksen I-luokkaan oli merkitty vain ensimmäisen kerroksen pääaula (A101-102) ja siitä lähtevä läntinen käytävä sekä toisaalta teknisistä syistä asuntosiiven 1. kerroksen vaatimattomat WC-tilat. II-luokkaan oli puolestaan määrätty ylempien kerrosten aula-, käytävä- ja WC-tiloja. Yleisesti maalaustyöselityksessä todetaan, että *"ovet, ikkunat ja ikkunapenkit maalataan II luokan mukaan samoin kuin ikkunasyvennykset huolimatta siitä, millä tavalla seinät on määrätty käsiteltäviksi."* Lisäksi mainitaan, että mikäli öljymaalattavaksi määrätyissä huoneissa on vanhoja tapetteja *"poistetaan ne täydellisesti"*.

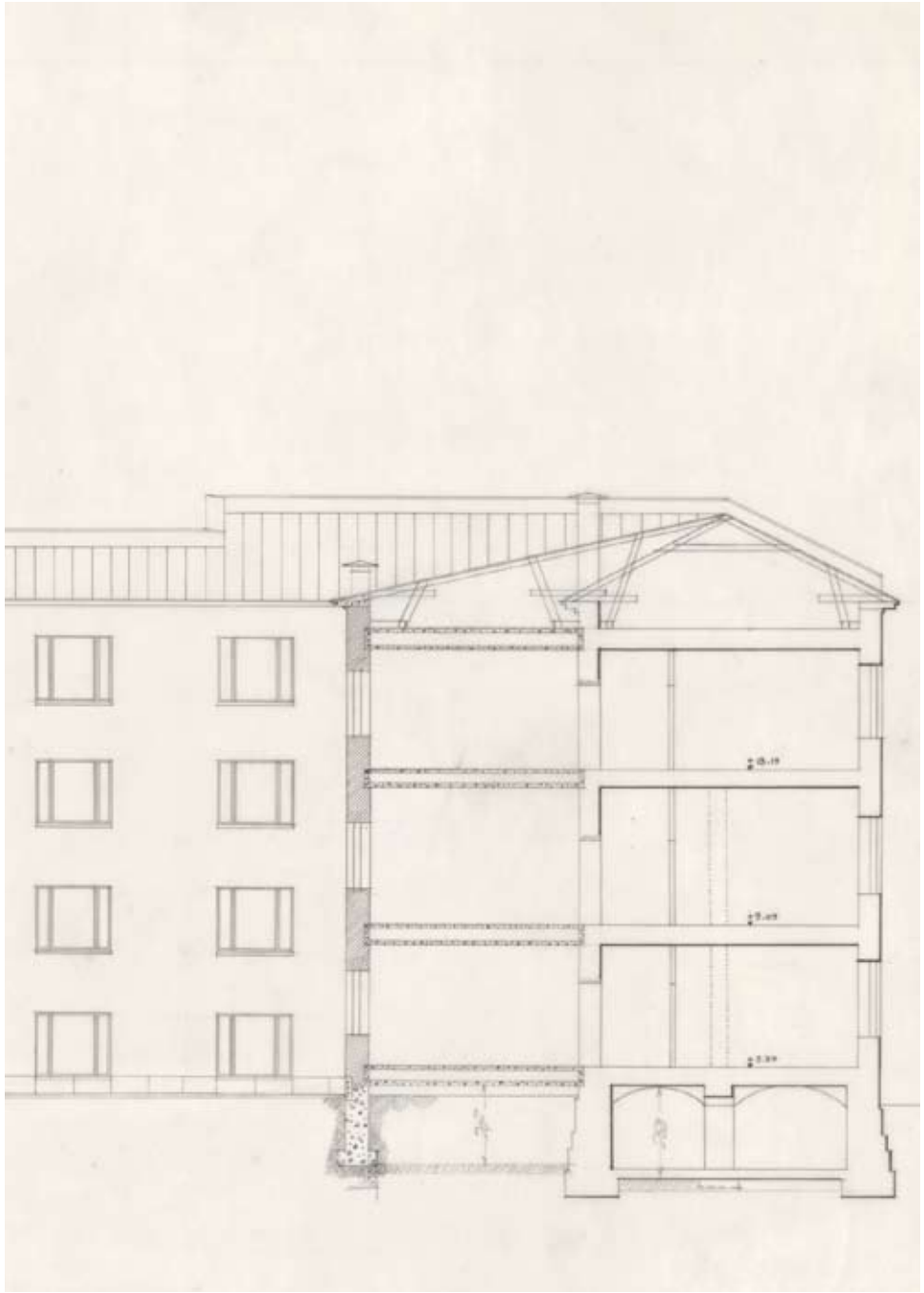

Leikkaus, Rakennushallitus / Vähäkallio ja Välikangas 18.5.1938 / Ka Rakh

1930-luvun lopun peruskorjauksen pintakäsittelytapoja havainnollistava kuvaus. Vihreissä huoneissa on tapetointi, katoissa liimamaalaus. Arvokkaammat tapetit on kirjattu punaisella hinnalla, perushuoneissa tapetin hinnaksi sallitiiin 10,-. Muutama sinivihreä huonetila on kirjattu maalattavaksi liimamaalilla - esim. Lääninkassan tilat 1. kerroksessa ja suuri neuvptteluhuone 2. kerroksessa. Muut huonetilat on käsitelty "modernein" materiaalein: seinä- ja kattopinnat ovat öljymaalattua rappausta.

Rakennushallitus / päiväämätön, käytetty tarkistusten tekemiseen mm. 1955 / Ka Rakh / muokkaus Okulus Oy

Kattojen pintakäsittelyt

Katoissa pintakäsittelyvaihtoehtoina olivat joko öljy- tai liimamaalaus. Yleisesti voidaan todeta, että öljymaalausta käytettiin kaikissa uusissa tiloissa ja liimamaalausta vanhoissa kadun puolen huoneissa, joissa tyypillisesti oli jo vanhastaan liimamaalikatot. Työselitys toteaa vanhojen kattojen liimamaalauksesta seuraavaa: *"vanhan liimavärin täydellinen pesu, öljypohjaus, osittainen tasoitus, öljyparannus ja valmiiksi maalaus liimavärillä."* Erikseen mainitaan vanhat kangastetut katot, ja mikäli näitä esiintyy tehdään *"osittainen tasoitus, hakkuriparannus, öljypohjaus ja valmiiksimaalaus"*.

Tapetointi

Vanhan osan seinien pintakäsittelyvaihtoehdoissa pääasiallisena esiintyy tapetointi tai III-luokan öljymaalaus. Muutamissa tiloissa seinät on määrätty liimamaalattavaksi, pääaulan lääninkassan huoneissa "entiseen tapaan". Luettelon perusteella miltei kaikki kadun puolen huoneet oli määritelty tapetoitavina. Työselityksessä todetaan tapetoitavista vanhoista huoneista seuraavaa: *"täydellinen vanhojen papereiden poisto, makuleeraus täydellisesti…"*, joten mikäli työselitystä noudatettiin poistuivat vanhemmat pintakerrokset historiallisten tilojen seinistä 1930-luvulla.

Luettelo tapetoitavista tiloista osoittaa myös rakennuksen huoneiden keskinäisen arvojärjestyksen *markoissa*. Huoneissa käytettiin pääasiallisesti 10.- mk rullahintaista tapettia. Poikkeuksena ovat osa toisen ja kolmannen kerroksen tiloista, joihin on määrätty käytettäväksi kalliimpia tapettilaatuja. Toisessa kerroksessa, jossa historiallisesti sijaitsivat arvokkaimmat tilat, on kuitenkin vain kaksi muita arvokkaampaa tapettihuonetta: nykyiset A218 ja B211, eli alun perin Aleksanterinkatu 6:n förmaaki ja Aleksanterinkatu 10:n salonki. 1930-luvun virastotalosuunnitelmissa kolmas ja siis alkujaan vaatimattomin kerros, on ainakin tapettien hinnoittelun perusteella katsottu arvokkaimmaksi. Korttelin nurkkahuoneissa on 50.- mk rullahintaiset tapetit ja näiden viereisissä huoneissa 30.- mk tapetit. Hinnoittelun symmetriaa Aleksanterinkadun puolella korostaa vielä kolmannen kerroksen keskimmäinen huone 30.- mk tapetillaan. Tämän perusteella voisi olettaa, että lääninhallituksen johtotaso asettui ylimpään kerrokseen.

Ulkomaalaus

Maalaustyöselityksen lisäohjeessa viitataan lyhyesti ulkomaalaustöihin, mutta niitä ei tarkemmin selosteta. Todetaan vain, että urakoitsijan on erikseen annettava tarjous *"ulkomaalaustöistä, jotka tulevat suoritettaviksi kahteen kertaan kalkkivärillä ja kuuluu tähän tarjoukseen myöskin Mariankadun puoleiset uusitut julkisivut"*. Lisäksi mainitaan, että *"ulkoikkunat maalataan pohjustuksen päälle kahteen kertaan hyvällä ulkoilmaa kestävällä öljyvärillä ja lakataan hyvällä ulkoilmalakalla.* (…) *Kaikki värikulöörit määrää rakennushallitus…"* .

Ulkomaalauksen toteutuksesta ei ole tullut esille asiakirjatietoa, mutta oletettavasti 1950-luvun valokuvan perusteella voidaan todeta, että ikkunoiden värityksessä noudatettiin edelleen 1800-luvun traditiota ikkunoiden maalaamisesta tummaksi. Kalkatun pinnan tai koristeiden sävyistä ei kyseisen valokuvan perusteella voi todeta mitään ehdotonta, sillä maalauksesta on epäilemättä kulunut jo toistakymmentä vuotta.

Ikkunat

Kuten ylempänä todettiin, uusien rakennusosien ikkunajako vaihteli uudisosan mukana: toimistosiipeen kaksiosaiset, asuinsiipeen kolmiosaiset ja Helenankadun laajennukseen oletettavasti vanhat T-karmi-ikkunat. Uudet ikkunat toteutettiin sisään- sisään-aukeavina pesutyön helpottamiseksi. Asuntosiiven ikkunat on sittemmin vaihdettu, mutta toimistosiivessä 1930-luvun ikkunat ovat edelleen käytössä, tosin hiukan modifioituina. Helenankadun vanhemmat ikkunat ovat sisään-ulos-aukeavia.

1930-luvun peruskorjauksessa uudet ikkunapenkit valettiin betonista. Ikkunapenkkien hyvän pinnan aikaansaamiseksi Maalaustyöselityksessä edellytettiin käytettävän "erikoistäyteväriä", siis eräänlaista silotetta.

Ikkunoiden 1989-92 rakennusselityksessä mainitaan, että *"ikkunapenkkien ilmanvaihtoaukkojen metallisäleiköt poistetaan ja aukot valetaan umpeen"*.[67] Peruskorjausta edeltävissä kuvissa venttiilin voi havaita jokaisen ikkunan alla olevana toistuvana yksityiskohtana. 1930-luvulla huoneiden hyvän ilmanvaihdon merkityksestä terveydelle oltiin hyvin tietoisia. Kun huoneista purettiin vanhat uunit ja lämpö johdettiin huonetiloihin keskuslämmitettyjen radiaattorien kautta, tarvittiin jokaiseen huoneeseen korvausilmaventtiili.

HKM

1980-luvun puoliväli / NRT

2010 / Okulus

Ovet

Muun arkkitehtuurin kurinalaisten valintojen mukaisesti myös uudet ovet ovat noudattaneet tiukan rationaalista muotokieltä. 1930-luvun ovia ei ilmeisesti ole säilynyt käytössä lainkaan, vaan 1989-92 peruskorjauksen yhteydessä 1930-lukulaisia tiloja käsiteltiin vahvan uudistavasti ja erityisesti ovet siivottiin pois, joten ovien typologisointi näin jälkikäteen on hiukan hankalaa. 1980-luvun kuvista voi kuitenkin havaita muutamia ilmeisiä 1930-luvun ovityyppejä, joissa peilijako perustuu neljään tasakokoiseen, vaakasuuntaiseen peiliin. Peileistä on voinut olla lasitettuja yksi tai useampia ja peilien profilointi on hiukan vaihdellut, mutta oven nelijakoisuus tuntuu olleen määräävä teema. Toimistosiiven tyypillinen ovi koostui neljästä peilistä, joista yksi tai kaksi ylintä oli erikseen lasitettuja. Vaatimattomampi kellariin johtava sivuovi koostui neljästä umpipeilistä.

Oman tyyppinsä muodostaa Helenankadun keskikäytävällä olleet ovet, joissa alin neljäsosapeili oli umpinainen ja peili vahvasti profiloitu, yläosan ¾ oli laakalasia ilman välikehyksiä. Myös pihoille johtavat porrashuoneiden ulko-ovet ja autotallien ovet muodostivat oman, yksinkertaisen paneloidun tyyppinsa.

Toimistosiiven 2. kerroksen käytävällä 1930-luvun ovien kaksi yläpeiliä oli lasitettuja.

Yksittäinen, 1989-92 peruskorjauksessa poistettu ulko-ovi, jossa neljä tasakokoista umpipeiliä.

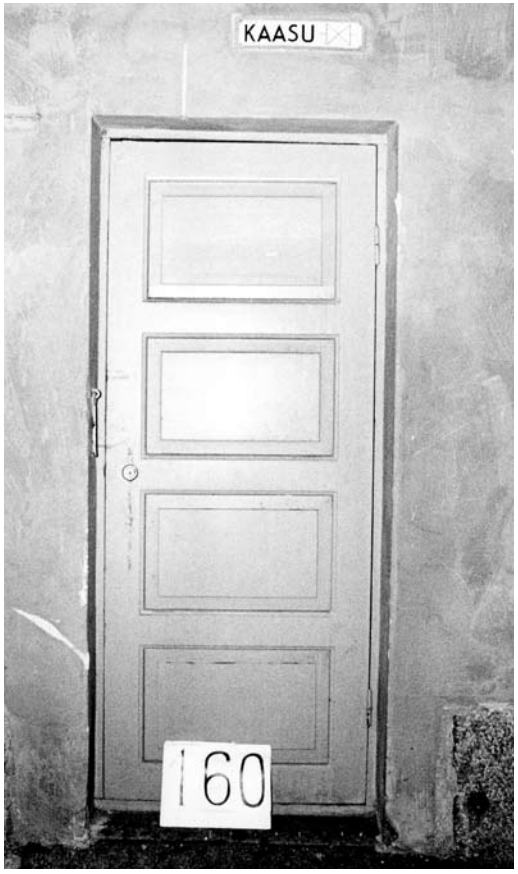

Helenankadun käytävän ovet ovat vaikeasti ajoitettavia - mahdollisesti 1930-lukua, todennäköisemmin 1960-lukua, mutta oletettavasti vanhemmista peiliovista muokattuja lasiovia ja joka tapauksessa 1989-92 peruskorjauksessa talosta poistettuja.

Talossa edelleen lukuisa ovityyppi, jossa ylä ja alpeili ovat suhteiltaan lähellä 1930-luvun tasapeiliä. Ovi oletettavasti peräisin 1910-luvun yhtenäistävistä töistä.

KAIKKI KUVAT: 1980-LUVUN PUOLIVÄLI / NRT

2.8.6 Lämpökeskusvoimala

Aleksanterinkatu 4-10 muutostyöhön yhdistettiin myös koko korttelia palvelevan paikallisen lämpökeskusvoimalan rakentaminen.[68] Keskus sijoitettiin Aleksanterinkatu 6-8 rajakohtaan rakennetun uuden pihasiipirakennuksen kellariin ja sisäpihajulkisivua vasten rakennettiin kookas keskuslämmityspiippu, joka kohosi seitsemisen metriä yli rakennusten harjakorkeuden. Keskuksesta jaettiin sekä lämmintä käyttö- ja radiaattorivettä että kylmää vettä korttelin kaikkiin valtion omistamistamiin rakennuksiin: Aleksanterinkatu 4-10, Presidentinlinna ja Korkeimman hallinto-oikeuden virastotalo.[69] Rakennushallituksen vuosikertomuksessa 1939 todetaan, että ”lämpökeskus on suunniteltu niin suureksi, että valtioneuvoston linna vastaisuudessa voidaan siihen yhdistää”.[70] 1938 suunnitelmien perusteella koko Aleksanterinkatu 4-10 ja Presidentinlinnan tilat, niiltä osin kuin ne kuuluivat suunnittelualueeseen, varustettiin uusin vesikeskuslämmitysradiaattorein. Myös vuoden 1939 lopputarkastusluettelossa Vesi- ja lämpöjohtoliike Putkiston urakoiman hankkeen työnimenä on *”Presidentinlinna, Mariankatu 4 ja Aleksanterinkatu 4-10”*.[71]

Toimistosiiven kellariin ja alakertaan sijoittuva lämpökeskusvoimala näkyi kaupunkikuvassa ja toimi täysimittaisesti aina 1970-luvulle saakka. 1980-luvun puolivälin värivalokuva kertoo pihajulkisivujen kaksivärisyydestä. Vuoden 1984 julkisivujen maalaus ei ilmeisesti ulottunut pihasiipiin. Ikkunat on maalattu vaaleiksi oletettavasti viimeistään 1960-luvulla.

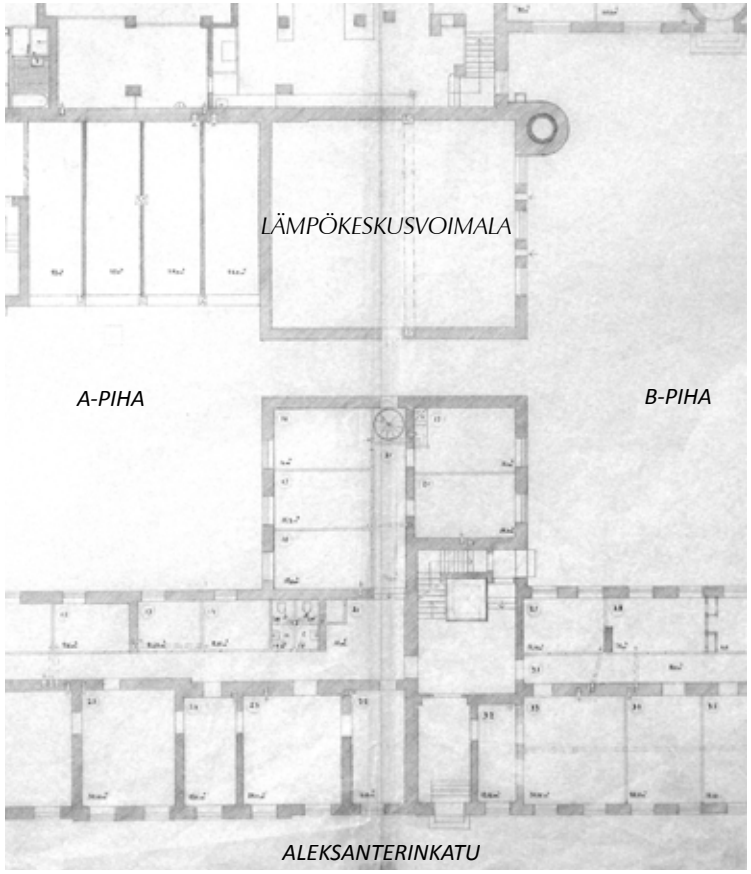

1980-luvun puoliväli / NRT

1980-LUVUN PUOLIVÄLI / NRT

2.9 1938-1988 PIENIÄ MUUTOSTÖITÄ

2.9.1 Ylläpitoa ja päivittämistä

Aleksanterinkatu 4-10 kuului paitsi Rakennushallituksen vuosihuollettaviin rakennuksiin myös sen välittömässä hoidossa oleviin rakennuksiin, mikä tarkoitti mm. talonmiesten ja siivoojien palkanmaksua. Rakennuksen vuosihuoltokustannukset olivat vuonna 1953 noin 4 miljoonaa markkaa, hoitomenot palkkakuluineen yli 9,5 miljoonaa. Rakennushallituksen tuntemus rakennuksesta oli syvällinen ja arkinen. Vuosien 1950-1964 välillä rakennuksen vuotuiset huoltokustannukset olivat jatkuvasti kohtalaisen korkeat (noin 100 000,- … 250 000,- euroa/ vuosi vuoden 2008 kustannustasolla), joten on oletettavaa, että rakennuksessa tehtiin jatkuvasti pienimuotoista tilojen päivittämistä; maalaustöitä, valaistuksen parantamista, alakattojen asennusta, sähköistyksen uusimista jne. Näistä töistä ei ole tullut vastaan varsinaista asiakirjamateriaalia, mutta 1980-luvun valokuvien perusteella on ilmeistä, että kiinteistö on käyty vähintään kerran jokseenkin kattavasti läpi vuosien1939 ja 1988 välillä. Pienet muutostyöt hoidettiin Uudenmaan lääninrakennustoimiston, sittemmin piirirakennustoimiston suunnittelutyönä.

Tänä ajanjaksona kiinteistössä toimi erinäisiä pieniä virastoja, mainittakoon esimerkkinä vankeinhoitolaitoksen keskushallinnosta vastaava virasto, vuodesta 1950 nimeltään oikeusministeriön vankeinhoito-osasto ja sen ylijohtajan virkahuone sijaitsi A10:n 2. kerroksen nurkkahuoneessa. Osasto vastasi paitsi yksittäisten vankien asioiden kirjaamisesta ja arkistoimisesta myös vankilakiinteistöjen ylläpidosta. Osaston toiminta oli monipuolista ja sen henkilökunnassa toimi mm. arkkitehti, insinööri, rakennusmestari ja sisustusarkkitehti. Sodan jälkeen henkilöstöä oli noin 40.[74B]

1950- ja 1960-luvun aikana kiinteistössä tehtiin vähittäisiä perusparannustoimenpiteitä: kattojen levytyksiä, loisteputkivalaisimien asennusta, pintojen uusimisia. Toimistohuoneet muuttuivat vähitellen anonyymeiksi ja kokonaisuus kirjavaksi. Vanhojen rakennusten ominaispiirteet, samoin kuin 1930-luvun määrätietoinen rationaalisuus ja selkeys hävisivät vähitellen.

2.9.2 Rakennushallituksen 1960-luvun pieniä muutos- ja kunnostustöitä

Vuotuisen ylläpidon ohella on tullut esille muutamia hiukan laajempia muutossuunnitelmia. Vaikka Vähäkallion ja Välikankaan vuoden 1938 suunnitelmien pääpiirustukset antavat ymmärtää, että virastotalolle oli tavoiteltu avointa sisääntuloaulaa vapaasti seisovine teräsbetonipylväineen, osoittavat myöhemmin (1939?) päivitetyt suunnitelmat, että aulaan sijoitettiin kevyillä väliseinillä jaettuja tiloja vahtimestarille ja lähivarastolle.[75] Vuoden 1961 suunnitelman mukaan "puhelinvälittäjän ja relehuoneen paristo" sijoitettiin ikään kuin keskelle aulaa ja samalla vanhemmat, tiettävästi keveät lasipitoiset väliseinät purettiin ja korvattiin umpinaisemmilla seinärakenteilla.[76] Aulan tunnelma muuttui ahtaaksi ja entistä hämyisemmäksi.

Rakennushallituksen vuoden 1967 suunnitelmien mukaan Aleksanterinkatu 10 Helenankadun puoleisen osan ensimmäisessä kerroksessa sijainnut vahtimestarin asunto muutettiin toimistotiloiksi (B127-129).[72] Ensimmäisessä kerroksessa, D-portaan takana, pihasiivessä 1938 rakennetuista toimistohuoneista (A132-133) osa muutettiin henkilökunnan kahvioksi vuoden 1964 suunnitelmien mukaan.[73] Vuodelta 1967 on suunnitelma koko ensimmäisen kerroksen pihasiiven muuttamisesta henkilökunnan ruokalaksi valmistuskeittiöineen.[74]

Lääninhallituksen palveluaulaa kavennettiin vuoden 1961 suunnitelmien mukaan, kun tuulikaapin viereen sijoitettiin relehuone ja puhelunvälittäjän huone.

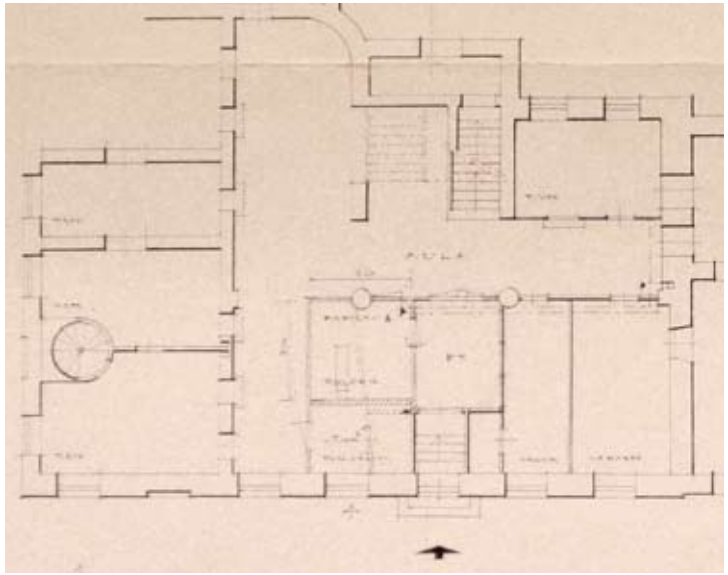

1961/Lääninrak. / Sen

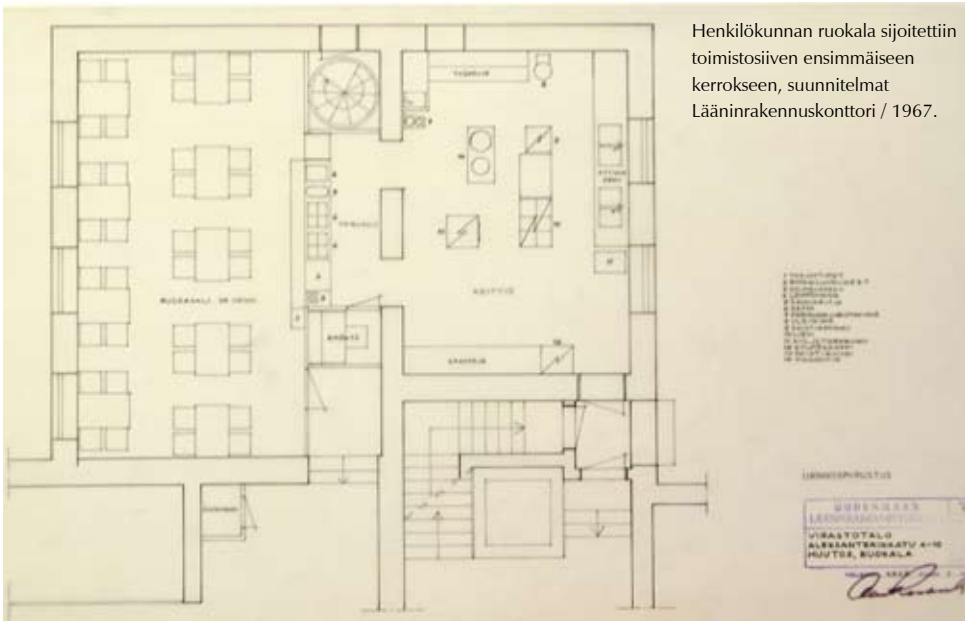

Henkilökunnan ruokala sijoitettiin toimistosiiven ensimmäiseen kerrokseen, suunnitelmat Lääninrakennuskonttori / 1967.

1967/Lääninrak. / Sen

1980-luvun puoliväli / NRT

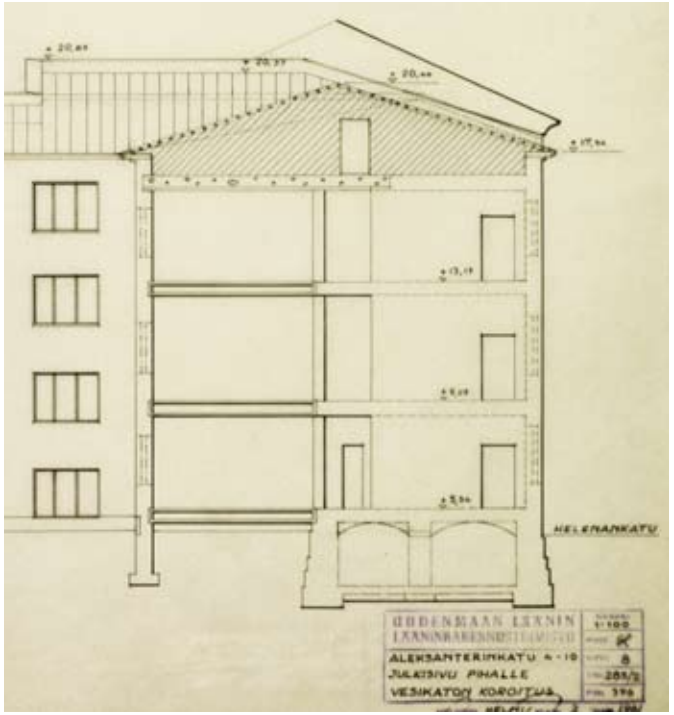

1961/LÄÄNINRAK. / SEN

Helenankadun siiven katon korottaminen vuoden 1961 suunnitelmien mukaan.

Ullakolle seinälinjojen yläpuolelle on katonkorottamisen yhteydessä tehty betonilevikkeitä paloturvallisuuden parantamiseksi.

2010/ OKULUS

Vuodelta 1961 oleva suunnitelma Aleksanterinkatu 10 Helenankadun puoleisesta julkisivusta näyttää, että peltikate uusittiin ja vesikaton harjalinjaa korotettiin ja yhdenmukaistettiin 1960-luvulla. Lisäksi parannettiin palo-osastointia lisäämällä ullakon palomuurien kohdalle betonisia levikerakenteita. Harjan muoto oli aiemmin, Barmin / Schjerfbeckin suunnitelmien1915 mukaan, ollut taitteinen. Helenankadun harja oli ollut puolisen metriä Aleksanterinkadun harjalinjaa alempana. Tämä muoto oli puolestaan periytynyt rakennuksen alkuperäisestä, 1817 vuoden asusta, ja siirtynyt mukana vuonna 1915, kun kattoa konkreettisesti korotettiin kerroksen verran ylemmäs. Vuoden1961 suunnitelmien mukaan myös Aleksanterinkatu 10 ja Helenankatu 3 välisen pihasiiven vesikattorakenne uusittiin, entistä jyrkempänä pulpettikattomuotona ja uusin puisin kattotuolirakentein.[77] Vuodelta 1970 on Uudenmaan lääninrakennustoimiston suunnitelma räystäspellitysten uusimisesta Aleksanterinkatu 6-10 ja Helenankadun puolelta.[78]

Vuodelta 1963 oleva suunnitelma osoittaa pihoille järjestetyn viraston autojen pysäköinnin: itäiselle pihalle 8 autopaikkaa ja läntiselle 11paikkaa. Läntisen pihan luoteisnurkkaan on suunnitelmissa merkitty puu. Pihan eteläpäähän, josta käydään G-portaan asuintoihin, on piirretty pienet nurmetut tms. viheralueet.[79]

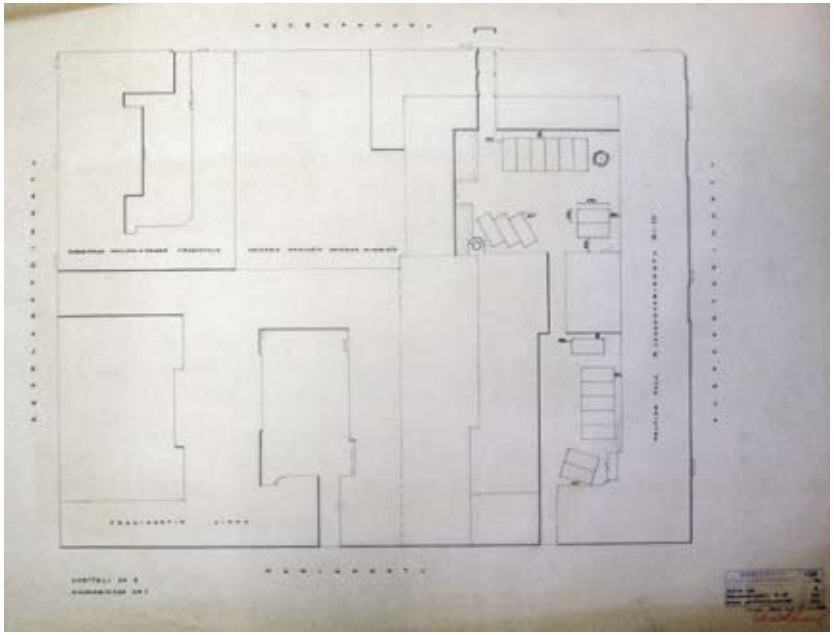

1961/LÄÄNINRAK. / SEN

Vuoden 1964 suunnitelma koskien Marian- ja Aleksanterin kadun kulma-aluetta A4:n kolmannessa kerroksessa osoittaa, että lääninhallituksen maaherran huone sijaitsi ulkonurkassa (A317 eli nykyinen ministerin huone). Aleksanterin kadun puolella sijaitsi maaherran sihteerin huone (A318) ja maaherran huoneeseen oli käynti suoraan aulasta. Sihteerin huoneesta johtivat pariovet asessorin huoneeseen (A319). Mariankadun puolella, maaherran huoneen vieressä sijaitsi lääninneuvoksen huone (osa nyk. A314:stä).[80]

Vuodelta 1964 on Uudenmaan lääninrakennustoimiston suunnitelma hissikuilun metalliverkon osittaisesta uusimisesta 20 mm silmäkoon kupariverkolla, jossa myös todetaan että puiset käsijohteet jäävät paikoilleen.[81]

Vuodelta 1967 on suunnitelma G-portaan yhteydessä olleiden lämmittäjän ja vahtimestarin asuntojen muuttamisesta toimistokäyttöön.[82] Suunnitelman mukaan Helenankadun puoleisesta rakennuksesta avattiin kulkuyhteys pihapuolen siipeen, mikä tarkoitti samalla hankalaa sisäportaiden rakentamista ja käytävien (esim. B251, B349) muodostamista pihasiipeen. Vanhat oviaukot G-portaaseen muurattiin umpeen ja uudet toteutettiin porrashuoneen päätyseinän linjaan.

NRT / 1989

NRT / 1989

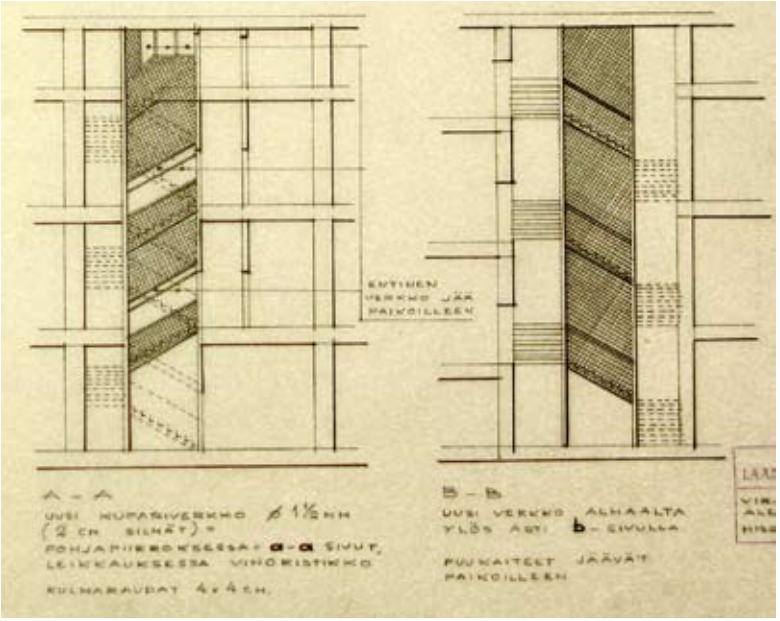

1964/Lääninrak. / Sen

1988 / NRT

Arkkitehti Heikki Elomaa suunnitteli ministeriön tilat kokonaisvaltaisesti, opasteita myöten.

2.9.3 Kauppa- ja teollisuusministeriön toimitilat ja E-portaan hissi 1960-luvun lopussa

1960-luvun lopussa suoritettiin Aleksanterinkatu 4-10 tilojen uudelleenkäytön järjestelyjä. Lääninhallitus jatkoi entisellä paikallaan Aleksanterinkatu 4-6:n tiloissa, mutta laajensi reviiriään vähitellen ensimmäisessä kerroksessa toimistosiipeen ja aina Helenankadulle saakka. Lääkintöhallitus sai uudet tilat Hakaniemestä, vasta valmistuneesta Ympyrätalosta ja sen tiloihin, lähinnä rakennuksen läntiseen päähän, 2. ja 3. kerrokseen modernisoitiin tilat Kauppa- ja teollisuusministeriölle. E-portaan toiseen kerrokseen sijoittui ministeriön ”Yleinen osasto” ja kolmanteen ”Teollisuusosasto”.[83] D-portaan toiseen kerrokseen ”Kirjaamo” ja kolmanteen ”Pienteollisuustoimisto”. Osa ministeriön tiloista asettui 3. ja 4. kerroksessa myös pihasiipeen (”Kaivostoimisto ja matkailuasiat”). Ministeriön ja Lääninhallituksen tilat lomittuivat siis toisiinsa.

Ministeriön muutos- ja kalustussuunnitelmat laati tapiolalainen arkkitehti Heikki Elomaa puhdaslinjaisesti ajan hengessä. Suunnitelmista ei löydy viitteitä historiallisen ympäristön erityisestä huomioimisesta, vaan ratkaisut ovat suoraviivaista ja tunnistettavaa 1960-lukua: laakaovia, kaksiaukkoisia teräslasiovia, teak- tai tammiviilutettuja kimpilevykalusteita, alaslaskettuja kipsilevykattoja ja Idmanin loisteputkivalaisimia.

Pääministeri Koiviston nk. ensimmäisessä hallituksessa (1968-70) oli kaksi kauppa- ja teollisuusministeriä (I ja II). Ministerien huoneet sijoitettiin Aleksanterinkatu 10 toiseen ja kolmanteen kerrokseen. Kolmannen kerroksen sisustussuunnitelman mukaan toinen ministerin huoneista sijaitsi Helenankadun ja Aleksanterinkadun nurkkahuoneen kohdalle (nyk. B310), jota laajennettiin Aleksanterinkadun suuntaan kaksi ikkuna-akselia käsittäväksi.[84] Kulku ministerin huoneeseen tapahtui sihteerin huoneen (B318) kautta. Aleksanterin kadun viereiseen, kolme ikkuna-akselia käsittävään huoneeseen sijoitettiin ministerin neuvotteluhuone (B308), johon oli käynti kerrosaulasta. Tästä aiheutui myös hankkeen suurin rakenteellinen väliseinämuutos, kun kantava 1½ -tiilen väliseinärakenne (1915) purettiin ministerin huoneen laajentamisen johdosta. Koska uudelle väliseinälinjalle ei saatu kannatusta toisesta kerroksesta, tehtiin väli- (2.-3. krs) ja yläpohjaan (3. krs – ullakko) teräsbetonipalkit ja välipohjaan 8 cm paksu teräsbetonilaatta korvaamaan poistettuja puupalkistoja.[85]

Toinen ministerihuone sijoitetiin toiseen kerrokseen, Helenan ja Aleksanterinkadun kulmahuoneeseen (B212), eli entiseen porvariskodin förmakiin, sijoittui ministeriön kansliapäällikkö ja sihteeri (B220). Tämän viereinen huone (B211), eli alun perin porvariskodin huoneista edustuksellisin (*salon*), varattiin ministerille ja sen yhteyteen sijoittui sihteerin huone (B210). Pihan

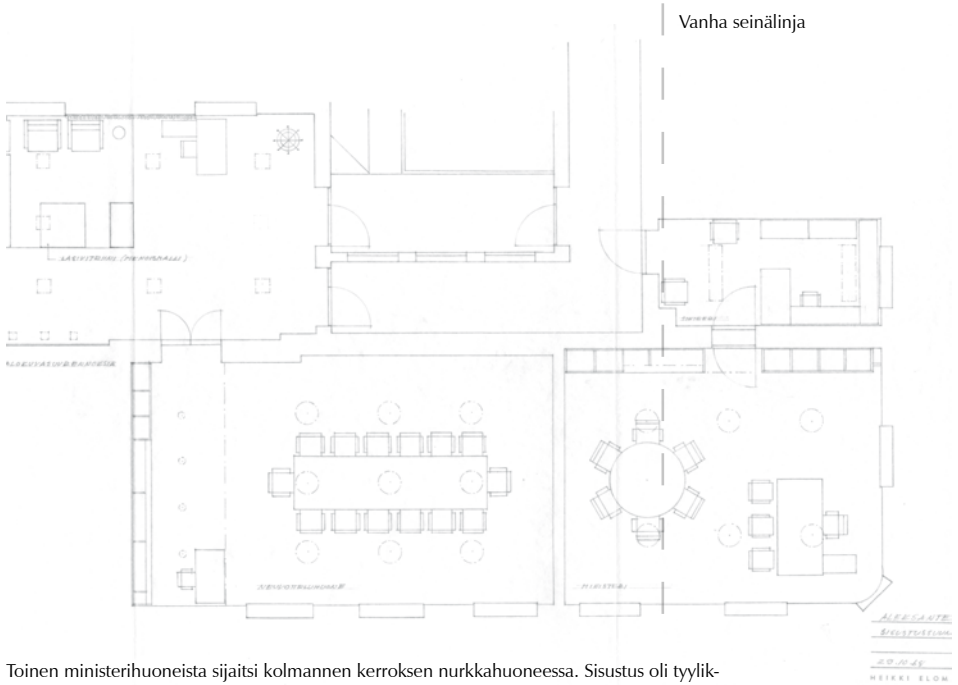

Toinen ministerihuoneista sijaitsi kolmannen kerroksen nurkkahuoneessa. Sisustus oli tyylikkään 1960-lukulaista: nahkaverhoillut neuvottelutuolit, tummaksi viilutetut kaapit ja pitkänukkainen karvalankamatto.

1968 / Elomaa/ Sen

1980-luvun puoliväli / NRT

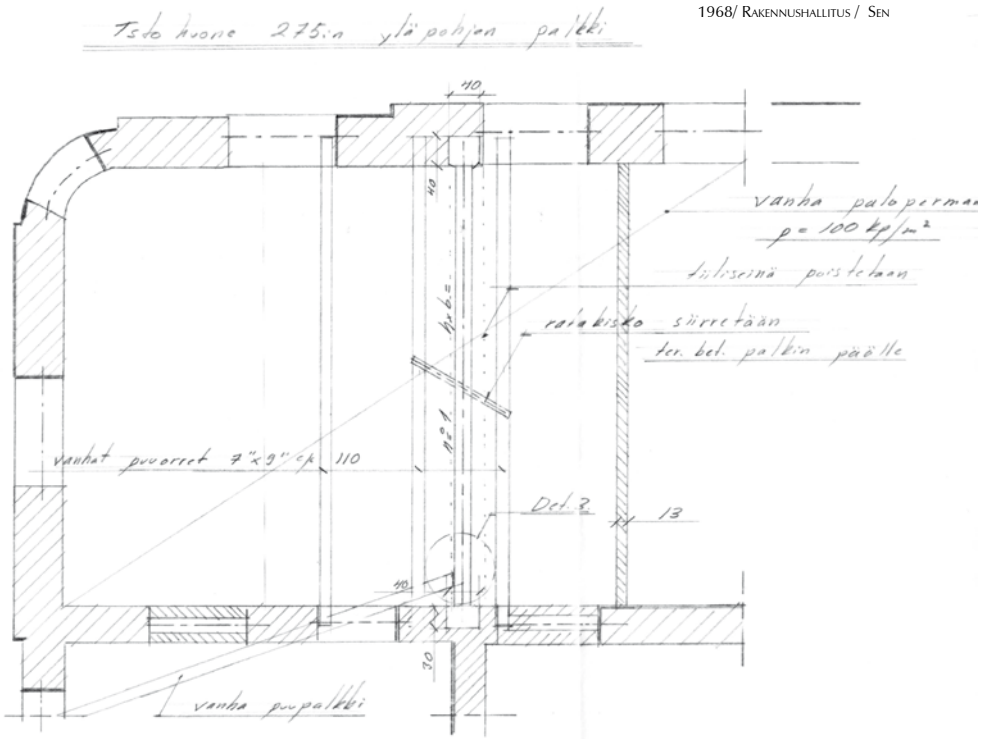

1968/ Rakennushallitus / Sen

Väliseinän siirtämiseksi jouduttiin tekemän suhteellisen mittavia tuentoja. Alapuoliseen välipohjaan tehtiin uusi teräsbetonipalkki ja sen varaan uutta välipohjaa hoikista betonilaattaelementeistä. Yläpohjaan tehtiin kantava betonipalkki, joka on nähtävissä ullakolla.

Vaikka arkkitehtisuunnittelusta vastasikin ulkopuolinen suunnittelija, tehtiin rakennesuunnittelu Rakennushallituksen toimesta.

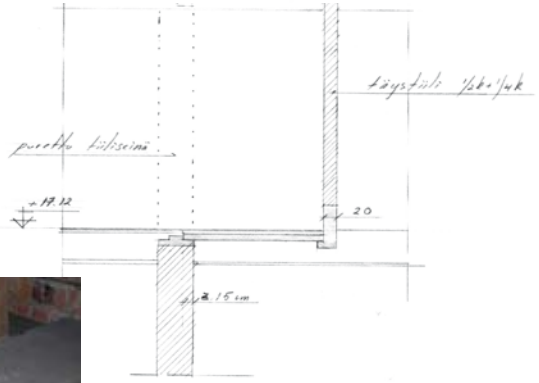

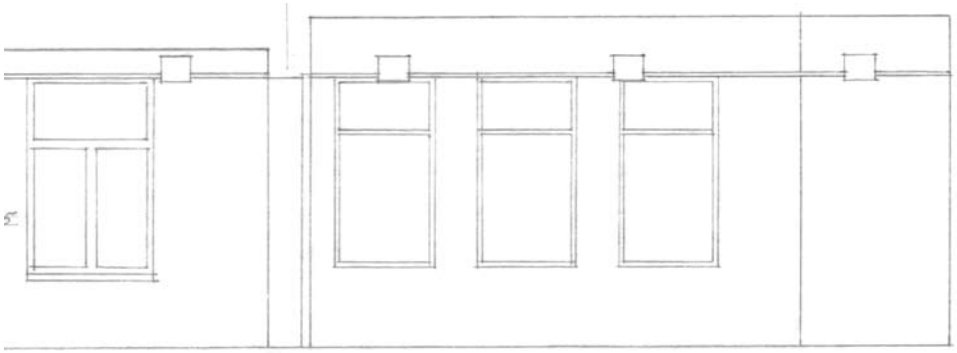

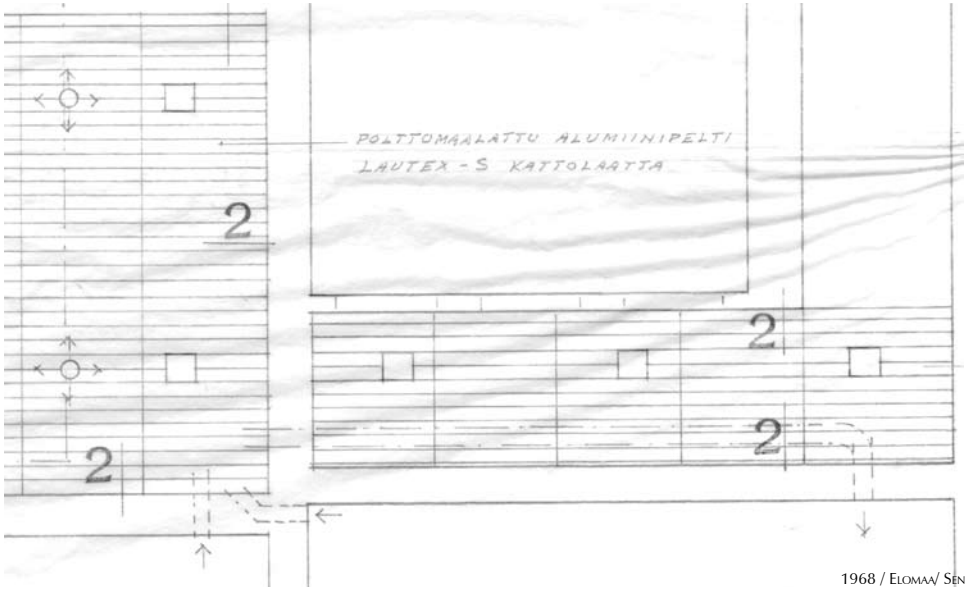

1968 / Elomaa/ Sen

Alumiinpeltiset Lautex-alakatot olivat aikakauden tyypillisiä ratkaisuja: eleetöntä ja virheetöntä, modulimittaista uutta pintaa, jolla vanha epämääräinen ja rosoinen rappaus voitiin peittaa. Alakattoon upotetut neliövalaisimet sijoitettiin oman rytminsä mukaan, tilojen vanhaa aukotusta ei pidetty lähtökohtaisena tekijänä.

puolelle E-portaan läheisyyteen sijoitettiin ministerin neuvotteluhuone (nyk. B235, B237). Tätä vastapäätä, Helenankadun puolelle entiseen porvariskodin ruokasaliin, sijoitettiin osastopäällikkö (B222) sihteereineen (B221). Muut Helenankadun puoleiset tilat varattiin erinäisille sihteeristöille ja konekirjoittajille sekä lounashuoneelle. Aleksanterinkadun puolen tilat taas varattiin AY-asian hoidolle ja kirjaamolle.[86]

Aleksanterinkatu 8-10 toisen ja kolmannen kerroksen aulatiloja ajanmukaistettiin arkkitehti Elomaan suunnitelmien mukaan. E-portaan läheisyyteen avattiin molemmissa kerroksissa pieni aula poistamalla väliseinärakenteita ja käytävien varsille toteutettiin kaksi uutta WC-tilaryhmää. WC-tilojen kohdalla välipohjarakenteita uusittiin korvaamalla puupalkistoja teräsbetonirakenteilla (nyk. B216).[87] Jossain määrin muutettiin toimistohuoneiden väliseinäjakoja, välioviaukkoja suljettiin ja uusia avattiin ja varustettiin koivuviilupintaisin laakaovin silloisten toimitilatarpeiden vaatimusten mukaan.[88] 1960-luvun muutoksen leimallinen piirre olivat kattojen alaslaskut, joita toteutettiin sekä Lautex-metallikasettijärjestelmillä käytävissä ja neuvottelutiloissa että kipsilevykattoina perustoimistohuoneissa. Arvokkaammat ja oletettavasti myös vanhemmassa muodossa säilyneet tilat pidettiin vanhoilla kattopinnoilla, ilman alaslaskettuja kattoja (mm. B202, B204, B210-212,B220-222).[89]

1980-luvun puoliväli / NRT

1980-luvun puoliväli / NRT

Arkkitehti Heikki Elomaan suunnitelma vuodelta 1968 KTM:n toisen kerroksen modernisoimiseksi. Helenankadun vanhan puolen huoneiden väliset ovet on muurattu umpeen ja huoneisiin on avattu käytäväovi. Uuden puolen kolmesta huoneesta on muodostettu uusi neuvottelutila. D- ja E- portaan alkuperäistä umpinaista porrashuonetta on muokattu uusin rautalankalasi-ikkunoin ja -ovin.

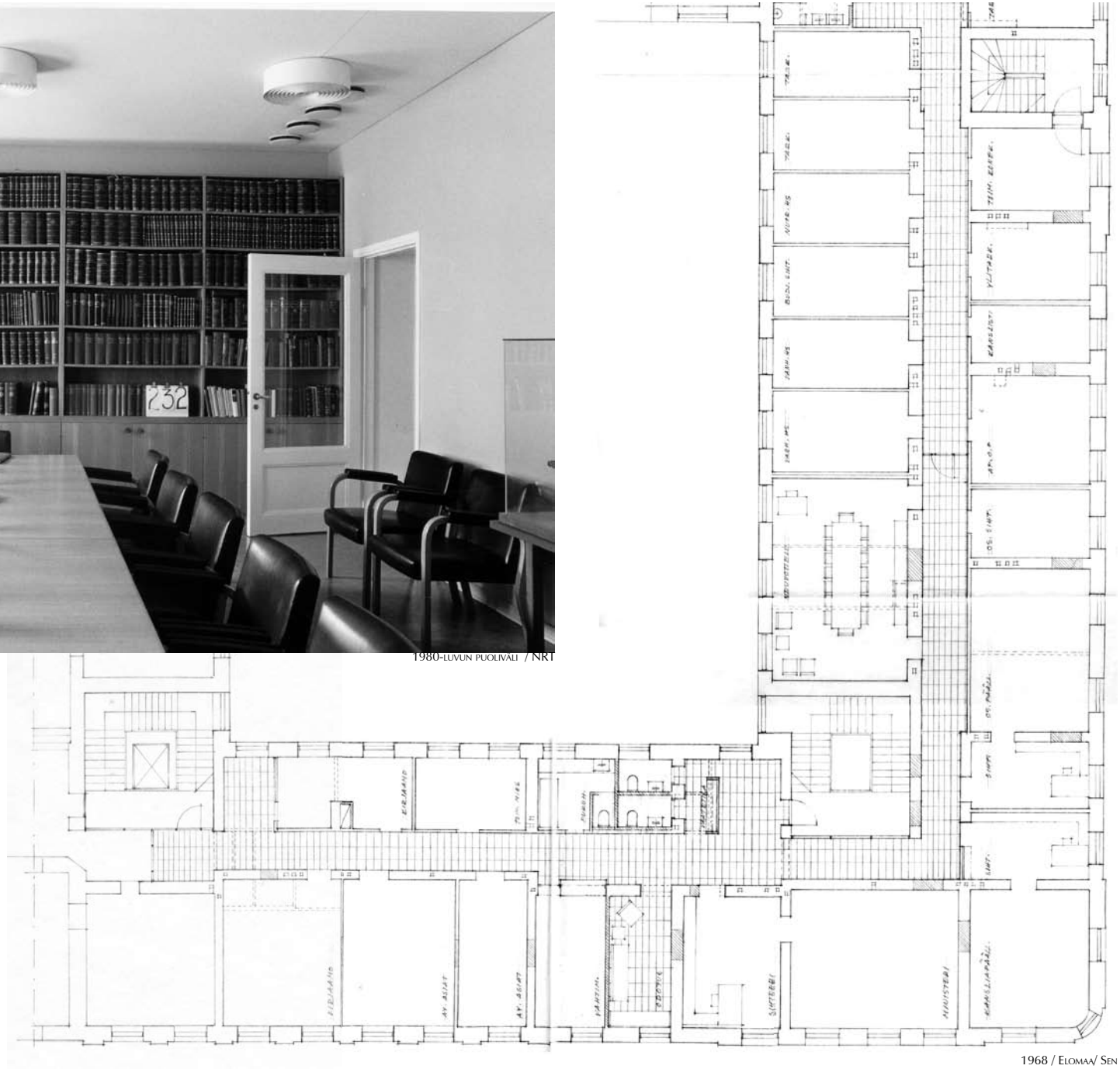

1968 / Elomaa/ Sen

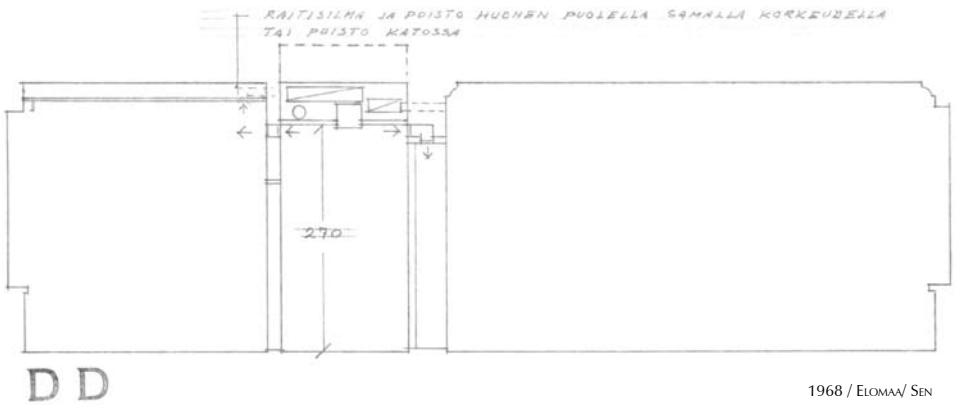

1968 / ELOMAA/ SEN

Käytäväpuhallus oli 1960-luvulla hyvin yleinen koneellisen ilmanvaihdon ratkaisu. Valtaosa asennuksista voitiin sijoittaa alaslaskettuun käytävään ja sen välittömään läheisyyteen huonetiloissa.

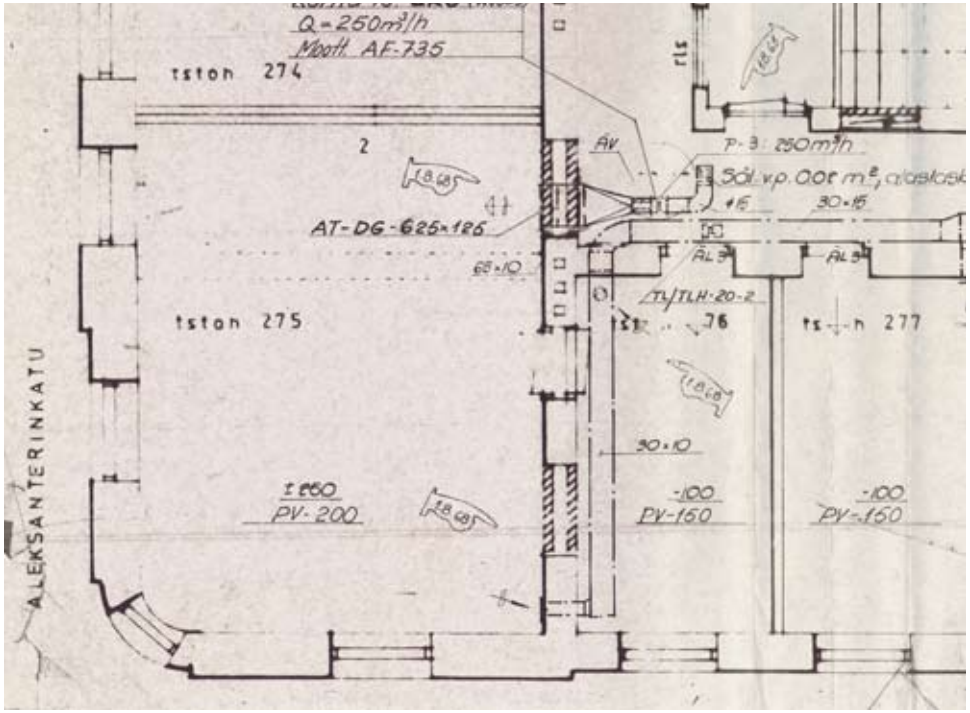

1968 / GRANLUND/ SEN

Aleksanterinkatu 8-10 koskevat uudistustyöt toivat mukanaan myös koneellisen ilmanvaihdon. Insinööritoimisto Olof Granlundin suunnitelmissa todetaan, että ”rakennus varustetaan lämmitetyn ilman sisäänpuhalluksella ja koneellisella poistolla.”[90] Ilmanvaihdon periaatteena oli ns. käytäväpuhallus, jossa käytävätiloihin puhallettiin lämmitettyä ilmaa, josta se ääniloukkujen eli äänieristettyjen lyhyiden kanavareittien kautta ohjattiin alipaineisiin toimistotiloihin. Muista tiloista poiketen neuvottelutiloihin puhallettiin ilma suoraan sisään.

Elomaan vuoden 1968 suunnitelmien mukaan Aleksanterinkatu 10 porrashuoneen (E) keskelle sijoitettiin hissi ja hissille rakennettiin osittain vesikaton yläpuolelle nouseva konehuone. Teräsrakenteisen hissikuilun pinnat tehtiin suunnitelman mukaan rautalankalasista. Hissin valmisti Valmet Lentokonetehdas Oy / Valmet-Schlieren ja suunnitelman mukaan kyseessä oli malliltaan ”henkilöhissi VS1959”.[91] Samalla uusittiin D- ja E-portaan sisäpihan suuntaan avautuvat korkeat ikkunanauhat, jotka oli rakennettu 1938 muutostyössä.[92]

Nykyinen B 307. 1960-luvun muutostöissä arvokkaampiin huoneisiin lattiamateriaaliksi tuli jälleen parketti.

1980-LUVUN PUOLIVÄLI / NRT

1989 / NRT

Elomaan suunitelmien mukaan D- ja E-portaan ikkunat uusittiin 1960-luvun lopulla, mutta toteuksesta ei ole varmuutta. Sisäikkunoiden rautalankalasi viittaisi tosin uusittuun lasitukseen. Ikkunat uusittiin joka tapauksessa uudestaan peruskorjauksen 1989-92 yhteydessä.

Alla: vuoden 1968 suunnitelmien mukaan E-portaan valokuiluun rakennettiin hissi, samaan tapaan kuin 1930-luvulla D-portaaseen. Ala-aulassa koko hissikaappi oli päällystetty jalopuuviilulla.

Oikealla: 1960-lukulaista muodonantoa asennusperiaatteita saniteettikalusteissa. LVI-suunnittelu Olof Granlund & Antti Oksanen 4.7.1968.

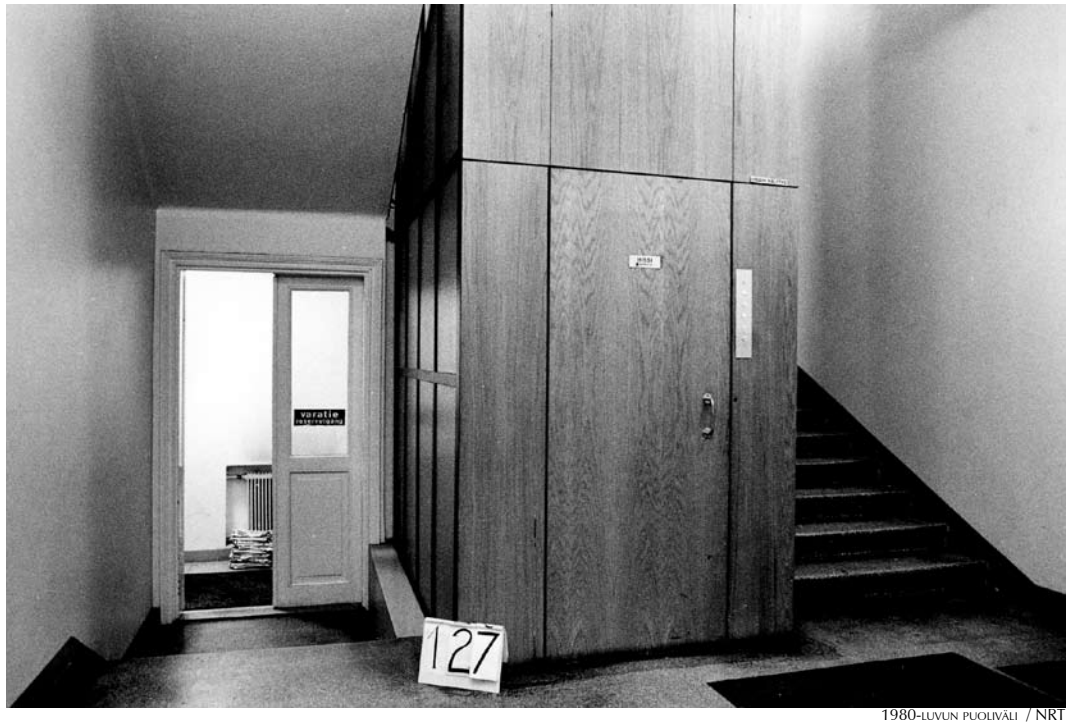

1980-luvun puoliväli / NRT

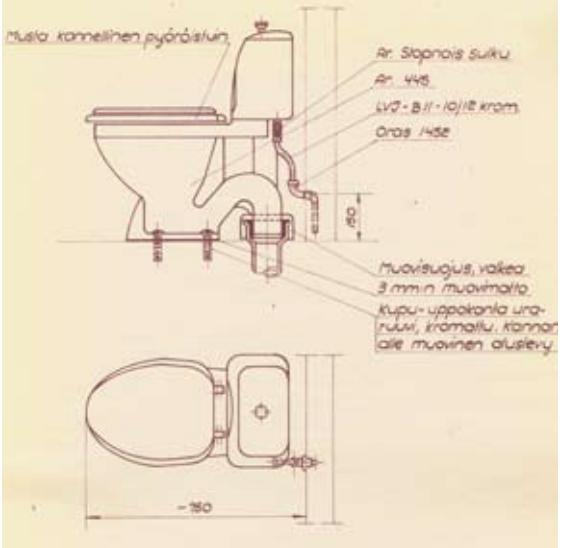

1968 / Granlund / Sen

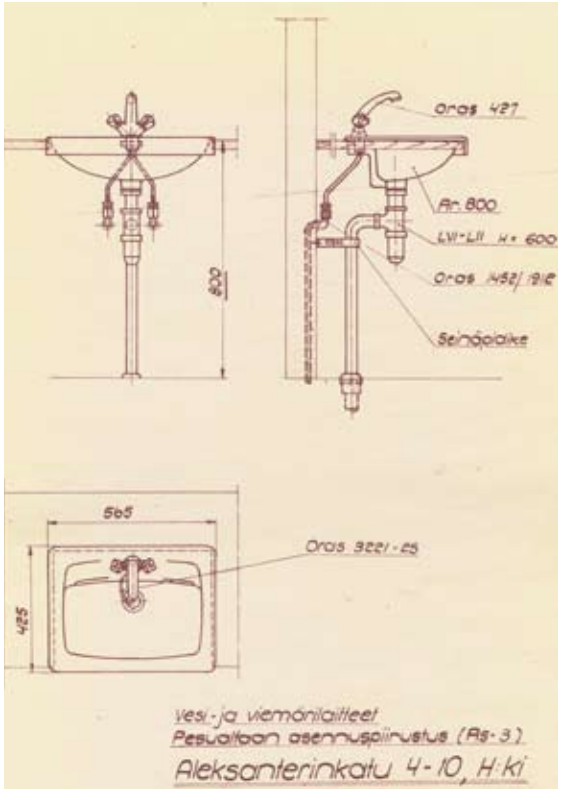

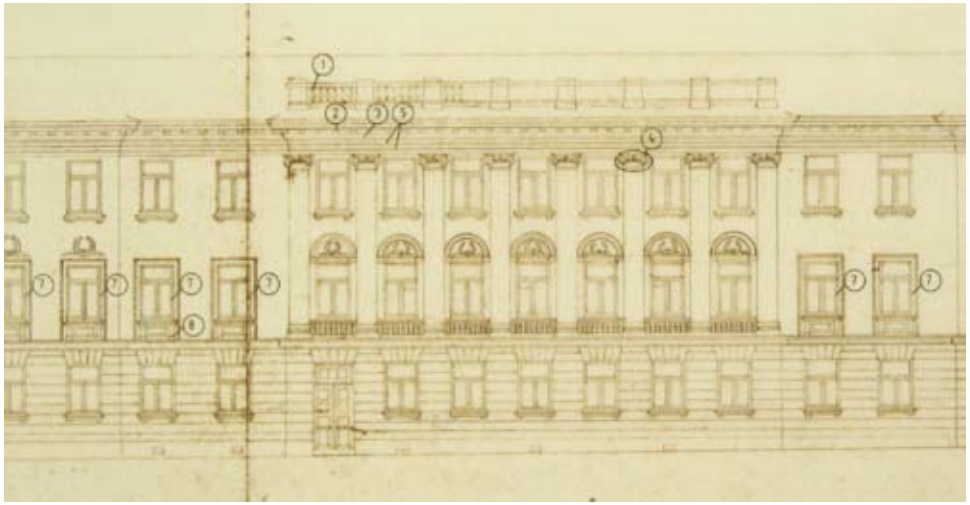

No	Korjattavat koristeet	Kokonaan uusitt. koris
1. Katolla oleva betoninen kaidetolppa	3 kpl	
2. Räystäskonsooli		132 kpl
3. Konsoolien alla oleva koristelista	70 jm	10 jm
4. Pilasterin yläpuolella oleva koriste	7 kpl	1 kpl
5. Koristenauha räystään alapuolella	75 jm	5 jm
6. Ikkunoiden yläpuolella oleva seppelekoriste	13 kpl	2 kpl
7. Ikkunoiden reunoilla oleva koristenauha	100 jm	10 jm
8. Ikkunoiden alapuolella olevat konsoolit	39 kpl	29 kpl

Julkisivujen kunnostamista varten laadittu kipiskoristeiden kartoitus. 30.11.1983 /Rakennushallitus

2.9.4 Saunasuunnitelma 1973

Vuodelta 1973 on kaksi suunnitelmaa saunan rakentamisesta Aleksanterinkatu 4-10:een. Näiden kalustepiirustusten perusteella ei käy kuitenkaan ilmi mihin tiloihin saunat (2 kpl) oli suunniteltu rakennettavan, mutta kookkaista ikkunoista päätelleen sijoitus on ollut maanpäällisissä kerroksissa.[93]

2.9.5 Julkisivujen kunnostus 1984

Vuonna 1984 suoritettiin katujulkisivujen osittainen kunnostustyö. Urakkaan sisältyivät kipsikoristeiden korjaukset, katujulkisivujen osittaiset rappauskorjaukset ja maalauskunnostus, joista Uudenmaan piirirakennustoimisto laati työselitykset. Museovirasto totesi lausunnossaan 1984, että *"rakennuksessa suoritetaan parhaillaan alkuperäisen rappauksen osittaista poistoa ilmeisesti tarpeettoman voimakkain menetelmin."*[94] "Alkuperäisellä" tarkoitetaan tässä 1915 ja/tai 1938 muutostöiden yhteydessä tehtyjä julkisivupintoja.

Julkisivujen entistämistyöselityksen perusteella urakkaan kuului vaurioituneiden osien sileä-, harkko- ja listarappausta, kaikkien julkisivun vesipellitysten ja syöksytorvien uusiminen ja räystäspeltien osittainen uusiminen (aiempi uusimissuunnitelma oli vuodelta 1970).[95] Työselityksen perusteella uuden laastin suhteutukset olivat pohjustuksessa Signal-laasti KS10/90/300 (4mm), täytössä KS35/65 (4 mm) ja pinnassa KS50/50.[96] *"Virastotalo Aleksanterinkatu 4-10, katujulkisivujen maalaustyöt"*[97] -selityksessä annettiin kaksi vaihtoehtoa julkisivujen peruspintojen maalaamiselle: joko kalkkimaalilla tai Kiselit-silikaattimaalilla. Muistiossa 6.8.1984 paikalla pidetystä julkisivukatselmuksesta todetaan, että seinän perusväriksi rakennuksissa 6-10 valittiin Monicolor 6935. Vuonna 1938 muokattu julkisivun osa Aleksanterinkatu 4:ssä erotettiin pienellä sävyartikulaatiolla: julkisivujen 1. kerroksen väriksi valittiin samainen 6935 mutta 2.-3. kerroksen sävyksi vaaleampi 6960.[98]

Kipsikoristetyöselityksen mukaan vuoden 1984 urakka käsitti koristeiden korjauksen tai osittaisen uusinnan sekä kipsikoristeiden kiinnitysten parantamisen ruostumattomia sidelankoja käyttäen.[99] Uusien kipsien pintakäsittelyksi työselityksessä määrättiin pohjustus n. +50 C-asteiseksi lämmitetyllä seoksella, jossa maaliöljyyn sekoitetaan öljymaalia 10%, tärpättiä 15% ja serotiinä 4%. Maalaustyöselityksen mukaan maalaus tehtiin LIN-öljymaalilla. Urakan suunniteltu laajuus käsitti oheisen taulukon mukaiset työt.[100]

Näin jälkeen päin hilpeyttä herättävä on ajatuksen tasolle jäänyt, mutta aikanaan vakavasti pohdittu ratkaisu korvata karniisilistan huonokuntoiset kipsivaloskonsolit muovirakenteisilla konsoleilla. *"Perusteluna ehdotukselle esitetään, että kipsirakenteiset konsoolit ovat pudotessaan*

tappavan vaarallisia ohikulkijoille. (…) *Ehdotettu muovirakenteinen konsooli olisi niin kevyt, että se jäisi irrotessaan turvaketjun varaan ja pudotessaankin se olisi vaaraton.* (…) *Piirirakennustoimisto tarkistaa julkisivujen kipsikoristeet vuosittain, silti koristeita ja niiden osia putoilee etenkin talviaikaisten vesisateiden aikoihin kadulle satunnaisina aikoina.*"[101]

Urakkaan kuului myös Mariankadun puoleisen sisäänkäyntikatoksen, teräsbetonisen lipan vesieristyksen uusiminen, jossa suunnitelman mukaan vanha asfalttikerros poistettiin ja korvattiin hitsatulla bitumikermirakenteella ja sen päällisellä 60 mm pintabetonivalulla kallistuksineen. Julkisivujen kunnostusurakoinnin suoritti 1984 "Rakentajat Ky Jean Lepistö".

Ikkunoiden kunnostussuunnitelmia

Vuonna 1980 Uudenmaan piirirakennustoimiston suunnitteluosasto laati suunnitelmat virastotalon ikkunoiden uusimisesta.[102] Suunnitelmassa T-karmillisten ikkunoiden (126x205) puiteprofiilit on piirretty koristeellisina (vanhaa mallia mukaillen) ja ikkunatyyppinä on perinteinen sisään-ulos-aukeava. Suunnitelma ei kuitenkaan tällöin toteutunut. Vuonna 1985, julkisivukunnostuksen (1984) jälkeen ja koko kiinteistön peruskorjaushankeen valmistelun jo alettua, tilattiin arkkitehdit Kasnio-Häröltä ikkunoiden inventointi sekä uusi erillissuunnitelma ikkunoiden kunnostamisesta, oletettavasti kyse on ollut vain vanhempien rakennusosien ikkunoista. Inventoinnin yhteenvedossa todetaan, että rakennuksen 259 ikkunasta valtaosa, 234 kpl, on nk. T-karmi-ikkunoita, joissa on vaakayläruutu ja kaksi välikarmitonta pystyruutua. Osa ikkunoista on sisään-sisään aukeavia (NRT:N litteroinnissa tyyppi F1), osa sisään-ulos aukeavia (F2). [103] Rakennuksen historiallinen monisäikeisyys ilmenee siinä, että näiden kahden tyypin esiintyminen ei ole aukottoman loogista. Esimerkiksi A6:ssa esiintyy voittopuolisesti tyyppiä F2, mutta satunnaisesti myös tyyppiä F1. Suunnitelmassa ehdotettiin lopulta ikkunoiden uusimista välikarmittomalla sisään-sisäänaukeavalla T-ikkunalla, mutta hanketta ei kuitenkaan ryhdytty toteuttamaan.[104] NRT:n vuoden 1988 rakennusselityksessä päädyttiin lopulta säilyttävään ratkaisuun: *"entiset kaksinkertaiset puuikkunat säilytetään ja vanhat ikkunarakenteet korjataan ja täydennetään."*[105]

Konsoleiden toteuttaminen muovirakenteisina ei toteutunut, vaan konsolit ovat edelleen perinteisesti kipsiä. Kipsikoristeita kunnostettiin ja kiinnityksiä tarkistettiin kesän 1984 julkisivukunnostuksessa sekä peruskorjauksen jälkeisen 1993 rupeaman yhteydessä. Nykytila kuva 2010 / Okulus.

Jo 1980-luvun alussa käynnistyi ikkunoiden kunnostukseen tähtäävä tutkimus ja suunnittelu. Uusimisen ja kunnostamisen puolia tutkittiin pitkään ja hartaasti ja vasta peruskorjauksen yhteydessä päädyttiin ikkunoiden laajaan kunnostustyöhön. Kuvan suunnitelma vahojen rakennusosien ikkunoiden uusimiseksi vuodelta 1981, suunnitelma laadittu Rakennushallituksessa.

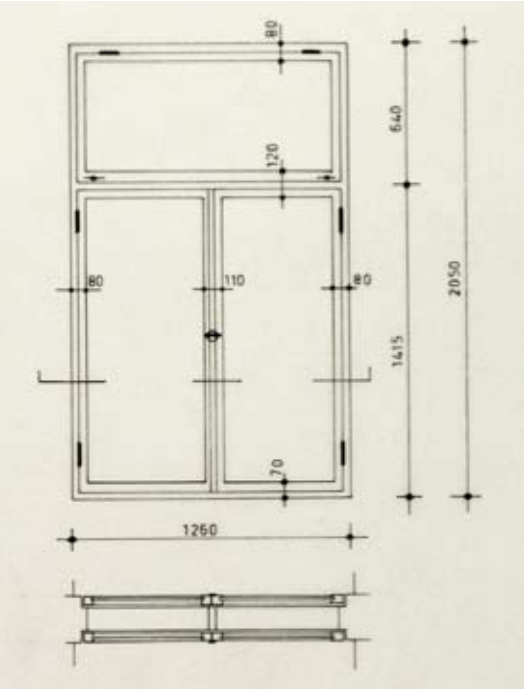

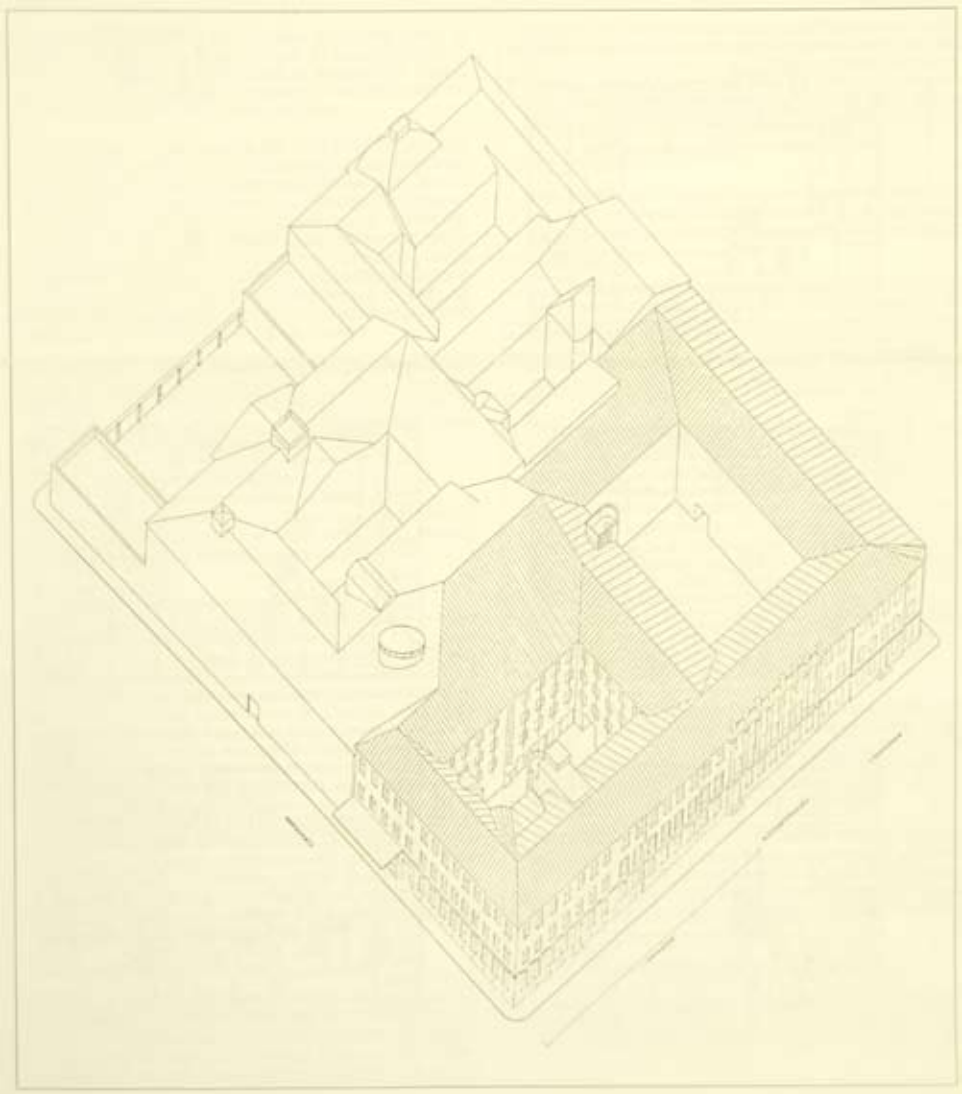

Kauppa- ja teollisuusministeriön peruskorjaushankkeen 1-vaiheen esitttelyjulkaisun kansikuva 1987 (?). MV Rho.

3 Peruskorjaus 1989-92

3.1 PERUSKORJAUSHANKE

3.1.1 Yleistä

Samaan aikaan kun Aleksanterinkatu 4-10 laajamittainen katujulkisivujen kunnostus oli työn alla, ryhdyttiin valmistelemaan suurempaa hanketta koko talon peruskorjaamiseksi. Valtiovarainministeriö oli 11.2.1982 päättänyt osoittaa kiinteistön kokonaisuudessaan kauppa- ja teollisuusministeriön käyttöön. Rakennushallitus käynnisti marraskuussa 1984 hankkeen perustamis- ja esisuunnittelun arkkitehti Marjatta Erwen johdolla.[106] Kauppa- ja teollisuusministeriön eli koko kiinteistön tulevan käyttäjän edustajaksi valittiin työryhmä, johon kuuluivat puheenjohtajana ministeriön kansliapäällikkö Bror Wahlroos ja jäseninä Onni Juva, Erkki Palmqvist, Lasse J. Sainio, Osmo Haltia ja Mirja Hynönen.[107] Antikvaarisesta valvonnasta vastaavan Museoviraston edustajina olivat tutkija Irma Lounatvuori ja arkkitehti Marja Ivars sekä konservaattori Pentti Pietarila. Kiinteistökokonaisuus Aleksanterinkatu 4-10 oli suojeltu valtioneuvoston 18.9.1980 tekemällä päätöksellä, asetuksella valtion omistamista rakennuksista.

Peruskorjauksen rakennussuunnittelijaksi Rakennushallitus valitsi aiempien hyvien kokemusten perusteella Arkkitehtitoimisto Nurmela-Raimoranta-Tasan. Hiukan aiemmin valmistunut Kuvataideakatemian peruskorjaus oli vakuuttanut Erwen NRT:n toimiston kyvykkyydestä toteuttaa paitsi uudistavia rakenteita myös herkällä kädellä tehtyä korjausta.[108] Hankkeen erikoissuunnittelijoita olivat insinööritoimisto Harry Pyykkö Oy (RAK), LVIS-Hepacon Oy (LVI), Nurmi Ky (SÄH), Kareg Ky (GEO) ja Gretel Hemgård (MARK). Lisäksi Rakennushallituksen omana suunnitteluna tehtiin ”1930-luvun osan” sisustussuunnittelua, lähinnä sisustusarkkitehti Markku Norsin toimesta.[109] Peruskorjaushankkeen aloittaneen pääurakoitsijan tehtyä konkurssin, valittiin työtä jatkamaan 7.5.1990 Rakennusliike Aaltola & Haapasaari Oy. Aliurakoitsijoina toimivat mm. LVI J. Marjamaa Ky, Vihannon Sähkö Oy ja Maalausliike Vilén & Syrjänen Oy.[110]

Peruskorjaushankkeen käynnistivät toisaalta Lääninhallituksen tuleva muutto uusiin tiloihin Pasilaan vuonna 1988, toisaalta kauppa- ja teollisuusministeriön tilan puute. 1980-luvun alkupuoliskolla ministeriö oli asettunut peräti kahdeksaan eri rakennukseen Helsingin keskusta-alueella. Hankesuunnitelmassa katsottiin , että ministeriön toiminnan kannalta oli edullista ja tarkoituksenmukaista sijoittaa se valtion omistamiin tiloihin keskusta-alueella. Alusta lähtien oli tosin tiedossa, että koko KTM:n toimintaa ei kiinteistöön saada mahtumaan, mutta lopulta ainoastaan energiaosasto jouduttiin sijoittamaan erilliseen rakennukseen.[111] Hankesuunnitelmassa

todettiin, että korjaustyöt alkavat välittömästi Lääninhallituksen muutettua pois rakennuksesta ja että työ suoritetaan kaksivaiheisena. Näin ministeriö saattoi toimia olemassa olevissa tiloissaan Aleksanterinkatu 8-10:ssä ja siirtyä A4 - A6:n puolelle tilojen kunnostuksen valmistuttua, kun taas peruskorjaus käynnistyi A8 - A10:ssä. [112]

Peruskorjausta ryhdyttiin suunnittelemaan korkeasuhdanteen aikana, mutta 1990-luvun puolivälissä talous kääntyi dramaattisesti alamäkeen. Valtiollinen rakennuttaja saattoi kuitenkin jatkaa työtä määrätietoisesti ja rakentamiskustannusten laskiessa saatettiin käsityövaltaisia työsuorituksia jopa hiukan lisätä. Esimerkiksi kattojen konservointia pystyttiin tekemään suunniteltua useammassa huoneessa ja puusepän työnä toteutettujen huonekalujen kustannukset pysyivät kohtuullisina. [113] Koko hanke valmistui 1992.

3.1.2 Laatutavoitteet

Rakennushallituksen tapaan tiloille määriteltiin käytössä ollut laatuluokitus: II-luokkaan kuuluivat rakennustaiteellisesti arvokkaat tilat, III-luokkaan muut tilat ja IV-luokkaan varastotilat. Valtion huoneenrakennustoiminnalla oli oma laatuluokitusjärjestelmä (luokat I-IV): *"Toisessa laatuluokassa edellytetään julkisivujen ja yleisölle tarkoitettujen tilojen suunnittelussa yksilöllisyyttä, mutta muuten käytetään ko. tyyppisen rakennuksen tavanomaista standardia, materiaaliin nähden sallitaan erikoisvaatimuksia pääasiassa kestävyyden kannalta, taideteollisuusalojen asiantuntijoita saadaan käyttää rajoitetusti, mutta muuten pyritään tavanomaisiin rakenteisiin ja laitteisiin. Tähän luokkaan kuuluvat läänien hallintorakennukset ja korkeakoulujen päärakennukset sekä niihin verrattavat."*[114] Hankesuunnitelmaan kirjattiin lisäksi rakennussuojelullisina tavoitteina *"pidentää alkuperäisten tilojen säilyttämistä ja palauttamista, etenkin kauppias Sederholmin talon edustustiloissa Aleksanterinkatu 6:n toisessa kerroksessa ja Aleksanterinkatu 10 – Helenankatu 5 kulmatalon toisessa kerroksessa. 1800-luvun lopun korjaus- ja uudistustöiden yhteydessä tehtyihin kiinteän sisustuksen yksityiskohtiin, kuten oviin, jalka- ja kattolistoihin sekä pintakäsittelyihin tulee nyt tehtävässä korjaustyössä suhtautua konservoiden."*[115]

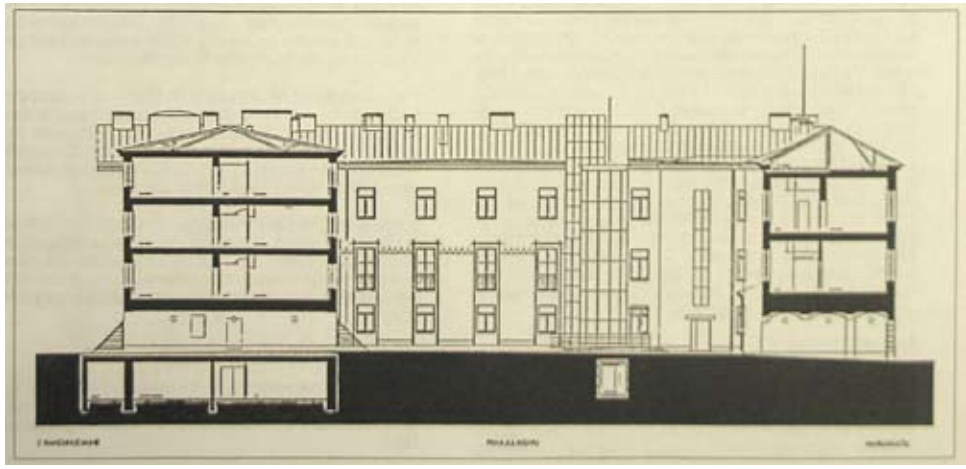

Kauppa- ja teollisuusministeriön peruskorjaushankkeen 1-vaiheen esitttelyjulkaisun leikkaus 1987 (?). Keskeiset muutokset ovat hahmotettavissa: lasinen hissi-porras-torni; ranskalaiset parvekeikkunat ja niiden koristeelliset kehysrakenteet; maanalainen yhdyskäytävä. MV Rho.

A6:n toisen kerroksen odotusaula rakenteilla 1990 (?). MV Rho.

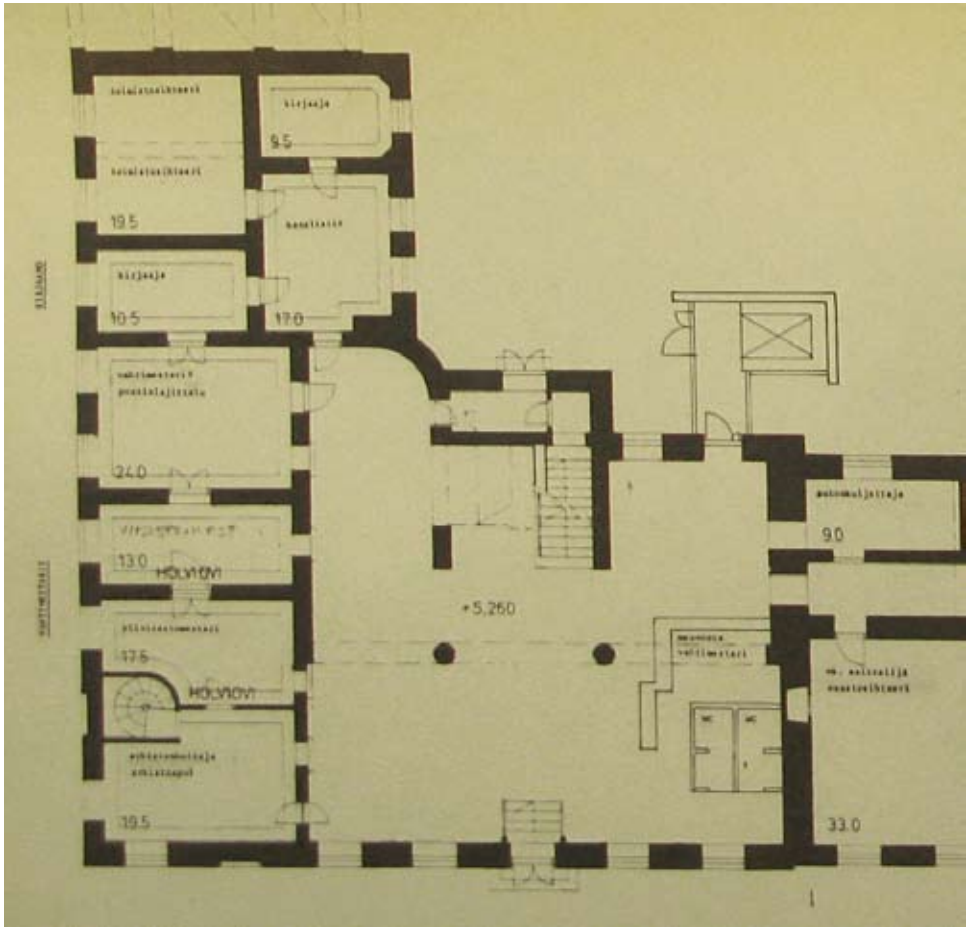

Ote NRT:n 15.5.1985 päivätystä esiluonnoksesta, A-portaaan pääaulasta. Pihan puollelle on esitetty hissitorni siltamaisella rakenteella liitettynä vanhaan osaan. MV Rho.

3.1.3 Uudistustavoitteet

Hankesuunnitelmaan kirjattiin mm. seuraavia tavoitteita peruskorjaustyölle:

- Kellaritilojen madaltaminen ja pohjavahvistus tarvittavilta osin
- Ikkunoiden ja ovien kunnostus ja korjauskelvottomien uusiminen vanhan mallin mukaisilla
- Lattiapintojen päällystys B-luokan palonsuojauslevyllä ja linoleum-matolla
- Vanhojen parkettilattioiden kunnostus ja uusien tekeminen, mikäli huonetilan luonne sitä edellyttää
- Seinien ja kattojen kangastus tarpeen mukaan ja maalaustyöt
- Historiallisesti arvokkaiden tilojen entistämismaalaustyöt ja tapetoinnit väritutkimusten perusteella
- Peltikatteen uusiminen vanhan mallin mukaisesti
- Ullakon lämpöeristyksen parantaminen
- Koneellisen ilmanvaihdon konehuoneiden rakentaminen ullakolle
- Hissien kunnostus ja uuden hissin rakentaminen
- Keskuslämmityslaitoksen teknisten laitteistojen purkaminen
- Lämmitys-, vesi- ja viemärijärjestelmien uusiminen
- Huonekohtaisen koneellisen tulo- ja poistoilmanvaihdon rakentaminen
- Sähköjärjestelmien uusiminen

3.1.4 Väritutkimus

Toukokuussa 1983 Salomon Wuorion maalaamo Oy teki suppean väritutkimuksen ja dokumentoinnin osasta Aleksanterinkatu 4-10 tiloja. Tavoitteena oli pistokokein selvittää mitä talosta on mahdollisesti löydettävissä. Tutkimuksia tehtiin A4:n ja A6:n toisen kerroksen Aleksanterinkadun puoleisissa huonetiloissa sekä A-portaan aulatiloissa. Tämä suppea väritutkimus toimi lähtökohtana sille, että kadun puolen ehjinä säilyneistä huonetiloista pyrittiin löytämään autenttisia lähtökohtia uusien interiöörien luomisessa. Maalaamo Gebhard Troyerin konservaattorit jatkoivat väritutkimuksen tekoa työmaan aikana ja antoivat suunnittelijalle huonekohtaista tietoa pintojen sävyistä. Syventävää tutkimusta tehtiin suuresta osasta kadun varren huoneita. Yleistäen voi todeta, että katoista ja kattolistoista oli löydettävissä kerroksia aina 1800-luvun alkupuolelle saakka. Edustavampien, aikanaan tapetoitujen huonetilojen seinäpinnoissa 1800-luvun jälkipuolisko ja 1900-luvun alku ei juuri ole ollut löydettävissä, koska 1930-luvun peruskorjauksen yhteydessä poistettiin vanhat tapettikerrokset. Rauman mukaan kattolistojen ja seinien värisuunnittelu perustui kyseisen huoneen väritutkimustuloksiin.[116] Maalaamo Troyer on säilyttänyt työhöän liittyvää tutkimusmateriaalia omassa arkistossaan.

3.1.5 Asemakaava ja tonttinumerointi

1989-92 peruskorjaushankkeen alkaessa tontti oli asemakaavan muuttamiseksi rakentamiskiellossa, joka oli alkanut jo 1970-luvulla. Vuonna 1988 vahvistettiin uusi asemakaava, joka käsitti laajan alueen Kruununhaan vanhaa kaupunginosaa. Leopardin korttelin käyttötarkoitukseksi tuli YH eli "hallinto- ja virastorakennusten kortteli" ja rakennukset varustettiin merkinnällä "sk" eli "valtion omistamien kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta annetun asetuksen mukaan suojeltava rakennus".

Aleksanterinkatu 4-10 tonttihistoria ja kokonaisuuden koostuminen erillisille tonteille rakennetuista neljästä eri-ikäisestä rakennuksesta näkyi kiinteistötiedoissa aina vuoteen 1988 saakka. 1860-luvulta periytynyt neliosainen ja päällekkäinen tonttinumerointi 3-3-4-1 (järjestyksessä Aleksanterinkatu 4, 6, 8, 10) muuttui 1970-luvun loppupuolella, muttei erityisen loogiseksi. Uusi numerosarja oli 7-6-4-2 (järjestyksessä Aleksanterinkatu 4, 6, 8, 10). Tämä numerointi poistui uuden asemakaavan myötä 1988 ja Aleksanterinkatu 4-10 yhdistyi tontiksi nro 9.[117]

3.2 ESISUUNNITELMA 1986 JA MUSEOVIRASTON LAUSUNTO 1987

Hankkeen esisuunnitelma valmistui 1986, jonka jälkeen valtiovarainministeriö vahvisti suunnitelman. Hankesuunnitelman esittelyssä NRT:n tekemiä uudistusratkaisuja kuvaillaan seuraavaan tapaan:

"Peruskorjauksen suunnittelun tavoitteena on ollut alkuperäisten huonetilojen säilyttäminen ja palauttaminen aikaisempaan asuunsa tutkimuksiin nojautuvien tietojen perusteella. Peruskorjaus tehdään tyydyttämään ministeriön tarpeita kymmeniksi vuosiksi eteenpäin. Näin ollen uusien tilojen on arkkitehtuuriltaan ja laadultaan täytettävä vaatimukset tulevaisuudessakin. Suunnitelman tuli olla joustava ja yleispätevä voidakseen ottaa vastaan ajan tuomat ennakoimattomat muutokset ministeriön toiminnassa.

Pääsisäänkäynti tulee olemaan Aleksanterinkatu 4:ssä, josta noustaan toiseen kerrokseen ministeriön tärkeimpiin neuvottelutiloihin, ministereiden ja kansliapäällikön virkahuoneisiin. Yleinen osasto sijoittuu Mariankadun sivustalle, teollisuusosasto ja yrityskehitysosasto keskivaiheille ja kauppaosasto Helenankadun sivustalle. Toimistohuoneet ovat keskellä olevan käytävän molemmin puolin. Näin syntyy väistämättä melko yksitoikkoisia käytävänäkymiä, joihin kuitenkin pyritään järjestämään paikoitelleen luonnonvaloa, väljempiä aulatiloja ja näkymiä ulos (…).

Lämmitysjärjestelmä, vesijohdot ja viemärit uusitaan ja rakennusten huonetilat varustetaan koneellisella ilmanvaihdolla"[118]

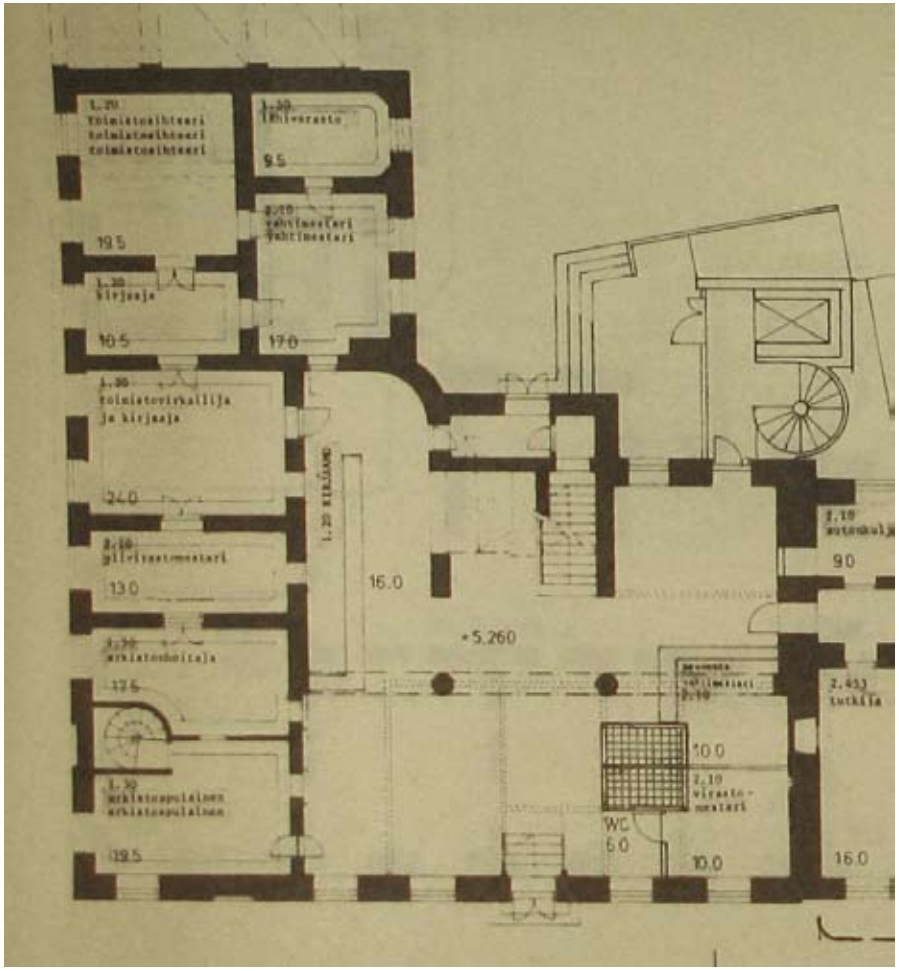

Ote NRT:n 2.6.1986 päivätystä toisesta esiluonnoksesta, A-portaaan pääaulasta. Suunnitelmassa hissitorniin on lisätty porras ja huoneiden käyttötarkoitukset ovat täsmentyneet. Kuten aiemmassa luonnoksessa WC-tilat (ristiviivoitus) ajateltiin sijoitettavan keskelle aulaa. MV Rho.

Hissi- ja porrastorni nykyasussaan. Viuhkamaisena avautuva katos on lisätty 2000-luvulla.

Alla: ranskalaiset parvekkeet A6:n toisen kerroksen odotusaulan kohdalla. 1930-luvun toimistosiiven ikkunoita rytmittävä metallitanko.

Museoviraston lausunnossa Rakennushallitukselle 6.8.1987 luonnehditaan NRT:n suunnitelmien perusteella hankkeen sisältöä seuraavasti:
"Suurimmat nyt toteutettavat muutokset ovat uusi hissi- ja porrastorni, kaksi maanalaista yhdyskäytävää, pääsisäänkäyntiaulan laajentaminen, Aleksanterinkadun suuntaisen osan 2. ja 3. kerroksen käytävien laajentaminen sisäpihoille avautuviksi auloiksi sekä Helenankadun pihasiivessä tapahtuvat tilauudistukset. (…) *Peruskorjaus säilyttää lähes koskemattomana ne harvat huonetilat ja yksityiskohdat, jotka ovat säilyneet alkuperäisinä. Muokkaamalla joitakin vähempiarvoisia huonetiloja on rakennuskompleksi saanut uutta sisäistä järjestystä ja oikeansuuntaista tilallista ilmettä."*[119]

3.3 JULKISIVUMUUTOKSET

Peruskorjauksen 1989-92 ulkoasun näkyvimmät muutokset tapahtuivat sisäpihoilla. Aleksanterinkatu 4:n kohdalle, pääsisäänkäynnin yhteyteen, rakennettiin sisäpihan puolelle rakennusrungon ulkopuolinen hissi-porrastorni. Konsepti oli sama mitä NRT oli käyttänyt Kuvataideakatemian peruskorjauksessa 1980-luvun alussa ja jota rakennussuojelun ja –restauroinnin asiantuntijapiireissä pidettiin ansiokkaana ratkaisutapana: uusi lisäys sai ja sen tuli näkyä kontrastisena lisänä vanhemman ympäristön rinnalla. Ratkaisumalli kirjattiin jo hankesuunnitelmaan: *"hissitorni rakennetaan rakennuksen ulkopuolelle betonirunkoisena ja metallilasiseinäisenä"*.[120] Uusi rakennusosa toteutettiin keveän ulkoasun periaatteita noudattaen teräs-lasirakenteisena ja osittain lasitiilipintaisena. Se ulotettiin maan alle ja yhdistettiin sisäpihan alittavalla käytävällä Presidentin linnan puoleiseen pihasiipeen palvelemaan myös kellaritiloja.

Sisätilamuutosten johdosta osa Aleksanterinkadun rakennusmassan sisäpihajulkisivujen T-karmi-ikkunoista korvattiin uusilla ranskalaisilla parvekeikkunoilla teräksisine pinnakaiteineen ja koristeellisine kehysrakenteineen, jolloin kerrosaulatiloihin saatiin arvokkuutta ja valoisuutta. 1930-luvun pelkistettyjen pihasiipien tasarytmiseen ikkunajakoon lisättiin arkkitehtoniset pystyaiheet, terästangot kaksiaukkoisten ikkunoiden keskiakselilinjoihin toisen ja neljännen kerroksen välille. Kuten Museoviraston lausunnossa asiasta todetaan, *"sisäpihojen julkisivuja elävöitetään pystyillä terästangoilla ja köynnösalustaksi tarkoitetuilla galvanoiduilla verkoilla"*.[121] Erityistä arkkitehtonista motiivia ikkunoita korostaville tangoille ei ole ehkä löydettävissä, vaan ne ovat rakennuksen nykyasussa ikään kuin muistutus erään aikakauden tavasta koristella julkisivua. Kuten Raimoranta myöhemmin tangoista kysyttäessä totesi: *"…no se nyt oli sitä."*[122] Museoviraston 1987 lausunnossa sisäpihojen muutosratkaisuja pidettiin yleisesti ottaen onnistuneina: *"julkisivumuutokset antavat sisäpihoille myönteisen lisän muuttamatta olennaisesti jo olevaa"*.

Pienehköjä ja nykyasussaan vaikeasti luettavia muutoksia tapahtui osassa pihaikkunoita, joiden 1930-luvun jakosuhteita muutettiin. Porrashuoneiden puiset vertikaalit ikkunanauhat korvattiin uusin teräsrakenteisin ikkunoin. Samalla porrashuoneiden C, D, E ja G pelkkään vaakajakoon perustuva ikkunajako muutettiin vastaamaan A-portaan1930-lukulaista pystyvälijaollista rytmiä. Myös A-portaan ikkunat uusittiin. Asuntosiiven ikkunat olivat ennen peruskorjausta 3-aukkoiset ja tiettävästi 1930-luvulta, vaikka ikkunoiden jako Vähäkallio / Välikankaan suunnitelmissa ei täysin vastaakaan olemassa olevia ikkunoita. NRT:n suunnitelmien mukaan asuntosiiven ikkunat uusittiin kaksiaukkoisina ja lisäksi ylimmän kerroksen ikkunoihin tehtiin välipuitteilla ristijaot. Pieniruutuiset ikkunat tuovat pihajulkisivuun tunnelman 1920-lukulaisuudesta. Toisaalta asuntosiiven muututtua toimistokäyttöön voi ikkunamuutoksen nähdä tämän käyttötapamuutoksen konkreettisena merkkinä. Uusille kaksiaukkoisille ikkunoille luotiin selvä 1930-luvun ikkunoista poikkeava muodonanto ikkunapellitysten kaartuvilla yksityiskohdilla.

Toimistosiiven 1930-luvun ikkunat saivat peruskorjauskessa tankokoristuksen ja porrashuoneen ikkunan jako muuttui tiheämmäksi. Tetraedri-ikkuna on samalla kellarin hätäpoistumisreitti.

Ikkunoiden pellityksen detaljointi kaarevine pelteineen poikkeaa 1930-luvun pellityksistä.

Yllä B-pihan asuntosiipi ennen 1989-91 peruskorjausta. NRT 1986.

Peruskorjauksessa toimistokäyttöön tulleen pihasiiven ikkunajaot muutettiin. Kolmiaukkoiset ikkunat korvattiin kaksiaukkoisilla ja ylin kerros pääteltiin välipuittein jaetuilla ikkunoilla; porrashuoneen 1930-luvun ikkunat korvattiin pieniruutuisella teräslasi-ikkunalla; parvekekaide uusittiin piikikkäämmäksi. B-pihalle sijoitettiin jätekatos, kuvassa harmaana autojen takana näkyvä muuri.

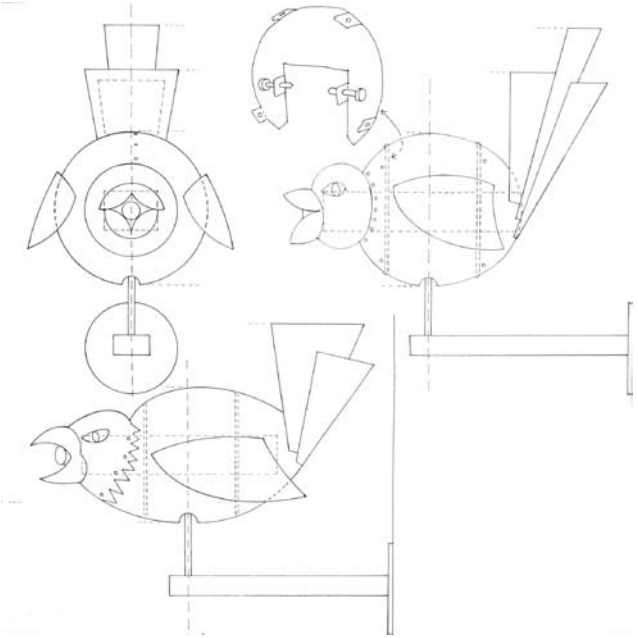

"Luonteeltaan ystävällinen" kanalintuhahmo eli peltikuorinen valvontakamera A-pihalle.

Pihat ja pihakaivot noppakivettiin peruskorjauksen yhteydessä.

Helenankatu ennen 1989-92 peruskorjausta. NRT 1986.

A10:n Helenankadun puoleisen rakennussiiven julkisivuosa, jota 1910-luvulla ei oltu kvaaderoitu, sai peruskorjauksessa 6-ruutuiset ikkunat.

Katujulkisivujen muutokset jäivät vähäisiksi, Aleksanterinkadun puolen katonlappeelta poistettiin lipputangot, jotka sijoitettiin ylemmäs katon harjalle. Osa sokkelikerroksen tuuletusluukuista Marian- ja Aleksanterinkadun puolella eli alkuperäisen Aleksanterinkatu 4:n kohdalla muutettiin ikkunoiksi, kun kellariin järjestettiin henkilökunnan sauna- ja virkistystiloja.[123] Helenankadun kirjasto-osan katujulkisivun vanhat T-ikkunat korvattiin kuusiruutuisilla julkisivupintaan asennetuilla ikkunoilla, ikään kuin kertomaan rakennuksen historiallisesta ulkoasusta ennen 1800-luvun loppua. Mariankadun puolen porttikäytävän portti uusittiin.

Kuten sisäpihojen julkisivujen "koristamisella", pyrittiin myös sisäpihojen peruspintojen parantamisella eroon liiallisesta vaatimattomuudesta. Asfalttipinnat korvattiin graniittinoppakiveyksellä ja eteläisten seinien alaosiin kiinnitettiin teräsverkot köynnöskasvien kiipeilyalustoiksi, nk. "saranoidut hetekat". [124] B-pihan luoteisnurkassa sijainnut lehmus jouduttiin kaatamaan piharakennuksen yhteydessä ja pihalle istutettiin myöhemmin uusi puu.

Sisäpihojen ja Aleksanterinkadun liikenteenvalvontakameroille haluttiin antaa myönteinen ulkomuoto, jonka johdosta kamerat saivat metalliset suojakuomut, jotka seppä valmisti Raimorannan ohjeiden mukaan.[125] Suunnitelmassa todetaan: "*Eri kuorirakenteet saavat poiketa toisistaan* (…) *Lintuhahmojen tulee olla luonteeltaan ystävällisiä. Piirustus esittää ohjeellisena äärimmäisyyksinä nokikanan- ja rastaansukuiset yhteisön jäsenet*".[126]

Peruskorjaushankkeen jälkeen, NRT:n vuoden 1993 suunnitelmien mukaan, Aleksanterinkatu 10:n ja Helenankatu 3:n väliseen palomuurijaksoon avattiin ikkunat 1. – 3. kerroksissa, jotta suunnitelman mukaisille KTM:n toimistohuoneille (B139, B250, B347) saatiin luonnonvaloa. Kiinteistöjen rajasta johtuen ikkunat toteutettiin paloa osastoivina A30-rakenteina.[127]

3.4 SISÄTILAMUUTOKSET

3.4.1. Yleiset tavoitteet

Sisätilamuutosten pääasiallinen tavoite oli avartaa ja väljentää aiempien muutostöiden synnyttämää käytäväverkostoa, joka oli perua sekä 1910-luvun yhtenäistämistoimista että 1930-luvun muutostöistä. Lisäksi 1960-luvun KTM:n peruskorjaus oli aikaansaanut standardisoitua toimistoympäristöä alaslaskettuine kattoineen, teräslasiovineen ja tammiviilukalusteineen, joka 1980-luvulla koettiin tunkkaisena ja arvottomana. Raimorannan sanoin rakennuksessa oli havaittavissa liiallista vaatimattomuutta.[128] Rakennusten "alkuperäisyyden" etsiminen myöhempien muutosvaiheiden alta ja historian esiin nostaminen olivat luontevia ja suunnittelijoita innostavia lähestymistapoja 1980-luvun rakennusrestauroinnissa. Peruskorjauksen rajapinta alkuperäisen eli suojeltavan ja myöhemmän eli poistettavan rakenteen välillä kulki likimain 1910-…1930-luvulla. Esimerkiksi kaikki 1930-luvun väliovet ja pintamateriaalit poistettiin, mutta 1930-luvun rationaaliset toimistohuonerivit olivat edelleen käyttökelpoisia ja ne säilyivät tilallisesti. Ajanmukaisuus toteutui näissäkin siten, että ovet uusittiin.

Ajallinen rajaus näkyi erityisesti rakennuksen sisätilojen vyöhykeajatteluna. Aleksanterinkadun suuntainen rakennuksien keskilinjan tienoilla kulkeva vanha sydänmuuri muodosti luonnollisen rajapinnan, jonka kadun puolelle sijoittuivat historiallisesti merkittävät, restauroitavat huonetilat ja pihan puolelle vapaammin käsiteltävät tilat. Tämän luontaisen arvoasetelman heijastuksia onkin se, että sekä 1910-luvun yhtenäistävä että 1930-luvun uudistava peruskorjaus on kaikesta huolimatta säilyttänyt kadun varren huonetilat muodoltaan lähestulkoon koskemattomina. Myös 1980-luvun suunnittelutyössä muurin eri puolille kehittyi siis "uusi puoli" ja "vanha puoli". Värisuunnittelu jaettiin saman periaatteen mukaisesti kahteen selvästi erilaiseen alueeseen. Vanhalla puolella päädyttiin palauttamaan katupuolen huonetiloihin historiallisia elementtejä mahdollisuuksien mukaan. 1930-luvun siipien, uudestaan muotoiltujen käytävätilojen sekä muiden aputilojen suunnittelussa käytettiin vapautuneesti 1980-90-luvun taitteelle ominaisia värejä, materiaaleja ja muotoja. Värien osalta uusissakin tiloissa pyrittiin tietoisesti rikkaaseen värimaailmaan.

Aleksanterinkadun suuntainen sydänmuuri jakaa tilat "uuteen" ja "vanhaan puoleen". Yllä "uuden puolen" ns. ministerin odotusaula (B214), jossa lattiassa kalkkikiveä, seinissä kiiltoöljymaalia, ranskalaiset parvekeovet luonnonkivikehyksineen ja osittain epäsuora keinovalaistus.

Alla "vanhan puolen" (entinen) ministerin huone (B204), jossa esiinotettuna vanha koristekattomaalaus, sävykkäitä kaseiinitemperalla maalattuja pintoja ja vanhoja / vanhan mallin mukaan teetettyjä peiliovia.

Esimerkki kolmannen kerroksen "uusrenessanssivärityksestä": A313, toimistohuone A4:n Mariankadun puolella. Uudelleen maalattu palokorjauksen yhteydessä 2008-2009.

Esimerkki toisen kerroksen "empirekauden värityksestä": B203, toimistohuone A8:n Aleksanterinkadun puolella.

Esimerkki ensimmäisen kerroksen "myöhäiskustavilaisesta värityksestä". Kaikki esikuvina käytetyt värit eivät välttämättä ole olleet samalta aikakerrostumalta.
B106, toimistohuone A8:n Aleksanterinkadun puolella.

3.4.2 Historiallisten tilojen interiöörit

Historiallisten kauppiastalojen keskinäisiä eroja tai leimallisia piirteitä ei ryhdytty poimimaan esiin kokonaisuuksina, vaan huonetiloja käsiteltiin yksikköinä ja toisaalta kerroksittain. Raimoranta on peruskorjausta koskevassa luonnehdinnassa todennut, että *"huoneet palautettiin seuraavassa esitetyn periaatteen mukaan kerroksittain aikaisempien tyylikausien asuun: ensimmäisen kerroksen huoneissa noudatetaan myöhäiskustavilaisen kauden värejä roiskemaalauksineen ja paneelikoristeluineen; toisessa kerroksessa, joka on perinteinen juhlakerros, on koristeellisten kattolistojen ja ovenkehysten ohella empirekauden värejä; kolmannen kerroksen huoneille on leimallista hieman myöhäisempi uusrenessanssiväritys."*[129] Raimorannan esittämä "palauttava" ratkaisu on nähtävä lähinnä periaatteellisena ideana löytää rakennuksen väritykselle soveltuvia ja inspiroivia teemoja. Jos esimerkiksi tarkastellaan ensimmäisen kerroksen Aleksanterinkadun "vanhan puolen" tiloja voidaan havaita, että neljä huoneista noudattaa nykymuodossaan 1810-luvun pohjamuotoa, mutta muutoin tilat ovat joko 1890-, 1910- tai 1930-luvulla rakennetussa muodossaan, ja luonnollisesti läpikäyneet useita väritysratkaisuja aikojen saatossa. Näin ollen värityksen *palauttaminen* myöhäiskustavilaiseen asuun ei ole suoranaisesti mahdollista, mutta sitä ei 1989-92 peruskorjauksen värityksellä tavoiteltukaan. Raimoranta toteaa selostuksessaan: *"vaikka kullekin huoneelle laadittu värisuunnitelma on kompromissien tulos, muodostuu huoneesta toiseen avautuvien ovinäkymien kautta monivärisiä tilasarjoja, jotka muistuttavat menneiden porvaristalojen tunnelmasta"*.[130] Historiallisen tarinallisuuden nimissä tehtiin myös pieniä rakenteisiin puuttuvia muutoksia. Esimerkiksi toisessa kerroksessa rakennusten A4 ja A6 väliin jopa lisättiin väliovet aksiaalisen huonesarjallisuuden aikaansaamiseksi.

3.4.3 Värisuunnittelu

Käytännössä tilojen värissuunnittelusta huolehti arkkitehti Tuula Rauma / NRT. Rauman mukaan värisuunnittelu osoittautui mittavaksi työksi, josta myöhemmin kyllä saatiin paljon kiitosta. Konservaattoreiden työn perusteella valittiin noin 80 värimallia, joista seuloutui 35 sveitsiläisen SAX:in maalitehtaan vakioväriä sekä 15 erikoisväriä käytettäväksi värisuunnittelussa. Katoissa käytettiin viittä vakiosävyä, ikkunasmyygeissä neljää. Ikkunasmyygit maalattiin periaatteessa seinäväriin, paitsi mikäli seinäväri oli erityisen tumma. Ovissa ja ovilistoissa käytettiin kolmea eri Monicolor –järjestelmän sävyä, ikkunoissa kahta ja jalkalistoissa kuutta.[131]

Rauma muisteli tehtyjen valintojen perusteita ja totesi suunnittelutyön olleen lopulta monisäikeisten muuttujien synteesi.[132] Valittavien aikatasojen osalta päätettiin noudattaa kerroskohtaista jakoa. Katutasossa käytettiin alimpia löydettyjä värikerroksia ja valinnoissa pyrittiin 1800-luvun alkupuolen ja kustavilaisen, osin tummahkon ja varsin murretun värimaailman käyttöön. Toisessa kerroksessa, historiallisessa pääkerroksessa, lähtökohdaksi päädyttiin ottamaan ana-

kronistinen, kahden esteettisesti erilaisen aikakauden samanaikainen esiin tuonti. Aleksanterinkadun puolen arvokkaimmissa huonetiloissa koristeelliset empiren kipsilistat olivat monessa huoneessa säilyneet, mutta samoissa tiloissa oli usein löydettävissä myös uusrenessanssin tummasävyiset kattomaalaukset. Näiden eri-ikäisyyden korostamiseksi kipsilistan ja kattopinnan väliin jätettiin varjoura. Seinäväreissä haettiin ensisijaisesti empiren voimakkaampia sävyjä muodostamaan kattolistojen kanssa historiallisesti uskottavaa kokonaisuutta ja tummemmat katot muodostivat itsenäisen elementin. Kolmannessa kerroksessa värisuunnittelun lähtökohdaksi valittiin jugendin ja 1900-luvun alkupuolen vaaleammat ja heleämmät värit.[133]

Historiallisten interiöörien seinien ja kattojen maalaustyössä käytettiin Sax Tempera kaseiinitemperamaalia sivellintyönä. 2. vaiheen työselityksessä maalaustyöstä todetiin mm.: *" Seinien värisävy ja tasaisuus tarkistetaan 1. maalauskerran jälkeen. Sävyä voidaan tarvittaessa paikalla vaalentaa 2. maalauskerralla. Värisuunnitelmassa määrätyllä värillä maalataan siis aina kahteen kertaan. … Katon, kattolista ja seinän väliset rajaukset esitetään huonekohtaisissa selostuskorteissa. Seinäpinta on joissakin huonetiloissa maalattu kahdella värillä, alaosan väri ikkunapenkin korkeuteen. Rajakohdassa on tummempia nauhoja 1-3 kpl. Nauhat maalataan aina alemman värin päälle… Kattolistat maalataan ensin katon värillä valmiiksi, jonka jälkeen koristemaalari maalaa listat erikoisväreillä ohuesti vaalean päälle niin, että lopputulos on kuultava. Samoin maalataan seinän nauhakoristeet kuultavasti valmiin nauhan päälle. "*[134]

Kaseiinitemperan orgaaniset aineosat aiheuttivat vuosien saatossa ennakoimattoman ongelman. Ilmeisesti lähinnä ulkopuolisen kosteuden vaikutuksesta itäpään ulkoseinien seinäpinnoissa käynnistyi kemiallinen reaktio tasoitteen ja maalin välillä. Vetonit-tasoite sisälsi luujauhoa, joka kosteassa ympäristössä reagoi maaliaineen kaseiinin kanssa ja tuotti ilmaan pistävän hajuista happoa (?). Ongelman poistamiseksi tasoite- ja maalipintoja jouduttiin kaapimaan pois kosteutta saaneista rakenteista. Pinnat kapseloitiin kemiallisesti ja maaliaineena käytettiin lateksia. Palon jälkeisen korjauksen 2008-9 yhteydessä seinissä ei enää käytetty temperamaaleja, vaan samoja sävyjä pyrittiin toteuttamaan lateksimaalein.

Kaseiinitemperamaalin sivellinlevityksenä tehty pinta on äärimmäisen kaunis. Tummatkaan värit eivät tunnu päällekäyviltä. 1989-92 peruskorjauksen tavoitteet aikaa kestävänä ja laadukkaana peruskorjaustyönä näkyvät edelleen B-puolen monin paikoin koskemattomina säilyneissä tiloissa. Pellavaiset verhot, puolikiiltävä ikkunapenkki ja täyshimmeä sävykäs seinä ovat edelleen kauniit vaikka ajan hammas onkin pintoja kuluttanut.

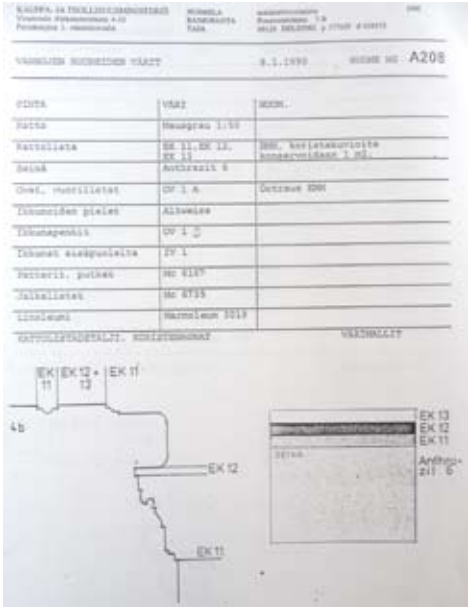

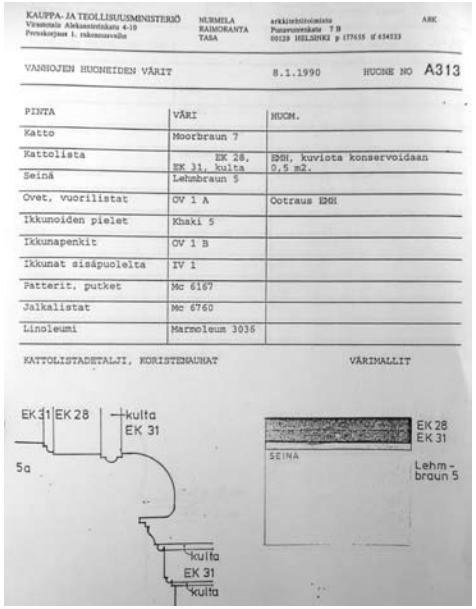

Toisen rakennusvaiheen rakennusselityksen otanta (1. vaiheen) vanhojen huoneiden koristemaalaustavasta (vrt. viereisellä sivulla)-.

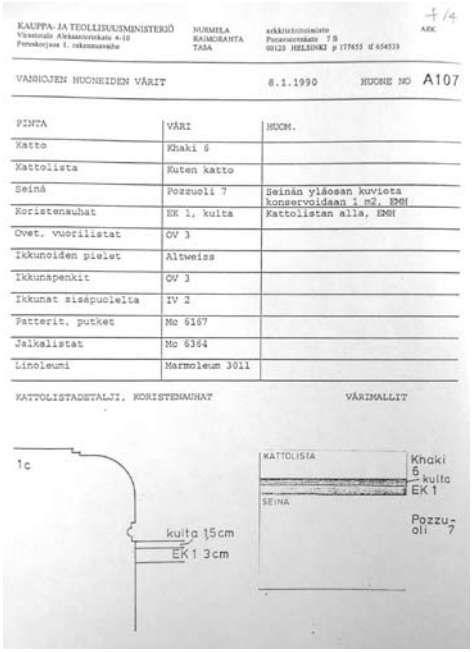

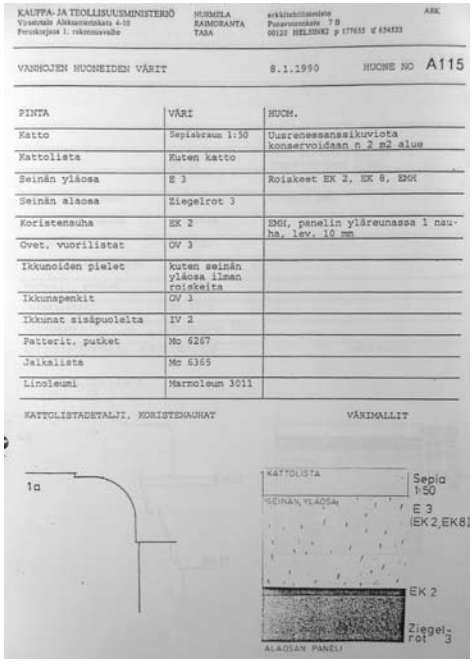

YLLÄ
D-porras

ALLA
Kerroskäytävien kattoihin toteutettiin epäsuora valaistusratkaisu. Osa käytävän "uuden puolen" toimistohuoneista toteutettiin teräs-lasirakenteisina seininä.

3.4.4 Uusia tiloja vanhaan runkoon

Aleksanterinkadun kadunvarsirakennuksissa avattiin erinäisiä auloja sisäpihan puolelle purkamalla vanhempia kapeita huoneita ja rakenteita. Kauppa- ja teollisuusministeriön edustavin odotusaula sijoittui toiseen kerrokseen Aleksanterinkatu 6:een vierailijoille järjestettäviä tapaamisia varten. Aulan kohdalla sijaitsevat kadunvarsihuoneet, eli historialliset kauppiastalon förmaaki (A216), ruokasali (A219) ja salonki (A220), muutettiin KTM:n kokoushuoneiksi. Aleksanterinkatu 8:n toisen kerroksen aula oli tarkoitettu ministerihuoneen (B204) odotusaulaksi.

Ministeriön henkilökunnan lepo- ja virkistyskäyttöön muodostettiin auloja sekä katu- että pihasiipiin. Näiden yhteyteen tehtiin pienet keittiöt. Kalustus toteutettiin osittain kiintein penkein, osittain irtokalustein. Pyrkimyksenä oli avoimen, Raimorannan sanoin "kahvilamaisen" tunnelman luominen. Seinien kiinteistä peileistä saattoi istuessaankin nähdä selkänsä taakse.

D- ja E-portaan jo 1910-luvulta periytynyt asetelma porrashuoneen ohittavasta kerroskäytävästä korvattiin väljemmällä ratkaisulla, jossa porrashuone ja käytävä yhdistyivät. Vanhat, porrashuoneiden kerrostasojen kevytrakenteiset, umpinaiset väliseinät purettiin ja korvattiin kahdella hoikalla, mustaksi kiiltomaalatulla teräspilarilla, jotka ovat tosin vailla rakenteellista kantavaa merkitystä.[135] Käytävien aikaisemmat, lähinnä 1960-luvulla tehdyt alakattorakenteet purettiin ja korvattiin uudella perusratkaisulla. Peruskorjauksessa käytävien alaslaskusta tehtiin porrastettu. Alempi, teräsjohteiden kannattama kattopinta muodosti ulokkeellisen lipan, jonka päälle sijoitettiin ylös suuntaava loisteputkivalaistus. Näin varsin mataliin käytävätiloihinkin saatiin epäsuora, häikäisemätön valaistus. Katon epäsymmetria hälvensi myös käytävien aiemmin ahdistavaksi koettua toimistomaisuutta, stereotyyppistä keskeiskäytäväasetelmaa. Tätä tunnelmaa pyrittiin hajottamaan myös väritysratkaisuin. Vahvimmin tämä näkyy sisäpihan 1930-luvun toimistosiiven L-muotoisen käytävän värityksessä, jossa ulkokaarteen värit ovat tummempia ja sävykkäämpiä kuin sisäkaarteen. Lattioissa väriero on ilmeinen, kun ulkokaarteen ruskea linoleum lomittuu käytävän lattiassa sisäkaarteen vihreään, mutta seinien maalattu sävyero häviää herkästi valaistuksen epäsymmetriaan. Ulkokaarteen seinä on varsin vahva keltainen, kun taas vastaseinä, joka vastaanottaa epäsuoran valon ensimmäisenä, on lähes valkoinen.

Toimistosiiven käytävä laajenee sisätaitteessa kahvilamaiseksi henkilökunnan virkistäytymis- ja tapaamisalueeksi.

WC- ja tekniset tilat sijoitettiin pääkäytävän “uudelle puolelle”, eli sisäpihan puolelle. Näiden uusien kokonaisuuksien pinnat jäsennöitiin tasaruutuihin.

Käytävien varteen rakennettujen uusien toimistohuoneiden ja aputilojen seinät toteutettiin yleensä historiallisista seinärakenteista poikkeavina. Toimistohuoneiden seinät tehtiin teräs-lasi-rakenteina näkösuojaa antavin puurimoituksin varustettuina. Auloihin liittyvissä WC-tiloissa käytettiin puolestaan kiiltäväpintaista kasettijakoa, jossa ovista muodostui piilokomeroita. Näin suunnittelulla välitettiin vaikutelmaa *uudesta* materiaalista ja muodosta historiallisen umpipinnan rinnalla.

Esimerkki hienovaraisesti säädetystä värityksestä 1930-luvun toimistosiiven käytävillä, jossa ulkokaarteen seinät ovat sävykkäämmät ja lattiassa lämmin ruskea linoleum, kun taas sisäkaarteen sävyt ovat kevyemmät ja lattiaväri vihreä.

Yksityiskohta J.S. Sirénin suunnittelemasta Helsingin yliopiston päärakennuksen laajennusosan aulan penkistä.

NRT:n suunnittelema B-portaan kierreportaan keskiakselin päätekoriste kolmannessa kerroksessa.

"Vanhan puolen" huoneiden verhokappa

Toisen kerroksen edustuksellisen odotusaulan ovikehyksissä on messinkiä ja puuta.

Peruskorjauksessa lyhennetty entinen keskuslämmityspiippu on saanut kapiteelimaisen muodonannon.

B-portaan lasiseinä, 12-kulmion puolikas, päättyy koristeellisena levittäytyvään kattolistaan.

3.4.5 Tyyli

Niiltä osin kuin peruskorjauksessa 1989-92 tehtiin rakennukseen uusia ja omaa aikaansa edustavia rakennusosia oli NRT:n suunnitelmissa vahva muodonannollinen kertovuus. Uudet rakenteet ovat tunnistettavia vanhempien kerrostumien rinnalla. Raimoranta totesi, että KTM:n peruskorjauksessa otettiin tietoisesti "voimakas ote".[136] Voimakkain lataus on uusissa rakennusosissa, joissa on viitattu tunnistettavimmin 1920-30-luvun arkkitehtuurin egyptiläisvirtaukseen ja ehkäpä laajemminkin arkkitehti J. S. Sirénin arkkitehtuuriin ja tulkintoihin egyptismistä. Faarao Tutankhamonin hautalöydön johdosta egyptiläisyys oli muodissa 1920-luvulla ja esiintyy mm. amerikkalaisessa art deco-esineistössä ja arkkitehtuurissa varsin vahvana juonteena. Ilmeisenä esimerkkinä tämän aiheiston käytöstä on pääsisäänkäynnin jykevä tuulikaappi, jonka muodonanto on läheistä sukua mm. J.S. Sirénin suunnitteleman Suomen Eduskuntatalon pääjulkisivun sivuportaalien kanssa. Myös egyptiläinen palmunlehtiaihe esiintyy sirénilaisessa arkkitehtuurissa. Helsingin yliopiston eteisaulaan suunnitellut nahkaistuimet päättyvät messinkiin valettuihin palmettikruunuihin. NRT:n suunnittelema KTM:n ovivetimen hattu on kuin yksinkertaistettu versio tästä sirénilaisestä aiheesta. Neuvotteluhuoneiden voimakkaasti suippenevat kromatut pöydänjalat ovat Raimorannan mukaan saaneet innoituksensa egyptiläisestä ruumiinpesupöydästä, valkokankaan sisäänsä kätkevä kaluste taas sarkofagista. NRT:n pääaulaan suunnittelemat penkit muistuttavat etäisesti Eduskuntatalon istuntosalin ympäryskäytävän vuoden 1930 penkkejä, mitä tulkintaa Kari Raimoranta ei pitänyt perusteettomana.[137]

Raimorannan mukaan arkkitehtonisen tyylin suhteen tehtiin *"vähän omavaltaisia valintoja – toimiston väki oli* (1988) *valmiina piirtämään postmodernismia"*.[138] Erityisesti tämä näkyy KTM:n eteisaulan elementeissä ja uuden B-portaan muodonannossa ja myös värivalinnoissa. Toisaalta Raimorannan mukaan (postmodernia) tyyliä ei erityisesti valittu, eikä tyylivalinnasta oikeastaan keskusteltu. KTM:n peruskorjauksen muodonanto on paikoin tulkittavissa sirénilaisen klassismin jatkumoksi, mutta 1980-luvun lopun arkkitehtuuri-ilmapiiri oli Suomessa myös varsin kansainvälistä. Raimoranta mainitsi kiinnostaviksi, ja luetuiksi, arkkitehtuuriteoreetikoiksi ja myös esikuvallisiksi suunnittelijoiksi mm. brittiarkkitehti James Stirlingin ja ranskalaisen Jean Nouvelin.

Käytävän alaslasketun katon teräsrangan päätemuoto

Uusien WC-tilojen kattolistoitustyyppi

B-portaan yläpohjan, sisäkaton sivujen porrastuva muoto

Toisen kerroksen edustusaulojen ikkunanpielirakenteiden hattumutterikiinnitys

B-portaan kaiteen pinnat on kiinnitetty käsijohteen läpi hattumutterein: käden ei ole tarkoitus liukua käsijohdetta myöden.

B-portaan hissioven aukon pieli, smyygi on muodoltaan porrastuva

Edustuksellisten aulatilojen jalkalistana on joko kalkkikivi tai kiiltävä messinki.

"Aurinkoportti" A-portaan kulunestona

Marmoroidut uunimaiset lieriöt eli syrjäyttävän ilmanvaihdon pääte-elimet arvoikkaimmissa "vanhan osan" tiloissa

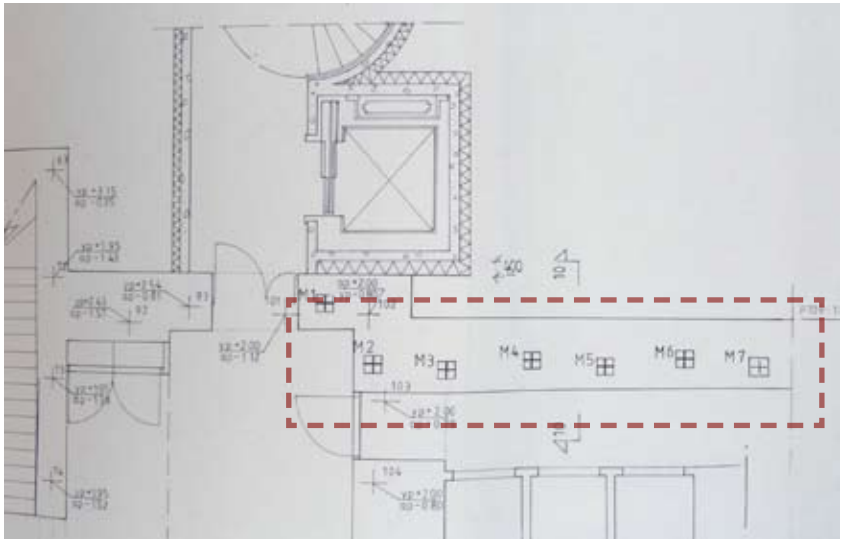

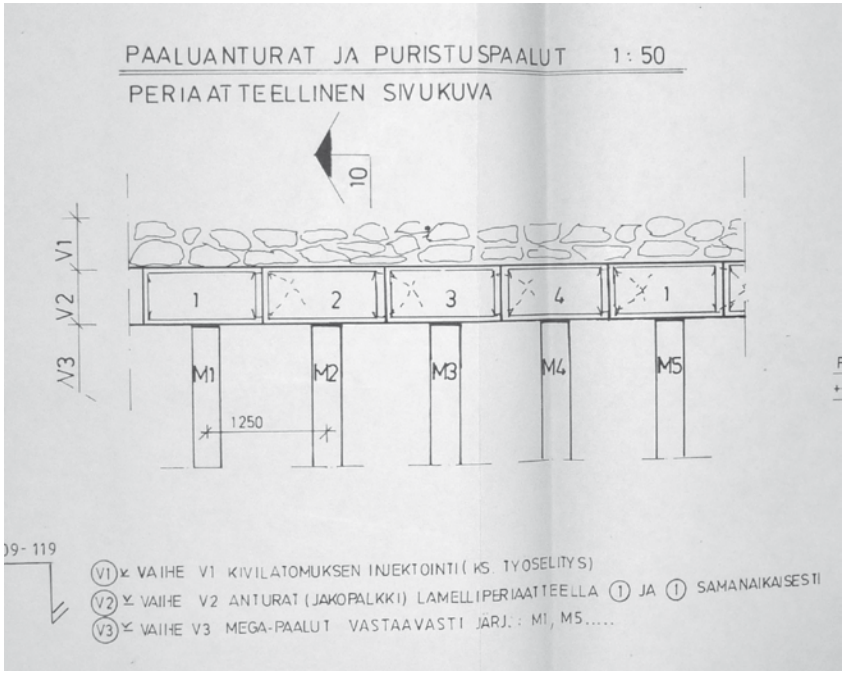

Kareg Ky:n suunnitelma perustusten vahvistamisesta ns. mega-paalutuksella uuden hissi- ja porrastornin kohdalla, jossa uusi rakentamissyvyys alitti vanhan perustustason. Mega-paalut ovat puristusta vastaanottavia betonipaaluja, jotka asennetaan merin pituisina elementteinä.
Ote P709-118, 22.8.1988. Senaatin arkisto.

3.5 PERUSKORJAUKSEN MUUTOS- JA KUNNOSTUSPERIAATTEET

3.5.1 Yleistä

1989-92 peruskorjauksen rakenteelliset muutokset ja parannukset suunniteltiin erityisen huolella ja vanhoja rakenteita mahdollisimman laajasti säilyttäen tai täydentäen, mikä ei ollut ajalle erityisen tyypillistä. Esimerkiksi vanhoja puurakenteisia välipohjarakenteita ei ryhdytty uusimaan. Lähes parisataavuotinen täytekerros, *"rakennusporo"*, kuten NRT:n rakennusselityksessä todetaan, sai pääsääntöisesti edelleen olla koskemattomana[139].

Rakenteita pyrittiin eheyttämään ja yksinkertaistamaan niin teknisesti kuin esteettisestikin. Rakennusselityksessä todetaan esimerkiksi, että pihapuolen sokkeleissa oli paikoin *"myöhemmin tehtyä betonisokkelia, joka poistetaan ja korvataan luonnonkiviverhouksella"*,[140] Restaurointisuunnittelua ohjasi vahva "oikein tekemisen halu". Kiinnostava esimerkki on NRT:n ohje vanhojen ikkunoiden kunnostamisesta: *"säilytettävien ikkuna- ja ovirakenteiden muutoksissa ja paikkauksissa sekä uusittavien laho- ja vauriokohtien korjauksissa on pyrittävä käyttämään purettavista rakenteista saatavaa, tervettä tiheäsyistä alkuperäistä puutavaraa."*[141] Tätä "alkuperäistä" ikkunapuutavaraa ajateltiin otettavan talteen niistä pihapuolen ikkunoista, jotka korvattiin ranskalaisilla parvekeikkunoilla.[142] Suunnittelun pikkutarkkuudesta kertoo myös suhtautuminen ikkunoiden kunnostukseen, joista rakennusselitykseen oli *koodattu* yhdeksän erilaista toimenpideluokkaa, työsuorituksen määrän ja tavan mukaan. Esimerkkeinä kunnostustoimenpiteistä mainittakoon R2.1 *"vain oikeanpuoleinen tippanokka uusitaan"*; R5 *"ulkopuitteen alasarja uusitaan (oikea puoli)"*; R8 *"vasemman puolen sisäpuite uusitaan"* …jne.

3.5.2 Perusrakenteiden käsittely

Kellaritilat ja perustukset

Lähtökohtaisesti kellaritiloja ei haluttu ottaa täysimittaiseen virastokäyttöön, vaan arkkitehti Erwe katsoi, että vanhan kiinteistön luonne ja rakenteellinen idea säilyy parhaiten, jos kellarit voidaan jättää koskemattomiksi. Käytännössä kellaritilat ovat jokseenkin alkuperäisessä asussa lähinnä vanhojen rakennusten A6 ja A8 alapuolella. Perustuksia jouduttiin 1980-luvun peruskorjauksen yhteydessä vahvistamaan vain osittain. Jo aiemmin 1984 Kareg Ky:n suunnitelmien mukaan Aleksanterinkatu 4 ja Mariankadun kulma-alueella oli perustuksia vahvistettu ja kellaritasoa syvennetty n. 80 cm.[143] Peruskorjauksen yhteydessä näihin kellaritiloihin suunniteltiin pienimuotoinen edustussauna.

Peruskorjauksessa Aleksanterinkatu 6:n pihasiiven ja Aleksanterinkatu 10:n katuvarren kellaritason lattiaa alennettiin, näihin tiloihin valettiin uusi teräsbetonilaatta ja sokkeleita syvennettiin uusin valetuin rakentein.[144] Näin saatiin kellariin tiloja mm. kirjastolle ja päätearkistolle. Pihasiipeen lisättiin myös uusi porras kellariin kulkua ja varapoistumista varten.

Muuratut rakenteet

Rakennusselityksen mukaan uudet 1989-92 väliseinät muurattiin kalkkihiekkatiilistä ja kevytbetonisoraharkoista. Vanhojen rakenteiden aukkojen sulkemisessa määrättiin työselityksessä käytettävän talosta muualta purettuja poltettuja savitiiliä, *"vanhan seinärakenteen mukaista limitystä"* noudattaen, ikään kuin rakenteen "kauneuden" ja logiikan säilyttämiseksi.[145] Lisäksi todettiin, että ellei purkutiiltä ollut riittävästi saatavilla tuli käyttää tiiliä, joiden *"ominaisuudet ovat mahdollisimman lähellä em. vanhoja tiiliä"*. Muurauslaastina tuli käyttää punatiilimuurauksissa *"esim. kalkkisementtilaastia KS 20/80"* ja muissa M100/600. Ullakkojen vanhat tiilipintaiset yläpohjat, nk. palopermannot, lisälämmöneristettiin latomalla 100 mm kovaa mineraalivillaa vanhan yläpohjarakenteen päälle.[146]

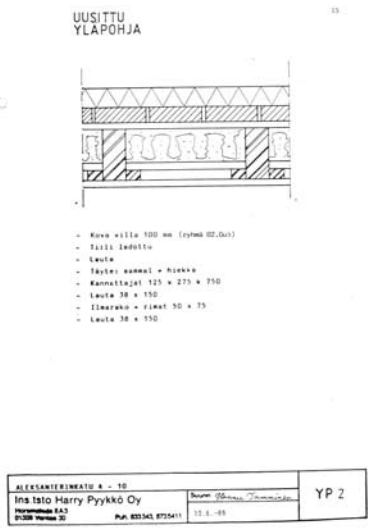

1988

Ullakoille tehtiin peruskorjauksessa yläpohjan lisälämmöneristys mineraalivillalla.

Lattiat

Kuten jo hankesuunnitelmaan oli kirjattu, parannettiin rakennuksen paloturvallisuutta lisäämällä vanhojen puulattioiden päälle ympäripontatut 18 mm Palo-Ilves -levyt. Levytykset pinnoitettiin rakennusselityksen mukaan Forbo Marmoleum –tyypin 2,5 mm paksuisin linoleum-matoin.[147] Ensimmäisen peruskorjausvaiheen rakennusselityksen mukaan aulatiloissa ja vastaavissa, joissa lattian pintamateriaaliksi tuli 20 mm kalkkikivilaatta, tehtiin vanhan puurakenteisen lattian päälle ensin 50x50 koolaus K300 ja mineraalivilloitus, koolaukseen kiinni 25 mm Palo-Ilves –levy ja lopuksi laastilla kiinnitetty luonnonkivi.[148] Toisen peruskorjausvaiheen rakennusselityksessä vastaava rakenne on esitetty tehtäväksi 22 mm Sasmox-levytyksellä suoraan vanhan puualustan päälle, eli ilman korotuskoolausta.[149] Kadun puolen huoneissa esiintyy myös parkettilattioita, joiden rakennustapaa ei työohjeissa ole erikseen selostettu, mutta jotka tiettävästi on tehty palonsuojalevytyksen päälle. Ohjeen mukaan parketit määrättiin tehtävän höyrytetystä pyökistä, 20 mm paksuilla ja 68 mm leveillä sauvoilla kahta eri kuviointitapaa käyttäen ja reunuskehyksin. Toisen vaiheen rakennusselityksessä parketin materiaali oli muutettu tammeksi. Pintakäsittelyksi määrättiin kuumavahaus.[150] Peruskorjauksen parketit valmisti Parkettiliike Mika Borg Oy.[151]

Betonirakenteisten lattioiden pintamateriaalit uusittiin niin ikään peruskorjauksessa. Edustavimmissa porrashuoneissa ja aulatiloissa pintamateriaaliksi valittiin Öölannin kalkkikivi, väri Borghamn Graubrun.[152] On epävarmaa missä määrin 1930-luvun kumipintoja oli 1980-luvulla

1988

Kalkkikivilaatoitukset tehtiin palonsuojalevytysten päälle ja tarvittaessa korotuskoolattujen rakenteiden varaan.

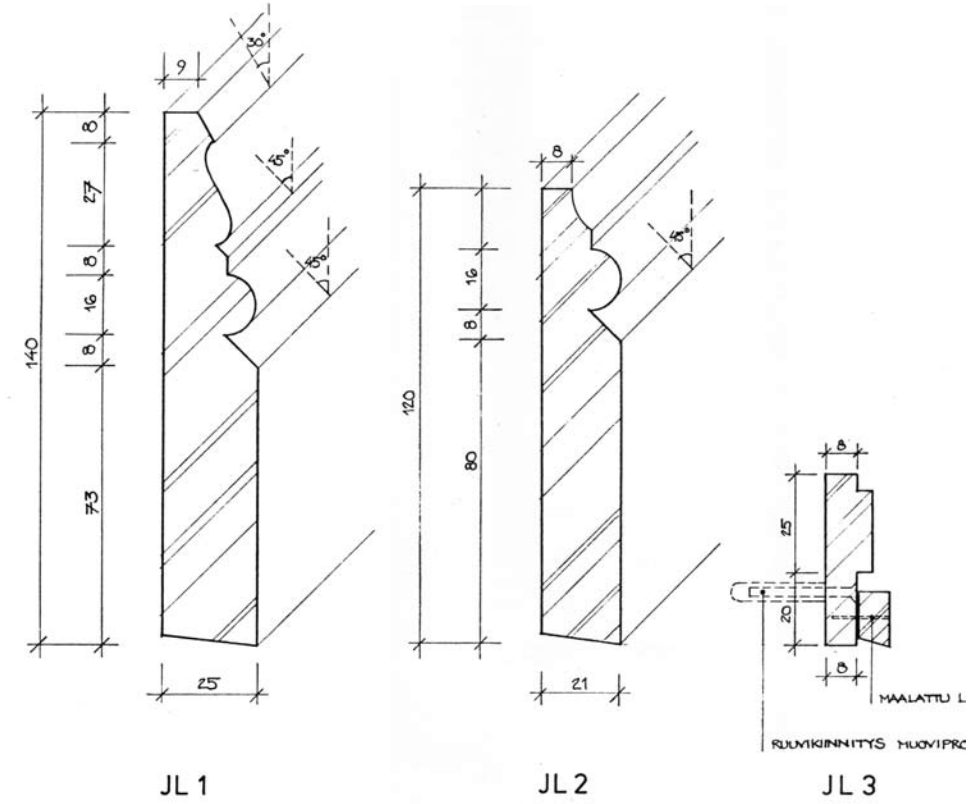

NRT ARK B567, 1991.
Senaatin arkisto.

Jalkalista JL2 Aleksanterinkatu 4 ensimmäisen kerroksen toimistohuoneessa A110.

jäljellä. Rakennusselityksessä todetaan mm. A-portaassa ja pihasiipien portaissa olleen poistettavaksi määrätty "muovimatto", jolla lienee tosiasiassa tarkoitetun kumimattoa. Joka tapauksessa vanhat mattopinnat poistettiin tai peitettiin uusin rakentein 1989-92.[153]

Lattioiden palosuojauslevytyksestä ja materiaalimuutoksista johtuen jalkalistoitus jouduttiin rakennusselityksen perusteella uusimaan: *"kadunpuoleisten huoneiden purettavista alkuperäisistä jalkalistoista (1800-luvulta) otetaan talteen noin 1 m:n pala kutakin mallia (ja) mallit numeroidaan huoneen mukaan ja talletetaan rakennuttajan määräämään paikkaan".*[154] Poikkeuksena mainitaan säilytettävät jalkalistat niissä huoneissa, joissa on kunnostettava lautalattia(ei liene toteutunut). Uusiksi listoiksi NRT valitsi kaksi historiallista profiilia. JL-1 (28x150 mm) huoneen A221 mallin mukaan ja Jl-2 (21x130) huoneen A205 mallin mukaan.[155] Toisen vaiheen rakennusselityksessä mallit on määrätty otettavaksi eri tiloista: JL1=B211 ja JL2=B227.[156]

Sisäpuoliset rappaukset ja kattolistat

Rakennusselityksen mukaan uusittavien alueiden sisärappaukset tehtiin perinteisellä kolmikerrosrappaustekniikalla. Laastien suhteutusohjeeksi oli annettu seuraavat rajat ja maksimiraekoot, kynsiä mainitsematta: täyttö KS 50/50…65/35 (4 mm) ja pinta KS 65/35…70/30 (1 mm). Vanhojen seinäpintojen paikkauksissa määrättiin käytettäväksi *"kalkkilaastia, jossa kalkin ja hiekan suhde on 1:3 (tilav.), hiekan raekoko sileärappauksissa max. 1 mm ja listarappauksissa max. 0,5 mm. Tähän peruslaastiin lisätään Luja-sementtiä 1:12."*[157] Sama suhteutus määrättiin käytettäväksi myös vanhojen puurakenteiden tikutettujen sisäkattorappausten kunnostuksissa.[158] Lisäksi todettiin, että mikäli katoissa on suurempia rappauskorjausalueita ne verkotetaan Stucanet-teräsverkolla ennen rappaamista. Kadun puoleisten huoneiden monimuotoisesti profiloidut rapatut kattolistat kunnostettiin ja niiltä osin kuin huonemuotoihin tuli muutoksia, esim. ilmanvaihtokanavan koteloinnin johdosta, määrättiin levyseiniin liittyvät kattolistat tehtäväksi huoneen vanhaa listaprofiilia noudattaen, mutta kipsistä.[159]

3.5.3 Ikkunat ja ovet

Vanhojen ikkunoiden kunnostus, heloitus ja lisälasit

Peruskorjauksen alkaessa rakennuksen ikkunat koostuivat varsin monen ikäisistä malleista ja yksilöistä. Kadunvarsirakennusten julkisivujen ikkunoista osa on oletettavasti peräisin yksityisomistuksen ajalta, 1800-luvun jälkipuoliskolta, osa taas 1910-luvun lopun julkisivumuutoksista ja A4:ssa osin Kansalaissodan jälkeisten vauriokorjausten jäljiltä. Pihasiivissä ikkunat olivat oletettavasti 1930-lukulaisia. Peruskorjauksessa suuri osa vanhoista, eri-ikäisistä huoneiden puuikkunoista kunnostettiin perusteellisesti: puuosakorjattiin, tarpeen mukaan lasituskitattiin, maalattiin, käyntisovitettiin ja tiivistettiin.[160] Suunnitelmien mukaan pääosaan vanhoista puuikkunoista lisättiin kytketyt IKU-lisäikkunat, sisäikkunoiden ulkopuolelle, ikkunaväliin. Lisäpuite toteutettiin alumiinikehyksellä, joka ylemmissä kerroksissa lasitettiin 4 mm float-lasilla, mutta ensimmäisen kerroksen katujulkisivun puolella määrättiin käytettäväksi *"karkaistua 6 mm polykarbonaattilevyä"*.[161] Vanhojen ikkunoiden heloitukset kunnostettiin ja uusittiin osittain. Muutamiin vanhimmista ikkunoista jätettiin 1880-luvun pitkäsulkijat, pinta-asennetut espanjoletit, mutta pääsääntöisesti T-karmi-ikkunoihin asennettiin uudet, varta vasten KTM:n taloa varten suunnitellut pitkäsulkijat. Peruskorjauksen aikaan historiallisia pitkäsulkijamalleja ei ollut saatavilla.[162]

Uudet ikkunat

Uusia ikkunoita toteutettiin porrashuoneisiin, kerrosauloihin, Helenankadun puoleisen ns. kirjasto-osan ensimmäiseen kerrokseen sekä asuntosiipeen. Porras- ja aulatilojen ikkunat toteutettiin teräsrakenteisina lämpölasi-ikkunoina, Helenankadun ja asuntosiiven normaalikokoiset ikkunat puolestaan puurakenteisina.

Helenankadun eteläisen pään kirjastohuoneen T-karmillisten ikkunoiden muuttaminen 6-ruutuisiksi on muista ratkaisuista poikkeava. Tämä lyhyt, porttikäytävän eteläpuolella oleva rakennuksen osa on useassa historian vaiheessa poikennut jollain tapaa muusta A10:n julkisivujäsentelystä. Alunperin leivintupa- ja varastomakasiinikäytössä 1. kerroksen ikkunat olivat osittain vain pieniä luukkuja. Julkisivujen yhtenäistämisvaiheessa vuosilta 1918-19 Helenankadun julkisivun ensimmäinen kerros jäi poikkeuksellisesti tältä osin vaille kvaaderointia. Tätä poikkeavan käsittelyn perinnettä jatkaa siis myös nykyinen ikkunavalinta, jossa 6-ruutuinen ikkuna on sijoitettu rappauksen kanssa samaan pintaan, antaen rakennusosalle varsin arkaaisen ilmeen. Toisaalta ikkuna-aukkojen koko vastaa 1910-luvun aukotusta.

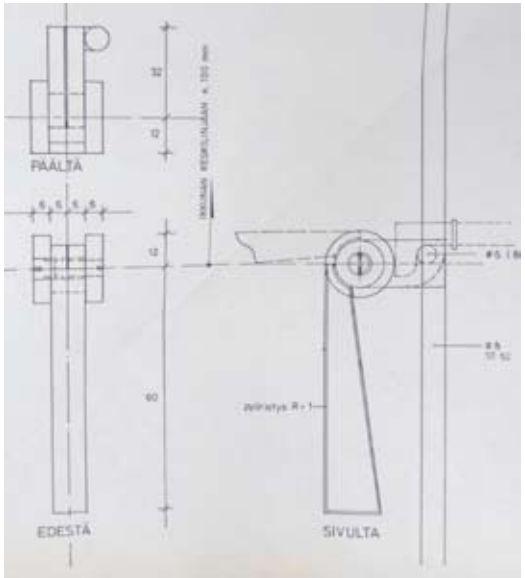

Tyypillisesti kaikki vanhat T-ikkunat on varustettu NRT:n suunnittelemilla pitkäsulkijoilla. Kuvassa sulkijan kädensija. Otteet NRT ARK B405, 1991. Senaatin arkisto.

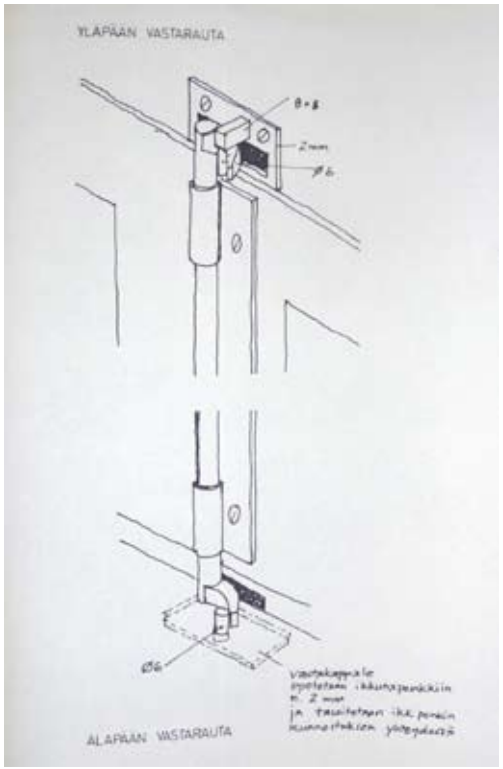

T-ikkunan yläikkunan eli tuuletusikkunan kiinteän avausorren vetolenkki.

Ikkunat, vanhat

F1
Vanha 1800-luvun lopun ja tiettävästi myös 1910-luvun (käytetty myös A10:n 3. kerroksessa) T-mallinen sisään-sisään aukeava perusikkuna.

Sisään aukeava ulkopoka on saranoitu tappisaranalla puitevälistä ja saranan nostovaran johdosta karmiin on veistetty viiste.

A-portaan aulassa on poikkeuksellisesti vanhat 1800-luvun lopun koristeelliset pitkäsulkijat.

F2
Vanha, tiettävästi 1910-luvun muutostöissä asennettu sisään-ulos-aukeava perusikkuna, joita käytetty pääsääntöisesti A6:ssa, mutta myös mm. A4:n sisäpihan puolella (mahd. siirrettynä).

F7
Pihasiiven toimistotilojen perusikkuna: 1930-luvun kaksiaukkoinen sisäänaukeava huullettu ikkuna, johon 1989-92 peruskorjauksessa lisätty kytketty puite.

Ikkunat 1989-92

F4
NRT:n 6-ruutuinen sisään-sisään-aukeava eristyslasillinen: A10 kirjastossa B113-B134.

Ote NRT:n ARK B403 suunnitelmasta ikkuna F4.

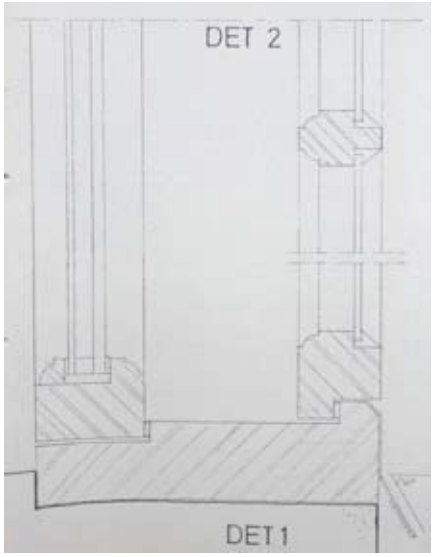

F5B
NRT:n 2-aukkoinen sisään-sisään-aukeava 3-kertainen, kytketty + ristivälipuitteet: A10 entisessä asuntosiivessä

F5A
NRT:n 2-aukkoinen sisään-sisään-aukeava 3-kertainen, kytketty: A10 entisessä asuntosiivessä

F6
NRT:n 6-ruutuinen teräsikkuna A10 kirjaston sisäpihalla (B140).

Kellari hätäpoistumisreitin ikkuna.

Vanhat ovet

Peruskorjauksessa säilytettiin ja kunnostettiin rakennuksen vanhin ovikerrostuma eli erinäiset täys-, puoli- ja semiranskalaiset peiliovet. Sen sijaan kaikki nuoremmat ovet poistettiin: *"myöhemmin lisätyt palo-ovet, 1930-luvun lasiovet yms. erikoisovet puretaan"*, samoin vanhojen ovien *"painikkeet 1930-1960-luvuilta poistetaan kaikki"*.[163] Ne *vanhat* peiliovet, jotka tilauudistusten johdosta jouduttiin poistamaan, määrättiin säilytettäväksi rakennuttajan osoittamaan varastoon. NRT:n suunnitelmissa oli siis selvä arvovalinta *alkuperäisten* eli vanhimpien ja *myöhempien* eli 1938 ja sitä nuorempien ovien välillä. Pienenä yksityiskohtana todettakoon työselityksen ohje ovien heloitusten pintakäsittelyistä: *"helat ovat 1930-luvun huonetilojen väliovissa kromattuja"*, kun taas vanhojen ovien eli historiallisten huoneiden helat ovat messinkiä.[164] Samaa yksityiskohtien materiaalista hierarkiaa NRT oli käyttänyt jo mm. Kuvataideakatemian peruskorjauksessa. Kaikkien vanhojen ovien painikkeet yhdenmukaistettiin peruskorjauksessa. Uudeksi malliksi valittiin Primo 133/183 MS/KI eli messinkinen "Akatemia", josta rakennuseselityksessä mainitaan erikseen "(huom. alkuperäinen malli, ei lakattu)".[165] Vanhoille oville tehtiin läpikäyvä ja huolellinen maalauskunnostus. Palosuojauksen aiheuttaman lattiakoron nousun johdosta vanhat ovet määrättiin lyhennettäviksi alapäistään, *"lattian korkeustason niin edellyttäessä"*.[166]

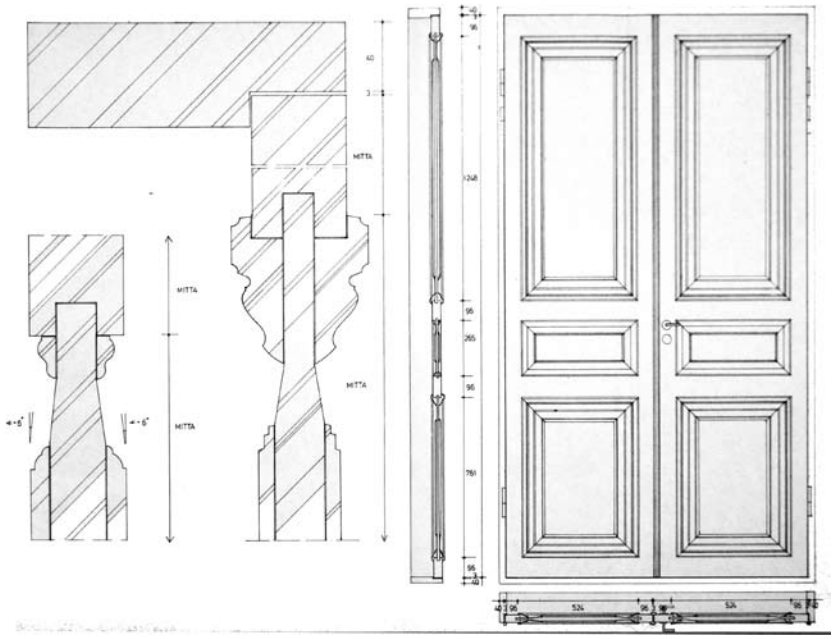

Uudet vanhan malliset ovet

Peruskorjauksessa toteutettiin myös muutamiin historiallisiin huoneisiin vanhan mallin mukaisia mäntypuisia ja peittomaalattuja kehysovia, joko vanhaan karmiin sovitettuina tai uusin karmein.[167] Rakennuksen palo-osastoinnista johtuen osa vanhoista peiliovista toteutettiin uudestaan, vanhan ulkonäön mukaan, mutta rakenteeltaan massiivitammesta, varustettuna palotiivistein ja peittomaalattuina kuten muutkin ovet (Lit. NO-#-B30). Osastojen rajoja ovat mm. toisen kerroksen Mariankadun puoleisten huoneiden A210-A211 ovi ja Aleksanterinkadun puoleisen huoneen A221 ja käytävän välinen ovi.[168] Helenankadun puolen F-portaan vanhempi peittomaalattu, lasillinen peiliovi korvattiin NRT:n suunnittelemalla tammisella peiliovella.

Uudet ovimallit

1989-92 peruskorjauksessa rakennukseen toteutettiin muutama uusi ovityyppi. 1930-luvun toimistohuoneiden lasiset kehysovet korvattiin puisilla *"maalauskalvopintaisilla 9 mm vanerilaakaovilla"*, joihin tehtiin erityisen kapea ikkunasiivu (PLO-1).[169] Näin työntekijät eivät eristäytyneet täysin käytävämaailmasta, mutta toisaalta kapeat ikkunat eivät häirinneet työrauhaa. Uusissa toimisto-ovissa on nykyisin Primon kromatut "Parlamentti"-painikkeet, vaikka vuoden 1988 työselityksessä suunnitelmiin oli määrätty kromattu "Akatemia".[170] Uusien paloalueiden johdosta käytävä- ja aulatiloja jaettiin teräksisillä rautalankalasiovilla osastoihin. Osa osastoivista ovista varustettiin automaattisin liukusulkijoin, jotta normaalitilanteessa ovia pystyttiin pitämään auki ja siten välttämään turhaa käytäväovien availua. Pihapuolen uuteen porrastorniin suunniteltiin koristeellinen metalliulko-ovi arkkitehti Trevor Harrisin / NRT kädenjäljellä. Myös uudet ranskalaisten parvekkeiden ovet tehtiin erikoissuunnitelmien mukaan metallirakenteisina nk. Forester-profiilein.

NRT:n piirustus uuden peilioven rakenteesta
"Uusi puuovi no 16" piirustusnro ARK A 455.
22.8.1988

Ovet 1810-...20-luku (?)

VO-2 (A-sarja)
Komeron ovi A6 ensimmäisen kerroksen käytävällä. Ovi siirretty toisaalta nykyiselle paikalleen.

VO-3 (A-sarja)
Täysranskalainen ovi A6 ja A8:n välisessä aukossa, toisessa kerroksessa.

(vrt VO-5 (B-sarja))

VO-7 (A-sarja)
Täysranskalainen leveä väliovi, jossa keskipeili puoliranskalainen. A115.

VO-8 (B-sarja)
Täysranskalainen pariovi A8:n ensimmäisen kerroksen huoneessa B105. Siirretty (tiettävästi) paikalleen saman huoneen / seinän oviaukosta, joka näkyy vuoden 1813 pohjapiirustuksessa.

VO-9 (B-sarja)
Täysranskalainen pariovi A10 ensimmäisen kerroksen huoneessa B116, johon ovi on peruskorjauksessa siirretty D-porrashuoneen pihapuolen eteisestä, 1910-luvun oviaukosta. D-portaaseen ovi lienee siirretty aiemmin toisaalta.

VO-11 (B-sarja)
Semiranskalainen pariovi A10:n toisen kerroksen huoneessa B212. Oletettavasti rakennuksen alkuperäinen 1810-luvun ovi.

Ovet 1810-...20-luku (?)

VO-12 (A-sarja)
Täysranskalainen / keski-peili puoliranskalainen. A4:n toisen kerroksen edustuksellisissa tiloissa.

VO-17 (A-sarja)
Täysranskalainen / keski-peili puoliranskalainen. A6:n toisen kerroksen edustuksellisissa tiloissa.

Ovet 1880...1890-luku (?)

VO-1 (A-sarja)
Puoliranskalainen komero-novi huoneessa A115. Ovi on siirretty myöhemmässä vaiheessa nykyiselle paikalleen.

VO-4 (A-sarja)
Puoliranskalainen, laajalti A4 ja A6 rakennuksissa käytetty ovityyppi. Osa ovista sijoitettu muutostöissä uudestaan.

Huom! NRT:n päällekkäinen litterointi (B-sarjan kanssa)

VO-11 (A-sarja)
Puoliranskalainen pariovi A6:n ensimmäisessä kerroksessa A117. Ovi on oletettavasti siirretty toisaalta nykyiselle paikalleen (1910-l).

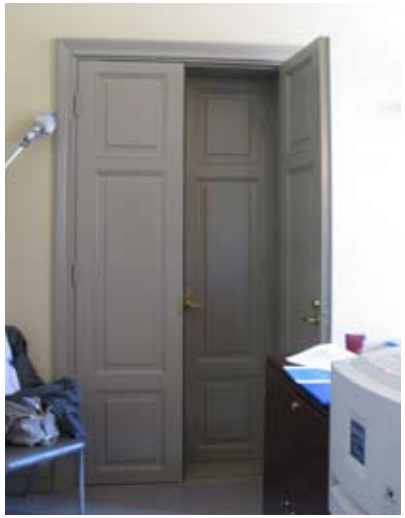

VO-14 (A-sarja)
Puoliranskalainen pariovi A4:n kolmannessa kerroksessa A312-A313.

Ovet 1880...1890-luku (?)

VO-10 (A-sarja)
Puoliranskalainen pariovi A6:n huoneessa A118.

VO-13 (B-sarja)
Puoliranskalainen pariovi A8:n ensimmäisen kerroksen huoneessa B106, oviaukossa joka näkyy vuoden 1893 pohjapiirustuksessa.

VO-15 (A-sarja)
Puoliranskalainen pariovi A4:n ensimmäisen kerroksen huoneessa A111, oviaukossa joka näkyy vuoden 1883 pohjapiirustuksessa.

Ovet 1900-luvun alku (?)

VO-3 (B-sarja)
Puoliranskalainen ovi A10 ensimmäisen kerroksen huoneessa B109, johon ovi on peruskorjauksessa tiettävästi siirretty huoneesta B120. Mahdollisesti siis 1900-luvun alun ovi / tosin ovessa mm. uudet saranat.

VO-5 (A-sarja)
Entinen lääninkassan ovi A114.

Huom! NRT:n päällekkäinen litterointi (B-sarjan kanssa)

Ovet 1900-luvun alku (?)

VO-3 (B-sarja)
Puoliranskalainen ovi A8 toisen kerroksen huoneessa B204, johon ovi on peruskorjauksessa tiettävästi siirretty huoneesta B122. Mahdollisesti siis 1900-luvun alun ovi.

Huom! Epätarkkuus NRT:n litteroinnissa: B109 ja B204 VO-3 ovien peilit poikkeavat toisistaan

VO-4 (B-sarja)
Puoliranskalainen ovi A10 ensimmäisen kerroksen huoneessa B118, aukossa joka on tehty 1910-luvun käytävärakentamisen yhteydessä.

VO-5 (B-sarja)
Täysranskalainen ovi jota nykytilassa esiintyy eniten A8:n kolmannessa kerroksessa ja muutama ovi A10:ssä. Osa ovista lienee aikojen saatossa vaihtanut paikkaa. (esim. A8:B303-B307; A10:B109, B310)

VO-12 (B-sarja)
Puoliranskalainen pariovi A10 kolmannen kerroksen neuvotteluhuoneessa B308. Huone on rakennettu 1910-luvun rakennuksen korotuksen yhteydessä, joten mikäli ovi on alkuperäisellä paikallaan, on VO-12 siis 1910-luvun mallia.

VUO-1
Aleksanterinkadun ulko-ovi A4, A8, ja A10:ssa, 1915 muutossuunitelman mukaisessa aukossa.

VO-6 (A-sarja)
A6:n kolmannen kerroksen huoneiden A321-A322 väliovi joko on 1910-luvulla tehdyssä väliseinässä.

VO-8 (A-sarja)
Entinen lääninkassan väliovi A114.

VO-12 / VO-13 (B-sarja)
Puoliranskalainen pariovi A10:n ensimmäisen kerroksen huoneessa B117, oviaukossa joka näkyy vuoden 1935 mittauspiirustuksessa. Aukko on todennäköisesti tehty 1910-luvun muutostyössä, jolloin VO-13 on todennäköisesti siirretty toisaalta rakennuksesta paikalleen. VO-12 tyypin ovi (kuvassa avoinna) lienee siirretty paikalleen NRT:n peruskorjauksessa, vaikkei sijoitus käy ilmi 1991 suunnitelmista.

Huomaa epätarkkuus NRT:n VO-13 litteroinnissa: tilan B106 ja B117 VO-13 ovien peiliprofiilit poikkeavat toisistaan.

Ovet 1989-92

PLO-1
Toimistohuoneiden maalattu perusovi, joilla korvattiin pääsääntöisesti 1930-luvun toimistohuoneiden ovet.

PO-2
Aulatiloihin tms. liittyvien kasettiseinärakenteiden laakaovi.

PO-3
Peruslaakaovi käytävillä. Kuvan ovi käytävältä A120, liittyneenä teräslasiseinään ja varustettuna sähköpielellä.

Primon kromattu Parlamentti-painike, jota on käytetty PLO-1-ovissa.

Keskiviiruikkunan detaljointi.

PO-5
Vanhan puolen toimisto-huoneiden kehysovi, jossa ”peili” on kehyksen päälle kiinnitetty levyrakenne. Ovella on korvattu 1930- ja 1960-luvun toimisto-ovia. NRT:n suunnitelmissa PO-5 ovityypissä oli keskellä viiruikkuna kuten PLO-1:ssä ja kuuteen jaettu peilipinta. Ovimalli muuttui toteutuksen yhteydessä kaksipeilisek-si umpioveksi.

PLO-3
Toimistohuoneiden lasillinen 6-ruutuinen ovi kirjaston tiloissa B133-B134.

Ovet 1989-92

TLO-A30/1
Osastoiva- teraslasiväliovi.
Käytävillä, D-portaan porras-huoneessa.

TLO-A30/2
Osastoiva- teraslasiväliovi.
Kerrosaulojen ja B-portaan välillä

TLO-A30/4
Osastoiva- teraslasiväliovi. Pääaulassa.

TLO
Ei-osastoiva teraslasiväliovi. D-portaassa

MTLO
D- ja E-portaiden eteishuo-neiden tammiset väliovet.

TO-A30
Osastoiva- teräsovi pääaulassa.

Teräs-lasiovi
Peruskorjauksen jälkeen lisätty ovi A6 vanhan osan ja pihasiiven välille.

Ovet 1989-92

Primon messinkinen Akatemia-painike jota on käytetty vanhoissa ja uusissa ovissa, pl. toimistohuoneiden PLO-1-ovityyppi.

NO-12 B30 (B-sarja)
Vanhan mallin mukaan tehty osastoiva pariovi huoneessa B211

NO-9 (A-sarja)
Vanhan mallin mukaan tehty pariovi huoneessa A109

NO-17 (A-sarja)
Vanhan mallin mukaan tehty täysranskalainen / keskipeili puoliranskalainen. A6:n toisen kerroksen odotusaulassa.

NO-12-B30 (A-sarja)
Vanhan mallin mukaan tehty osastoiva pariovi huoneessa A208 ja huoneessa A218 (oikealla).

NO-14-B30 (A-sarja)
Vanhan mallin mukaan tehty puoliranskalainen pariovi A4:n kolmannessa kerroksessa A314-A313.

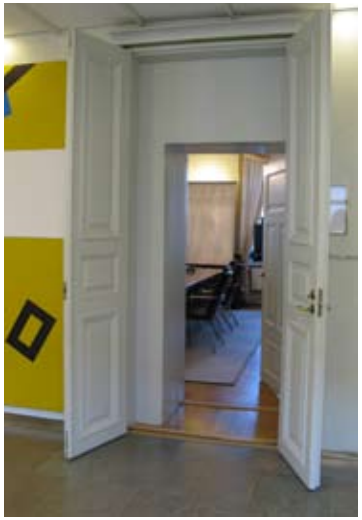

Ovet 1989-92

TLUO-3
1930-luvun pihasiiven C-portaan ulko-ovi.

TLUO
A10 entisen asuntosiiven pihaovi, G-porras.

TLUO-A30
D- ja E-portaan sisäpihan puoleinen teräsrakenteinen ja maalattu ulko-ovi.

NUO-1
Tamminen ulko-ovi Helenankadun puolella

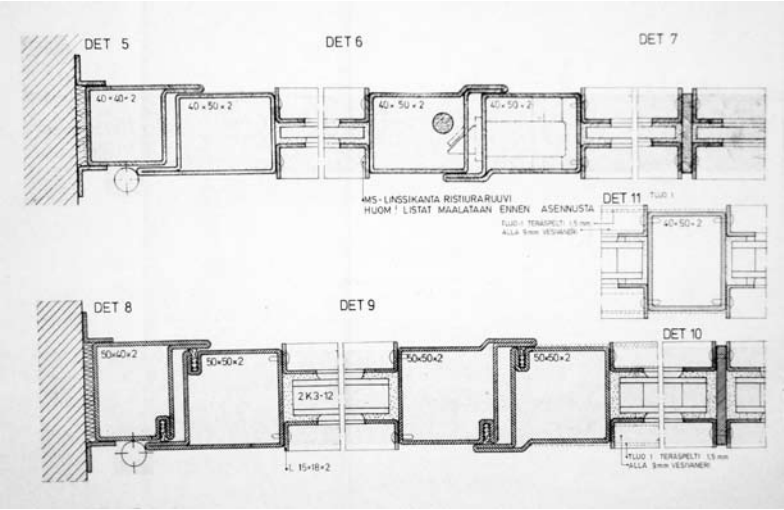

Rakenneleikkaus ovityypeistä TLO-A30, TLUO (alla).
NRT A460, 1988.

TLUO-1
Teräslevyovi, jossa koristeelliset teräsnapit, B-portaan pihan puolella.

Hissin ovi
Teräslevyovi, jossa koristeellinen ruuturei'itys.

TLUO-3
Ranskalaisen parvekkeen sisäänaukeava teräsputkirakenteinen pariovi, joita on kerrosauloissa.

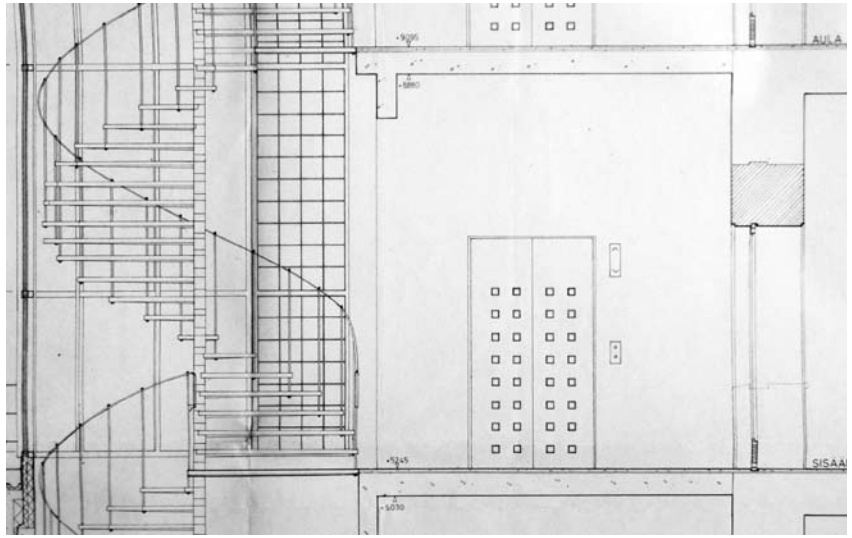

NRT:n piirustus
"Hissi- ja porrastorni leikkaus"
piirustusnro ARK A 355.
22.8.1988

NRT:n piirustus
"Ranskalaiset parvekkeet"
piirustusnumero ARK A 253
22.8.

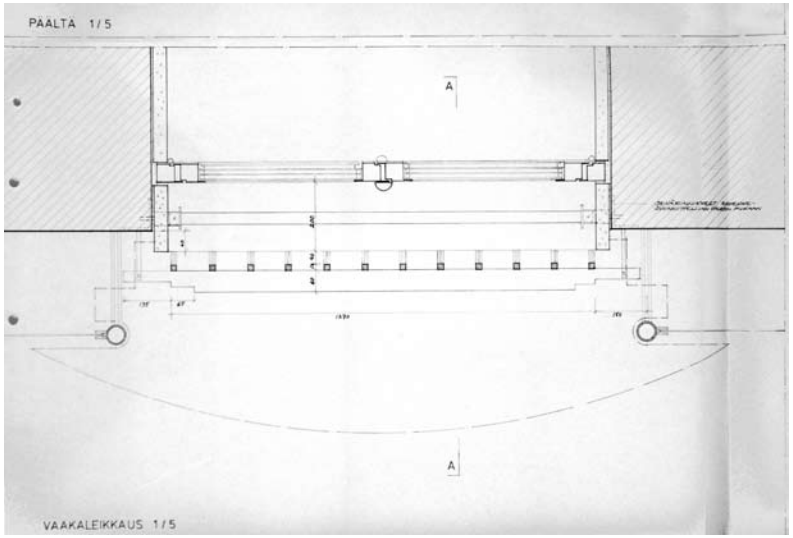

Esimerkkejä NRT:n suunnittelmista neuvotteluhuoneiden irtokalusteista. Yllä neuvottelupöydän kromattu teräsjalka, jonka muodonannon innoittaja on ollut egyptiläinen ruumiinpesupöytä.

Käytävillä sijaitsevien liikuteltavien lomake- ja lehtikaappien proteesimainen jalka. Vakiovalmisteiset naulakot jalostettiin messinkisin päätepalloin.

3.5.4 Irtokalustus ja valaistus

Kalusteet

Rakennukseen suunniteltiin suuri määrä irtokalusteita. Restauroitaviin tiloihin suunniteltavan tummaksi petsatun kokonaisuuden esikuvana oli perinteinen irtokalustus. Kaapit nostettiin lattiasta irti itsenäisiksi, siirreltäviksi esineiksi. Kalusteet ovat perusolemukseltaan 1980-, 1990-luvun tyypillisiä laadukkaita toimistokalusteita, mutta ne tekee erityisiksi muutama poikkeava detalji. Pystykaapin yläreuna päättyy kaarevaan listaan, jalkojen muotoilussa on korostettu elefanttimaista, alas levenevää muotoa. Kirjoituspöydän ja siihen liittyvien kaappien metalliset jalat ovat muodonannoltaan vahvasti oman aikansa tuotteita: kaarevan ja porrastetun muodon yhdistelmä on olemukseltaan kömpelö ja epäfunktionaalinen, toisaalta koristeellinen ja tekee kalusteesta erityisen. Kerrosaulojen vaatenaulakot olivat vakiotuotantoa, mutta niitä hiukan pehmennettiin lisäämällä piikkeihin messinkipallot. Neuvotteluhuoneiden pöydänjalkojen liioitellun voimakas muodonanto on saanut vaikutteita egyptiläisestä ruumiinpesupöydästä.[171]

Valaisimet

Peruskorjauksen valaistusratkaisussa tehtiin yleinen periaatetavoite pyrkiä mahdollisuuksien mukaan epäsuoraan valaistukseen. Käytävien osalta tavoite ratkaistiin kaksiportaisella alaslaskulla. Toimisto- ja kokoushuoneita varten muotoiltiin muutama erikoisvalaisin, joita pyrittiin käyttämään koko rakennuksessa. Valon määrä jäi kauttaaltaan varsin maltilliseksi ja etenkin ”vanhojen” interiöörien tunnelman kannalta hyvinkin onnistuneeksi. Toimistotyön tekemisen näkökulmasta valon määrä oli ilmeisen riittämätön. Myös kokoushuoneisiin harkittiiin lisävalaistusta pian peruskorjauksen valmistumisen jälkeen.

Sisäänkäynnin aulaan suunniteltu teräsrakenteinen penkki on läheistä sukua J. S. Sirénin eduskuntatalon aulan penkeille.

Toimistokalusteet

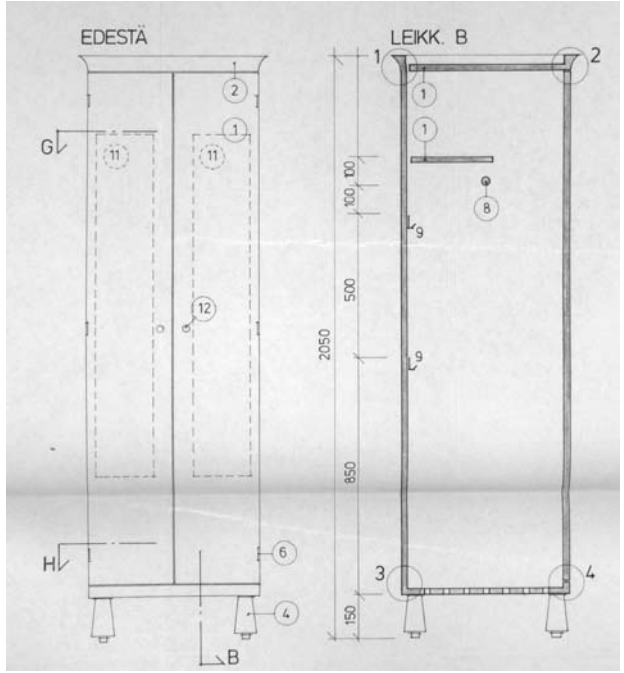

NRT A620, 1989.

Esimerkkejä NRT:n suunnittelemista toimistohuoneiden peruskalusteista. Yllä huoneen vaatekaappi, alla työpöytä ja irrallinen vetolaatikosto. Kalusteiden rungot mahonkiviilutettua lastulevyä, jalat kromattua terästä.

1989-92 suunniteltua irtokalustusta on säilynyt huoneissa osittain, osittain kalusteita on korvattu uudemmilla.

Alla oikealla messinkilevykannella varustettu kokoushuoneen sivupöytä, tarjoilupöytä.

Valaistus

Käytävien kattovalaistus

Epäsuoran valaistuksen periaateratkaisu, jossa loistelamput alaslaskun lipan päällä.

Alaslaskun alla on paikoin pieniä alassuunnattuja valopisteitä.

Aulatilojen yms. kattovalaisimia

Pääaulan erikoisvalaisin.

Alaslaskettujen levykattojen kohdevalaistusratkaisu, jota käytetty mm. kerroskäytävien WC-auloissa, pihapuolen lasiseinillä jaetuissa työhuoneissa.

Käytävien, aulojen yms. seinävalaisimia

Juhlava seinävalaisinmalli toisen kerroksen edustuksellisissa aulatiloissa.

A-portaan porrashuonevalaisin

Henkilökunnan lepotiloissa, ”kahvioissa” yms. käytetty opaalilasinen seinävalaisin.

Huonetilojen valaisimet

"Vanhan puolen" toimisto-, neuvottelu- yms. tilojen taloon suunniteltu maljamainen erikoisseinävalaisin, joka antaa epäsuoraa valoa. Muutamaan neuvotteluhuoneeseen (esim. B116) valaisimiin on lisätty valokeilaa hajottavat lasilevyt. Valaisimesta on myös siirrettävä, jalallinen versio.

Rakennushallitus / Markku Norsin suunnittelema erikoisjalkavalaisin "1930-luvun" toimistohuoneiden sisustuta varten.

"Vanhan puolen" edustaviin huoneisiin suunniteltu 6-lyhtynen ja yleisemmin käyttty kattokruunu.

Muutamissa edustushuoneissa on kookaampi NRT:n suunnittelma erikoisvalaisin.

Osaan "vanhan puolen" huoneita hankittiin peruskorjauksessa vanhat kristallikattokruunut. Myöhemmin neuvotteluhuoneen B211 valaistustasoa on NRT:n suunnittelmana parannettu, lisäämällä kattokruunun lävistävä loisteputkivalaisin.

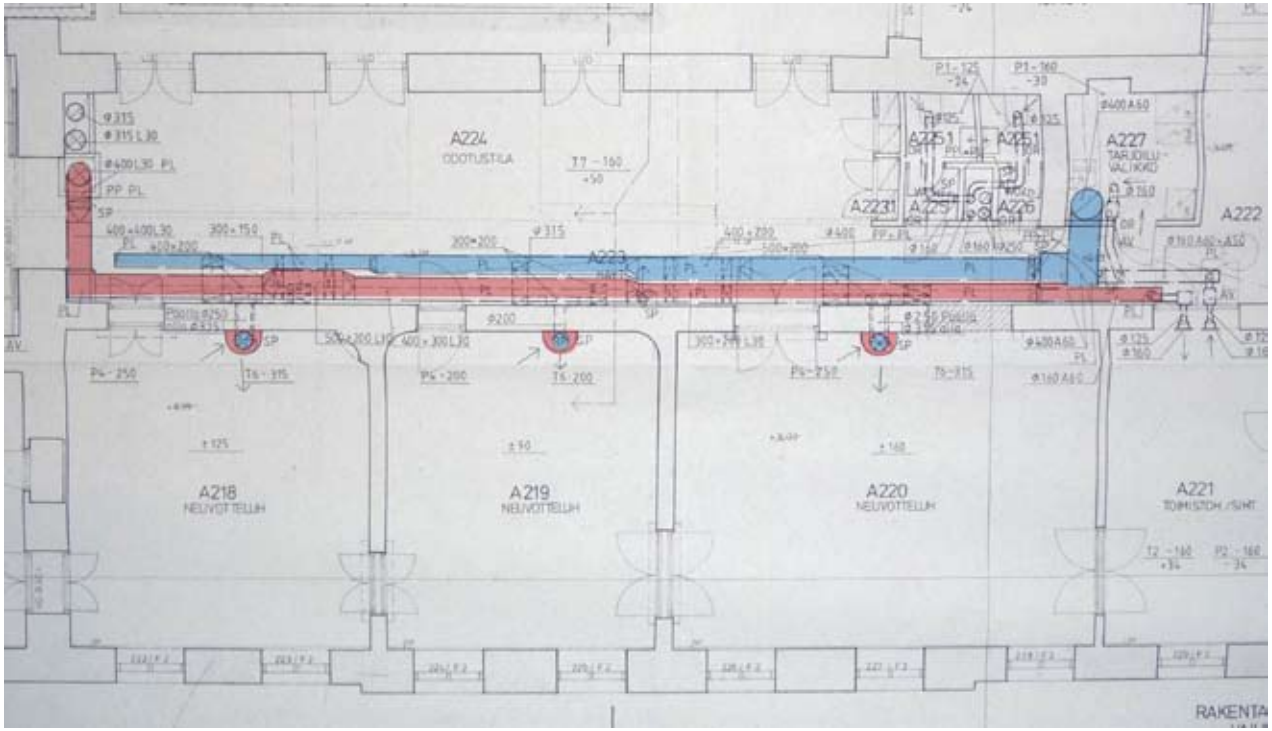

Esimerkki koneellisen ilmanvaihdon kanavoinnin järjestämisestä toisen kerroksen odotusaulan kohdalla: tulo- (pun) ja poistoilmakanavat (sin) sijaitsevat käytävän puolen katossa, katon alaslaskun sisällä; kanavat on viety läpi sydänmuuriseinästä vanhan osan huoneiden puolelle; huoneiden seinissä on joko tulo- ja poistoilmaritilät tai syjäyttävän ilmanvaihdon pääte-elimet (sini-puna). Ote LVI-303. Hepacon Oy:n suunnitelmasta. 1991. Senaatin arkisto.

Ulkoseinien sähköasennuskotelo on rakennettu osaksi interiöörin maalattuja peruspintoja.

3.5.5 Talotekniikka

Vanhojen toimistohuoneiden sähköasennusten hallitsemiseksi peruskorjauksessa suunniteltiin ikkunaseinien alaosiin erityinen asennuskotelovyöhyke. Avattavissa olevan seinäkkeen sisään sijoitettiin sekä sähkö- ja tietoliikennekaapelit että osa lämmityslaitteiden putkiasennuksista.

Peruskorjauksessa Aleksanterinkatu 4-10 toteutettiin yhtenäinen koneellinen ilmanvaihto. Aleksanterinkatu 4-6:n tilojen ilmanvaihto oli ennen peruskorjausta toiminut painovoimaisena. Aleksanterinkatu 8-10 oli 1960-luvulla rakennettu käytäväsisäänpuhallukseen perustunut koneellinen ilmanvaihto, joka peruskorjauksessa purettiin. Uusi ilmanvaihto toteutettiin huonekohtaisella tulo- ja poistoilmakanavoinnilla, jonka johdosta rakennuksen ullakkokerrokseen rakennettiin useita ilmanvaihtokonehuoneita. Peruskorjauksessa käytetty ilmanvaihtoritilä teetettiin Haltonilla erikoistuotteena.[172] Arvokkaimmissa tiloissa käytettiin myös ns. syrjäyttävän ilmanvaihdon suhteellisen kookkaita pääte-elimiä, joissa tuloilma hajotettiin elimen alaosasta tilaan ja poistoilma imettiin elimen yläosasta poistoilmakanavaan. NRT suunnitteli elimille pyöröuunimaisen ulkomuodon ja peltipinnat käsiteltiin marmorointimaalauksin.

Peruskorjauksen yhteydessä ministereiden huoneisiin suunniteltiin jopa jäähdytyselementit. Elementin toiminnasta seurasi kuitenkin kondenssivettä, jota ei ollut huomioitu suunnittelussa riittävästi ja jäähdyttimet jäivät pois käytöstä.

Keskuslämmityspiippu

Vuoden 1938 suunnitelmien mukaan toteutettu koko korttelin lämpökeskuslaitos jäi tarpeettomaksi ja vuoden 1977 suunnitelmien perusteella se muutettiin varavoima-asemaksi muuntamoineen.[173] Silti 1985 hankesuunnitelmassa todettiin, että lämmitys ja lämmin käyttövesi hoidettiin Leopardin korttelin kaikkiin valtion omistamiin rakennuksiin tapahtui edelleen Aleksanterinkatu 4-10 kautta. 1980-luvun peruskorjauksessa entistä keskuslämmityspiippua madallettiin noin 7 metriä vastaamaan likimain vanhojen tulipesäpiippujen lakikorkeutta ja piipun päätteelle annettiin koristeellinen, holkkamaisena kaartuva muoto.

Talotekniikka: ilmanvaihto

IV-elin "pyöröuuni"

Syrjäyttävän ilmanvaihdon pääte-elin, jossa ilma puhalletaan alaosasta huoneeseen ja imetään yläosasta poistoilmakanavaan. Peltikuori on marmorimaalattu.

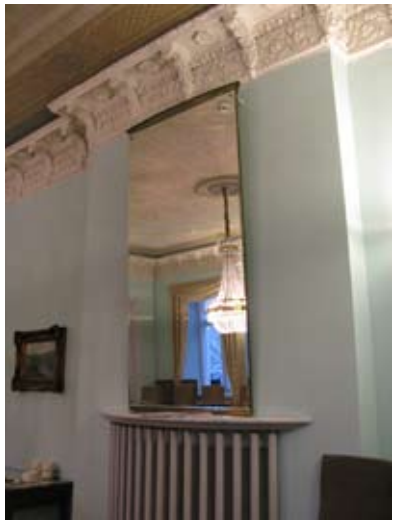

IV-elin "suora uuni"

Syrjäyttävän ilmanvaihdon pääte-elin on sijoitettu vanhan uunikomeron kohdalle huoneessa A220. Ennen peruskorjausta (oikealla) uunikomeron kohdalla oli puolestaan ovi.

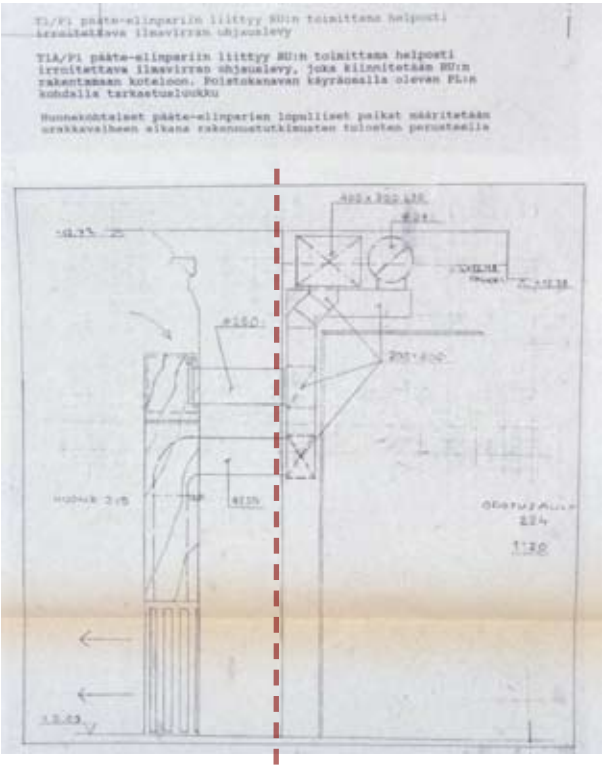

"Vanha osa" eli kadun varren huoneet | "Uusi osa" eli pihapuolen käytävät ja aulat.

LVI-303. Hepacon Oy. 1991.
Senaatin arkisto.

Toimistohuoneen IV-levy

A10 pihapuolen toimistohuoneissa on koneellisen ilmanvaihdon kanavointi tuotu huoneisiin siten, että kaartuvapäätteisen koristelevyn taustasta ilma imetään poistoilmakanavaan ja levyn etupuolella on tuloilmakanavan suu.

Koneellisen ilmanvaihdon säleikkö

Säleiköt teetettiin Haltonilla erikoistyönä peruskorjauksen yhteydessä.

OIKEALLA
A-pihan 1930-luvun toimistosiiven (vas) ja kadunvarsiosan (oik) A6:n liitoskohta NRT:n kuvaamana 1989.

VASEMMALLA
A-pihan 1930-luvun toimistosiiven sisänurkka peruskorjauksen jälkeisessä roosassa sävyssään.

ALLA
B-pihan väri on vaalea keltainen

3.5.6 Julkisivujen käsittely

Ulkorappaukset

Vaikka katujulkisivut oli rappauskunnostettu kesällä 1984, voi vuoden 1989 valokuvien (NRT) perusteella havaita, että julkisivut olivat muutamassa vuodessa muuttunet huonokuntoisen näköiseksi. Esimerkiksi vuoden 1988 rakennusselitys mainitsee, että katujulkisivujen pinnoissa oli 10% kunnostettavia vaurioalueita (!).[174] Niinpä peruskorjauksen yhteydessä julkisivut kunnostettiin uudestaan.

Osa rappaustöistä tehtiin 1. vaiheen peruskorjauksen yhteydessä. Rakennusselityksessä määrättiin sisäpihojen rappaus uusittavaksi, pois lukien 50 m² kunnostusrapattavaksi määrätty alue aulatilojen ulkoseinässä (?) ja Mariankadun portin viereisessä seinässä.[175]. Pihajulkisivun uusittavasta rappaustyöstä todetaan vuoden 1988 rakennusselityksessä, että rappausalustat vahvistetaan "kanaverkolla", kynnet lyödään 80% peitolla ja laasti huokoistetaan pakkosekoitinta käyttämällä noin 10% ilmamäärällä. Laastien suhteutukseksi oli määrätty kynnet KS 20/80/450 (4 mm), täyttö KS 50/50/500 (4 mm) ja pinta KS 60/40/500 (2 mm).[176]

Toiseen rakennusvaiheeseen liittyen julkisivurappauksista laadittiin erillisurakka NRT:n suunnittelemana 1993.[177] Rakennushallituksen puolelta rakennuttajan edustajana oli yliarkkitehti Juha Lemström ja Museoviraston asiantuntijana konservaattori Pentti Pietarila. Urakka sisälsi katu- ja pihajulkisivujen maalaustyöt ja niitä edeltävät rappauskunnostustyöt. Lisäksi urakkaan kuului vesikaton maalaustyö.

Vuoden 1993 työselityksen mukaan julkisivujen kalkkimaalaukselle oli osoitettu kaksi eri käsittely-yhdistelmää: Kmk1 eli uusittujen rappauspintojen kalkkaus ja Kmk2 eli vanhojen puhdistettujen ja osittain rappauskunnostettujen pintojen kalkkaus. Selityksen perusteella kaikki julkisi-

vupinnat oli vanhastaan kalkkimaalattuja paitsi Aleksanterinkatu 4, jonka vanhempi silikaattimaalipinta määrättiin poistettavaksi ja rappauksen pintakerros uusittavaksi kalkkilaastilla (nk. limoitus).

Kalkkimaalin valmistamikseksi oli annettu ohjeina:

- Miilupoltettu Gotlannin, Saarenmaan tai Aito-hautakalkki
- Pohjatyöt sekä erikseen (Kmk2) Aleksanterinkatu 4 ja 6:ssa limotus kalkkitahnan ja fillerihiekan seoksella 50%-50%.
- Pohjan kastelu kalkkivedellä
- Pohjustusmaalaus 10% kalkkitahnaa / kalkkivettä
- Välimaalaus 25-35 % kalkkitahnaa / kalkkivettä
- Valmiiksimaalaus 35-50 % kalkkitahnaa / kalkkivettä

Peruspintojen kalkkauksen lisäksi työselityksen mukaan räystäs- ja kerroslistat sekä mm- porttikäytävien katot maalattiin kuitenkin silikaattimaalilla.

Vesikatto

NRT:n rakennusselityksen mukaan peltikate uusittiin peruskorjauksessa kokonaisuudessaan.[178] Selostuksen mukaan kadun puolen lappeet tuli pellittää *"vanhan mallin mukaisesti peltilevyillä"* eli vaakasaumoin jaetuilla peltikaistoilla. Pihapuolelle sallittiin yhtenäisten peltirivien käyttö.[179] Vesikatolle tehtiin koneellisesta ilmanvaihdosta johtuen uusia läpivientejä ja muotoja, jotka sijoitettiin perinteikkäästi sisäpihan puoleisille lappeille tai pihasiipien katoille. Katujulkisivun näkyvin vesikattomuutos oli lipputankojen uudelleensijoitus lähemmäs harjalinjaa. 1989-92 rakennusselityksen mukaan kaikki syöksytorvet ja rännit uusittiin, vaikka katujulkisivujen syöksyt ja rännit oli tiettävästi uusittu vast'ikään 1984.[180]

Ote vuoden 1993 julkisivukunnostustyön rakennusselityksen kuvituksesta. Senaatin arkisto.

Nykytilanne

B-portaan katos on lisätty 2003

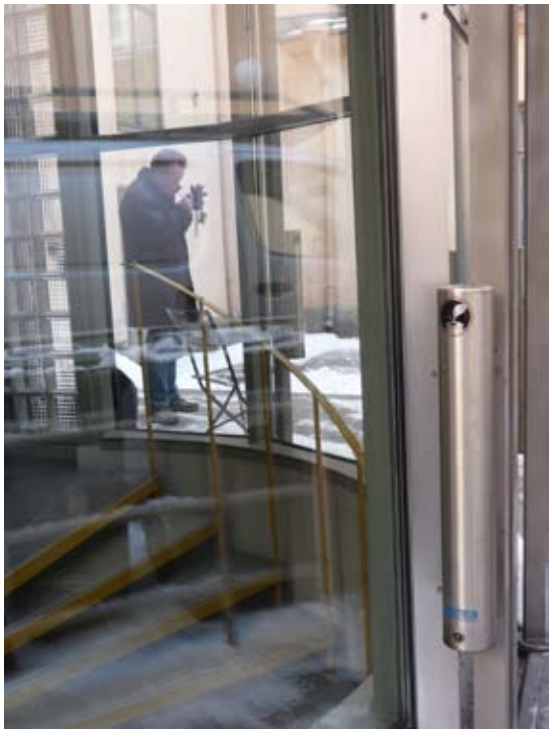

Katoksen kiinteä tuhkakuppi

4 Peruskorjauksen jälkeisiä töitä

4.5.1 NRT luottosuunnittelijana

Arkkitehtitoimisto NRT on jatkanut luotettuna arkkitehtisuunnittelijana myös peruskorjauksen jälkeisissä muutos- ja täydennystöissä. Osa muutoksista on saanut alkunsa vuoden 1995 tupakointilainsäädännöstä, jolla rajoitettiin työpaikoilla tupakointia.[181] Tämän johdosta Aleksanterinkatu 4-10 toisen ja kolmannen kerroksen lepohuoneet (B228 ja B327) muutettiin ”tupakkahuoneiksi” ja rajattiin uudella lasiseinärakenteella käytävästä.[182] Sittemmin tupakointia sisätiloissa on rajoitettu edelleen ja siirrytty ulkotupakointiin. Vuonna 2003 A-portaan uudehko sisäänkäynti varustettiin teräslasirakenteisella ”tupakointikatoksella”. Peruskorjauksessa toteutettu ramppi sai näin ylleen sääsuojan ja toisaalta uuden käyttötarkoituksen kiinteine tuhkakuppeineen.[183] Ramppia kehystämään sijoittuneet paperilajittelun jätesäiliöt kertovat niin ikään muuttuvan yhteiskunnallisen toiminnan tuottamista muutostarpeista.

Toisen kerroksen pihasiiven toimistohuone A235 muutettiin 2004 ”kokouskahvikeittiöksi” palvelemaan paremmin toisen kerroksen katuvarsirakennuksissa sijaitsevien neuvottelutilojen tarpeita. Entinen pienehkö ”tarjoiluvälikkö” (A227) muutettiin astioiden pesutilaksi. Muutostyö edellytti ilmanvaihdon parantamista ja uuden huippuimurin sijoittamista katolle. Tämä toteutettiin diskreetisti olemassa olevaa piippua leventämällä. Kookkaan kanavan johtaminen katolle lisäsi mm. huoneen A341nurkkaan käytännöllisen, mutta tilamuotoa rikkovan kotelorakenteen.[184]

Raja Presidentinlinnan ja Aleksanterinkatu 4-10 kiinteistöjen välillä on hiukan vaihtanut paikkaa vuodesta 1907 lähtien. Viimeisin kiinteistörajamuutos tapahtui 1990 kun Presidentinlinna Valtiosalin eteishuoneesta eli Atriumista (2029) avattiin palo- ovi Kauppa- ja Teollisuusministeriön puolella olevaan varastotilaan, ja vastaavasti KTM:n puolen varasto-ovi poistettiin.[185]

4.5.2 Erillishankintana tehtyä sisustussuunnittelua

Ministeri Sinikka Mönkäreen kaudella ministerin huoneen kalustesuunnittelusta vastasi sisustusarkkitehti Päivi Bergroth. Tämän jälkeen Bergrothin toimisto on tehnyt muutoksia myös muutamiin muihin edustuksellisiin huoneisiin. Kattavampi muutostyö tehtiin toisen kerroksen suuressa, turvasuojatussa neuvotteluhuoneessa. Työn yhtenä lähtökohtana oli nostaa tilan valaistuksen tasoa. NRT:n seinävalaisimien valonlähteeksi vaihdettiin monimetallilamput pienloisteputkien sijaan ja seinien sävyä hiukan vahvistettiin. Näiden muutosten seurauksena huoneen konservoidun kattomaalauksen kirjavuus on noussut esiin jossain määrin häiritsevästi ja katon yleissävy on valoin ja värein kirkastettuun ympäristöön verrattuna sammunut, jopa likainen.

4.1 PALOVAURIOT 2008

Kesällä 2008, kesäkuun 13. päivänä, huoneessa A 309 syttyi räjähdysmäisesti levinnyt tulipalo. Uhkaavasta alusta huolimatta palo saatiin kohtalaisen pian hallintaan, mutta itäisen siiven (Aleksanterinkatu 4) ullakkotilat ja vesikatto tuhoutuivat pahoin. Alapuolisten toimistotilojen osalta sammutusvesi aiheutti suurinta vahinkoa, mutta myös savu levisi laajalle. Tulipalon jälkeen välttämättömien korjaustöiden yhteydessä suoritettiin varsin mittava ministeriön itäpään, tai peruskorjauksen ajalta vakiintuneen jaon mukaisen A-osan, tilojen perusparannus. Hankkeen pääsuunnittelijaksi kutsuttiin Arkkitehdit NRT Oy, rakennuttajana toimi Senaatti-kiinteistöt Oy ja projektinjohtourakoitsijana toimi Rakennusliike R. Muhonen Oy.[186]

Paloalueen yläpuolinen kattorakenne tuhoutui niin pahoin, että puisia kattorakenteita uusittiin lähes koko A4:n ullakolla. Sisätiloissa seinä- ja kattopinnat maalattiin uudestaan, mutta maalilaaduksi valittiin lateksi, aiempien ongelmien takia. Lattioiden linoleum-mattoja uusittiin laajasti. Suuri osa peruskorjauksen aikaisista verhoista voitiin puhdistaa ja huoltaa. Huoneiden väriasut säilyivät jokseenkin muuttumattomina, jotkut sävyt muuttuivat työn yhteydessä hiukan. Palon jälkeisten vesivahinkojen kuivatuksessa päädyttiin paikoin turhankin raskaisiin purkutöihin. Näiden yhteydessä huoneen A 109 pohjoisseinästä paljastui kohtalaisen hyväkuntoinen, lämpimän keltainen stukkoseinä, joka päätettiin ottaa esiin ja täydentää puuttuvilta osin.

Tämän yllättäen käynnistyneen perusparannushankeen tärkeäksi osa-alueeksi muodostui ilmanvaihdon ja jäähdytyksen parantaminen. Tulipalon oletettuna syttymissyynä oli viallinen sähkökäyttöinen pöytätuuletin - mikä osaltaan kertoo tilojen jäähdytystarpeesta. Koneellisen ilmanvaihdon järjestelmiä parannettiin kattaaltaan . Uusi lauhdutin rakennettiin pihasiiven ja Mariankadun kulman vesikatoille sekä uusi ilmanvaihtokonehuone Mariankadun puolen siiven ullakolle (A502).[187] Keskeisiin toimistohuoneisiin tehtiin jäähdytyselementit. Historiallisissa huonetiloissa elementtejä varten tehtiin seinäväriin maalattu kotelo.

A4:n yläpuolinen ullakkotila vaurioitui tulipalossa niin suurelta osin, että vesikattorakenteet päädyttiin uusimaan kokonaan.

A4 ja A6 rakennuksiin myöhemmin lisättyjä NRT:n suunnittelemia jäähdytyspalkkeja ja niiden suojakoteloita.

Viitteet

1 sähköposti Sinisalo-Bonsdorff 23.3.2010
2 Rönkkö 1986, s. 17
3 Engel monografia s. 240
4 KA / Allmänna brandstods bolaget i Finland 1834, kiinteistö Aleksanterinkatu 4, Tontti 1 Leopardin korttelissa
5 12.10.1844 Helsingfors Tidningar
6 Tommila 1955, s. 326
7 KA / Allmänna brandstods bolaget i Finland 1832, kiinteistö Aleksanterinkatu 6, Tontti 7 Leopardin korttelissa
8 (KA / Senaatin talousosasto, urakkatarjousasiakirjat 1853)
9 Soini s. 38
10 joulukuu 1845 Hfors Tdngar
11 10.4.1823 Finlands Allmänna Tidningar
12 17.12.1822 Finlands Allmänna Tidningar
13 Soini, s. 464
14 20.5.1863 Hfors Dbl
15 30.1.1866 Helsingfors Dagblad
16 17.5.1866 Hufvudstadsbladet
17 HKM Tonttikortit
18 KA Rakh 56 M 1/20
19 Lundström s. 60
20 Lundström s. 79
21 Lundström 131
22 Lundstöm 153
23 Lundström 161
24 Lundström 161
25 Lundström s. 163
26 Lundström s.161
27 27.6.1856 Suometar
28 Keskushallinnon historia s.328)
29 Morgonbladet 14.12.1876
30 KA Rakh / Tilitykset talosta Aleksanterinkatu 6 1898-1899 Gr20)
31 KA Rakh/ Aleksanterinkatu 8, tilikirja 1886
32 KA Rakh / Aleksanterinkatu 10, tilikirja 1895, 1896, 1897
33 Suomen rakennushallinto 1811-1961, s.83
34 Keskushallinnon historia s. 375
35 Suomen rakennushallinto 1811-1961, s.86
36 Engel monografia s. 484
37 Engel monografia s.486
37B Sähköpostiviesti liittyen TEM-RHS raportin oikolukuun 13.4.2010
38 YRY:n vuosikertomus ”Byggnadsstatistik Årsberättelse för åren 1914-1916”
39 YRY:n vuosikertomus ”Byggnadsstatistik Årsberättelse för åren 1914-1916”
40 YRY:n vuosikertomus ”Byggnadsstatistik Årsberättelse för åren 1917-1919”
41 YRY:n vuosikertomus ”Byggnadsstatistik Årsberättelse för åren 1917-1919”
42 YRY:n vuosikertomus ”Byggnadsstatistik Årsberättelse för åren 1917-1919”
43 Tuula Pöyhiä: Korkeimman oikeuden RHS 2010
44 Suomen virallinen tilasto, XVI Valtion rakennushallinto, vsk 1939. Ka.; Kirjoittaja on huolimattomuuttaan todennut Helenankadun puolen levennyksen tuoneen lisää toimistohuoneita vain kolmanteen kerrokseen, sillä toimistoja rakennettiin 1938 jokaiseen kerrokseen.
45 Barmin / Schjerfbeck suunnitelma 1915. Rakh / Ka.
46 Barmin / Schjerfbeck suunnitelma 1915. Rakh / Ka.
47 Kolmannen kerroksen pohjapiirustus 1938 kopio, johon käsivaraisesti merkitty käyttäjiä ja päiväys 7/X-38. Senaatti Id 594
48 Kirje Kulkulaitosten ja Yleisten töiden ministeriöltä rakennushallitukselle 28.9.1944: ”Huoneistojärjestely valtion talossa Aleksanterinkatu 4-10”. Uudenmaan lääninhallituksen arkisto.
49 Rakh suunnitelmat 1938. Rakh / Ka.
50 Rakh loppu- ja jälkitarkastukset 1937-1941. Rakh Bc 1 / Ka.
51 Rakh urakkasopimukset 1938-1940 Rakh Ha 4 / Ka.
52 1930-luvulla B-porras
53 ”Lisäohjeet maalaustyön suoritusta varten valtion talossa Aleksanterinkatu 4-10”. Päiväämätön 1938 (?) selostus. Rakh / Ka.
54 Rakh loppu- ja jälkitarkastukset 1937-1941. Rakh Bc 1 / Ka.
55 Uudenmaan läänin maaherran kertomus 1938. Uudenmaan lääninhallituksen arkisto.
56 ”Lisäohjeet maalaustyön suoritusta varten valtion talossa Aleksanterinkatu 4-10”. Päiväämätön 1938 (?) selostus. Rakh / Ka.
57 Betonia, jossa on kookkaita kiviä sementtipitoisen massan säästämiseksi.
58 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:47. Senaatin arkisto.
59 28.5.1938 päivätyt leikkauspiir. , sign. Välikangas + Vähäkallio /Rakh / Ka
60 28.5.1938 päivätyt leikkauspiir. , sign. Välikangas + Vähäkallio /Rakh / Ka
61 Riksilevy mainitaan 1930-luvun maalaustyöselityksessä
62 Lippa, Ruso, Wegelius II. 1953: 383.
63 Kuituvahvistelisäyksiä on monia erilaisia ajankohdasta ja valmistajasta riippuen.
64 Neuvonen, Mäkiö, Malinen 2002: 114.
65 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:71. Senaatin arkisto
66 J. Järvelä 1952, s.302 Oppaassa neliportaisen luokituksen toiseksi kevein käsittely-yhdistelmä on nimetty II luokan käsittelyksi, joka siis vastannee tässä III luokkaa; hienoin käsittely kulkee nimellä ”erittäin hieno maalaus”
67 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:122. Senaatin arkisto
68 Rakh pöytäkirja nro 9 28.1.1938. Rakh / Ka.
69 Rakh ”Valtion talot korttelissa nro 5.” 8.5.1938. Senaatti Id 594., Entinen Panttilainakonttori, Helenankadun keskimmäinen tontti, oli siirtynyt valtion omistukseen ja Korkeimman oikeuden käyttöön vuonna 1979.
70 Suomen virallinen tilasto, XVI Valtion rakennushallinto, vsk 1939. Ka.
71 Rakh loppu- ja jälkitarkastukset 1937-1941. Rakh Bc 1 / Ka.
72 Rakh uudenmaan lääninrakennustoimisto. 27.12.1967. Hkrakvv.
73 Rakh uudenmaan lääninrakennustoimisto. 30.12.1964. Hkrakvv.
74 Rakh uudenmaan lääninrakennustoimiston suunnitelma 1.6.1967. Senaatin arkisto.
74B Vankeinhoitolaitoksen entisen kehityspäällikön Jouko Laitisen tiedoksianto, sähköposti 3.5.2010
75 Rakh pohjapiirustussarja huonenumeroin 1940-l (?). Rakh / Ka.
76 Rakh uudenmaan lääninrakennustoimisto. 3.1.1961. Hkrakvv
77 Rakh uudenmaan lääninrakennustoimisto. 31.1.1960. Hkrakvv.
78 RAkh uudenmaan lääninrakennustoimisto. 20.10.1970. Senaatin arkisto.
79 Rakh uudenmaan lääninrakennustoimiston suunnitelma 1.9.1963. Senaatin arkisto.
80 Rakh:n suunnitelma 3. kerroksen eteishallista 6.6.1964. Senaatin arkisto.
81 Rakh uudenmaan lääninrakennustoimisto suunnitelma 27.2.1964. Senaatin arkisto.
82 Rakh uudenmaan lääninrakennustoimiston suunnitelma 3.10.1967. Senaatin arkisto.
83 Tiedot Heikki Elomaan päiväämättömästä suunnitelmasta. Senaatti ”Sket, KTM. ARK 014/5.”
84 Heikki Elomaan suunnitelma Nro 92. 29.10.1968. Senaatti ”Sket, KTM. ARK 014/5.”
85 Rakh / Risto Mäkinen RAK-suunnitelmat 1968. Senaatti Ib 1041.
86 Tiedot Heikki Elomaan 2. krs suunnitelmasta 22.4.1968. Senaatti ”Sket, KTM. ARK 014/5.”
87 Rakh / Risto Mäkinen RAK-suunnitelmat 1968. Senaatti Ib 1041.
88 Heikki Elomaan suunnitelmat 17.12.1968. Hrakvv.
89 Heikki Elomaan suunnitelmat 27.7.1968. Senaatti ”Sket, KTM. ARK 014/5.”
90 Inststo Olof Granlund työselitys 4.7.1968. Senaatti Id 1019.
91 Valmet Lentokonetehdas Oy:n suunnitelma 3.4.1969. Senaatti Ib 1041.
92 Heikki Elomaan suunnitelma Nro 25. 5.7.1968. Senaatti ”Sket, KTM. ARK 014/5.”
93 Rakh uudenmaan piirirakennustoimiston suunnitelmat 1973. Senaatin arkisto.
94 MV:n lausunto Rakh:lle 10.4.1984. MV Rho.
95 Uudenmaan piirirakennustoimiston työselitys 30.11.1983. MV Rho.
96 Huom! Täyttö- ja pintalaastin runkoainemäärä ei käy ilmi selostuksesta.
97 Rakh uudenmaan piirirakennustoimiston Katujulkisivujen maalaustyöt 21.12.1983. MV Rho.
98 Uudenmaan piirirakennustoimiston muistio 6.8.1984. MV Rho.
99 Rakh uudenmaan piirirakennustoimiston kipsikoristeiden työselitys 30.11.1983. MV Rho.
100 Rakh vuoden 1938 julkisivupiirustuksesta otetun muovikopion päälle lisätyt merkinnät. Päiväämätön. Senaatin arkisto.
101 Uudenmaan piirirakennustoimiston lausuntopyyntö MV:lle 29.2.1984. MV Rho.
102 ”Virastotalo Aleksanterinkatu 4-10, ikkunoiden uusimisesta” / Rakh uudenmaan piirirakennustoimiston suunnitelma 9.4.1980. Senaatin arkisto.
103 Arkkitehdit Kasnio-Härö Aleksanterinkatu 4-10 ”Ikkunakorjaus 19.3.1985”-suunnitelma. MV Rho.
104 Arkkitehdit Kasnio-Härö Aleksanterinkatu 4-10 ”Ikkunakorjaus 19.3.1985”-suunnitelma. MV Rho.
105 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:82. Senaatin arkisto
106 MV:n lausunto Rakh:lle 6.9.1984. MV Rho / Perustamis- ja esisuunnitelman laadinnan ensimmäinen kokous järjestettiin 21.11.1984.
107 3.3.1986 valittu uudempi työryhmä. Aleksanterinkatu 4-10 hankesuunnitelma 1985. MV Rho.
108 M. Erwe 19.1.2010, kiertokävely
109 ”Kauppa- ja teollisuusministeriön peruskorjaus. 1-vaihe.” MV Rho.
110 ”Kauppa- ja teollisuusministeriön peruskorjaus. 1-vaihe.” MV Rho.
111 ”Kauppa- ja teollisuusministeriön peruskorjaus. 1-vaihe.” MV Rho.
112 Aleksanterinkatu 4-10 hankesuunnitelma 1985. MV Rho.
113 M. Erwe 19.1.2010, kiertokävely
114 Ote vuoden 1963 ohjelmasta Suomen Eduskuntataloa koskien.
115 Aleksanterinkatu 4-10 hankesuunnitelma 1985. MV Rho.
116 Puhelinhaastattelu Tuula Rauma 31.3.2010

117 http://ptp.hel.fi/ptpa/default.aspx
118 ”Kauppa- ja teollisuusministeriön peruskorjaus. 1-vaihe.” MV Rho.
119 MV:n lausunto Rakh:lle 6.8.1987. MV Rho.
120 Aleksanterinkatu 4-10 hankesuunnitelma 1985. MV Rho.
121 MV:n lausunto Rakh:lle 6.8.1987. MV Rho.
122 K. Raimoranta 19.1.2010, kiertokävely
123 NRT:n suunnitelmat ARK 168 rev. 25.1.1993. Hrakvv.
124 K. Raimoranta 19.1.2010, kiertokävely
125 K. Raimoranta 19.1.2010, kiertokävely
126 ARK B265, 1991. Senaatin arkisto.
127 NRT:n suunnitelmat ARK 165 rev. 25.1.1993. Hrakvv.
128 ”Ministeriö Leopardin korttelissa” 1992(?):15.
129 ”Ministeriö Leopardin korttelissa” 1992(?):15.
130 ”Ministeriö Leopardin korttelissa” 1992(?):18.
131 NRT Peruskorjauksen 2. rakennusvaiheen työselitys 1992: 157. Senaatin arkisto
132 Puhelinhaastattelu Tuula Rauma 31.3.2010
133 Puhelinhaastattelu Tuula Rauma 31.3.2010
134 NRT Peruskorjauksen 2. rakennusvaiheen työselitys 1992: 157. Senaatin arkisto
135 Rakennesuunnitelmissa 1991 ei pilareita ole esitetty, muiden rakenteellisten muutosten ohessa.
136 K. Raimoranta 19.1.2010, kiertokävely
137 K. Raimoranta 19.1.2010, kiertokävely
138 K. Raimoranta 19.1.2010, kiertokävely
139 Välipohjien täytteitä jouduttiin paikallisesti vaihtamaan (vuosi?) kun peruskorjauksen jälkeisissä olosuhteissa rakenteisiin kerääntyi kosteutta ja orgaanisissa täytteissä havaittiin kasvavan sädesientä, rajatulla alueella.
140 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988: 75. Senaatin arkisto
141 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:81. Senaatin arkisto
142 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:82. Senaatin arkisto
143 Rakennuskonsultointi Kareg Ky:n perustusten vahvistussuunnitelma 8.6.1983. Hrakvv. Ja NRT ”peruskorjaus 1. rakennusvaihe”, työselitys s.46. Senaatin arkisto.
144 NRT:n suunnitelmat ARK 164 rev. 25.1.1993. Hrakvv.
145 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:58-59. Senaatin arkisto
146 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:51, 71 / rakenne YP2. Senaatin arkisto.
147 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:73. Senaatin arkisto
148 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:rakenne VP6. Senaatin arkisto
149 NRT Peruskorjauksen 2. rakennusvaiheen työselitys 1991:rakenne VP7a. Senaatin arkisto
150 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:148. Senaatin arkisto
151 K. Raimoranta 19.1.2010, kiertokävely
152 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:149. Senaatin arkisto
153 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:133. Senaatin arkisto
154 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:158. Senaatin arkisto
155 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:148. Senaatin arkisto
156 NRT ARK B567. 1991. Senaatin arkisto.
157 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:120. Senaatin arkisto
158 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:127. Senaatin arkisto
159 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:129. Senaatin arkisto
160 Tarkemmat selosteet: kts. NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:84-90. Senaatin arkisto
161 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:83. Senaatin arkisto
162 K. Raimoranta 19.1.2010, kiertokävely
163 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:92, 103. Senaatin arkisto
164 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:94. Senaatin arkisto
165 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:103. Senaatin arkisto
166 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:103. Senaatin arkisto
167 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:104. Senaatin arkisto
168 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:104. Senaatin arkisto
169 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:104. Senaatin arkisto
170 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:94. Senaatin arkisto
171 K. Raimoranta 19.1.2010, kiertokävely
172 K. Raimoranta 19.1.2010, kiertokävely
173 Rakh suunnitelma Aleksanterinkatu 6-8, 19.10.1977. Rakh / Ka.
174 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:139. Senaatin arkisto
175 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:139. Senaatin arkisto
176 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:138. Senaatin arkisto
177 Pelti- ja rappauspintojen ulkomaalaustyöselitys Aleksanterinkatu 4-10. 1993. Senaatin arkisto 1337..
178 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:71. Senaatin arkisto
179 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:111. Senaatin arkisto
180 NRT Peruskorjauksen 1. rakennusvaiheen työselitys 1988:114. Senaatin arkisto
181 http://www.ttl.fi/Internet/Suomi/Tiedonvalitys/Verkkolehdet/Tyoterveiset/1997-01/08.htm
182 NRT:n suunnitelmat ARK 155, rev. 2.11.1994 Hrakvv.
183 NRT:n suunnitelmat ARK 603, 5.3.2003. Hrakvv.
184 NRT:n suunnitelmat ARK 602. 3.2.2004. Hrakvv.
185 NRT:n suunnitelmat ARK 154, 15.9.1990. Hrakvv.
186 Ministeriön tiedote 25.6.2009 klo 8.20
187 NRT:n suunnitelmat ARK 603, 3.2.2004. Hrakvv.

Lähteet

Arkistot

HYM Helsingin yliopistomuseon arkisto /Kuva-arkisto
- kuvamateriaalia

HKA MA Helsingin kaupunginarkisto
- rakennuspiirustuksia
- karttamateriaalia

HK RVV Helsingin kaupungin rakennusvalvontavirasto
- rakennuspiirustuksia

HKM KA Helsingin kaupunginmuseon kuva-arkisto
- kuvamateriaalia

KA Kansallisarkisto
- Palovakuutusasiakirjat

KA Rakh Kansallisarkisto, Rakennushallituksen kokoelmat
- rakennuspiirustuksia
- inventaareja, urakka-asiakirjoja, tilikirjoja
- vuosikertomuksia

KA Sto Kansallisarkisto, Senaatin talousosasto
- urakka-asiakirjoja

MV KA Museoviraston historian kirjasto ja kuva-arkisto
- valokuvamateriaalia

MV Rho Museoviraston rakennushistorian osaston kirjasto ja arkisto
- viranomaisten keräämää materiaalia

NRT Arkkitehtitoimiston Nurmela-Raimoranta-Tasa arkisto
- valokuvamateriaalia vuodesta 1988 alkaen

SEN Senaatin arkisto
- piirustusmateriaalia, suunnitteluasiakirjoja 1960- luvulta alkaen, peruskorjaus 1988-92 kattavasti

ULHA Uudenmaan lääninhallituksen arkisto
- asiakirja-aineistoa (niukkaa)

Suullisia ja kirjallisia tiedoksiantoja

Johtava asiantuntija, arkkitehti Marjatta Erwe
Kehityspäällikkö Jouko Laitanen /aiheesta vankeinhoitolaitos
Arkkitehti Kari Raimoranta
Arkkitehti Tuula Rauma
Erikoistutkija Jarkko Sinisalo
Maalarimestari Gebhard Troyer
Arkkitehti Tuula Pöyhiä / aiheesta Presidentinlinna

Elektroniset lähteet

Digitaalinen sanomalehtikirjasto 1771-1900 *http://digi.lib. helsinki.fi*

Kirjallisuus

Carl Ludvig Engel 1778- 1840
Näyttely Helsingin Tuomiokirkon kryptassa 7.8. – 14.9.1990, näyttelyjulkaisu ja monografia

Halila - Gripenberg - Järventaus
Suomen Rakennushallinto 1811 - 1961, Helsinki 1967

Härkäpää, Nils
Helsingin palotoimen historia, Helsinki 1961

Ministeriö Leopardin korttelissa, Helsinki 1995?
Kauppa- ja teollisuusministeriö / kirjatoimikunta

Kaupungin Leijona-sydän, Jyväskylä 1998
Helsingin kaupunginmuseon julkaisuja

Lippa, Ruso, Wegelius
Talonrakennustekniikan käsikirja, 1953

Lundström, Ernst
artikkeli "Historik", kirjasta
Svenska fruntimmerskolan, Svenska flicklyceet i Helsingfors, Helsinki 1945

Mellanen, Jaana
Helsinki Helsingin alla, kaupunkiarkeologiaa sarjakuvina, Jyväskylä 2007

Mårtenson, Gunnar
Historiallinen Helsinki, Porvoo 1968

Okkonen - Salokorpi
Aleksanterinkatu - katu Helsingin sydämessä,2004

Rönkkö, Marja-Liisa (toim.)
Rakas Helsinki, Helsingin kaupunginmuseon julkaisuja 1986

Savolainen, Raimo et al.(päätoim.),
julkaisija Hallintohistoriakomitea
Suomen keskushallinon historia 1809-1996, Helsinki 1996

Sederholmin talo, Helsinki 1996
Helsingin kaupunginmuseon julkaisuja

Tommila, Päiviö
Helsinki kylpyläkaupunkina 1830-1850-luvuilla, Helsinki 1955

Venäläisyys Helsingissä 1809 - 1917, Helsinki 1984
Helsingin kaupunginmuseon näyttelyjulkaisu

Soini,Yrjö
Vieraanvaraisuus ammattina, Keuruu 1963

Tiitta, Allan
Collegium medicum, Lääkintöhallitus 1878 - 1991, Jyväskylä 2009

Topelius,Zachris, johdanto ja selitykset Torsten Steinby
Muistiinpanoja vanhasta Helsingistä (1885), Jyväskylä 1986

Wickberg, Nils
Senaatintori, Tanska 1981

Keskeisten tilojen historiahuonekortit

Suuresta osasta rakennuskokonaisuuden “vanhan puolen” huoneista, eli kadun puolen huonerivistä, on laadittu historiahuonekortti. Yhdelle (tai muutamalle) aukeamalle on pyritty kokoamaan käytössä olleesta piirustus- ja valokuvamateriaalista huonetta koskeva oleellinen tieto. Tieto on siis joiltain osin toistuvaa, etenkin toisiaan lähellä olevien huoneiden välillä. 1930-luvulla rakennettuja ja 1980-luvulla muodostettuja ”uuden puolen” toistuvia huoneita on käsitelty tilaryhminä. Lisäksi kaikki porrashuoneet on käsitelty omissa korteissaan.

1. kerros ja porrashuoneet

Huonenumero	Käyttötarkoitus	sivu
A101 - A102	A-portaan pääaula	150
	A-porras	158
	B-porras	160
	C-porras	162
	D-porras	164
	E-porras	168
	F-porras	172
	G-porras	174
A109	Toimistohuone	176
A113	Postitus	178
A115	Toimisto	182
A116	Toimistohuone	184
A117	Toimistohuone	186
A118	Toimistohuone	188
A119	Toimistohuone	190
B101, B104	Eteistilat, D-porras	192
B105 - B107	Toimisto / lähivarasto	194
B109	Toimistohuone	198
B102, B110, B123.1	Eteistilat, E-porras	200
B116	Neuvotteluhuone	202
B117	Toimistohuone	204
B118, B119, B123.3	Toimistohuoneet ja käytävä	206
B120	Toimistohuone	208
B133 - B134	Koulutustilat	210

2. kerros

Huonenumero	Käyttötarkoitus	sivu
A201	A-portaan kerrosaula	212
A204	Käytävä	216
A205	Toimistohuone	218
A206	Toimistohuone	220
a207	Toimistohuone	222
a208	Toimistohuone	224
A209	Toimistohuone	226
A210	Toimistohuone	228
A211	Toimistohuone	230
A214	Toimistohuone	232
A215	Toimistohuone	234
A216	Toimistohuone	236
A217	Toimistohuone	238
A218	Neuvotteluhuone	240
A219	Neuvotteluhuone	242
A220	Neuvotteluhuone	244
A221	Toimistohuone	246
A224	Odotusaula	248
B202	Toimistohuone	252
B203	Toimistohuone	254
B204	Toimistohuone	256
B211	Toimistohuone	258
B212	Toimistohuone	260
B222	Toimistohuone	262
B223 - B231	Toimistohuoneet , Helenankatu 2. krs	264

3. kerros

Huonenumero	Käyttötarkoitus	sivu
A308	Toimistohuone	268
A309	Toimistohuone	270
A310	Toimistohuone	272
A311	Toimistohuone	274
A312	Toimistohuone	276
A313	Toimistohuone	278
A314	Toimistohuone	280
A317	Toimistohuone	282
A318	Toimistohuone	284
A319	Toimistohuone	286
A320	Toimistohuone	288
A321	Toimistohuone	290
A322	Toimistohuone	292
A323	Neuvotteluhuone	294
A324	Toimistohuone	296
A325	Toimistohuone	298
A336	Toimistosiipi / käytävä	300
A238	Toimistosiipi, 2. kerros työhuone, esim.	303
B303	Toimistohuone	304
B304	Toimistohuone	306
B305	Toimistohuone	308
B306	Toimistohuone	310
B307	Toimistohuone	312
B308	Neuvotteluhuone	314
B310	Toimistohuone	316
B312	Aulatila	318
B318	Toimistohuone	320
B319	Toimistohuone	322
B320 - B329	Toimistohuoneet, Helenankatu 3 krs.	324
B340 - B348	Toimistohuoneet, pihasiipi A10	326

A101-102

Muutos hotelliksi 1852 HKA / Ma.
Suunnittelija ei tiedossa.

Aleksanterinkatu 4 vanhin suunnitelma on C.L. Engelin laatima, mutta rakennus on toteutettu toisin kuin Engel sen suunnitteli, eikä vuotta 1852 varhaisempaa suunnitelmaa ole tiedossa. Mustattujen eli olemassa olleiden rakenteiden perusteella voidaan tulkita millainen huonejärjestys nykyisessä A-portaan sisäänkäyntiaulassa oli 1850-luvun puolivälissä. Toisaalta kymmenisen vuotta myöhemmin laadittu von Heidekenin suunnitelma osoittaa, ettei pihapuolen vierashuoneiden ja käytävän rakentamista toteutettu. Tämä olisi edellyttänyt portaan käyntisuunnan muuttamista. 1852 suunnitelman mukaan toteutui ainoastaan pihasiipi, johon suunnitelmassa oli esitetty kuivakäymälä, latrinen.

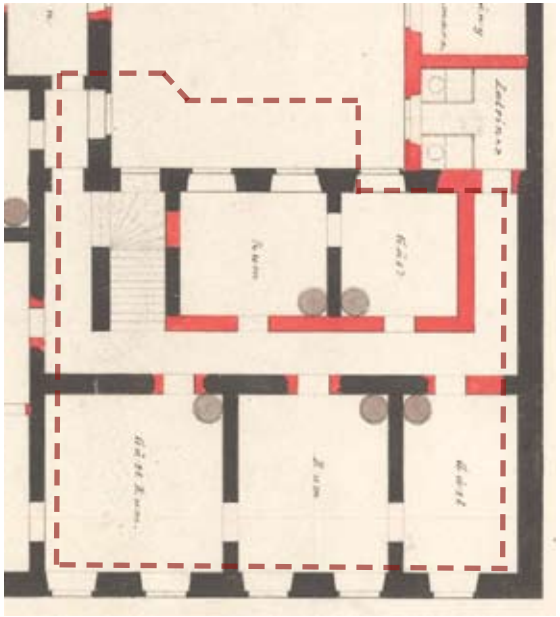

Porrashuonemuutoksia 1860x HKA / Ma.
Arkkitehti C.J.F. von Heideken.

von Heidekenin päiväämätön, mutta tiettävästi vuoden 1820 jälkeen laadittu suunnitelma Aleksanterinkatu 4:n porrashuonejärjestelyjen (toisaalla suunnitelmassa) muutoksista osoittaa, ettei 1852 Hotel de Russien vierashuonesuunnitelmaa toteutettu. Piirustus osoittanee rakennuksen varhaisimman, alkuperäisen pohjamuodon. Vain pihasiipi ja sinne avattu kulkuyhteys oli toteutunut 1852 suunnitelman mukaan.

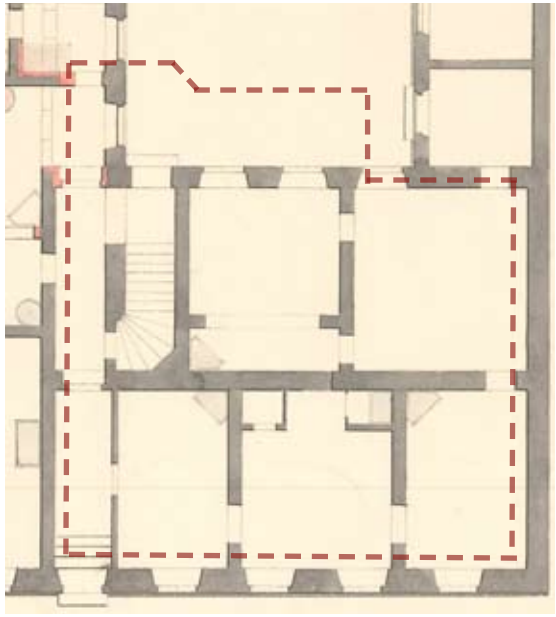

Sisäänkäynnin avaaminen Aleksanterinkadulle 1862 HKA / Ma.
Suunnittelija ei tiedossa.

Vuoden 1862 suunnitelma osoittaa, että katuvarren toinen kaksi-ikkuna-akselinen huone kavennettiin ja jaettiin väliseinällä Aleksanterinkadun puolelle avatun sisäänkäynnin eteistilaksi sisäpuolisine askelmineen. Huoneiden välinen enfilade, aksiaalinen kulku- ja sisänäkymälinja, meni umpeen.

Muutos esittää myös Aleksanterinkatu 4 varhaisimman tunnetun julkisivun. Kaksikerroksisen rakennuksen alaosa on kvaaderoitu ja sileä yläosa on nostettu korkealle ikkunpenkkien alalinjaan ulottuvalla jatkolistalla. Yläosan ikkunoiden kehysosat luovat julkisivulle kevyen rytmin, jossa laidoissa on yhdet korosteut ikkunakehykset ja keskellä painavampi kolmen ikkunan sarja. Ikään kuin empiren teema sivu- ja keskirisaliiteistä. Punaisella piirretty julkisivumuutos osoittaa suunnitelmissa olleen kevyen metallisen katoksen lisääminen kolmipeilisen parioven päälle.

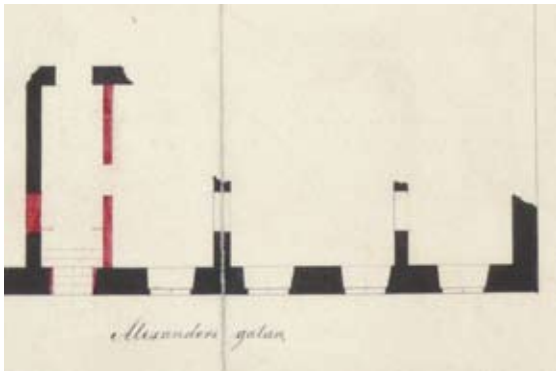

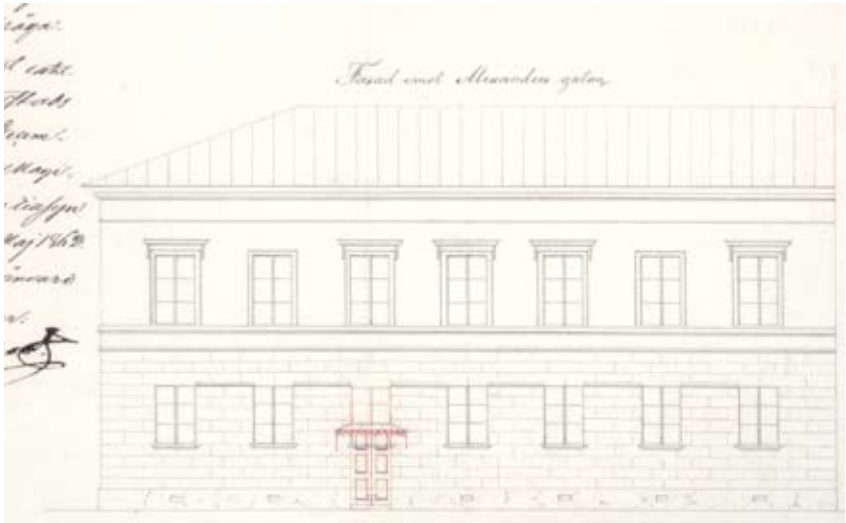

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma. Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Kuten pohjapiirustuksen punaisista merkinnöistä käy ilmi, ikkunat ja katusisäänkäynti uusittiin, vanha porrashuone purettiin ja korvattiin uudella, sisäpihan puolelle sijoitetulla portaalla. Pihasiiven käymälä muuttui (viimeistään tässä vaiheessa) lämmitetyksi huoneeksi kuten viereinen sisäpihan asuinhuonekin.

Alla olevasta Höijerin leikkauksesta A-B käy ilmi rakennuksen 1880-luvun suunniteltu asu ja rakenne. Matala tiiliholvattu kellari on puolittain maan alla. Jalkakäytävä on askeleen korkeammalla mukulakivettyä Aleksanterinkatua. Kadun puolelta noustaan kuutisen askemaa ylös ensimmäiseen kerrokseen, mutta kivetty sisäpiha on katutasoa ylempänä. Edustavammissa kadun puolen huoneissa on renessanssityyliset korkeat pariovet, vaatimattomimmissa pihapuolen huoneissa normaalikokoiset ovet. Huoneita kehystävät kookkaat rapatut kattolistat. Pihapuolen pienen huoneen pääteenä on holvilakinen alkovi ja sen nurkassa kruunupäätteinen kaakeliuuni.

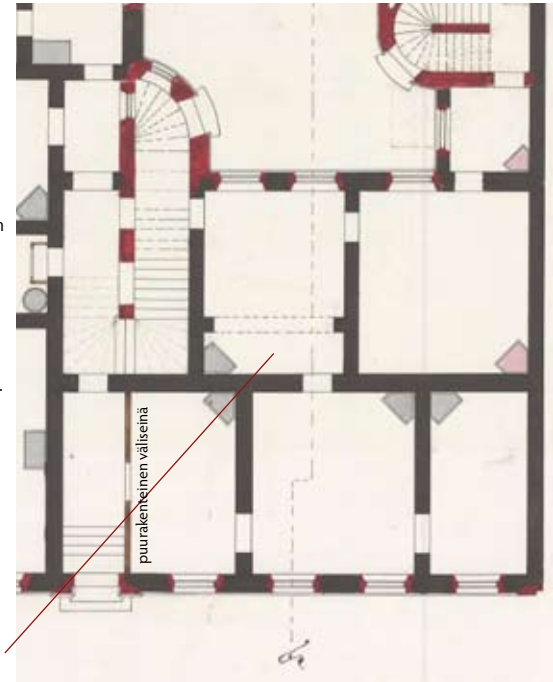

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

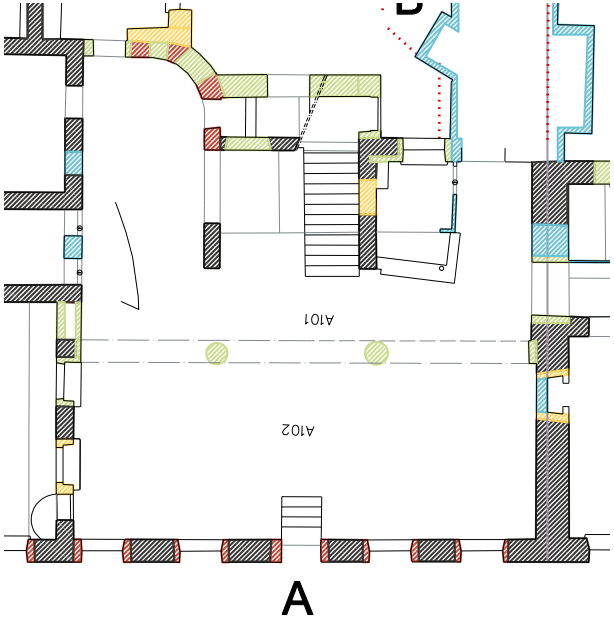

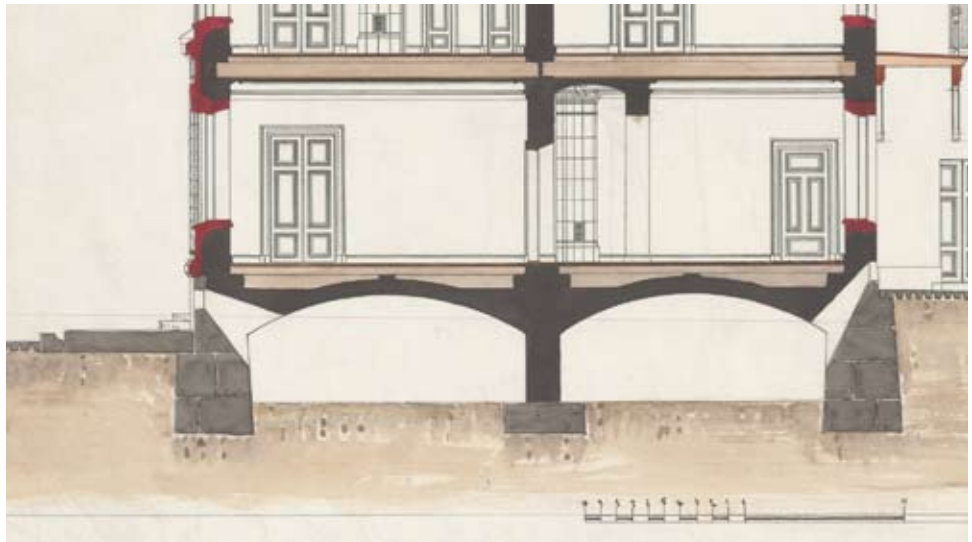

Leikkaus A-B

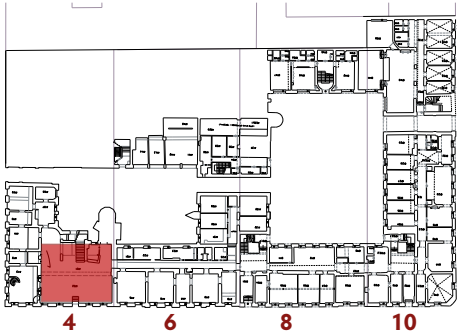

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1992	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	A-portaan pääaula	
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS	HUONENUMERO	
		4	A101-102	
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW				

A101-102

Pääoven sijainnin muutos 1905...06.
KA / Rakh.
Suunnittelija ei tiedossa

Lääninhallituksen muutettua A4:ään 1905 pääoven sijainti muuttui kaksi ikkuna-akselia lännemmäs. Th. Höijern suunnitelman 1883 (oikealla) mukaan pääovi sijaitsi tätä ennen lähempänä Mariankatua. Vuonna 1915 W. Barmin / S.M. Schjerfbeck Yleisten rakennusten ylihallituksesta laativat suunnitelman valtion tuolloin omistamien Aleksanterinkatu 6-10 julkisivujen yhdenmukaistamisesta.

Kiinnostavaa on, että ovi sijaitsee molemmissa tapauksissa epäsymmetrisesti Aleksanterinkatu 4:n julkisivujakoon nähden. Varsinkaan Höijer ei yleensä suoranaisesti suosinut epäsymmetriaa suunnitemissaan.

YRYH mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

1930-luvulla ryhdyttiin valmistelemaan Leopardin korttelin Aleksanterinkadun puolen yhdenmukaista peruskorjausta. Tässä yhteydessä Aleksanterinkatu 4-10:stä laadittiin ajantasaiset mittauspiirustukset. Kuten ote piirustuksesta osoittaa nykyisen pääaulan kohdalla sijaitsi kookas, vaikkakin nykyistä pienempi, virastotalon yleisöaula, lääninkassa. Aula oli muodostettu yhdistämällä kaksi 1820-luvun katuvarren asuinhuonetta yhdeksi tilaksi. Pihapuolen huoneet olivat lähinnä siinä muodossa kuin ne von Heidekenin 1860-luvun suunnitelmissa esiintyivät.

1935 piirustuksiin oli merkitty tilojen lattiapintamateriaalit: eteisaulassa mosaiikkilattia (mos) ja pihapuolen huoneissa korkkimatto (KM eli linoleum).

Barmin & Schjerfbeck 1915 / suunnitelman jälkeen tehty esittelyjulkisivu, johon piirretty myös Aleksanterinkatu 4:n ja pääovi uudelleen sijoitettuna.

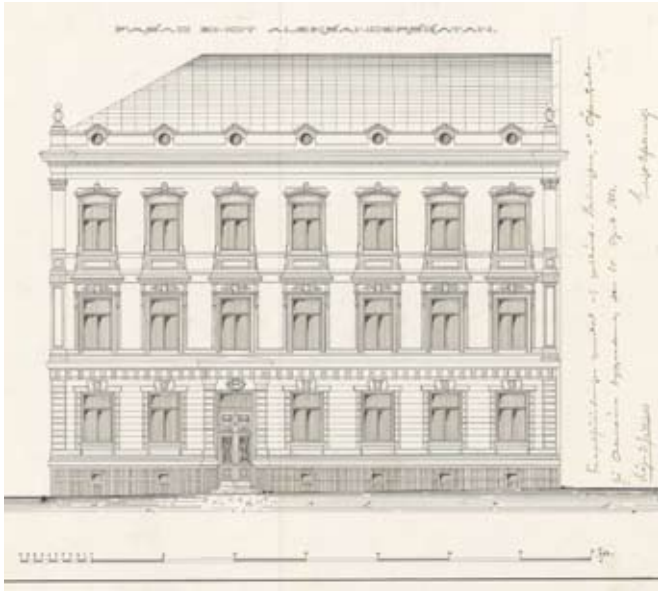

Höijerin julkisivupiirustus 1883

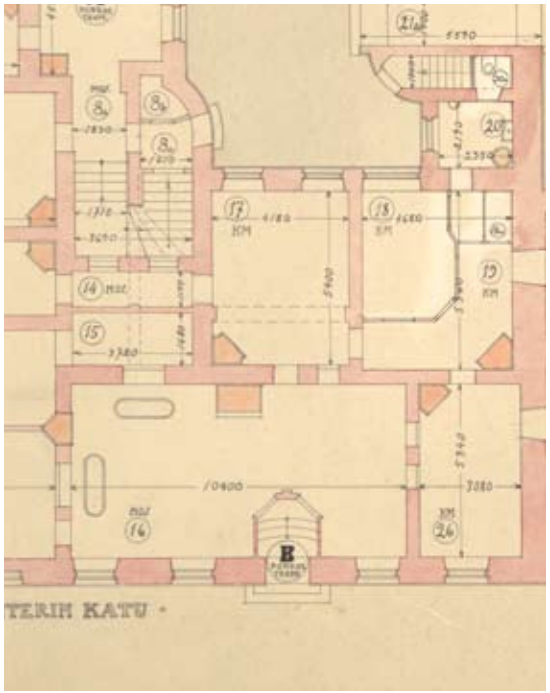

1938 peruskorjaus ja muutos. KA / Rakh.
Rakh: Vähäkallio / Välikangas

1938 suunnitelmien mukaan "Valtion talolle" raivattiin entistä kookkaampi aula, josta tuli samalla rakennuksen pääsisäänkäynti. 1883 rakennettu porrashuone purettiin ja siitä jäi muistumaksi vain kaartuva huoneen nurkka laajennetun lääninkassan aulaan. Aleksanterinkadun puoleinen vanha kassaluukku jäi paikalleen, jonka lisäksi tehtiin kolme uutta kassaluukkua. Tilan keskellä ollut sydänmuuri purettiin ja ylempien kerrosten seinärakenteita kantamaan tehtiin teräsbetonipalkki ja kaksi pyöreää pilaria. Sisäänkäynnin yhteyteen rakennettiin kevyin jakoseinin tuulikaappi ja tilat vahtimestareille. Maalaustyöselityksen mukaan aulan lattiamateriaalina käytettiin kumiparkettia ja portaissa kumimattoa. Seinät maalattiin öljymaalilla I-luokan mukaan ja katto liimamaalilla.

Rakennuksen runkoa laajennettiin hieman pihan puolelle, jotta uusi porrashuone ("B") saatiin sijoitettua aksiaalisesti sisäänkäynnin kanssa. Kuva NRT 1986.

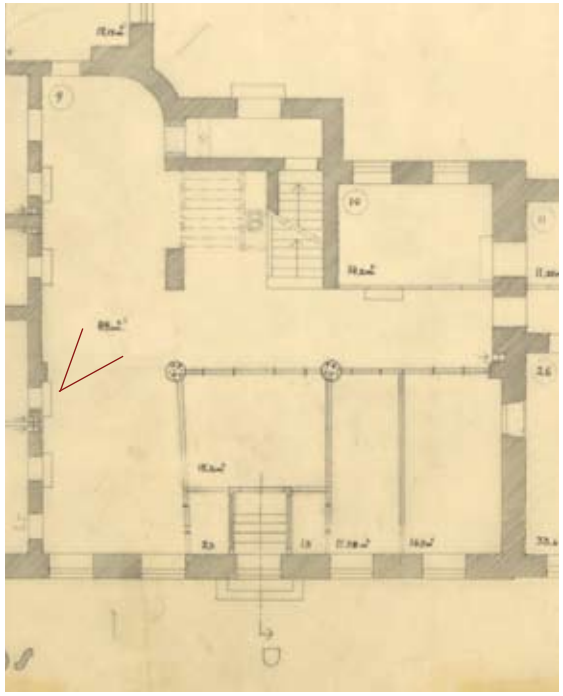

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

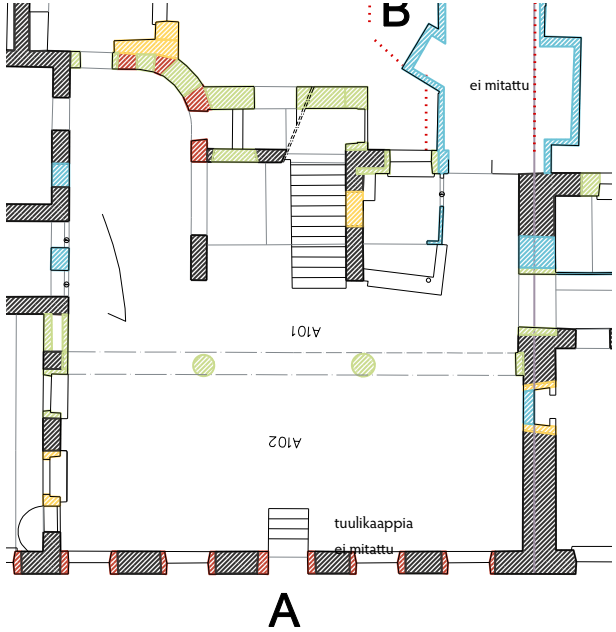

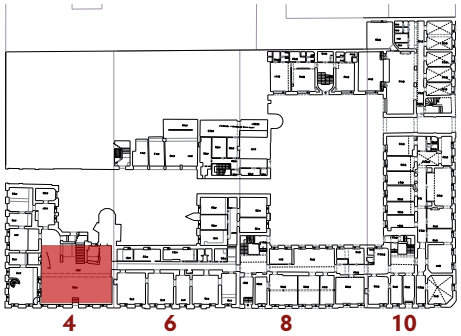

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1992	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	A-portaan pääaula	
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS	HUONENUMERO	
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW		4	A101-102	

A101-102

1961 puhelinvaihde ja relehuone
Rakh / UPR. Rakh / Ka.

Vuoden 1961 suunnitelmien perusteella osa aulan 1930-luvun kevyistä jakoseinistä purettiin. Vähäkallio / Välikankaan suunnittelema tuulikaapin seinien harkittu suorakulmaisuudesta poikennut avautumiskulma poistui ja tilalle sijoitettiin puhelinkeskuksen tiloja. Näin aulan luonne muuttui umpinaiseksi ja ahtaaksi, kuten NRT:n 1986 ottamista valokuvista voi astia. Valokuvien perusteella kumiparketti oli jo aiemmin, ehkä 1960-luvulla, vaihtunut yhtenäiseksi matoksi.

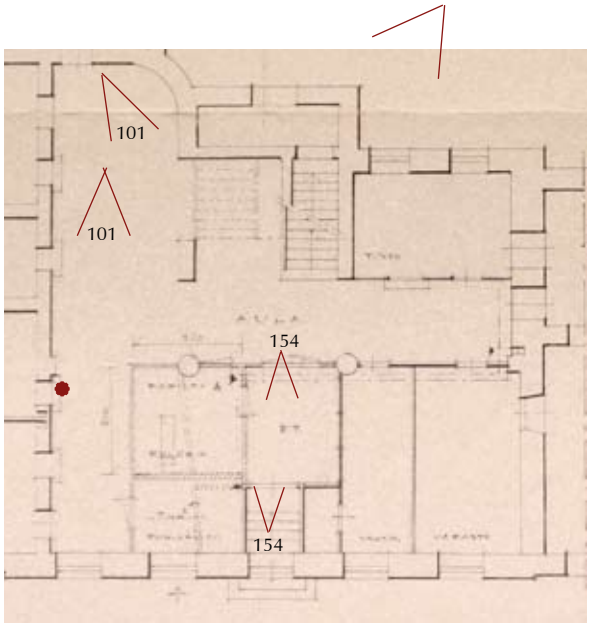

Mustavalkovalokuvat NRT 1986.

Lääninkassan 1930-luvun palveluluukkut nro 1 ja 2 (kuvassa) säilyivät 1989-92 peruskorjauksessa. Nykytilannekuva.

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

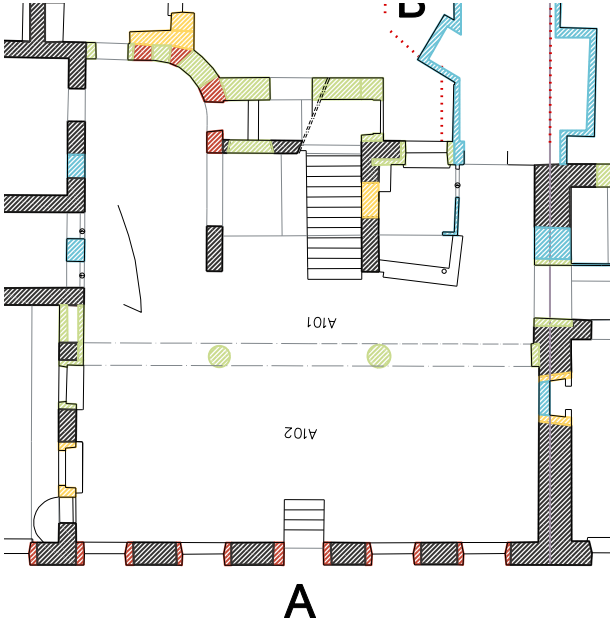

Yksi lääninkassan 1930-luvun aulapenkki on tallella, kuvausajankohtana 3. kerroksen käytävällä A351.2.

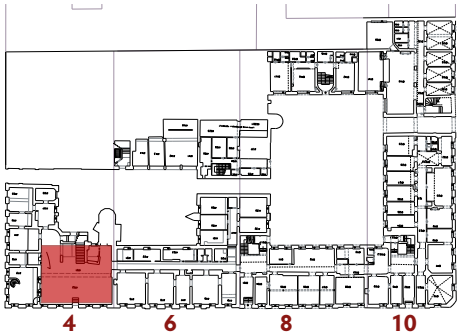

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1992	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	A-portaan pääaula	
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS	HUONENUMERO	
		4	A101-102	
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW				

A101-102

NYKYTILA: 1989-92 peruskorjaus ja muutokset
NRT 1988

1960-luvulla umpeen kasvanut aula raivattiin peruskorjauksessa uudestaan auki ja alkuperäistä 1930-luvun tilannetta väljemmin ratkaistuna. Pihapuolen uuteen hissiporrastorniin (B) avattiin aulasta kulkuyhteys.

Pääoven sisäportaan ympärille toteutettiin tuulikaappi pylonimaisen portaalin hengessä. Rakennukseen saavuttaan kahden graniittiverhoillun seinäkkeen välistä. Suunnitteluasiakirjoissa mainitaan “graniitti, vahattu”, josta “Ministeriö Leopardin korttelissa” on maininta: Kiuruveden vihreä graniitti. Muutoin lasisen tuulikaapin liitos vanhoihin pintoihin toteutettiin hoikin teräs- ja messinkirakentein, tuulikaapin poikkeavuutta ja irrallisuutta vanhasta ympäristöstä korostaen. Teräsosat maalattiin vihreään, lähinnä hapettunutta kuparia muistuttavaan sävyyn. Lasiovien messinkihattupäätteiset vetimet olivat NRT:n erikoisesti KTM:n taloa varten suunnittelemat. Kun rakennuksen sisäovissa erikoisvetimet ovat kromattuja, muodostaa tuulikaappiovi säännöstä poikkeuksen: vedin on maalattua terästä.

Aulan lattia ja pääporras päällystettiin Öölannin harmaalla kalkkikivellä, mutta tuulikaapin ympärillä ja portaassa käytettiin ristipäähakattua graniittia. Kalkkikivestä tehtiin myös aulan jalkalistat.

Aulan seinäpintoihin toiteutettiin kenttiin jaettu kellansävyinen marmorointimaalaus. Vuoden 1988 suunnitteluasiakirjoissa mainitaan käsittely-yhdistelmäksi (EMH), kolmen sävyn “stucco-jäljitelmämaalaus”, jossa viimeinen pintakäsittely tehdään lämmitetyn mehiläisvahan, steariinin ja parafiinin seoksella ja kiilloitetaan. Aulan keskellä vapaasti seisovat teräsbetonipilarit ovat nykyisessä asussaan huolellisesti tasoitettu, hiottu ja kiilltoöljymaalattu, vaikkakin suunnitteluasiakirjoissa niiden käsittelytavaksi on määrätty *stucco lustro.*

Peruskorjauksessa aulan vanhat kattolistat poistettiin, rappauspinta tasoitettiin ja maalattiin himmeän valkoiseksi maalaustyöselityksen mukaan. NRT suunnitteli aulaan oman erikoiskattovalaisimen hiekkapuhalletusta lasista messinkisin kannakkein.

Aulan pihan puolelle, kohtaan mihin jo 1930-luvulla oli rakennettu yksi palvelutiski, sijoitettiin uusi vahtimestarin koppi. Aulaan toteutettiin raskas, teräksinen vapaasti seisova naulakko NRT / Trevor Harrisin suunnitelmien mukaan. Naulakkoseinäke peitti samalla aulan yhteyteen rakennettujen uusien WC-tilojen ovet. WC:iden rakentamisen myötä kaksi entistä lääninkassan luukkua purettiin ja toiset kaksi jätettiin historialliseksi fragmentiksi.

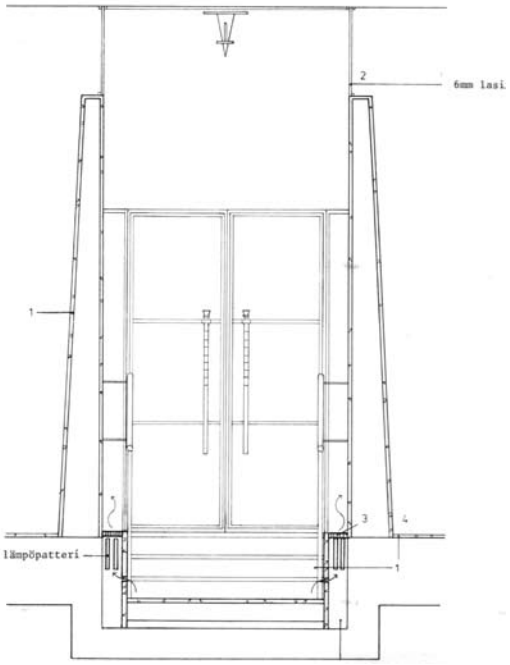

Aulan lattiassa on Öölannin harmaata kalkkikiveä, mutta tuulikaapissa on karkeammin hakattua Kiuruveden graniittia.

Aulaan 1989-92 tehdyt seinäpinnat ovat huolellisen tasoituksen edellyttämää stukkojäljitelmämaalausta. Vasemmalla pilkistävä palvelutiski on lisätty myöhemmin Suomen EU-puheenjohtajakauden tapahtumien yhteydessä, samoin henkilökorttien palautukseen tarkoitettu palvelupylväs.

Ote NRT:n tuulikaapin suunnitelmasta A481, 1988. Senaatin arkisto.

NRT:n suunnittelema pääaulan penkki

NRT:n suunnittelema pääaulan valaisin

NRT:n suunnittelema pääaulan vaatenaulakko, paksua terästä, peittää taakseen aulan WC-ovet

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

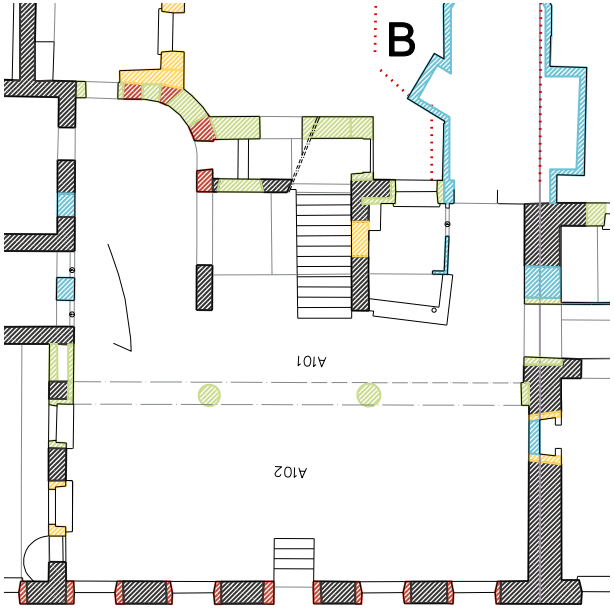

Mittauspiirustustiedosto puutteellinen: tuulikaappia ei esitetty

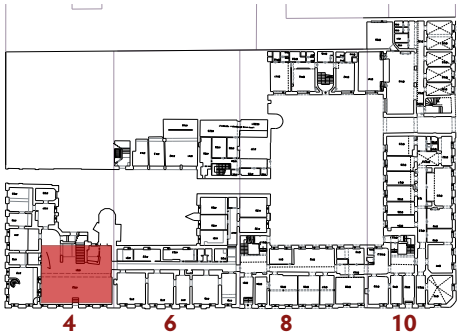

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1992	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	A-portaan pääaula	
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS	HUONENUMERO	
		4	A101-102	
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW				

A-porras

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Nykyinen A-porras eli 1938 rakennettu nk. B-porras sijoitettiin Vähäkallio / Välikankaan suunnitelmissa hieman vanhan rakennusrungon ulkopuolelle, pihan suuntaan, jotta kerroksiin pystyttiin muodostamaan riittävän väljät aulat. Portaan vierestä purettiin pois Th Höijerin 1883 suunnitelmien mukaan toteutettu (A) porras. Pihajulkisivulla 1930-luvun porrashuone liittyy saumattomasti Höijerin suunnittelemaan kaarevaseinäiseen porrashuoneeseen. Esimerkiksi rapattun räystäslistan muodonannossa ei ole (nykyasussaan) poikkeavuutta 1883 ja 1938 osien välillä.

1938 suunnitteluasiakirjojen perusteella uuden portaan pinnat päällystettiin kumimatolla. Porrashuoneeseen avattiin vertkaalit ikkunanauhat puisine ja välikarmillisine ikkunoineen. Itse porras rakennettiin teräsbetonista selkeään 1930-luvun tyyliin, joka on tunnistettavissa Vähäkallion muissakin suunnittelukohteissa, esim. Alkon Salmisaarentalossa 1938-39.

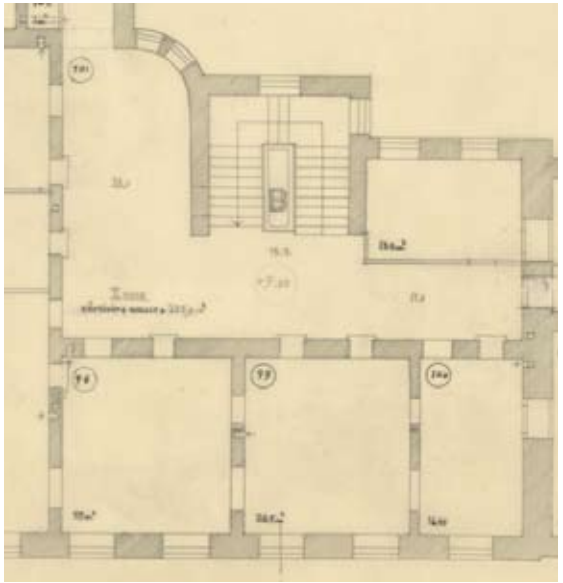

1939, Rakh / KA

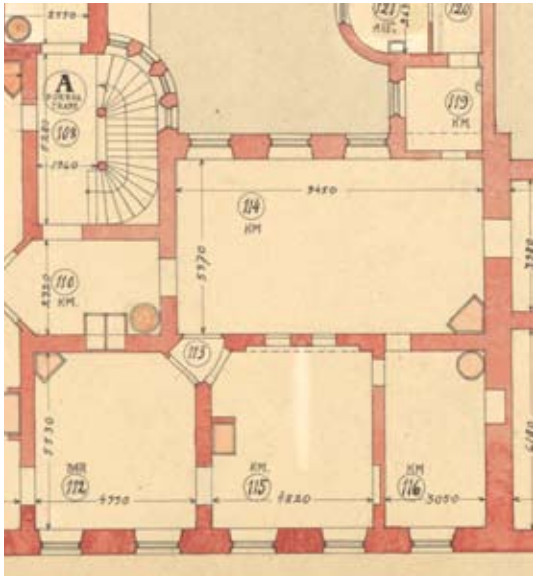

1935, Rakh / KA

1938 porrashuoneen laajennus.
Kuva NRT 1986

Nykytila

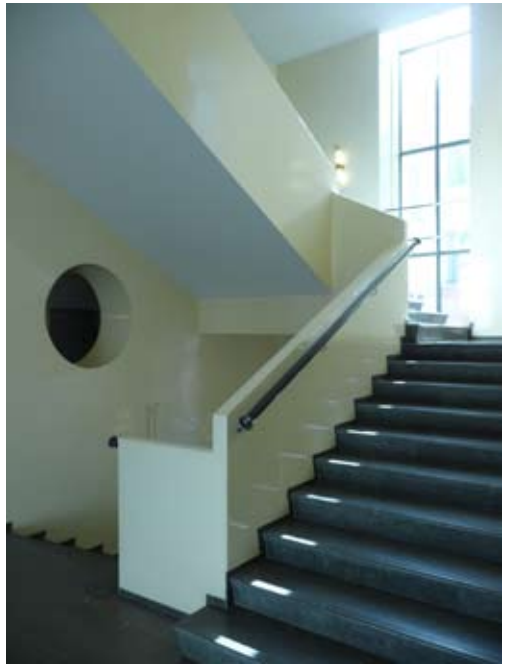

NYKYTILA: 1989-92 peruskorjaus
NRT 1988.

Peruskorjauksessa 1930-luvun porras säilyi ja sen pinnat uudistettiin perusteellisesti. Lattiaan tuli Öölannin harmaa kalkkikivi. Seinäpinnat erikoismaalauskäsiteltiin (EMH). Useiden tasoitus-, hiomaalaus- ja vesihiontakerrosten jälkeen pinta maalattiin kiiltävällä alkydimaalilla, lämpimään keltaiseen sävyyn. NRT suunnitteli porrashuoneeseen kahdesta lasilieriöstä ja messinkikannasta muodostuvan erikoisvalaisimen. NRT / Trevor Harris suunnitteli myös iloisen auringonkehräaiheisen kulkuveräjän portaaseen. Porrashuoneen 1930-luvun puuikkunat purettiin ja korvattiin ulkonäöltään keveinä teräsrakenteina eristyslasein. Peruskorjausksessa pihapuolen sivuoven päällä ollut 1930-luvun katos poistettiin.

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

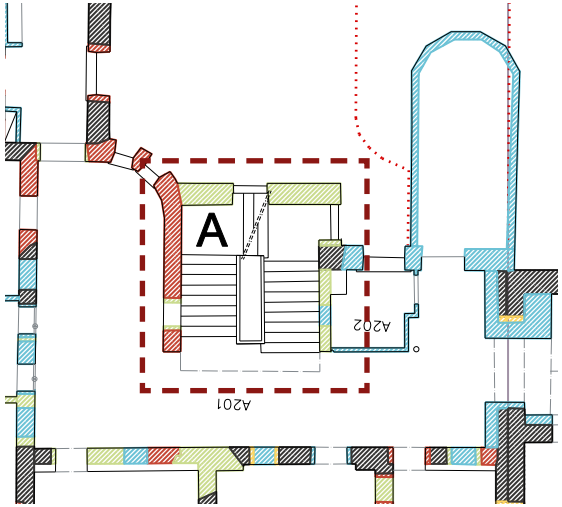

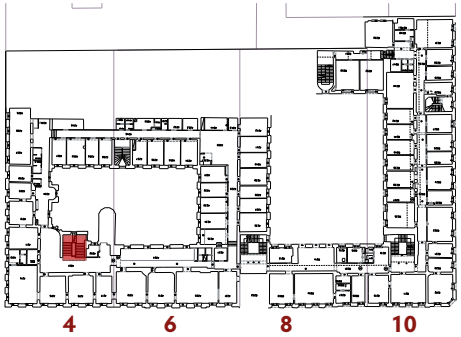

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1992	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2** (1...3)	TILA	A-porras	
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS	HUONENUMERO	
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW		4	A-porras	

B-porras

NYKYTILA: 1989-92 B-porras
NRT, 1988.

KTM:n rakennuksen vertikaaliliikenteen parantaminen oli kirjattu tavoitteksi jo peruskorjauksen hankesuunnitelmaan muodossa, että uusi hissitorni tullaan rakentamaan rungon ulkopuolelle betonirunkoisena ja metallilasiseinäisenä. Lasivaippainen porrashuone rakennettiin pohjamuodossaan 12-kulmion puolikkaana, teräsrunkoisena ja alumiinisin kolmioprofiililistoin lasitettuna. Teräsbetonisen hissitornin ulkoverhous tehtiin vastaavasta tummasta graniitista, kuin pääaulan tuulikaapin kiviseinät. Graniittilaatat kiinnitettiin runkoon "rst-nappuloilla", kuten suunnitelmiin oli merkitty, ja saumaukset tehtiin elastisella massalla. Hissitornin sisävärityksessä ja muodonannossa haettiin rohkeaa arkkitehtoonista kontrastia vanhoihin rapattuihin pintoihin ja toisiinsa sulautuviin muotoihin nähden. Umpinaiset sisäseinäpinnat maalattiin puhtaalla punaisella kajastamaan pihapuolelle lasi- ja lasitiilipintojen läpi. Hissiin toteutettiin erityisen pienilasiset ovet, joiden avautumisrituaaliin kuuluu ovipielissä punaisena vilkkuvat huomiovalot.

Porrastornin pihan puolelle, ensimmäiseen kerrokseen, on NRT:n suunnittelemana lisätty 2003 lasinen katos ja kiinteät tuhkakupit ulkotupakointia varten.

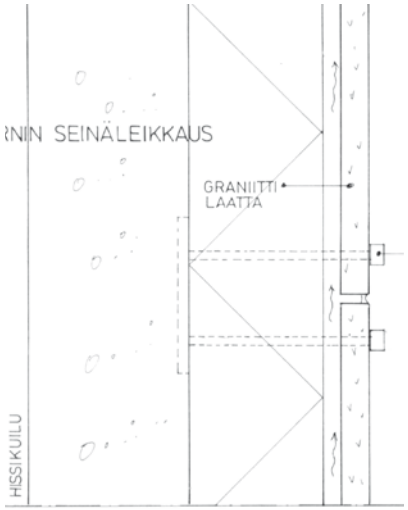

Detaljit NRT A357, 1988.
Senaatin arkisto.

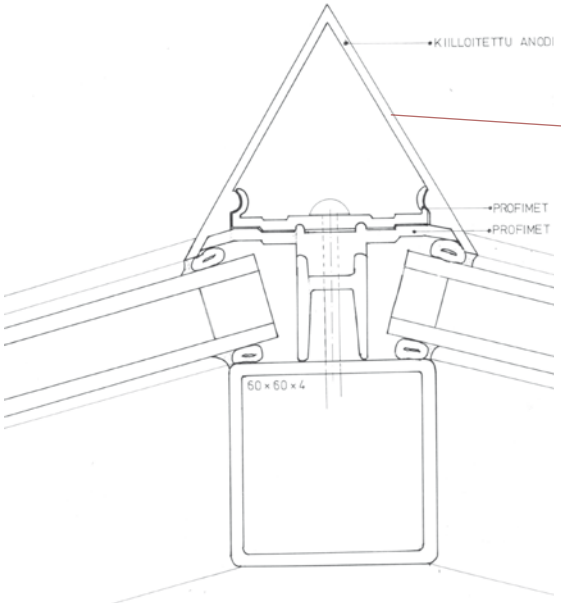

Tupakointikatoksen kannatinraudat

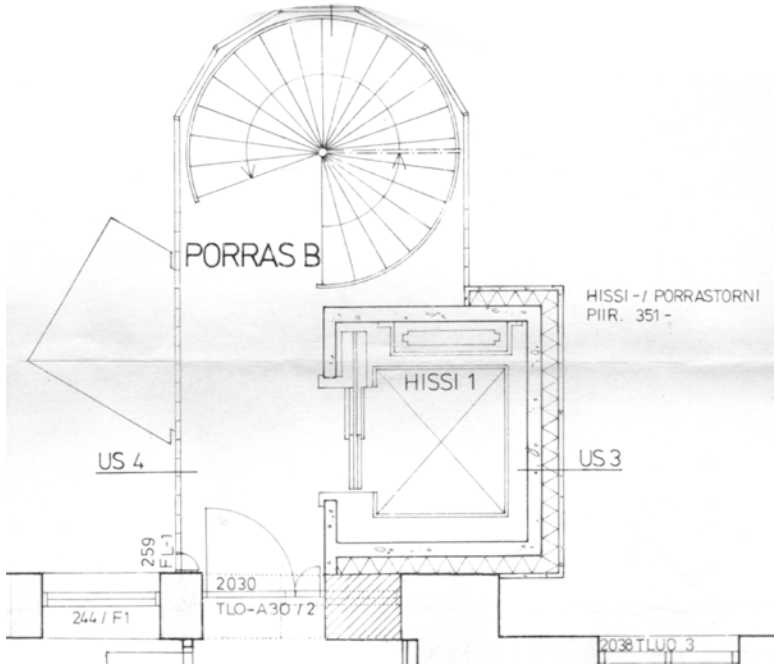

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

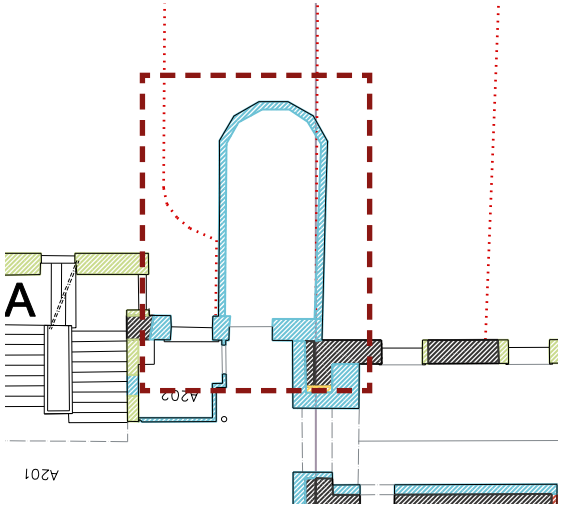

Mittaustiedostopiirustus puutteellinen:
porrasta ja hissiä ei esitetty

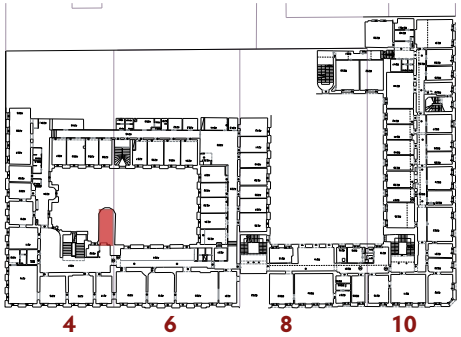

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1992
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2** (0...3)	TILA	B-porras
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: B-porras
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

C-porras

Vasemmalla nykytilanne 2010:

C-portaan pinnat maalauskunnostettiin peruskorjauksen yhteydessä. 1930-luvun vertikaali puuikkuna vaihdettiin lämpölasilliseksi teräsikkunaksi ja jako muutettiin. Pihatason umpiovi korvattiin lasiovella. Kerrostasoille rakennettiin palo-osastoivat lasiovet, jotka maalattiin reippaaseen oranssiin sävyyn.

Oikealla C-porras NRT:n kuvaamana ennen peruskorjausta.

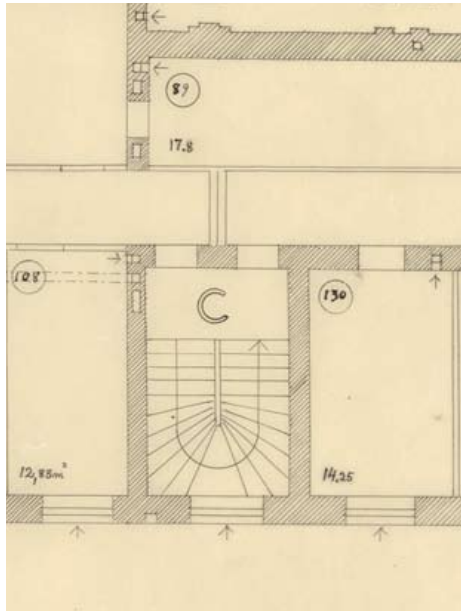

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjaus- ja muutostyössä vanhat pihasiivet purettiin ja korvattiin uudella toimistosiipirakennuksella. Siiven vertikaaliliikennettä palvelemaan rakennettiin C-porras.

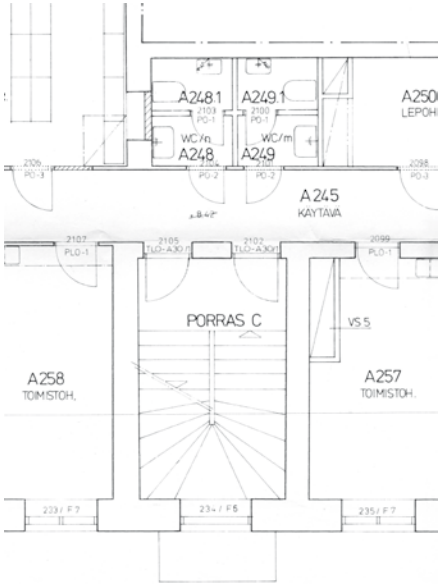

1988 peruskorjaus ja muutokset
NRT

Peruskorjauksessa C-portaaseen lisättiin osastoivat kerrosovet, ikkuna ja ulko-ovi uusitiin uuden mallin mukaan. Kaikki pinnat maalauskunnostettiin.

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

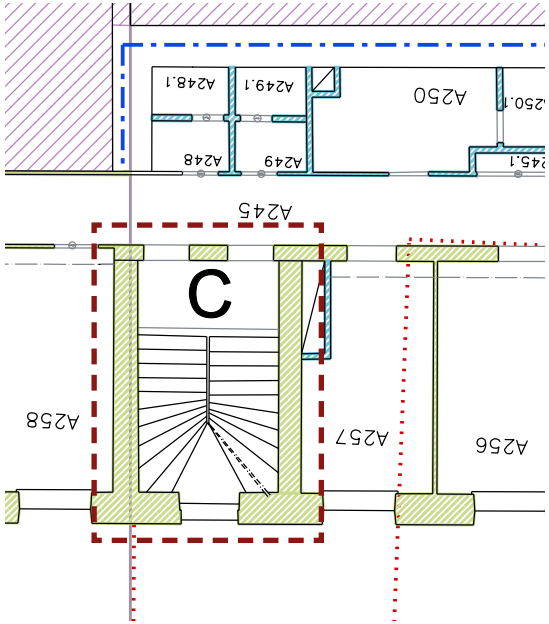

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	Välitasot, betoni Askelmat, betoni Askelmien etupinta	R54 = sävytetty epoksilakkaus, maalaus
Jalkalista	Maalattu	
Seinät	"Vanha rappaus" "Ikkunapielet ja penkit"	R10 = lateksimaalaus R43 = alkydiöljymaalaus
Kattopinnat	"Vanha rappaus"	R20 = lateksimaalaus
Kaide	"Vanha teräskaide" "Kaiteen puuosat"	F80 = korroosionestomaalaus P70 = lakkaus

.

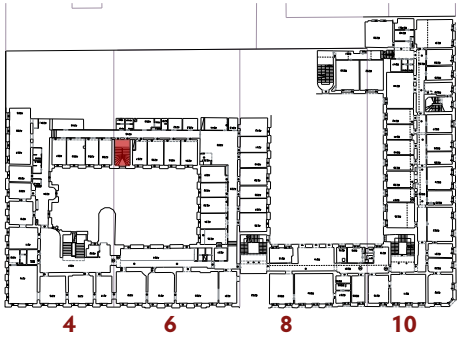

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2** (0...3)	TILA	C-porras
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 6	HUONENUMERO: C-porras
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

D-porras

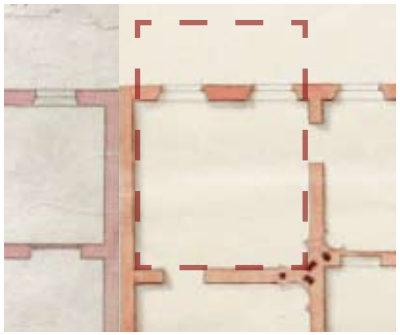

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
A. Kocke 1813

Vuoden 1813 piirustuksessa pihan puolelle on suunniteltu makuuhuone (tms.) ja talon porrashuone oli ajateltu sijoitettavan keskemmälle runkoa.

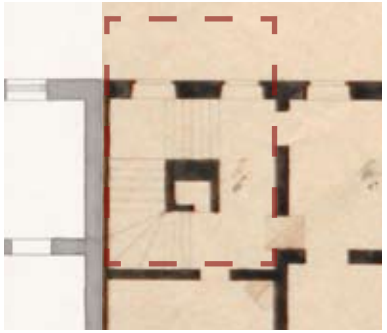

Ruotsalainen tyttökoulu KA / Rakh.
E.B. Lohrman 1852

Rakennuksen siirryttyä valtion omistukseen Lohrmanin piirustus osoittaa, ettei Kocken 1813 suunnitelma toteutunut ajatellulla tavalla, vaan porrashuone sijoitettiin rakennuksen pihanpuoleiseen nurkkahuoneeseen. 1852...1883 rakennuksessa toimi Ruotsalainen tyttökoulu.

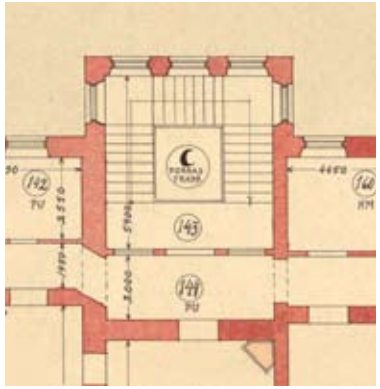

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Tiettävästi rakennuksen alkuperäisen porrashuoneen muoto säilyi muuttumattomana vuoteen 1915 saakka. Tällöin ryhdyttiin suureen valtion talon tilojen yhdistämishankkeeseen, jonka seurauksena rakennettiin uudet porrashuoneet C ja D, eli nykyiset D ja E. Vanha porras purettiin ja uusi porrashuone toteutettiin osin pihajulkisivun puolelle, jotta rakennuksen sisään saatiin muodostettua porrashuoneen ohittava keskeiskäytävä. Vuoden 1935 mittauspiirustus osoittaa, että käytävä jaettiin kevyellä ikkunallisella seinällä porrashuoneesta.

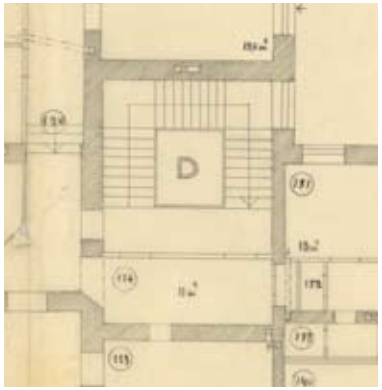

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa porrashuoneen muoto säilyi, mutta uuden sisäpihasiiven rakentamisen johdosta pääosa 1910-luvun ikkunoista muurattiin umpeen laajennuksen johdosta. Julkisivun sisänurkkaan jäi kapea vertikaalinauhaikkuna. Porrashuoneeseen avattiin lisäksi kulkuyhteys toisen kerroksen pihasiiven käytävään. 1930-luvun peruskorjauksessa talon (ainoa) hissi sijoitettiin D-portaaseen.

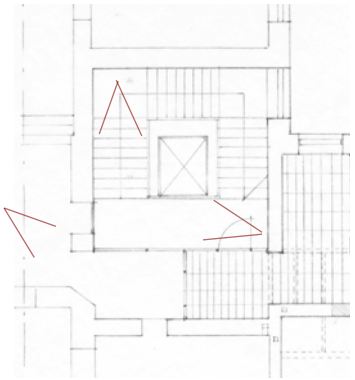

1968 KTM:n peruskorjaus ja muutokset
Elomaa. (Senaatin arkisto)

Arkkitehti Elomaan suunnitelmien mukaan Aleksanterinkatu 8-10 tilat peruskorjattiin KTM:n käyttöön. Toimenpidealueen raja ulottui puoliväliin D-porrasta. Muutoksen seurauksena D-portaan kerrosovet muutettiin ajanmukaisiksi standardisoiduiksi teräs-lasi-oviksi ja ulkoikkuna uusittiin vanhan jaon mukaan.

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

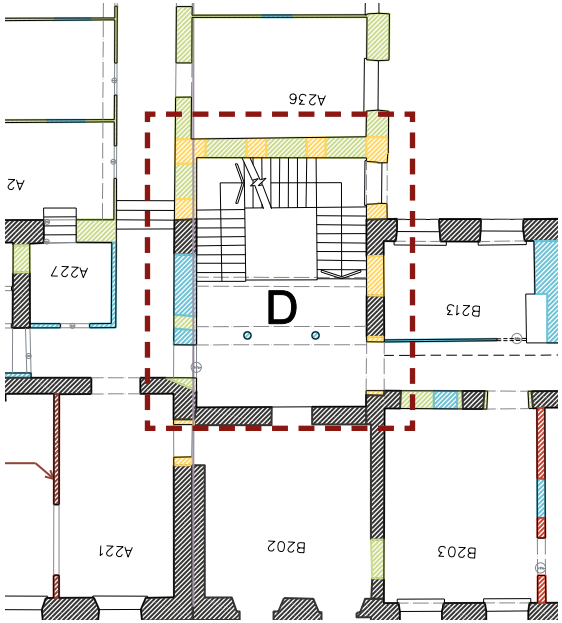

YLLÄ
Kuva toisen kerroksen käytävältä kohti D-porrasta, NRT:n kuvaamana 1986. Vasen 1960-luvun ovi johti porrashuoneeseen ja oikea umpiovi porrashuoneen ohittaneeseen käytävään.

ALLA
Porrashuone ennen peruskorjausta 1989-92. Lattiassa mosaiikkibetoni, hissihäkkiä reunustaa puinen kaide ja porrastasojen ovet ovat 1960-lukulaisia.

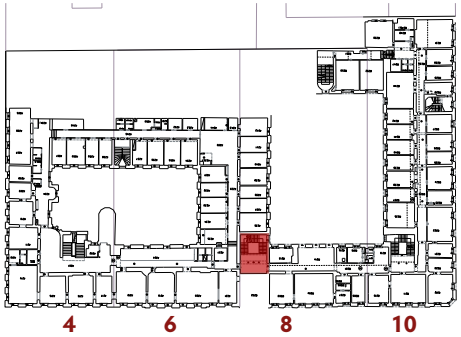

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1915 / -38
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2** (0...3)	TILA	D-porras
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 8	HUONENUMERO: D-porras
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

D-porras

NRT 1989

NRT 1986

2010

Porrashuoneen vertikaali nauhaikkuna oli 1930-luvun mallin mukaan vaakajaettu puuikkuna, jossa välitasanteiden kohdalla oli valeikkunat. NRT:n peruskorjauksessa ikkuna avattiin kevytrakenteisempana kaikkien kerrosten korkuiseksi ja jako muutettiin vastaamaan A-portaan vanhaa jakoa, jossa on pystyvälijako. Piha-ovi uusitiin ja malli muutettiin.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia		Kalkkikivi
Jalkalista		Kalkkikivi
Seinät	“Vanha rappaus”	Alkydimaali
Katto	“Vanha rappaus”	Lateksi
Alakatto	Kipsilevy	Lateksi

.

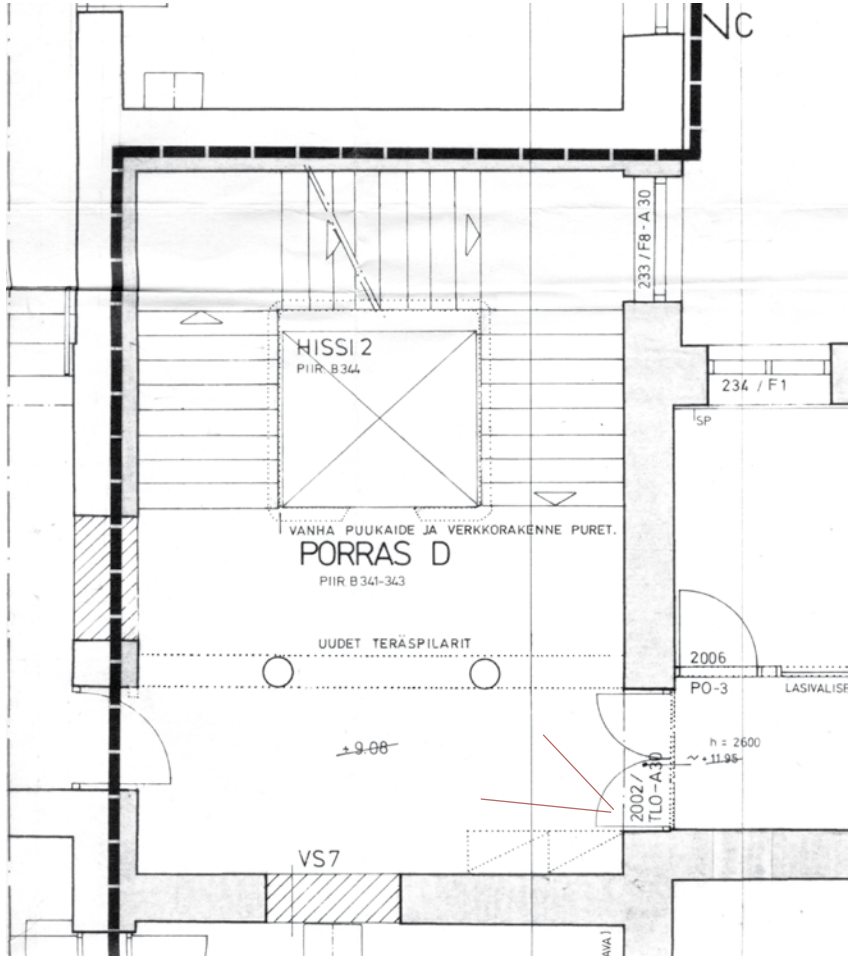

Peruskorjauksessa 1989-92 porrashuonetta laajennettiin 2. ja 3. kerroksessa siten, että 1910-luvun kevyet väliseinät purettiin ja korvattiin kahdella vapaasti seisovalla, mustaksi kiiltomaalatulla teräspilarilla. Näin porrashuoneen ohittava pimeä käytävä poistui ja kerroksiin muodostettiin pienet aulat. Porrashuone palo-osastoitiin uusin palo-ovin omaksi kokonaisuudekseen. Pihapuolen vertikaalinauhaikkuna uusittiin teräsrakenteiseksi lämpölasi-ikkunaksi ja jako muutettiin vastaamaan A-portaan ikkunaa. Hissikori kunnostettiin, hissihäkki uusittiin ja vanhat puukaiderakenteet purettiin. Toisen kerroksen ylimääräinen kulkuaukko muurattiin umpeen. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti ja lattiamateriaaliksi tuli kalkkikivi.

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

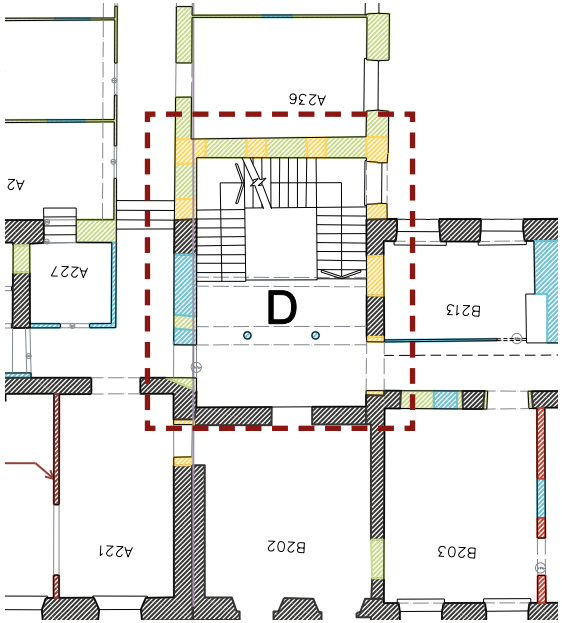

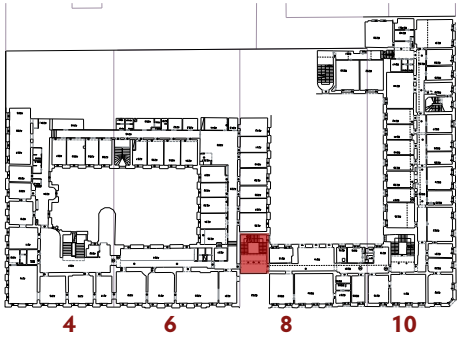

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1915 / -38
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	D-porras
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS	HUONENUMERO
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW	(0...3)	8	D-porras

E-porras

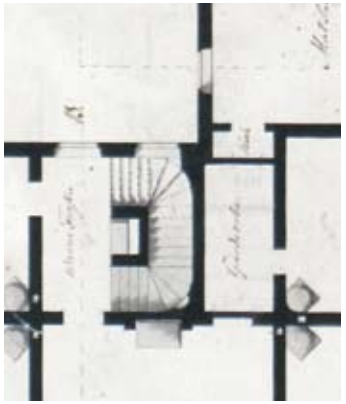

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh.
P. Granstedt 1817

Granstedtin suunnitelmien mukaan toinen Aleksanterinkatu 10:n porrashuoneista sijoitettiin rakennuksen sisänurkkaan.

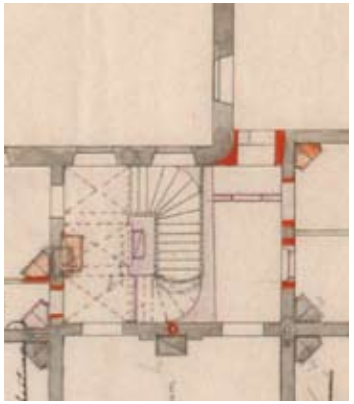

Muutos KA / Rakh.
Th. Decker 1894

Rakennus siirtyi valtion omistukseen ja lääninhallituksen käyttöön 1894, kuvernöörin kansliaksi. Tässä yhteydessä porrashuoneen muotoa avarrettiin purkamalla väliseinä entisen vaatehuoneen ja porrashuoneen väliltä. Kuten Deckerin piirustus osoittaa, porrashuoneen välitasanteen kattoon oli aiemmin tehty ristiholvien muodostaman sarjana.

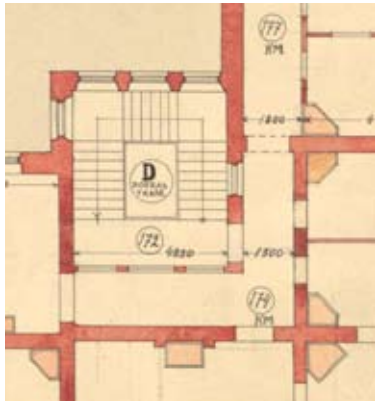

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuonna 1915 ryhdyttiin suureen valtion talon tilojen yhdistämishankkeeseen, jonka seurauksena rakennettiin uudet porrashuoneet C ja D, eli nykyiset D ja E. Vanha porras purettiin ja uusi porrashuone toteutettiin osin pihajulkisivun puolelle, jotta rakennuksen sisään saatiin muodostettua porrashuoneen ohittava keskeiskäytävä. Vuoden 1935 mittauspiirustus osoittaa, että käytävä erotettiin kevyellä ikkunallisella seinällä porrashuoneesta.

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa rakennettiin Helenankadun pihan puolelle laajennus, jonka johdosta pääosa porrashuoneen ikkunoista muurattiin umpeen. Vain rakennuksen nurkkaan jäi vertikaali ikkunanauha antamaan porrashuoneelle (ajanmukaista) jyrkkää sivuvaloa.

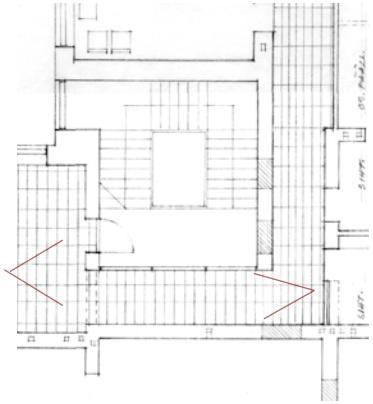

1968 KTM:n peruskorjaus ja muutokset
Elomaa. (Senaatin arkisto)

Arkkitehti Elomaan suunnitelmien mukaan Aleksanterinkatu 8-10 tilat peruskorjattiin KTM:n käyttöön. E-portaaseen rakennettiin hissi. Muutoksen seurauksena E-portaan kerrosovet muutettiin ajanmukaisiksi standardisoiduiksi teräslasi-oviksi ja ulkoikkuna uusittiin vanhan jaon mukaan. Osa toisen kerroksen vanhemmista väliseinäaukoista muurattiin umpeen.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

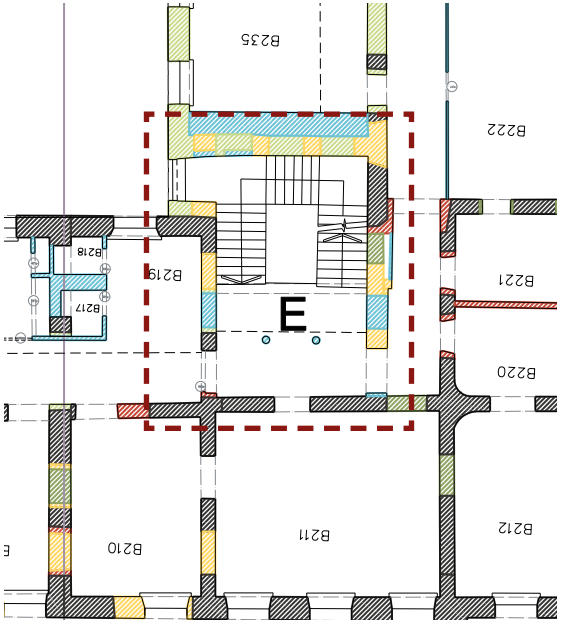

YLLÄ
Kuva toisen kerroksen käytävältä kohti E-porrasta, NRT:n kuvaamana 1986. Vasen 1960-luvun ovi johti porrashuoneeseen ja oikea lasiovi porrashuoneen ohituskäytävään.

ALLA
Porrashuoneen ohituskäytävä. Sekä ylä- että alakuvasta käy ilmi käytäville 1960-luvulla tehty kattojen Lautex-metallikasetointi. Kuvassa oikeanpuoleiset ikkunat edustanevat 1910-luvun ikkuna-aukkojen kokoa, mutta siis 1960-luvun ikkunoilla varustettuna.

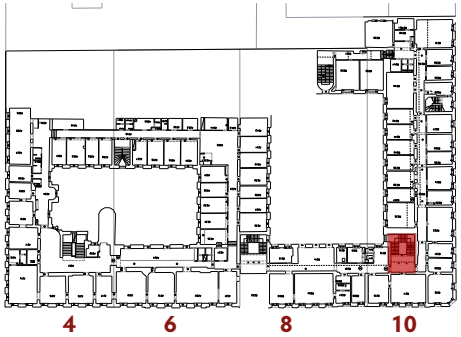

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1915 / -38
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2** (0...3)	TILA	E-porras
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 10	HUONENUMERO: E-porras
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

E-porras

2010

NRT 1986

2010

Porrashuoneen vertikaali nauhaikkuna oli 1930-luvun mallin mukaan vaakajaettu puuikkuna, jossa välitasanteiden kohdalla oli valeikkunat. NRT:n peruskorjauksessa ikkuna avattiin kevytrakenteisempana kaikkien kerrosten korkuiseksi ja jako muutettiin vastaamaan A-portaan vanhaa jakoa, jossa on pystyvälijako. Piha-ovi uusitiin uudenmallisena.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia		Kalkkikivi
Jalkalista		Kalkkikivi
Seinät	"Vanha rappaus"	Alkydimaali
Katto	"Vanha rappaus"	Lateksi
Alakatto	Kipsilevy	Lateksi

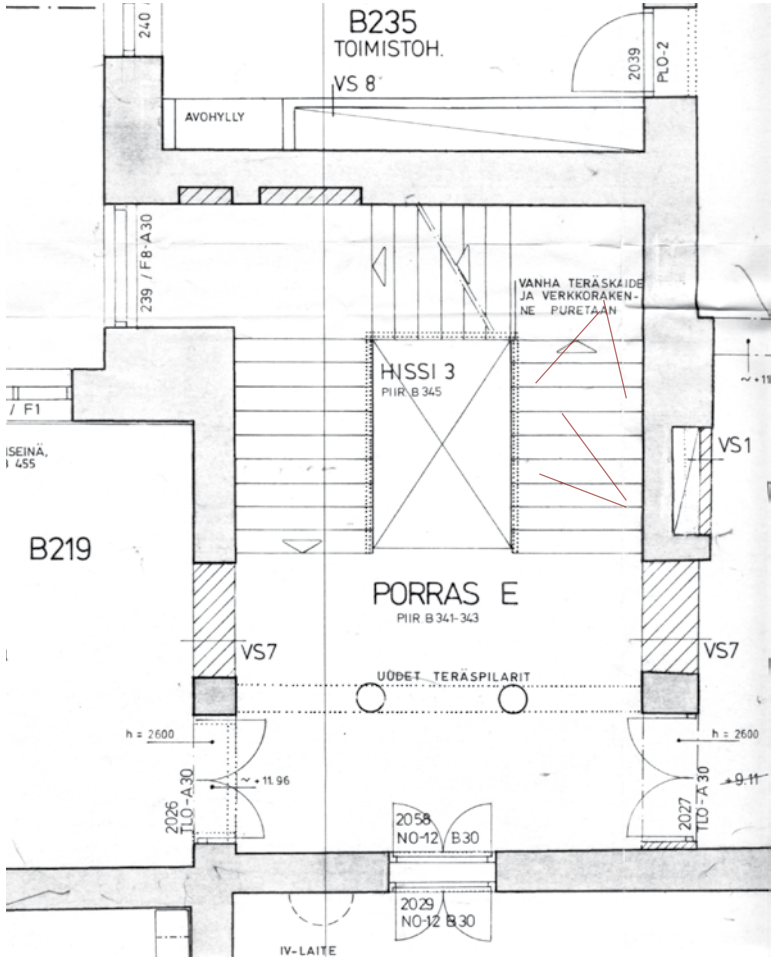

Peruskorjauksessa 1989-92 porrashuonetta laajennettiin 2. ja 3. kerroksessa siten, että 1910-luvun kevyet väliseinät purettiin ja korvattiin kahdella vapaasti seisovalla mustaksi kiiltomaalatulla teräspilarilla. Näin porrashuoneen ohittava pimeä käytävä poistui ja kerroksiin muodostui pienet aulat. Porrashuone palo-osastoitiin uusin palo-ovin omaksi kokonaisuudekseen. Pihapuolen vertikaalinauhaikkuna uusittiin teräsrakenteiseksi lämpölasi-ikkunaksi ja jako muutettiin vastaamaan A-portaan ikkunaa. Hissikori kunnostettiin ja hissihäkki uusittiin. Toisen kerroksen ylimääräiset kulkuaukot muurattiin umpeen. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti ja lattiamateriaaliksi tuli kalkkikivi.

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

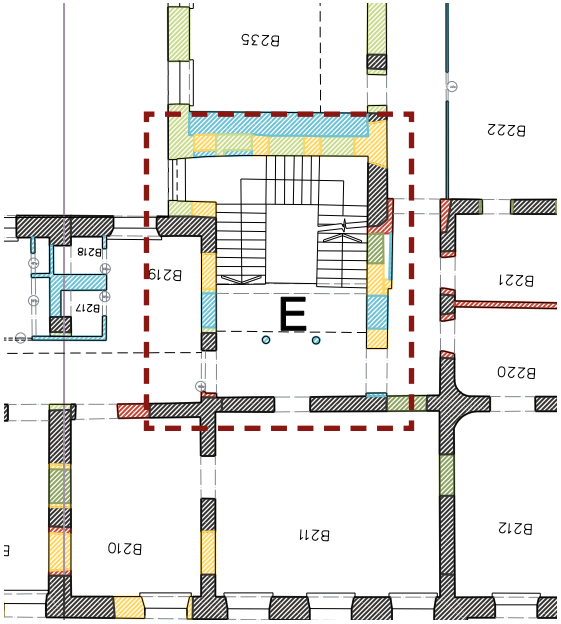

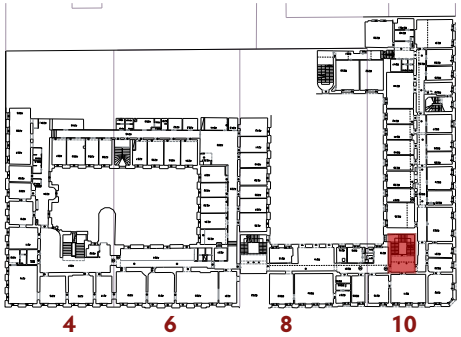

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1915 / -38
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2** (0...3)	TILA	E-porras
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 10	HUONENUMERO: E-porras
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

F-porras

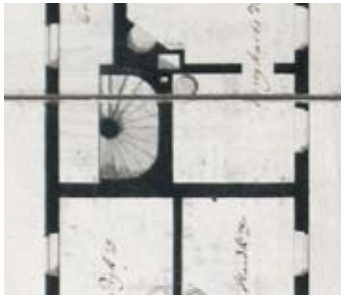

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh.
P. Granstedt 1817

Granstedtin suunnitelmien mukaan Helenankadun varteen, pihan puolelle sijoitettiin yksi sivuporras.

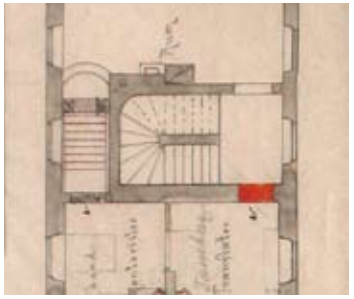

Muutos KA / Rakh.
Th. Decker 1894

Rakennus siirtyi valtion omistukseen ja lääninhallituksen käyttöön 1894. Deckerin varhaisempi piirustus vuodelta 1876 osoittaa, että porrashuone rakennettiin alun perin toisin kuin Granstedt oli sen suunnitelmissaan esittänyt. Porrasjärjestelyä muokattiin 1894 Deckerin uuden suunnitelman mukaan, kun YRY muutti rakennukseen.

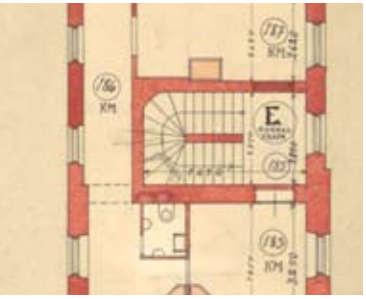

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuonna 1915 ryhdyttiin suureen valtion talon tilojen yhdistämishankkeeseen, jonka seurauksena mm. A10:n korotettiin yhdellä kerroksella ja porrashuoneetta jatkettiin 3. kerrokseen.

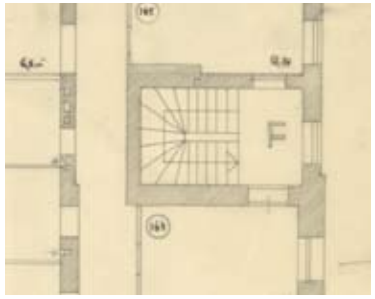

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa porrashuoneen muoto ei muuttunut, mutta portaan tunnus muuttui E:stä F:ksi.

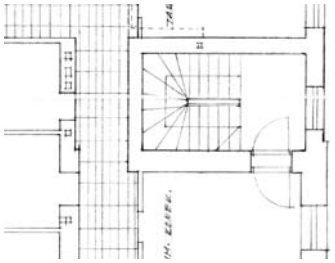

1968 KTM:n peruskorjaus ja muutokset
Elomaa. (Senaatin arkisto)

Arkkitehti Elomaan suunnitelmien mukaan Aleksanterinkatu 8-10 tilat peruskorjattiin KTM:n käyttöön. F-portaassa ei tapahtunut tilamuutoksia, mutta porrasmateriaali muuttui tiettävästi tässä vaiheessa vaaleaksi mosaiikkibetoniksi.

Helenankadun sisäänkäynti F-portaaseen, NRT 1989.

2010

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha mosaiikkibetonin kunnostus"	
Jalkalista		Maalattu nauha
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera
Katto	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera

Peruskorjauksessa F-portaaan seinä- ja kattopinnat maalauskunnostettiin. Ensimmäisen kerroksen alueella tehtiin pieniä ovi- ja porrasmuutoksia,minkä johdosta ulko-ovi uusittiin entistä matalampana ja umpipeilisenä.

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

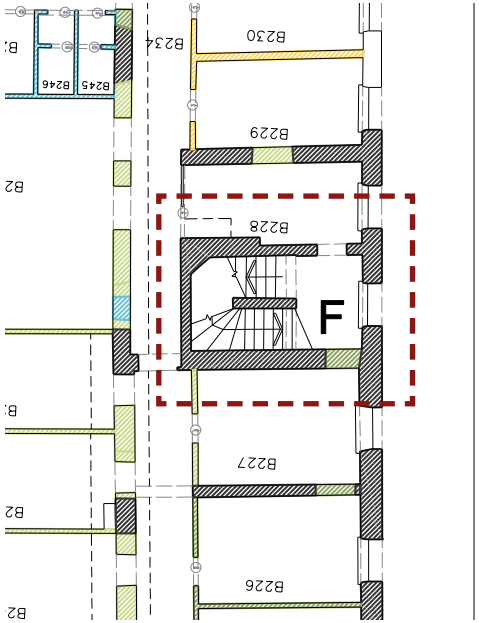

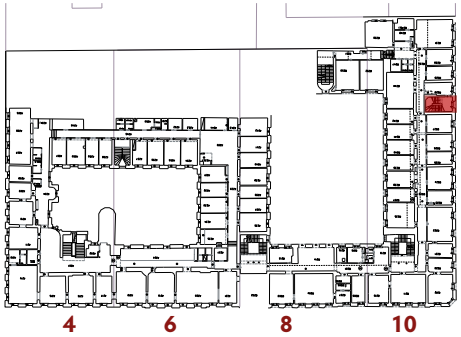

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1810-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	F-porras
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS	HUONENUMERO
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW	(0...3)	10	F-porras

G-porras

2010

NRT 1986

NRT 1986

2010

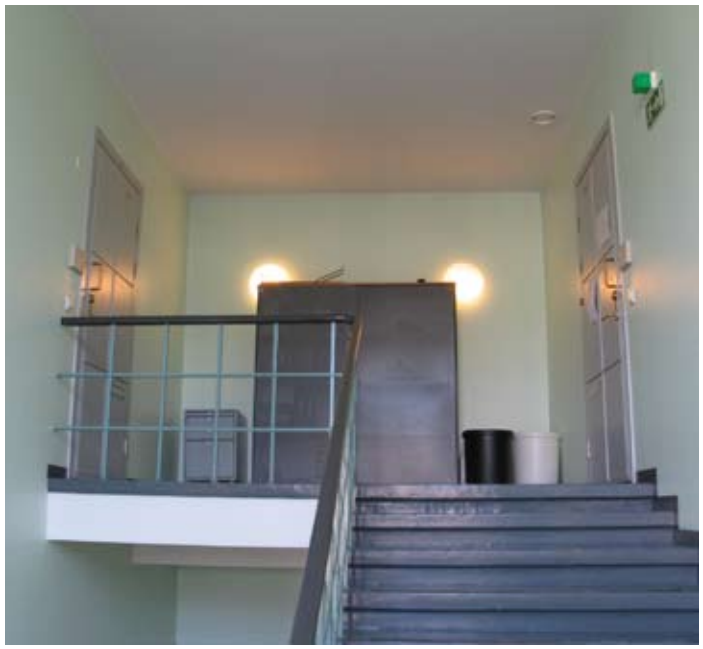

2010

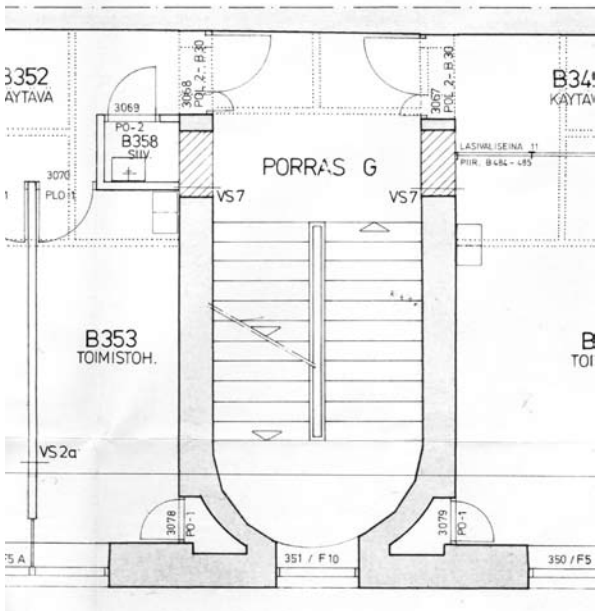

Ote NRT piirustuksesta B304, 1991.

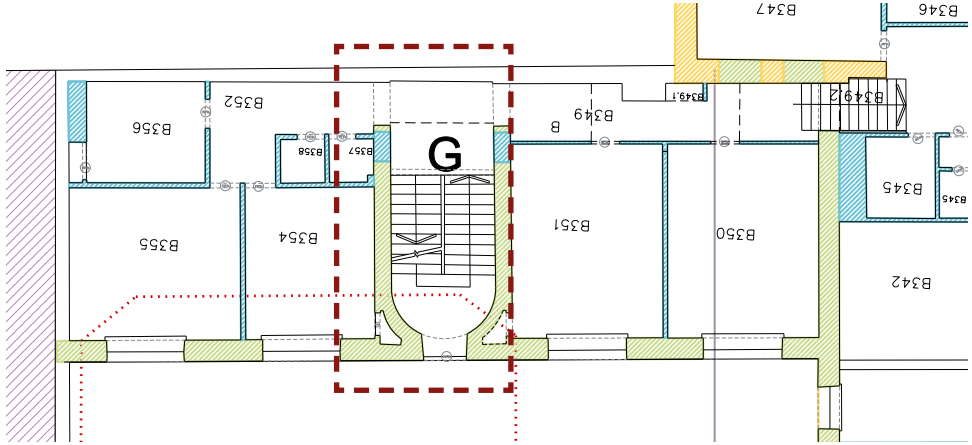

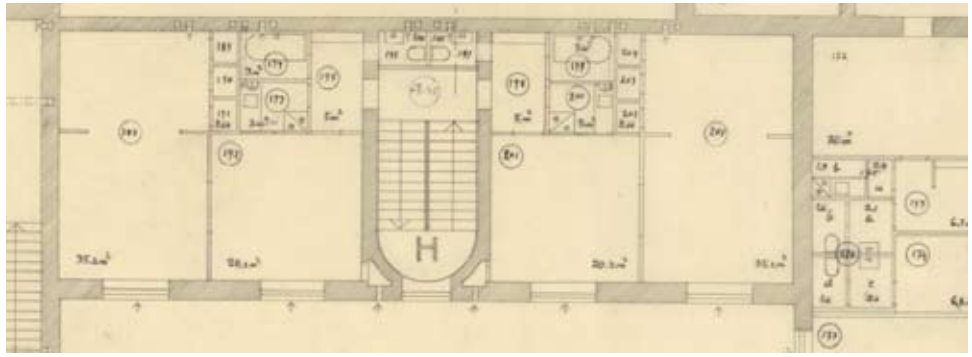

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Välikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

1930-luvun peruskorjauksessa vanhat pihasiivet purettiin pois ja Aleksanterinkatu 6:n sisäpihan päätteeksi rakennettiin H-portaan (nyk. G) varaan erillinen 4-kerroksinen asuntosiipi. Asuntosiiven kerroskorkeus valittiin tehokkuuden näkökulmasta matalammaksi kuin katuvarsirakennusten. Kun peruskorjauksessa 1989-92 asunnot muutettiin toimistotiloiksi ja yhdistettiin sisäisellä kululla katuvarsirakennukseen, seurasi tästä hankalia sisäisiä porrasjärjestelyitä.

1989-92 peruskorjauksessa H- eli G-porras säilyi ennallaan, mutta portaan kerrostasanteita laajennettiin purkamalla vanhat asuntojen WC-tilat. G-portaan puurakenteinen ikkuna muutettiin, kuten muissakin porrashuoneissa, vaakajaollisesta ikkunasta teräsrakenteiseksi lämpölasi-ikkunaksi ristikkäisellä jaolla. Ovet uusitiin ja porrashuoneen kaikki peruspinnat maalauskunnostettin.

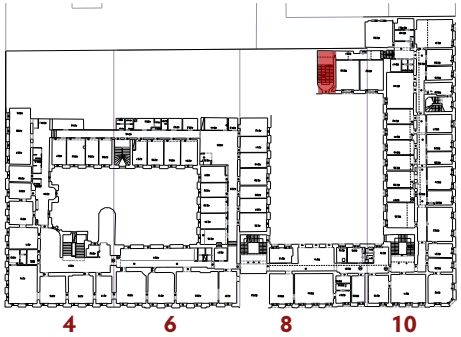

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	G-porras
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS	HUONENUMERO
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW	(1...4)	8	G-porras

A109

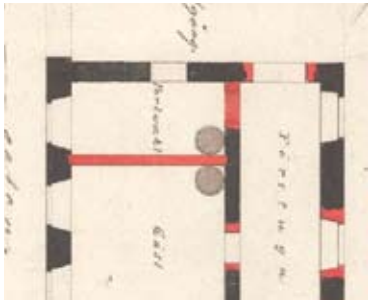

Muutos hotelliksi 1852 HKA / Ma.
Suunnittelija ei tiedossa.

Vuoden 1852 muutossuunnitelmassa Mariankadun porttikäytävän viereen oli suunniteltu erotettavan pieni huone porttivahdille. Muut huoneet olivat vierasmajoitusta varten. Suunitelma ei toteutunut. Piirustus on kuitenkin vanhin tiedossa oleva joka osoittaa A4 alkuperäisen 1820-luvun pohjamuodon (mustattu).

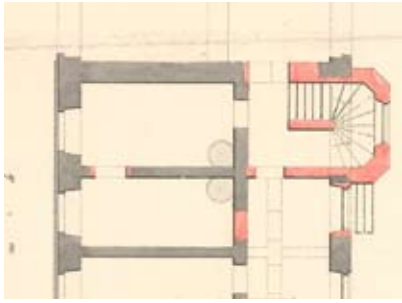

Porrashuonemuutoksia 1860x HKA / Ma.
Arkkitehti C.J.F. von Heideken.

von Heidekenin päiväämätön, mutta tiettävästi vuoden 1820 jälkeen laadittu suunnitelma Aleksanterinkatu 4:n porrashuonejärjestelyjen (toisaalla suunnitelmassa) muutoksista osoittaa, ettei 1852 Hotel de Russien vierashuonesuunnitelmaa toteutettu. Suunnitelman mukaan kaksi Mariankadun puoleista yksi-ikkunaista huonetta yhdistettiin tominnallisesti, avaamalla väliseinään ovi ja toisaalta muuraamalla yksi käytäväovista umpeen.

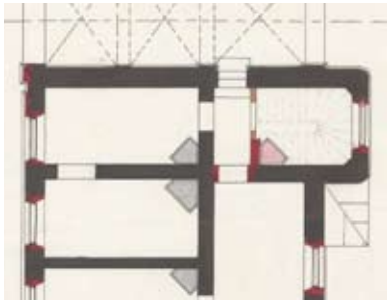

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma.
Arkkitehti Th. Höijer

Höijerin suunnitelman perusteella huoneisiin ei tehty 1880-luvulla muita suuria muutoksia, kuin ikkunoiden muuttaminen T-ikkunoiksi ja uunien uusiminen.

Mittauspiirustus 1935 KA / Rakh.
YRY

Lääninhallituksen siirryttyä Aleksanterinkatu 4:een noin 1904...1905, huone nro 7 muuttui eteiseksi Mariankadun puolen uudelle sisäänkäynnille. 1860-luvulla umpeen muurattu oviaukko porrashuoneeseen (A) avattiin. Oletettavasti tältä ajalta on eteishuoneen seiniin tehty keltainen stuccolustro-maalaus, joka paljastui palovahinkokorjauksissa 2008-09. Huoneiden 7-8 eli nykyisin A109-A110 seinämaalaus otettiin osittain esiin ja kunnostettiin 2009 (T. Sonninen).

Vuoden 1935 mittauspiirustuksen perusteella eteisen lattiamateriaalina oli "mosaiikkilattia" (MOS).

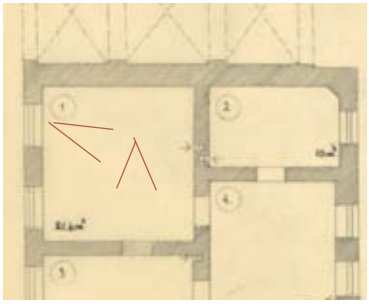

1938 peruskorjaus ja muutos. KA / Rakh.
Rakh: Vähäkallio / Välikangas

1938 peruskorjauksessa Mariankadun sisäänkäynti ja sisäporras purettiin. Samalla purettiin huoneiden 5-7 (1935) välinen seinä, josta jäänteenä on tilan keskellä oleva kattopalkki. Ovi huoneen 6 (1935) suuntaan muurattiin umpeen. Huoneselosteen mukaan uuden tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia		Linoleum
Jalkalista	JL2	P48 = Alkydimaali Sadotex
Seinät	"Vanha rappaus"	P06 = Kaseiinitempera SAX
Katto	"Rappaus uusitaan"	P06 = Kaseiinitempera SAX
Kattolista	KL 2	C09 = Kaseiinitempera SAX

Kaikki pinnat uusittiin palovahinkokorjauksessa ja huoneen seinästä löytynyt stucco-pinta otettiin esiin ja kunnostettiin.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

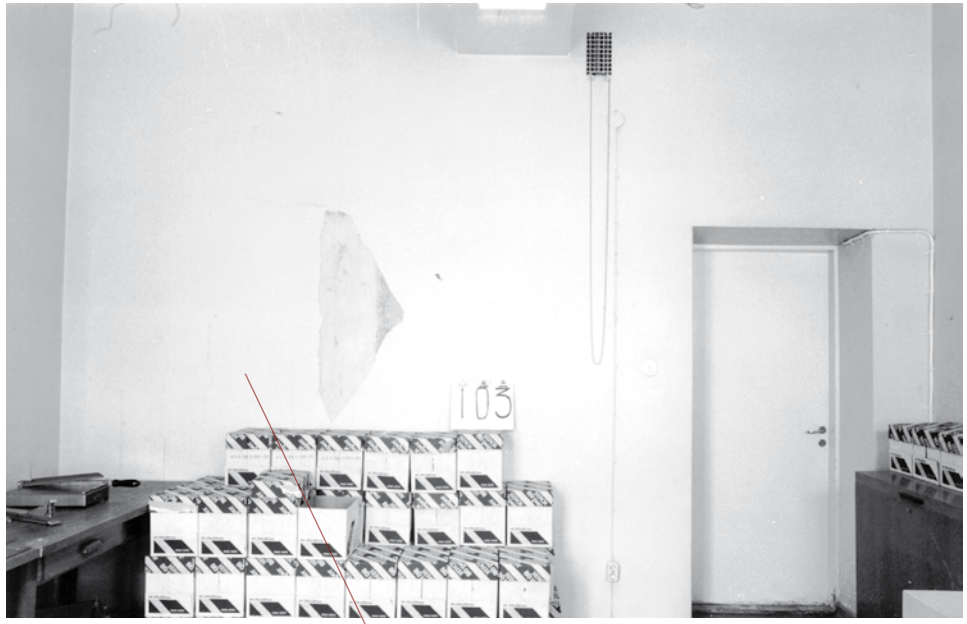

1938 suljettu oviaukko

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

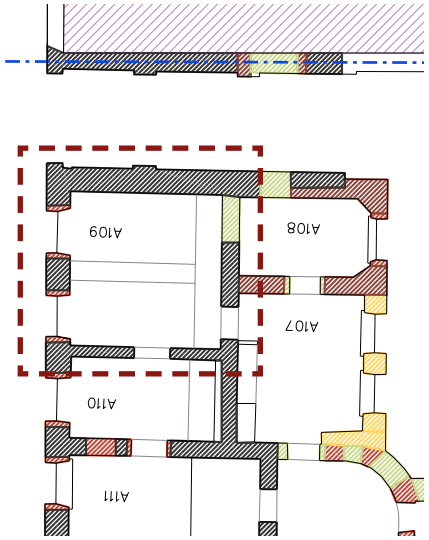

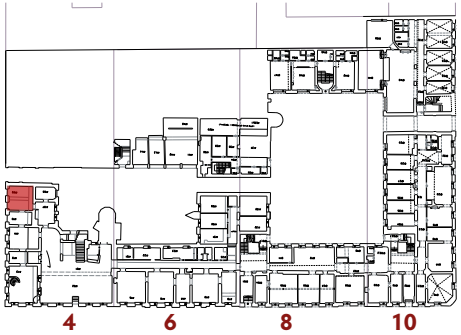

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A109
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A113

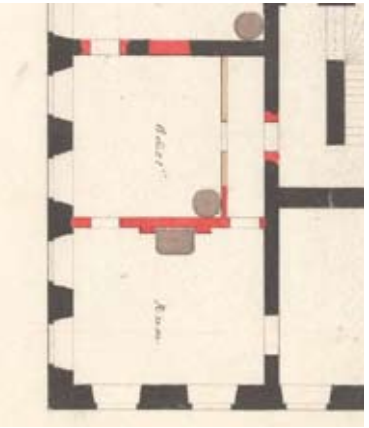

Muutos hotelliksi 1852 HKA / Ma.
Suunnittelija ei tiedossa.

Vuoden 1852 suunnitelma Aleksanterinkatu 4 ensimmäisen kerroksen nurkkahuoneen muuttamisesta vierashuoneiksi ja tilan jakamisesta kahteen osaan ei tiettävästi toteutunut. Piirustus on kuitenkin vanhin tiedossa oleva, joka osoittaa Aleksanterinkatu 4:n alkuperäisen 1820-luvun pohjamuodon (mustattu).

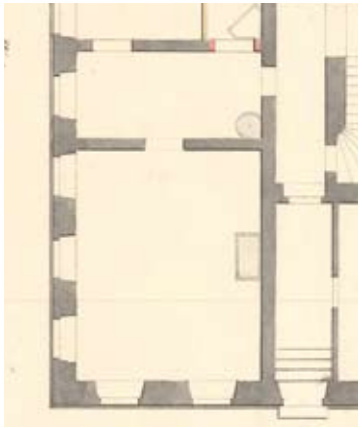

Porrashuonemuutoksia 1860x HKA / Ma.
Arkkitehti C.J.F. von Heideken.

von Heidekenin päiväämätön, mutta tiettävästi vuoden 1820 jälkeen laadittu suunnitelma Aleksanterinkatu 4:n porrashuonejärjestelyjen muutoksista osoittaa, ettei 1852 Hotel de Russien vierashuonesuunnitelmaa toteutettu. Huonejärjestys oli mitä ilmeisimmin rakennuksen alkuperäistä rakennusajankohtaa noudattavassa muodossa. Huoneen keskellä sijaitsi lämmitysuuni.

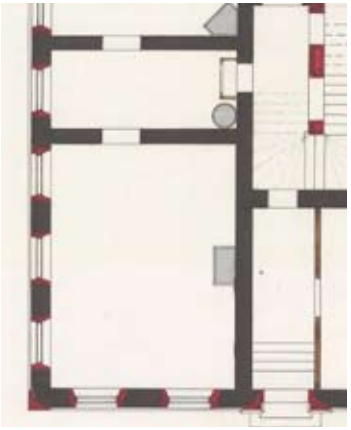

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma.
Arkkitehti Th. Höijer

Höijerin suunnitelman perusteella nurkkahuoneeseen ei tehty 1880-luvulla muita suuria muutoksia, kuin ikkunoiden muuttaminen T-ikkunoiksi. Nykyisen huoneen A211 ovilinja, enfilade poikkeaa varhaisemmasta, mutta toisaalta sitä ei Höijerin suunnitelmassa ole esitetty muutettavaksi.

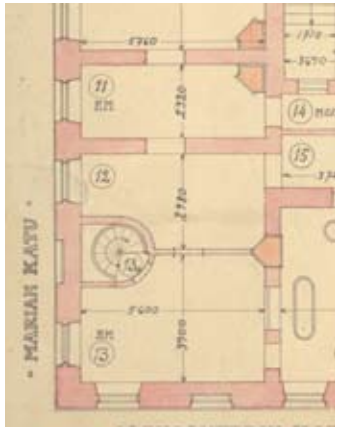

Mittauspiirustus 1935 KA / Rakh.
YRY

Lääninhallituksen siirryttyä Aleksanterinkatu 4:een noin 1904...1905, nurkkahuone muuttui lääninkassan tiloiksi. Kellariin sijoitettiin kassaholvi ja sinne avattiin kulkuyhteys, metallinen kierreporras, joka edelleenkin on olemassa. Tila oli jaettu kahteen osaan väliseinällä ja sen ja perusmuurin liitoksessa oli oletettavasti lämmitysuuni, joka pohjapiirustuksen perusteella olisi lämmittänyt sekä kassahuoneita että aulaa. Aulan suuntaan avattiin aukko palvelutiskille ja sen viereinen ovi varustettiin edelleenkin olemassa olevalla kassaholviovella, jonka valmistaja oli G.E. Berggrens mek. werkstad, Helsingfors. NRT:n 1986 ottamista valokuvista käy ilmi, että myös tilojen 12-13 välillä oli kassaholviovi ja huone 13 oli varustettu rautaisin, niitatuin ikkunasuojaluukuin, jotka oletettavasti olivat 1900-luvun alusta. Luukut purettiin 1989-92 peruskorjauksessa.

Vuoden 1935 mittauspiirustuksen perusteella kaksi huoneen ikkunoista oli muurattu umpeen kassatoiminnan johdosta. Lattiamateriaalina oli korkkimatto (KM eli linoleum).

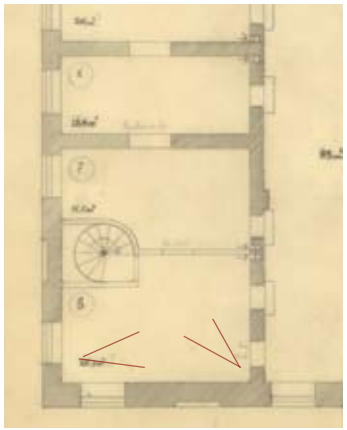

1938 peruskorjaus ja muutos. KA / Rakh.
Rakh: Vähäkallio / Välikangas

1938 peruskorjauksessa tilan muoto säilyi ennallaan, mutta palvelutiskit aulan suuntaan uusittiin. Suunnitelman perusteella seinän muoto kierreportaaseen johtaneen kulkuaukon kohdalla muutettiin suorakulmaiseksi, kuten alla olevasta NRT:n vuoden 1986 valokuvasta käy ilmi. Vanha uuni (tms.) purettiin. Huoneselosteen mukaan lattiassa oli linoleum ja seinissä liimamaalaus “entiseen tapaan”.

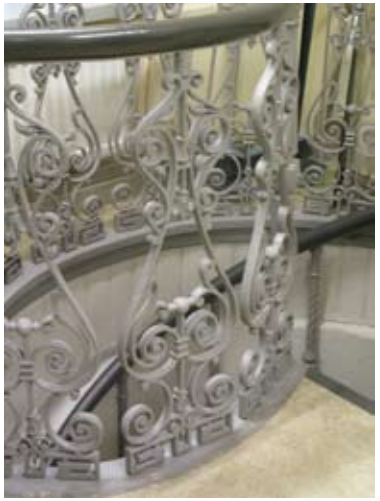

NRT 1986

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

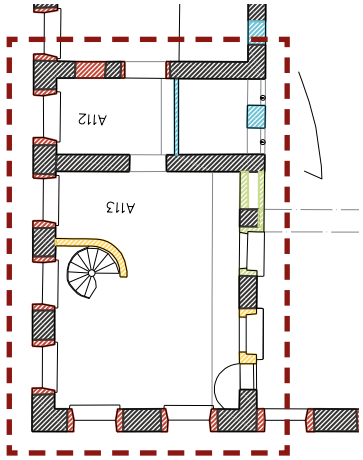

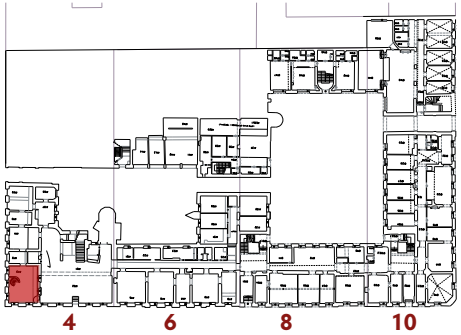

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1820-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Postitus
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A113
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A113

NYKYTILA: 1989-92 / 2008
NRT, 1988, 2008

NRT:n vuoden1988 suunnitelmien mukaan tila säilyi kaksihuoneisena. Aleksanterinkadun puoleinen huone varattiin vahtimestarille (A114) ja Mariankadun puoleinen huone (A113) oli toimistotilana. Kierreportaan oven muodostanut 1930-luvun vaatekomeromainen rakenne purettiin. NRT:n suunnitelmiin ei ole kirjattu 1905 (?) umpeenmuurattujen ikkuna-aukkojen avaamista, jotka näkyvät umpinaisina vuoden 1986 valokuvissa (kts. edellinen sivu). Peruskorjauksessa ikkuna-aukot kuitenkin avattiin ja rautaiset suojaluukut purettiin.

Myöhemmin palovahinkokorjauksen 2008 yhteydessä (?) huoneiden A113-114 välinen seinä purettiin ja tila tuli TEM:n postituksen käyttöön. Tila palasi siten siihen perusmuotoon, johon se tiettävästi 1820-luvulla oli rakennettu. Lääninkassan sijoittumisesta 1900-luvun alussa tilaan jäi muistoksi kierreporras, kaariseinän puolikas ja kassaholviovi. Päätyseinän puoliranskalainen ja heilurioven saranatyypillä varustettu pariovi on oletettavasti myös 1900-luvun alusta. NRT:n vuoden 1986 valokuvan perusteella voi havaita, että tilaa kiertävä kookas rapattu kattolista kiersi yhtenäisenä myös 1900-luvun alun kaariseinää. Listan koristeellisen muodon perusteella on oletettavaa, että listamalli on vanhempi (1880-l?) ja sitä on jatkettu 1900-luvun alussa. Kun kaariseinä on nykyasussaan jäänyt seisomaan vapaana tilaan, muodostuu kattolistan päätteestä hieman eriskummallinen aihe tilaan. 1930-luvun kerrostumaksi jäivät puolestaan aulatilan suuntaan avatuvat palveluluukut metallisine ovineen.

1989-92 peruskorjauksessa ja uudelleen 2008 palovahinkokorjauksessa tilan kaikki pinnat käytiin läpi. Lattiaan tuli linoleum-matto ja kattolistat saivat kolmisävyisen värityksen.

Kaariseinän kattolistan pääte, jossa vahvoin värein korostettu kattolista muodostaa erikoisen ja huomiota herättävän aiheen.

Kaariseinä kuvattuna 1986 NRT

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

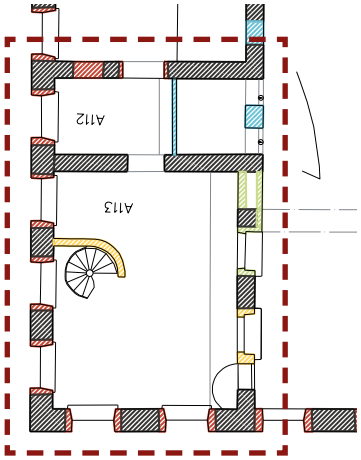

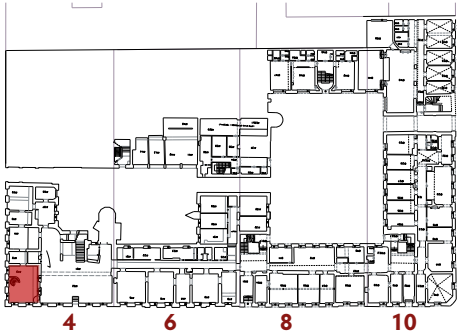

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1820-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Postitus
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A113
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A115

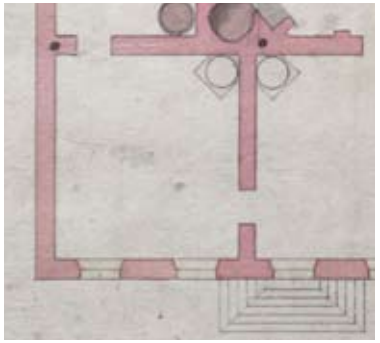

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
Wannberg 1812

Ensimmäisen kerroksen kaksi-ikkuna-akselinen asuinhuone.

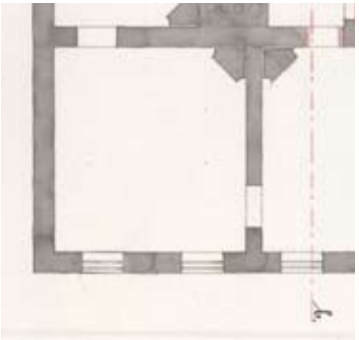

Sisäporras- ja väliseinämuutoksia 1885
HKA / Ma.
Kiseleff & Heikels byggnadskontor

Suunnitelma vuodelta 1885 koskien sisäporrasjäjestelyjen uusimisesta vahvistaa, että huone oli säilynyt muuttumattomana ja asuinkäytössä.

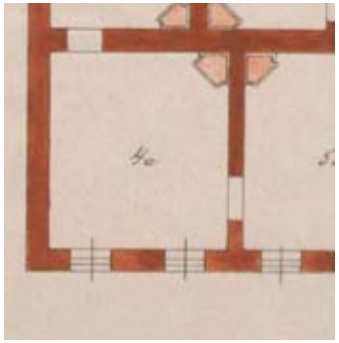

Ajantasapiirustus 1896 KA / Rakh.
YRY / arkkitehti F. Granholm

Lääninmaanmittauskonttori sijoittui Aleksanterinkatu 6:een 1896 ja toimi siellä tiettävästi vuoteen 1905 saakka.

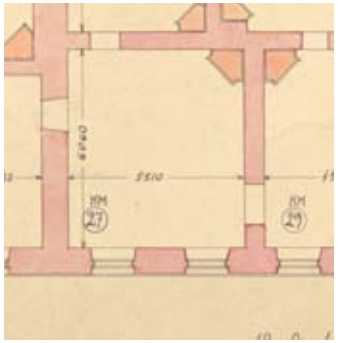

Mittauspiirustus1935 KA / Rakh.
YRY

Lääninhallitus tuli Aleksanterinkatu 4:n käyttäjäksi 1905, mutta oviaukko huoneesta 28 (A115) yleisöaulaan eli nykyiseen pääaulaan (A101) avattiin tiettävästi vasta 1910-luvun yhtenäistämistoimien yhteydessä. Tällöin myös tilan ikkunatyyppi muuttui 6-ruutuisesta T-malliseksi. Mittauspiirustuksen perusteella tilaan ei oltu tehty muita muutoksia. Lattiamateriaalina oli korkkimatto (KM eli linoleum).

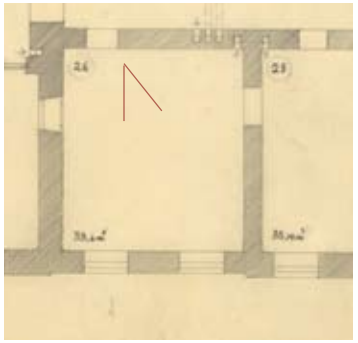

1938 peruskorjaus ja muutos. KA / Rakh.
Rakh: Vähäkallio / Välikangas

Peruskorjauksessa huoneiden 26 (A115) ja 25 (A116) väliseinän vanha oviaukko muurattiin umpeen ja uusi ovi avattiin lähemmäs sydänmuuria. Samalla uunit purettiin.

Huoneselosteen mukaan uuden tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

Tilan kattolista on malliltaan sangen yksinkertainen holkkamuoto. Sen iästä ei ole tarkempaa tietoa. Verhokapat ovat NRT:n taloon suunnittelemia.

Talon moninaisista muutosvaiheista huolimatta huoneen nykyinen käytäväovi lienee alkuperäinen 1810-luvun porvaristalon ovi alkuperäisellä paikallaan.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lauta jää alle”	Linoleum
Jalkalista	JL2	P48 = Alkydimaali Sadotex
Seinät	“Vanha rappaus”	R04 = Kaseiinitempera SAX
Katto + lista	“Vanha tikkurappaus”	R04 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

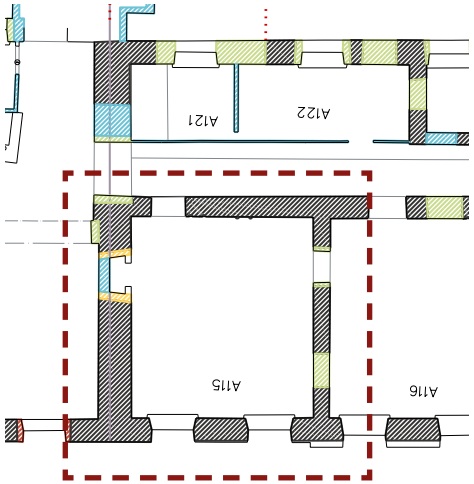

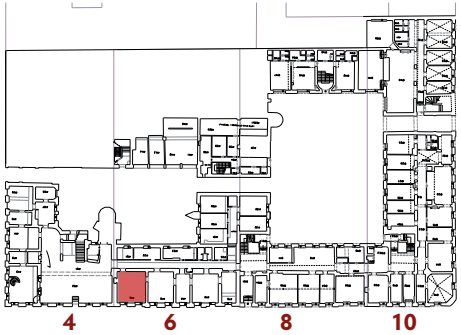

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1810-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 6	HUONENUMERO: A115
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A116

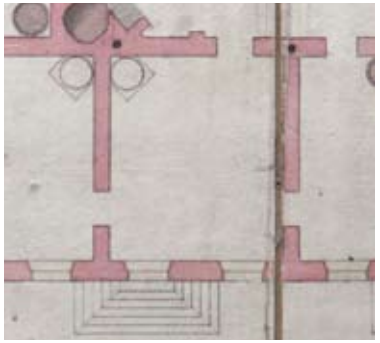

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
Wannberg 1812

Wannbergin suunnitelmien mukaan A6:een saavuttiin sisään suoraan Aleksanterinkadulta. Nykyinen huone A116 olisi siten alun perin ollut puotihuone. Portaat sijaitsivat rakennuksen ulkopuolella. Sisäänkäynti siirrettiin tiettävästi jo varhaisessa vaiheessa kuitenkin sisäpihan puolelle.

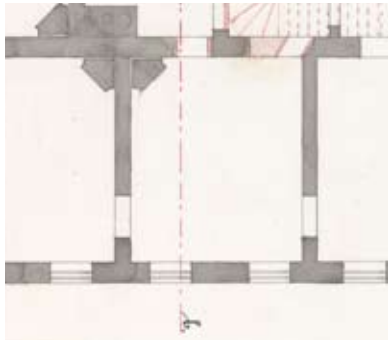

Sisäporras- ja väliseinämuutoksia 1885
HKA / Ma.
Kiseleff & Heikels byggnadskontor

Suunnitelma koskien sisäporrasjäjestelyjen uusimista osoittaa, että ulko-ovi oli jo aiemmin muuttunut ikkunaksi. Suunnitelman mukaan sydänmuuriin tehtiin uusi oviaukko ja vanhaa oviaukkoa kavennettiin uuden sisäportaan sijoittumisen johdosta.

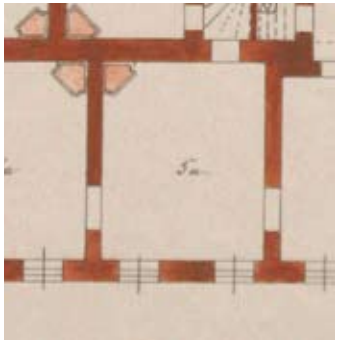

Ajantasapiirustus 1896 KA / Rakh.
YRY / arkkitehti F. Granholm

Lääninmaanmittauskonttori sijoittui Aleksanterinkatu 6:een 1896 ja toimi siellä tiettävästi vuoteen 1905 saakka. Vanhimman oviaukon paikka sydänmuurissa on esitetty piirustuksessa, mutta vuoden 1885 muutoksia ei ole esitetty (toisaalta vrt. 1935).

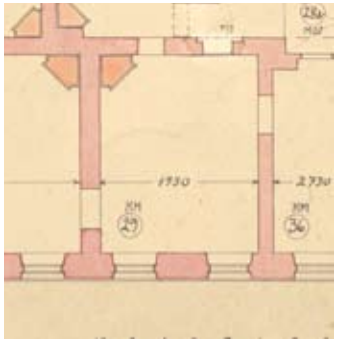

Mittauspiirustus1935 KA / Rakh.
YRY

1915...1919 yhtenäistämistoimissa tilan ikkunatyyppi muuttui 6-ruutuisesta T-malliseksi. Mittauspiirustuksen perusteella sydänmuurissa oli kaksi ovea kuten vuoden 1885 suunnitelmissa. Oviaukon paikka huoneiden 29-36 välillä oli muutettu tiettävästi 1915...1919 lähemmäs sydänmuuria. Lattiamateriaalina oli korkkimatto (KM eli linoleum).

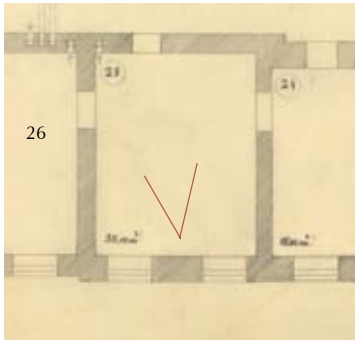

1938 peruskorjaus ja muutos. KA / Rakh.
Rakh: Vähäkallio / Välikangas

Peruskorjauksessa huoneiden 26 (A115) ja 25 (A116) väliseinän vanha oviaukko muurattiin umpeen ja uusi ovi avattiin lähemmäs sydänmuuria. Myös sydänmuurin vanhempi oviaukko poistui. Samalla uunit purettiin.

Huoneselosteen mukaan uuden tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

Tilan kattolista on malliltaan sangen yksinkertainen holkkamuoto. Sen iästä ei ole tarkempaa tietoa. Verhokapat ovat NRT:n taloon suunnittelemia.

Huoneen nykyinen puoliranskalainen käytäväovi lienee 1880-luvun ovi.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lauta jää alle"	Linoleum
Jalkalista	JL2	P48 = Alkydimaali Sadotex
Seinät	"Vanha rappaus"	R04 = Kaseiinitempera SAX
Katto + lista	"Vanha tikkurappaus"	R04 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

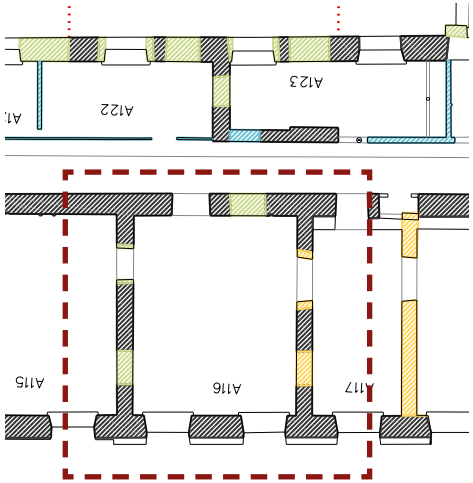

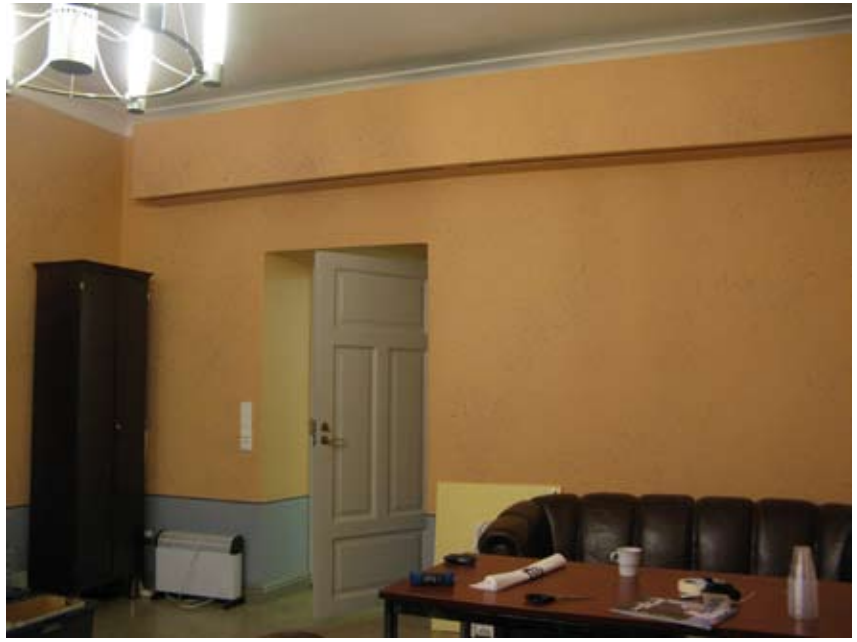

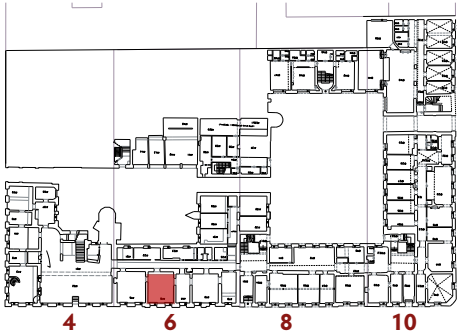

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1810-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 6	HUONENUMERO: A116
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A117

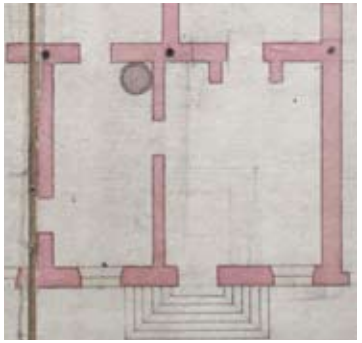

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
Wannberg 1812

Wannbergin suunnitelmissa huone on yksi-ikkunainen, pyöröuunilla varustettu asuinhuone.

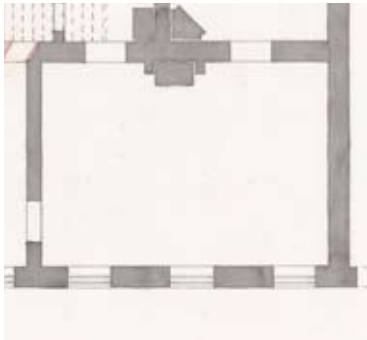

Sisäporras- ja väliseinämuutoksia 1885
HKA / Ma.
Kiseleff & Heikels byggnadskontor

Suunnitelma koskien sisäporrasjäjestelyjen uusimisesta (toisaalla suunnitelmassa) osoittaa että väliseinä huoneiden A117 ja A118 väliltä oli poistettu (tai sitä ei alkujaankaan oltu tehty).

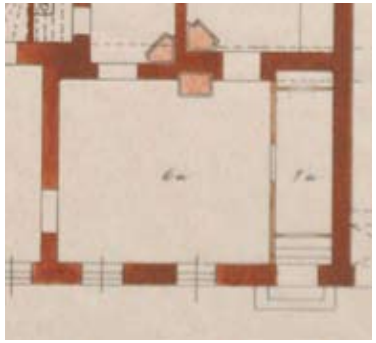

Ajantasapiirustus 1896 KA / Rakh.
YRY / arkkitehti F. Granholm

Lääninmaanmittauskonttori sijoittui Aleksanterinkatu 6:een 1896 ja toimi siellä tiettävästi vuoteen 1905 saakka. Ajantasapiirustuksen perusteella nykyiset tilat A117 ja A118 olivat yhtä huonetta.

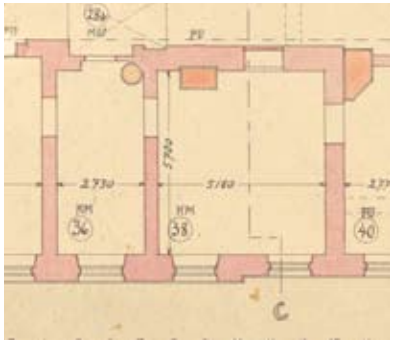

Mittauspiirustus 1935 KA / Rakh.
YRY

Vuosien 1915...1919 yhtenäistämistoimissa tilan ikkunatyyppi muuttui 6-ruutuisesta T-malliseksi. Wannbergin suunnitelmissa 1812 esiintyvä väliseinä palasi uudestaan "paikalleen" oletettavasti 1915...1919 muutostöiden yhteydessä. 1935 lattiamateriaalina oli korkkimatto (KM eli linoleum).

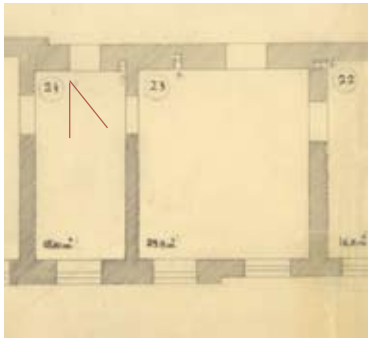

1938 peruskorjaus ja muutos. KA / Rakh.
Rakh: Vähäkallio / Välikangas

Peruskorjauksessa huone 24 säilyi entisessä muodossaan, mutta nurkkauuni purettiin.

Huoneselosteen mukaan uuden tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

Tilassa ei ole varsinaista kattolistaa, vaan seinä kaartuu holkkana ja liittyy kattopintaan. Verhokapat ovat NRT:n taloon suunnittelemia.

Huoneen nykyinen semiranskalainen käytäväovi lienee talon alkuperäinen 1810-luvun ovi.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lauta jää alle"	Linoleum
Jalkalista	JL2	P48 = Alkydimaali Sadotex
Seinät	"Vanha rappaus"	R04 = Kaseiinitempera SAX
Katto + lista	"Vanha tikkurappaus"	R04 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

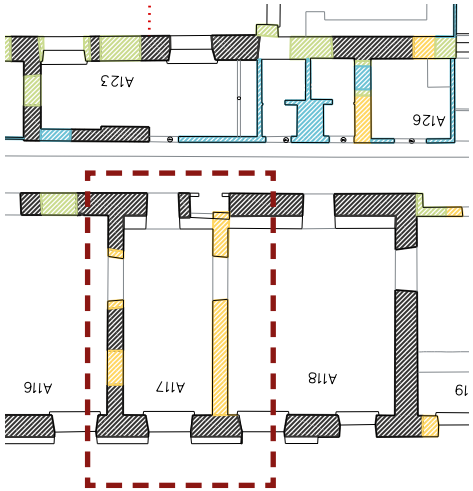

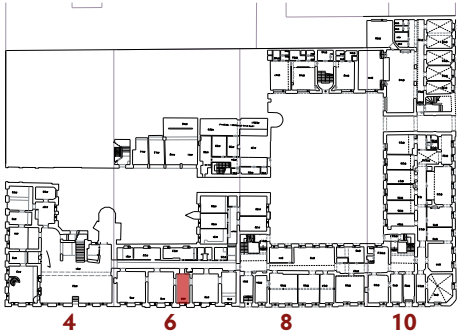

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1910-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 6	HUONENUMERO: A117
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A118

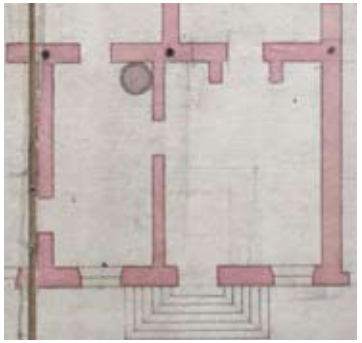

Kauppiastalon asuinhuone 1812 KA / Rakh
Wannberg

Wannbergin suunnitelmien mukaan A6:n saavuttiin sisään suoraan Aleksanterinkadulta. Nykyinen huone A118 olisi siten alun perin ollut puotihuone, jonka sisääntuloportaat sijaitsivat rakennuksen kadun puolella. Talon pääsisäänkäynti oli alunperin sisäpihan puolella. Puotihuoneiden sisäänkäynnit poistettiin oletettavasti Liewendalin aikana.

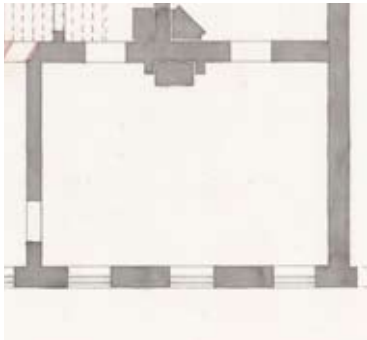

Sisäporras- ja väliseinämuutoksia 1885
HKA / Ma.
Kiseleff & Heikels byggnadskontor

Suunnitelma koskien sisäporrasjäjestelyjen uusimista 1885 osoittaa, että väliseinä huoneiden A117 ja A118 väliltä oli poistettu jo aiemmin (tai sitä ei alkujaankaan oltu tehty).

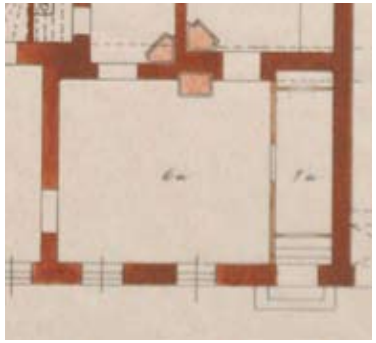

Ajantasapiirustus 1896 KA / Rakh.
YRY / arkkitehti F. Granholm

Lääninmaanmittauskonttori sijoittui Aleksanterinkatu 6:een 1896 ja toimi siellä tiettävästi vuoteen 1905 saakka. Ajantasapiirustuksen perusteella huoneen yksi ikkuna olisi muutettu ulko-oveksi ja tilaan rajattu kevyellä puuväliseinällä eteinen.

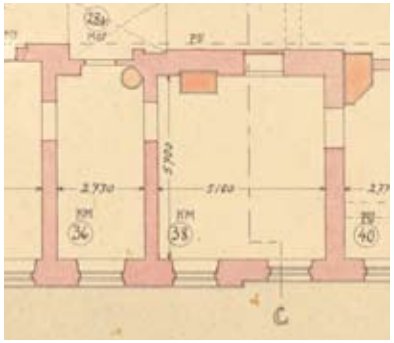

Mittauspiirustus 1935 KA / Rakh.
YRY

Vuosien 1915...1919 yhtenäistämistoimissa ulko-ovi poistui. Rakennuksen ikkunatyyppi muuttui 6-ruutuisesta T-malliseksi. Wannbergin suunnitelmissa 1812 esiintyvä väliseinä palasi uudestaan "paikalleen" oletettavasti 1915...1919 muutostöiden yhteydessä. Uusi aksiaalinen ovilinja muodostui lähemmäs sydänmuuria. Oviaukko nykyisen käytävän suuntaan oli 1935 piirustuksen perusteella ummessa, kevyellä rakenteella (?). Vuonna 1935 lattiamateriaalina oli korkkimatto (KM eli linoleum).

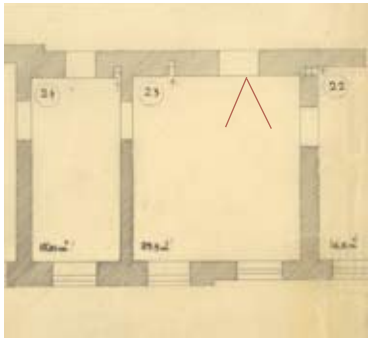

1938 peruskorjaus ja muutos. KA / Rakh.
Rakh: Vähäkallio / Välikangas

Peruskorjauksessa huone 23 säilyi entisessä muodossaan, mutta uuni purettiin.

Huoneselosteen mukaan uuden tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

C-D

Tilassa on monimuotoisesti profiloitu, tiettävästi rapattu kattolista joka lienee Barmin / Schjerfbeck 1915...1919 muutostyön mallia. Verhokapat ovat NRT:n taloon suunnittelemia.

Huoneen täysranskalaisen oven peilijako poikkeaa siitä, mitä vuoden 1935 mittauspiirustusleikkauksessa C-D on samasta tilasta esitetty.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lauta jää alle"	Linoleum
Jalkalista	JL2	P48 = Alkydimaali Sadotex
Seinät	"Vanha rappaus"	R04 = Kaseiinitempera SAX
Katto + lista	"Vanha tikkurappaus"	R02 = Kaseiinitempera SAX

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

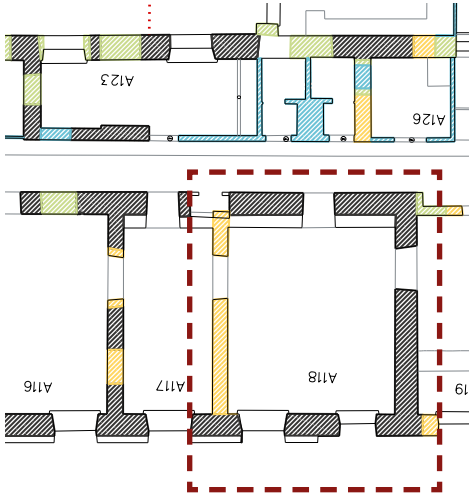

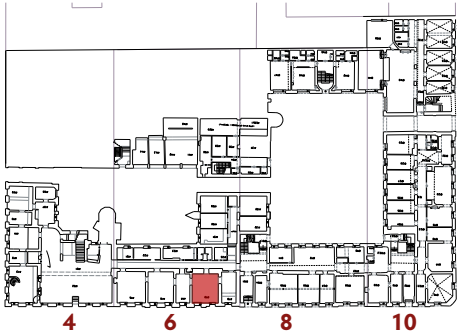

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1910-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 6	HUONENUMERO: A118
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A119

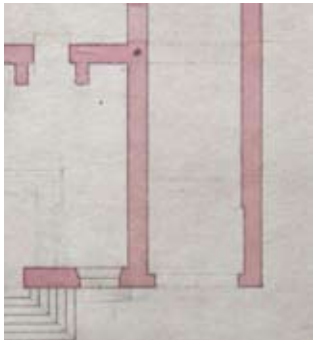

Porttikäytävä 1812 KA / Rakh
Wannberg

Wannbergin suunnitelmien mukaan A6:n sisäpihalle kuljettiin porttikäytävästä, rakennuksen A8:n puoleisesta reunasta.

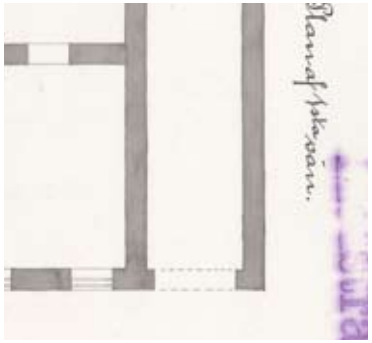

Porttikäytävä 1885 HKA / Ma.
Kiseleff & Heikels byggnadskontor

Suunnitelma koskien sisäporrasjäjestelyjen uusimista 1885 osoittaa, että porttikäytävä oli toteutunut Wannbergin suunnittelemalla tavalla.

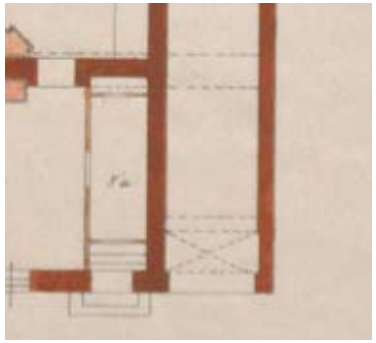

Ajantasapiirustus 1896 KA / Rakh.
YRY / arkkitehti F. Granholm

Lääninmaanmittauskonttori sijoittui Aleksanterinkatu 6:een 1896 ja toimi siellä tiettävästi vuoteen 1905 saakka. Ajantasapiirustuksen perusteella porttikäytävä oli edelleen olemassa.

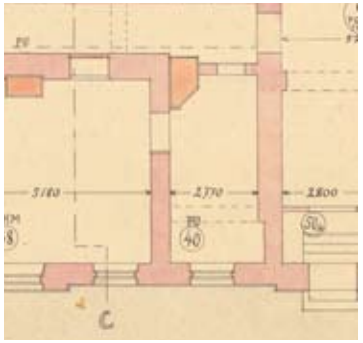

Mittauspiirustus 1935 KA / Rakh.
YRY

Vuosien 1915...1919 yhtenäistämistoimissa porttikäytävä poistui ja muuttui huoneeksi jonka sydänmuurin puoleiseen nurkkaan sijoitettiin uuni.

Vuonna 1935 lattiamateriaalina oli puulattia (PU).

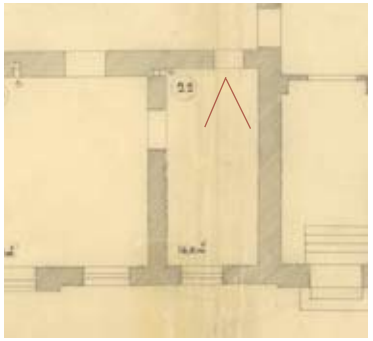

1938 peruskorjaus ja muutos. KA / Rakh.
Rakh: Vähäkallio / Välikangas

Peruskorjauksessa huone 22 säilyi entisessä muodossaan, mutta uuni purettiin. Piirustuksen perusteella sydänmuurin puoleinen seinä näyttää paksummalta kuin 1935 piirustuksessa, mutta nykytilassaan seinälinja noudattaa likimain 1935 piirrettyä muotoa.

Huoneselosteen mukaan uuden tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

Ilmanvaihdon jäähdytysyksikön kotelo

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lauta jää alle”	Linoleum
Jalkalista	JL2	P48 = Alkydimaali Sadotex
Seinät	“Vanha rappaus”	R04 = Kaseiinitempera SAX
Katto + lista	“Vanha rappaus”	R02 = Kaseiinitempera SAX

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

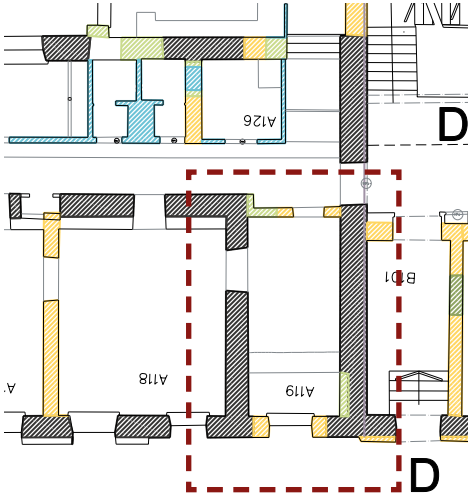

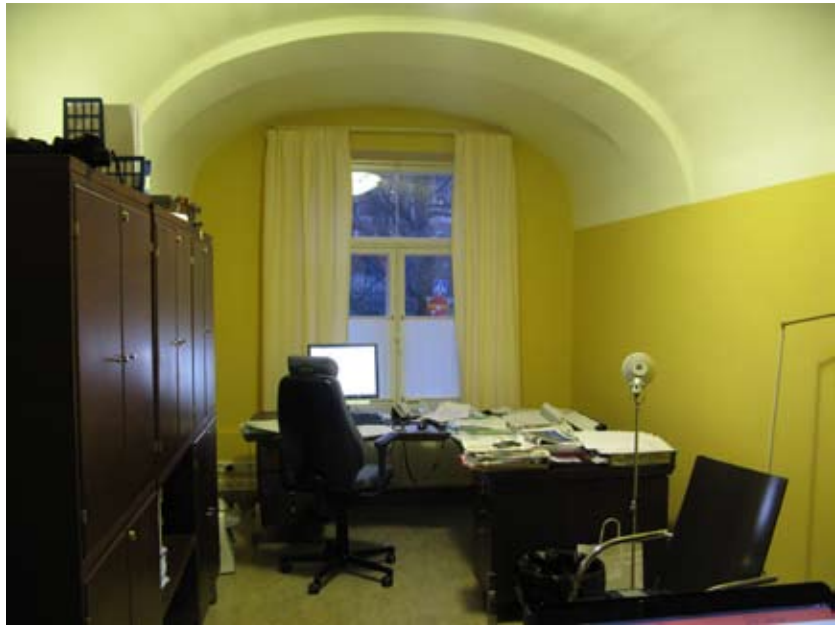

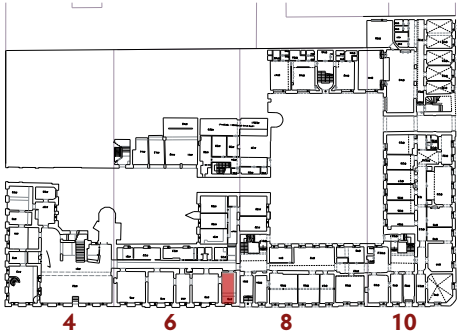

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1910-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 6	HUONENUMERO: A119
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B101, B104

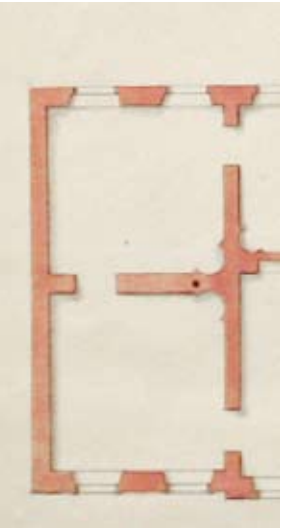

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
A. Kocke 1813

Huone oli Kocken suunnitelmissa ajateltu oletettavasti ensimmäisen kerroksen edustustilasarjaan kuuluvaksi förmaakiksi eli seurusteluhuoneeksi.

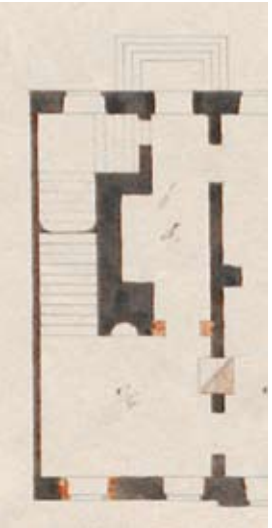

Ruotsalainen tyttökoulu KA / Rakh.
E.B. Lohrman 1852

Wallenin ostettua 1820 rakennuksen tiloissa tehtiin muutoksia. Pihapuolen huoneen tilalle rakennettiin paraatiporras ja katuvarsihuoneesta tehtiin edustava eteistila, johon saavutiin Aleksanterinkadulta, kts. alla. Rakennuksen siirryttyä valtion omistukseen 1852 tilat muutettin Ruotsalaisen tyttökoulun käyttöön ja katupuolen ovi muutettiin ikkunaksi (punaiset pielet).

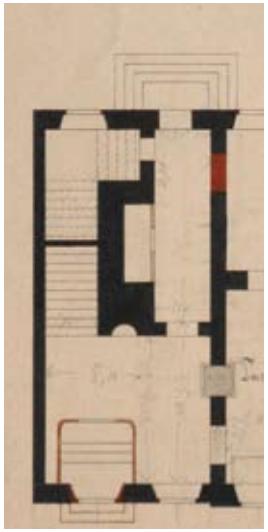

Byggnadstyrelsen KA / Rakh.
YRY 1885

YRY:n laatima muutossunnitelma Ruotsalaisen tyttökoulun tilojen muuttamisesta rakennushallinnon ("Byggnadsstyrelsen") käyttöön. Ulko-ovi kadulle avattiin uudelleen ja sen yhteyteen rakennettiin sisäporras ja tuulikaappi.

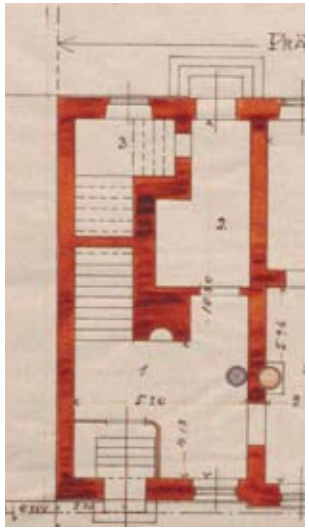

Mittauspiirustus 189X. KA / Rakh.
YRY

Tiettävästi 1800- ja 1900-luvun vaihteessa laadittu mittauspiirustus, jossa tilat on osoitettu Painohallituksen käyttöön. Eteisjärjestelyssä ei ole tapahtunut suuria muutoksia.

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuoden 1915 muutostyössä pihan puolelle rakennettiin uusi porrashuone (C) eli nykyinen D-porras, joka sijoittui osittain vanhan rakennusrungon ulkopuolelle. Kulkuyhteys Aleksanterinkadulta porrashuoneeseen rajattiin paksulla väliseinällä käytävämäiseksi.

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneiden tilajako säilyi, mutta uuden pihasiiven rakentamisen johdosta porrashuoneen vanhat ikkunat muurattiin umpeen ja uusi nauhaikkuna avattiin sivuseinälle.

1852

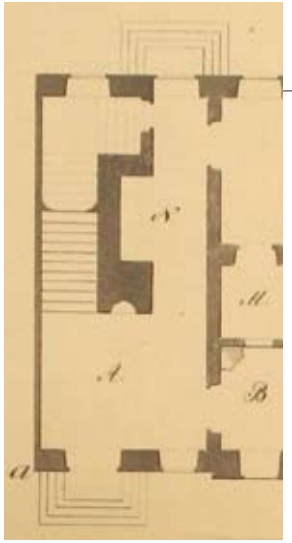

Nykyisen eteishuoneen B101 kattolistamallin ajoittaminen on vaikeaa. Huonetila on syntynyt lähinnä 1910-luvulla, mutta listamalli saattaa juontaa varhaisemmista rakennusvaiheista.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha mosaiikkibetoni puretaan"	Uusi kalkkikivi
Jalkalista	Uusi jalkalista	Kalkkikivi
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX / KM alaosa kiillotettu
Katto	"Tikkurappaus"	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	"Vanha kattolista"	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

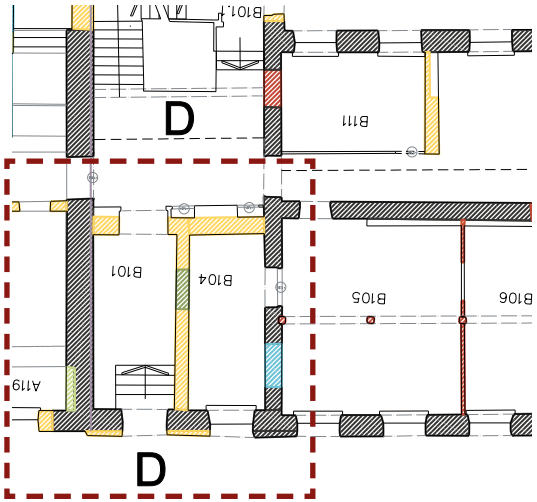

Peruskorjauksessa 1989-92 kaikki pinnat uudistettiin: lattian mosaiikkibetoni korvattiin harmaalla kalkkikivellä, 1960-luvun teräslasiovet tammisilla lasiovilla, kattolistat monivärimaalattiin ja seiniin tuli maalaus, jossa huoneselosteen mukaan alaosan pinta oli kiillotettu, paremman kulutuskestävyyden aikaansaamiseksi.

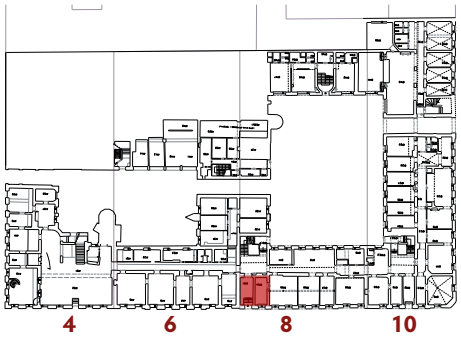

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1910-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Eteistilat D-porras
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 8	HUONENUMERO: B101, B104
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B105-B107

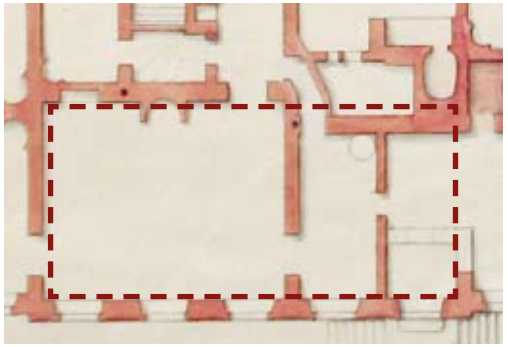

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
A. Kocke 1813

Kocken suunnitelmassa on esitetty sekä edustavimpaan toiseen kerrokseen, että ensimmäiseen kerrokseen kolmi-ikkunaiset kookkaat salongit. Ensimäisen kerroksen tilakokonaisuuden oikeassa laidassa on sisäänkäynti puotihuoneeseen.

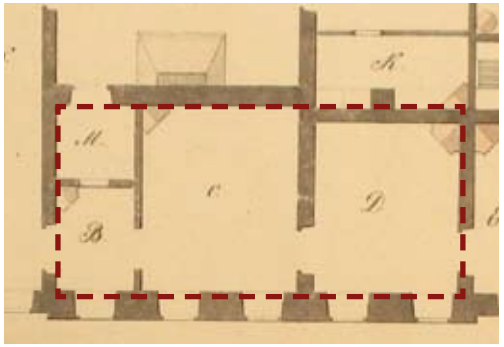

Dokumentoivat piirustukset 1852. Ka / Sto urakka-asiakirjat.

Wallenin ostettua talon 1820 puotihuonejärjestely purettiin ja Kocken suunnitelmissa esiintynyt salonki jaettiin pienemmiksi huonetiloiksi. Piirustus esittää tilanteen vuonna 1852, ja oletettavasti siis Wallenin aikaisen huonejärjestelyn.

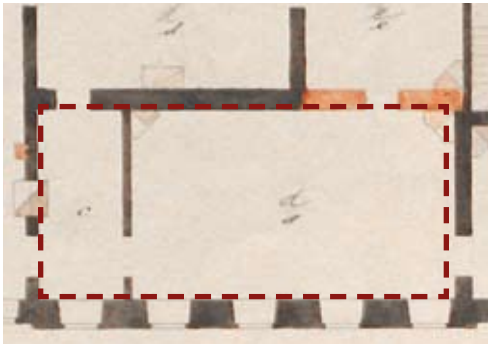

Ruotsalainen tyttökoulu KA / Rakh.
E.B. Lohrman 1852

Rakennuksen siirryttyä valtion omistukseen huonejakoa muutettiin. Ensimmäiseen kerrokseen muodostettiin 4-ikkunainen luokkasali (d) Ruotsalaisen tyttökoulun käyttöön.

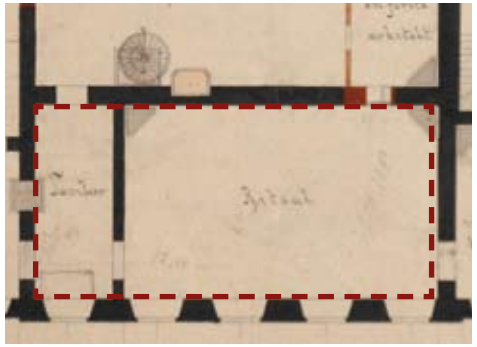

Byggnadstyrelsen KA / Rakh.
YRY 1885

YRY:n laatima muutossunnitelma Ruotsalaisen tyttökoulun tilojen muuttamisesta rakennushallinnon ("Byggnadsstyrelsen") käyttöön. Tyttökoulun luokkasali muutettin piirustussaliksi.

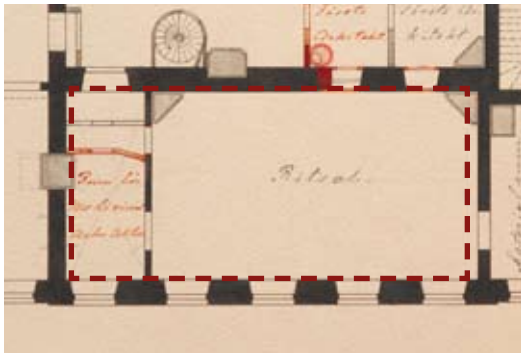

Eteistilan muutos. KA / Rakh.
YRY / S. Gripenberg 1893

YRY:n suunnitelman mukaan eteistilasta jaettiin huone lääkintöhallituksen arkkitehdille: "Rum för medicinal arkitekt". Piirustussaliin avattiin lisäksi toinen ovi pihapuolen huoneeseen, joka oli tarkoitettu ensimmäiselle arkkitehdille.

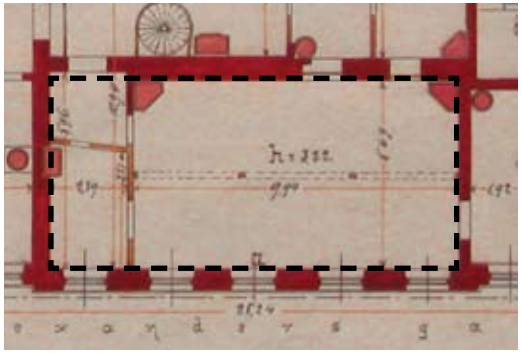

Mittauspiirustus 189X. KA / Rakh.
YRY

Tiettävästi 1800- ja 1900-luvun vaihteessa laadittu mittauspiirustus koko Aleksanterinkatu 8:n kiinteistöstä. Dokumentti osoittaa, että salin keskelle oli tehty vahvistus, kaksi vapaasti seisovaa puupilaria ja palkki. Lääkintöhallituksen arkkitehdin huoneen väliseinä on merkitty puurakenteiseksi.

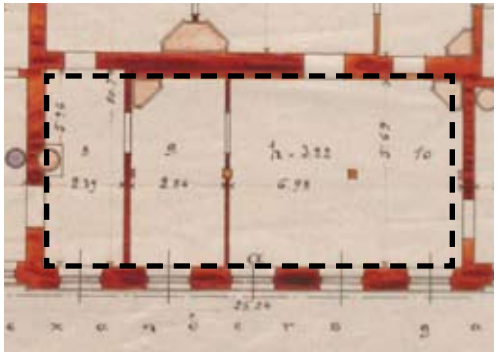

Mittauspiirustus 189X. KA / Rakh.
YRY

Tiettävästi 1800- ja 1900-luvun vaihteessa laadittu toinen mittauspiirustus, jossa tilat on osoitettu Painohallituksen käyttöön. Saliin on ilmestynyt yksi kevyt jakoseinä pilarilinjaan.

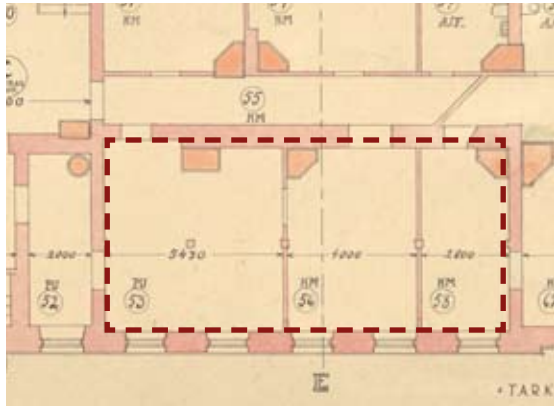

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuoden 1935 mittauspiirustus osoittaa, että vanhin kevyistä väliseinistä oli purettu ja tilakokonaisuus käsitti kolme erillistä toimistohuonetta, joista jokaisesta oli ovi pihapuolen huoneista muodostettuun keskikäytävään (55).

Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 53 oli vuonna 1935 puulattia (PU) ja muissa korkkimatto (KM eli linoleum).

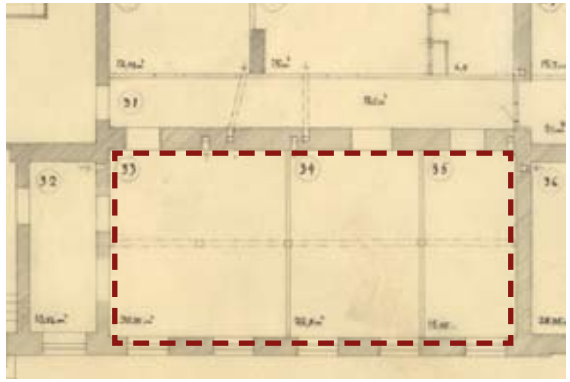

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneiden jako säilyi ennallaan, mutta uunit purettin. Huoneiden 32 ja 33 välille avattiin toinen oviaukko, entisen viereen. Kadunpuoleinen aukko suljettiin 1989-92 peruskorjauksessa.

Huoneselosteen mukaan lattiaan tuli linoleum-matto ja tilan seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla)

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

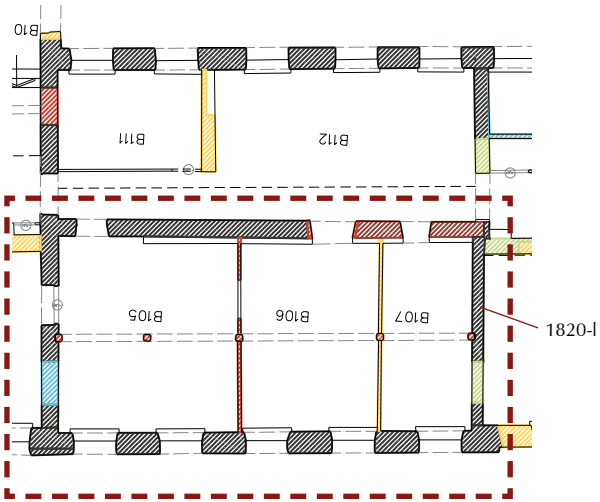

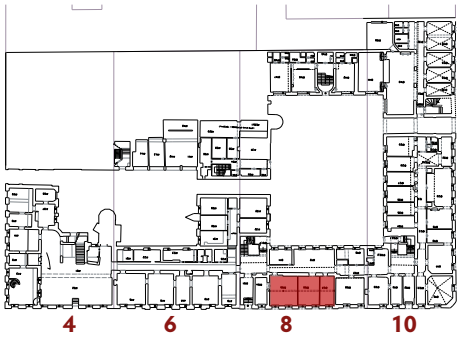

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1880-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Toimisto / lähivarasto
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 8	HUONENUMERO: B105-B107
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B105-B107

NRT 1986

NRT 1986

B105

B106

Peruskorjauksessa 1989-92 tilamuotoon ei tehty muutoksia. Sen sijaan kaikki pinnat kunnostettiin perusteellisesti ja maalattiin värikkäästi. Yksinkertaistettu korintilaistyylinen pylvään pää on 1890-luvulta.

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

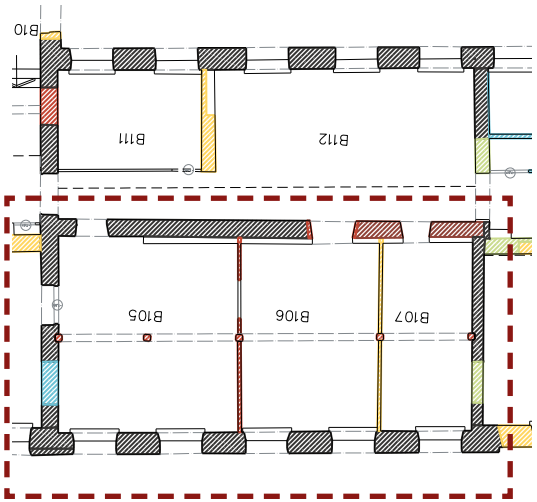

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lautarakenne"	Linoleum
Jalkalista	"JL2"	alkydimaali
Pilarit, palkit	"Vanhat pilarit, palkit"	Uula sisäöljymaali
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Tikkurappaus, kunnostus"	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	"Vanha kattolista"	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

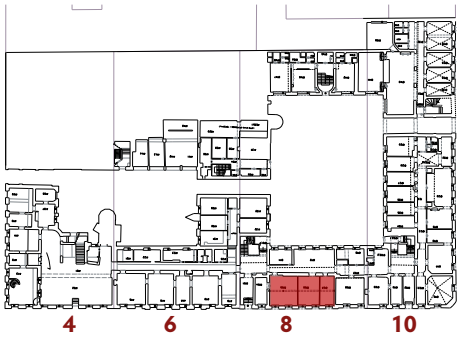

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1880-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Toimisto / lähivarasto
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 8	HUONENUMERO: B105-B107
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B109

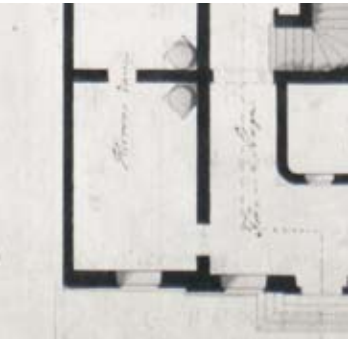

Kauppiastalon vuokrahuone. KA / Rakh.
P. Granstedt 1817

Aleksanterinkatu 10:n pääsisäänkäynnin viereen, porraseteisen yhteyteen sijoittui kaksi huonetta (”Herrens Rum”).

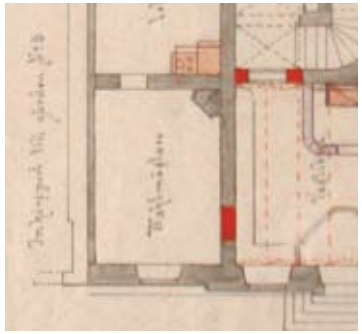

Vahtimestarin huone KA / Rakh.
Th. Decker 1894

Rakennus siirtyi valtion omistukseen ja lääninhallituksen käyttöön 1894. Uuden käytön ja aulajärjestelyn johdosta huone tuli vahtimestarin käyttöön ja ovi eteisen suuntaan muurattiin umpeen.

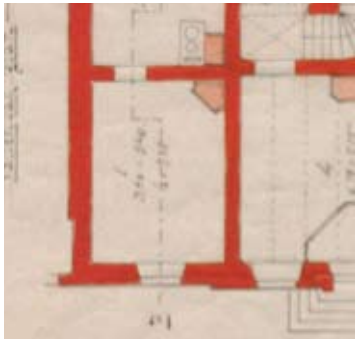

Mittauspiirustus KA / Rakh.
YRY 1894...1896

Päiväämätön mutta tiettävästi vuosien 1894...1896 välillä laadittu mittauspiirustus ”Lääninhallituksen rakennuksesta”, joka osoittaa Deckerin suunnitelmien toteutumista.

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Tiettävästi vuoden 1915 yhtenäistämissuunnitelmiin liittyy huoneen 64 yhdistäminen Aleksanterinkatu 8 puolelle eli huoneeseen 62. Kun Aleksanterinkatu 6-10 julkisivut yhdenmukaistettiin 1910-luvulla siirrettiin huoneen ikkunaa lähemmäs väliseinää.

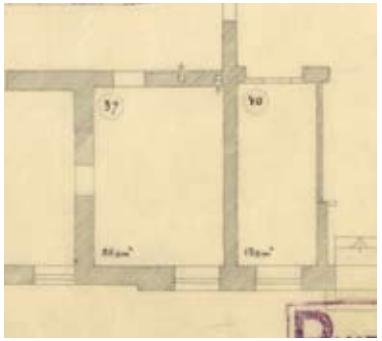

1938 peruskorjaus ja muutos. KA / Rakh.
Rakh: Vähäkallio / Välikangas

Peruskorjauksessa huoneen perusmuoto säilyi ennallaan, mutta uuni purettiin.

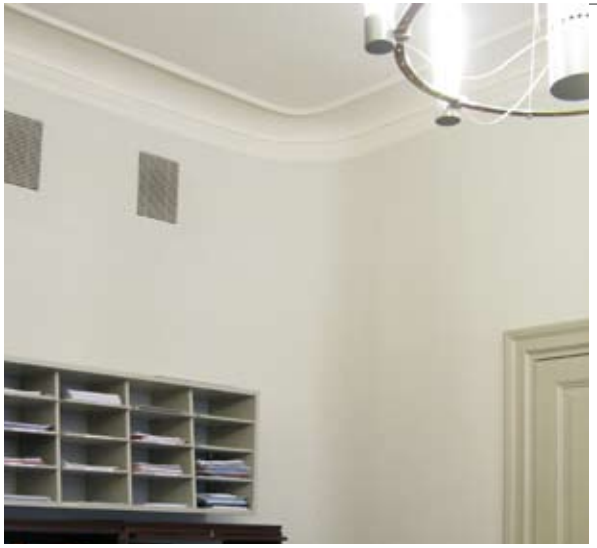

Huoneen sisänurkassa on kaareva muoto, oletettavasti jäänne rakennuksen varhaisimmasta vaiheesta, kun nurkkauuni on ollut muodoltaan lieriömäinen. Vastaava kaarimuoto löytyy seinän toiselta puolelta, osana käytävää, mutta alkuperäisestä syy-seurassuhteestaan irronneena.

Huoneen täysranskalainen uusrenessanssin suosima ovityyppi.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat).

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lautarakenne”	Kunnostettu lattia ja alkydiöljymaalaus sekä koristekuviointi (lattiassa nykyisin linoleum)
Jalkalista	“JL2”	Alkydimaali
Seinät	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Katto	“Vanha tikkurappaus”	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	“Vanha listarappaus	Kaseiinitempera SAX

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

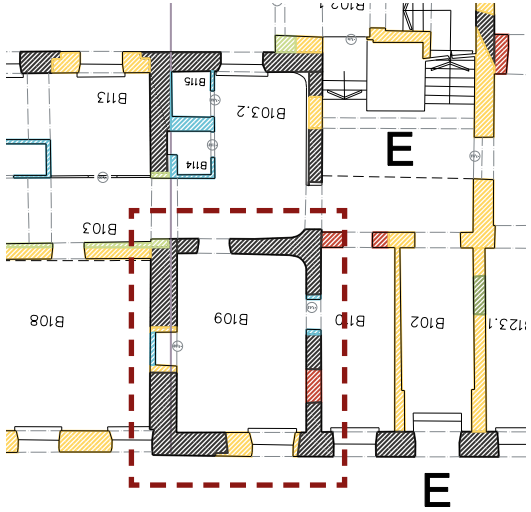

Peruskorjauksessa 1989-92 tilarakenne säilyi ennallaan, mutta kulkuyhteys B101 huoneeseen muurattiin umpeen ja muutettiin lasiovelliseksi komeroksi. Kaikki pinnat kunnostettiin perusteellisesti.

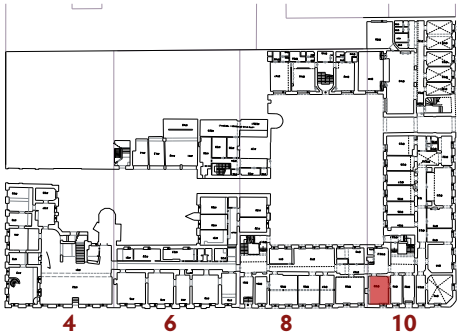

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1810-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 10	HUONENUMERO: B109
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B102, B110, B123.1

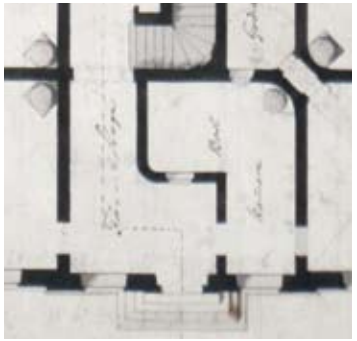

Kauppiastalon eteishuone. KA / Rakh.
P. Granstedt 1817

Aleksanterinkatu 10:n pääsisäänkäynti sijaitsi aksiaalisesti keskellä Aleksanterinkadun puoleista rakennusosaa. Ulko-ovesta saavuttiin L-muotoiseen eteistilaan (Före - stuga), josta kulku johtui pihapuolelle sijoitettuun porrashuoneeseen. Eteisen varteen sijoittui kaksi huonetta ("Herrens Rum") ja länsipuolelle "puotikamari". Puotihuoneen sisäänkäynti tapahtui rakennuksen nurkasta.

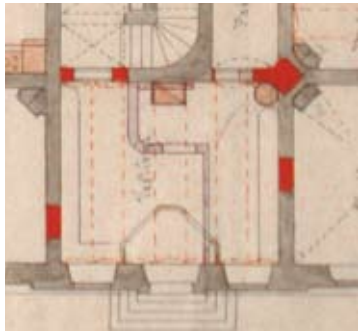

Lääninhallituksen eteisaula KA / Rakh.
Th. Decker 1894

Rakennus siirtyi valtion omistukseen ja lääninhallituksen käyttöön 1894. Aiempi mutkikas huonejärjestely raivattiin pois, jotta lääninhallitukselle saatiin muodostettua edustava ja kookas eteisaula. Suunnitelman mukaan muutos edellytti välipohjan uudelleenrakentamista kappaholvattuna rakenteena (punaiset katkoviivat). Aulan keskilinjaan sijoitettiin kakluuni ja sisäänkäynnin yhteyteen rakennettiin tuulikaappi. Kulkuyhteydet aulasta sivuvuhuoneisiin muurattiin umpeen.

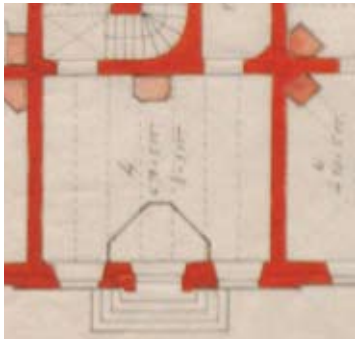

Mittauspiirustus KA / Rakh.
YRY 1894...1896

Päiväämätön mutta tiettävästi vuosien 1894...1896 välillä laadittu mittauspiirustus "Lääninhallituksen rakennuksesta", joka osoittaa Deckerin suunnitelmien toteutumista.

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

kts. alla

Rakennus siirtyi Yleisten Rakennusten Ylihallituksen käyttöön vuosiksi 1905-1915. Tiettävästi tässä yhteydessä sisäänkäynti muutettiin pihan puolelle ja kadun puolen ovi muurattiin osittain umpeen ja korvattiin ikkunalla. Muutos jäi lyhytaikaiseksi, sillä Barmin / Schjerfbeckin yhtenäistämissuunnitelmien 1915 mukaan ovi kadulle avattiin uudelleen. Samalla pihan puolelle rakennettiin uusi porrashuone (nyk. E) ja entisen kadun puolen aulan huonemuoto pirstottiin väliseinillä uuteen järjestykseen.

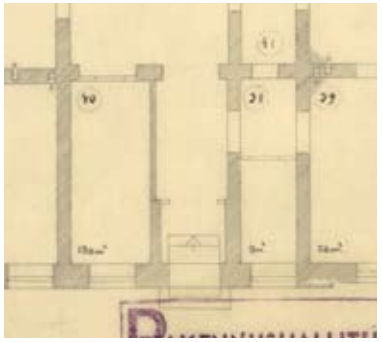

1938 peruskorjaus ja muutos. KA / Rakh.
Rakh: Vähäkallio / Välikangas

Peruskorjauksessa katupuolen huonejärjestys säilyi ennallaan.

Tilan 123.1 vanhempi kattopinta otettiin NRT:n peruskorjauksessa esiin 1960-luvun alakattorakenteiden alta ja koristemaalauspinta konservoitiin. Kattomaalaus on mitä ilmeisimmin osa lääninhallituksen vuonna 1894 muodostetun aulan kattoa. Huomaa sinisen koristekuvion katkeaminen kesken.

Oikealla kattolistojen risteyskohta, vuonna 1915 muodostettu tuulikaapin ja eteishuoneen välinen linja.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat). **Tila 123.1**:

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lautarakenne"	Linoleum
Jalkalista	"JL3"	Alkydimaali
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha tikkurappaus"	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	"Puuttuvan kattolistan täydennys selvitetään alakaton purkamisen jälkeen"	

Ulko-ovi

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

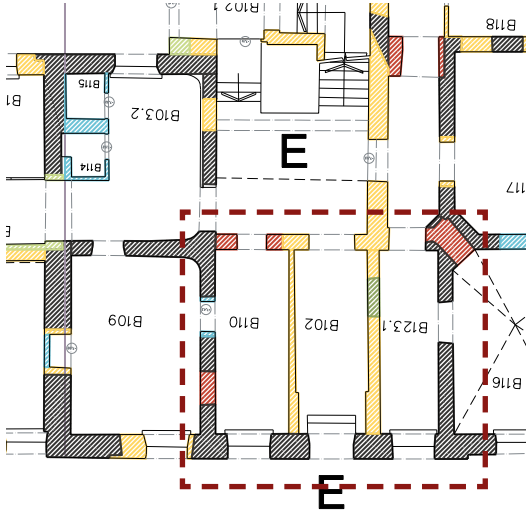

Eteisaula ennen 1989-92 peruskorjausta: väliovet ovat 1960-luvun KTM:n peruskorjauksesta.

NRT 1986

Peruskorjauksessa 1989-92 eteisjärjestelyn tilarakenne säilyi ennallaan. Kaikki pinnat kunnostettiin perusteellisesti ja tiloihin luotiin uusi väritys. Eteisen ja porrashuoneen välinen ovi uusitiin tyylillisesti ulko-oviin sopivaksi, tammiseksi lasiparioveksi. Eteisen lattiamateriaaliksi tuli kalkkikivi, muissa huoneissa linoleum.

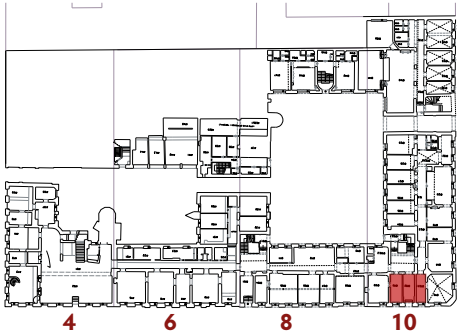

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1910-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Eteistilat E-porras
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 10	HUONENUMERO: B102, B110, B123.1
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B116

Kauppiastalon kauppahuone. KA / Rakh.
P. Granstedt 1817

Aleksanterinkatu 10:n nurkassa sijaisi rakennuksen alkuvaiheessa kauppahuone, ”Handels Bod”. Sisään saavuttiin rakennuksen ulkonurkasta. Tilassa on säilynyt kaunis monitaitteinen ristiholvaus. Diagonaalisesti tilan perältä oli käynti kaupan tavaravarastoon. Aleksanterin kadun puolella oli kulkuyhteys puotikamariin ja Helenankadun puolella sijaitsi suunnitelman perusteella kauppiaan makuuhuone (B117). On todennäköistä että puotikamarin ovi rakennettiin hieman sisemmäs, kuten Deckerin 1894 piirustus osoittaa.

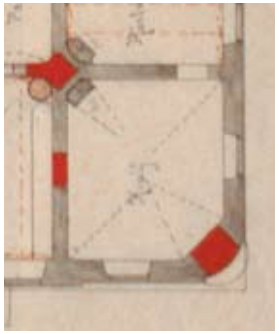

Muutos KA / Rakh.
Th. Decker 1894

Rakennus siirtyi valtion omistukseen ja lääninhallituksen käyttöön 1894. Entisestä puotihuoneesta tehtiin suunnitelman mukaan kassaholvi. Ulko- ja nurkkaovi sekä ovi puotikamariin muurattiin umpeen. Sisänurkkaan rekennettiin uuni. Helenankadun puoleinen huone (B211) merkittiin varainhoitajan (räntmästaren) käyttöön.

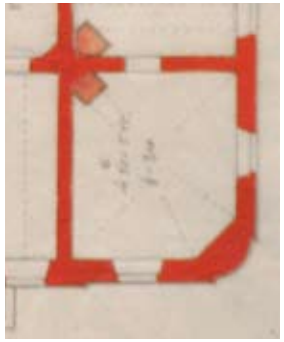

Mittauspiirustus KA / Rakh.
YRY 1894...1896

Päiväämätön mutta tiettävästi vuosien 1894...1896 välillä laadittu mittauspiirustus ”Lääninhallituksen rakennuksesta”, joka osoittaa Deckerin suunnitelmien toteutumista. Oviaukon paikka varainhoitajan huoneen suuntaan poikkeaa aiemmasta piirustuksesta.

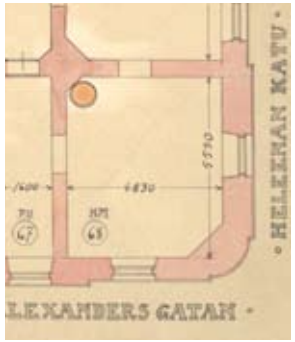

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Rakennus siirtyi Yleisten Rakennusten Ylihallituksen käyttöön vuosiksi 1905-1915. Tässä yhteydessä kassaholvia ei enää tarvittu ja tilaan 67 avattiin ovi, mutta eri kohtaan kuin missä se alun perin oli ollut.

Mittauspiirustuksen perusteella huoneen 68 lattiamateriaalina oli 1935 korkkimatto ja uuni oli tuolloin muodoltaan pyöreä.

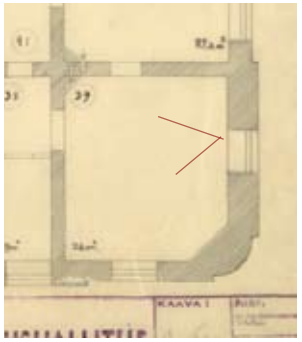

1938 peruskorjaus ja muutos.
KA / Rakh.
Rakh: Vähäkallio / Välikangas

Peruskorjauksessa huone 39 säilyi entisessä muodossaan, mutta uuni purettiin.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja öljymaalattiin III-luokkaan.

Nurkkahuoneeseen asennettiin syrjäyttävän ilmanvaihdon elin, ikäänkuin abstrahoitu pyöröuuni aiemmin paikalla olleen uunin muistoksi.

Tilan nykyinen peiliovi on NRT:n suunnitelma-asiakirjojen mukaan vanha ovi, joka siirrettiin paikalleen D-portaan ala-aulasta (B101.1 / aukko 1005) peruskorjauksen 1989-92 yhteydessä. D-portaaseen ovi taas oli tiettävästi siirretty vuoden 1910-luvun muutostöiden eli D-portaan rakentamisen yhteydessä.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha kivirakenne”	Linoleum
Jalkalista	“JL2”	Alkydimaali
Seinät	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Katto	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

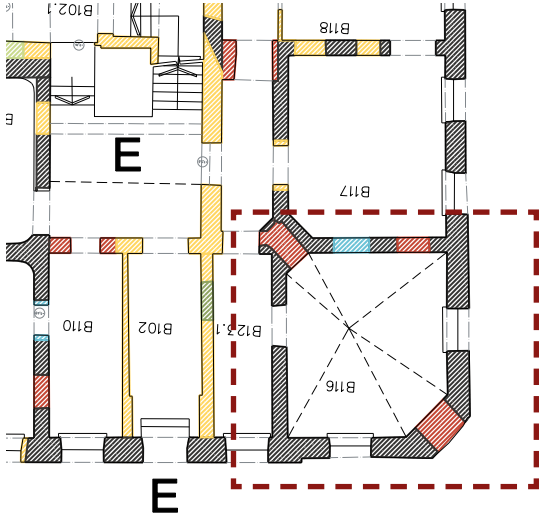

Peruskorjauksessa 1989-92 tila muutettiin kokoushuoneeksi. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti. Tilaan 1960-luvun KTM:n peruskorjauksen yhteydessä asennettu viilutettu laakaovi korvattiin vanhemmalla, talon alkuperäisovella joka siirrettiin D-portaasta. NRT:n suunnitelmissa 1991 esiintyy vielä vanha ovi tilojen B116-B117 välillä, mutta nykyisin aukko on suljettu.

Tila varustettiin syrjäyttävän ilmanvaihdon pääte-elimellä, jonka peltinen suojarakenne marmoroitiin tilan sävymaailmaan sopivaksi.

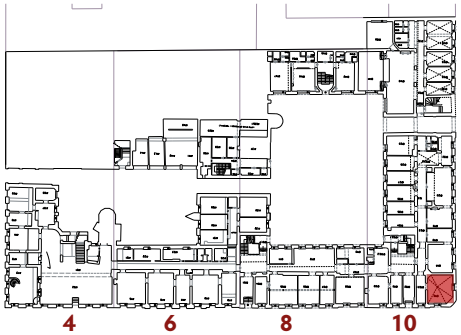

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1810-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Kokoushuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 10	HUONENUMERO: B116
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B117

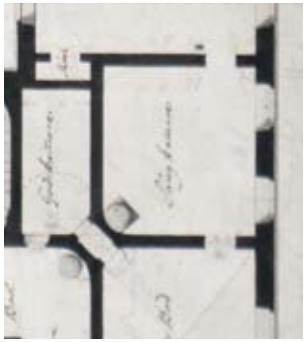

Kauppiastalon kauppahuone. KA / Rakh.
P. Granstedt 1817

Aleksanterinkatu 10:n nurkassa sijainneen kauppapuodin kauppiaan asuinhuone, ”sängkamare”, sijaitsi välittömästi nurkan puotihuoneen yhteydessä.

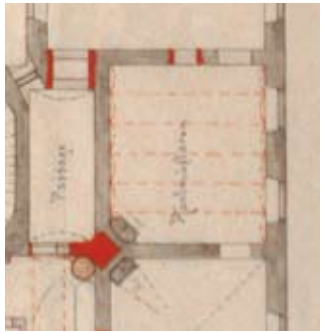

Muutos KA / Rakh.
Th. Decker 1894

Rakennus siirtyi valtion omistukseen ja lääninhallituksen käyttöön 1894. Helenankadun puoleinen huone (B211) merkittiin varainhoitajan (räntmästaren) käyttöön, josta oli yhteys nurkassa sijainneeseen länninkassan holviin. Suunnitelman perusteella huoneen yläpuolinen välipohja rakennettiin uudestaan kappaholvirakenteena, paloturvallisuuden johdosta.

Mittauspiirustus KA / Rakh.
YRY 1894...1896

Päiväämätön mutta tiettävästi vuosien 1894...1896 välillä laadittu mittauspiirustus ”Lääninhallituksen rakennuksesta”, joka osoittaa Deckerin suunnitelmien toteutumista. Oviaukon paikka varainhoitajan huoneen suuntaan poikkeaa Deckerin piirustuksesta. Samoin oven ja oletettavasti palveluluukun sijoittelu yleisöaulan suuntaan poikkeavat poikkeavat aiemmasta (toisaalta vrt. 1935 piirustus).

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Rakennus siirtyi Yleisten Rakennusten Ylihallituksen käyttöön vuosiksi 1905-1915 ja sen jälkeen lääkintöhallituksen käyttöön. Oletettavasti 1915 muutostöiden yhteydessä huoneesta avattiin kulkuyhteys viereiseen käytävään, tilaan 66. Piirustuksessa ei ole esitetty huoneeseen uunia.

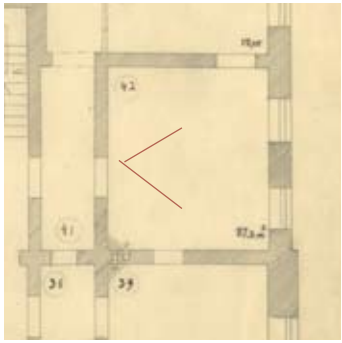

1938 peruskorjaus ja muutos. KA / Rakh.
Rakh: Vähäkallio / Välikangas

Peruskorjauksessa huone 42 säilyi entisessä muodossaan.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla).

Peruskorjauksessa esiin otettu vanha kattopinta konservoitiin ja listat koristemaalattiin. Kattomaalaus on oletettavasti 1890-luvulta, jolloin tila tuli lääninhallituksen rahastomestarin eli kassan käyttöön.

Huoneen mosaiikkibetoninen ikkunapenkki on oletettavasti 1960-luvun peruskorjauksesta.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat).

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lautarakenne”	Kunnostettu lattia ja alkydiöljymaalaus sekä koristekuviointi (lattiassa nykyisin linoleum)
Jalkalista	“Vanha jalkalista”	Alkydimaali
Seinät	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Katto	“Vanha tikkurappaus”	Koristemaalausten konservointi
Kattolista	“Vanha listarappaus	Kaseiinitempera SAX / KM listojen koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

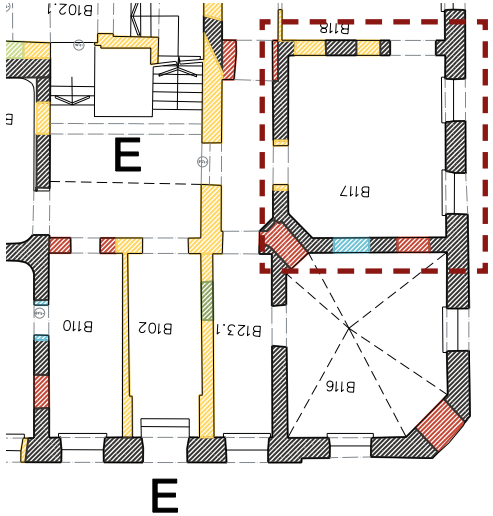

1960-luvun peruskorjauksessa tehty kipsilevyalajatto poistettiin ja alta paljastunut vanhan katto ja sen koristemaalaus konservoitiin 1989-92 peruskorjauksessa. Kulkuyhteys nurkkahuoneen suuntaan suljettiin. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

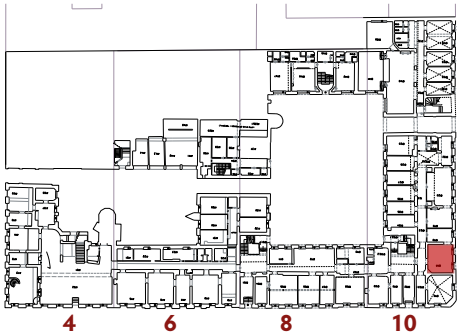

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1810-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS 10	HUONENUMERO B117
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B118, B119, B123.3

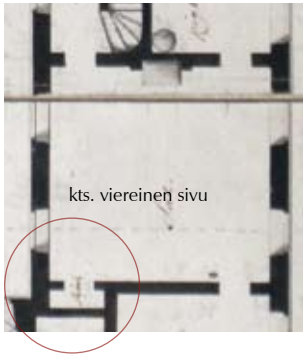

Kauppiastalon sali. KA / Rakh.
P. Granstedt 1817

Aleksanterinkatu 10:n sekä ala- että yläkerrassa sijaitsi kookas symmetrisesti jäsennelty sali. Poikkeuksellisen kapearunkoinen rakennus mahdollisti ikkunoiden avaamisen sekä katu- että pihapuolelle. Salista oli käynti kauppiaan asuinhuoneeseen (B117), eteisaulaan ja piian huoneeseen (osa B120).

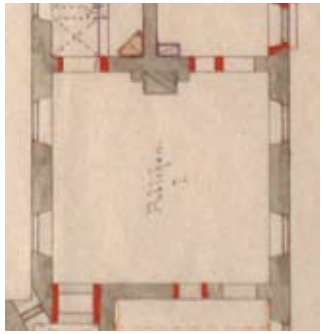

Muutos KA / Rakh.
Th. Decker 1894

Rakennus siirtyi valtion omistukseen ja lääninhallituksen käyttöön 1894. Salin käyttö muuttui lääninkassan yleisöaulaksi. Entisen salin nurkkakomeron kohdalta avattiin kulku lääninhallituksen eteisaulaan. Helenankadun varren huoneiden väliseiniin avattiin lääninkassaa varten palveluluukut.

Mittauspiirustus KA / Rakh.
YRY 1894...1896

Päiväämätön mutta tiettävästi vuosien 1894...1896 välillä laadittu mittauspiirustus "Lääninhallituksen rakennuksesta", joka osoittaa Deckerin suunnitelmien toteutumista. Oviaukon paikka varainhoitajan huoneen suuntaan on muuttunut.

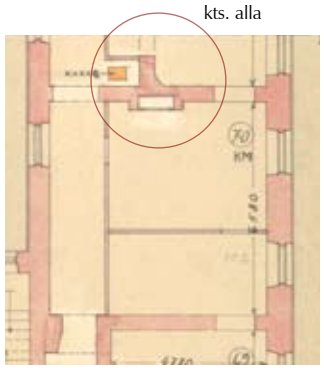

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Rakennus siirtyi Yleisten Rakennusten Ylihallituksen käyttöön vuosiksi 1905-1915 ja sen jälkeen lääkintöhallituksen käyttöön. Vuoden 1915 muutostöiden yhteydessä toinen pihapuolen ikkunoista muurattiin umpeen uuden porrashuoneen johdosta ja tila jaettiin kahteen erilliseen toimistohuoneeseen ja sivukäytäväksi.

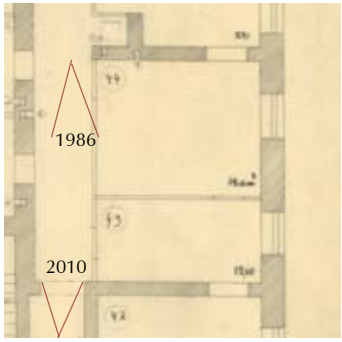

1938 peruskorjaus ja muutos. KA / Rakh.
Rakh: Vähäkallio / Välikangas

Peruskorjauksessa huoneet 43 ja 44 säilyivät entisessä muodossaan. Sen sijaan käytävän olemus muuttui, kun sisäpihan puolelle rakennettiin uusi toimistohuoneiden vyöhyke.

Huoneselosteen mukaan huoneiden lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla).

Esimerkki kattolistoituksesta huoneessa B119. Nykyasussaan komeromainen rakenne on jäänne rakennuksen 1810-luvun salin uunin paikasta, uunikomerosta. Huoneiden B118, B119 nykyinen kattolistoitus on tiettävästi vuoden 1915 muutostyöstä peräisin.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat). **B118:**

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lautarakenne"	Linoleum
Jalkalista	"JL2"	Alkydimaali
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha tikkurappaus"	Koristemaalausten konservointi
Kattolista	"Vanha listarappaus"	Kaseiinitempera SAX / KM listojen koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

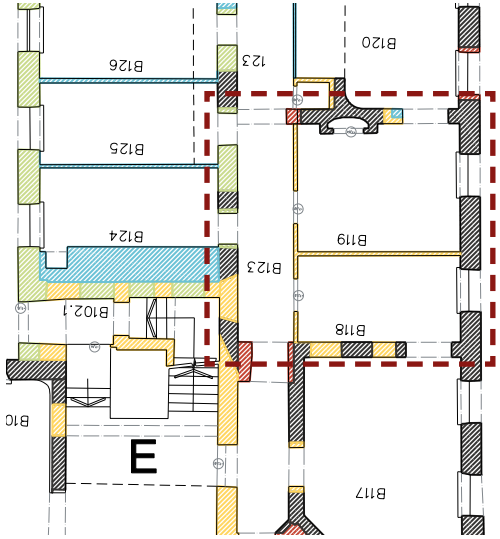

Peruskorjauksessa 1989-92 huonejärjestys käytävineen säilyi, mutta pinnat uudistettiin perusteellisesti.1960-luvulla tehdyt huoneiden ja käytävien alakatot poistettiin ja huoneissa vanhat rapatut kattopinnat otettiin esiin. Käytävälle tehtiin uusi alaslaskettu katto kipsilevyrakenteisena. Pihasiiven 1930-luvun ovet korvattiin uusilla viiruikkunaisilla laakaovilla. Muut vanhat ovet kunnostettiin.

Käytävän ylittävän "palkin" kaarimuoto lienee peräisin1810-lulta, jolloin tällä kohdalla oli salin astiakaapin (tms.) oviaukon holvikaari. Kts. 1817 suunnitelma.

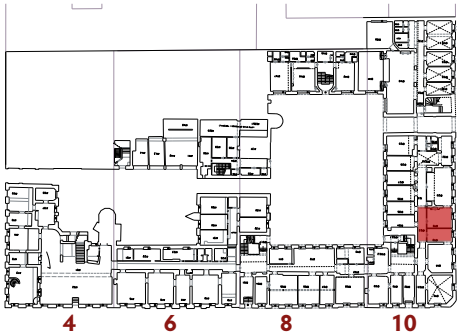

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1910-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Toimistohuoneet, käytävä
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS	HUONENUMERO
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW		10	B118, B119, B123.3

B120

Kauppiastalon aputilat. KA / Rakh.
P. Granstedt 1817

Aleksanterinkatu 10:n ensimmäisen kerroksen kauppiaan asunnon keittiö, piianhuone sekä porrashuone sijatsivat Helenankadun varressa. Käynti porrashuoneeseen oli sisäpihalta.

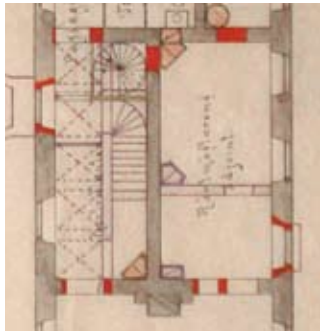

Muutos KA / Rakh.
Th. Decker 1894

Rakennus siirtyi valtion omistukseen ja lääninhallituksen käyttöön 1894. Piian huone ja keittiö purettiin ja tilat yhdistettiin varainhoitajan avustajan huoneeksi (räntmästarens adjoint). Samalla purettiin myös tarpettomaksi muuttunut pihasisäänkäynti ja suoravartinen sisäporras korvattiin kierreportaalla.

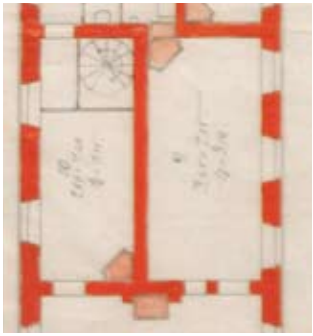

Mittauspiirustus KA / Rakh.
YRY 1894...1896

Päiväämätön, mutta tiettävästi vuosien 1894...1896 välillä laadittu mittauspiirustus "Lääninhallituksen rakennuksesta", joka osoittaa Deckerin suunnitelmien toteutumista.

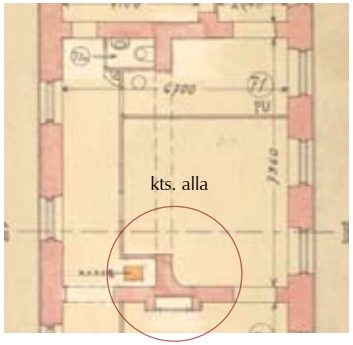

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Rakennus siirtyi Yleisten Rakennusten Ylihallituksen käyttöön vuosiksi 1905-1915 ja sen jälkeen lääkintöhallituksen käyttöön. Tiettävästi vuoden 1915 muutostöiden yhteydessä vanha sydänmuuri ja kierreporras purettiin ja tila jaettiin kevyin väliseinärakentein käytäväksi ja kahdeksi huoneeksi. Käytävän yhteyteen sijoitettiin käymälä.

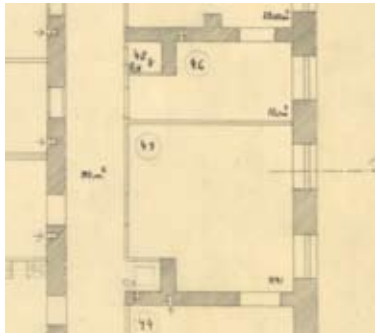

1938 peruskorjaus ja muutos. KA / Rakh.
Rakh: Vähäkallio / Välikangas

Peruskorjauksessa huoneet 45 ja 46 säilyivät entisessä muodossaan. Sen sijaan käytävän olemus muuttui, kun sisäpihan puolelle rakennettiin uusi toimistohuoneiden vyöhyke. Vanha käymälä poistui käytöstä, kun uudet WC-ryhmät rakennettiin toisaalle.

Huoneselosteen mukaan huoneiden lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla).

Esimerkki kattolistoituksesta huoneessa B119. Kaareva nurkka on oletettavasti jäänne piian huoneen uunin paikasta 1810-luvulta. Kattolistoitus on huoneen B120 perusosassa yhtenäinen ja lienee 1890-luvulta, lääninhallituksen ajalta.

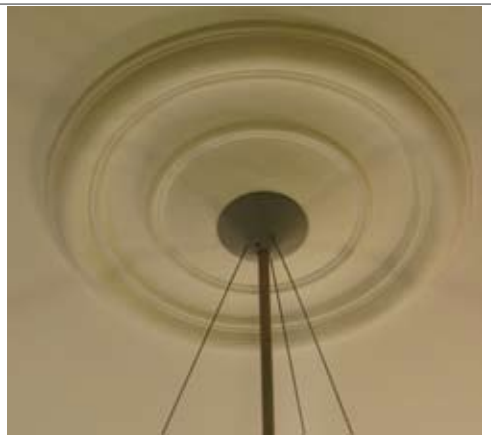

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat).

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lautarakenne"	Linoleum
Jalkalista	"JL2"	Alkydimaali
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha tikkurappaus"	Koristemaalausten konservointi
Kattolista	"Vanha listarappaus"	Kaseiinitempera SAX / KM listojen koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

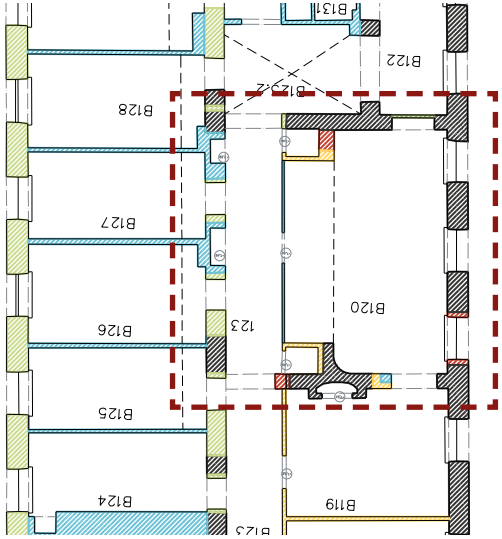

Peruskorjauksessa 1989-92 kevyet, tiettävästi 1915 muutostyöstä peräisin olleet väliseinät ja ovet (kts. yläkuva) purettiin. Uusi käytäväseinä toteutettiin teräslasirakenteena ja kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.1960-luvulla tehdyt huoneiden ja käytävien alakatot poistettiin. Toimistohuoneessa vanhat rapatut kattopinnat otettiin esiin. Käytävälle tehtiin uusi alaslaskettu katto kipsilevyrakenteisena, samoin käytävän ja toimistohuoneen välille. Pihasiiven 1930-luvun ovet korvattiin uusilla pystyikkunaisilla laakaovilla.

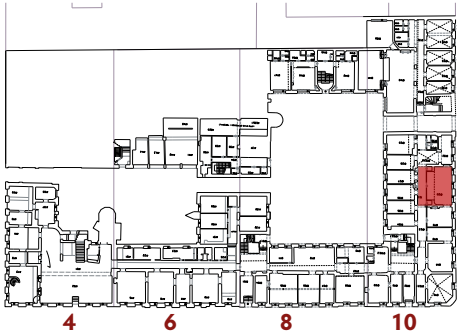

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1890-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 10	HUONENUMERO: B120
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B133-B134

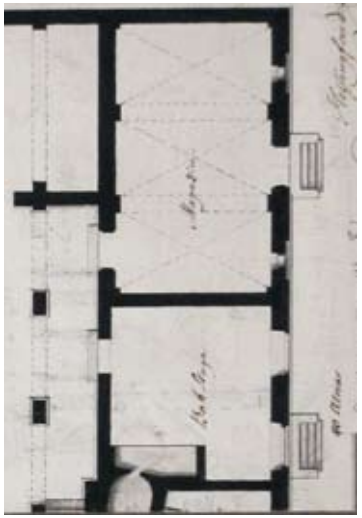

Leivintupa ja varasto. KA / Rakh.
P. Granstedt 1817

Aleksanterinkatu 10:n Helenankadun siiven päätteessä sijaitsi varhaisimmassa vaiheessa leivintupa ja varasto. Molemmat tilat oli katettu sarjalla ristoholveja. Pihan puolelle muodostui rakennuksen rungosta sisään vedetty arkadi.

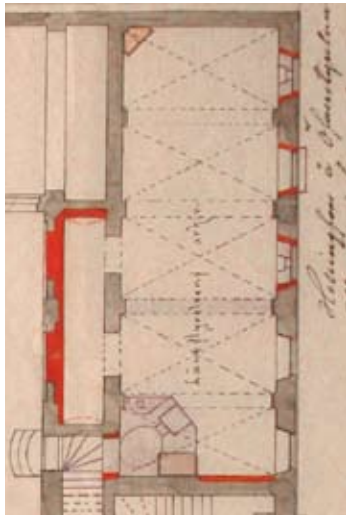

Muutos KA / Rakh.
Th. Decker 1894

Rakennus siirtyi valtion omistukseen ja lääninhallituksen käyttöön 1894. Leivintuvan ja varaston väliseinä purettiin ja tila yhdistettiin lääninhallituksen arkistoksi. Pihapuolen arkadi muurattiin umpeen, leivintuvan vanha ulko-ovi korvattiin ikkunalla ja varaston pienet luukut muutettiin normaalikokoisiksi ikkunoiksi.

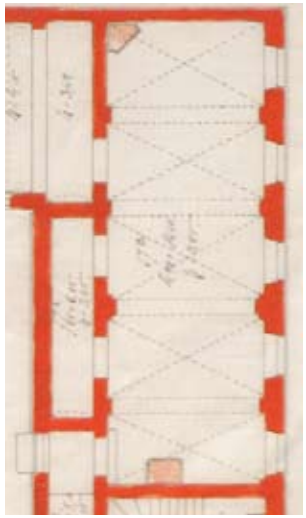

Mittauspiirustus KA / Rakh.
YRY 1894...1896

Päiväämätön mutta tiettävästi vuosien 1894...1896 välillä laadittu mittauspiirustus "Lääninhallituksen rakennuksesta", joka osoittaa Deckerin suunnitelmien toteutumista. Oletettavasti näihin aikoihin rakennuksen ikkunat muutettiin 6-ruutuisista T-malliksiksi.

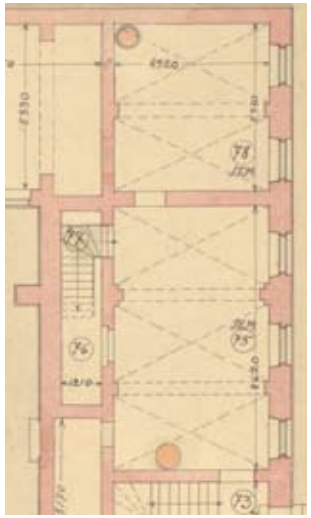

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Rakennus siirtyi Yleisten Rakennusten Ylihallituksen käyttöön vuosiksi 1905-1915 ja sen jälkeen lääkintöhallituksen käyttöön. Oletettavasti 1915 muutostöiden yhteydessä holvitila jaettiin kahteen osaan paksulla muuratulla väliseinällä. Uusi oviaukko avattiin porrashuoneen (F) suuntaan.

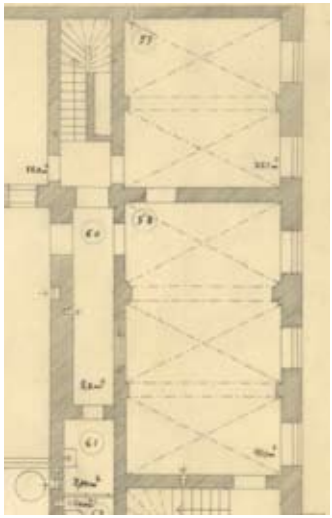

1938 peruskorjaus ja muutos. KA / Rakh.
Rakh: Vähäkallio / Välikangas

Peruskorjauksessa tilat säilyivät entisessä muodossaan.

1960-luvulla kolmeholvinen tila jaettiin lasiväliseinäkkeillä kolmeksi huoneeksi.

NRT 1986

1989-92 peruskorjauksessa vanhat, tiettävästi 1930-luvun lasiovet korvattiin uusilla 6-ruutuisilla lasiovilla. Vasemmalla nykytilanne 2010.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat).

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha kivirakenne"	Uusi kalkkikivi
Jalkalista	"Vanha jalkalista, kalkkikivi"	
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX

NRT 1986

2010

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

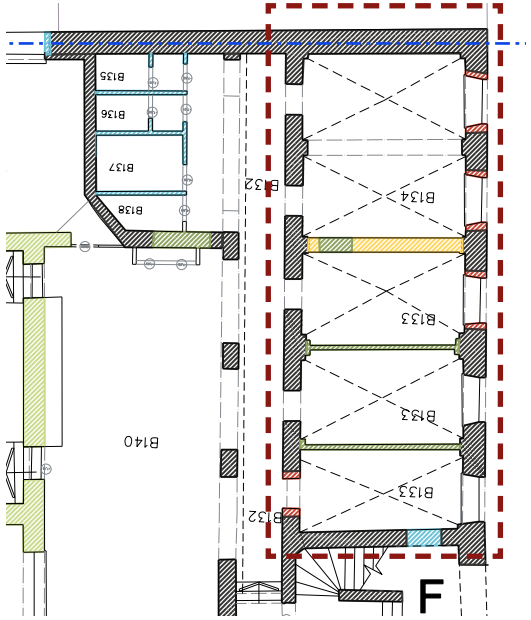

2010

Peruskorjauksessa 1989-92 tilat muutettiin kirjaston yhteyteen liittyviksi kolutushuoneiksi. Näkyvin uudistus peruspintojen läpikäyvän kunnostuksen ohella oli ikkunoiden muutos 6-ruutuisiksi ja uudet 6-ruutuiset väliovet. Julkisivun pintaan asennetuilla 6-ruutuisilla ikkunolla tavoiteltiin vaikutelmaa rakennuksen alkuperäisestä 1810-luvun ulkoasusta. Olkoonkin että historiallisten piirustusdokumenttien valossa esimerkiksi entisen varaston kohdalla ei 6-ruutuisia ikkunoita ollut ennen NRT:n peruskorjausta.

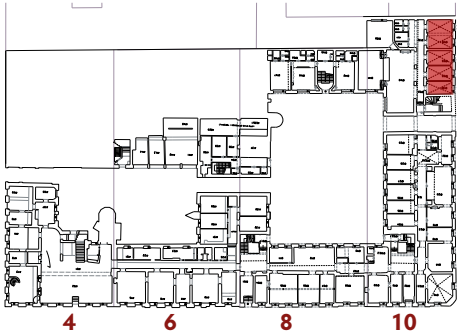

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1890-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	1	TILA	Koulutustilat
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 10	HUONENUMERO: B133-B134
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A201

Muutos hotelliksi 1852 HKA / Ma.
Suunnittelija ei tiedossa.

Aleksanterinkatu 4:n vanhin suunnitelma on C.L. Engelin laatima, mutta rakennus on toteutettu toisin kuin Engel sen suunnitteli, eikä vuotta 1852 varhaisempaa suunnitelmaa ole tiedossa. Mustattujen eli olemassa olleiden rakenteiden perusteella voidaan tulkita millainen huonejärjestys nykyisessä A-portaan toisen kerroksen aulassa oli 1850-luvun puolivälissä. Toisaalta kymmenisen vuotta myöhemmin laadittu von Heidekenin suunnitelma osoittaa, ettei pihapuolen vierashuoneiden ja käytävän rakentamista toteutettu, sillä se olisi edellyttänyt portaan käyntisuunnan muuttamista. 1852 suunnitelman mukaan toteutui myös pihasiipi, johon suunnitelmassa oli esitetty vesikäymälä, WaterCloset.

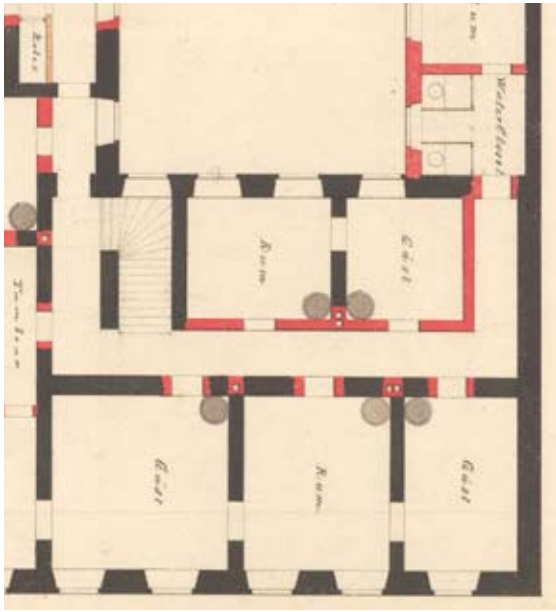

Porrashuonemuutoksia 1860x HKA / Ma.
Arkkitehti C.J.F. von Heideken.

von Heidekenin päiväämätön, mutta tiettävästi vuoden 1820 jälkeen laadittu suunnitelma Aleksanterinkatu 4:n porrashuonejärjestelyjen muutoksista osoittaa, ettei 1852 Hotel de Russien vierashuonesuunnitelmaa toteutettu. Huonejärjestys oli mitä ilmeisimmin rakennuksen alkuperäistä rakennusajankohtaa noudattavassa muodossa. Pihan puoleinen kaksi-ikkuna-akselinen huone oli keittiö leivinuuneineen. Vuoden 1852 suunnitelmissa esitetty pihasiipi oli toteutunut, mutta nähtävästi ilman vesikäymälää.

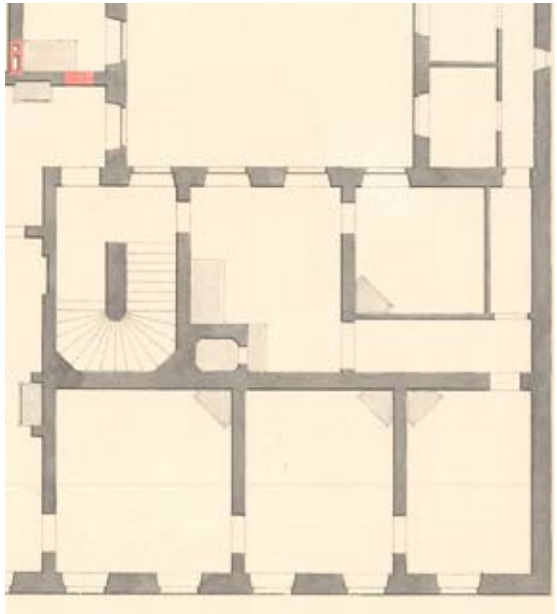

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma.
Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Kuten pohjapiirustuksen punaisista merkinnöistä käy ilmi, ikkunat uusittiin, vanha porrashuone purettiin ja korvattiin uudella, sisäpihan puolelle sijoitetulla portaalla. Entinen kettiö muutui asuinhuoneeksi ja oletettavasti entinen asuinhuone puolestaan keittiöksi. Keskikäytävän päähän sijoitettiin kylpyhuone puulämmiteisine vesisäiliöineen eli kylpyuuneineen. Pihasiiven käymälä muuttui viimeistään tässä vaiheessa lämmitetyksi huoneeksi. Uuden edustavan porvariskodin varustuksiin kuului mm. ruokasaliin liittyvä parveke sisäpihan puolella.

Alla olevasta Höijerin leikkauksesta A-B käy ilmi rakennuksen 1880-luvun suunniteltu asu ja rakenne. Punaisena lisäyksenä piirustuksessa on osoitettu uudet rakenteet. Edustavammissa huoneissa on renessanssityyliset korkeat pariovet. Huoneita kehystävät kookkaat rapatut kattolistat. Leikkauksessa pihan puolella näkyvät puurakenteiset (oranssi sävy) parvekkeet. Katujulkisivun koristelu on muurattu vanhan julkisivun päälle.

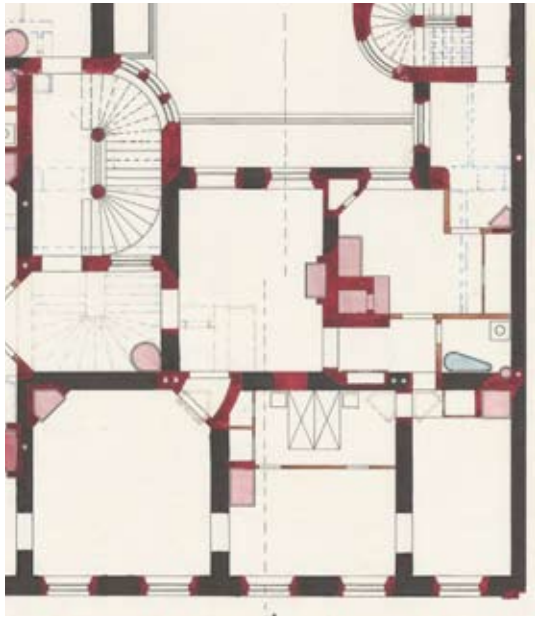

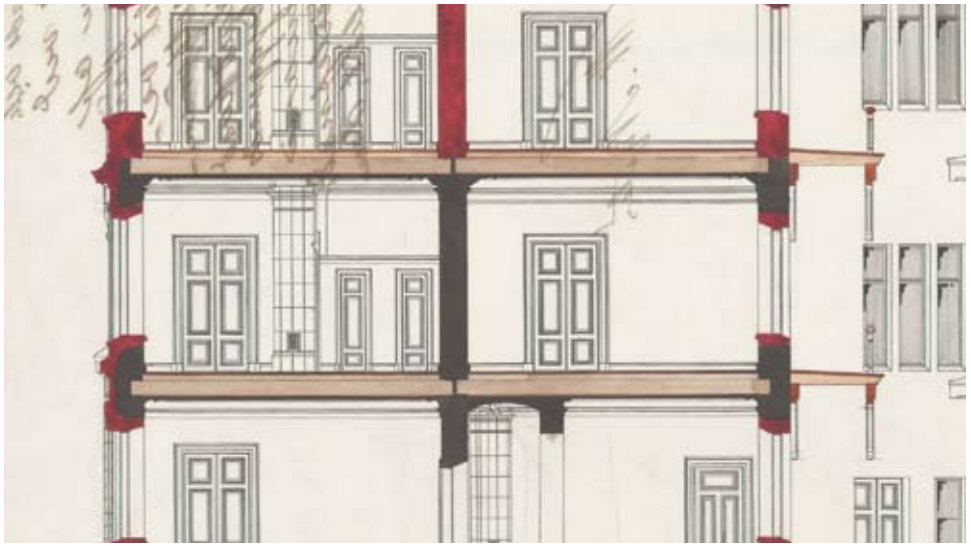

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh. YRY

Vuonna 1905 lääninhallitus muutti Aleksanterinkatu 4:ään. Toiseen kerrokseen, pihan puolelle avattiin kookas yleisöaula purkamalla varhaisempi keittiö ja ruokasali uuneineen. Vuonna 1913 avattiin kulkuyhteys Aleksanterinkatu 6:een. Katuvarren huoneisiin, sydänmuuriin avattiin palveluluukut, jotka säilyivät paikoillaan 1989-92 peruskorjaukseen saakka. Vuoden 1935 dokumentoivan piirustuksen mukaan huoneen lattiamateriaalina oli korkkimatto (KM eli linoleum).

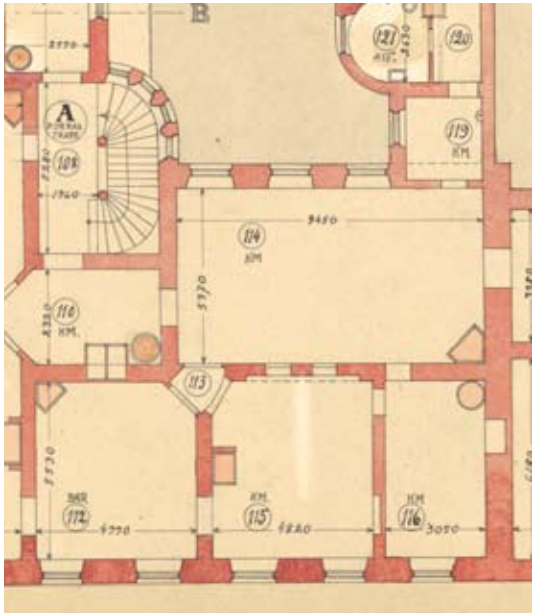

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

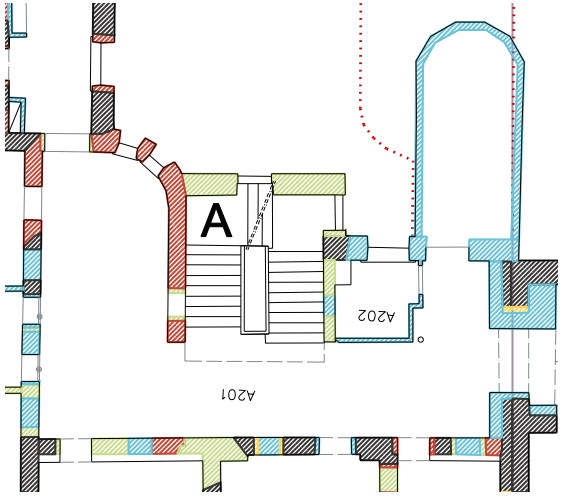

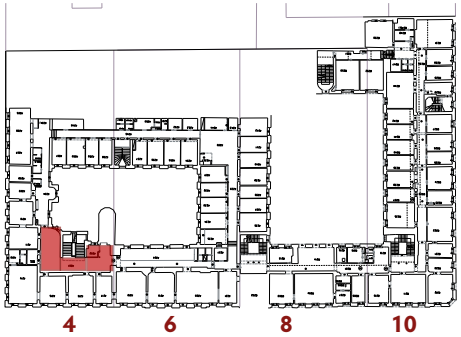

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1992	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	A-portaan kerrosaula	
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS	HUONENUMERO	
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW		4	A201	

A201

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

1930-luvun peruskorjauksessa entinen A-porras purettiin ja aulaa laajennettiin porrashuoneen kohdalle, mistä muistumaksi aulaan jäi kaaripäätteinen seinä. Vanhoja väliseiniä purettiin osittain, vanhoja oviaukkoja suljettiin, uusia avattiin ja pihan suuntaan rakennettiin uusi pääporras (B) eli nykyinen A-porras. Keskuslämmityksen rakentamisen johdosta kaikki vanhat uunit purettiin. Lääninhallituksen varhaisimmat (1905...) kaksi palveluluukkua säilyivät ja lisäksi rakennettiin kaksi uutta. Luukut näkyvät vielä 1986 NRT:n ottamassa valokuvassa (alla). Kerrosaulan yhteyteen rakennettiin pihan puolelle vahtimestarin koppi. Porrashuoneen 30-lukulaiseen muotokieleen kuului selkeä geometrisyys, joka toi mukanaan väliseiniin tehdyt pyöröaukot. 1938 huoneselosteen mukaan aulan lattiaan laitettiin kumimatto, seinäpinnat öljymaalattiin II-luokan mukaan ja katto liimamaalattiin. NRT:n vuoden 1986 valokuvassa (yllä) on havaittavissa oletettavasti myöhemmin (1960-l?) asennettu alaslaskettu kattokasetointi.

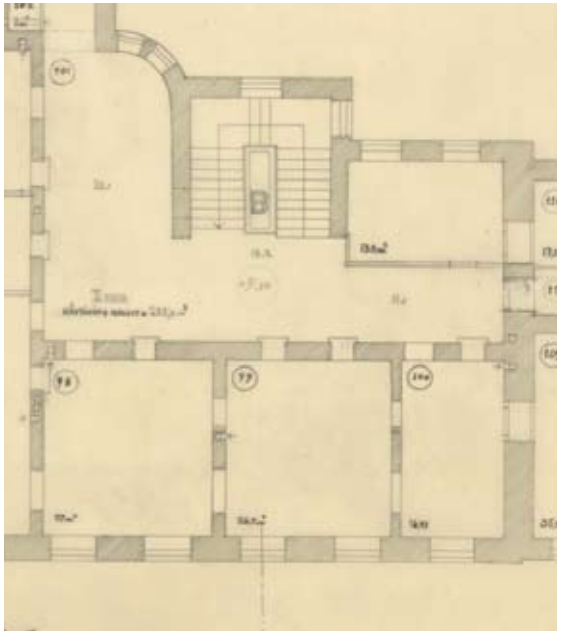

NRT 1986

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia		Kalkkikivi
Jalkalista	Messinki	polttolakattu
Seinät	"Vanha rappaus"	EMH
Katto + lista	"Vanha rappaus"	R21 = lateksimaali, himmeä

Kuten muissakin aulatiloissa 1989-92 peruskorjauksessa uudistettiin kaikki pinnat perusteellisesti. Lattiaan vaihdettiin Öölannin harmaa kalkkikivi ja seinät maalattiin harmahtavaan sävyyn, kun taas porrashuoneessa oli erikoishiomaalauksena tehty täyskiiltävä keltainen sävy. Alaslaskettu kattokasetointi purettiin ja sen sijaan toimistohuoneiden vastaisen seinän kattoon tehtiin osittaiset alaslaskut koneellisen ilmanvaihdon kanavointia varten. Samalla itä-länsisuuntaisen alaslaskun lipan päältä toteutettiin epäsuora valaistusratkaisu.

Vahtimestarin vanha koppi korvatiin uudella rakenteella messinkisin yksityiskohdin. Tässä yhteydessä vahtimestarin kopin puoleinen 1930-luvun pyöröaukko muurattiin umpeen. Kopin muoto myös pieneni, jotta uuden B-portaan suuntaan voitiin muodostaa kulkuyhteys.

Vanhat tarpettomiksi muuttuneet pohjoisseinän palveluluukut muurattiin umpeen.

NRT 1986

2010

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

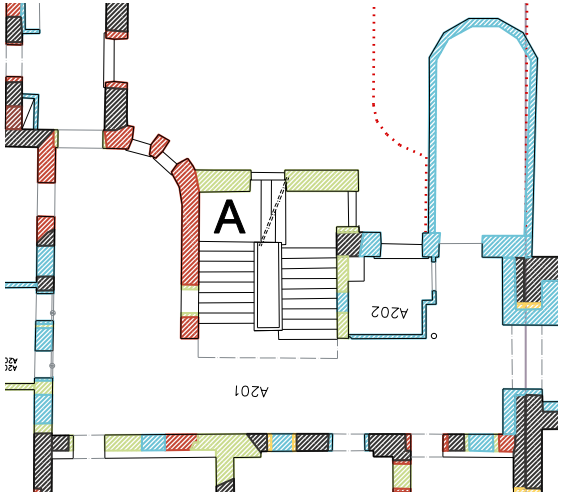

2010

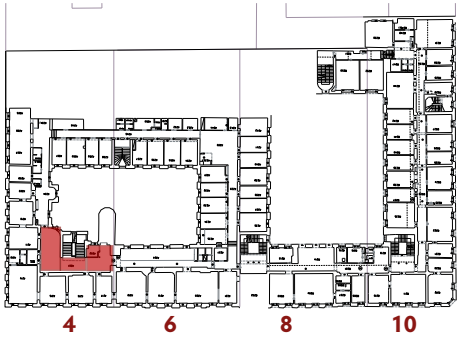

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1992	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	A-portaan kerrosaula	
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS	HUONENUMERO	
		4	A201	
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW				

A204

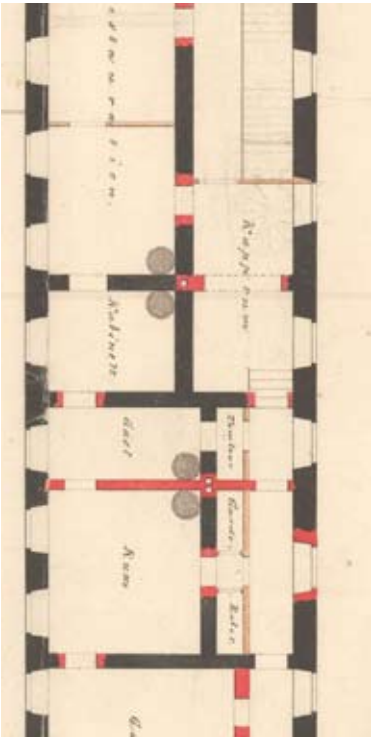

Muutos hotelliksi 1852 HKA / Ma.
Suunnittelija ei tiedossa.

Vuodelta 1852 oleva muutossuunnitelma osoittaa rakennuksen vanhimmat, mustatut rakenteet ja väreillä merkityt suunnitellut muutokset.

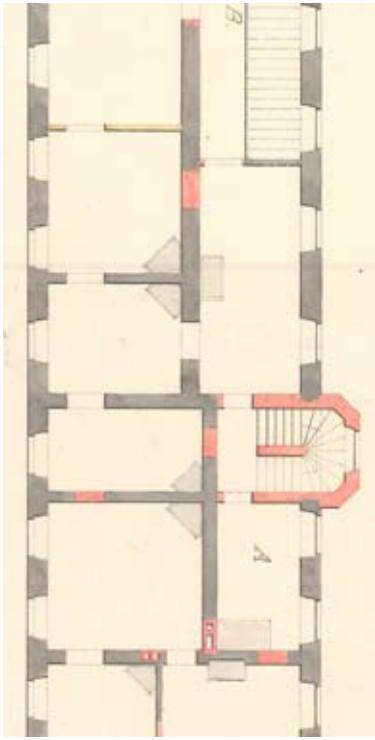

Porrashuonemuutoksia 1860x HKA / Ma.
Arkkitehti C.J.F. von Heideken.

von Heidekenin päiväämättömän, mutta tiettävästi vuoden 1862 jälkeen laaditun suunnitelman mukaan Mariankadun keskivaiheille rakennettiin porrashuone, joka tuli osittain vanhan rungon ulkopuolelle.

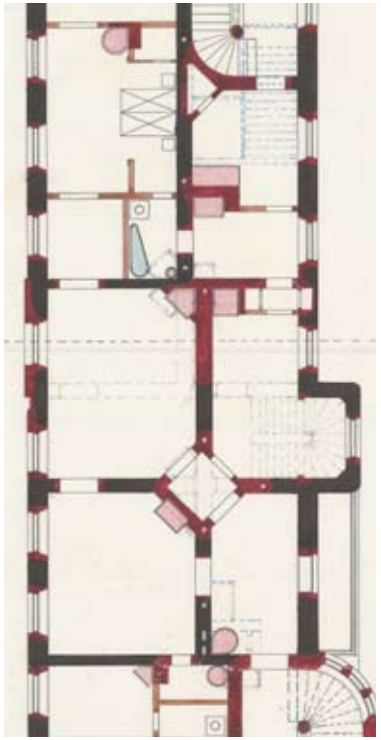

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma.
Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. von Heidekenin suunnittelema porras purettiin, välipohja rakennettiin umpeen ja tila avattiin osaksi asuinhuonetta. Pihapuolen toinen suoravartinen porras purettiin niin ikään ja korvattiin uudella. Pihan puolelle järjestettiin erinäisiä porvarisasuntoon kuuluvia huoneita: eteishalli, ruokasali, piian huone ja keittiö.

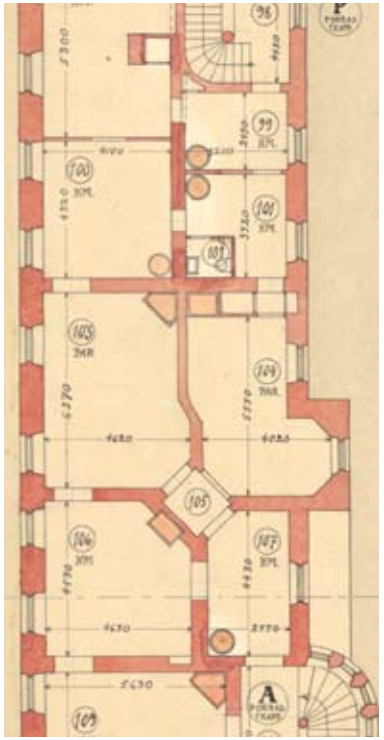

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuoden 1935 mittauspiirustuksen perusteella huone 104 oli edelleen 1880-luvulla tehdyn muutoksen mukaisessa järjestyksessä. Sydänmuurilinjassa oleva S-mallinen seinä lienee vanhaa perua kahden 1820-luvun seinän yhteenliittämisestä, toisella tavalla kuin mitä Höijerin 1883 muutossuunnitelma antaa ymmärtää. Mittauspiirustuksen tietojen perusteella huoneissa 99 ja 101 oli korkkimatto (KM eli linoleum) ja huoneessa 104 parkettilattia (PAR).

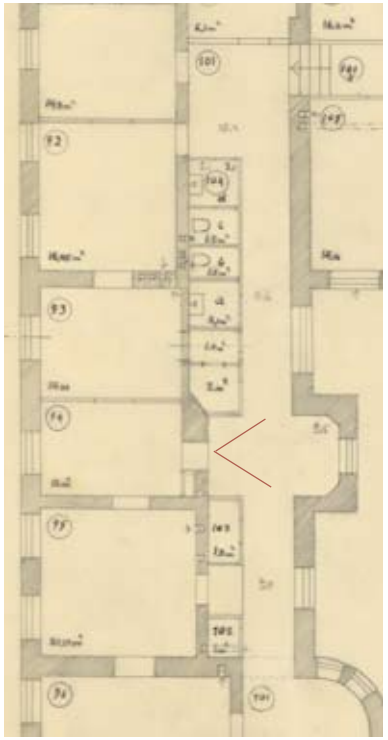

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa väliseiniä purettiin ja pihapuolen huoneet integroitiin osaksi rakennusta kiertävää käytäväverkkoa (101). Käytävän varteen sijoitettiin WC-tilat ja siivousvälinevarastot. Osa pihapuolen ikkunoista muurattiin umpeen kun uusi presidentinlinnan puoleinen siipi toteutettiin. Huoneselosteen mukaan käytävän lattiassa oli kumimatto, seinäpinnat öljymaalattiin II-luokan mukaan ja katto liimamaalattiin. NRT:n vuoden 1986 valokuvassa (yllä) on havaittavissa oletettavasti myöhemmin (1960-l?) asennettu alaslaskettu kattokasetointi.

NRT 1986

2010

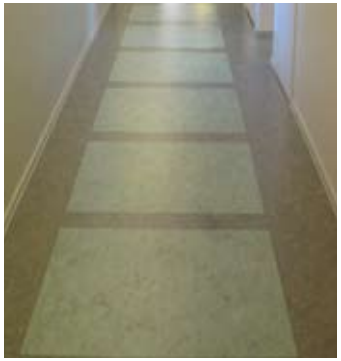

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia		Linoleum
Jalkalista	JL3	P48 = Alkydimaali Sadotex
Seinät	"Vanha rappaus"	R10 = Lateksimaalaus
Katto + lista	"Vanha rappaus"	P02 = Lateksimaalaus, himmeä

1989-92 peruskorjauksessa (ja myöhemmin 2009 palovahinkokorjauksessa kaikki pinnat uusittiin perusteellisesti). Käytävän varren WC-tilat toteutettiin uudestaan ajanmukaistettuna versiona. Lattiaan laitettiin marmoroitu linoleum-matto, jossa harmaan perussävyisen lattian keskiauleelle tuli vihreiden neliöiden rytmittävä sarja. Seinät maalattiin huoneselosteen mukaan lateksilla, pihaseinusta beige-sävyyn ja huoneiden puolelta vaalean punaiseen sävyyn. Alaslaskettu kattokasetointi purettiin ja sen sijaan toimistohuoneiden vastaisen seinän kattoon tehtiin osittaiset alaslaskut koneellisen ilmanvaihdon kanavointia varten. Samalla alaslaskun lipan päältä toteutettiin epäsuora valaistusratkaisu.

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

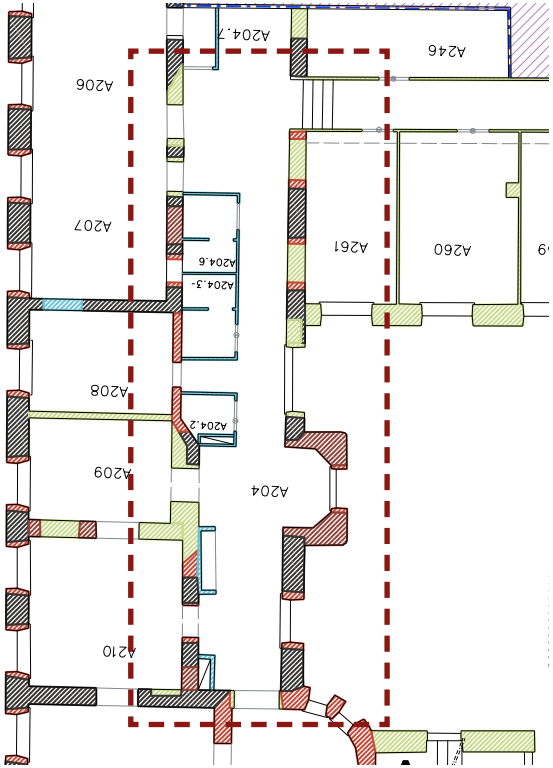

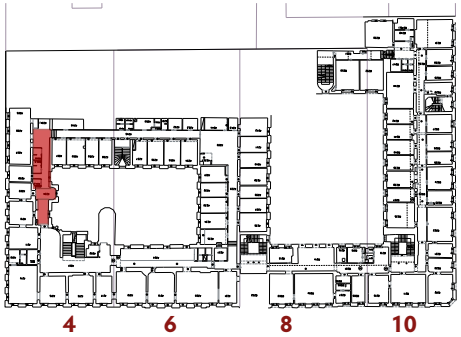

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Käytävä
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A204
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A205

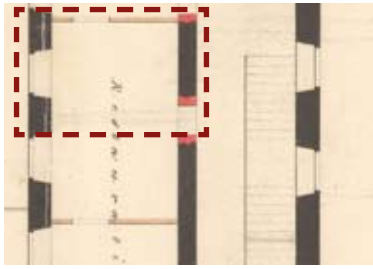

Muutos hotelliksi 1852 HKA / Ma.
Suunnittelija ei tiedossa.

Vuodelta 1852 oleva muutossuunnitelma osoittaa rakennuksen vanhimmat, mustatut rakenteet ja väreillä merkityt suunnitellut muutokset. Suunnitelmassa esitetty puinen väliseinälinja on huoneen nykyisessä sivuseinälinjassa. Suunnitelman mukaan tila oli tarkoitettu osaksi hotellin ruokasalia.

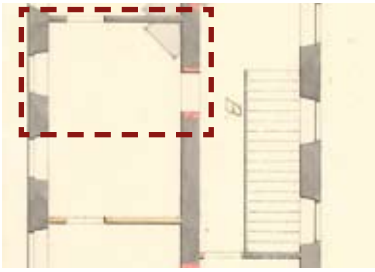

Porrashuonemuutoksia 1860x HKA / Ma.
Arkkitehti C.J.F. von Heideken.

von Heidekenin päiväämättömän, mutta tiettävästi vuoden 1862 jälkeen laaditun suunnitelman mukaan tilamuodossa ei ollut tapahtunut muutoksia.

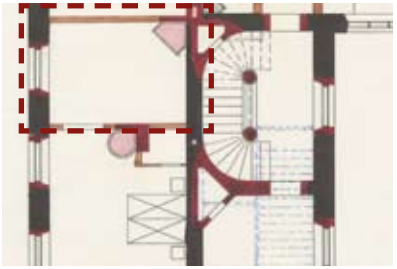

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma.
Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Ikkunoita suurennettiin ja muutettiin T-mallisiksi. Aiempi kookas huone jaettiin pienemmäksi asuinhuoneeksi, lasten makuuhuoneeksi tms.

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 rakennuksessa tehtiin mm. väliseinämuutoksia. Vuoden 1935 mittauspiirustuksen mukaan tila oli jaettu taas aiempaa kookkaammaksi, kaksi-ikkunaiseksi huoneeksi. Rakennuksen jakautuminen osaksi Keisarin palatsia 1905 käy ilmi mittauspiirustuksen havaintoalueen päättymisessä harmaaseen seinään. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 97 oli korkkimatto (KM eli linoleum).

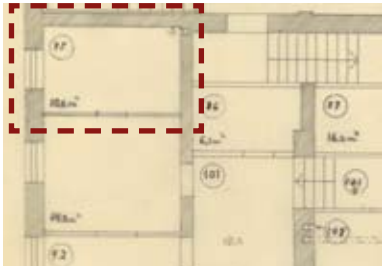

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa väliseinä rakennettiin uudestaan, mutta piirustuksen perusteella ikkunavälin keskilinjaan, kun se Höijerin suunnitelmissa näkyy epäkeskeisesti sijoitettuna. Kulku huoneeseen 85 tapahtui viereisen toimistohuoneen kautta, väliseinässä olleen oven kautta. Huoneselosteen mukaan uuden tilan lattiaan asennettiin linoleummatto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

Voimakkaasti profiloitu rapattu kattolista, mahdollisesti 1880-luvulta.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lauta jää alle”	Linoleum
Jalkalista	JL2	P48 = Alkydimaali Sadotex
Seinät	“Vanha rappaus”	R04 = Kaseiinitempera SAX
Katto + lista	“Vanha rappaus”	R02 = Kaseiinitempera SAX

Palovahinkokorjauksessa 2009 osa rakenteista, mm. kevyet väliseinät, ja pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

Mittauspiirustustiedosto puutteellinen: väliseinia ei esitetty

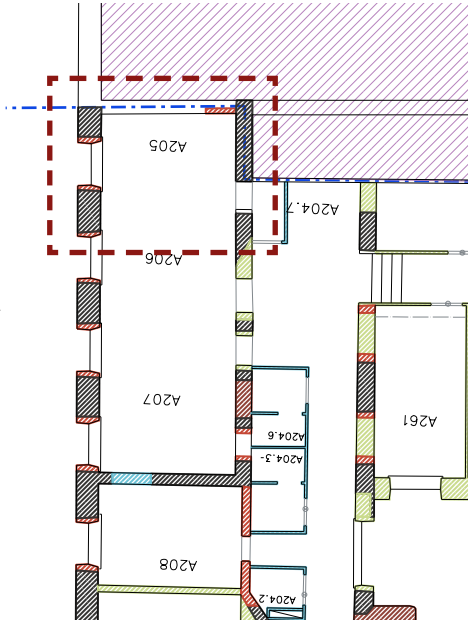

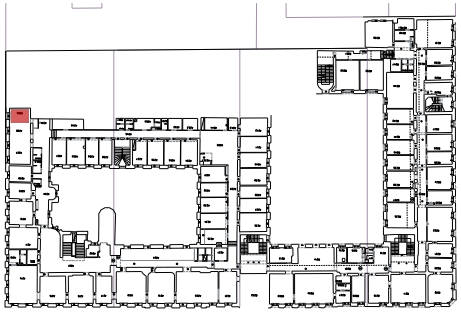

4 6 8 10

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A205
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A206

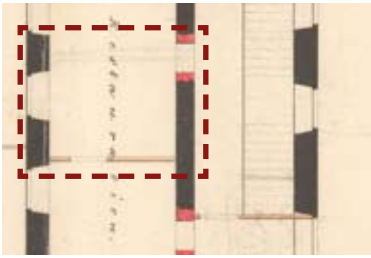

Muutos hotelliksi 1852 HKA / Ma.
Suunnittelija ei tiedossa.

Vuodelta 1852 oleva muutossuunnitelma osoittaa rakennuksen vanhimmat, mustatut rakenteet ja väreillä merkityt suunnitellut muutokset. Suunnitelmassa esitetty puinen väliseinälinja oli huoneen nykyisessä, pohjoisessa sivuseinälinjassa (vrt. 1883). Suunnitelman mukaan tila oli tarkoitettu osaksi hotellin ruokasalia.

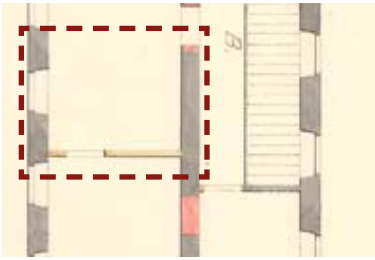

Porrashuonemuutoksia 1860x HKA / Ma.
Arkkitehti C.J.F. von Heideken.

von Heidekenin päiväämättömän, mutta tiettävästi vuoden 1862 jälkeen laaditun suunnitelman mukaan tilamuodossa ei ollut tapahtunut muutoksia.

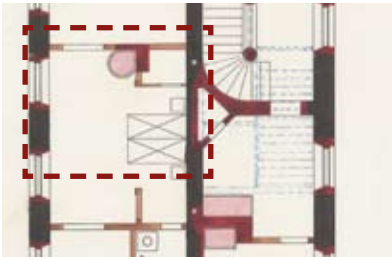

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma.
Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Ikkunoita suurennettiin ja muutettiin T-mallisiksi. Tilamuotoa muutettiin kevyin väliseinin ja nykyisen huoneen A206 kohdalle muodostettiin herrasväen makuuhuone makuualkoveineen.

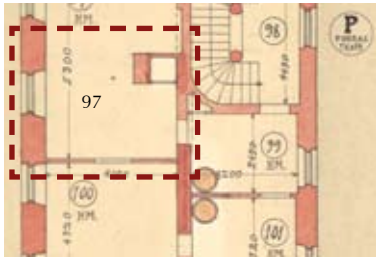

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 rakennuksessa tehtiin mm. väliseinämuutoksia. Vuoden 1935 mittauspiirustuksen mukaan huoneiden 97 ja 100 väliin oli rakennettu väliseinä, tiettävästi 1905. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 97 oli korkkimatto (KM eli linoleum).

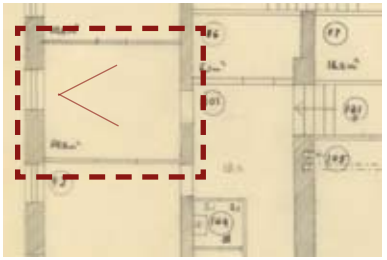

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa rakennettiin seinä nykyisten A205-206 välille. Kulku huoneeseen 85 eli A205 tapahtui tilan A206 kautta. Huoneselosteen mukaan tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

Voimakkaasti profiloitu rapattu kattolista, oletettavasti 1880-luvulta. Huone on maalauskunnostettu 2008-09.

Huoneen A206 käytäväovi.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia		Linoleum
Jalkalista	JL2	P48 = Alkydimaali Sadotex
Seinät	“Vanha rappaus”	R04 = Kaseiinitempera SAX
Katto + lista	“Vanha rappaus”	R02 = Kaseiinitempera SAX

Palovahinkokorjauksessa 2009 osa rakenteista, mm. kevyet väliseinät, ja pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

Mittauspiirustustiedosto puutteellinen: väliseinia ei esitetty

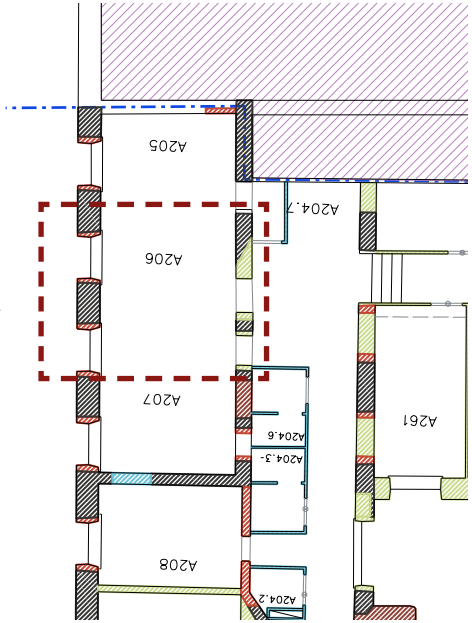

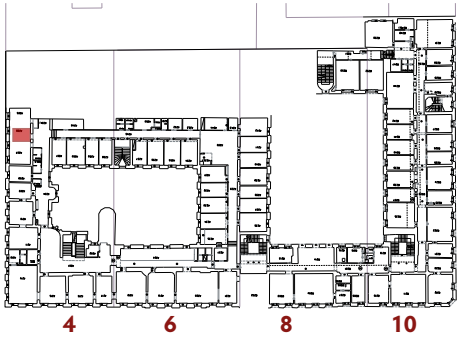

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A206
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A207

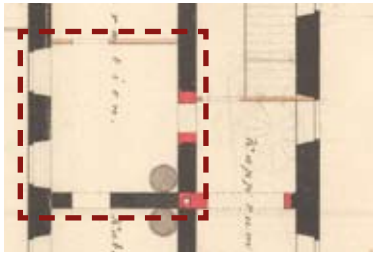

Muutos hotelliksi 1852 HKA / Ma.
Suunnittelija ei tiedossa.

Vuodelta 1852 oleva muutossuunnitelma osoittaa rakennuksen vanhimmat, mustatut rakenteet ja väreillä merkityt suunnitellut muutokset. Suunnitelmassa esitetty puinen väliseinälinja on huoneen nykyisessä, eteläisessä sivuseinälinjassa ja suunnitelman mukaan tila oli tarkoitettu hotellin ruokasaliksi.

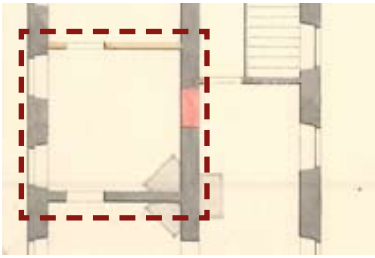

Porrashuonemuutoksia 1860x HKA / Ma.
Arkkitehti C.J.F. von Heideken.

von Heidekenin päiväämättömän, mutta tiettävästi vuoden 1862 jälkeen laaditun suunnitelman mukaan tilamuodossa ei ollut tapahtunut muutoksia. Ainoastaan sydänmuurin oviaukko oli muurattu umpeen.

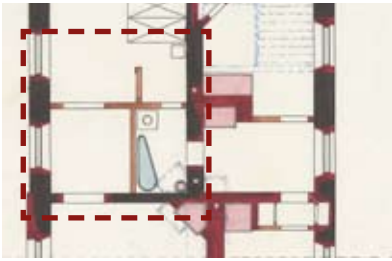

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma.
Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Ikkunoita suurennettiin ja muutettiin T-mallisiksi. Tilamuotoa muutettiin kevyin väliseinin ja nykyisen huoneen A207 kohdalla sijatsivat osaittain herrasväen makuuhuone, kylpyhuone ja välikkö.

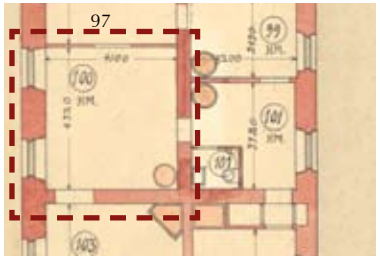

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 tila palautui varhaisempaan muotoonsa. Vuoden 1935 mittauspiirustuksen mukaan huoneiden 97 ja 100 väliin oli rakennettu väliseinä. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 100 oli korkkimatto (KM eli linoleum).

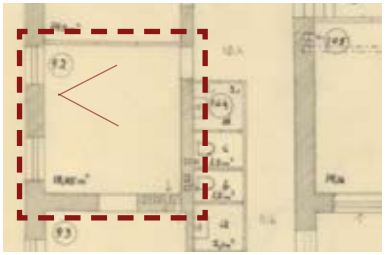

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa tilamuoto säily ennallaan, mutta oviaukkojen paikkoja huoneiden välillä muutettiin. Huoneselosteen mukaan tilan lattiaan asennettiin linoleummatto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

Voimakkaasti profiloitu rapattu kattolista, jonka malli on joko 1880-luvulta tai 1900-luvun alusta.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lauta”	Alkydimaali 2x POKU lattiamaali
Jalkalista	“Vanha jalkalista”	P49 = Alkydimaali POKU
Seinät	“Vanha rappaus”	R04 = Kaseiinitempera SAX
Katto + lista	“Vanha rappaus”	R02 = Kaseiinitempera SAX

Palovahinkokorjauksessa 2009 pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein. Lautalattia vaihtui linoleum-matoksi.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

Mittauspiirustustiedosto puutteellinen: väliseinia ei esitetty

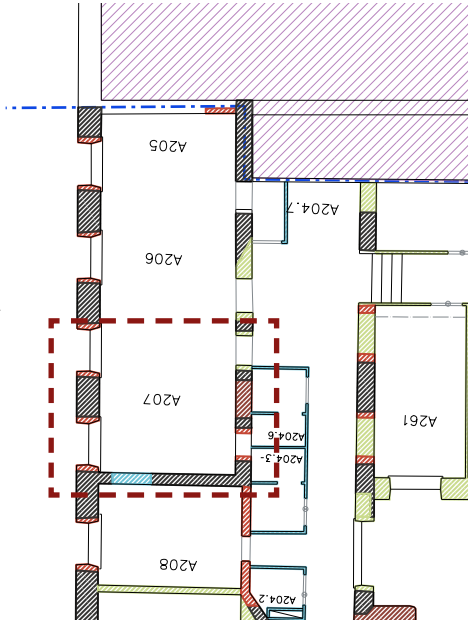

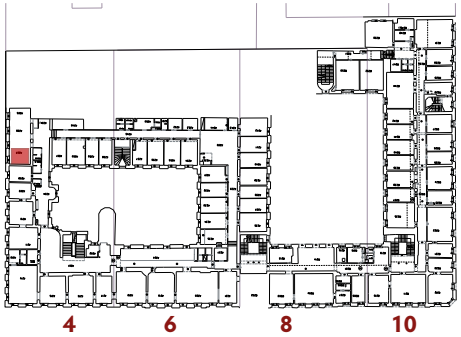

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1905
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A207
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A208

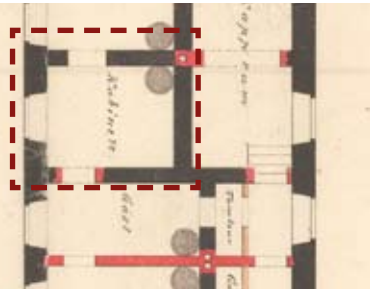

Muutos hotelliksi 1852 HKA / Ma.
Suunnittelija ei tiedossa.

Vuodelta 1852 oleva muutossuunnitelma osoittaa rakennuksen vanhimmat, mustatut rakenteet ja väreillä merkityt suunnitellut muutokset. Nykyinen tila on pitkälti saman muotoinen kuin 1852 piirustuksessa, mutta pohjoinen väliseinä on uudempaa rakennetta.

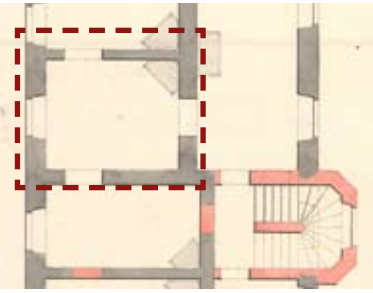

Porrashuonemuutoksia 1860x HKA / Ma.
Arkkitehti C.J.F. von Heideken.

von Heidekenin päiväämättömän, mutta tiettävästi vuoden 1862 jälkeen laaditun suunnitelman mukaan tilamuodossa ei ollut tapahtunut muutoksia. Ainoastaan sydänmuuriin oli avattu oviaukko.

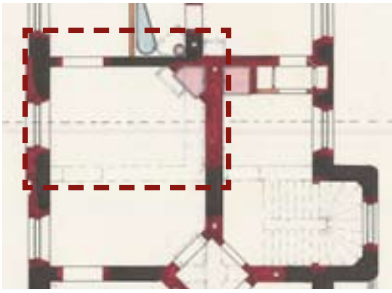

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma.
Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Ikkunoita suurennettiin ja muutettiin T-mallisiksi. Entinen asuinhuone laajeni kaksiikkunaiseksi saliksi.

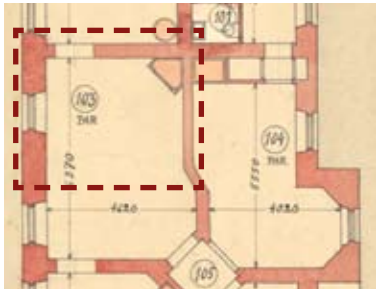

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 tilassa ei tapahtunut erityisiä muutoksia. Vuosien 1883...1935 tilamuoto säilyi ennallaan. Sydänmuurissa oleva seinälinjan poikkeama on perua 1883 muutoksesta, joka tosin ei näy Höijerin suunnitelmassa. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 103 oli parketti (PAR).

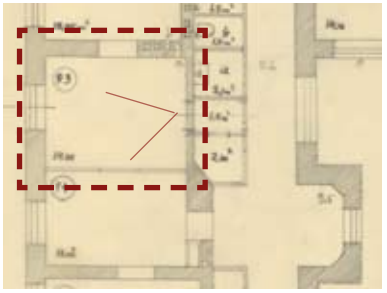

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneiden 93 ja 94 välille rakennettiin kevyt väliseinä. Huoneselosteen mukaan uuden tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

Voimakkaasti profiloitu rapattu kattolista, oletettavasti 1880-luvulta.

Huoneen A208 käytäväovi.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lauta jää alle”	Linoleum
Jalkalista	JL2	P48 = Alkydimaali Sadotex
Seinät	“Vanha rappaus”	R04 = Kaseiinitempera SAX
Katto + lista	“Vanha rappaus”	R02 = Kaseiinitempera SAX

Palovahinkokorjauksessa 2009 pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

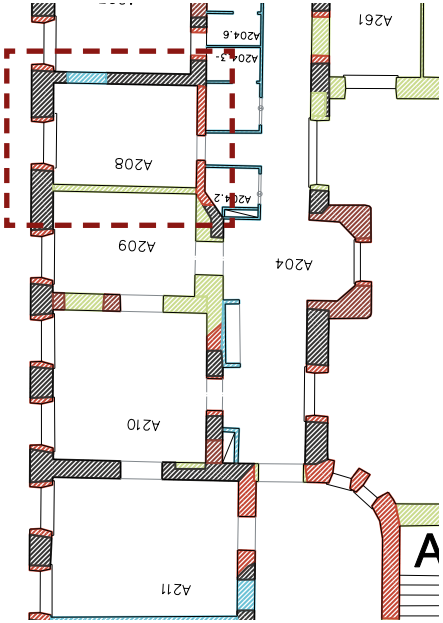

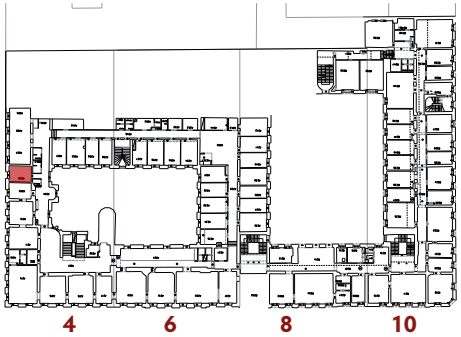

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A208
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A209

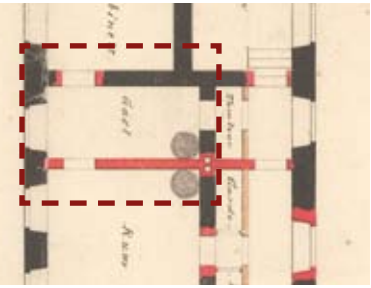

Muutos hotelliksi 1852 HKA / Ma.
Suunnittelija ei tiedossa.

Vuodelta 1852 oleva muutossuunnitelma osoittaa rakennuksen vanhimmat, mustatut rakenteet ja väreillä merkityt suunnitellut muutokset. Vaikka huone A209 on lähes saman muotoinen kuin 1852 suunnitelmassa, ovat huoneen molemmat nykyiset sivuseinät nuorempia rakenteita.

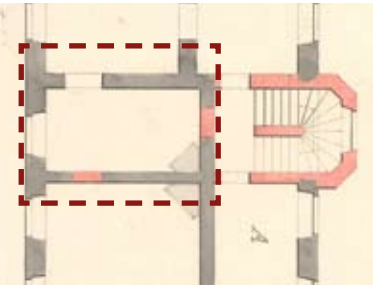

Porrashuonemuutoksia 1860x HKA / Ma.
Arkkitehti C.J.F. von Heideken.

von Heidekenin päiväämättömän, mutta tiettävästi vuoden 1862 jälkeen laaditun suunnitelman mukaan tilamuodossa ei ollut tapahtunut muutoksia. Ainoastaan sydänmuurin ja pohjoisen väliseinän oviaukot oli muurattu umpeen.

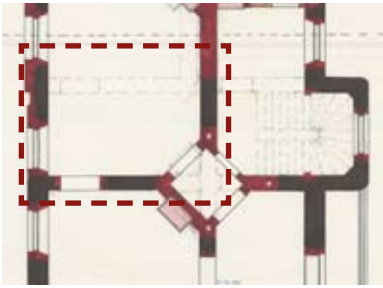

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma.
Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Ikkunoita suurennettiin ja muutettiin T-mallisiksi. Huonetila laajeni kaksi-ikkunaiseksi saliksi ja uusi ovi sijoitettiin nurkkaan, entisen tulipesän paikalle.

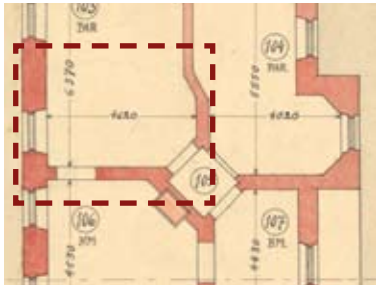

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 tilassa ei tapahtunut erityisiä muutoksia. Sydänmuurissa oleva seinälinjan poikkeama on perua 1883 muutoksesta, joka tosin ei näy Höijerin suunnitelmassa. Huoneessa 103 oli piirustuksen mukaan parketti (PAR).

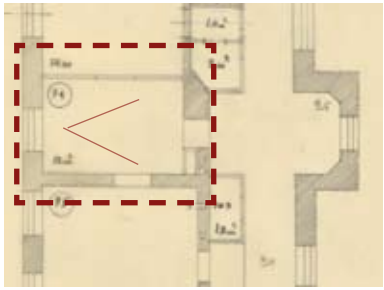

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneiden 93 ja 94 välille rakennettiin kevyt väliseinä. Huoneselosteen mukaan uuden tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

Huoneen A209-210 väliovi, mahdollisesti 1880-luvun ovi 1938 tehdyssä oviaukossa.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lauta jää alle”	Linoleum
Jalkalista	JL2	P48 = Alkydimaali Sadotex
Seinät	“Vanha rappaus”	R04 = Kaseiinitempera SAX
Katto + lista	“Vanha rappaus”	R02 = Kaseiinitempera SAX

Palovahinkokorjauksessa 2009 pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

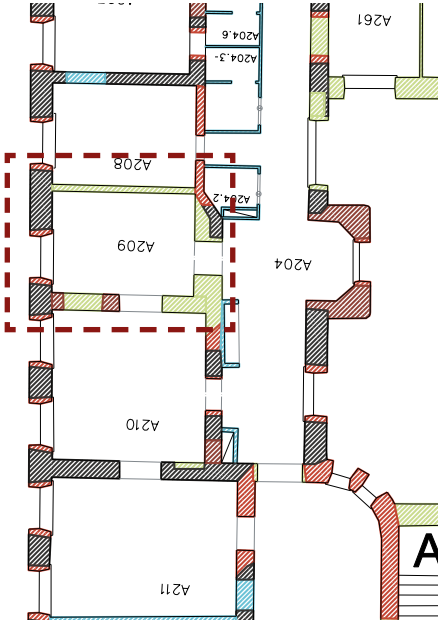

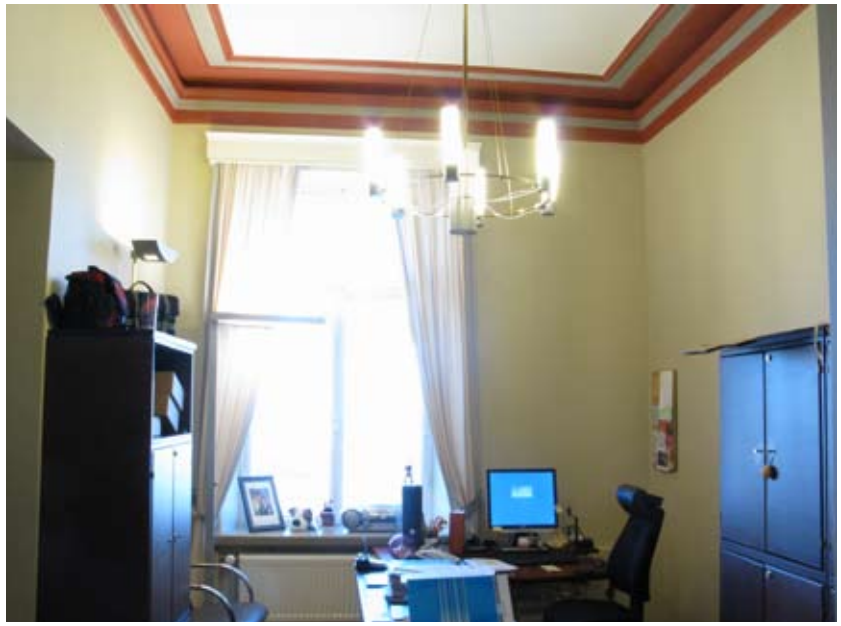

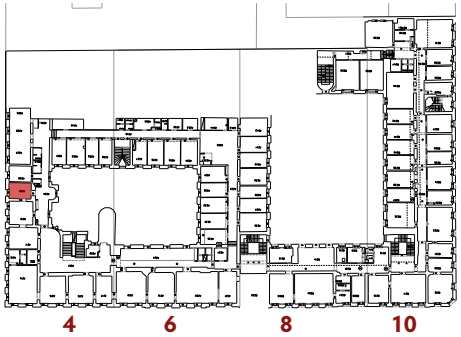

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A209
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A210

Muutos hotelliksi 1852 HKA / Ma.
Suunnittelija ei tiedossa.

Vuodelta 1852 oleva muutossuunnitelma osoittaa rakennuksen vanhimmat, mustatut rakenteet ja väreillä merkityt suunnitellut muutokset. Huoneen pohjoinen väliseinä on tiettävästi 1820-luvulta ja eteläinen (punaisella) rakennettu 1850-luvulla.

Porrashuonemuutoksia 1860x HKA / Ma.
Arkkitehti C.J.F. von Heideken.

von Heidekenin päiväämättömän, mutta tiettävästi vuoden 1862 jälkeen laaditun suunnitelman mukaan pohjoisessa väliseinässä oli kaksi oviaukkoa, kun taas eteläisen väliseinän aukko oli muurattu umpeen. Vuoden 1852 suunnitelmassa näkyvä oviaukko sydänmuurissa ei oletettavasti toteutunut.

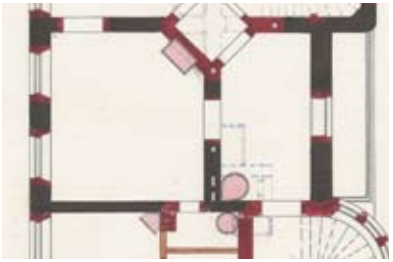

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma.
Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Ikkunoita suurennettiin ja muutettiin T-mallisiksi. Suunnitelman mukaan sydänmuuriin avattiin tässä vaiheessa ovi. Lounaisnurkka viistettiin ja sinne rakennettiin uuni. 1860-luvulla umpeen muurattu eteläisen väliseinän ovi avattiin.

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 tilassa ei tapahtunut erityisiä muutoksia. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 106 oli 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

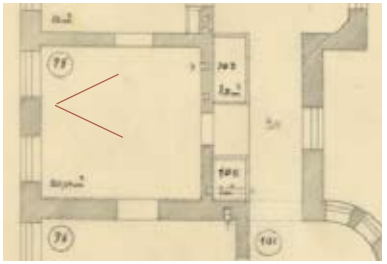

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneen 95 muoto säilyi lähes entisellään. Viistottu nurkka ja nurkkauuni purettiin ja molempien väliseinien ovien sijaintia muutettiin. Huoneselosteen mukaan tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

Koristeellisesti NRT:n suunnitelmien mukaan maalattu kattolista on todennäköisesti 1880-luvulta.

Huoneen A210-211 väliovi on tehty vanhan, historiallisen mallin mukaan, mutta rakenteeltaan osastoivana palo-ovena.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lauta"	P51 = Alkydilattiamaali POKU
Jalkalista	"Vanha jalkalista"	P49 = Alkydimaali POKU
Seinät	"Vanha rappaus"	R04 = Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	R02 = Kaseiinitempera SAX
Kattolista	"Vanha kattolista"	R02 = Kaseiinitempera SAX

Palovahinkokorjauksessa 2009 pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein. Lattiaan tuli linoleum.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

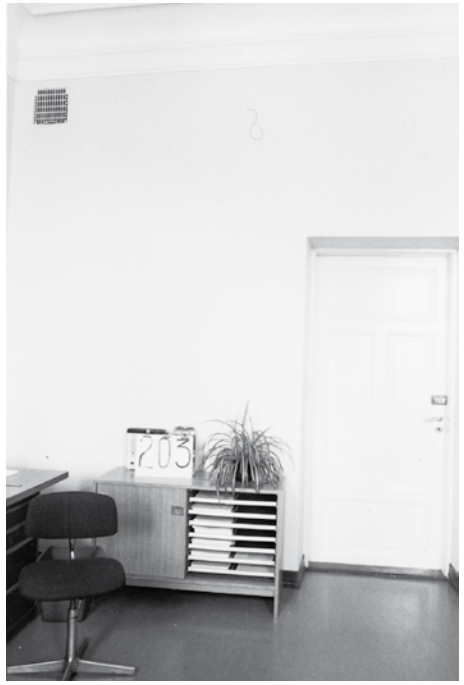

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

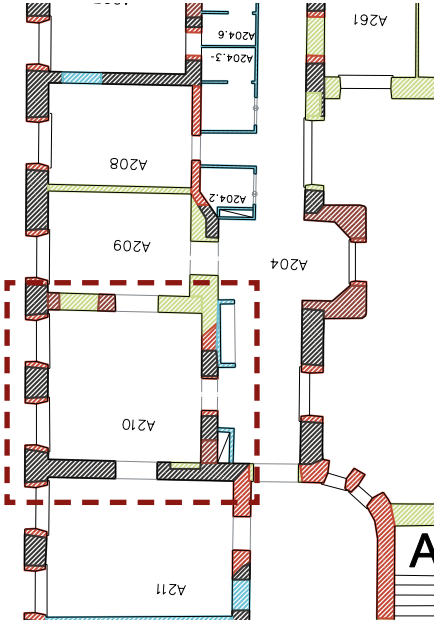

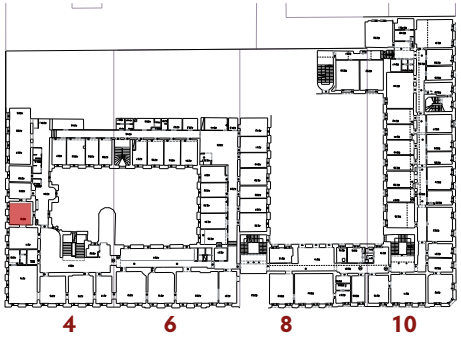

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1850-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A210
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A211

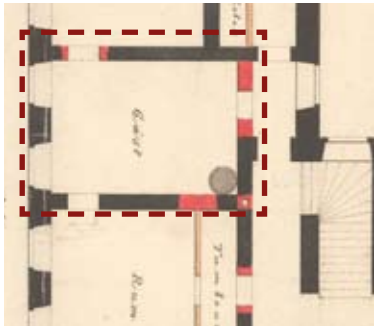

Muutos hotelliksi 1852 HKA / Ma.
Suunnittelija ei tiedossa.

Vuodelta 1852 oleva muutossuunnitelma osoittaa rakennuksen vanhimmat, mustatut rakenteet ja väreillä merkityt suunnitellut muutokset. Vaikka huone A211 on lähes saman muotoinen kuin vuoden 1852 dokumentoiva piirustus osoittaa, on osa huoneen väliseinistä nuorempia.

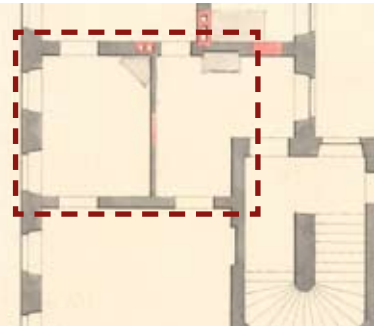

Porrashuonemuutoksia 1860x HKA / Ma.
Arkkitehti C.J.F. von Heideken.

von Heidekenin päiväämättömän, mutta tiettävästi vuoden 1862 jälkeen laaditun suunnitelman mukaan1852 suunniteltuja kaikkia muutoksia ei toteutettu. Tila oli jaettu kahteen huoneeseen kevyellä väliseinällä.

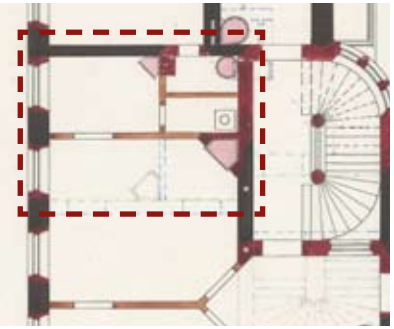

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma.
Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Ikkunoita suurennettiin ja muutettiin T-mallisiksi. Suunnitelman mukaan osa muuratuista väliseinistä purettiin ja tilan kohdalle sijoitettiin pieni kadunvarsihuone, kuivakäymälä ja läämmitysuunilla varustettu komero (?).

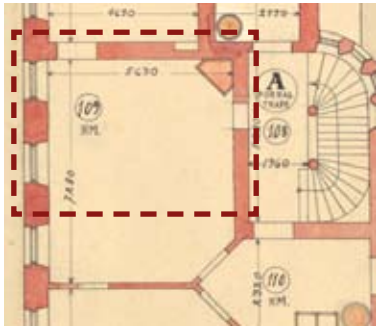

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 kevyet väliseinät purettiin ja tila laajeni kolmeikkunaiseksi pohjoisen suuntaan. Porrashuoneeseen avattiin oviaukko. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 109 oli vuonna 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

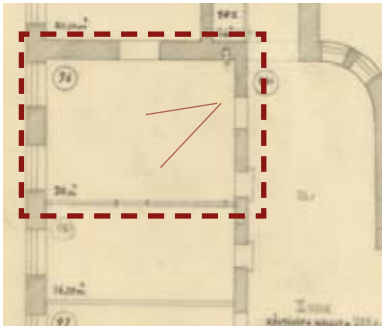

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huone 96 rajattiin uudestaan kaksi-ikkunaiseksi, kuten se tiettävästi oli ollut rakennuksen alkuperäisessä 1820-luvun muodossa. Toisaalta alkuperäisellä paikallaan säilynyt eteläisen seinän väliovi siirrettiin lähemmäs sydänmuuria. Aulan suuntaan, sydänmuuriin, avattiin oven viereen palveluluukku.

Huoneselosteen mukaan uuden tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

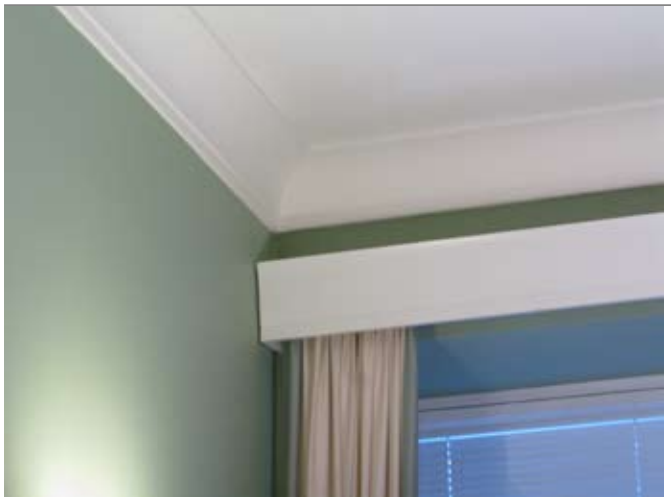

Kattolista on malliltaan sangen yksinkertainen, oletettavasti 1989-92 peruskorjausmallia.

Huoneen 211 lattiassa on palovahinkokorjauksessa 2008-09 asennettu linoleum.

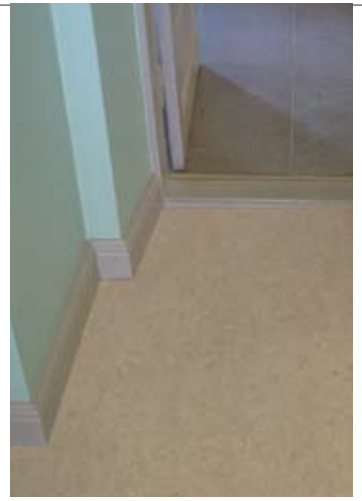

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lauta jää alle”	Linoleum
Jalkalista	JL2	P48 = Alkydimaali Sadotex
Seinät	“Vanha rappaus”	R03 = Kaseiinitempera SAX
Katto	“Vanha rappaus”	R02 = Kaseiinitempera SAX
Kattolista	“Vanha kattolista	R02 = Kaseiinitempera SAX

Palovahinkokorjauksessa 2009 pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus. Palveluluukku aulan suuntaan muurattiin umpeen.

NRT 1986

Vuoden 1989-92 peruskorjauksen suunnitelmien mukaan tilan A211 pohjoinen ja siis 1938 rakennettu väliseinä purettiin ja rakennettiin uudestaan.

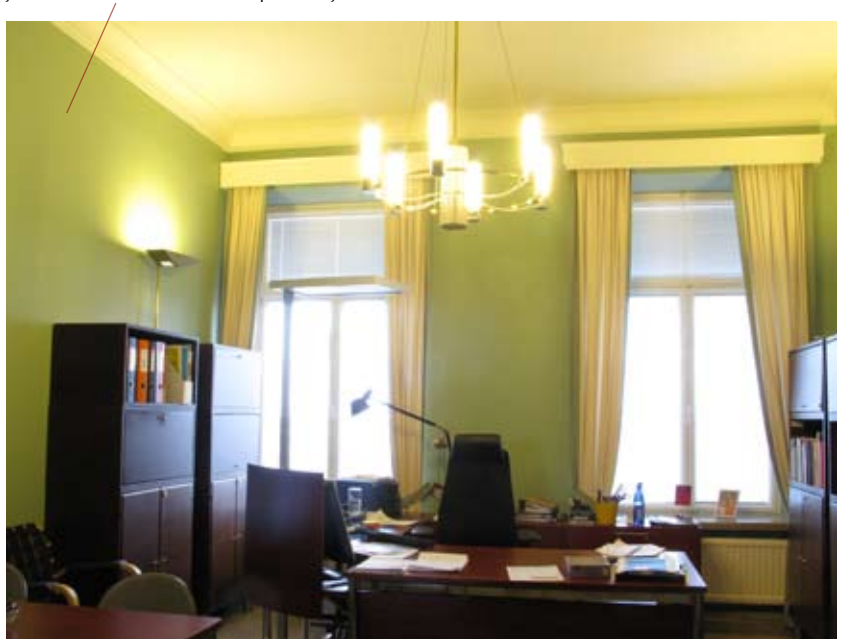

2010

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

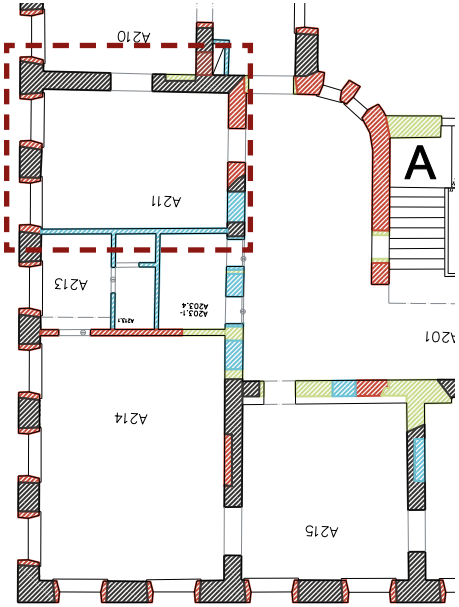

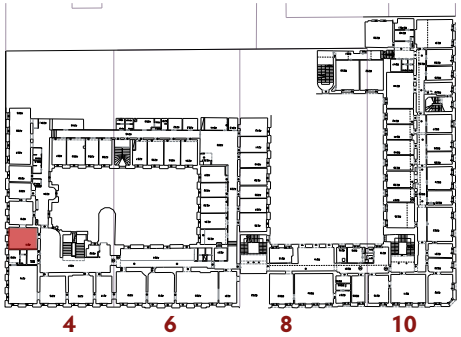

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A211
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A214

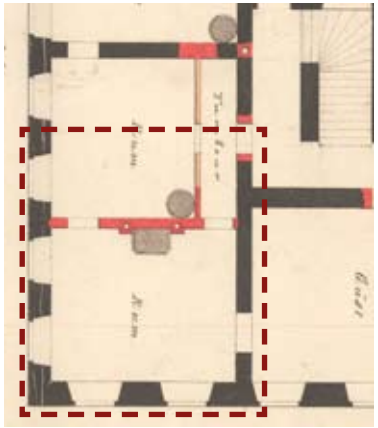

Muutos hotelliksi 1852 HKA / Ma.
Suunnittelija ei tiedossa.

Vuodelta 1852 oleva muutossuunnitelma osoittaa rakennuksen vanhimmat, mustatut rakenteet ja väreillä merkityt suunnitellut muutokset. Suunnitelmassa esitettiin nurkkahuoneen jakamista kaksi-ikkunaiseksi, mutta myöhemmän piirustuksen perusteeella tämä ei toteutunut.

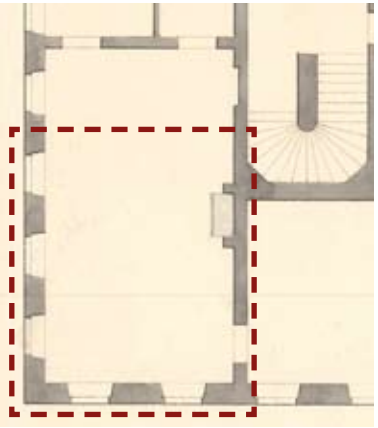

Porrashuonemuutoksia 1860x HKA / Ma.
Arkkitehti C.J.F. von Heideken.

von Heidekenin päiväämättömän, mutta tiettävästi vuoden 1862 jälkeen laaditun suunnitelman mukaan 1852 suunniteltuja muutoksia ei toteutettu. Nurkkahuone oli tiettävästi talon edustuksellisin tila, neli-ikkuna-akselinen salonki.

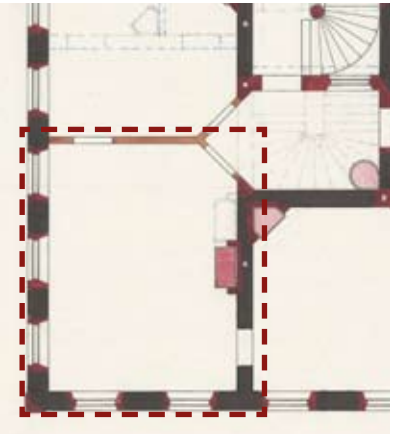

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma.
Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Ikkunoita suurennettiin ja muutettiin T-mallisiksi. Suunnitelman mukaan salonki pieneni yhden ikkuna-akselin varran ja uunin paikkaa siirrettiin seinällä keskeissymmetrian mukaisesti. Huoneen sisäänkäynti sijoitettiin viistottuun nurkkaan.

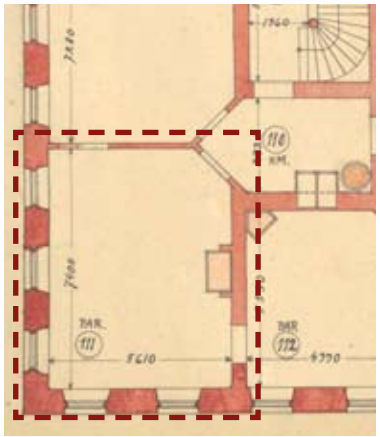

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 tilan muoto ei muuttunut. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 111 oli vuonna 1935 parketti (PAR). On mahdollista että nykyinen parketin käyttö tilassa juontaa siis 1880...1905 rakennusvaiheesta, vaikka nykyinen parketti on 1989-92 / palovahinkokorjauksen jälkeinen.

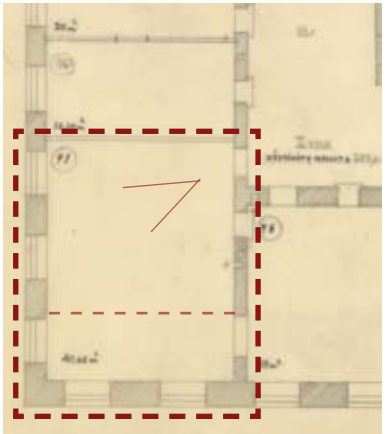

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huone 97 säilyi lähes 1880-luvun muodossa, mutta viistottu nurkka ja uuni purettiin. Yksi uusi oviaukko avattiin väliseinään.

Huoneselosteen mukaan uuden tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

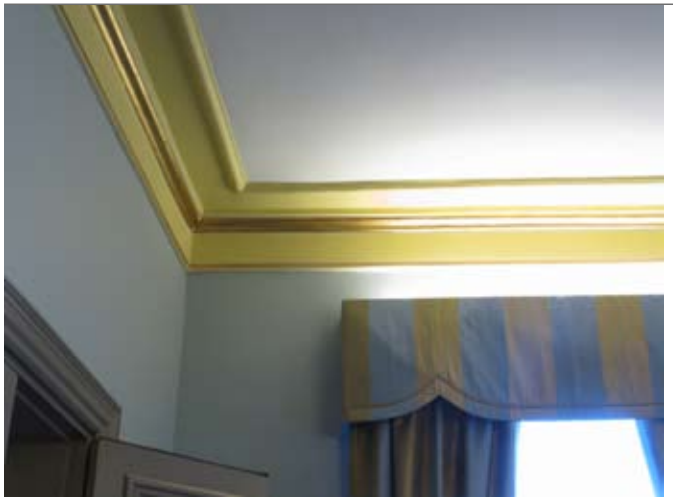

Voimakkaasti profiloitu kattolista on oletettavasti 1880-luvulta ja maalaustapa 1989-92 peruskorjauksesta.

Huoneen 214 lattiassa on parketti

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lauta jää alle"	Parketti, pyökki + vahaus
Jalkalista	"JL1 / pyökki"	P91= lakkaus + kuumavahaus
Seinät	"Vanha rappaus"	R03 = Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Kattolista	"Vanha kattolista	R03 = Kaseiinitempera SAX

Palovahinkokorjauksessa 2009 pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

Ennen 1989-92 peruskorjausta tila oli jaettu kahdeksi huoneeksi (ajoitus ei tiedossa) siten, että Mariankadun suuntaan oli kaksi ikkunainen huone ja Aleksanterinkadun suuntaan pieni huone johon kuljettiin tilan A215 kautta (katkoviiva 1938 piirustuksessa). Peruskorjauksessa väliseinä purettiin ja tila palautui siis lähelle 1880-luvun muotoa. Huoneesta tuli KTM:N ministerin huone, jonka yhteyteen, kevyen väliseinän taakse, rakennettiin lepo- ja WC-tilat. On mahdollista että kevyt väliseinä on myöhemmissä muutosvaiheissa uusittu. Mikäli seinää ei ole uusittu niin kyseessä on harvinainen 1880-luvun kevyt väliseinä.

Alla näkymä lepotilan suuntaan. Väliseinän päällä oleva kotelorakenne on jäähdytin.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

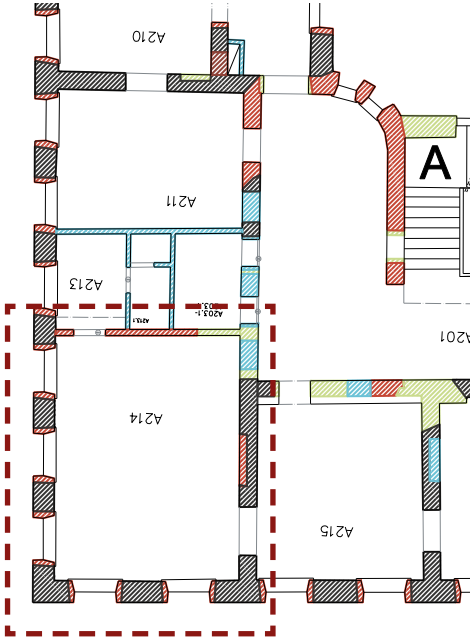

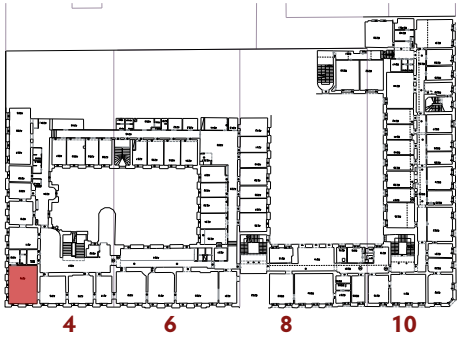

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1883
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A214
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A215

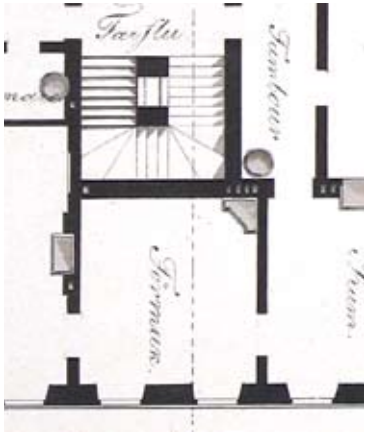

Förmak 1825-26 HKA / Ma.
C.L. Engel 1818 (?)

Aleksanterinkatu 4 vanhin suunnitelma on C.L. Engelin laatima ja vaikka rakennus on toteutettu toisin kuin Engel sen suunnitteli, noudattaa Aleksanterinkadun puolen huonejärjestely 1818 (?) laadittua suunnitelmaa. Piirustuksen perusteella huone oli tarkoitettu förmaakiksi eli seurusteluhuoneeksi salongin viereen.

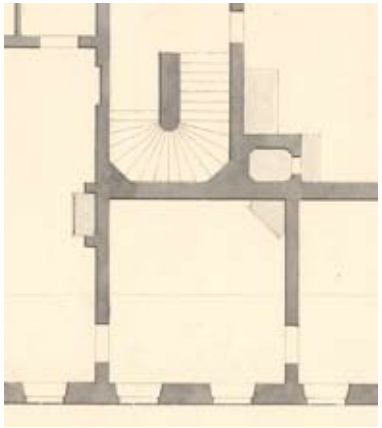

Porrashuonemuutoksia 1860x HKA / Ma.
Arkkitehti C.J.F. von Heideken.

von Heidekenin päiväämättön, mutta tiettävästi vuoden 1862 jälkeen laadittu suunnitelma osoittaa, että huoneen muoto oli toteutettu Engelin suunnitelman mukaan. Aleksanterinkadun puolen huoneet liittyivät toisiinsa enfilade, aksiaalisessa ovilinjassa.

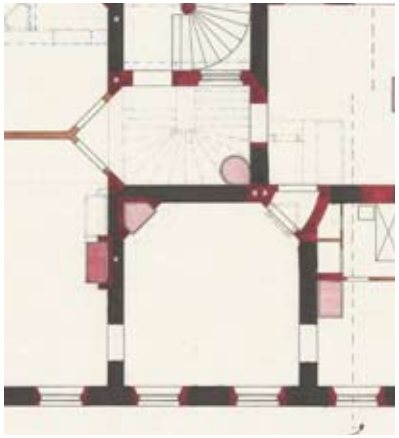

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma.
Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Ikkunoita suurennettiin ja muutettiin T-mallisiksi. Suunnitelman mukaan vanha uuni purettiin ja sen tilalle tehtiin viistottuun nurkkaan ovi.

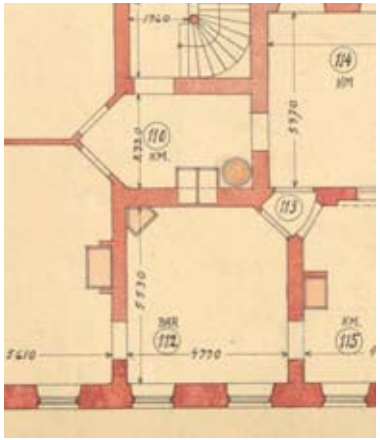

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 tilan muoto ei muuttunut. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 112 oli vuonna 1935 parketti (PAR). On mahdollista että nykyinen parketin käyttö tilassa jontaa siis 1880...1905 rakennusvaiheesta, vaikka nykyinen parketti on peruskorjauksen ajalta 1989-92.

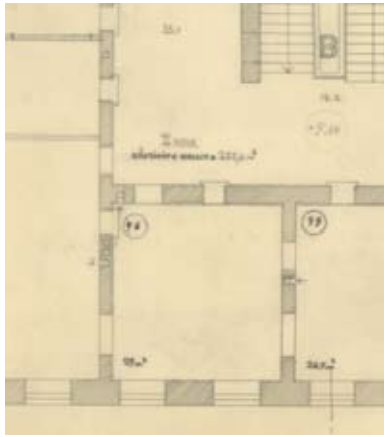

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneen 98 1880-luvun viistottu ovinurkka poistettin, aulan suuntaan avattiin uusi ovi ja palveluluukku. Suunnitelman mukaan Aleksanterinkadun puolen huoneiden välille avattiin uusia aukkoja, mutta myös vanha 1820-luvun ovilinja säilyi.

Huoneselosteen mukaan uuden tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

Kookas kattolista on oletettavasti 1880-luvulta.

Huoneen katossa on säilynyt vanha rosetti

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lauta jää alle”	Parketti, pyökki + vahaus
Jalkalista	“JL1 / pyökki”	P91= lakkaus + kuumavahaus
Seinät	“Vanha rappaus”	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Katto	“Vanha rappaus”	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Kattolista	“Vanha kattolista	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

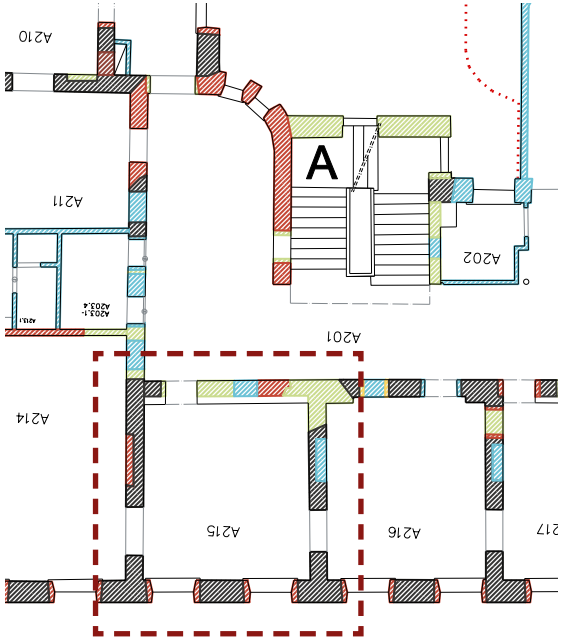

Peruskorjauksessa 1989-92 tilan muoto säilyi ennallaan. Tarpeeton palveluluukku (yläkuvassa) aulan suuntaan muurattiin umpeen. Tilan A215-A216 välinen aukko on merkitty vuonna 1989-92 komeroksi tilan A216 puolelle, joka muurattiin samalla umpeen. S. Wuorion 1983 tutkimuksen mukaan tilan katossa on vanhojen maalauskerrosten alla korstemaalauksia (raportin tilanumerointi epäselvä).

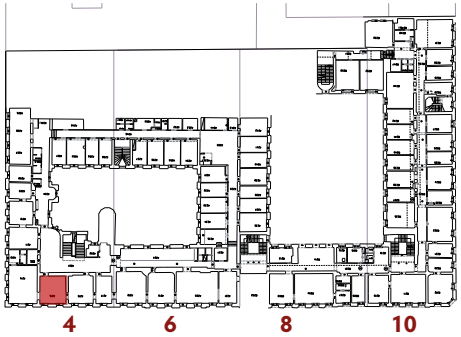

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1820-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A215
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A216

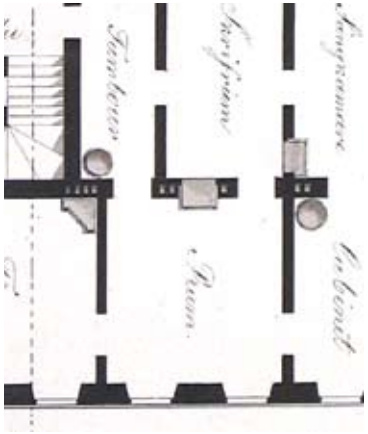

Förmak 1825-26 HKA / Ma.
C.L. Engel 1818 (?)

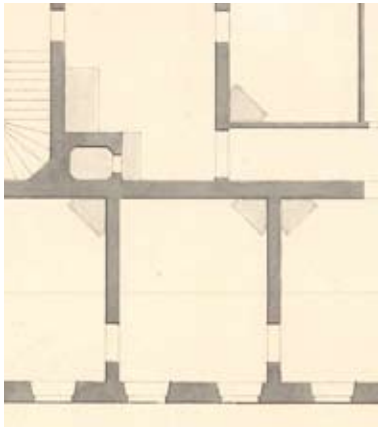

Porrashuonemuutoksia 1860x HKA / Ma.
Arkkitehti C.J.F. von Heideken.

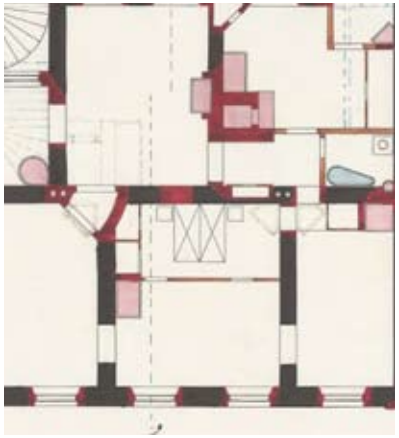

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma.
Arkkitehti Th. Höijer

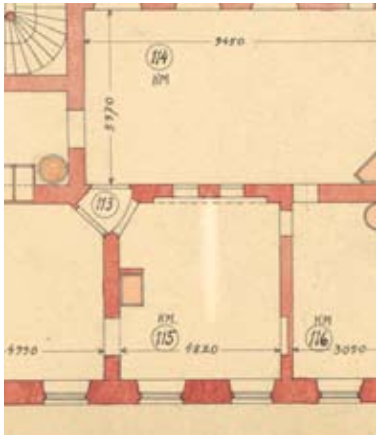

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

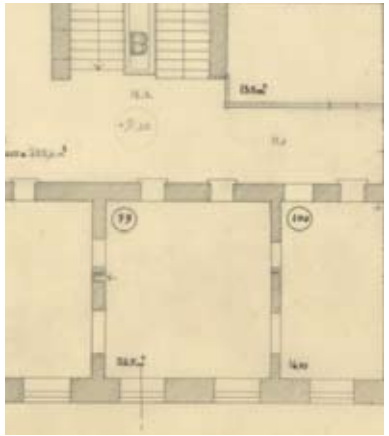

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Aleksanterinkatu 4 vanhin suunnitelma on C.L. Engelin laatima ja vaikka rakennus on toteutettu toisin kuin Engel sen suunnitteli, noudattaa Aleksanterinkadun puolen huonejärjestely jossain määrin1818 (?) laadittua suunnitelmaa. Huone, joka Engelin suunnitelmassa on merkitty "Rum", on mitä ilmeisimmin ajateltu saliksi förmaakin ja kabinetin väliin.

von Heidekenin päiväämättön, mutta tiettävästi vuoden 1862 jälkeen laadittu suunnitelma osoittaa, että huoneen muoto oli toteutettu Engelin suunnitelman mukaan, mutta pihapuolen huonejärjestelyn poikkeavuudesta johtuen sydänmuurissa ei ollut ovia ja uuni oli sijoitettu nurkkaan. Aleksanterinkadun puolen huoneet liittyivät toisiinsa enfilade, aksiaalisessa ovilinjassa, kuten Engelin suunnitelmassa.

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Ikkunoita suurennettiin ja muutettiin T-mallisiksi. Suunnitelman mukaan huone muuttui kevyen väliseinän jakamana pariskunnan makuuhuoneeksi ja uusi sisäänkäynti tehtiin puretun uunin kohdalle. Höijerin suunnitelmassa on esitetty sydänmuurin oviaukon umpeenmuuraus, kohdassa johon Engelin suunnitelmissa oli merkitty oviaukko, mutta joka ei esiinny 1860-luvulla.

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 tilan perusmuoto ei muuttunut. Kevyet väliseinät ja komerot purettiin ja uusi ovi avattiin viistoon nurkkaan. Aulan suuntaan avattiin kaksi palveluluukua. Suunnitelmassa on katkoviivalla merkitty laakea holvikaari joka näkyy NRT:n valokuvassa 1986. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 115 oli vuonna 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneen 99 1880-luvun viistottu ovinurkka poistettin. Suunnitelman mukaan Aleksanterinkadun puolen huoneiden välille avattiin uusia aukkoja, mutta myös vanha 1820-luvun ovilinja säilyi. Ovi / komero tilan 100 suuntaan muurattiin umpeen ja uusi aukko / komero tehtiin lähemmäs katuseinää.

Huoneselosteen mukaan uuden tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

Kookas kattolista on oletettavasti 1880-luvulta.

Huoneen katossa on säilynyt vanha rosetti

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lauta"	P51 = Alkydimaali POKU / EMH koristemaalaus
Jalkalista	"Vanha jalkalista"	P49= Alkydimaali POKU
Seinät	"Vanha rappaus"	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Katto	"Vanha rappaus"	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Kattolista	"Vanha kattolista	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

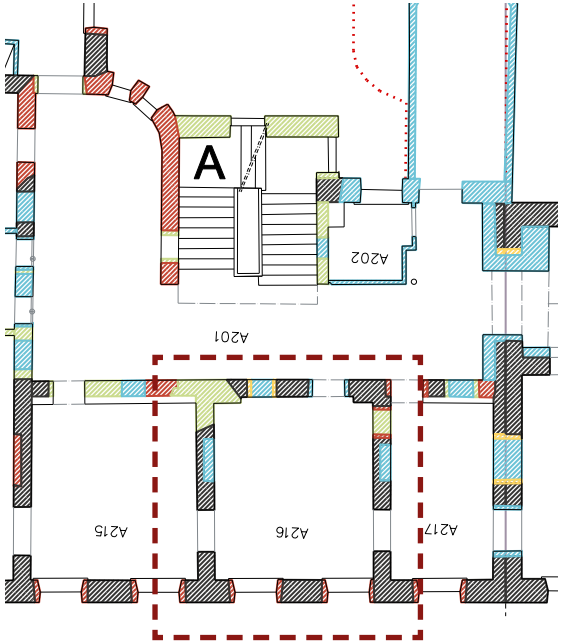

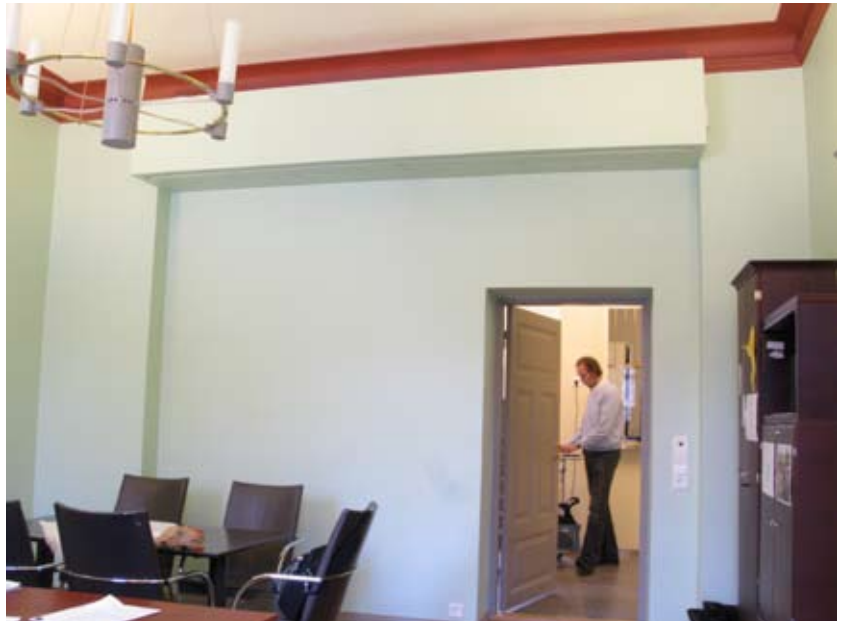

Peruskorjauksessa 1989-92 tilan muoto säilyi ennallaan. Tarpeettomat palveluluukut (yläkuvassa) aulan suuntaan muurattiin umpeen. Uusi ovi avattiin aulan suuntaan. S. Wuorion 1983 tutkimuksen mukaan tilan katossa on vanhojen maalauskerrosten alla korstemaalauksia (raportin tilanumerointi epäselvä).

Tilan A215-A216 välinen 1930-luvun aukko on merkitty 1989-92 komeroksi tilan A216 puolelle, joka muurattiin samalla umpeen.

Nykyisin "jäähdytyspalkki" peittää vanhan (1905?) segementtiholvikaaren ja 1989-92 suunnitelmissa esitetty vanha lautalattia on nykyisin parkettipintainen.

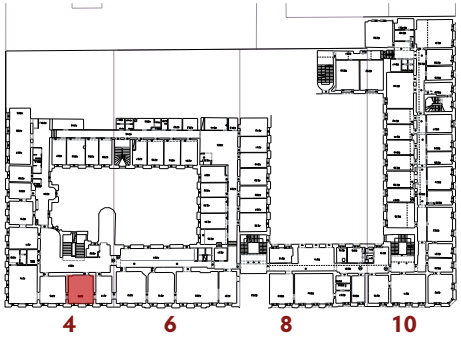

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1820-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A216
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A217

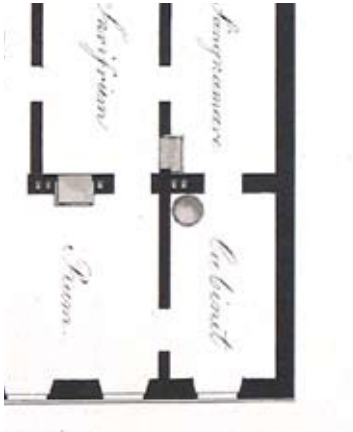

Förmak 1825-26 HKA / Ma.
C.L. Engel 1818 (?)

Aleksanterinkatu 4 vanhin suunnitelma on C.L. Engelin laatima ja vaikka rakennus on toteutettu toisin kuin Engel sen suunnitteli, noudattaa Aleksanterinkadun puolen huonejärjestely läheisesti 1818 (?) laadittua suunnitelmaa. Huone on piirustukseen merkitty "Cabinet", pihapuolen makuuhuoneeseen yhdistettynä.

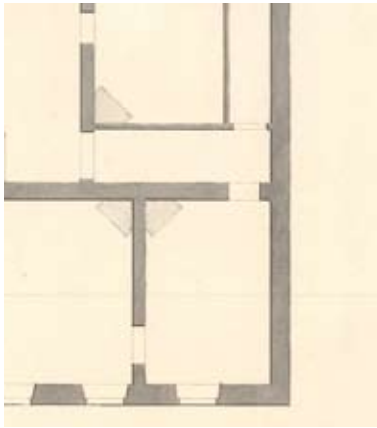

Porrashuonemuutoksia 1860x HKA / Ma.
Arkkitehti C.J.F. von Heideken.

von Heidekenin päiväämättön, mutta tiettävästi vuoden 1862 jälkeen laadittu suunnitelma osoittaa, että huoneen muoto oli toteutettu Engelin suunnitelman mukaan, mutta sydänmuurin ovi oli sijoitettu nurkkaan. Aleksanterinkadun puolen huoneet liittyivät toisiinsa enfilade, aksiaalisessa ovilinjassa, kuten Engelin suunnitelmassa.

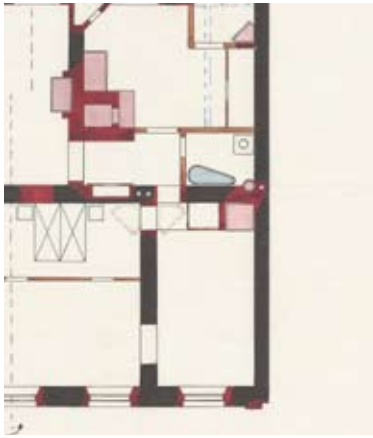

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma.
Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Ikkunoita suurennettiin ja muutettiin T-mallisiksi. Suunnitelman mukaan uuni purettiin ja sen kohdalle avattiin huoneeseen käytävältä ja pariskunnan makuuhuoneesta ovet. Vanhan oven paikalle tuli puolestaan uusi uuni. Huonejärjestelyn perusteella kyseessä oli lasten makuuhuone.

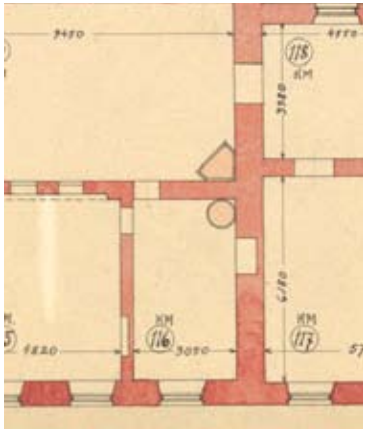

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 tilan perusmuoto ei muuttunut. Piirustuksessa esiintyvä komero Aleksanterinkatu 4-6 paksussa väliseinässä on talojen välille tiettävästi 1913 avattu kulkuyhteys, joka sittemmin, ennen vuotta 1935 on suljettu. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 116 oli vuonna 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

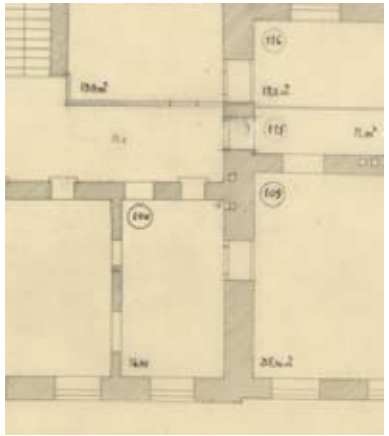

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneen 100 muoto ei muuttunut. Suunnitelman perusteella uuni purettiin ja käytävän suuntaan avattiin palveluluukku.

Huoneselosteen mukaan uuden tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

Kookas kattolista on oletettavasti 1880-luvulta.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lauta jää alle"	Parketti, pyökki + vahaus
Jalkalista	"JL1 / pyökki"	P91= lakkaus + kuumavahaus
Seinät	"Vanha rappaus"	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Katto	"Vanha rappaus"	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Kattolista	"Vanha kattolista	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

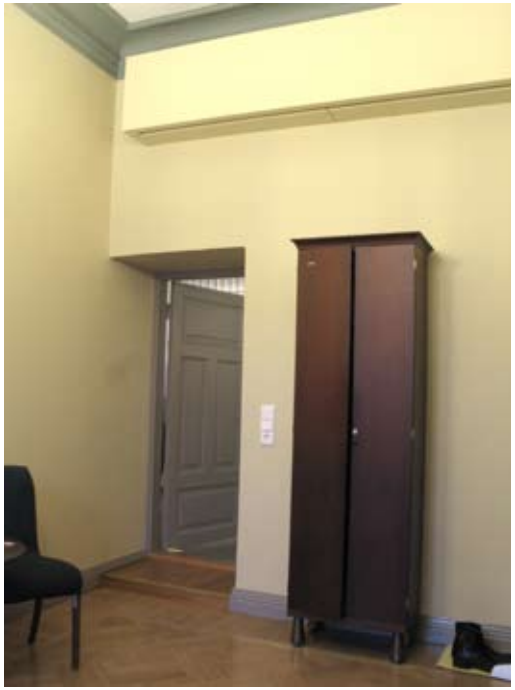

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

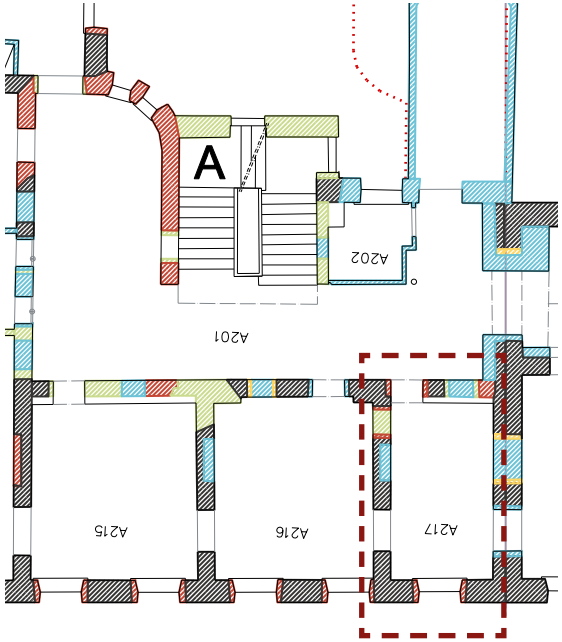

Peruskorjauksessa 1989-92 tilan muoto säilyi ennallaan. Tarpeetton palveluluukku aulan suuntaan muurattiin umpeen. Tilojen A217 - A218 välille avattiin uusi kulkuyhteys. Ovet tyyppiä NO-12 valmistettiin vanhan ovimallin mukaan (lit. VO-12) ja palo-osastoivana. Vanhempi oviaukon paikka, joka 1989-92 suunnitelmissa oli merkitty komeroksi, muurattiin umpeen.

S. Wuorion 1983 tutkimuksen mukaan tilan katossa on vanhojen maalauskerrosten alla korstemaalauksia (raportin tilanumerointi epäselvä).

Nykyisin käytäväseinällä on "jäähdytyspalkki".

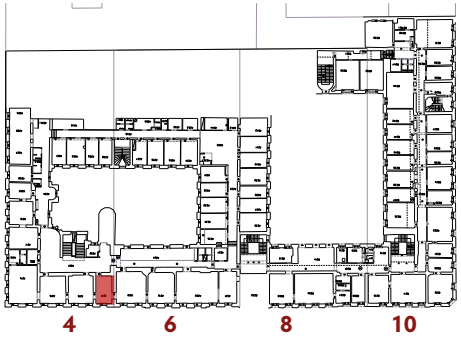

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1820-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A217
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A218

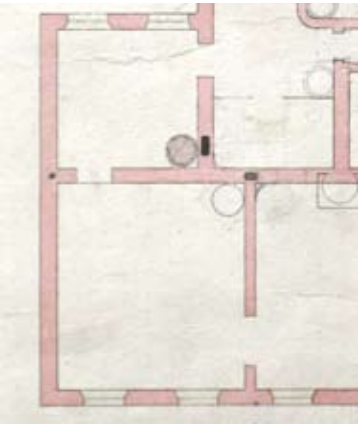

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
Wannberg 1812

Aleksanterinkatu 6:n edustavimmat asuintilat sijaitsivat toisessa kerroksessa, kadun puolella kolmen huoneen muodostamassa tilasarjassa. Laitimmainen huone on mahdollisesti ollut herrainhuone.

Vuosina 1867...1885 huone toimi Ruotsalaisen työttökoulun luokkahuoneena.

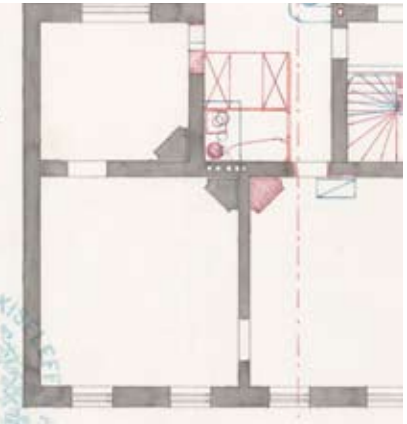

Sisäporras- ja väliseinämuutoksia 1885
HKA / Ma.
Kiseleff & Heikels byggnadskontor

Suunnitelma koskien sisäporrasjäjestelyjen uusimisesta osoittaa, että uunin malli oli muuttunut 1812...1885.

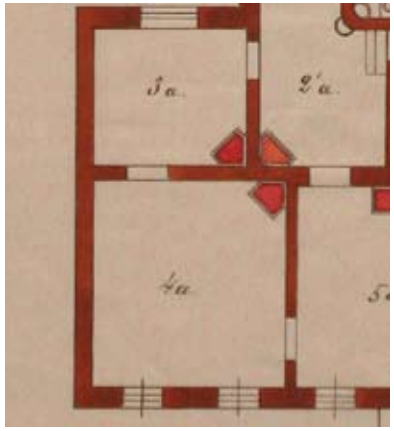

Ajantasapiirustus 1896 KA / Rakh.
YRY / arkkitehti F. Granholm

Lääninmaanmittauskonttori sijoittui Aleksanterinkatu 6:een 1896 ja toimi siellä tiettävästi vuoteen 1905 saakka. Piirustus ei osoita muutoksia tilassa.

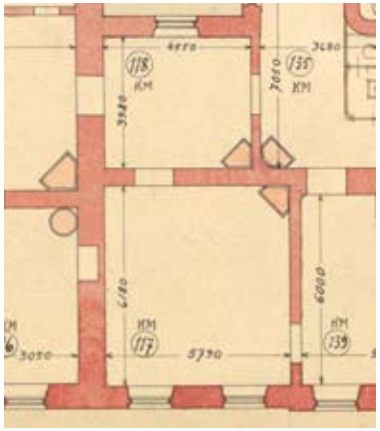

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuodesta 1913 lähtien A6 oli lääninhallituksen käytössä ja kyseinen tila osana maaherran huoneistoa. Tiettävästi rakennusten A4 ja A6 välille avattiin kulkuyhteys 1913, tilojen 116 ja 117 välille, joka sittemmin (ennen 1935) muurattiin umpeen. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 117 oli vuonna 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneen 109 muoto ei muuttunut. Suunnitelman perusteella uuni purettiin ja nurkkaan muurattiin kupera viiste ja siihen nissi, joka nykyisinkin on tilassa.

Huoneselosteen mukaan uuden tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin hieman tavallista paremmalla tapetilla (30.- mk /rulla), mikä viittaa myös huoneen arvokkaaseen asemaan 1930-luvun tilajakaumassa.

Nykyiset koristeelliset ja pienipiirteiset kipsiset kattolistat ovat empire-henkiset, mutta niiden ikää ei varmuudella tiedetä. Ovissa on koristeelliset kehysrakenteet, oletettavasti rakennuksen varhaisimmasta rakennusvaiheesta. Uunin kohdan kupera seinämuoto huoneen nurkassa on 1938 suunnitelmasta.

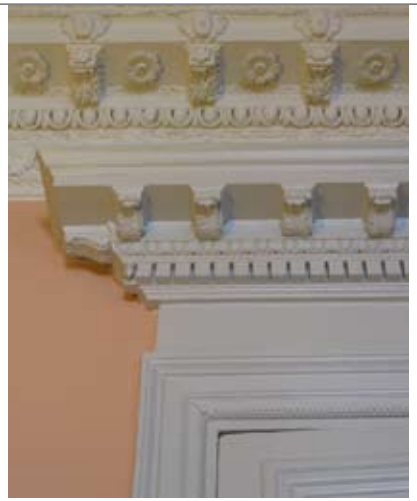

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lauta”	P51 = Alkydimaali POKU / EMH koristemaalaus
Jalkalista	“Vanha jalkalista”	P49= Alkydimaali POKU
Seinät	“Vanha rappaus”	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Katto	“Vanha rappaus”	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Kattolista	“Vanha kattolista kipsiä”	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

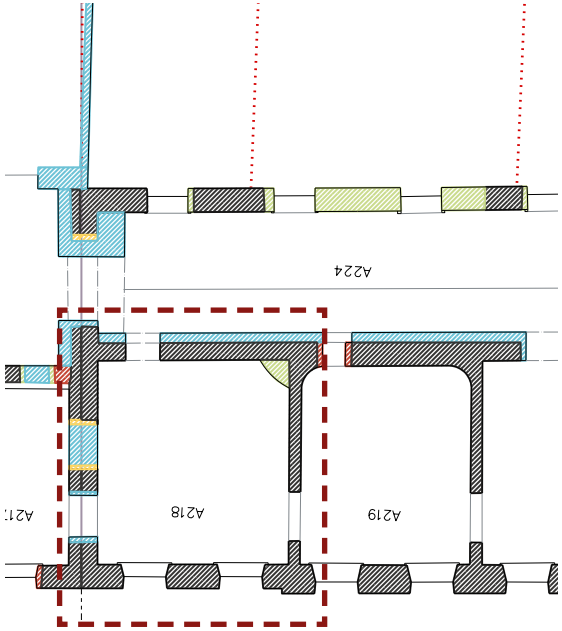

Peruskorjauksessa 1989-92 tilan muoto säilyi ennallaan. Tilojen A217 - A218 välille avattiin uusi kulkuyhteys. Ovet tyyppiä NO-12 valmistettiin vanhan ovimallin mukaan (lit. VO-12) ja palo-osastoivana. Katon kuviollinen koristemaalaus otettiin esiin yksiväristen maalikerrostan alta ja konservoitiin. S. Wuorion selvityksen 1983 mukaan koristemaalauskerroksen alla on toinen, vanhempi koristemaalaus. Tilaan asennettiin syrjäyttävän ilmanvaihdon pääte-elin, joka sai uunimaisen marmoroidun peltikuoren.

Vaikka huoneselosteen mukaan tilassa oli vanha maalauskunnostettavaksi tarkoitettu lautalattia on nykyinen materiaali parketti. Kattokruunuun on NRT:n suunnitteleman mukaan lisätty loisteputkivalaisin 2009.

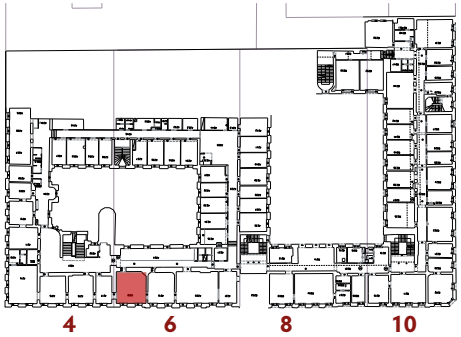

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1810-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Neuvotteluhuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 6	HUONENUMERO: A218
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A219

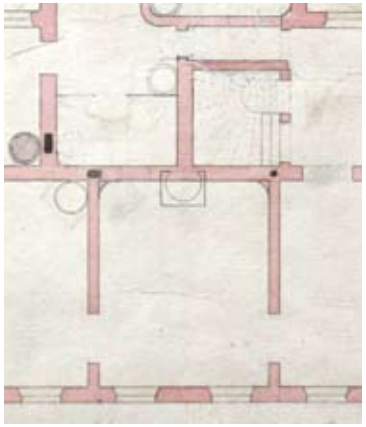

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
Wannberg 1812

Aleksanterinkatu 6:n edustavimmat asuintilat sijaitsivat toisessa kerroksessa, kadun puolella kolmen huoneen muodostamassa tilasarjassa. Kyseinen huone on mahdollisesti ollut (esiin otetun kattomaalauksen teemojen perusteella) ruokasali.

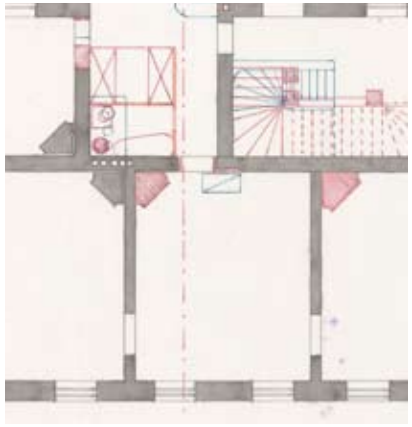

Sisäporras- ja väliseinämuutoksia 1885
HKA / Ma.
Kiseleff & Heikels byggnadskontor

Suunnitelma koskien sisäporrasjäjestelyjen uusimisesta osoittaa, että huoneeseen avattiin ovi sisäpihan puolen välikköhuoneesta ja vanha uuni korvattiin nurkkaan sijoitetulla uudella.

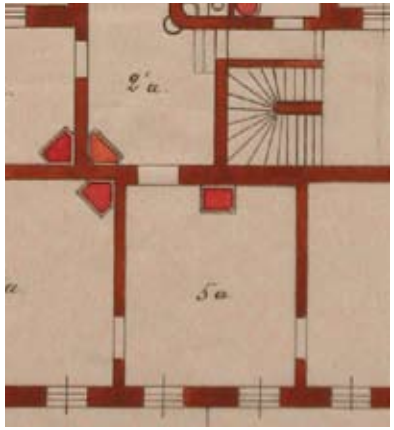

Ajantasapiirustus 1896 KA / Rakh.
YRY / arkkitehti F. Granholm

Lääninmaanmittauskonttori sijoittui Aleksanterinkatu 6:een 1896 ja toimi siellä tiettävästi vuoteen 1905 saakka. Piirustus osoittaa ettei Kiseleff&Heikelin suunnitelmassa esitettyä nurkkauunia olisi toteutettu, vaan uuni sijaisi edelleen huoneen keskellä.

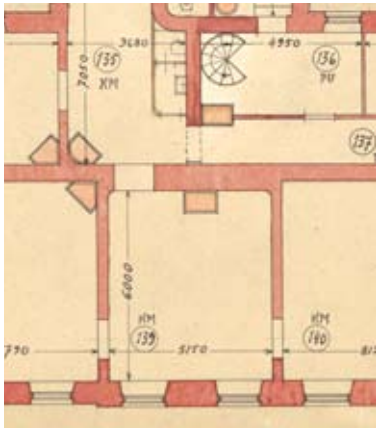

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuodesta 1913 lähtien A6 oli lääninhallituksen käytössä ja kyseinen tila osana maaherran huoneistoa. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 139 oli vuonna 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

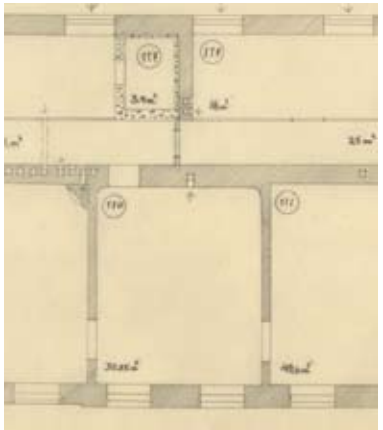

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneen 110 muoto ei muuttunut. Suunnitelman perusteella uuni purettiin.

Huoneselosteen mukaan uuden tilan lattiaan asennettiin linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

Nykyiset koristeelliset ja pienipiirteiset kipsiset kattolistat ovat empire-henkiset, mutta niiden ikää ei varmuudella tiedetä. Ovissa on koristeelliset kehysrakenteet, oletettavasti rakennuksen varhaisimmasta rakennusvaiheesta. Kaartuvat sisäseinänurkat näkyvät jo Wannbergin vuoden 1812 suunnitelmassa.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lauta"	P51 = Alkydimaali POKU / EMH koristemaalaus
Jalkalista	"Vanha jalkalista"	P49= Alkydimaali POKU
Seinät	"Vanha rappaus"	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Katto	"Vanha rappaus"	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Kattolista	"Vanha kattolista kipsiä"	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

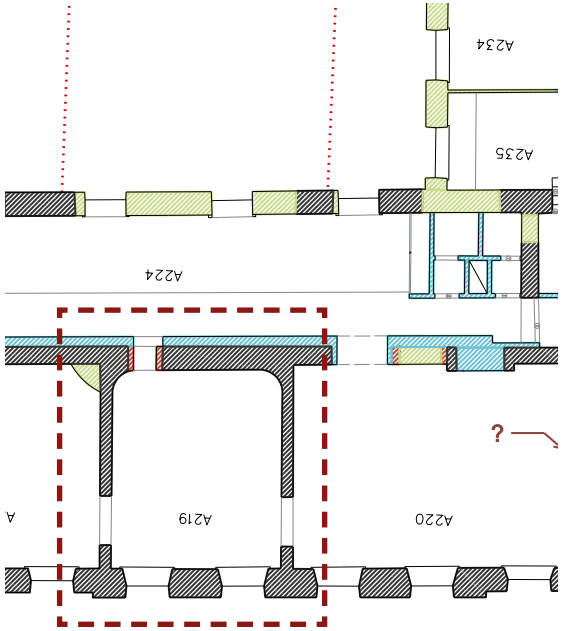

Peruskorjauksessa 1989-92 tilan muoto säilyi ennallaan. Katon kuviollinen koristemaalaus otettiin esiin yksiväristen maalikerrostan alta ja "konservoitiin", joka arkkitehti Tuula Rauman mukaan kuitenkin käytännössä lähinnä uudelleenmaalattiin eli rekonstruoitiin vanhan mallin perusteella. S. Wuorion selvityksen 1983 mukaan koristemaalauskerroksen alla on myös vanhempi koristemaalaus. Tilaan asennettiin syrjäyttävän ilmanvaihdon pääte-elin, joka sai uunimaisen marmoroidun peltikuoren.

Vaikka huoneselosteen mukaan tilassa oli vanha maalauskunnostettavaksi tarkoitettu lautalattia on nykyinen materiaali parketti. Kattokruununun on NRT:n suunnitteleman mukaan lisätty loisteputkivalaisin 2009.

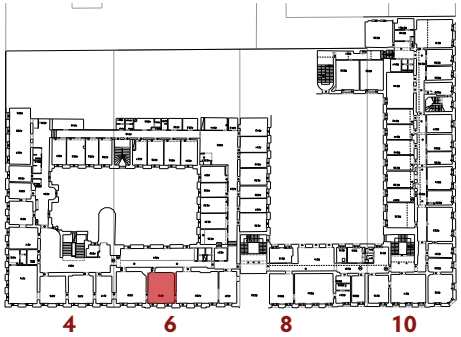

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1810-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Neuvotteluhuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 6	HUONENUMERO: A219
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A220

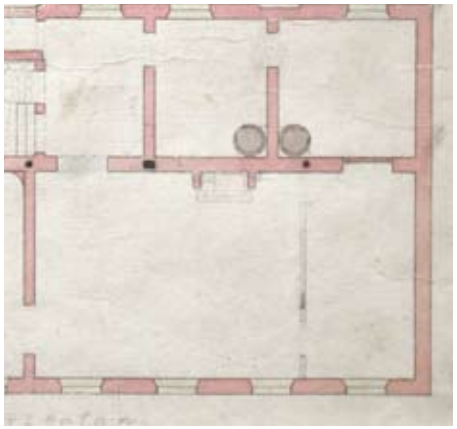

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
Wannberg 1812

Aleksanterinkatu 6:n edustavimmat asuintilat sijaitsivat toisessa kerroksessa, kadun puolella kolmen huoneen muodostamassa tilasarjassa. Kerroksen kookkain huone oli Wannbergin suunnitelman perusteella 4 ikkunainen salonki. Huoneeseen saavuttiin nurkasta, parioven kautta ja symmetrisesti keskeisuunin toisella puolelle oli valeovi, nissi tms. Piirustukseen on tiettävästi myöhemmin luonnosteltu väliseinän paikka.

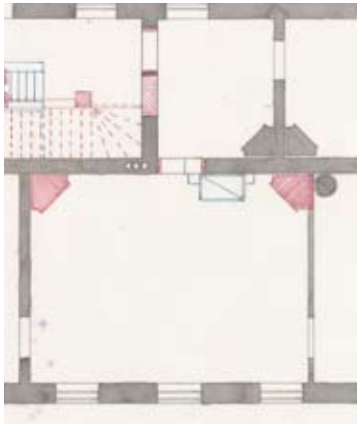

Sisäporras- ja väliseinämuutoksia 1885
HKA / Ma.
Kiseleff & Heikels byggnadskontor

Suunnitelma koskien sisäporrasjäjestelyjen uusimisesta osoittaa eroavaisuuksia Wannbergin suunnitelmaan nähden. Sinisellä eli purettavaksi merkitty salongin uunin sijoitus antaa ymmärtää, että tila olisi toteutettu 4-ikkunaisena, mutta jaettu väliseinällä 3-ikkunaiseksi ennen 1880-lukua. Suunnitelman mukaan pihapuolen suuntaan avattiin ovi vanhan uunin viereen.

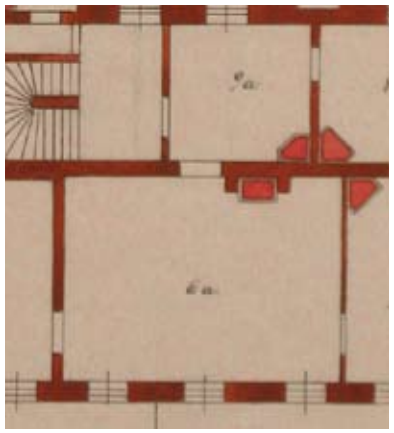

Ajantasapiirustus 1896 KA / Rakh.
YRY / arkkitehti F. Granholm

Lääninmaanmittauskonttori sijoittui Aleksanterinkatu 6:een 1896 ja toimi siellä tiettävästi vuoteen 1905 saakka. Piirustus osoittaa ettei Kiseleff&Heikelin suunnitelmassa esitettyjä nurkkauuneja toteutettu, vaan uuni pysyi vuoden 1812 piirustuksessa osoitetulla paikalla.

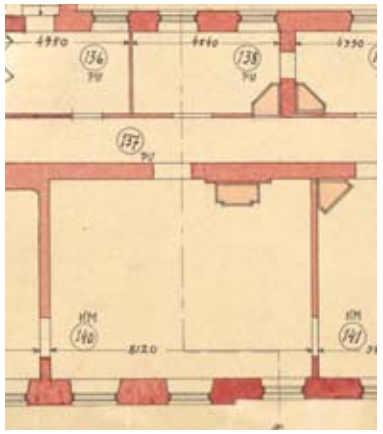

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuodesta 1913 lähtien A6 oli lääninhallituksen käytössä ja kyseinen tila osana maaherran huoneistoa. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 140 oli vuonna 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

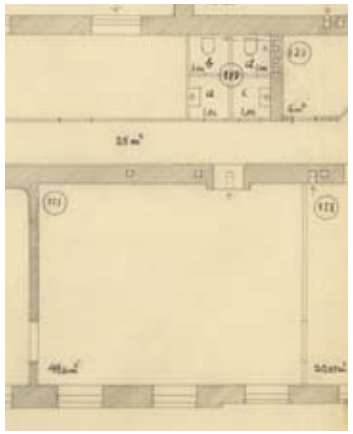

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneen 111 muoto ei muuttunut. Suunnitelman perusteella uuni purettiin ja oven paikka siirrettiin puretun uunin kohdalle.

Huoneselosteen mukaan lattiaan tuli linoleum-matto ja tilan seinät maalattiin: ”Liimamaali, listoilla”.

Nykyiset koristeelliset ja pienipiirteiset kipsiset kattolistat ovat empire-henkiset, mutta niiden ikää ei varmuudella tiedetä. Kohtaan jossa 1938 peruskorjaukseen saakka sijaitsi uuni, sijoitettiin 1989-92 syrjäyttävän ilmanvaihdon elementti ja peili. Samalla paikalla 1938...1989 sijainnut oviaukko muurattiin umpeen.

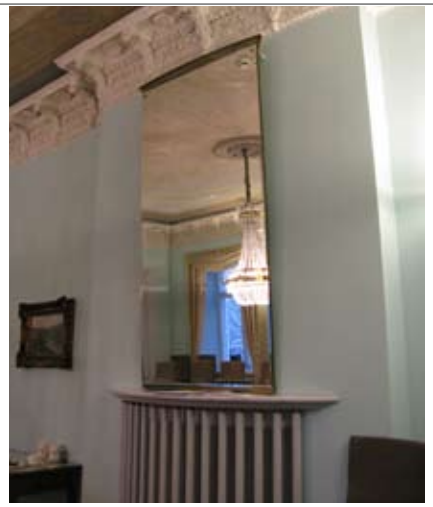

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lauta”	P51 = Alkydimaali POKU / EMH koristemaalaus
Jalkalista	“Vanha jalkalista”	P49= Alkydimaali POKU
Seinät	“Vanha rappaus”	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Katto	“Vanha rappaus”	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Kattolista	“Vanha kattolista kipsiä”	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

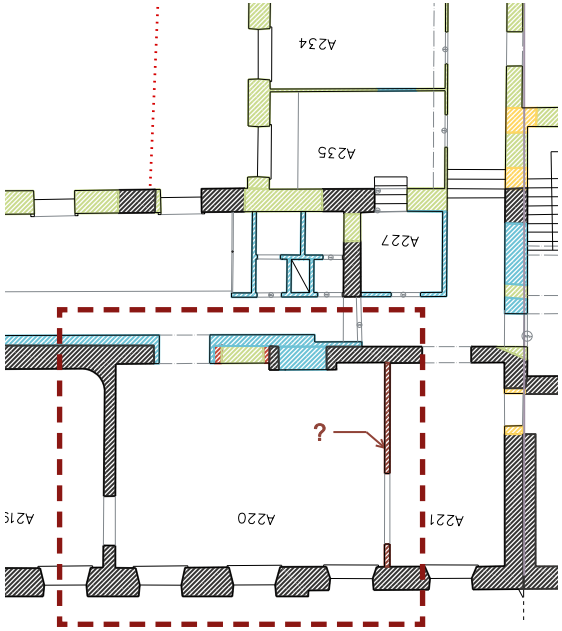

Peruskorjauksessa 1989-92 tilan muoto säilyi ennallaan. Katon kuviollinen koristemaalaus otettiin esiin yksiväristen maalikerrostan alta ja konservoitiin. Tilaan asennettiin syrjäyttävän ilmanvaihdon pääte-elin, joka sai uunimaisen muodonannon. Se sijoitettiin vanhaan uunikomeroon. Samalla komeron kohdalle vuonna 1938 avattu oviaukko suljettiin. Uusi ovi sijoitettiin kohtaan jossa se jo alunperin, Wannbergin suunnitelman perusteella oli ollut.

Vaikka huoneselosteen mukaan tilassa oli vanha maalauskunnostettavaksi tarkoitettu lautalattia on nykyinen materiaali parketti. Samoin NRT:n valokuva osoittaa, että tilassa oli ennen 1989-92 peruskorjausta parketti.

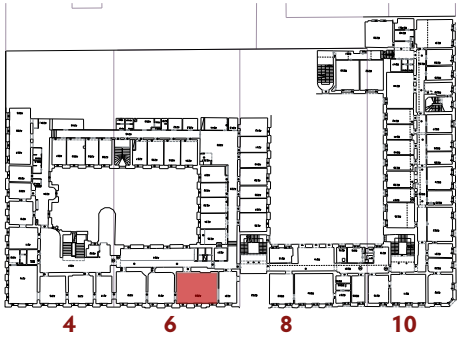

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1850-l (?)
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Neuvotteluhuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 6	HUONENUMERO: A220
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A221

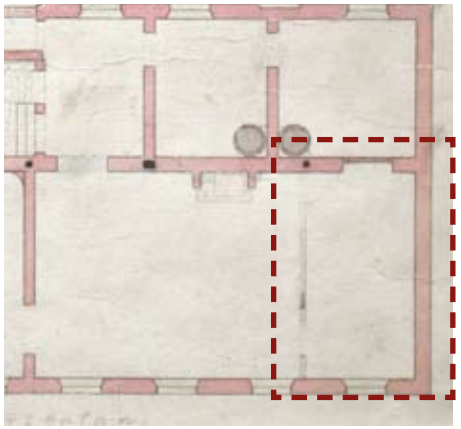

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
Wannberg 1812

Aleksanterinkatu 6:n edustavimmat asuintilat sijaitsivat toisessa kerroksessa, kadun puolella kolmen huoneen muodostamassa tilasarjassa. Kerroksen kookkain huone oli Wannbergin suunnitelman perusteella 4 ikkunainen salonki. Huoneeseen saavuttiin nurkasta, parioven kautta ja symmetrisesti keskeisuunin toisella puolelle oli valeovi, nissi tms. Piirustukseen on tiettävästi myöhemmin luonnosteltu väliseinän paikka.

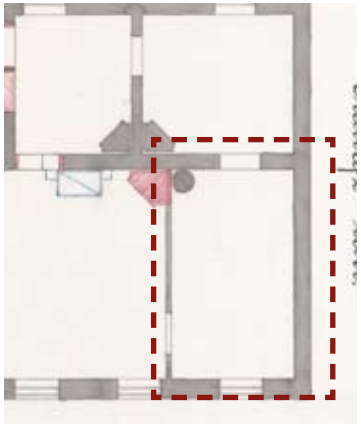

Sisäporras- ja väliseinämuutoksia 1885
HKA / Ma.
Kiseleff & Heikels byggnadskontor

Suunnitelma koskien sisäporrasjäjestelyjen uusimisesta osoittaa, että salongista oli kevyellä väliseinällä erotettu pienempi huone, kabinetti tms. jolla oli oma lämmitysuuni. Salongin aiemmin suunnitelmissa esiintynyt valeovi oli avattu pihapuolen makuuhuoneeseen (tms).

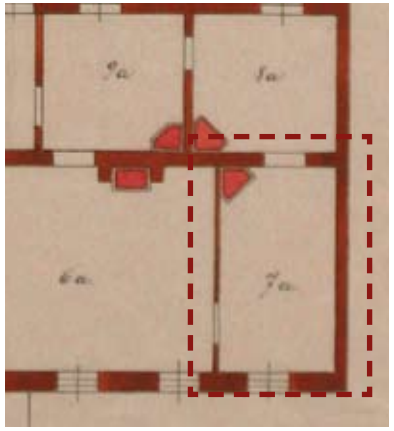

Ajantasapiirustus 1896 KA / Rakh.
YRY / arkkitehti F. Granholm

Lääninmaanmittauskonttori sijoittui Aleksanterinkatu 6:een 1896 ja toimi siellä tiettävästi vuoteen 1905 saakka. Piirustus osoittaa että pyöröuuni oli muuttunut nurkkauuniksi.

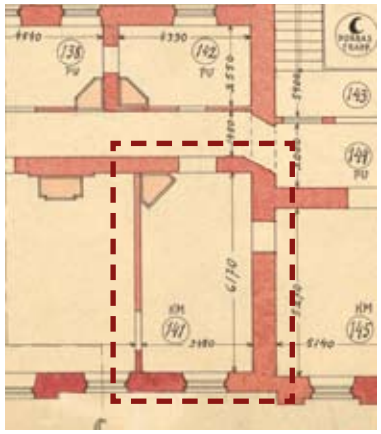

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuodesta 1913 lähtien A6 oli lääninhallituksen käytössä ja kyseinen tila osana maaherran huoneistoa. Tiettävästi 1910-luvulla puhkaistiin kulkuyhteys Aleksanterinkatu 6 ja 8:n välille.

Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 141 oli vuonna 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneen 112 muoto ei muuttunut. Suunnitelman perusteella uuni purettiin.

Huoneselosteen mukaan lattiaan tuli linoleum-matto ja tilan seinät maalattiin: ”Liimamaali, listoilla”.

Nykyiset koristeelliset ja pienipiirteiset kipsiset kattolistat ovat empire-henkiset, mutta niiden ikää ei varmuudella tiedetä: lista kiertää ehjänä myös kevyen väliseinän, joka Wannbergin piirustuksessa esiintyy vain myöhemmin tehtynä käsivaramerkintänä.

Ovien kehysrakenteissa on koristeelliset helminauhat.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lauta jää alle”	Parketti, pyökki + vahaus
Jalkalista	“JL1 / pyökki”	P91= lakkaus + kuumavahaus
Seinät	“Vanha rappaus”	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Katto	“Vanha rappaus”	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Kattolista	“Vanha kattolista	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

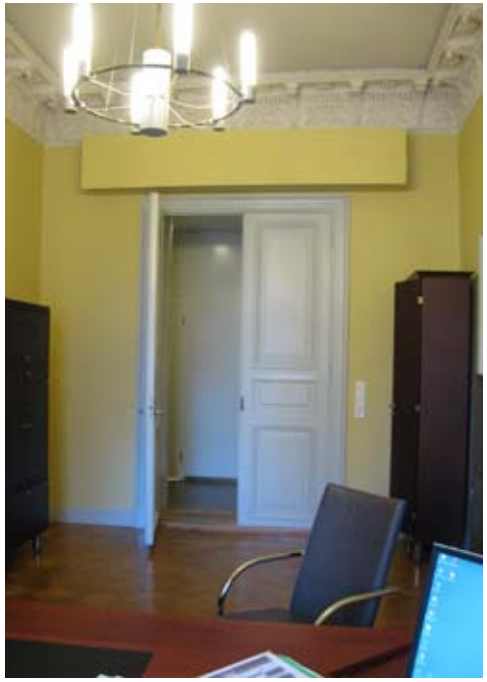

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

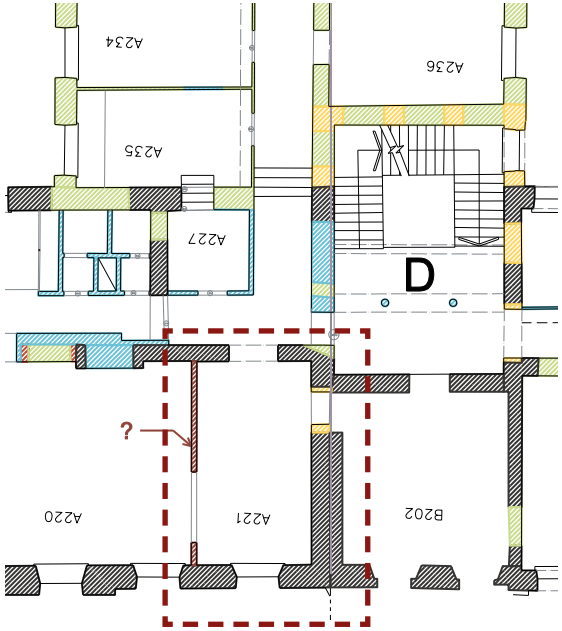

Peruskorjauksessa 1989-92 tilan muoto säilyi ennallaan. Käytäväoven päälle on myöhemmin asennettu "jäähdytyskotelo".

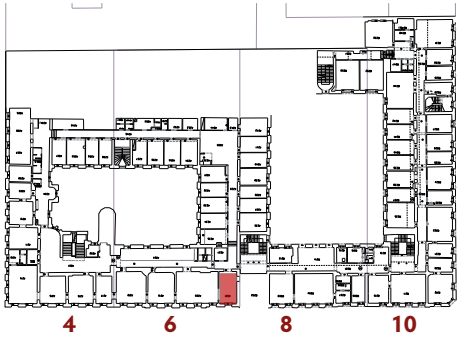

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1850-l (?)
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 6	HUONENUMERO: A221
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A224

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
Wannberg 1812

Wannbergin suunnitelman mukaan Aleksanterinkatu 6:n pihapuolelle sijoittuivat makuuhuoneet, talon keskeinen porrashalli sekä kulkuyhteys pihasiiven tiloihin.

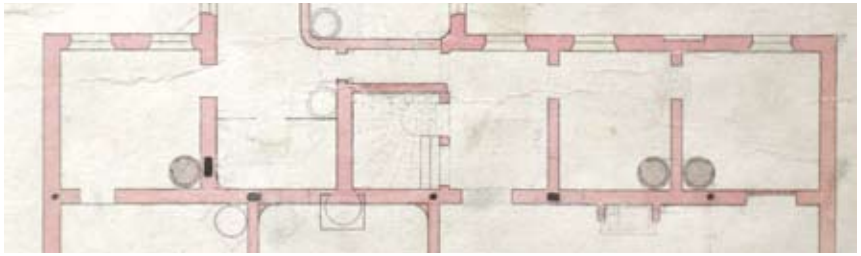

Sisäporras- ja väliseinämuutoksia 1885 HKA / Ma.
Kiseleff & Heikels byggnadskontor

Suunnitelman mukaan sisäporras olisi uusittu ja pihasiiven eteistila olisi muuttunut makuuhuoneeksi ja sen yhteyteen olisi rakennettu tila kylpyhuoneelle ja kuivakäymälälle.

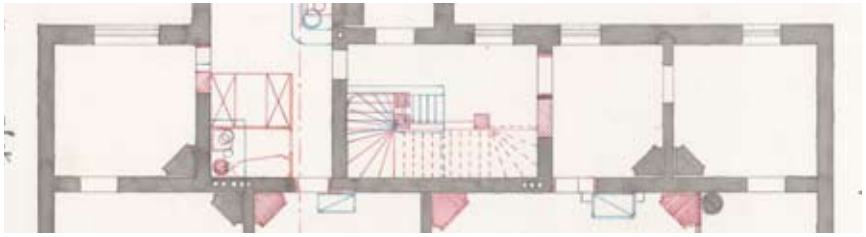

Ajantasapiirustus 1896 KA / Rakh.
YRY / arkkitehti F. Granholm

Lääninmaanmittauskonttori sijoittui Aleksanterinkatu 6:een 1896 ja toimi siellä tiettävästi vuoteen 1905 saakka. Piirustus osoittaa ettei 1885 suunniteltu porrashuonemuutos ollut toteutunut.

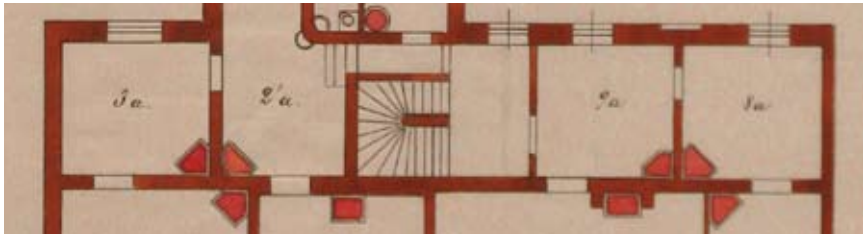

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Joko lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4-6:een vuonna 1905, tai 1910-luvun yhtenäistämistoimissa pihapuolen huoneita kavennettiin, jotta rakennuksen keskilinjaan saatiin muodostettua virastotalolle käytävä. Porrashuone poistui ja tilalle tuli kapea kierreporras. Samalla avattiin kulkuyhteys Aleksanterinkatu 8:aan. Mittauspiirustuksen perusteella tämän alueen huoneissa oli vuonna 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

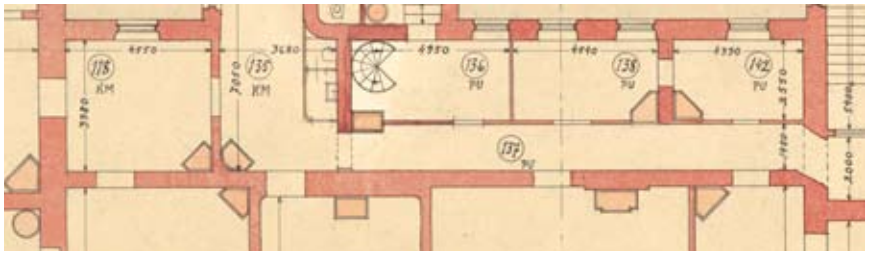

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa käytävä toteutettiin uudestaan ja entistä pidempänä. Samalla kun sisäpihan vanha siipi purettiin ja korvattiin uudella, muutettiin pihajulkisivun ikkuna-aukotusta. Käytävän varteen rakennettiin WC-tilat, toimistohuoneita ja kassaholvi. Uudet ikkunat tehtiin T-mallisina kuten talon vanhassa osassa yleensäkin. Huoneselosteen mukaan lattiaan tuli kumimatto ja seinät öljymaalattiin. Pihapuolen huoneissa 116 ja 118 oli linoleum ja seinissä tapetti.

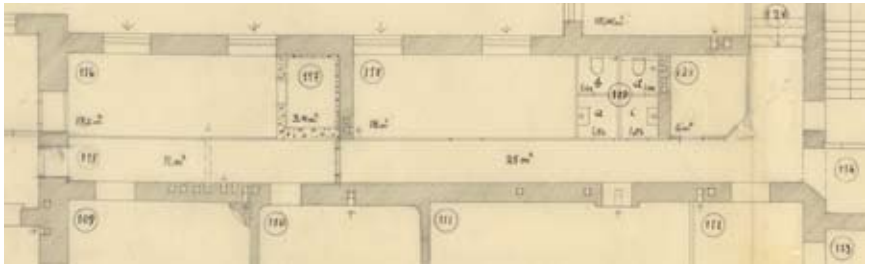

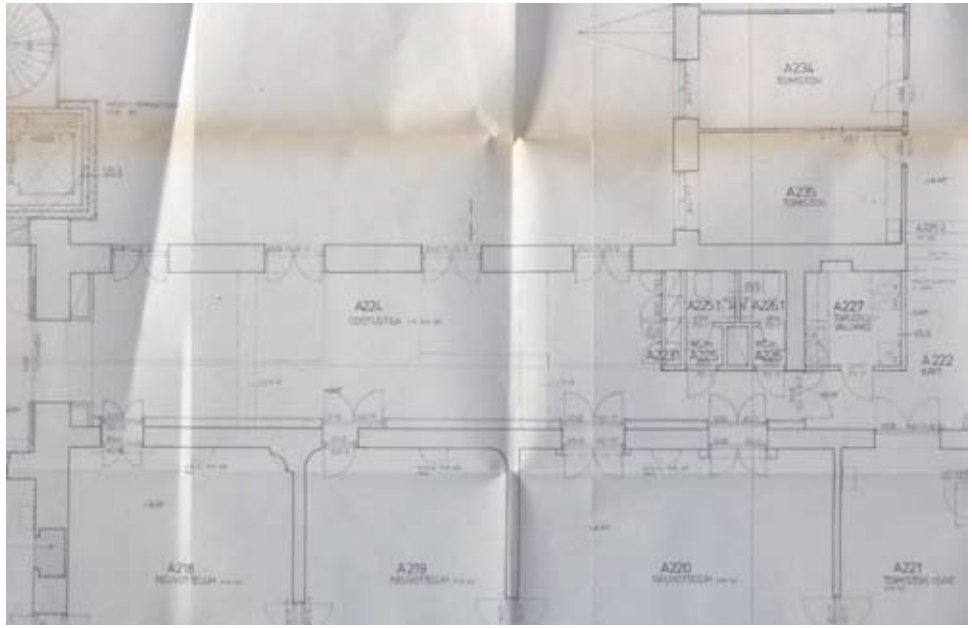

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

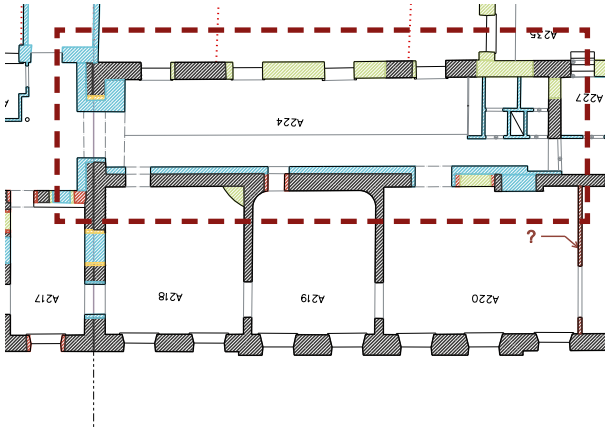

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia		Kalkkikivi + vahaus
Jalkalista		Messinki + polttolakkaus
Seinät	"Vanha rappaus"	"EMH"
Ikkunapielet		Luonnokivi
Katto		Kipsilevyalakatto

Peruskorjauksessa 1989-92 kaikki 1930-luvun rakenteet purettiin, jotta ministeriön neuvottelutiloille saatiin muodostettua edustavan kokoinen odotustila. Pihapuolen T-malliset ikkunat purettiin, ikkuna-aukoja suurennettiin ja niihin suunniteltiin ranskalaiset parvekeovet luonnonkivisine koristekehyksineen. Odotustilan neuvotteluhuoneiden vastaiselle seinälle tuli tilaan suunniteltu taideteos, Paul Osipovin maalaus. Käytävän varren saniteettitilat uusittiin ja rakennettiin "tarjoiluvälikkö" palvelemaan neuvotteluhuoneiden tarpeita.

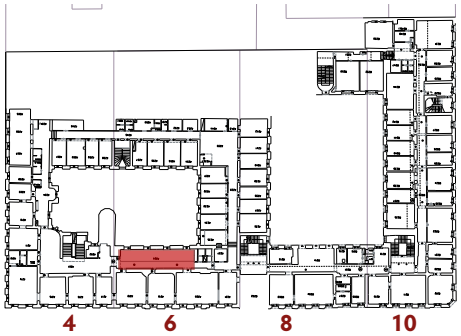

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1992
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Odotusaula
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 6	HUONENUMERO: A224
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A224

WC-tilat on rakennettu levykasettirakenteina messinkisin listoin, ikään kuin irrallisiksi, kioskimaiksiksi kappaleiksi suhteessa muihin sileisiin ja massallisiin umpipintoihin.

Neuvotteluhuoneen A220 ovi on sijoitettu uudelle paikalle 1989-92 peruskorjauksessa.

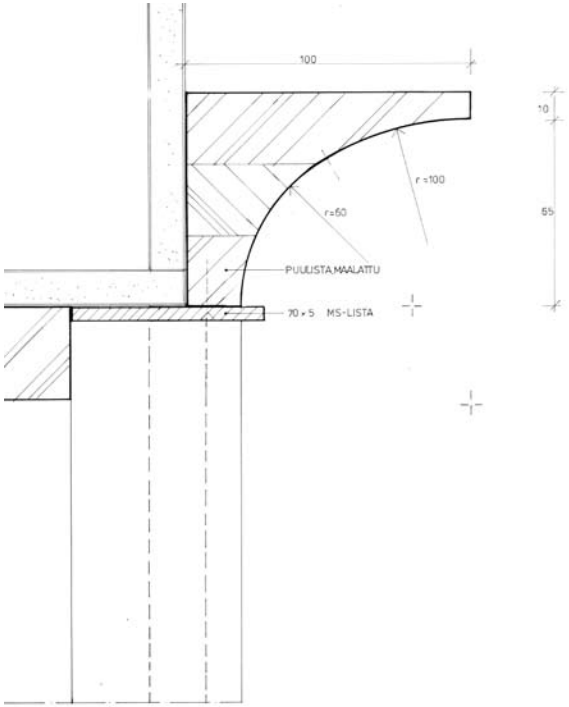

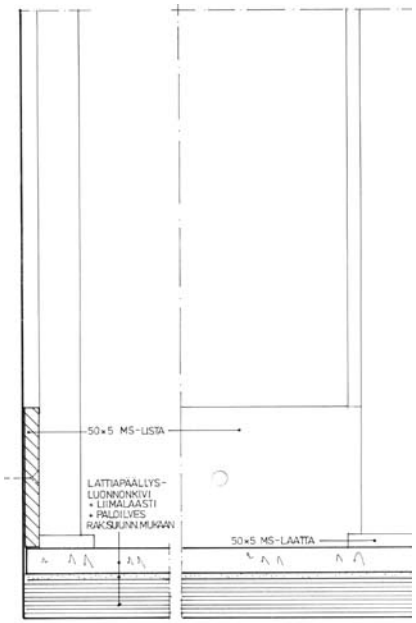

Yksityiskohtia NRT:n piirustuksesta A550 odotustilaan ovi- ja jalkalistoitusta koskien, 1988. Senaatin arkisto.

Odotusaulassa on epäsuora keinovalaistus ja tilaan suunniteltu taideteos, Paul Osipovin maalaus.

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

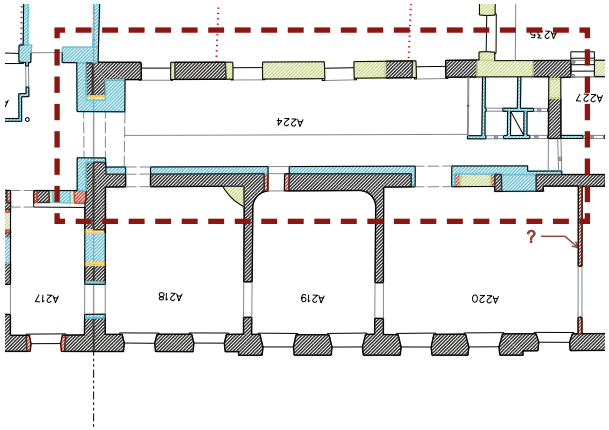

Kuvassa odotusaulan ranskalaiset parvekeovet ja niitä kehystävät luonnonkivirakenteet. Hattumutterein kiinnitetyn kivilevyn taakse on sijoitettu radiaattori, joka lämmittää siten samalla kiven.

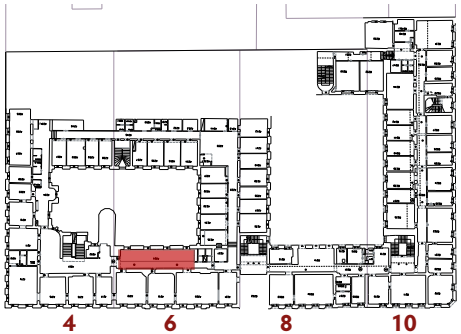

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1992
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Odotusaula
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 6	HUONENUMERO: A224
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B202

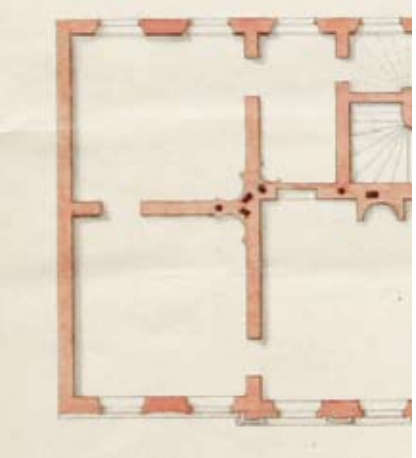

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
A. Kocke 1813

Aleksanterinkatu 8:n edustavimmat asuintilat sijaitsivat toisessa kerroksessa, kadun puolella neljän huoneen muodostamassa tilasarjassa. Nurkkahuone oli oletettavasti förmaaki, salonkiin liittyvä seurusteluhuone

Ruotsalainen tyttökoulu KA / Rakh.
E.B. Lohrman 1852

Vuoden 1852 piirustus osoittaa, ettei tilassa ollut tapahtunut erityisä muutoksia. Walleenin ostettua vuonna 1820 Aleksanterinkatu 8:n, rakennettiin taloon edustava porrashuone, jonka johdosta myös tilaan B202 johtavan sydänmuurioven paikka oletettavasti muuttui alkuperäisestä.

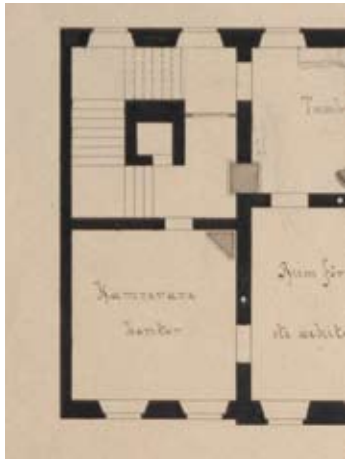

Byggnadstyrelsen KA / Rakh.
YRY 1885

YRY:n laatima muutossunnitelma Ruotsalaisen tyttökoulun tilojen muuttamisesta rakennushallinnon ("Byggnadsstyrelsen") käyttöön. Suunnitelma osoittaa ettei tilassa ollut tapahtunut muutoksia.

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Tiettävästi 1910-luvulla puhkaistiin kulkuyhteys Aleksanterinkatu 6 ja 8:n välille ja samalla huoneiden 145 ja 141 välille. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 145 oli vuonna 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

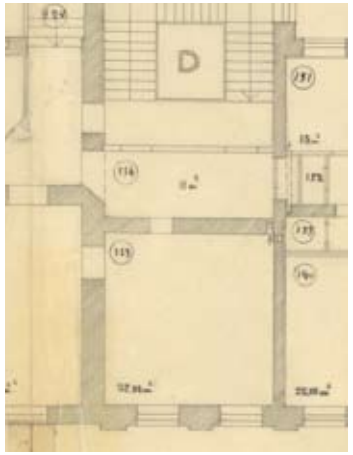

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneen 113 muoto ei muuttunut. Suunnitelman perusteella uuni purettiin ja kulkuyhteys huoneeseen 140 muurattiin umpeen.

Huoneselosteen mukaan lattiaan tuli linoleum-matto ja tilan seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla)

Rapattu koristeellinen, moniosainen kattolista.

Tilan katossa on säilynyt rosetti.

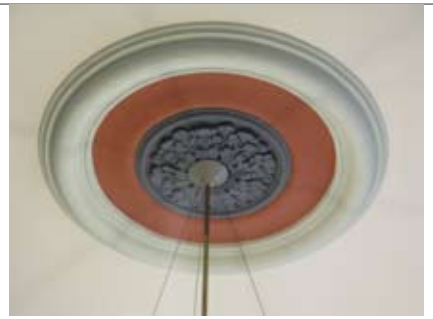

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lauta jää alle"	Parketti, tammi, lakkaus + vahaus
Jalkalista	"JL1 / tammi"	lakkaus + kuumavahaus
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	"Vanha kattolista	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

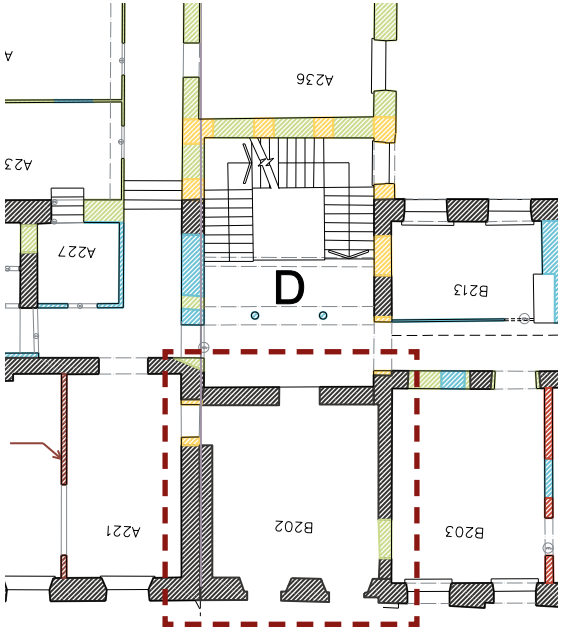

Peruskorjauksessa 1989-92 tilan muoto säilyi ennallaan.

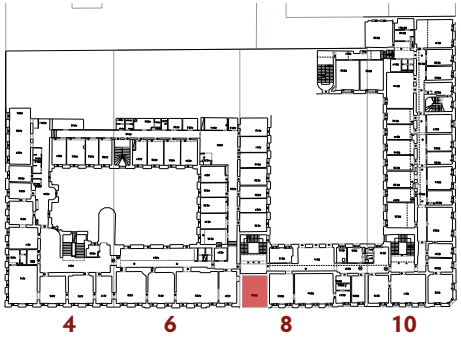

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1810-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 8	HUONENUMERO: B202
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B203

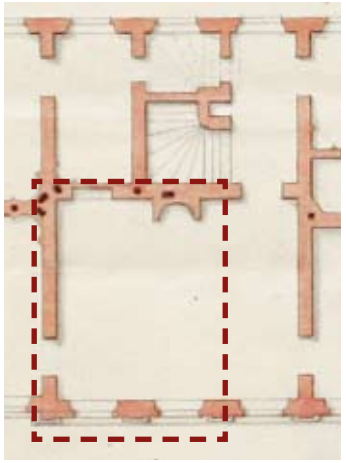

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
A. Kocke 1813

Aleksanterinkatu 8:n edustavimmat asuintilat sijaitsivat toisessa kerroksessa, kadun puolella neljän huoneen muodostamassa tilasarjassa. Kolmi-ikkunainen huone oli tarkoitettu rakennuksen edustavimmaksi tilaksi, salongiksi.

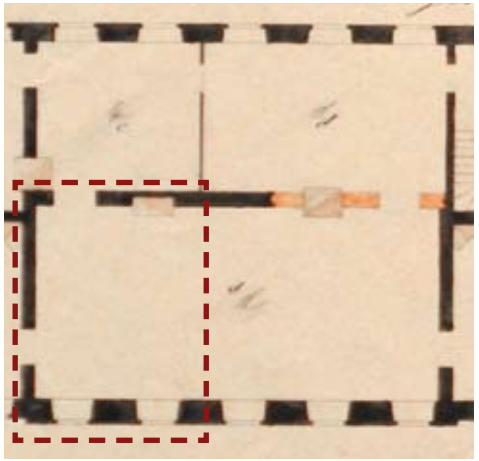

Ruotsalainen tyttökoulu 1885 KA / Rakh.
E.B. Lohrman 1852

Rakennuksen siirryttyä valtion omistukseen huone laajenettiin 5-ikkunaiseksi ja se muutettiin Ruotsalaisen tyttökoulun luokkasaliksi. Purettavaksi tarkoitettuja rakenteita eli Kocken suunnitelman mukaista salongin väliseinän purkua ei ole esitetty. Suunnitelman mukaan sydänmuuria jatkettiin salongin seinälinjassa ja rakennettiin kookas uuni, joka lämmitti sekä kadun- että pihanpuolen huoneita.

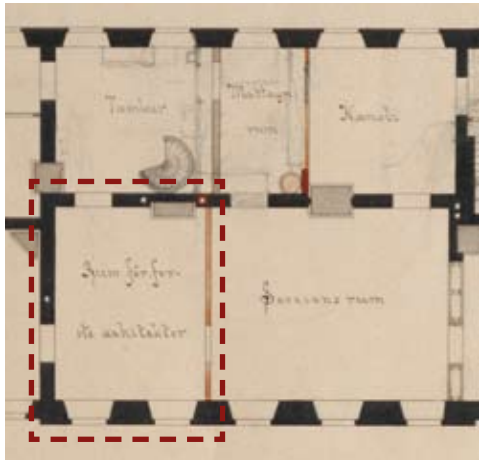

Byggnadstyrelsen KA / Rakh.
YRY 1885

YRY:n laatima muutossunnitelma Ruotsalaisen tyttökoulun tilojen muuttamisesta rakennushallinnon (”Byggnadsstyrelsen”) käyttöön. Suunnitelman mukaan tila rajattiin kevyellä väliseinällä suuremmasta salista ja väliovet asetettiin aksiaaliseen linjaan. Huoneen käyttötarkoituksesi on merkitty ”Rum för förste arkitekter”. Huoneiden B203-B204 väliseinä saattaa olla 1880-luvun rakennetta.

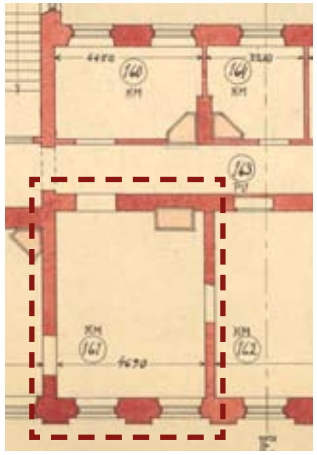

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuoden 1935 mittauspiirustus osoittaa ettei tilassa ollut tapahtunut merkittäviä muutoksia. Dokumentin perusteella huoneiden 161-162 välioven paikka oli muuttunut 1905 / 1910-l (?) lähemmäs sydänmuuria. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 161 oli vuonna 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

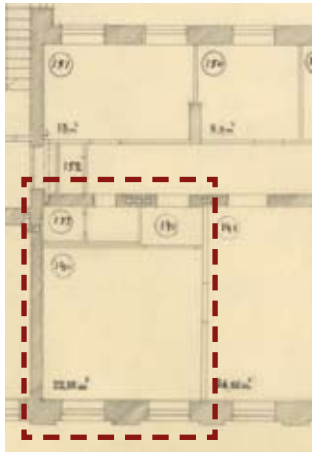

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneen 140 perusmuoto ei muuttunut, mutta käytävän puolelle rakennettiin komeroita. Suunnitelman perusteella uuni purettiin ja kulkuyhteys huoneeseen 113 muurattiin umpeen.

Huoneselosteen mukaan lattiaan tuli linoleum-matto ja tilan seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla)

Rapattu koristeellinen, moniosainen kattolista.

Tilan lattiassa on tammiparketti.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lauta jää alle”	Parketti, tammi, lakkaus + vahaus
Jalkalista	“JL1 / tammi”	lakkaus + kuumavahaus
Seinät	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Katto	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	“Vanha kattolista”	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

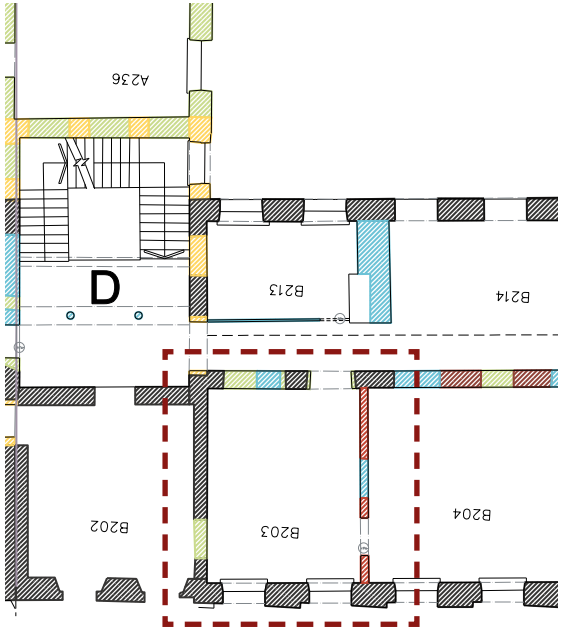

Peruskorjauksessa 1989-92 tilan muoto säilyi ennallaan, mutta käytävää vasten olleet 1930-luvun komerot purettiin ja yksi komero-oviaukko muurattiin umpeen.

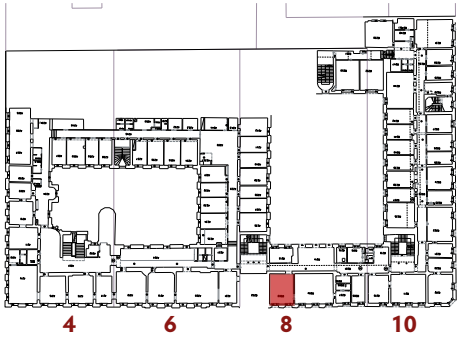

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1880-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 8	HUONENUMERO: B203
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B204

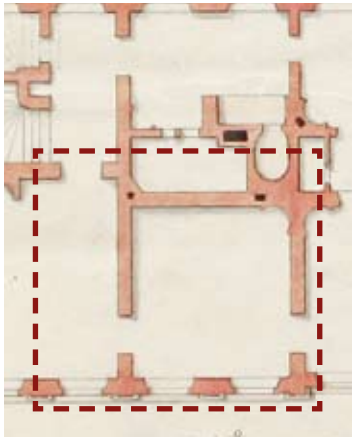

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
A. Kocke 1813

Aleksanterinkatu 8:n edustavimmat asuintilat sijaitsivat toisessa kerroksessa, kadun puolella neljän huoneen muodostamassa tilasarjassa. Kocken suunnitelmassa esitetty salongin viereinen kaksi-ikkunainen huone on mahdollisesti tarkoitettu ruokasaliksi.

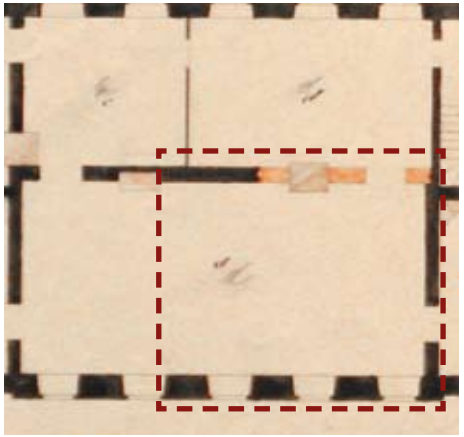

Ruotsalainen tyttökoulu KA / Rakh.
E.B. Lohrman 1852

Rakennuksen siirryttyä valtion omistukseen huone laajenettiin 5-ikkunaiseksi ja se muutettiin Ruotsalaisen tyttökoulun luokkasaliksi. Purettavaksi tarkoitettuja rakenteita eli Kocken suunnitelman mukaista salongin väliseinän purkua ei ole esitetty. Suunnitelman mukaan sydänmuuria jatkettiin salongin seinälinjassa ja rakennettiin kookas uuni, joka lämmitti sekä kadun- että pihanpuolen huoneita. Samalla muodostettiin kulku piha- ja katupuolen huoneiden välille.

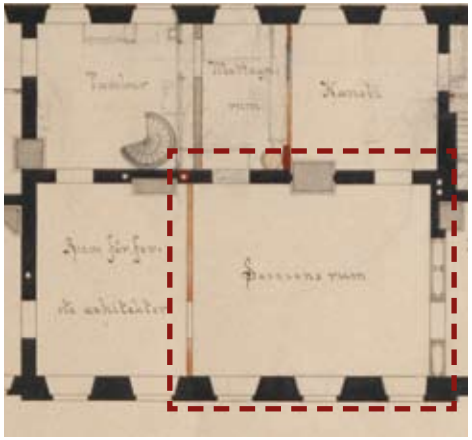

Byggnadstyrelsen KA / Rakh.
YRY 1885

YRY:n laatima muutossunnitelma Ruotsalaisen tyttökoulun tilojen muuttamisesta rakennushallinnon ("Byggnadsstyrelsen") käyttöön. Suunnitelman mukaan tila rajattiin kevyellä väliseinällä suuremmasta salista. Huoneen käyttötarkoituksesi on merkitty "Sessions rum". Arkkitehti- ja kokoontumishuoneen välinen nykyinen kevyt väliseinä saattaa olla 1880-luvun seinä. Myös nykyisen tilan B207 suuntaan oleva paksu seinä on esitetty piirustuksessa puurakenteisena seinänä. Huoneen koristeellinen arkkitehtityön symboleja sisältävä kattomaalaus on tästä rakennusvaiheesta.

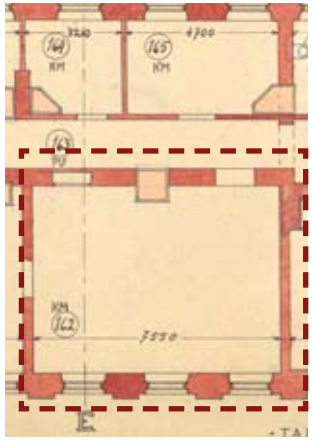

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuoden 1935 mittauspiirustus osoittaa ettei tilassa ollut tapahtunut merkittäviä muutoksia. Dokumentin perusteella huoneiden 161-162 välioven paikka oli muuttunut 1905 / 1910-l (?) lähemmäs sydänmuuria. Uudempi käytäväovista oli muurattu umpeen. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 162 oli vuonna 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

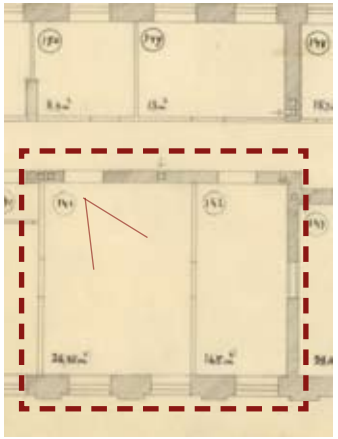

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa entinen arkkitehtisali ei saanut erityisarvoa, vaan tila jaettiin kahdeksi perustoimistohuoneeksi 141, 142 kevyellä väliseinärakenteella. Lisäksi huoneesta 142 avattiin oviaukko naapurihuoneeseen 143.

Huoneselosteen mukaan lattiaan tuli linoleum-matto ja tilan seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla)

Rapattu kookas holkkalista, moniväriseksi maalattu seinäprofiili ja 1880-luvun kattomaalaus joka on konservoitu 1989-92.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lauta jää alle"	Parketti, tammi, lakkaus + vahaus
Jalkalista	"JL1 / tammi"	lakkaus + kuumavahaus
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	"Koristemaalausten konservointi"
Kattolista	"Vanha kattolista"	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

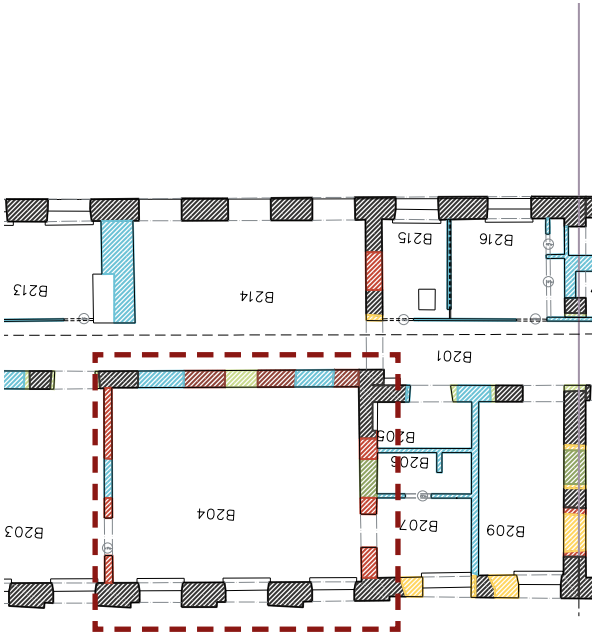

Peruskorjauksessa 1989-92 tila palautettiin 1880-luvun muotoon. Tilasta tehtiin ministerin työhuone, johon saavuttiin sihteerin huoneen (B203) kautta. Nykyisin huone on osastopäällikön käytössä. Peruspinnat kunnostettiin ja kattomaalaus otettiin esiin ja konservoitiin. Oviaukot käytävän suuntaan suljettiin. Ministerille tehtiin huoneen yhteyteen lepotilat: B205-B207.

1930-luvun väliseinä purettiin (yläkuvassa vasemmalla) peruskorjauksessa. NRT:n 1986 valokuvan perusteella 1930-luvulla vanhaa kattolistaa oli jatkettu uuden väliseinän osalta, eli uudet toimistohuoneet oli haluttu tehdä muodoiltaa ehjinä. NRT:n huoneselosteessa todetaan katosta, että "kipsikoristekerrokset puretaan".

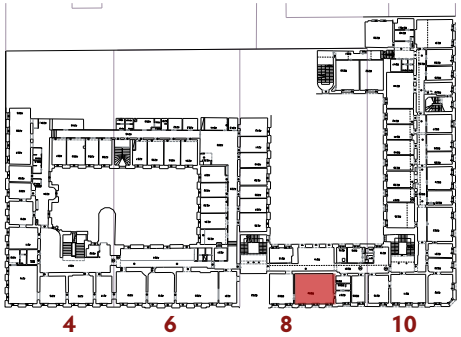

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1880-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 8	HUONENUMERO: B204
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B211

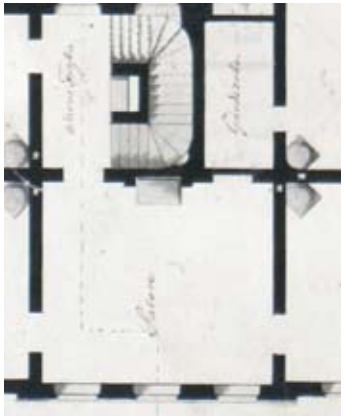

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh.
P. Granstedt 1817

Aleksanterinkatu 10:n edustavimmat asuintilat sijaitsivat toisessa kerroksessa, kadun puolella rakennuksen nurkka-alueella. Talon kookkain tila, ruokasalin ohella, oli kolmen ikkunan salonki, johon saavuttiin porrashuoneesta, pihan puolelta. Salongista oli aksiaalinen kulkuyhteys viereiseen herrainhuoneeseen ja talon nurkassa sijainneeseen förmaakiin eli seurusteluhuoneeseen.

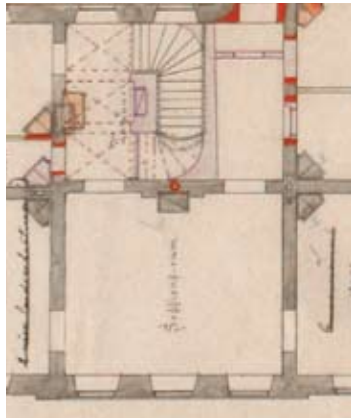

Muutos KA / Rakh.
Th. Decker 1894

Rakennus siirtyi valtion omistukseen ja lääninhallituksen käyttöön 1894, kuvernöörin kansliaksi. Huoneen muodossa ei tapahtunut muutoksia, mutta sen käytöksi on merkitty kokoushuone.

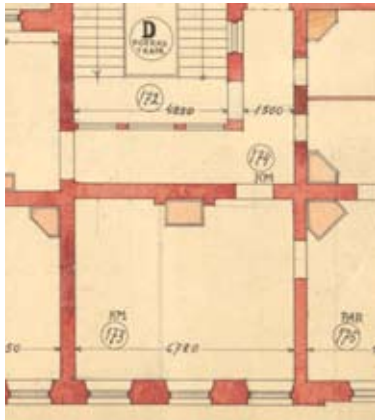

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Rakennus siirtyi Yleisten Rakennusten Ylihallituksen käyttöön vuosiksi 1905-1915 ja huone toimi edelleen kokoustilana. Vanha valokuva tilasta osoittaa, että ovi eteisaulaan muurattiin tässä vaiheessa umpeen ja oven paikka nyk. tilan B210 suuntaan siirtyi lähemmäs sydänmuuria. Piirustuksen mukaan YRY:n jälkeen tämäkin ovi muurattiin umpeen (punatut kohdat mittauspiirustuksessa). Nurkkahuoneeseen johtavan välioven sijainnin muutos toteutui vasta YRY:n jälkeen (1915...35). Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 173 oli vuonna 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

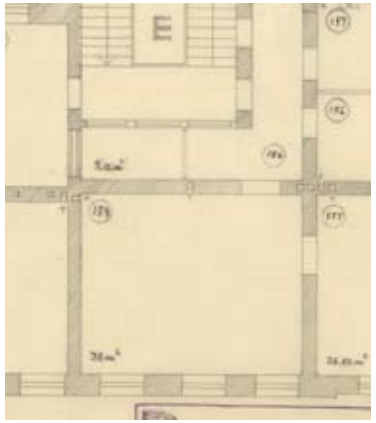

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa tilan perusmuodossa ei tapahtunut muutoksia, vain koristeellinen kakluuni purettiin. Huone 154 tapetoitiin huoneselosteen perusteella poikkeuksellisen hintavalla tapetilla, 40.- / rulla, mikä osoittaa huoneen erityisarvoa myös 1930-luvun tilajakaumassa. Huoneselosteen mukaan lattiaan tuli linoleum-matto.

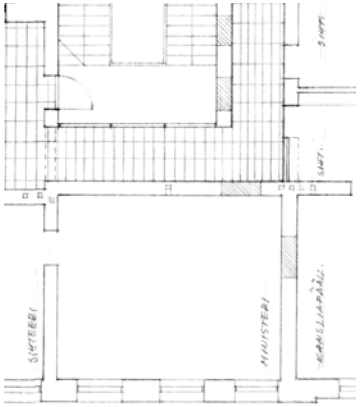

1968 peruskorjaus. (Senaatin arkisto)
Elomaa

KTM:n muutti Aleksanterinkatu 10:een 1960-luvun lopussa. Suunnitelmien mukaan toinen ministerihuoneista sijoitettiin entisen kokoushuoneen paikalle. Kulku käytävään ja nurkkahuoneeseen suljettiin. Oviaukko tilojen B211 ja B212 (nyk.) välille avattiin uudestaan. Toisaalta on erikoista, ja epätodennäköistä, että vanha pariovi rikkaasti koristeltuine kehyksineen olisi erityisesti palautettu 1960-luvulla, vaikka suunnitteluasiakirjat näin osoittavat. Ehkä ovi oli 1915...1968 välillä suljettu, mutta paikallaan, vaikkei sitä 1935, 1938 piirustuksissa esiinny.

Rikkaasti koristeltu kipsinen kattolista saattaa olla 1800-luvun alkupuoliskolta. Mahdotonta ei liene myöskään että YRY olisi uusengeliläisessä hengessä suunnitellut kattolistoituksen. Uusrenessanssihenkinen kattomaalaus otettiin esiin myöhempien maalikerrosten alta ja konservoitiin 1989-92.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha parketti puretaan"	Parketti, tammi, lakkaus + vahaus
Jalkalista	"JL1 / tammi"	lakkaus + kuumavahaus
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	"Koristemaalausten konservointi"
Kattolista	"Vanha kattolista"	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

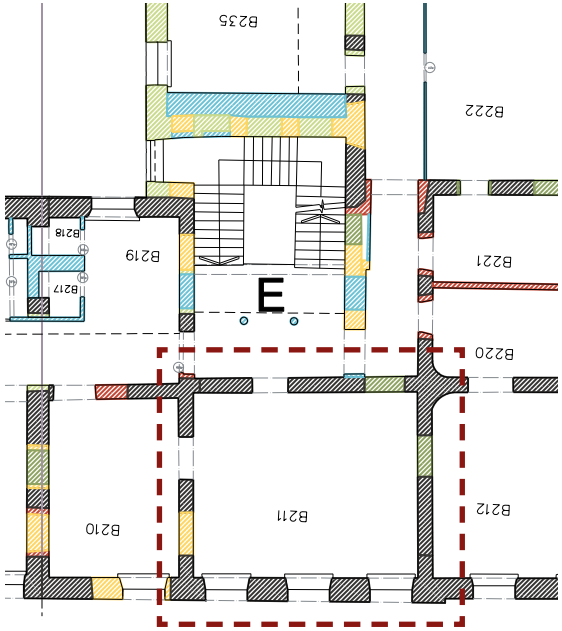

Peruskorjauksessa 1989-92 tila muutettiin kokoushuoneeksi. Jo Granstedtin 1917 suunnitelmissa esiintynyt kulkuyhteys pihan suuntaan, joka tiettävästi oli suljettu 1915, avattiin uudestaan. Uusi ovi suunniteltiin vanhan ovimallin mukaan ja koristeellisin kehysrakentein (kuvassa oikealla). Oven rakenne toteutettiin palo-osastoivana. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti ja katon vanha, mahdollisesti 1880-luvulla toteutettu koristemaalaus otettiin esiin ja konservoitiin.

Tila varustettiin syrjäyttävän ilmanvaihdon pääte-elimellä, jonka peltinen suojarakenne marmoroitiin tilan sävymaailmaan sopivaksi.

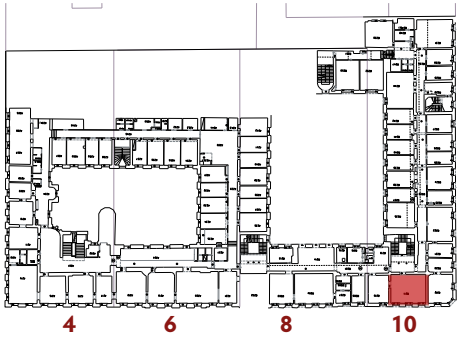

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1810-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Neuvotteluhuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 10	HUONENUMERO: B211
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B212

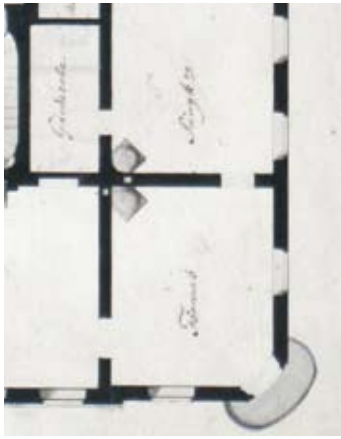

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh.
P. Granstedt 1817

Aleksanterinkatu 10:n edustavimmat asuintilat sijaitsivat toisessa kerroksessa, kadun puolella rakennuksen nurkka-alueella. Granstedtin suunnitelmissa nurkkahuone on merkitty förmaakiksi eli seurusteluhuoneeksi. Huoneen nurkkaan suunniteltu parveke ei tiettävästi koskaan toteutunut, sillä se ei esiinny esim. vuoden 1844 julkisivupiirustuksissa. Sen rakentamiselle on haettu lupaa myöhemminkin, vuonna 1852.

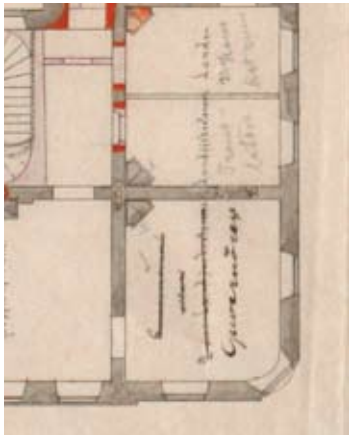

Muutos KA / Rakh.
Th. Decker 1894

Rakennus siirtyi valtion omistukseen ja lääninhallituksen käyttöön 1894, kuvernöörin huoneeksi. Th Deckerin piirutukseen on käsivaraisesti, myöhemmin mustattu Helenankadun puolen väliseinän oviaukko umpeen.

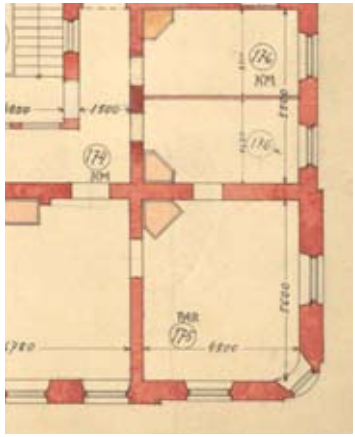

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Rakennus siirtyi Yleisten Rakennusten Ylihallituksen käyttöön vuosiksi 1905-1915 ja huone toimi ylitirehtöörin huoneena. Dokumentin perusteella Helenankadun puoleiseen huoneeseen 176a oli avattu kulku ja vanhan valokuvan perusteella oviaukossa oli yksilehtinen ovi. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 175 oli vuonna 1935 parketti (PAR).

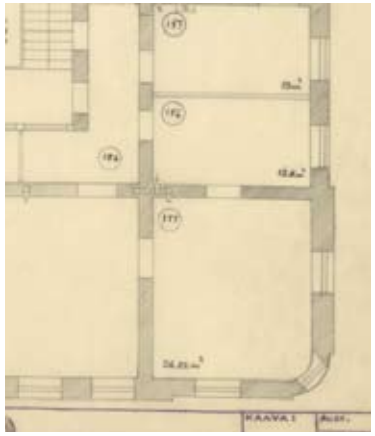

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa tilan perusmuodossa ei tapahtunut muutoksia, vain koristeellinen kakluuni purettiin. Huoneselosteen mukaan huone 155 tapetoitiin (10.-mk / rulla) ja lattiaan tuli linoleum-matto.

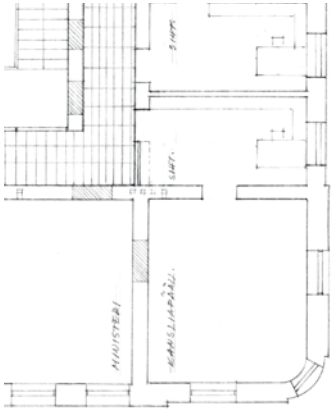

1968 peruskorjaus. (Senaatin arkisto)
Elomaa

KTM:n muutti Aleksanterinkatu 10:een 1960-luvun lopussa. Suunnitelmien mukaan nurkkahuoneesta tuli kansliapäällikön huone. Kulkuyhteys ministerin huoneeseen (B211) suljettiin. Oletettavasti tässä yhteydessä tilojen B211 ja B212 välillä ollut koristeellinen pariovi siirrettin tilojen B212 ja B220 välille, missä se nykyisinkin on.

Rikkaasti koristeltu kipsinen kattolista saattaa olla 1800-luvun alkupuoliskolta. Mahdotonta ei liene myöskään että YRY olisi uusengeliläisessä hengessä suunnitellut kattolistoituksen.

Ovi tilojen B212-B220 välillä on vanha, mutta se on sijoitettu paikalleen tiettävästi 1960-luvun peruskorjauksessa.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha parketti puretaan"	Parketti, tammi, lakkaus + vahaus
Jalkalista	"JL1 / tammi"	lakkaus + kuumavahaus
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	"Koristemaalausten konservointi"
Kattolista	"Vanha kattolista"	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

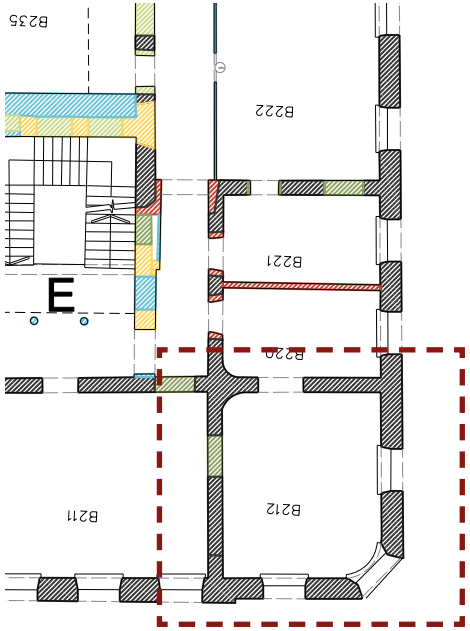

Peruskorjauksessa 1989-92 tila säilyi toimistohuoneena. Kaikki pinnat kunnostettiin perusteellisesti. Huoneselosteeseen oli kirjattu katon koristemaalausten konservointi, johon tiettävästi ei kuitenkaan ryhdytty.

Tila varustettiin syrjäyttävän ilmanvaihdon pääte-elimellä, jonka peltinen suojarakenne marmoroitiin tilan sävymaailmaan sopivaksi.

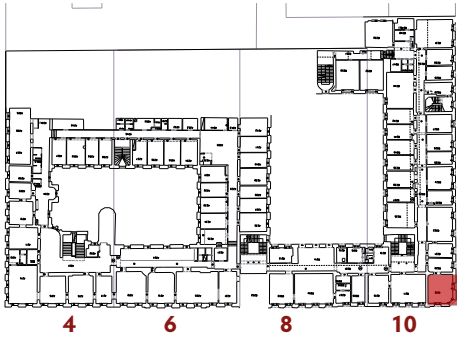

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1810-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 10	HUONENUMERO: B212
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B222

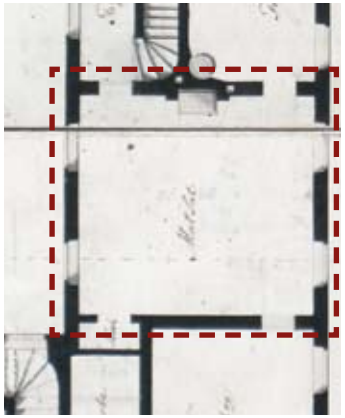

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh.
P. Granstedt 1817

Aleksanterinkatu 10:n edustustiloihin kuului kookas koko talon rungon levyinen ruokasali Helenankadun puolella. Salin ovi- ja ikkuna-aukotus oli tiukan symmetrinen. Ruokasalista oli kulkuyhteys eteläpuolella olevaan porrashalliin ja rouvain huoneeseen (Fruens rum). Pohjoispuolella sijaitsi herrasväen makuuhuone (B220-221) ja ruokasalin astiakaappi.

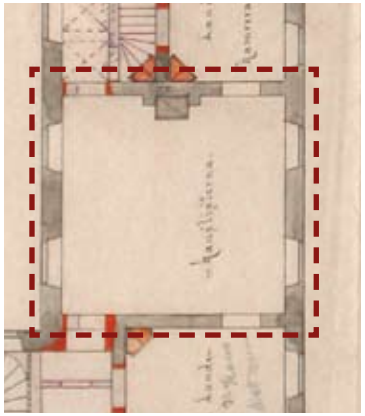

Muutos KA / Rakh.
Th. Decker 1894

Rakennus siirtyi valtion omistukseen ja lääninhallituksen käyttöön 1894, kansliahuoneeksi. Suunnitelman mukaan vanha astiakaappi purettiin ja sen kohdalta avattiin kulku Aleksanterinkadun puoleiseen porrashuoneeseen. Entinen makuuhuone jaettiin kahteen osaan "maasihteerien" huoneiksi (landssekreterar) ja rouvain huoneesta tuli maakamreerin huone (landskamreraren). Helenankadun porrashuonejärjestely uusittiin ja samalla oviaukon paikkaa hieman muutettiin.

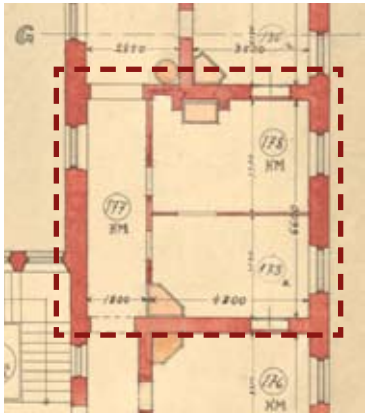

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Rakennus siirtyi Yleisten Rakennusten Ylihallituksen käyttöön vuosiksi 1905-1915 ja huone jaettiin väliseinällä käytäväksi ja Helenankadun puoleiseksi kansliaksi. Tämä puolestaan jakautui myöhemin kahdeksi huoneeksi 173 ja 178, ennen vuotta 1935. Vuoden 1915 muutostöissä taloon rakennettiin uusi pääporrashuone, nykyinen E-porras, jonka johdosta yksi pihapuolen ikkuna-aukko muurattiin umpeen.

Mittauspiirustuksen perusteella huoneiden lattiamateriaalina oli 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

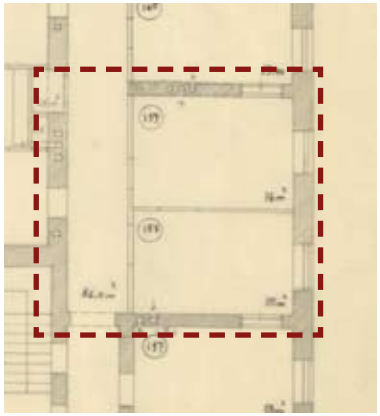

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa uunit purettiin ja väliseinät rakennettiin tiettävästi uudelleen. NRT:n 1986 valokuvasta voidaan havaita käytäväväliseinän puolella kattolista, jota tiettävästi on 1930-luvulla jatkettu vanhan mallin mukaan. Helenankadun varren rakennuksen laajennus pihan suuntaan johti siihen, että entisestä ruokasalista muodostui lopulta osa rakennusrungon keskikäytävää.

Huoneselosteen mukaan huoneet 158-159 tapetoitiin (10.- mk / rulla) ja lattiaan tuli linoleum-matto.

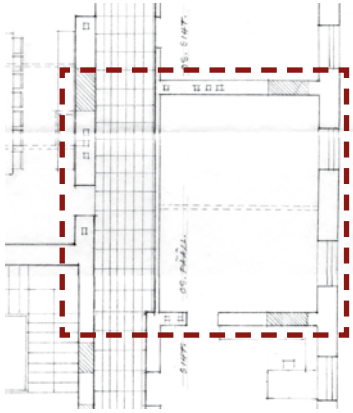

1968 peruskorjaus. (Senaatin arkisto)
Elomaa

KTM:n muutti Aleksanterinkatu 10:een 1960-luvun lopussa. Suunnitelmien mukaan toimistohuoneet yhdistettiin ja tila tuli osastopäällikön käyttöön. Osa väliseinäovista muurattiin umpeen ja oven B222-B221 sijaintia muutettiin.

Käytävää modernisoitiin ja katon alaslasku tehtiin Lautex-metallikasettijärjestelmällä.

Peruskorjauksessa 1989-92 kattomaalaus otettiin esiin ja konservoitiin. Listojen koristemaalaukset uusittiin. Käytävä jaettiin tilasta lasiteräsrakenteella, joka sovitettiin vanhoihin rapattuihin listamuotoihin.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha parketti puretaan"	Linoleum
Jalkalista	JL2	
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	"Koristemaalausten konservointi"
Kattolista	"Vanha kattolista"	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

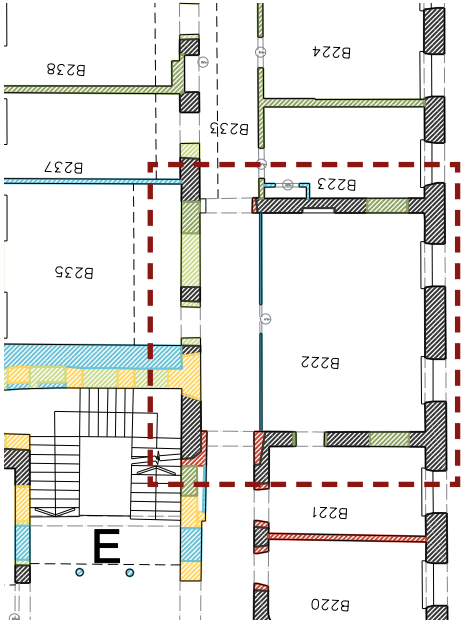

Peruskorjauksessa 1989-92 ohjenuorana oli vanhan ruokasalin kattomaalauksen esiinotto ja konservointi. Koska kaunis kattomaalaus haluttiin nähdä kokonaisuudessaan, purettiin 1930-luvun väliseinä ja rappauslistat pois. Uusi käytäväväliseinä toteutettiin metalli-lasirakenteena rytmittävine puusäleikköineen. Kaikki pinnat kunnostettiin perusteellisesti. Tila jakautui, kuten aiemminkin, käytäväksi ja toimistotilaksi, joka sisustettiin maisemakonttorityyliin.

Toimistotila varustettiin syrjäyttävän ilmanvaihdon pääte-elimellä, jonka peltinen suojarakenne marmoroitiin tilan sävymaailmaan sopivaksi.

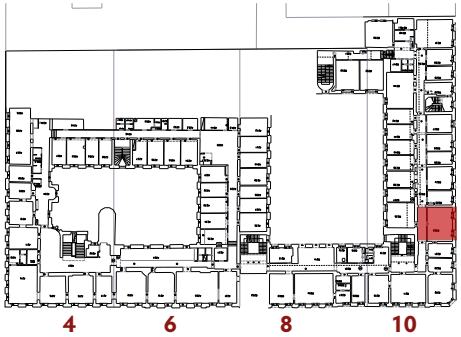

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1810-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 10	HUONENUMERO: B222
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B223-B231

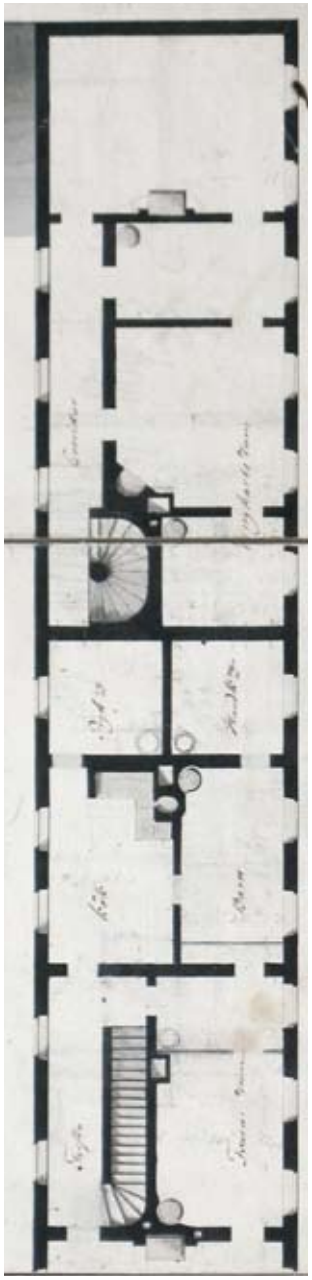

P. Granstedt 1817

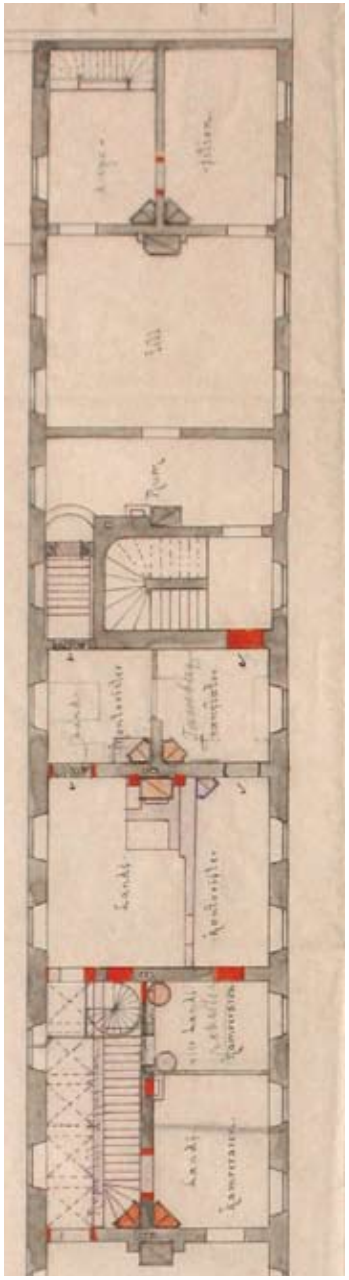

Th. Decker 1894

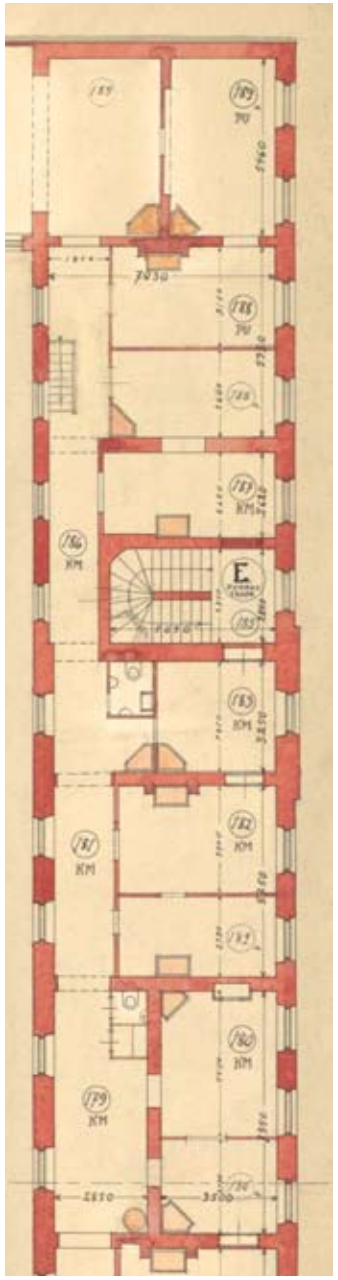

Mittauspiirustus 1935. YRY

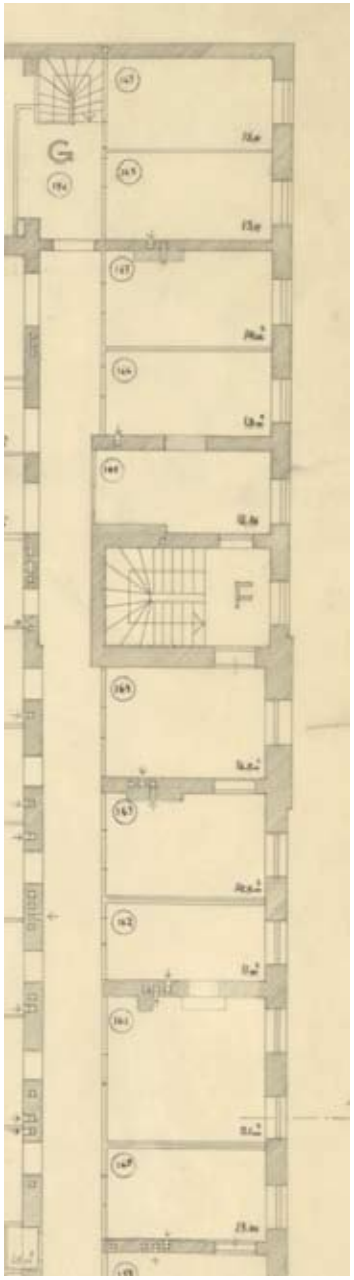

Rakh / Vähäkallio / Välikangas 1938.

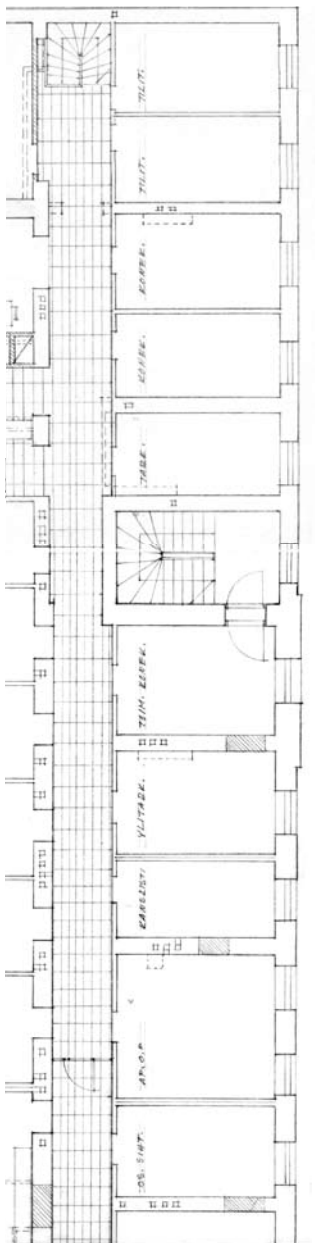

Elomaa 1968

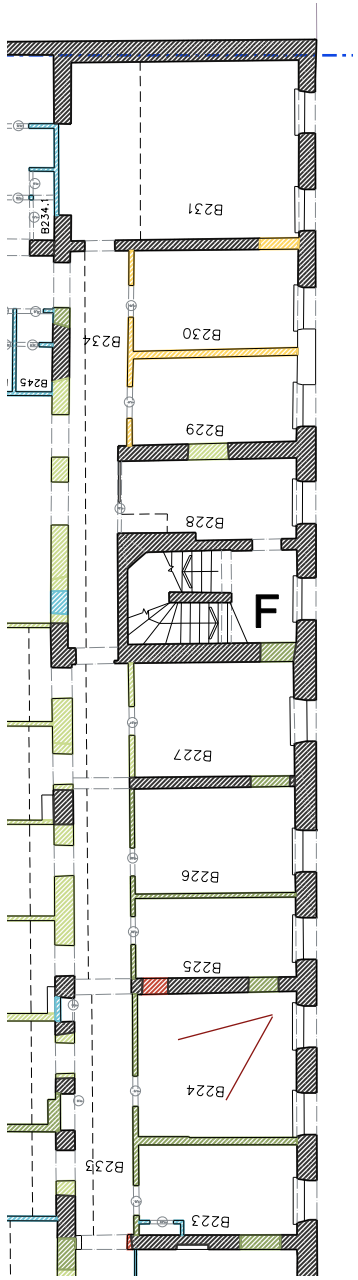

Nykytikanne, inventointipohja

NRT 1986

Yllä tyypillinen toimistohuone B224 KTM:n 1960-luvun peruskorjauksen jälkeisessä asussaan. Katossa alaslaskettu levytys. Käytävän lasiovi on 1930-luvun muutostyöstä. Alla sama tila NRT:n peruskorjauksen1989-92 jälkeisessä asussaan: alaslasketut katot poistettiin, ovet korvattiin uusilla umpinaisilla peiliovilla ja kaikki peruspinnat maalauskunnostettiin.

2010

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

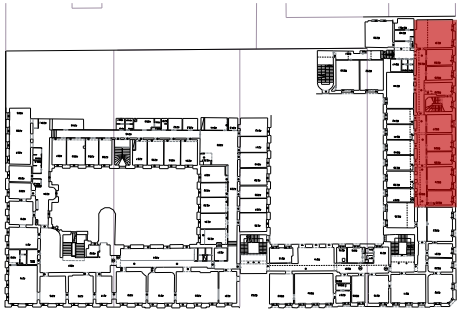

4 6 8 10

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1900-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA Helenankadun 2. krs toimistohuoneet	
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS 10	HUONENUMERO B223-B231
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B223-B231

B223

B225

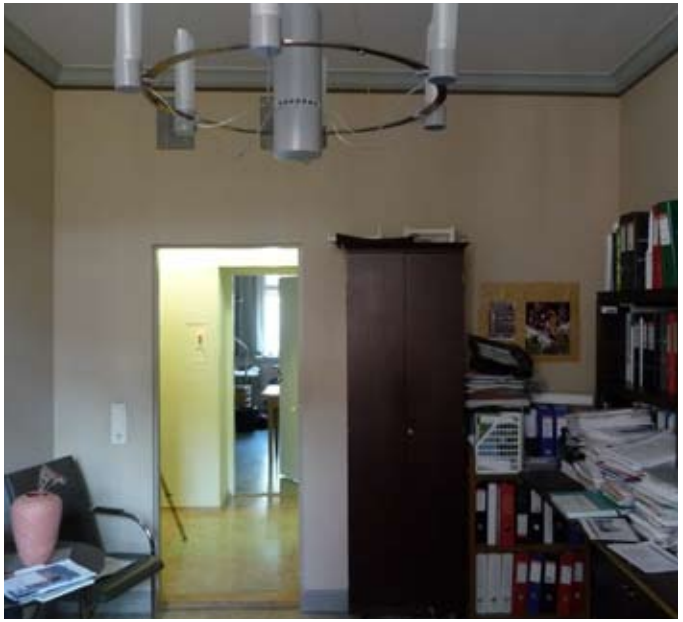

B226

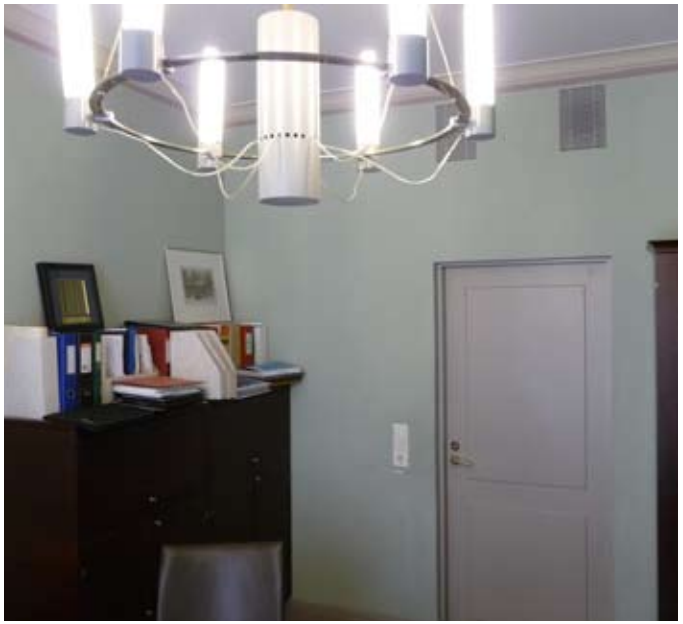

B227

B230

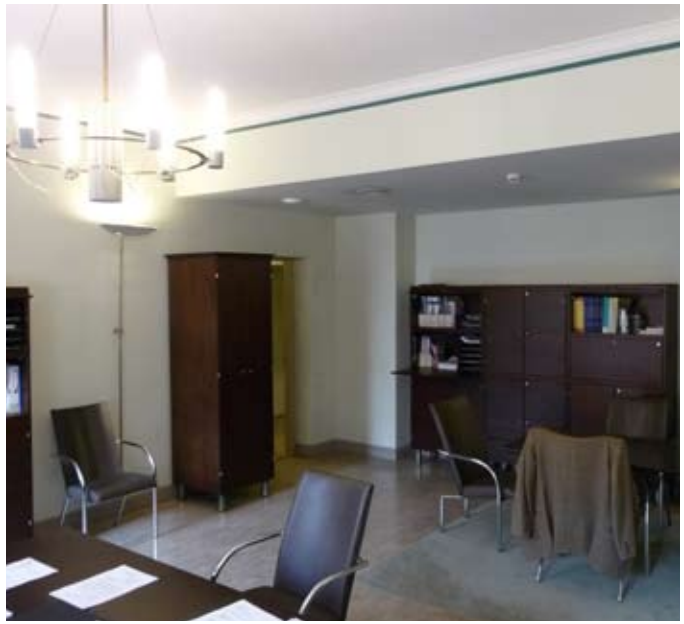

B231

B228

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lautarakenne + Sasmox + Linoleum"	Vahaus
Jalkalista	JL2	Alkydiöljymaali
Seinät	"Vanha rappaus. Levytykset poistetaan"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha tikkurappaus"	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	"Vanha listarappaus, kunnostus / selvitetään purkutyön jälkeen"	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiska-

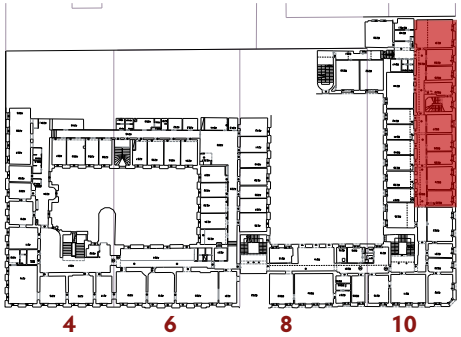

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1900-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**2**	TILA Helenankadun 2. krs toimistohuoneet	
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS	HUONENUMERO
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW		10	B223-B231

A308

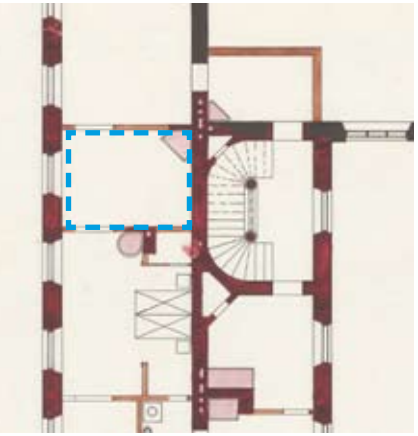

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma. Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Suunnitelman mukaan Mariankadun puolella sijaitsi kookas 7h+keittiön huoneisto. Nykyinen huone oli oletettavasti lasten makuuhuone

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh. YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 huoneen muoto säilyi. Vuoden 1907 suunnitelmien mukaan Keisarinpalatsia laajennettiin, jonka johdosta rakennusten A4 ja KP raja tuli huoneen seinälinjaan. Seinä KP:n suuntaan rakennettiin uudestaan.

Mittauspiirustukseen huoneen 208 lattiamateriaaliksi on merkitty puulattia (PU).

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huone 206 säilyi lähes alkuperäisessä muodossa, mutta uuni purettiin ja käytävään avattiin ovi.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiamateriaaliksi tuli linoleum ja seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla).

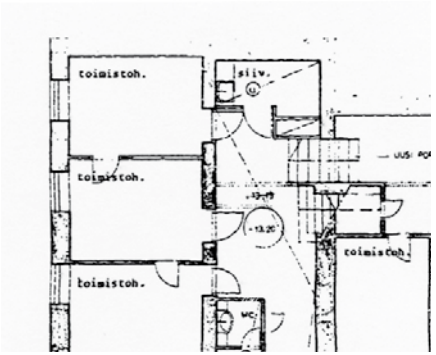

Peruskorjaus 1989-92
NRT

1989-92 peruskorjauksessa huoneen muoto säilyi ennallaan. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

Peruskorjauksen 1989-92 yhteydessä toteutettu kattolista / uusittu palovahinkokorjauksessa 2009.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lauta jää alle"	linoleum
Jalkalista	"JL2"	Alkydimaali
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Kattolista puuttuu"	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	"Vanha kattolista" / uusi kattolista kipsiä	Kaseiinitempera SAX

Palovahinkokorjauksessa 2009 pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

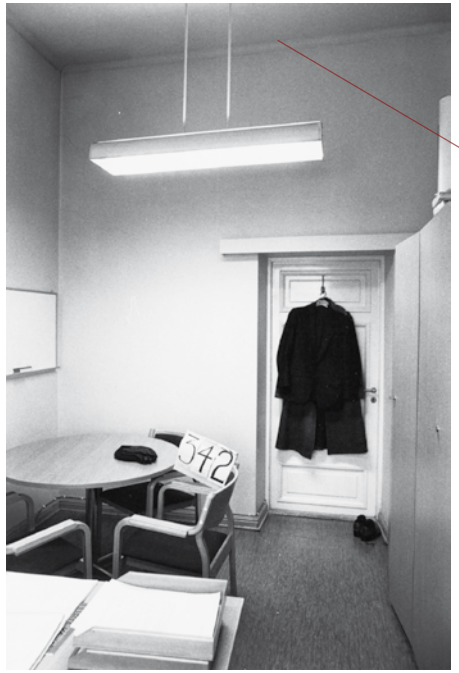

NRT 1986

Ennen peruskorjausta 1989-92 huoneesta puuttui kattolista. Uusi rakennettiin vanhan mallisena profiloituna renessanssilistana.

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

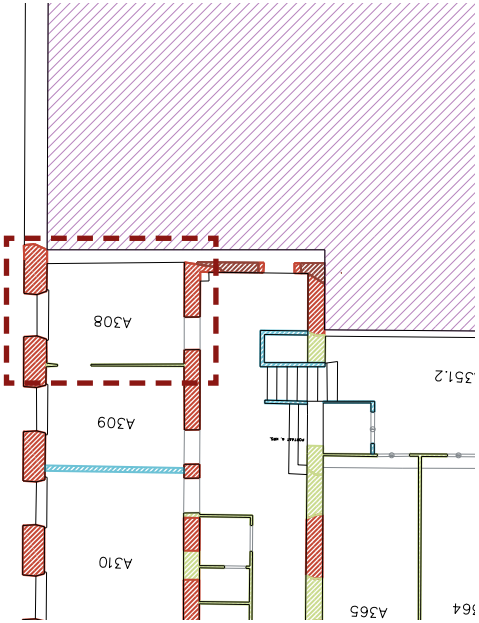

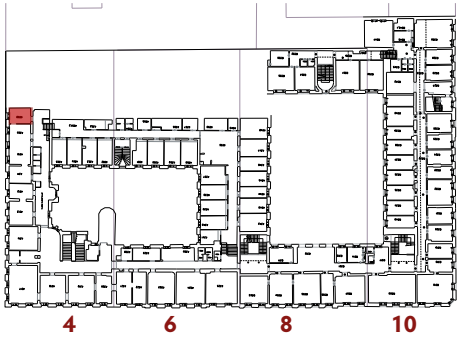

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1883
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A308
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A309

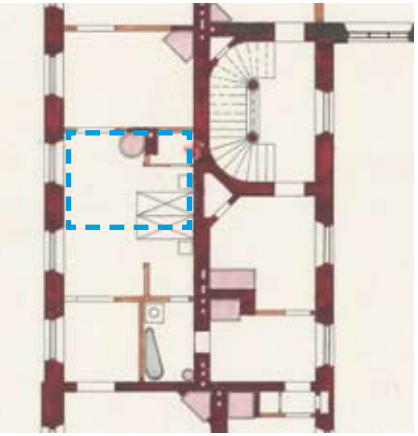

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma. Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Suunnitelman mukaan Mariankadun puolella sijaitsi kookas 7h+keittiön huoneisto. Nykyinen huone oli osa herrasväen makuuhuonetta.

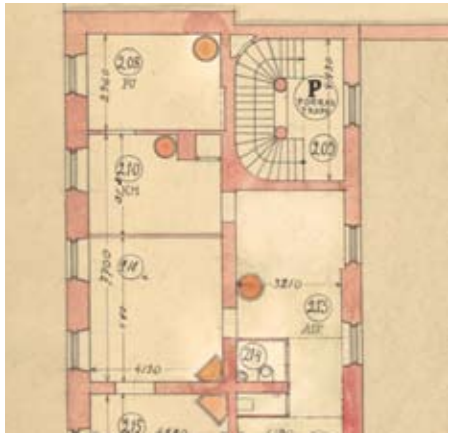

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh. YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 makuuhuone jaettiin kahdeksi toimistohuoneeksi ja uusi ovi avattiin pihan puolelle.

Mittauspiirustukseen huoneen 210 lattiamateriaaliksi on merkitty korkkimatto (KM eli linoleum).

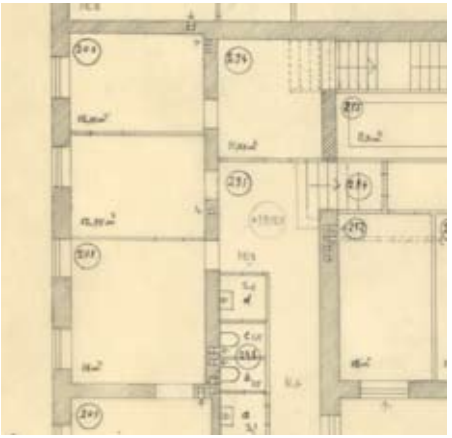

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huone 207 säilyi lähes alkuperäisessä muodossa, mutta uuni purettiin.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiamateriaaliksi tuli linoleum ja seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla).

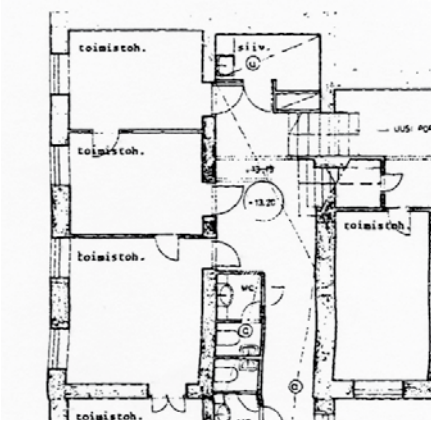

Peruskorjaus 1989-92
NRT

1989-92 peruskorjauksessa huoneen muoto säilyi ennallaan. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

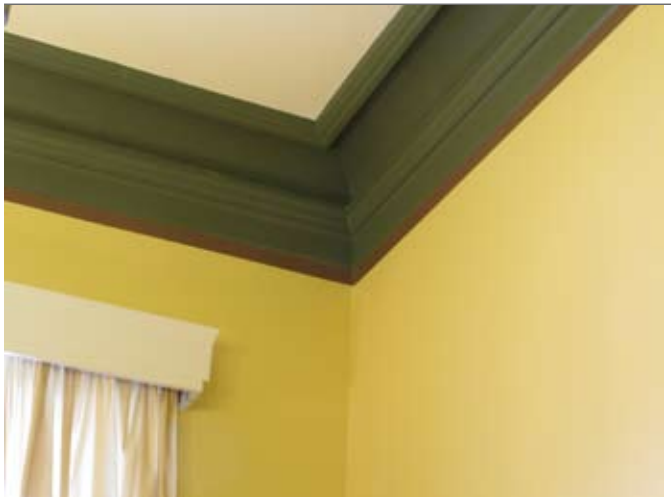

Peruskorjauksen 1989-92 yhteydessä toteutettu kattolista / uusittu palovahinkokorjauksessa 2009.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lauta jää alle”	linoleum
Jalkalista	“JL2”	Alkydimaali
Seinät	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Katto	“Kattolista puuttuu”	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	“Vanha kattolista” / uusi kattolista kipsiä	Kaseiinitempera SAX

Palovahinkokorjauksessa 2009 pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

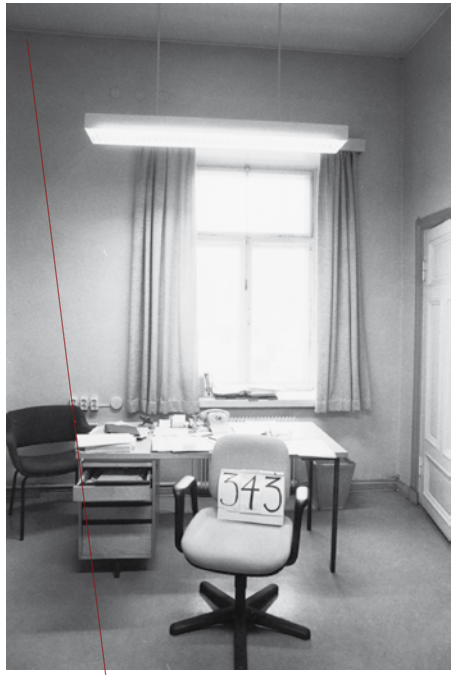

NRT 1986

Ennen peruskorjausta 1989-92 huoneesta puuttui kattolista. Uusi rakennettiin vanhan mallisena profiloituna renessanssilistana.

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

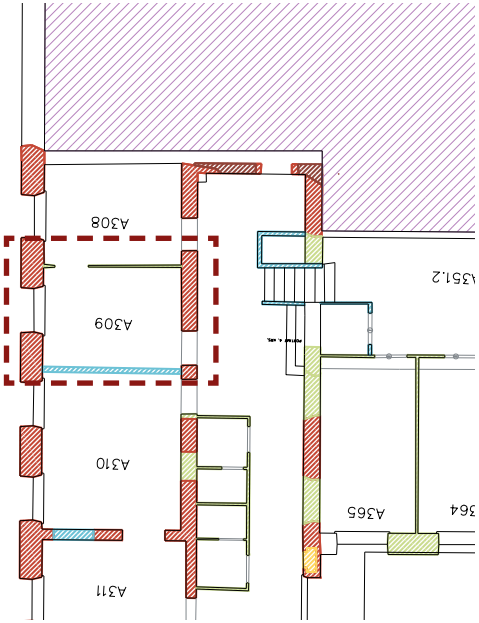

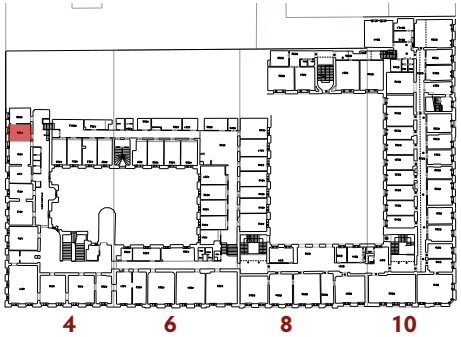

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	190X
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A309
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A310

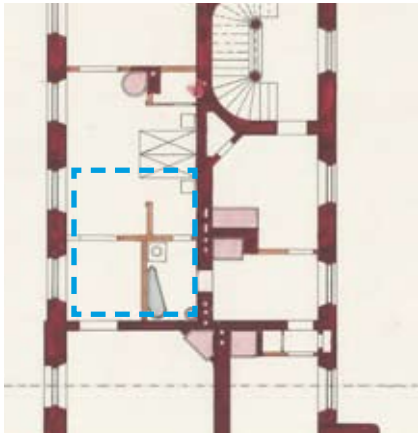

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma. Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Suunnitelman mukaan Mariankadun puolella sijaitsi kookas 7h+keittiön huoneisto. Kyseinen tila oli osa herrasväen makuuhuonetta, jossa suunnitelman mukaan sijaitsi lisäksi kylpyhuone.

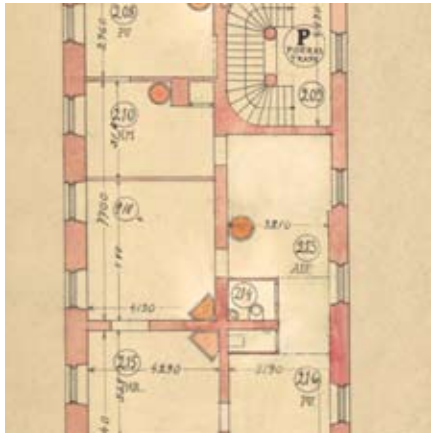

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh. YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 makuuhuone jaettiin kahdeksi toimistohuoneeksi 210, 211.

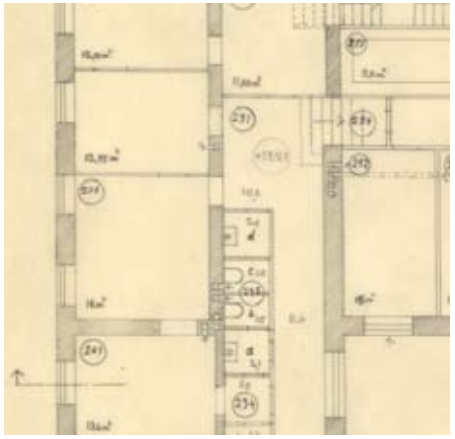

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huone 208 säilyi lähes alkuperäisessä muodossa, mutta uuni purettiin ja väliovien sijainteja muutettiin.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiamateriaaliksi tuli linoleum ja seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla).

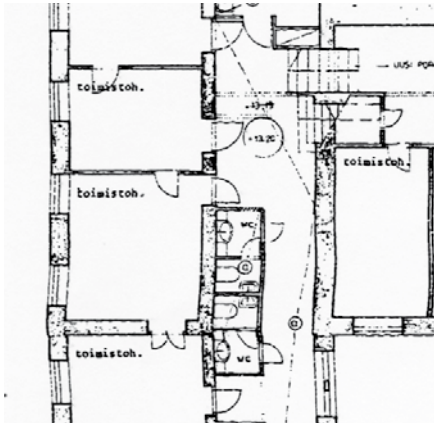

Peruskorjaus 1989-92
NRT

1989-92 peruskorjauksessa huoneen muoto säilyi ennallaan, mutta huoneen A309 suuntaan avattiin kulkuyhteys ja rakennettiin uusi ovi (NO-4) vanhan mallin mukaan. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lauta jää alle"	linoleum
Jalkalista	"JL2"	Alkydimaali
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	"Vanha kattolista" / uusi kattolista kipsiä	Kaseiinitempera SAX

Palovahinkokorjauksessa 2009 pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

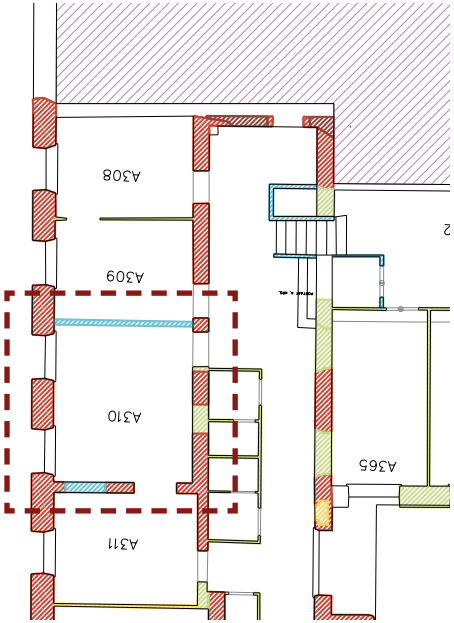

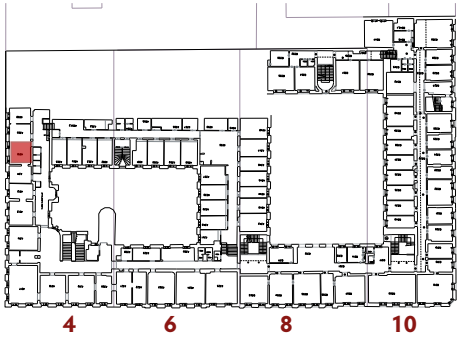

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	190X
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A310
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A311

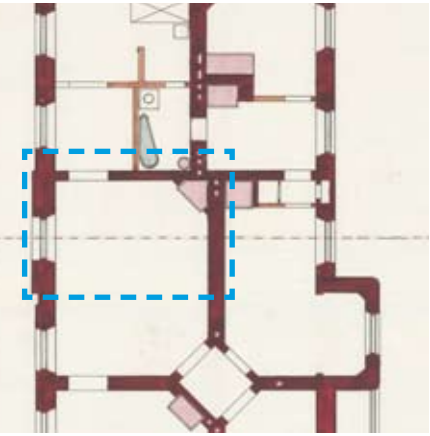

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma. Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Suunnitelman mukaan Mariankadun puolella sijaitsi kookas 7h+keittiön huoneisto. Kyseinen huone oli asunnon edustavin tila eli salonki, johon oli käyntiyhteys sekä eteishallista että herrainhuoneesta. Lisäksi salongin läpi kuljettiin herrasväen yksityistiloihin.

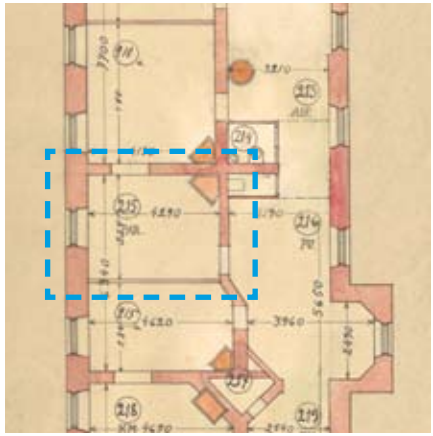

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh. YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 salonki jaettiin kahdeksi toimistohuoneeksi. On oletettavaa ettei sydänmuuri toteutunut Höijerin suunnitelman mukaan suorana vaan mittauspiirustuksen mukaisesti viistottuna. Mittauspiirustukseen huoneen 215 lattiamateriaaliksi merkitty "parketti" viittaa siihen, että huone on alunperin ollut edustuksellinen tila.

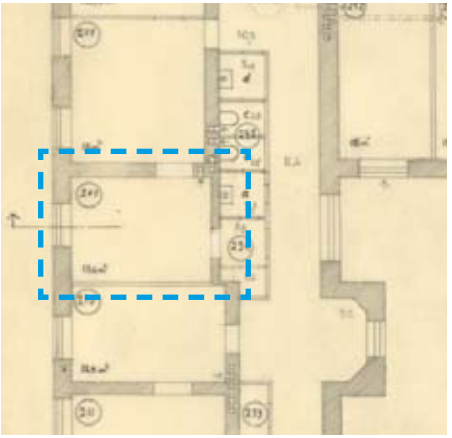

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huone 209 säilyi lähes alkuperäisessä muodossa, mutta uuni purettiin. Välioven paikka huoneen 208 suuntaan muuttui lähemmäs sydänmuuria.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiamateriaaliksi tuli linoleum ja seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla).

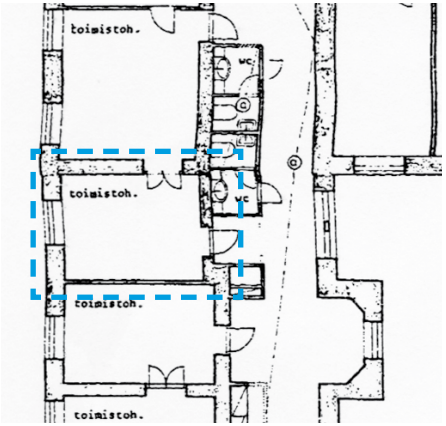

Peruskorjaus 1989-92
NRT

1989-92 peruskorjauksessa huoneen muoto säilyi ennallaan. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

Kookas, profiloitu kattolista on 1880-luvun mallia, mutta tiettävästi uusittu palovahinkokorjauksessa 2008-09.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lauta jää alle"	linoleum
Jalkalista	"JL2"	Alkydimaali
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	"Vanha kattolista" / uusi kattolista kipsiä	Kaseiinitempera SAX

Palovahinkokorjauksessa 2009 pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

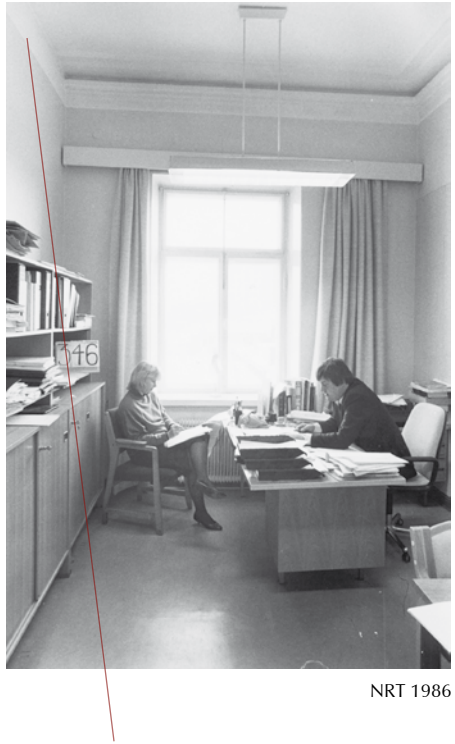

NRT 1986

2010

Peruskorjauksessa 1989-92 huoneen väliseinään lisättiin uusrenessanssikattolista. Listan puuttuminen oli perua 1900-luvun alun muutostyöstä, jolloin entinen salonki jaettiin väliseinällä kahdeksi huoneeksi, mutta vanhaa kattolistaa ei jatkettu.

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

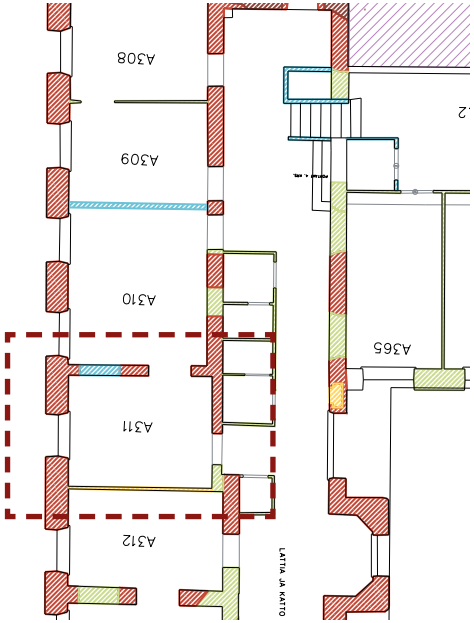

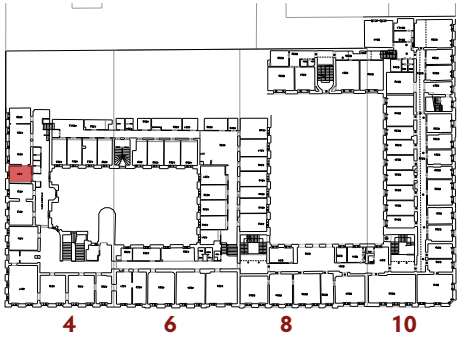

NRT:n suunnittelema huoneiden A311 ja A312 “uusrenessanssiväritys” on huonekohtainen, vaikka historiallisesti kyse onkin yhdestä ja samasta tilasta, 1880-luvun salongista.

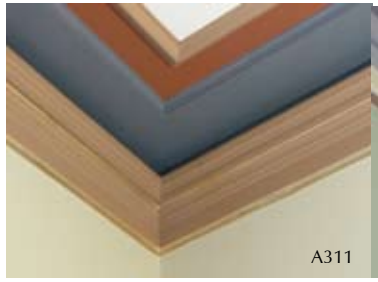

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	190X
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A311
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A312

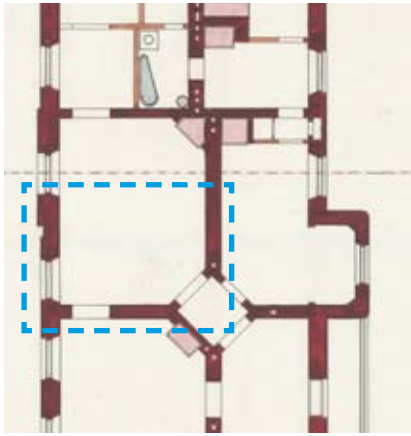

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma. Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Suunnitelman mukaan Mariankadun puolella sijaitsi kookas 7h+keittiön huoneisto. Kyseinen huone oli asunnon edustavin tila eli salonki, johon oli käyntiyhteys sekä eteishallista että herrainhuoneesta. Lisäksi salongin läpi kuljettiin herrasväen yksityistiloihin.

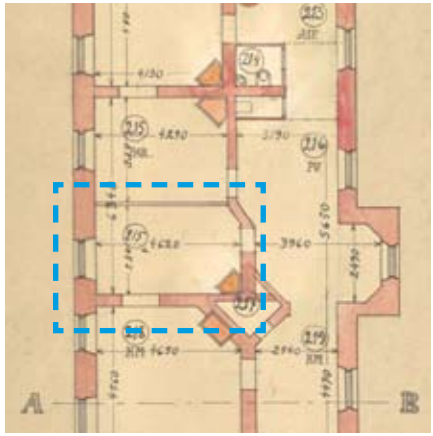

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh. YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 salonki jaettiin kahdeksi toimistohuoneeksi. On oletettavaam ettei sydänmuuri toteutunut Höijerin suunnitelman mukaan suorana vaan mittauspiirustuksen mukaisesti viistottuna. Mittauspiirustukseen ei ole merkitty huoneen 215a lattiamateriaalia, mutta huoneen 215 lattiamateriaali "parketti" viittaa siihen, että huone on alunperin ollut edustuksellinen tila.

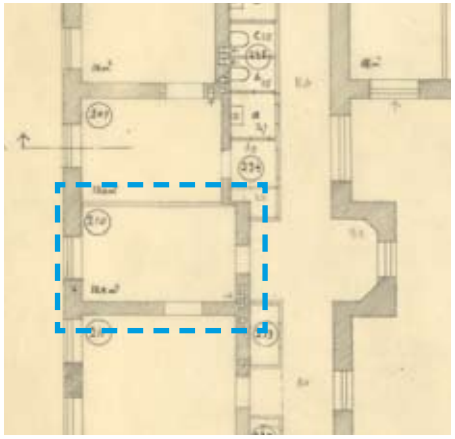

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huone 210 säilyi lähes alkuperäisessä muodossa, mutta viistetty seinä oikaistiin ja uuni purettiin. Välioven paikka huoneen 211 suuntaan muuttui lähemmäs sydänmuuria.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiamateriaaliksi tuli linoleum ja seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla).

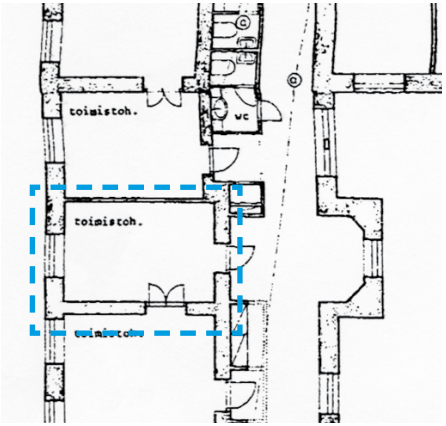

Peruskorjaus 1989-92
NRT

1989-92 peruskorjauksessa huoneen muoto säilyi ennallaan. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

Palovahinkokorjauksen jälkeistä linoleum-lattiaa: käytävällä harmaa, huoneissa ruskea.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lauta jää alle"	linoleum
Jalkalista	"JL2"	Alkydimaali
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	"Vanha kattolista" / uusi kattolista kipsiä	Kaseiinitempera SAX

Palovahinkokorjauksessa 2009 pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

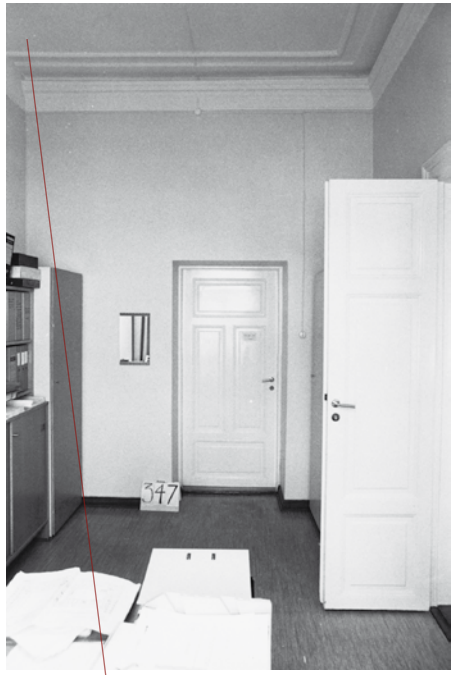

NRT 1986

2010

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

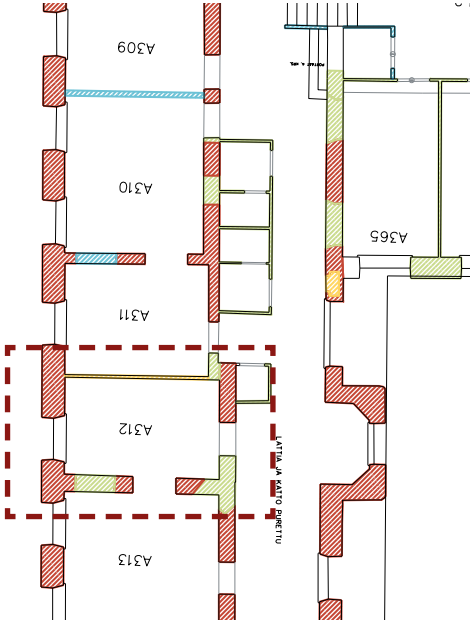

Peruskorjauksessa 1989-92 huoneen väliseinään lisättiin uusrenessanssikattolista. Listan puuttuminen oli perua 1900-luvun alun muutostyöstä, jolloin entinen salonki jaettiin väliseinällä kahdeksi huoneeksi, mutta vanhaa kattolistaa ei jatkettu.

NRT:n suunnittelema huoneiden A311 ja A312 “uusrenessanssiväritys” on huonekohtainen, vaikka historiallisesti kyse onkin yhdestä ja samasta tilasta, 1880-luvun salongista.

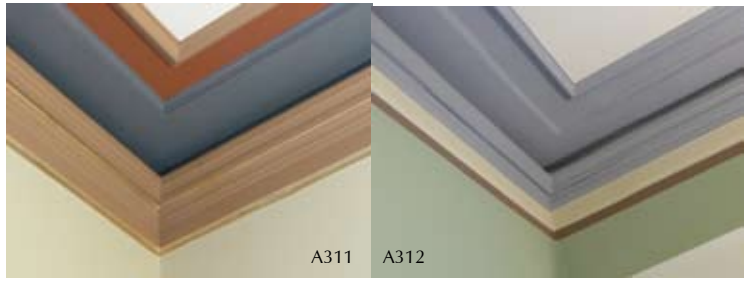

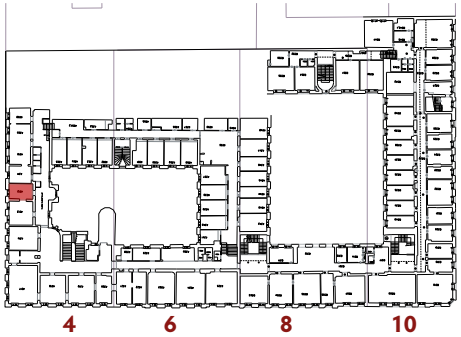

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	190X
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A312
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A313

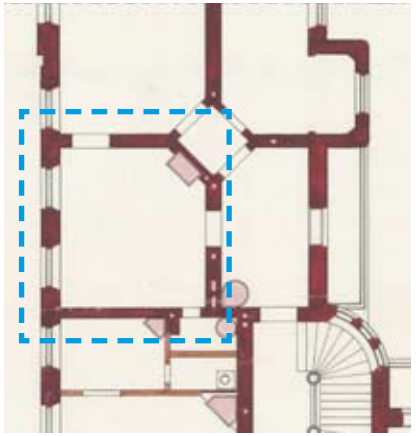

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma. Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Suunnitelman mukaan Mariankadun puolella sijaitsi kookas 7h+keittiön huoneisto. Kyseinen huone oli tiettävästi asunnon herrain huone tai seurusteluhuone, johon oli käyntiyhteys sekä eteishallista että salongista.

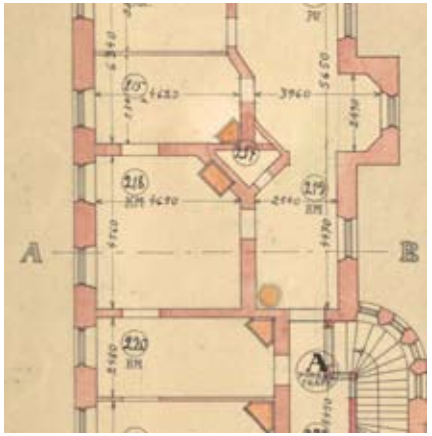

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh. YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 tilan muoto ei juuri muuttunut. Entisten asuntojen eli nykyisten huoneiden A312-A313 välille avattiin ovi. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 218 oli vuonna 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

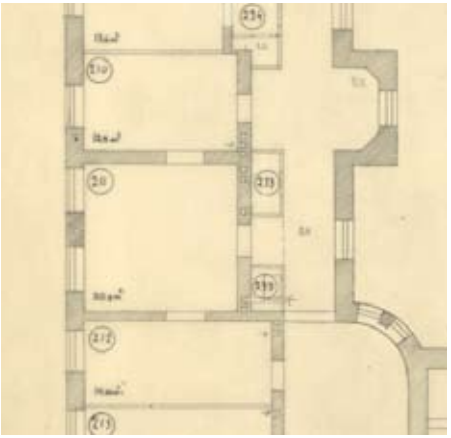

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huone 211 säilyi lähes alkuperäisessä muodossa, mutta viistetty seinä ja uuni purettiin. Välioven paikka huoneen 210 suuntaan muuttui lähemmäs sydänmuuria.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiamateriaaliksi tuli linoleum ja seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla).

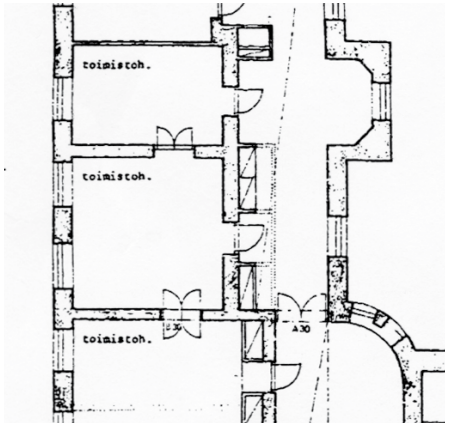

Peruskorjaus 1989-92
NRT

1989-92 peruskorjauksessa huoneen muoto säilyi ennallaan. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

Voimakkaast profiloitu kattolistan malli on 1880-luvulta. Väritys on NRT:n peruskorjauksesta.

Vanha puoliranskalainen käytäväovi VO4, tiettävästi 1880-luvun ovi.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lauta"	Alkydimaali / (nykyinen materiaali on linoleum)
Jalkalista	"Vanha jalkalista"	Alkydimaali
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Kattolista	"Vanha kattolista" / uusi kattolista kipsiä	Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus

Palovahinkokorjauksessa 2009 pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

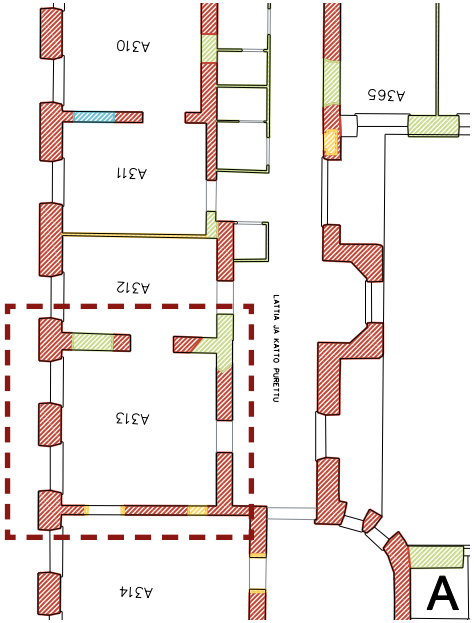

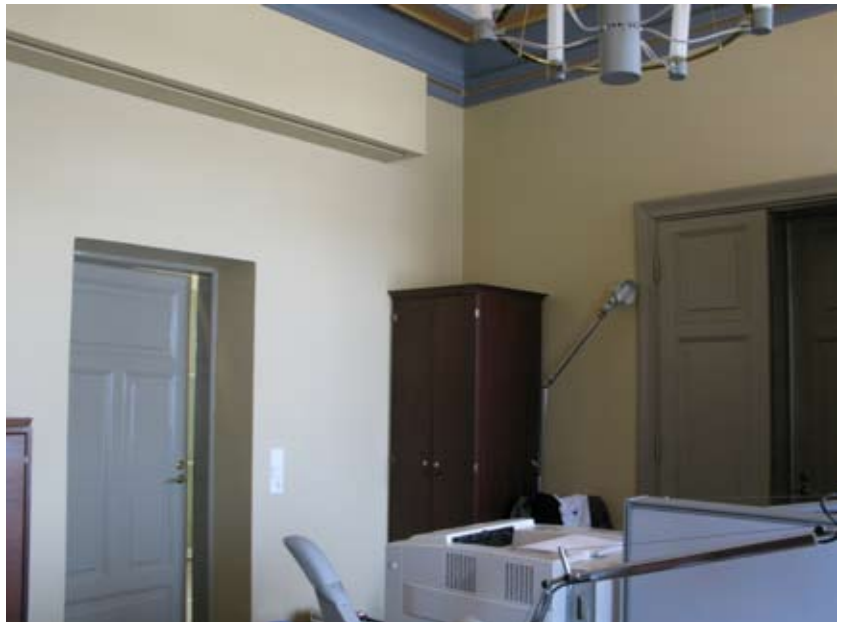

2010

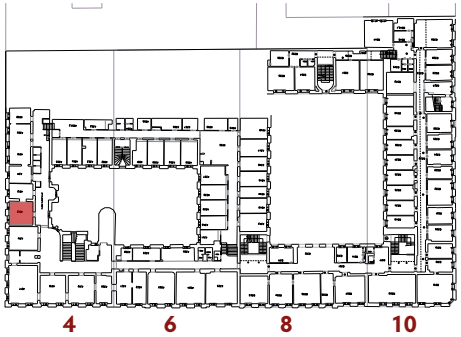

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1883
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A313
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A314

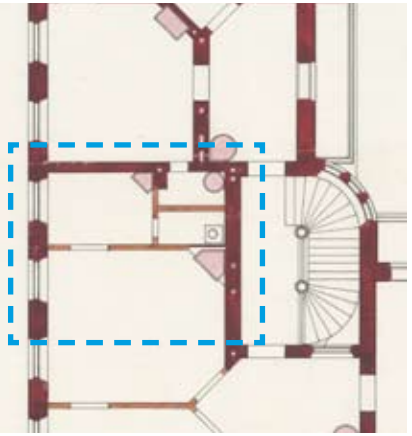

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma. Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Nurkkuhuoneiston porvariskodin eteisestä oli kulkuyhteys Mariankadun puoleisen herrain huoneeseen. Huoneeseen liittyi lisäksi pieni yksityishuone ja kuivakäymälä (komeromainen tila). Käymälän viereinen komero kuului puolestaan Mariankadun toiseen asuntoon, joka pienestä tulipesästä päätellen oli pesuhuone.

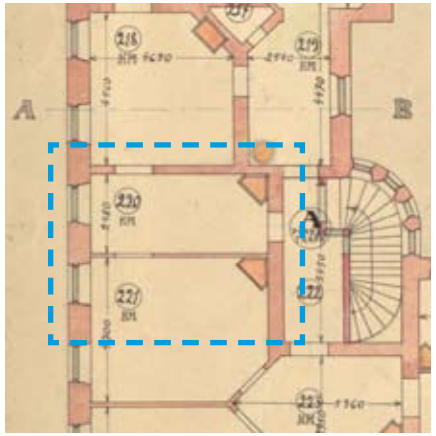

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh. YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 tilan muoto ei juuri muuttunut. Höijerin suunnitelman komerorakenteita ei enää esiinny. Entisten asuntojen eli nykyisten huoneiden A312-A313 välille sekä porrashuoneeseen avattiin ovi. Mittauspiirustuksen perusteella huoneissa 220 ja 221 oli vuonna 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

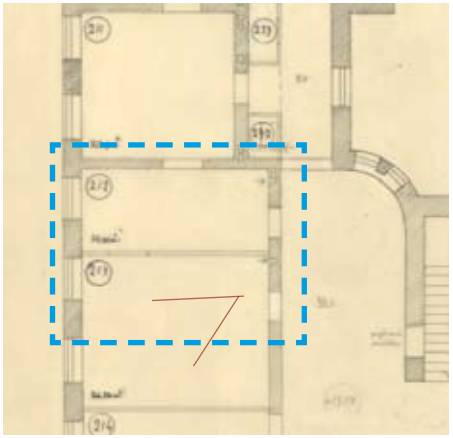

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huonejako 212-213 säilyi lähes varhaisemmassa muodossa, mutta uunit purettiin.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiamateriaaliksi tuli linoleum ja huoneen 213 seinät tapetoitiin tavallista kalliimman hintaluokan tapeitlla: 30.- mk /rulla. Huoneen 212 seinät tapetoitiin.

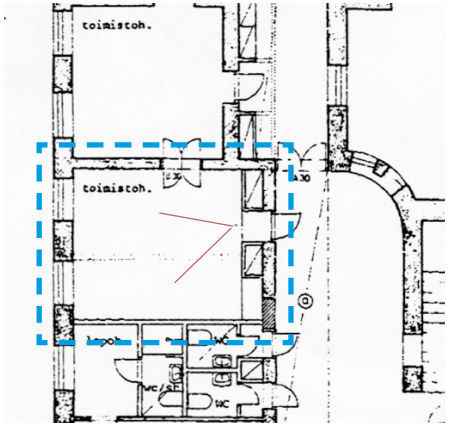

Peruskorjaus 1989-92
NRT

1989-92 peruskorjauksessa huonejakoa muutettiin. 1880-luvun väliseinä entisten huoneiden 212-213 väliltä purettiin, osa entisestä huoneesta 213 muuttui WC-tiloiksi ja jäljelle jäänyt kaksi-ikkunainen huone tuli toimistokäyttöön. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

Vanhan mallin mukaan teetetty osastoiva ovi, NO14-B30, tilan A313 suuntaan.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lauta"	Alkydimaali / (nykyinen materiaali on linoleum)
Jalkalista	"JL2"	Alkydimaali
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Kattolista	"Vanha kattolista" / uusi kattolista kipsiä	Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus

Palovahinkokorjauksessa 2009 pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

Kuva vanhasta puretusta huoneesta 213, NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

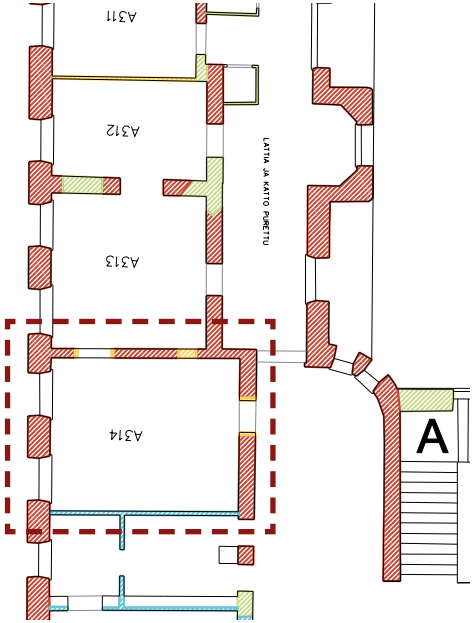

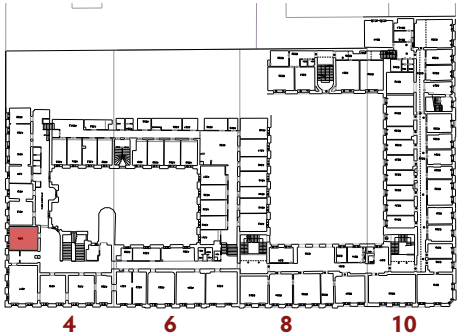

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1989-92
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A314
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A317

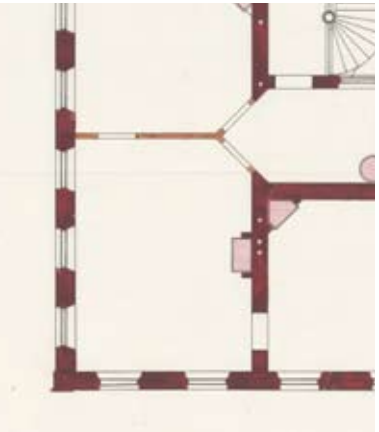

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma. Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Nurkkahuone oli asuinhuoneiston edustuksellisin tila, salonki.

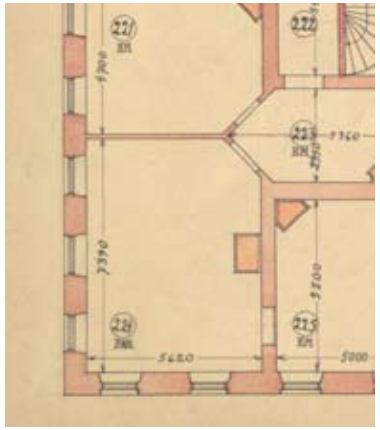

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh. YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 tilan muoto ei muuttunut. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 224 oli vuonna 1935 parketti (PAR).

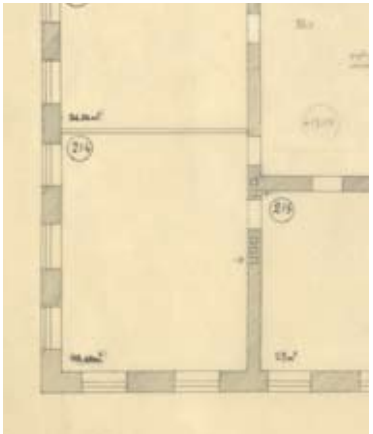

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huone 214 säilyi lähes 1880-luvun muodossa, mutta viistottu nurkka ja uuni purettiin. Uusi oviaukko avattiin puretun uunin kohdalle ja vanha muurattiin umpeen.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiamateriaalia ei muutettu mikä viittaisi siihen, että tilassa oli myös 1938 jälkeen parketti. Johtajan huoneen eritysasetelma lääninhallituksen tilarakenteessa käy ilmi myös huoneeseen määrätyn tapetin hintaluokasta: 50.- mk /rulla.

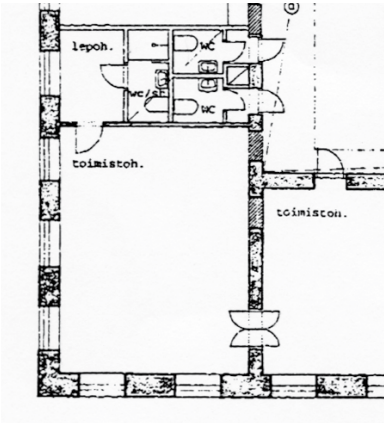

Peruskorjaus 1989-92
NRT

1989-92 peruskorjauksessa huone suunniteltiin minsteriön osastopäällikön käyttöön. Huoneen A318 suuntaan avattiin uudestaan ovi, joka 1938 oli muurattu umpeen. Käytävään 1938 avattu ovi taas puolestaan muurattiin umpeen. Huoneen yhteyteen rakennettiin väliseinän taakse pieni lepohuone ja WC-ryhmä, vastaavasti kuin 2. kerroksessa. Nykyisin huone on ministerin käytössä. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

Entisen 1880-luvun salongin, nykyisen ministerihuoneen kookas profiloitu kattolista. Väritys on NRT:n 1989-92 peruskorjauksesta.

Vanhan mallin mukaan teetetty ovi, NO14, tilan A318 suuntaan on lisätty peruskorjauksessa.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Uusi parketti”	Parketti, pyökki + vahaus
Jalkalista	“JL1 / pyökki”	P91= lakkaus + kuumavahaus
Seinät	“Vanha rappaus”	R03 = Kaseiinitempera SAX
Katto	“Vanha rappaus”	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Kattolista	“Vanha kattolista	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus

Palovahinkokorjauksessa 2009 pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

Kuvassa näkyvä laakaovi tilan A318 suuntaan on 1930-luvun paikalla. NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

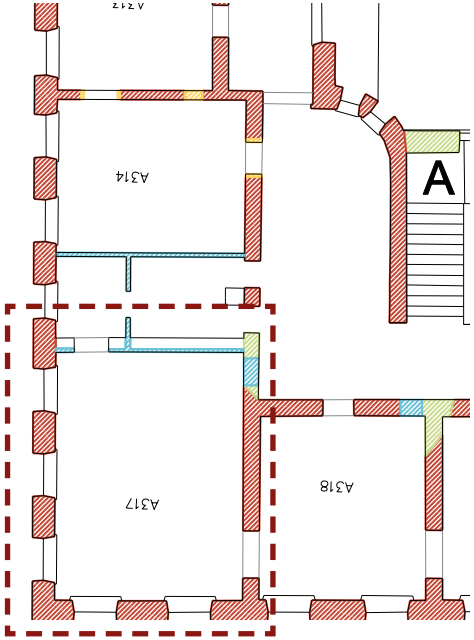

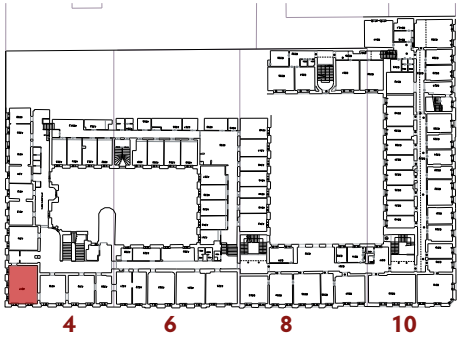

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1883
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	3	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A317
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A318

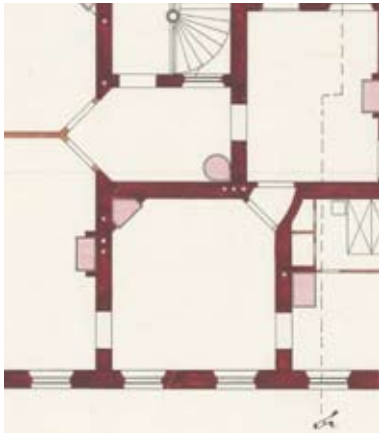

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma. Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Huone lienee ollut förmaaki eli seurusteluhuone.

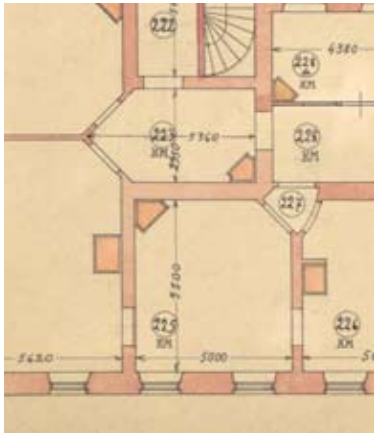

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh. YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 tilan muoto ei muuttunut. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 225 oli vuonna 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huone 215 säilyi lähes 1880-luvun muodossa, mutta viistottu nurkka ja uuni purettiin. Uusi oviaukko avattiin aulaan ja väliseinäoviaukkojen paikkoja muutettiin.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiamateriaaliksi tuli linoleum ja seinät tapetoitiin tavallista kalliimman hintaluokan tapeitlla: 30.- mk /rulla.

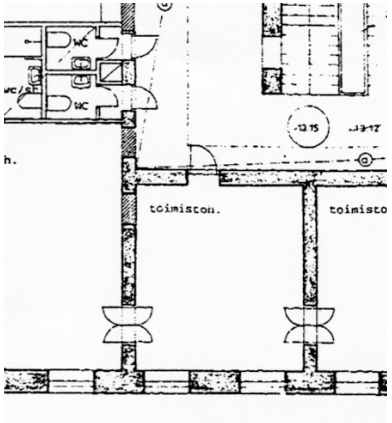

Peruskorjaus 1989-92
NRT

1989-92 peruskorjauksessa huone suunniteltiin osastopäällikön avustajan / sihteerin käyttöön. Huoneiden A317 ja A319 suuntaan avattiin uudestaan ovet, jotka 1938 oli muurattu umpeen. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

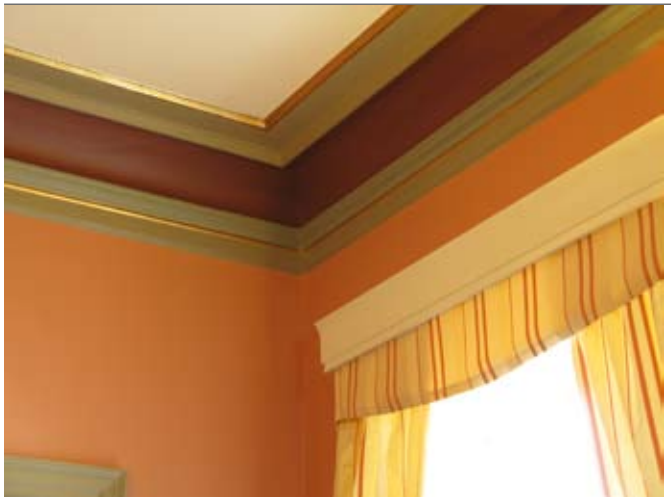

Huoneen voimakkaasti profiloitu kattolista on 1880-luvulta. Väritys on NRT:n peruskorjauksesta 1989-92.

NRT:n suunnitelmien mukaan ovi tilan A318 suuntaan on vanha, "VO-14", vaikkakin peruskorjauksen yhteydessä avatussa aukossa. Oven saranointi on myös uudempi.

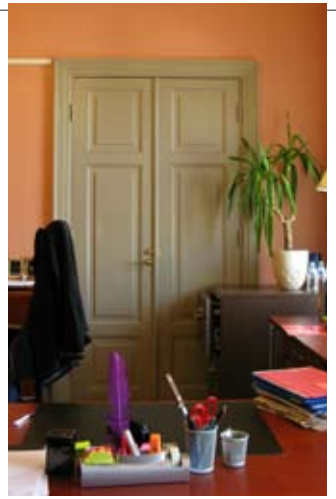

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Uusi parketti"	Parketti, pyökki + vahaus
Jalkalista	"JL1 / pyökki"	P91= lakkaus + kuumavahaus
Seinät	"Vanha rappaus"	R03 = Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Kattolista	"Vanha kattolista	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus

Palovahinkokorjauksessa 2009 pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

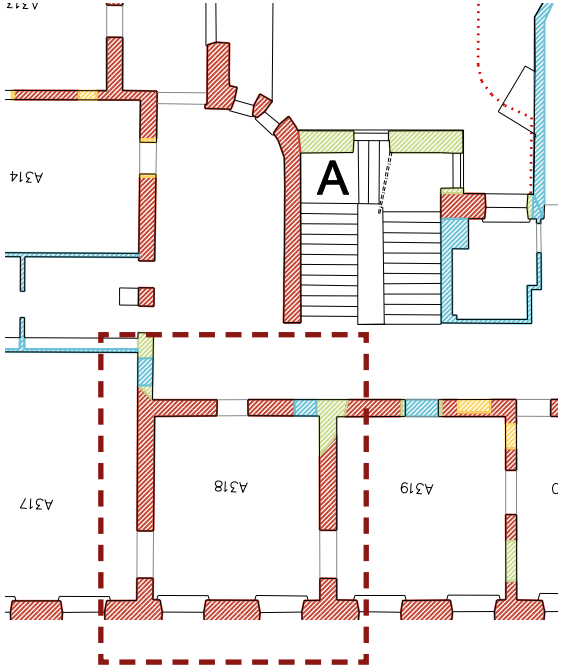

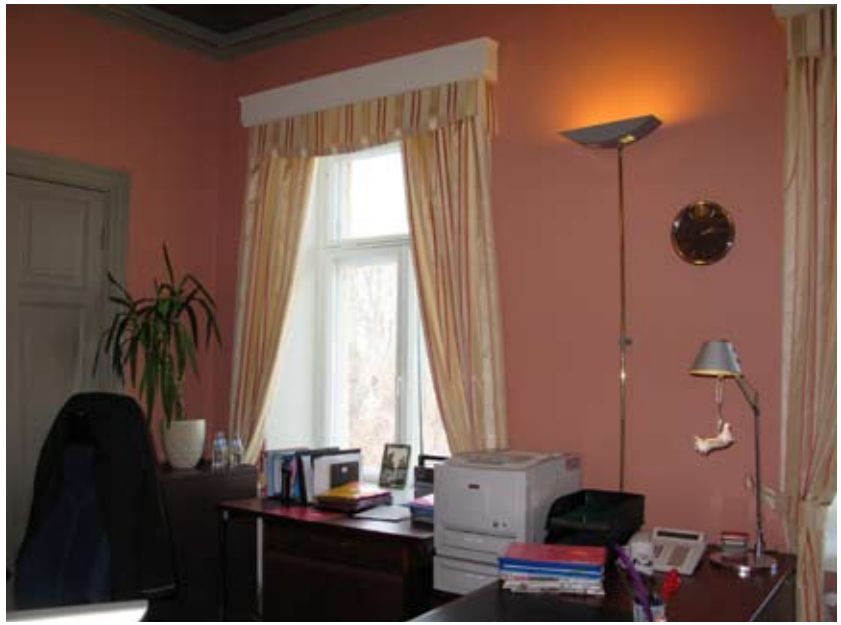

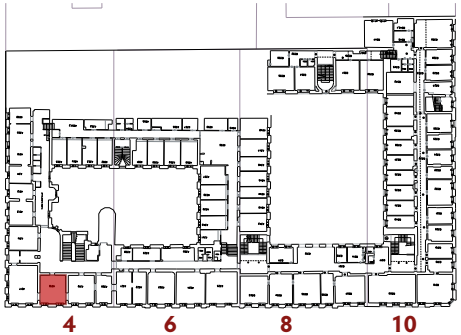

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1883
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A318
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A319

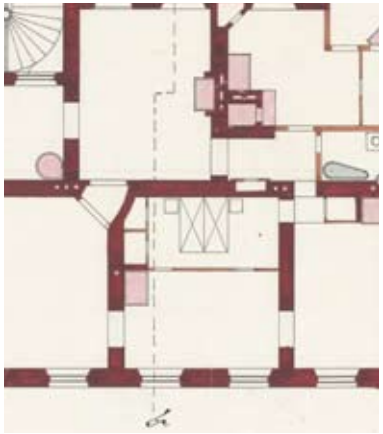

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma. Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Huone oli herrasväen makuuhuone, jossa makuualkovi oli jaettu muusta tilasta kevyellä väliseinällä ja varustettu kulkuyhteydellä huoneiston yksityisten tilojen suuntaan eli lasten makuukammariin, pesu- ja keittiötiloihin.

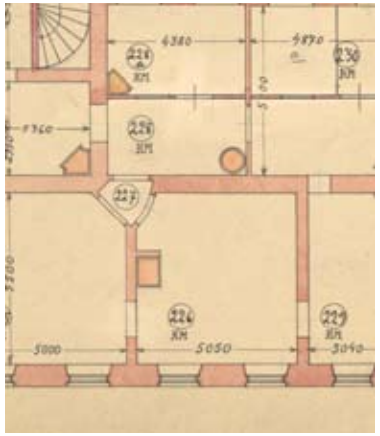

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh. YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 huoneesta poistettiin makuualkovi ja komerot. Viistoon seinään avattiin ovi ja sivuovi entiseen lasten makuuhuoneeseen muurattiin umpeen. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 226 oli vuonna 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

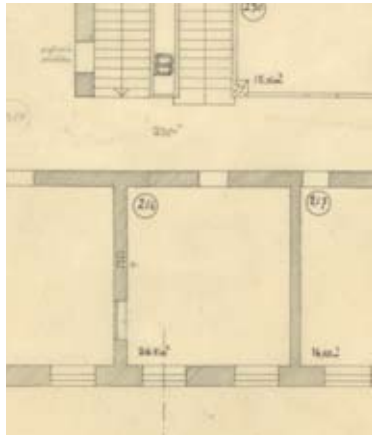

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huone 216 säilyi lähes aikaisemmassa muodossa, mutta viistottu nurkka ja uuni purettiin. Uusi oviaukko avattiin aulaan ja muut väliseinäaukot muurattiin umpeen.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiamateriaaliksi tuli linoleum ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

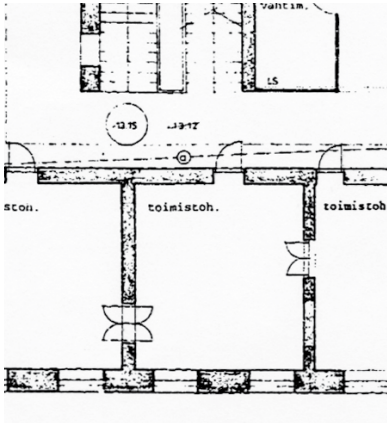

Peruskorjaus 1989-92
NRT

1989-92 peruskorjauksessa huone suunniteltiin toimistokäyttöön. Huoneiden A318 ja A320 suuntaan avattiin uudestaan ovet. Ovien aksiaalisuutta, enfilade, ei kutenkaan palautettu. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

NRT:n suunnitelmien mukaan käytäväseinän päälle on lisätty myöhemmin jäähdytinpalkki, joka toisaalta estää epäsuoran keinovalaistuksen lankeamisen kattoon.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Uusi parketti”	Parketti, pyökki + vahaus
Jalkalista	“JL1 / pyökki”	P91= lakkaus + kuumavahaus
Seinät	“Vanha rappaus”	R03 = Kaseiinitempera SAX
Katto	“Vanha rappaus”	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Kattolista	“Vanha kattolista	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus

Palovahinkokorjauksessa 2009 pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

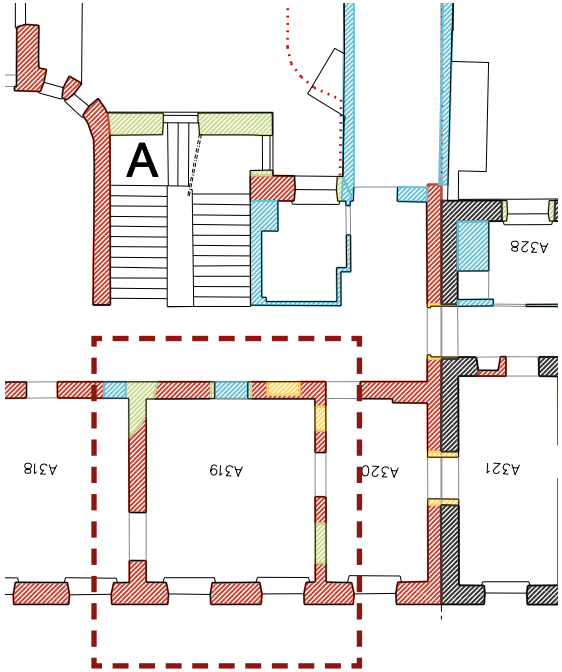

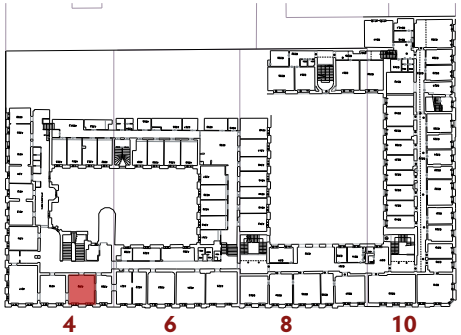

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1883
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A319
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A320

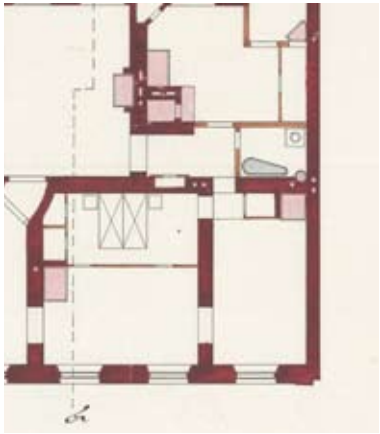

Julkisivumuutos ja 3. kerros 1883 HKA / Ma. Arkkitehti Th. Höijer

Aleksanterinkatu 4 ajanmukaistettiin 1880-luvulla. Rakennusta korotettiin 3. kerroksella ja julkisivut jäsenneltiin rikkaasti uusrenessanssin hengessä. Huone oli lasten makuuhuone.

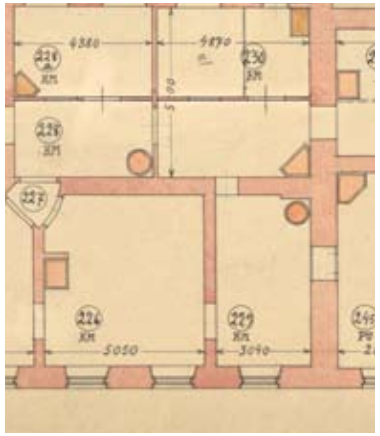

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh. YRY

Lääninhallituksen muutettua Aleksanterinkatu 4:ään vuonna 1905 tilan muoto ei juurikaan muuttunut, mutta tiettävästi tässä vaiheessa avattiin kulkuyhteys naapurirakennuksen, A6:n puolelle. Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 229 oli vuonna 1935 korkkimatto (KM eli linoleum).

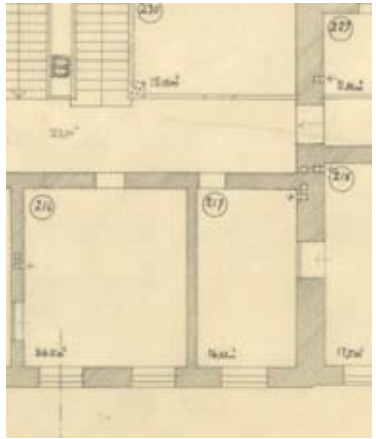

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huone 217 säilyi aikaisemmassa muodossa, mutta ovi tilan A319 suuntaan muurattiin umpeen ja uuni purettiin.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiamateriaaliksi tuli linoleum ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

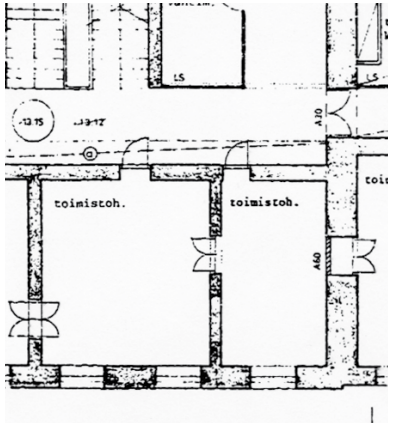

Peruskorjaus 1989-92
NRT

1989-92 peruskorjauksessa huone suunniteltiin toimistokäyttöön. Huoneen A319 suuntaan avattiin uudestaan ovi, mutta eri kohdalle kuin missä se alun perin oli sijainnut. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92, palovahinkokorjaus 2009
NRT, 1988, 2009

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Uusi parketti”	Parketti, pyökki + vahaus
Jalkalista	“JL1 / pyökki”	P91= lakkaus + kuumavahaus
Seinät	“Vanha rappaus”	R03 = Kaseiinitempera SAX
Katto	“Vanha rappaus”	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus
Kattolista	“Vanha kattolista	R03 = Kaseiinitempera SAX / EMH koristemaalaus

Palovahinkokorjauksessa 2009 pinnat uusittiin ja maalattiin uusin maalityypein.

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

NRT:n suunnitelmien mukaan käytäväseinän päälle on lisätty myöhemmin jäähdytinpalkki.

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

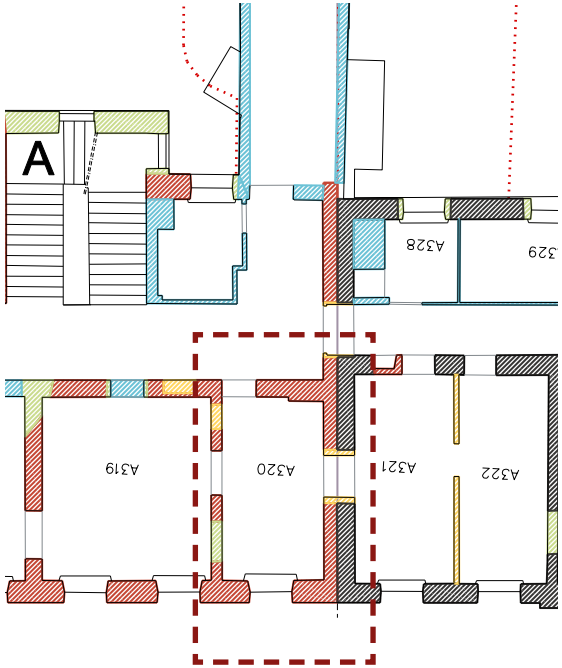

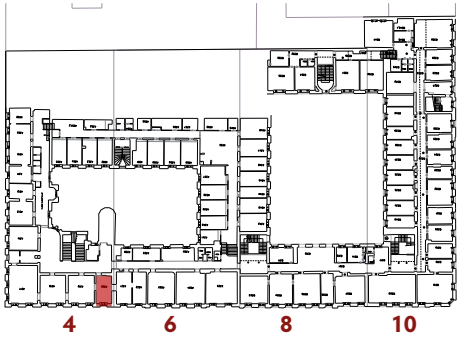

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1883
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 4	HUONENUMERO: A320
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A321

Ajantasapiirustus 1896 KA / Rakh.
YRY / arkkitehti F. Granholm

Rakennuksen kolmannen kerroksen rakentamista osoittavaa suunnitelmaa ei ole tiedossa. Granholmin ajatasapiirustus osoittaa, missä muodossa kolmas kerros on tiettävästi 1810-luvulla rakennettu. Lääninmaanmittauskonttori sijoittui Aleksanterinkatu 6:een 1896 ja toimi siellä tiettävästi vuoteen 1905 saakka.

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuodesta 1905 A6:n käyttäjinä olivat ainakin tulli- ja painohallitus sekä vankeinhoitolaitos. Vuodesta 1913 lähtien A6 oli lääninhallituksen käytössä. Joko tässä yhteydessä tai 1915 muutostöiden yhteydessä huone jaettiin kahteen toimistohuoneeseen ja A4:n puolelle puhkaistiin kulkuyhteys.

Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 245 oli vuonna 1935 puulattia (PU).

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huone 218 säilyi aikaisemmassa muodossa.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiamateriaaliksi tuli linoleum ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

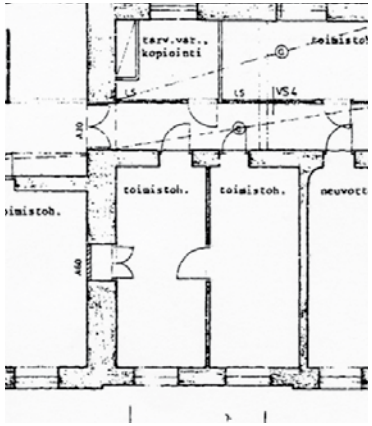

Peruskorjaus 1989-92
NRT

1989-92 peruskorjauksessa huoneen muoto ei muuttunut. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92.
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lauta”	Alkydimaali / (nykyinen materiaali on parketti)
Jalkalista	“Vanha jalkalista”	Alkydimaali
Seinät	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Katto	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	“Vanha kattolista”	Kaseiinitempera SAX

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

NRT:n suunnitelmien mukaan käytäväseinän päälle on lisätty myöhemmin jäähdytinpalkki.

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

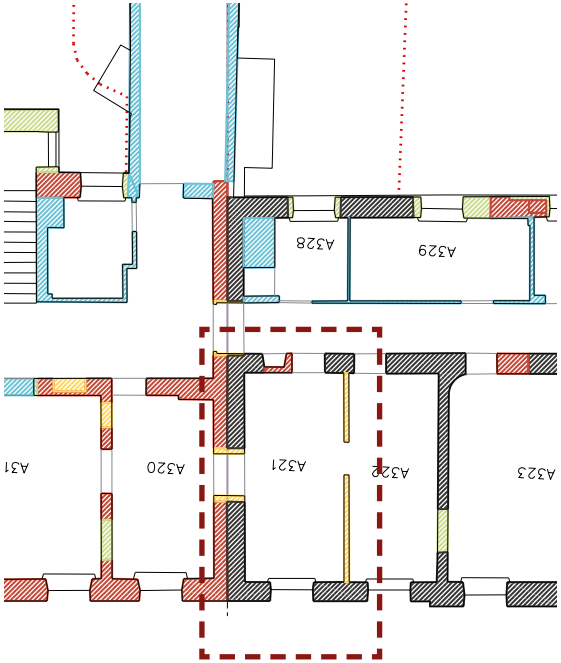

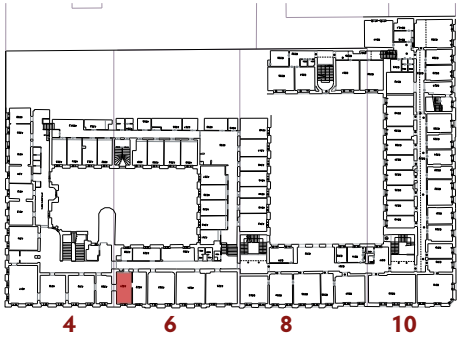

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	190X
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 6	HUONENUMERO: A321
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A322

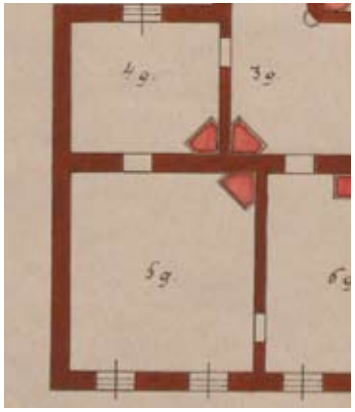

Ajantasapiirustus 1896 KA / Rakh.
YRY / arkkitehti F. Granholm

Rakennuksen kolmannen kerroksen rakentamista osoittavaa suunnitelmaa ei ole tiedossa. Granholmin ajatasapiirustus osoittaa, missä muodossa kolmas kerros on tiettävästi 1810-luvulla rakennettu. Lääninmaanmittauskonttori sijoittui Aleksanterinkatu 6:een 1896 ja toimi siellä tiettävästi vuoteen 1905 saakka.

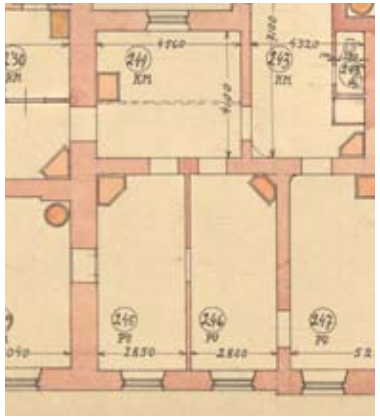

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuodesta 1905 A6:n käyttäjinä olivat ainakin tulli- ja painohallitus sekä vankeinhoitolaitos. Vuodesta 1913 lähtien A6 oli lääninhallituksen käytössä. Joko tässä yhteydessä tai 1915 muutostöiden yhteydessä huone jaettiin kahteen toimistohuoneeseen.

Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 246 oli vuonna 1935 puulattia (PU).

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huone 219 säilyi aikaisemmassa muodossa, mutta ovi huoneen 220 suuntaan muurattiin umpeen.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiamateriaaliksi tuli linoleum ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

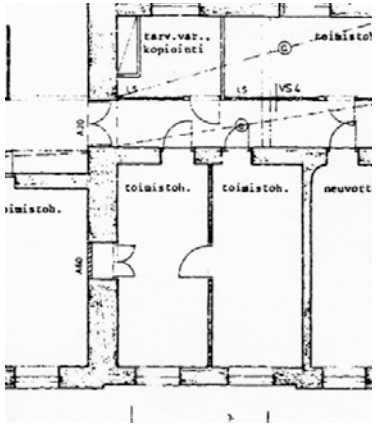

Peruskorjaus 1989-92
NRT

1989-92 peruskorjauksessa huoneen muoto ei muuttunut. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92.
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lauta”	Alkydimaali / (nykyinen materiaali on linoleum)
Jalkalista	“Vanha jalkalista”	Alkydimaali
Seinät	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Katto	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	“Vanha kattolista”	Kaseiinitempera SAX

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

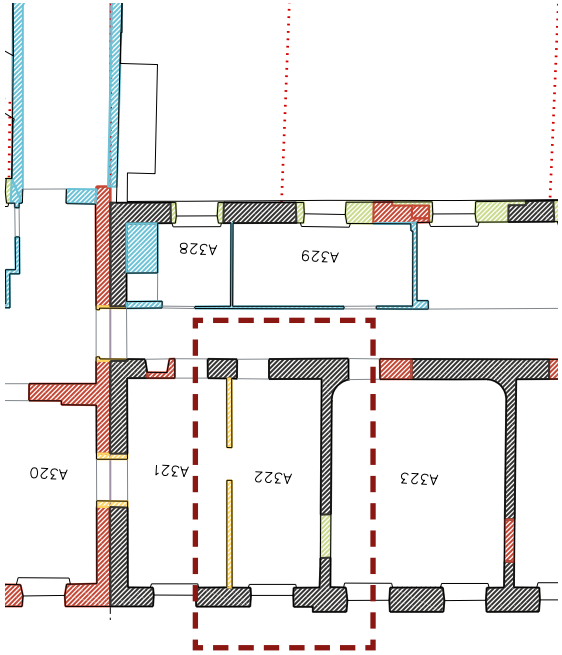

NRT:n suunnitelmien mukaan käytäväseinän päälle on lisätty myöhemmin jäähdytinpalkki.

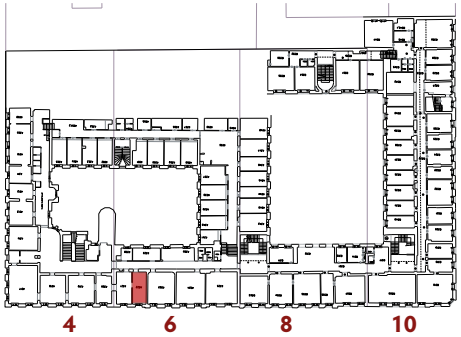

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	190X
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 6	HUONENUMERO: A322
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A323

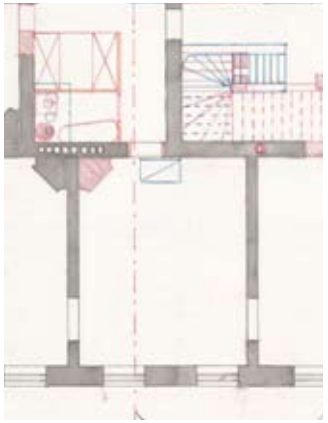

Sisäporras- ja väliseinämuutoksia 1885
HKA / Ma.
Kiseleff & Heikels byggnadskontor

Rakennuksen kolmannen kerroksen rakentamista osoittavaa suunnitelmaa ei ole tiedossa. Vuoden 1885 muutossuunnitelma osoittaa, missä muodossa kolmas kerros on tiettävästi 1810-luvulla rakennettu.

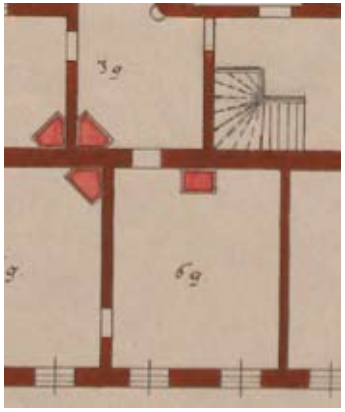

Ajantasapiirustus 1896 KA / Rakh.
YRY / arkkitehti F. Granholm

Lääninmaanmittauskonttori sijoittui Aleksanterinkatu 6:een 1896 ja toimi siellä tiettävästi vuoteen 1905 saakka. Ovi nyk. huoneeseen A324 muurattiin umpeen.

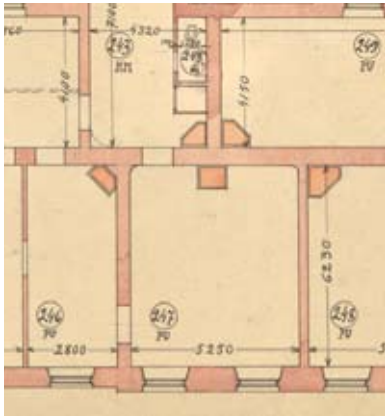

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuodesta 1905 A6:n käyttäjinä olivat ainakin tulli- ja painohallitus sekä vankeinhoitolaitos. Vuodesta 1913 lähtien A6 oli lääninhallituksen käytössä. Huoneen muoto ei muuttunut.

Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 247 oli vuonna 1935 puulattia (PU).

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huone 220 säilyi aikaisemmassa muodossa, mutta ovi huoneen 219 suuntaan muurattiin umpeen.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiamateriaaliksi tuli linoleum ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

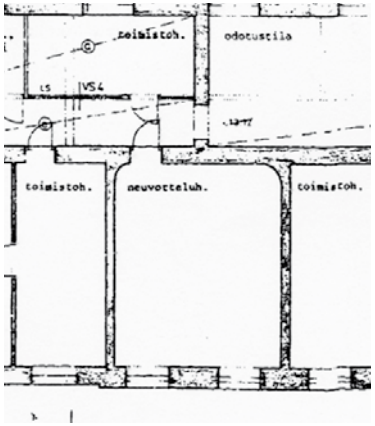

Peruskorjaus 1989-92
NRT

1989-92 peruskorjauksessa huoneen muoto ei muuttunut. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92.
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Uusi parketti”	Pyökki, vahattu
Jalkalista	“JL2 / pyökki”	
Seinät	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Katto	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	“Vanha kattolista”	Kaseiinitempera SAX

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

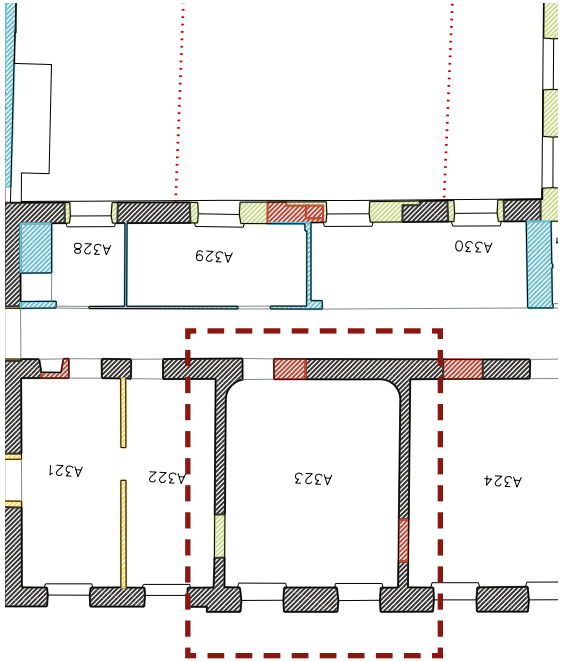

Peruskorjauksessa huoneeseen lisättiin syrjäyttävän ilmanvaihdon pääte-elin.

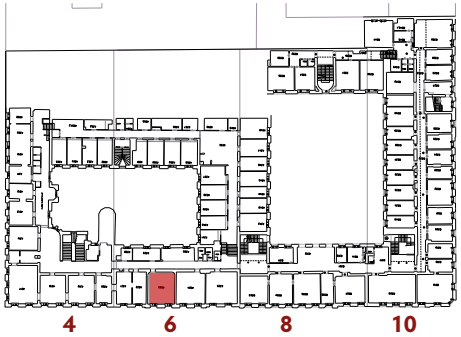

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1810-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Neuvotteluhuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 6	HUONENUMERO: A323
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A324

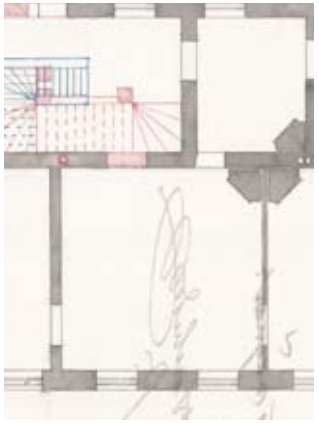

Sisäporras- ja väliseinämuutoksia 1885
HKA / Ma.
Kiseleff & Heikels byggnadskontor

Rakennuksen kolmannen kerroksen rakentamista osoittavaa suunnitelmaa ei ole tiedossa. Vuoden 1885 muutossuunnitelma osoittaa, missä muodossa kolmas kerros on tiettävästi 1810-luvulla rakennettu.

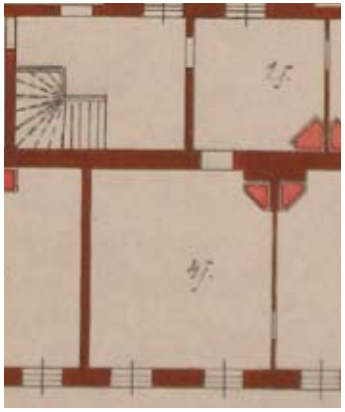

Ajantasapiirustus 1896 KA / Rakh.
YRY / arkkitehti F. Granholm

Lääninmaanmittauskonttori sijoittui Aleksanterinkatu 6:een 1896 ja toimi siellä tiettävästi vuoteen 1905 saakka. Ovi nyk. huoneeseen A323 muurattiin umpeen.

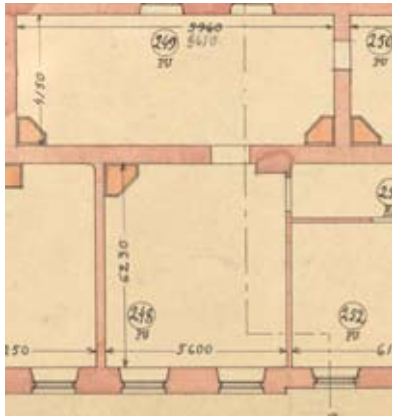

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuodesta 1905 A6:n käyttäjinä olivat ainakin tulli- ja painohallitus sekä vankeinhoitolaitos. Vuodesta 1913 lähtien A6 oli lääninhallituksen käytössä. Huoneen muoto ei muuttunut.

Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 248 oli vuonna 1935 puulattia (PU).

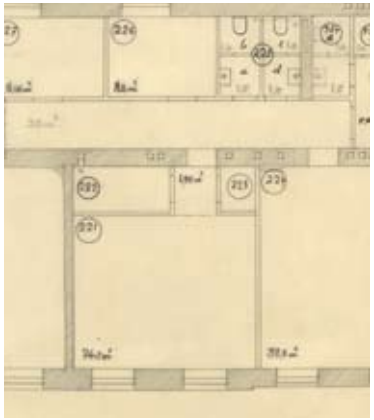

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huonetta 221 kavennettiin lisäämällä käytäväseinää vasten aputilavyöhyke.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiamateriaaliksi tuli linoleum ja seinät tapetoitiin (10.- mk /rulla).

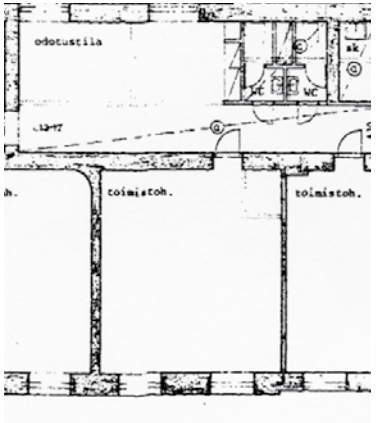

Peruskorjaus 1989-92
NRT

Suurempi 1930-luvun aputiloista oli purettu ennen 1989-92 peruskorjausta, jonka yhteydessä myös jäljelle jäänyt komero purettiin. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92.
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Uusi parketti”	Pyökki, vahattu
Jalkalista	“JL2 / pyökki”	
Seinät	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Katto	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	“Vanhat kattolistat tutkittava”	Kaseiinitempera SAX

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

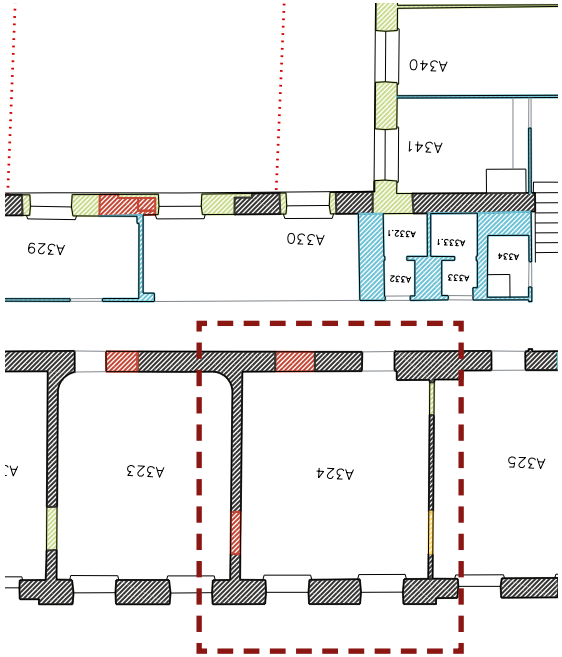

Ennen peruskorjausta otettu kuva osoittaa, että tilan katossa oli levytys, mahdollisesti alaslasku. Sen alla on saattanut olla vanha kattolista, tai sitten lista on uusi peruskorjauksen mukanaan tuoma malli.

NRT:n suunnitelmien mukaan käytäväseinän päälle on lisätty myöhemmin jäähdytinpalkki.

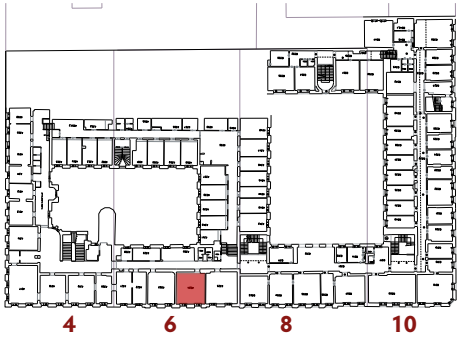

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1810-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 6	HUONENUMERO: A324
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A325

Sisäporras- ja väliseinämuutoksia 1885
HKA / Ma.
Kiseleff & Heikels byggnadskontor

Rakennuksen kolmannen kerroksen rakentamista osoittavaa suunnitelmaa ei ole tiedossa. Vuoden 1885 muutossuunnitelma osoittaa, missä muodossa kolmas kerros on tiettävästi 1810-luvulla rakennettu.

Ajantasapiirustus 1896 KA / Rakh.
YRY / arkkitehti F. Granholm

Lääninmaanmittauskonttori sijoittui Aleksanterinkatu 6:een 1896 ja toimi siellä tiettävästi vuoteen 1905 saakka.

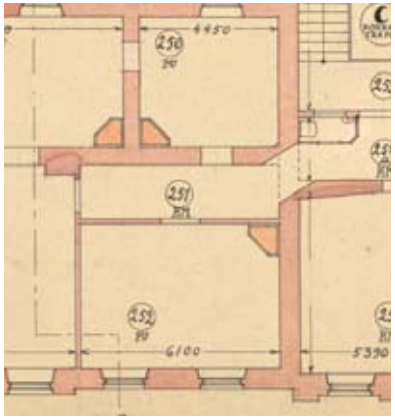

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuodesta 1905 A6:n käyttäjinä olivat ainakin tulli- ja painohallitus sekä vankeinhoitolaitos. Vuodesta 1913 lähtien A6 oli lääninhallituksen käytössä. Oletettavasti tässä yhteydessä avattiin kulku A6:n ja A8:n välille 3. kerroksessa ja huone jaettiin väliseinällä käytäväksi.

Mittauspiirustuksen perusteella huoneessa 252 oli vuonna 1935 puulattia (PU).

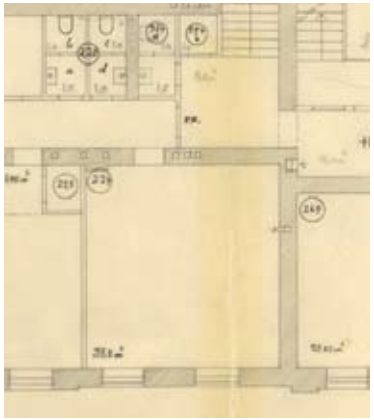

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huone 224 palautettiin vanhempaan muotoonsa.

Huoneselosteen mukaan tilan lattiamateriaaliksi tuli linoleum ja seinät tapetoitiin kalliimman hintaluokan tapetilla: 30.- mk /rulla.

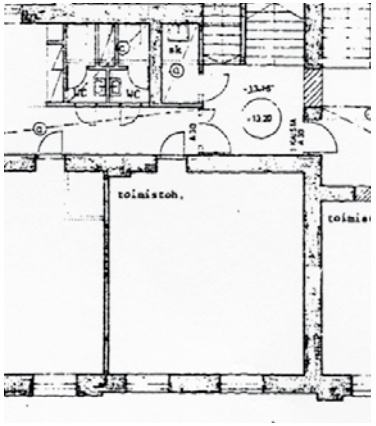

Peruskorjaus 1989-92
NRT

Peruskorjauksessa 1989-92 huoneen muodossa ei tapahtunut muutoksia. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92.
NRT, 1988

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Uusi parketti”	Pyökki, vahattu
Jalkalista	“JL2 / pyökki”	
Seinät	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Katto	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	“Vanha kattolista””	Kaseiinitempera SAX

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja yhdenmukainen mahonkiviilutettu kalustus.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

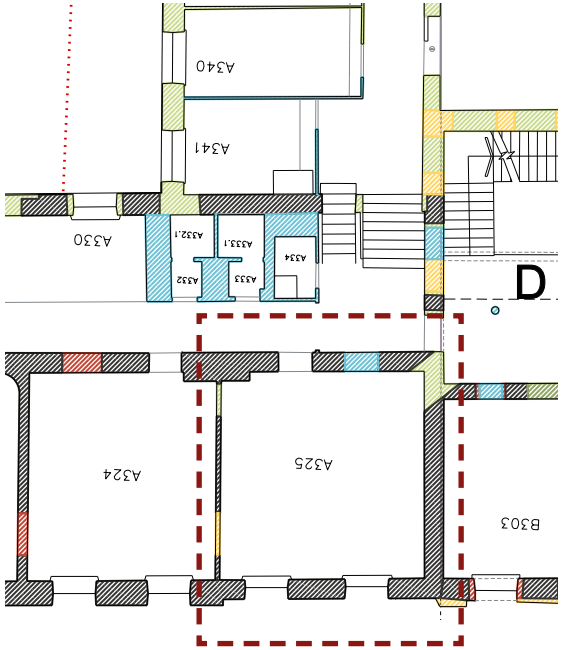

NRT:n suunnitelmien mukaan käytäväseinän päälle on lisätty myöhemmin jäähdytinpalkki.

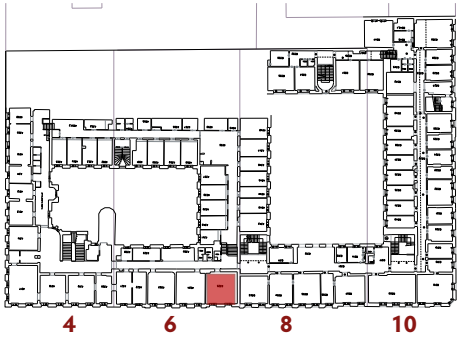

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1810-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 6	HUONENUMERO: A325
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

A336

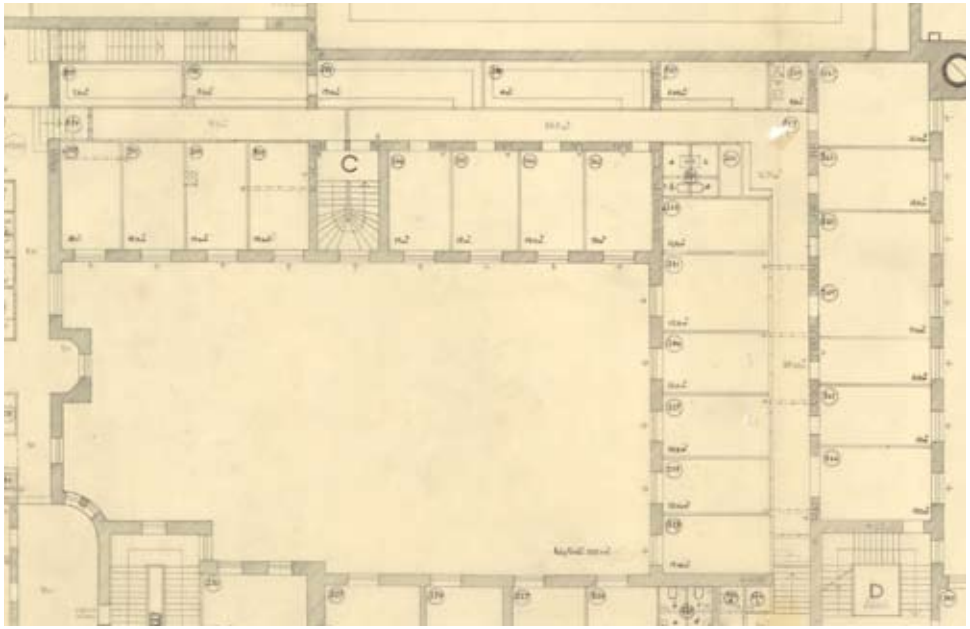

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

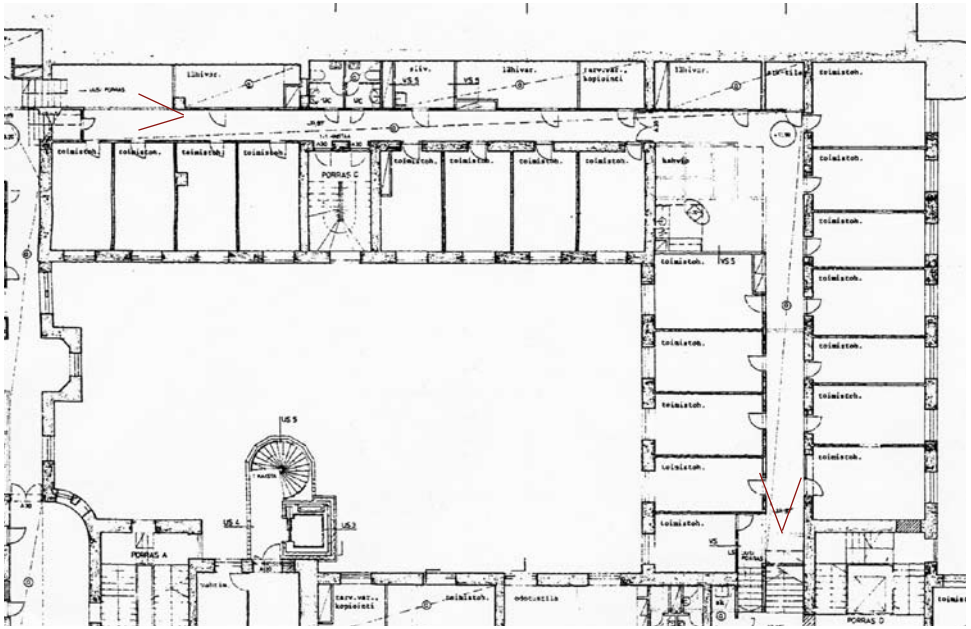

Peruskorjaus 1989-92
NRT

1930-luvun toimistosiivet rakentuivat tyypillisen keskikäytäväratkaisun varaan. NRT:n 1980-luvulla ottamien valokuvien perusteella osa toimistohuoneiden ovista oli lasillisia, joiden kautta käytävään saatiin epäsuorasti luonnonvaloa toimistohuoneista. Toimistosiipien perusominaisuus ja -ongelma oli huonekorkeuksien poikkeaminen vanhoista katuvarsirakennuksista, joka johti käytävien päissä erinäisiin sekavahkoihin porrasratkaisuihin. Tiettävästi 1960-luvun lopulla tiloihin on tehty pintaremontti, jolloin mm. lattiaan on tullut kuvissa näkyvä laatoitus.

NRT:n peruskorjauksessa käytävien yleisilme virkistettiin. Kaikki pinnat maalauskunnostettiin, lattiaan tehtiin vihreällä ja ruskealla linoleummatolla kuvionti, käytäville tehtiin puolittaiset alaslaskut epäsuoran valaistuksen ja taloteknisten asennusten rakentamiseksi. Portaat uusittiin massiivipyökkisinä ja messinkisin potkulevyin varustettuina.

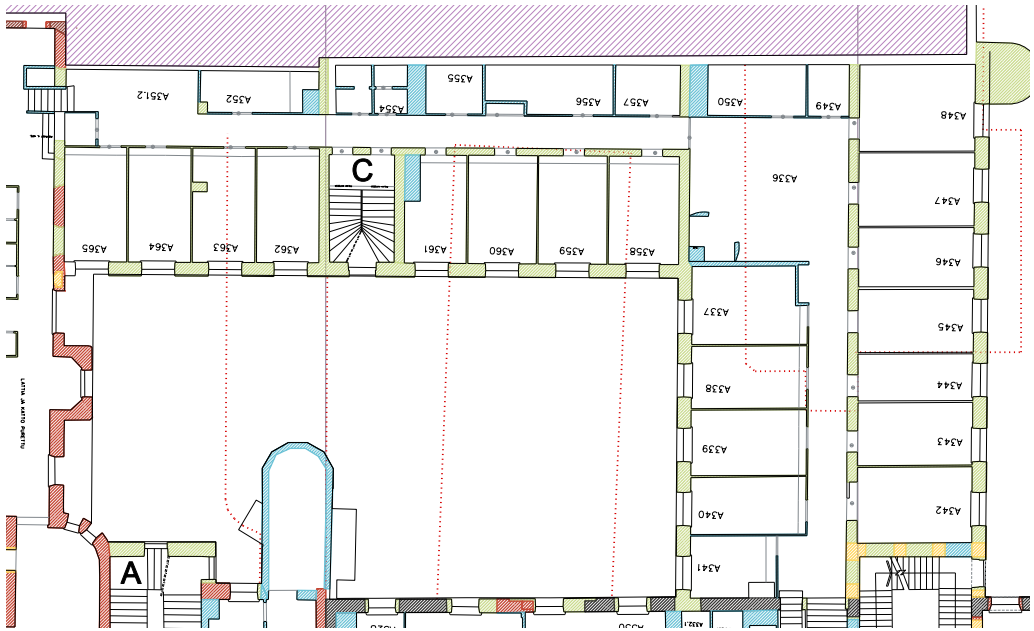

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92.
NRT, 1988

TOIMISTOKÄYTÄVÄT
Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Linoleum"	Vahaus
Jalkalista	"JL3"	
Seinät	"Vanha rappaus"	Lateksi
Katto	"Vanha rappaus"	Lateksi
Kattolista	---	

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1992	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistosiipi / käytävä	
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS	HUONENUMERO	
		4-6	A336	
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW				

A336

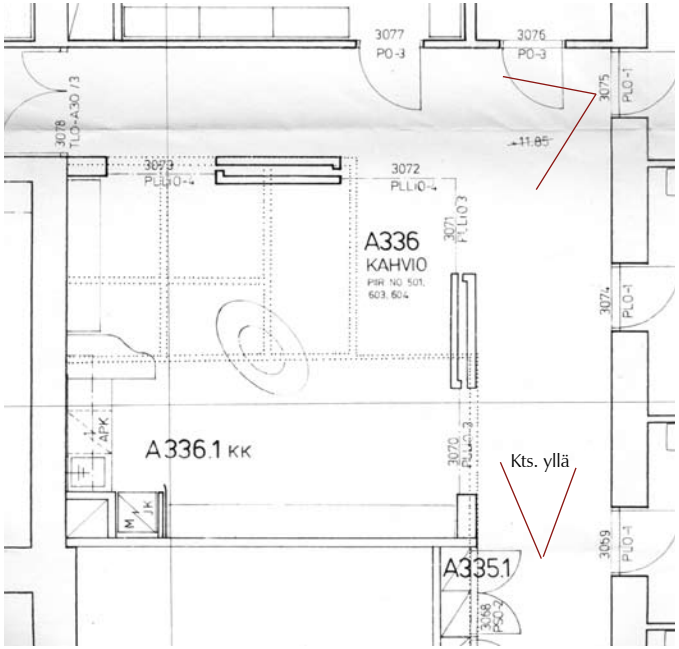

1930-luvun suunnitelman mukaan toimistosiiven käytävien L-risteykseen oli sijoitettu pieni henkilökunnan kokoontumis- ja taukotila, joka yhteydessä sijaisivat WC-tilat. NRT:n peruskorjauksessa WC:t siirrettiin C-portaan kohdalle ja aula laajennettiin torikahvilamaiseksi, laajaksi tilaksi. Kahvila-ideaa alleviivaavat kiinteiden seinäpenkkien yläpuoliset taustapeilit.

A238

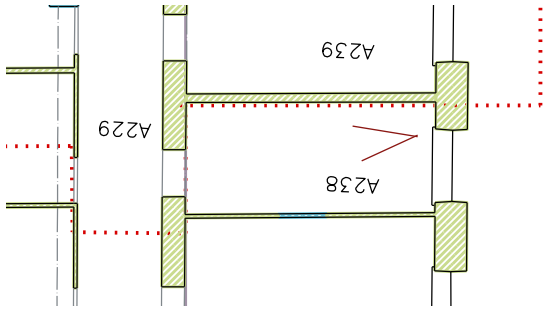

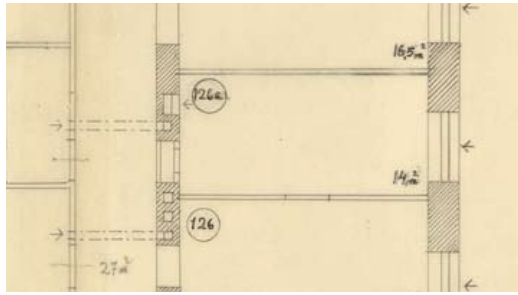

Päivitetty suunnitelma 1938 muutostyöstä. Rakh / Ka.

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92.
NRT, 1988

TOIMISTOHUONEET
Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Linoleum"	Vahaus
Jalkalista	"JL3"	
Seinät	"Vanha rappaus"	Lateksi
Katto	"Vanha rappaus"	Lateksi
Kattolista	---	

Peruskorjauksessa toimistohuoneiden 1930-luvun muoto ja ulkoikkunat säilyivät ennallaan. Sisäovet uusittiin, peruspinnat maalauskunnostettiin, lattiaan asennettiin linoleum ja käytäväseinää vasten toteutettiin koneellisen ilmanvaihdon kanavakotelointi.

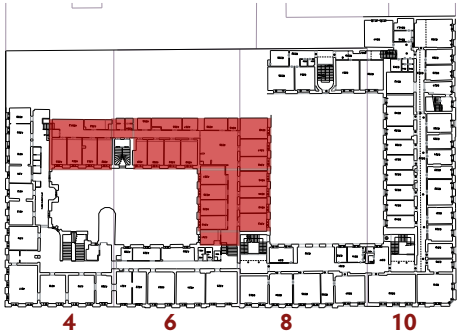

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1992	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistosiipi / työhuone	
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS	HUONENUMERO	
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW		4-6	A336 / A238	

B303

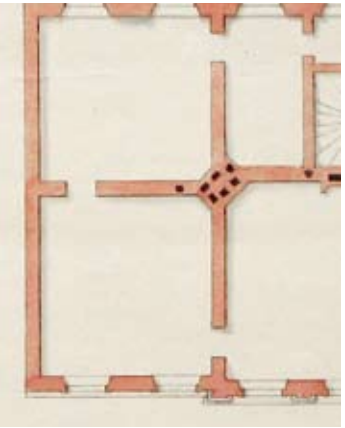

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
A. Kocke 1813

Aleksanterinkatu 8:n kolmannen kerroksen pohjamuoto noudatti toisen kerroksen järjestystä: nurkkahuone oli oletettavasti förmaaki, salonkiin liittyvä seurusteluhuone.

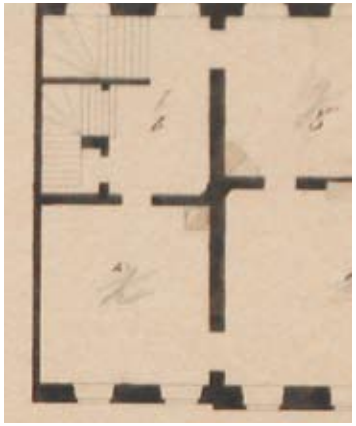

Ruotsalainen tyttökoulu KA / Rakh.
E.B. Lohrman 1852

Vuoden 1852 piirustus osoittaa, ettei tilassa ollut tapahtunut muutoksia. Huone tuli Ruotsalaisen tyttökoulun käyttöön.

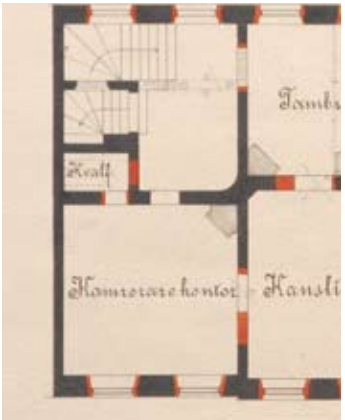

Lääkintöhallituksen tilat KA / Rakh.
YRY 1885

YRY:n laatima muutossunnitelma Ruotsalaisen tyttökoulun tilojen muuttamisesta lääkintöhallituksen käyttöön. Väliseinän oven paikkaa muutettiin.

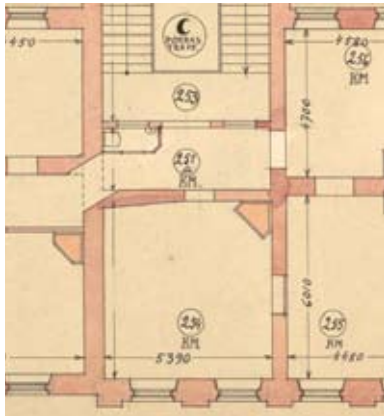

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Tiettävästi 1913 tapahtunut A6 ja A8:n toiminnallinen yhdistäminen ei vakuttanut juuri tilan 254 muotoon. Julkisivumuutoksen johdosta rakennuksen keskirisaliitti laajeni myös huoneen 254 kohdalle.

Mittauspiirustuksen mukaan lattiassa oli korkkimatto (KM eli linoleum).

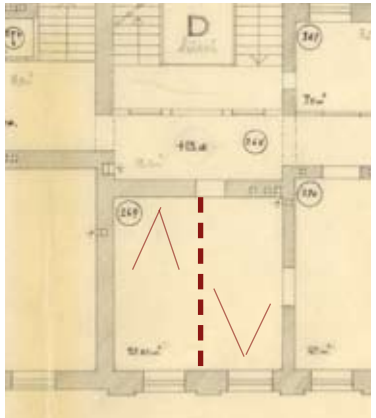

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneen 269 muoto ei muuttunut. Suunnitelman perusteella uuni purettiin. Huoneselosteen mukaan lattiaan tuli linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla).

KTM:n peruskorjauksessa 1968-69 tila jaettiin kahdeksi huoneeksi, oviaukkojen paikkoja muutettiin ja kattoihin lisättiin alaslasketut kipsilevytykset.

Ovi VO-5 tilan B304 suuntaan.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lautarakenne jää alle”	Parketti, tammi, vahaus
Jalkalista	“JL2”	Alkydimaali
Seinät	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Katto	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	“Vanha listarappaus”	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

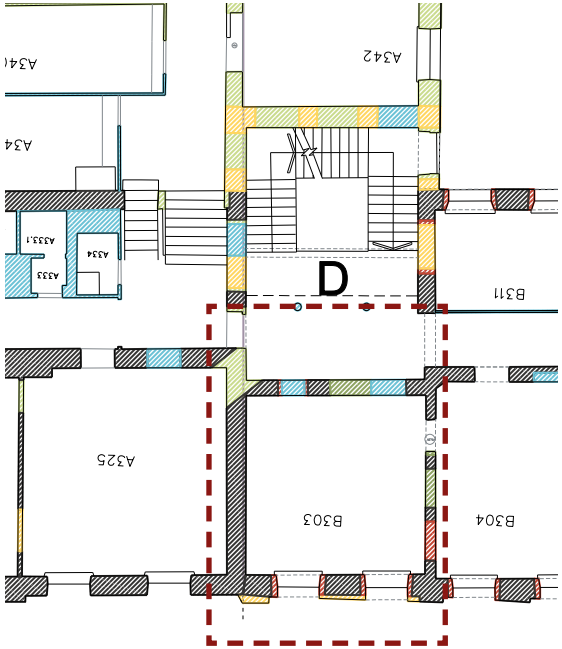

NRT 1986.

Peruskorjauksessa 1989-92 huonetta jakanut väliseinä purettiin ja käytävän eli D-portaan kerrosaulan suuntaan avautuneet ovet muurattiin umpeen. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

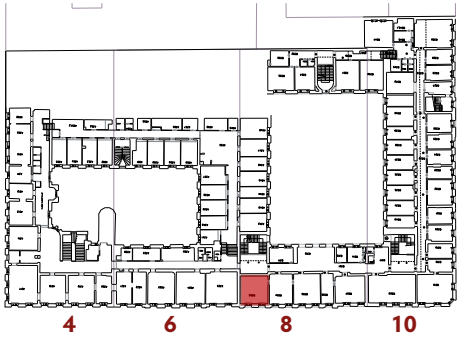

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1810-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 8	HUONENUMERO: B303
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B304

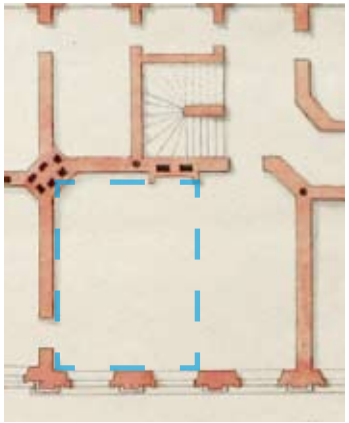

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
A. Kocke 1813

Aleksanterinkatu 8:n kolmannen kerroksen pohjamuoto noudatti toisen kerroksen järjestystä: keskimmäinen huone oli edustavin salonki.

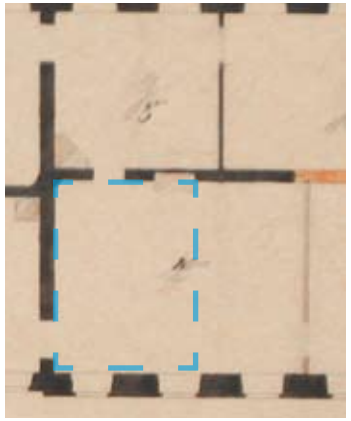

Ruotsalainen tyttökoulu KA / Rakh.
E.B. Lohrman 1852

Piirustuksen mukaan huonejärjestys ei olisi toteutunut täysin Kocken suunnittelemalla tavalla. Vuoden 1852 piirustuksessa huoneen toinen väliseinä on kevyt, puurakenne. Tyttökoulun käytössä huone oli luokkahuoneena.

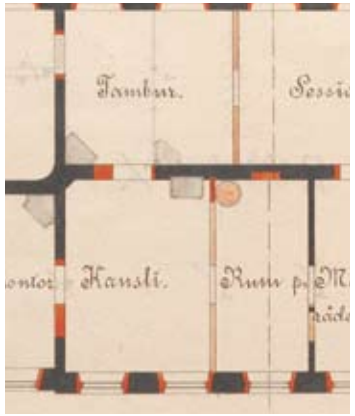

Lääkintöhallituksen tilat KA / Rakh.
YRY 1885

YRY:n laatima muutossunnitelma Ruotsalaisen tyttökoulun tilojen muuttamisesta lääkintöhallituksen käyttöön. Huone jaettiin suuremmasta tilaksi kaksi-ikkunaiseksi kansliaksi.

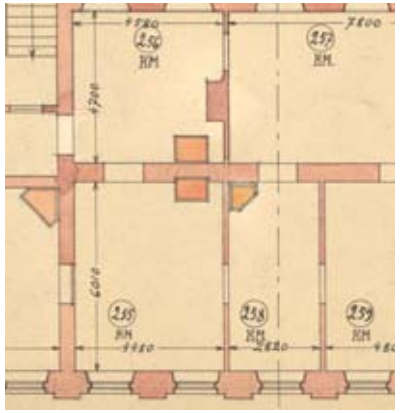

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuoden 1935 mittauspiirustuksen mukaan tilamuoto oli säilynyt muuttumattomana. Mittauspiirustuksen mukaan lattiassa oli korkkimatto (KM eli linoleum).

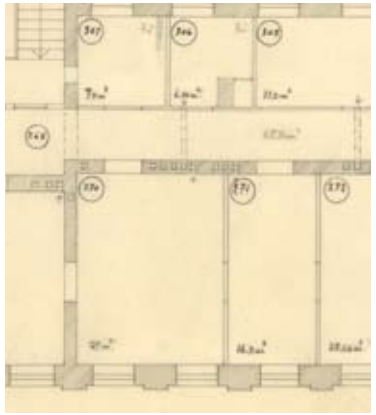

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneen 270 muoto ei muuttunut. Suunnitelman perusteella uuni purettiin. Huoneselosteen mukaan lattiaan tuli linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla).

KTM:n peruskorjauksessa 1968-69 kattoihin lisättiin alaslasketut kipsilevytykset, ovi käytävän suuntaan suljettiin ja huoneeseen tuli kiinteää tammiviilukalustusta.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lautarakenne jää alle"	Parketti, tammi, vahaus
Jalkalista	"JL2"	Alkydimaali
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	"Vanha listarappaus"	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

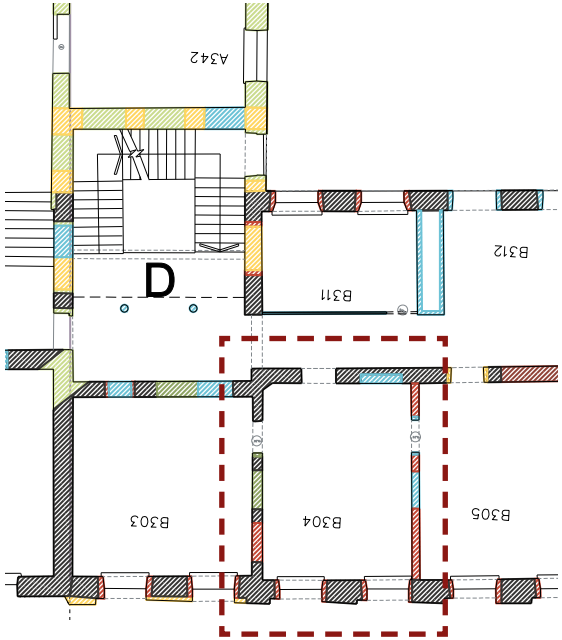

Peruskorjauksessa 1989-92 kaikki nuoremmat pintarakenteet poistettiin ja kulkuyhteys avattiin käytävään. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

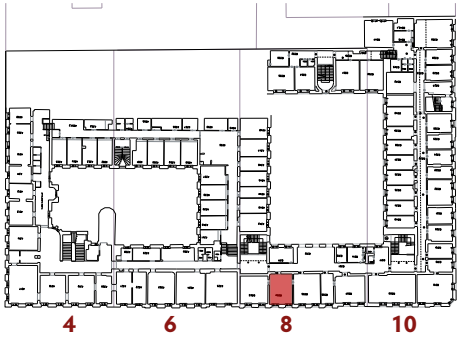

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1880-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 8	HUONENUMERO: B304
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B305

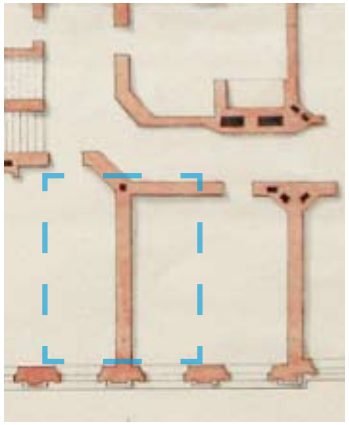

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
A. Kocke 1813

Aleksanterinkatu 8:n kolmannen kerroksen pohjamuoto noudatti toisen kerroksen järjestystä: keskimmäinen huone oli edustavin salonki. Sen viereisen huoneen ajateltu käyttötarkoitus on epävarma.

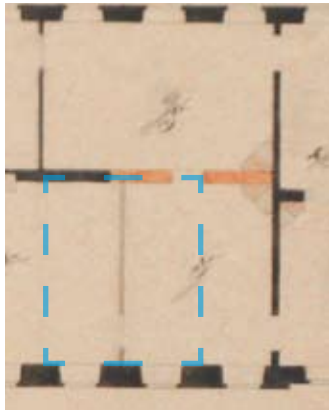

Ruotsalainen tyttökoulu KA / Rakh.
E.B. Lohrman 1852

Piirustuksen mukaan huonejärjestys ei olisi toteutunut Kocken suunnittelemalla tavalla.

Lääkintöhallituksen tilat KA / Rakh.
YRY 1885

YRY:n laatima muutossunnitelma Ruotsalaisen tyttökoulun tilojen muuttamisesta lääkintöhallituksen käyttöön. Tällöin muodostui yksi-ikkunainen huone.

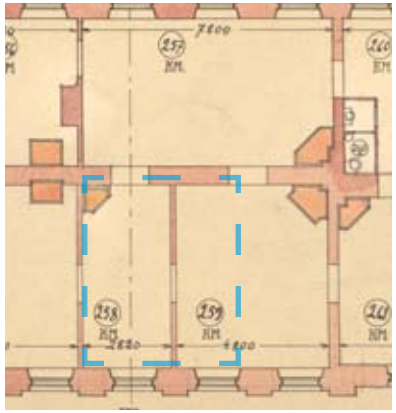

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuoden 1935 mittauspiirustuksen mukaan tilamuoto oli säilynyt muuttumattomana. Mittauspiirustuksen mukaan huoneiden 258 ja 259 lattiassa oli korkkimatto (KM eli linoleum).

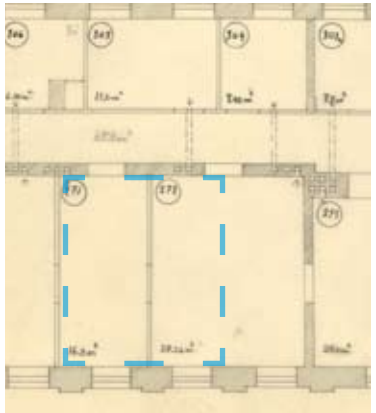

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneiden 271 ja 272 muoto ei muuttunut. Suunnitelman perusteella uunit purettiin. Huoneselosteen mukaan lattiaan tuli linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla).

KTM:n peruskorjauksessa 1968-69 vanha, ainakin 1852 suunnitelmassa esiintynyt väliseinä purettiin ja rakennettiin uusi seinä jolloin muodostui nykyinen huone B305. Kattoihin lisättiin alaslasketut kipsilevytykset.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lautarakenne jää alle"	Parketti, tammi, vahaus
Jalkalista	"JL2"	Alkydimaali
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	"Vanha listarappaus"	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

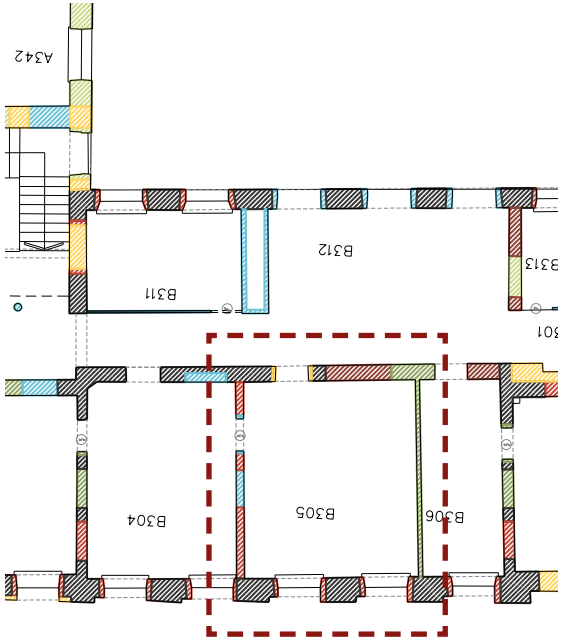

Peruskorjauksessa 1989-92 kaikki nuoremmat pintarakenteet poistettiin ja kulkuyhteys avattiin huoneeseen B304. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

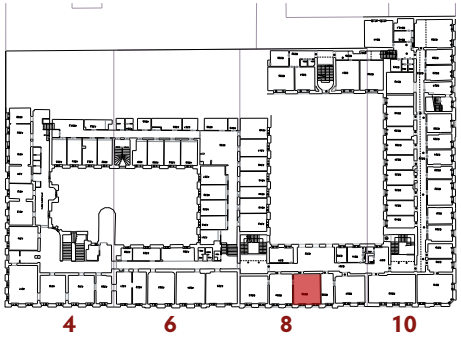

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1960-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 8	HUONENUMERO: B305
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B306

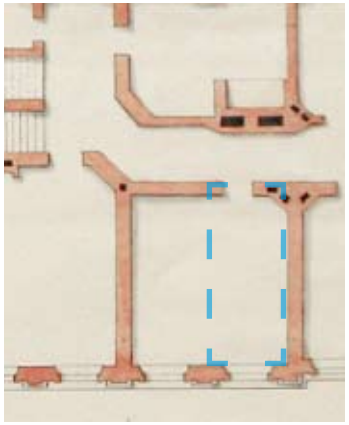

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
A. Kocke 1813

Aleksanterinkatu 8:n kolmannen kerroksen pohjamuoto noudatti toisen kerroksen järjestystä: keskimmäinen huone oli edustavin salonki. Sen viereisen huoneen ajateltu käyttötarkoitus on epävarma.

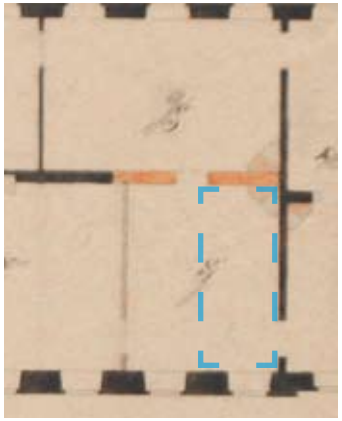

Ruotsalainen tyttökoulu KA / Rakh.
E.B. Lohrman 1852

Piirustuksen mukaan huonejärjestys ei olisi toteutunut Kocken suunnittelemalla tavalla.

Lääkintöhallituksen tilat KA / Rakh.
YRY 1885

YRY:n laatima muutossunnitelma Ruotsalaisen tyttökoulun tilojen muuttamisesta lääkintöhallituksen käyttöön. Tällöin huone oli kaksi-ikkunainen

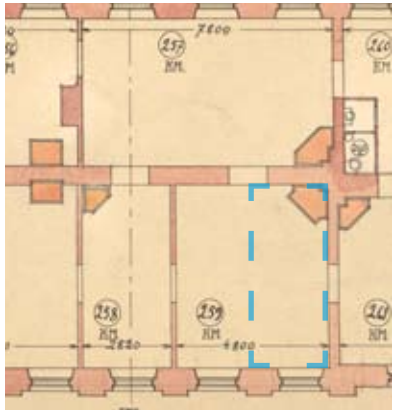

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuoden 1935 mittauspiirustuksen mukaan tilamuoto oli säilynyt muuttumattomana. Mittauspiirustuksen mukaan huoneiden 258 ja 259 lattiassa oli korkkimatto (KM eli linoleum).

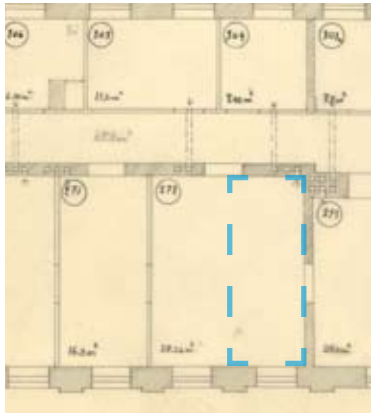

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneiden 271 ja 272 muoto ei muuttunut. Suunnitelman perusteella uunit purettiin. Huoneselosteen mukaan lattiaan tuli linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla).

KTM:n peruskorjauksessa 1968-69 vanha, ainakin 1852 suunnitelmassa esiintynyt väliseinä purettiin ja rakennettiin uusi seinä jolloin muodostui nykyinen huone B306. Kattoihin lisättiin alaslasketut kipsilevytykset.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lautarakenne jää alle"	Parketti, tammi, vahaus
Jalkalista	"JL2"	Alkydimaali
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	"Vanha listarappaus"	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

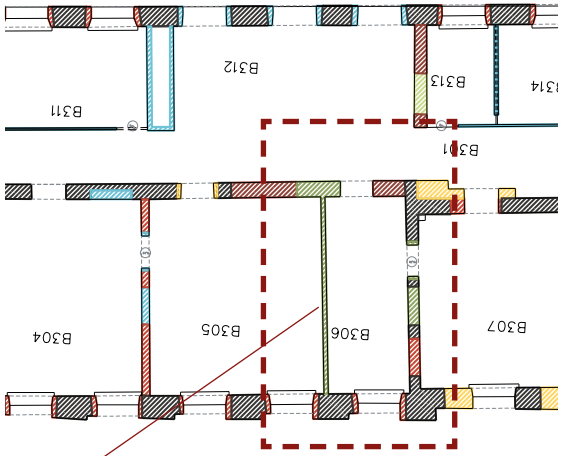

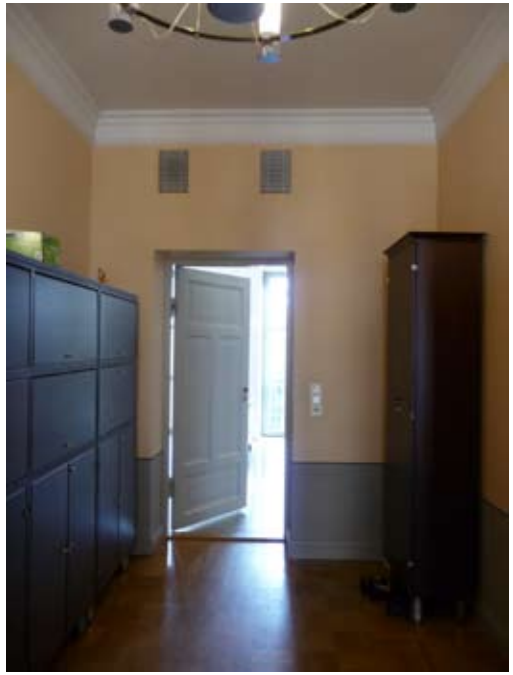

Peruskorjauksessa 1989-92 kaikki nuoremmat pintarakenteet poistettiin. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

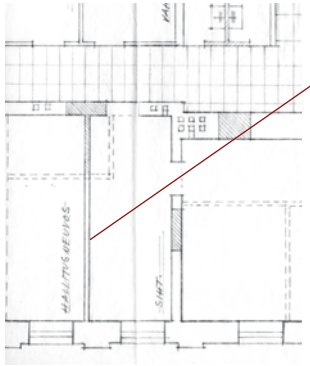

Elomaan suunnitelma 1968

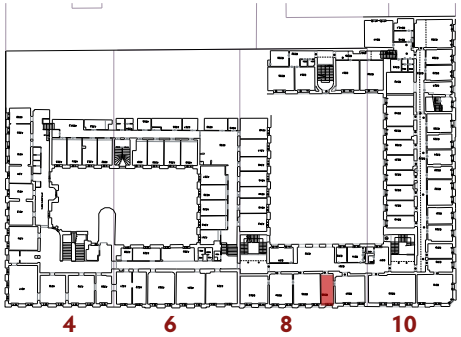

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1960-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 8	HUONENUMERO: B306
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B307

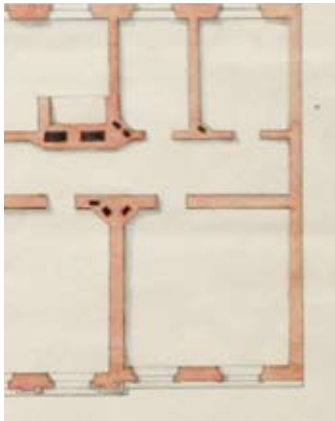

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
A. Kocke 1813

Aleksanterinkatu 8:n kolmannen kerroksen pohjamuoto noudatti toisen kerroksen järjestystä: huone oli oletettavasti ajateltu herrasväen makuuhuoneeksi.

Ruotsalainen tyttökoulu KA / Rakh.
E.B. Lohrman 1852

Piirustuksen mukaan huonejärjestys ei olisi toteutunut Kocken suunnittelemalla tavalla. Huone toimi luokkahuoneena.

Lääkintöhallituksen tilat KA / Rakh.
YRY 1885

YRY:n laatima muutossunnitelma Ruotsalaisen tyttökoulun tilojen muuttamisesta lääkintöhallituksen käyttöön. Väliseinäoven paikkaa muutettiin.

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuoden 1935 mittauspiirustuksen mukaan tilamuoto oli säilynyt muuttumattomana. 1915 suunnitelmien mukaan tehty julkisivumuutos aiheutti ikkunoiden siirroon huoneessa kohti nurkkaa (vrt. 1885). Mittauspiirustuksen mukaan huoneen 261 lattiassa oli korkkimatto (KM eli linoleum).

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa huoneen 273 muoto ei muuttunut. Suunnitelman perusteella uunit purettiin. Huoneselosteen mukaan lattiaan tuli linoleum-matto ja seinät tapetoitiin (10.- mk / rulla).

KTM:n peruskorjauksessa 1968-69 kattoihin lisättiin alaslasketut kipsilevytykset.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lautarakenne jää alle"	Parketti, tammi, vahaus
Jalkalista	"JL2"	Alkydimaali
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	"Vanha listarappaus"	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

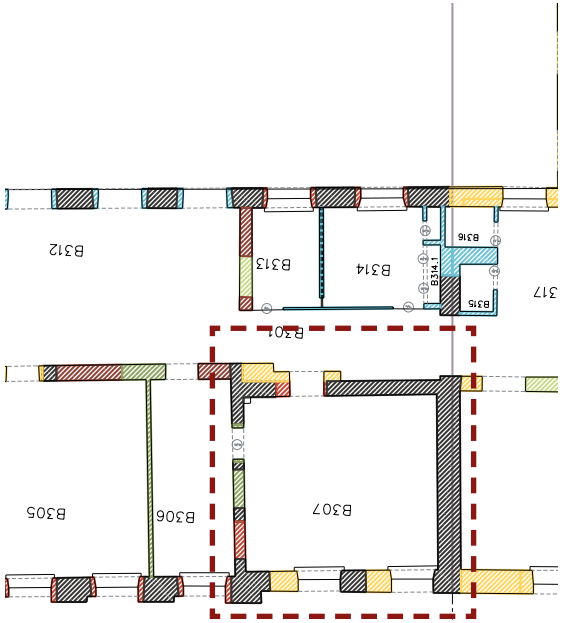

Peruskorjauksessa 1989-92 kaikki nuoremmat pintarakenteet poistettiin. Kaikki pinnat uudistettiin perusteellisesti.

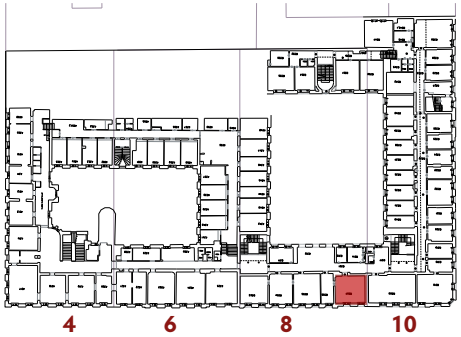

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1810-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 8	HUONENUMERO: B307
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B308

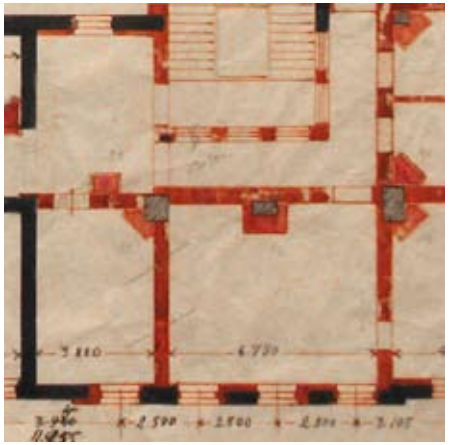

3. kerroksen korotus 191X. KA / Rakh.
YRY / Barmin / Schjerfbeck

1910-luvun puolivälissä, A6-A10:n yhtenäistämistoimiin liittyen laadittu suunnitelma A10:n korottamisesta 3. kerroksella joka toteutui pääosin: uudet porrashuoneet pihan puolelle ja Helenankadun kadunvarsirakennuksen huonejärjestys. Suunnitelmassa Aleksanterinkadun puolelle on esitetty nurkkahuone ja kaksi huonetta.

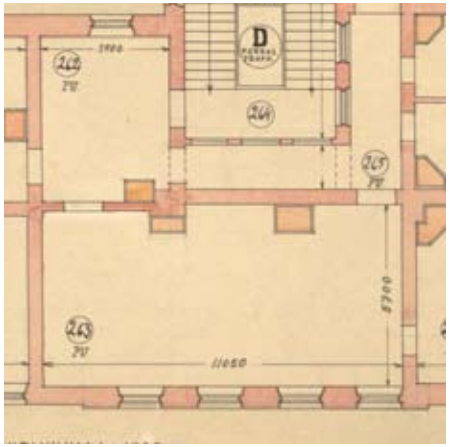

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuoden 1935 mittauspiirustuksen perusteella huone toteutettiin 1910-luvulla sangen kookkaana, juhla- tai kokoussalina. Piirustuksen mukaan lattia oli puulattia (PU).

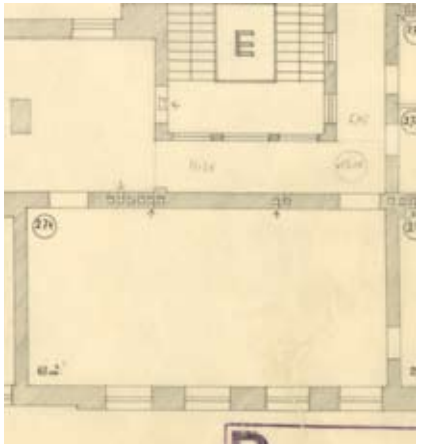

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa tilan perusmuodossa ei tapahtunut muutoksia, mutta uunit purettiin. Huone 274 tapetoitiin huoneselosteen perusteella kalliiman hintaluokan tapetilla: 30.- / rulla, mikä osoittaa huoneen erityisarvoa myös 1930-luvun tilajakaumassa. Huoneselosteen mukaan lattiaan tuli linoleum-matto.

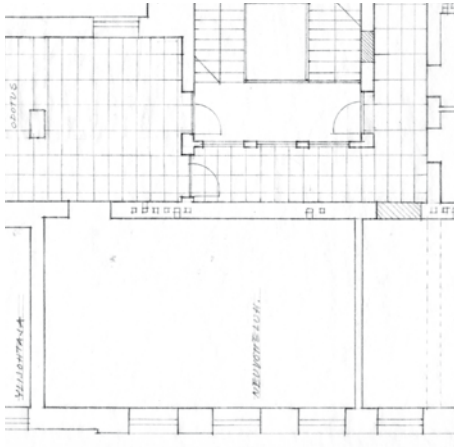

1968 peruskorjaus. (Senaatin arkisto)
Elomaa

KTM:n muutti Aleksanterinkatu 10:een 1960-luvun lopussa. Suunnitelmien mukaan Aleksanterinkadun nurkkahuoneesta tehtiin toinen ministerihuone, jonka johdosta huonetta jouduttiin laajentamaan entisen 274:n suuntaan. Vanha väliseinä purettiin ja korvattiin uudella, jonka johdosta mm. ullakolle, yläpohjaan jouduttiin tekemään teräsbetonipalkki.

Jäljelle jäänyt osa huonetta 274 tuli ministeriön neuvotteluhuoneeksi.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lautarakenne + sasmox”	Parketti, tammi, vahaus
Jalkalista	“JL2”	Alkydimaali
Seinät	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Katto	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	“Vanha listarappaus”	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

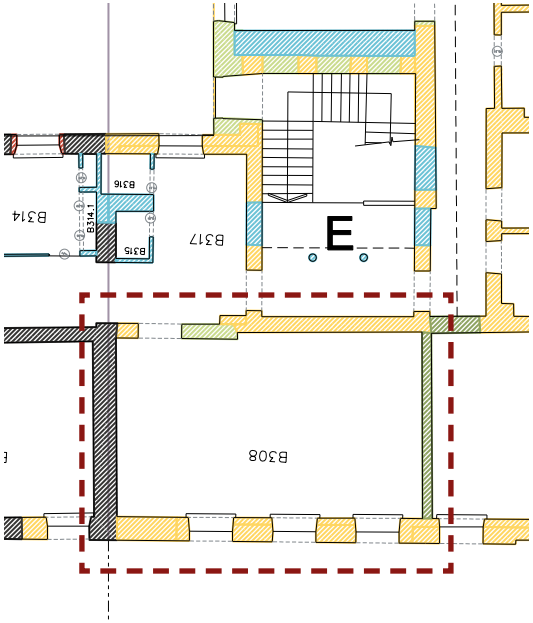

Peruskorjauksessa 1960-luvun pintarakennekerrokset poistettiin ja pinnat uusittiin perusteellisesti. Suunnitelman mukaan vanha 1910-luvun kattolista otettiin esiin ja kunnostettiin. Neuvotteluhuoneeseen asennettiin syrjäyttävän ilmanvaihdon pääteelin.

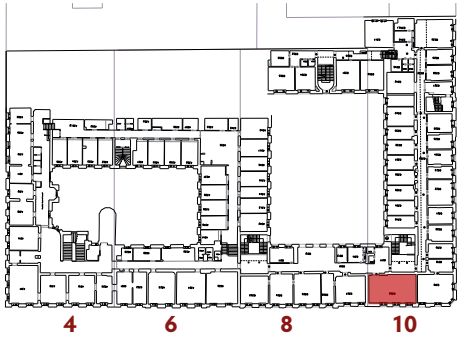

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1960-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Neuvotteluhuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 10	HUONENUMERO: B308
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B310

3. kerroksen korotus 191X. KA / Rakh.
YRY / Barmin / Schjerfbeck

1910-luvun puolivälissä, A6-A10:n yhtenäistämistoimiin liittyen laadittu suunnitelma A10:n korottamisesta 3. kerroksella joka toteutui pääosin: uudet porrashuoneet pihan puolelle ja Helenankadun kadunvarsirakennuksen huonejärjestys. Suunnitelmassa Aleksanterinkadun puolelle on esitetty nurkkahuone.

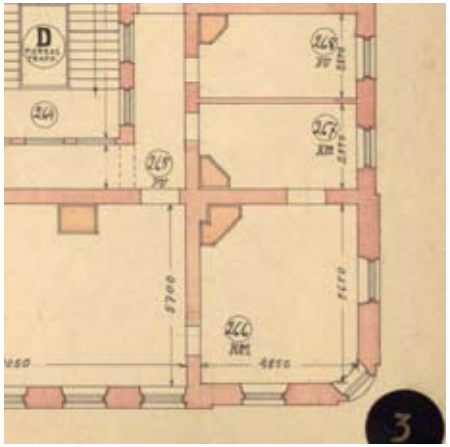

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuoden 1935 mittauspiirustuksen perusteella huone toteutui 191X suunnitelman mukaan. Piirustuksen mukaan huoneen 266 lattiassa oli korkkimatto (KM (eli linoleum).

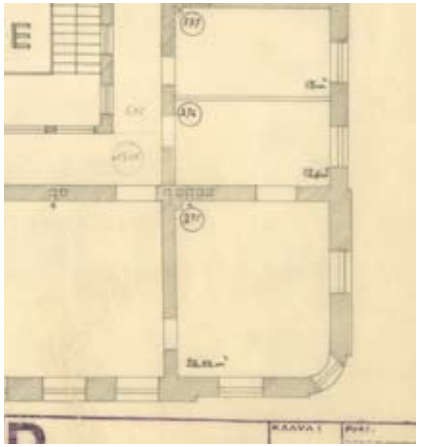

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa tilan perusmuodossa ei tapahtunut muutoksia, mutta uuni purettiin. Huone 275 tapetoitiin huoneselosteen perusteella kalleimman hintaluokan tapetilla: 50.- / rulla, mikä osoittaa huoneen erityisarvoa myös 1930-luvun tilajakaumassa. Huoneselosteen mukaan lattiaan tuli linoleum-matto.

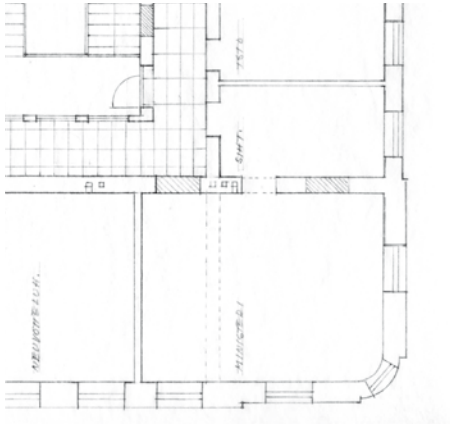

1968 peruskorjaus. (Senaatin arkisto)
Elomaa

KTM:n muutti Aleksanterinkatu 10:een 1960-luvun lopussa. Suunnitelmien mukaan Aleksanterinkadun nurkkahuoneesta tehtiin toinen ministerihuone, jonka johdosta huonetta jouduttiin laajentamaan entisen 274:n suuntaan. Vanha väliseinä purettiin ja korvattiin uudella, jonka johdosta mm. ullakolle, yläpohjaan jouduttiin tekemään teräsbetonipalkki.

Ministerin huoneeseen tehtiin alaslaskettu katto ja mm. kiinteä tammiviilutettu komeroseinä.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lautarakenne + sasmox"	Parketti, tammi, vahaus
Jalkalista	"JL2"	Alkydimaali
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	"Vanha listarappaus"	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

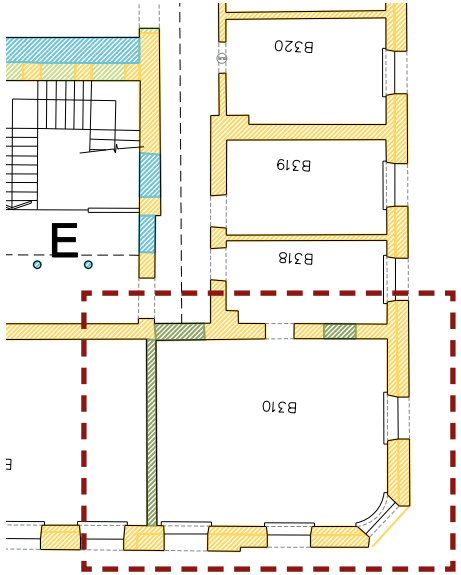

Peruskorjauksessa 1960-luvun pintarakennekerrokset poistettiin ja pinnat uusittiin perusteellisesti. Suunnitelman mukaan vanha 1910-luvun kattolista otettiin esiin ja kunnostettiin. Ovi uusittiin uuden PO-5 mallin mukaan

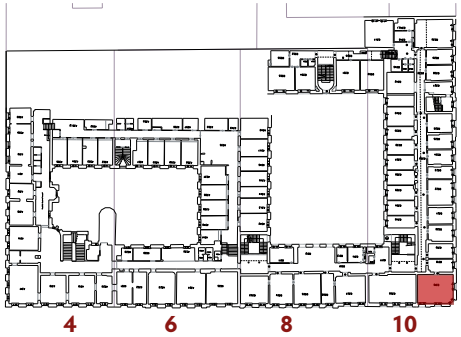

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1960-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 10	HUONENUMERO: B310
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B312

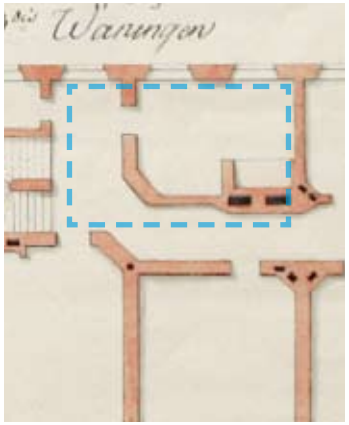

Kauppiastalon asuinhuone KA / Rakh
A. Kocke 1813

Aleksanterinkatu 8:n kolmannen kerroksen pohjamuoto noudatti toisen kerroksen järjestystä:nykyisen aulan kohdalle oli suunniteltu oletettavasti keittiö

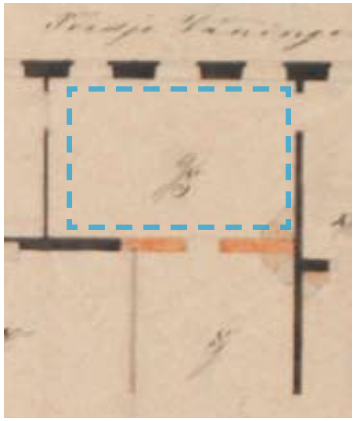

Ruotsalainen tyttökoulu KA / Rakh.
E.B. Lohrman 1852

Piirustuksen mukaan huonejärjestys ei olisi toteutunut Kocken suunnittelemalla tavalla. Huone toimi luokkahuoneena.

Lääkintöhallituksen tilat KA / Rakh.
YRY 1885

YRY:n laatima muutossunnitelma Ruotsalaisen tyttökoulun tilojen muuttamisesta lääkintöhallituksen käyttöön, kokoushuoneeksi

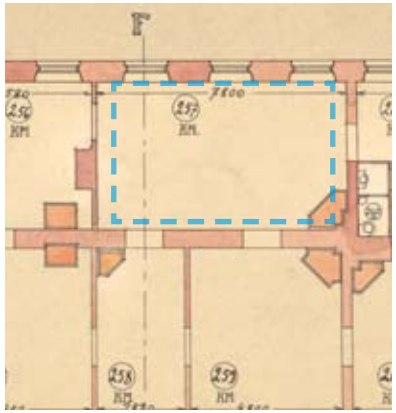

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuoden 1935 mittauspiirustuksen mukaan tilamuoto oli säilynyt lähes muuttumattomana, mutta toinen väliseinä oli piirustuksen perusteella korvattu uudella, hieman etäämmälle rakennetulla. Mittauspiirustuksen mukaan huoneen 257 lattiassa oli korkkimatto (KM eli linoleum).

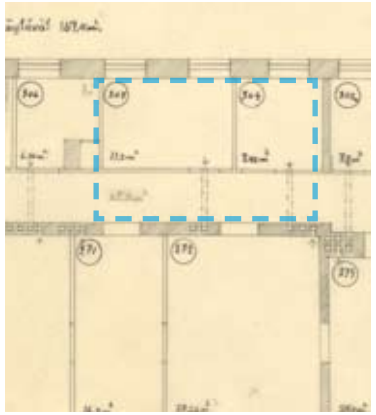

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa entinen pihapuolen huone pirstottiin käytäväksi ja pieniksi toimistokopeiksi.

KTM:n peruskorjauksessa 1968-69 kattoihin lisättiin alaslasketut metallikasetoinnit.

Ranskalaisen parvekeoven kehysrakenteet, hattumutterein kiinnitetyt levyt peittävät taakseen pystyyn asennetut radiaattorit.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lautarakenne” + sasmox + tasoitus	Linoleum
Jalkalista	“JL3”	Alkydimaali
Seinät	“Vanha rappaus / uusi kipsilevy”	Lateksi
Katto	“Vanha rappaus / vanha betoni”	Lateksi

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

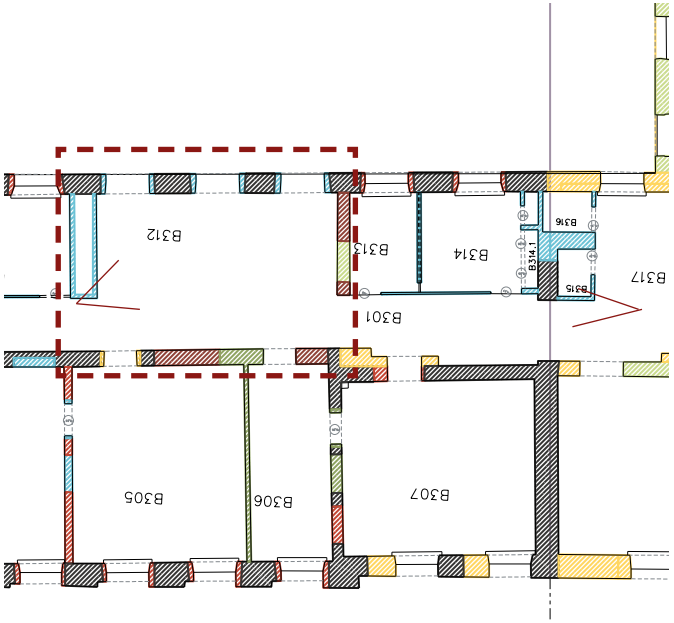

Peruskorjauksessa 1930-luvun ja sitä nuoremmat rakenteet ja pintamateriaalit poistettiin. Käytävän varteen avattiin valoisa aula, jonka kohdalta vanhat T-ikkunat vaihdettiin ranskalaisiksi parvekeoviksi. Täysin uusista pinnoista ja muodoista koostuva huone noudattaa pohjamuodossa, äärimitoiltaan kuitenkin läheisesti 1800-luvun loppupuoliskon luokka- tai kokoushuonetta.

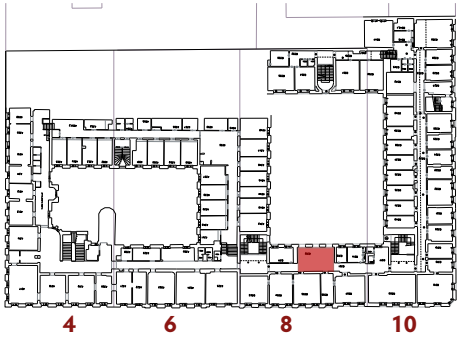

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1989-92
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Aula
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 8	HUONENUMERO: B312
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B318

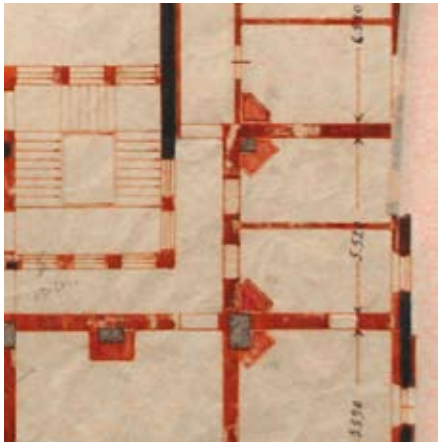

3. kerroksen korotus 1915. KA / Rakh.
YRY / Barmin / Schjerfbeck

1910-luvun puolivälissä, A6-A10:n yhtenäistämistoimiin liittyen laadittu suunnitelma A10:n korottamisesta 3. kerroksella joka toteutui pääosin: uudet porrashuoneet pihan puolelle ja Helenankadun kadunvarsirakennuksen huonejärjestys. Suunnitelmassa Helenankadun puoelle on esitetty työhuone.

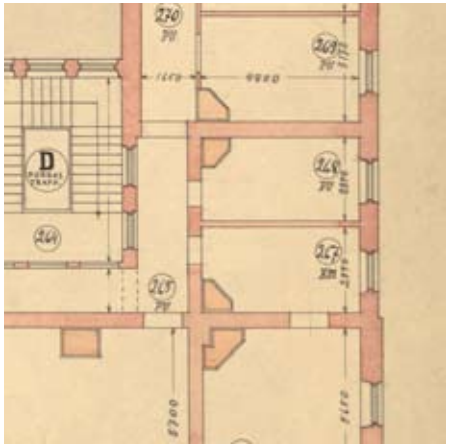

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuoden 1935 mittauspiirustuksen perusteella huone toteutui 1915 suunnitelman mukaan. Piirustuksen mukaan huoneen 267 lattiassa oli korkkimatto (KM (eli linoleum).

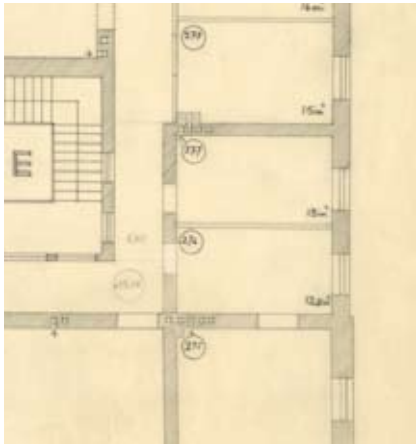

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa tilan perusmuodossa ei tapahtunut muutoksia, mutta uuni purettiin. Huone 276 tapetoitiin huoneselosteen perusteella kalliimman hintaluokan tapetilla: 30.- / rulla. Huoneselosteen mukaan lattiaan tuli linoleum-matto.

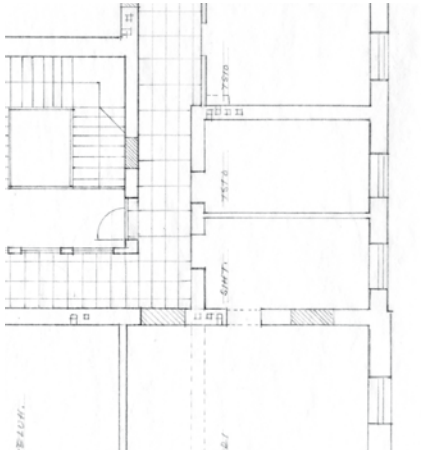

1968 peruskorjaus. (Senaatin arkisto)
Elomaa

KTM:n muutti Aleksanterinkatu 10:een 1960-luvun lopussa. Suunnitelmien mukaan Aleksanterinkadun nurkkahuoneesta tehtiin toinen ministerihuone. Tällöin ko. huone toimi ministerin sihteerin huoneena.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	“Vanha lautarakenne + sasmox”	Parketti, tammi, vahaus
Jalkalista	“JL2”	Alkydimaali
Seinät	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Katto	“Vanha rappaus”	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	“Vanha listarappaus”	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

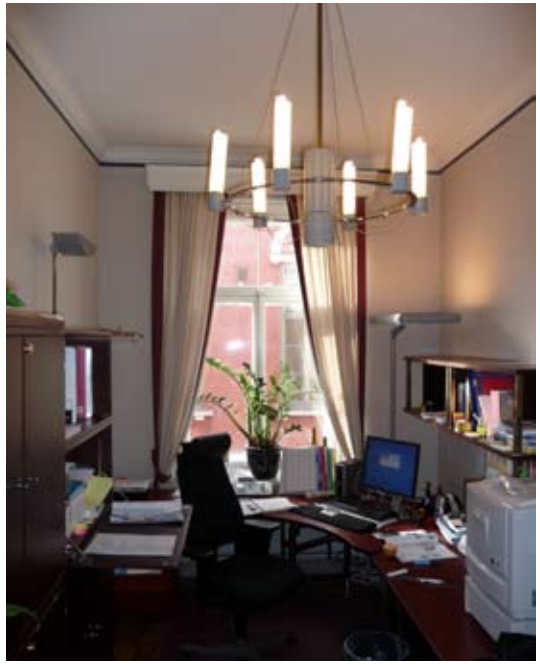

Peruskorjauksessa 1960-luvun pintarakenneker-rokset poistettiin ja pinnat uusittiin perusteellisesti. Suunnitelman mukaan vanha 1910-luvun kattolista otettiin esiin ja kunnostettiin. Ovi uusittiin uuden PO-5 mallin mukaan

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

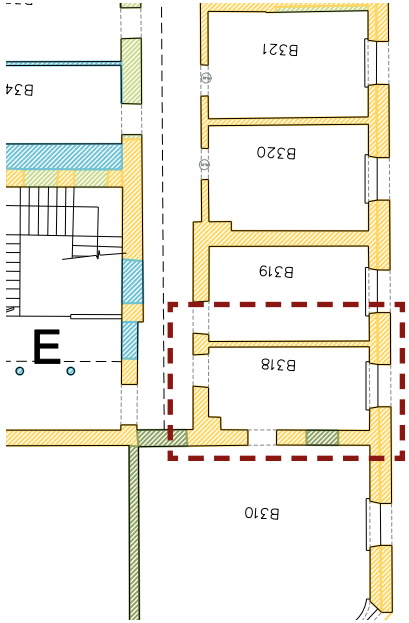

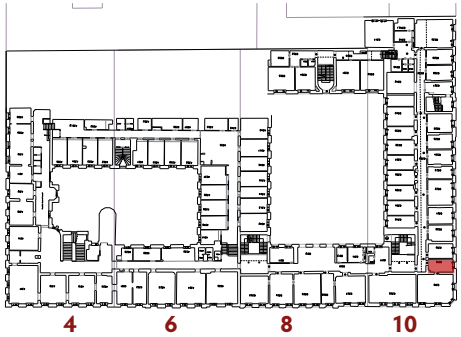

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1910-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 10	HUONENUMERO: B318
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B319

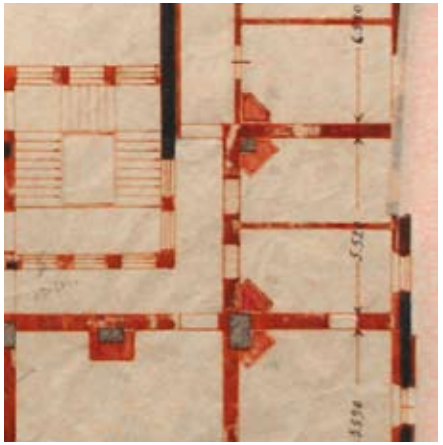

3. kerroksen korotus 1915. KA / Rakh.
YRY / Barmin / Schjerfbeck

1910-luvun puolivälissä, A6-A10:n yhtenäistämistoimiin liittyen laadittu suunnitelma A10:n korottamisesta 3. kerroksella joka toteutui pääosin: uudet porrashuoneet pihan puolelle ja Helenankadun kadunvarsirakennuksen huonejärjestys. Suunnitelmassa Helenankadun puolelle on esitetty työhuone.

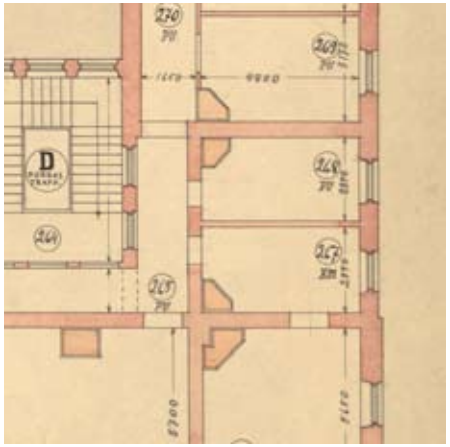

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

Vuoden 1935 mittauspiirustuksen perusteella huone toteutui 1915 suunnitelman mukaan. Piirustuksen mukaan huoneen 268 lattiassa oli puu (PU).

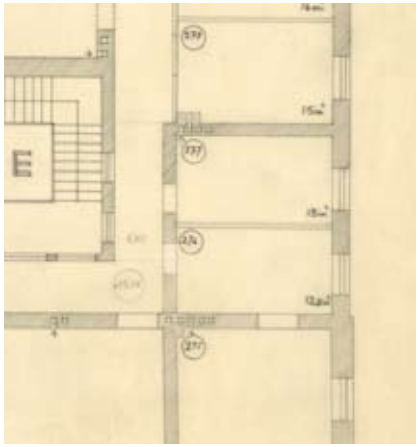

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

Vuoden 1938 peruskorjauksessa tilan perusmuodossa ei tapahtunut muutoksia, mutta uuni purettiin. Huoneselosteen mukaan lattiaan tuli linoleummatto ja huone tapetoitiin.

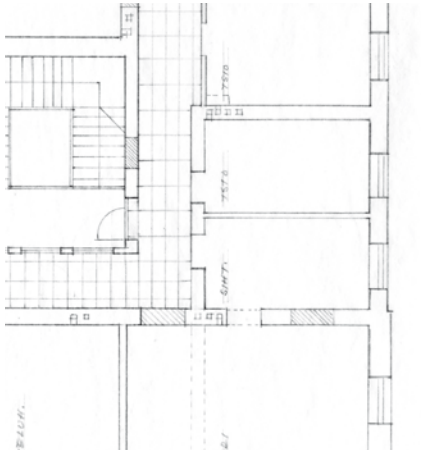

1968 peruskorjaus. (Senaatin arkisto)
Elomaa

KTM:n muutti Aleksanterinkatu 10:een 1960-luvun lopussa. Huoneen perusmuoto ei muuttunut, mutta huoneeseen tehtiin katon alaslasku.

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lautarakenne + sasmox"	Parketti, tammi, vahaus
Jalkalista	"JL2"	Alkydimaali
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	"Vanha listarappaus"	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksen näkyviä uudistuksia olivat uudet, KTM:n taloon suunnitellut erikoisvalaisimet, ulkoseinien alaosan sähköasennuskotelot ja taloon suunnitellut erikoiskalusteet.

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

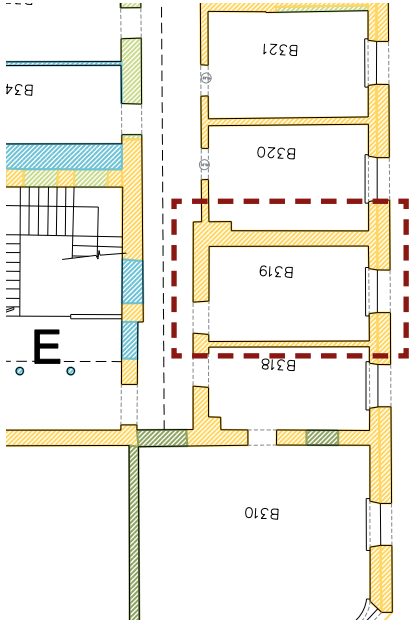

Peruskorjauksessa 1960-luvun pintarakenneker-rokset poistettiin ja pinnat uusittiin perusteellisesti. Suunnitelman mukaan vanha 1910-luvun kattolista otettiin esiin ja kunnostettiin. Ovi uusittiin uuden PO-5 mallin mukaan

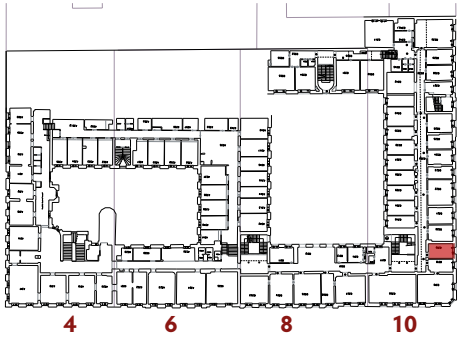

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1910-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	Toimistohuone
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 10	HUONENUMERO: B319
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B320-B329

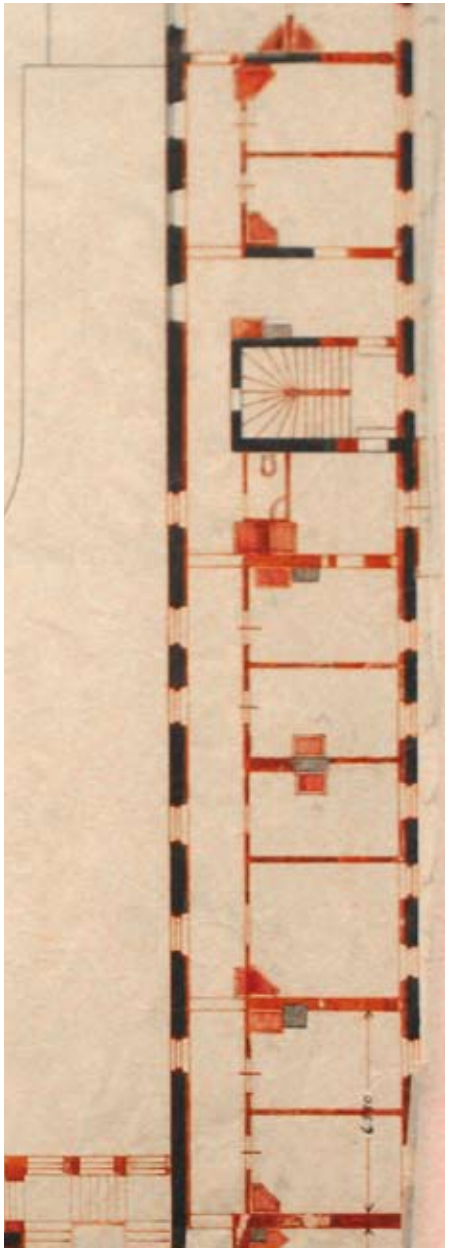

3. kerroksen korotus 1915. KA / Rakh.
YRY / Barmin / Schjerfbeck

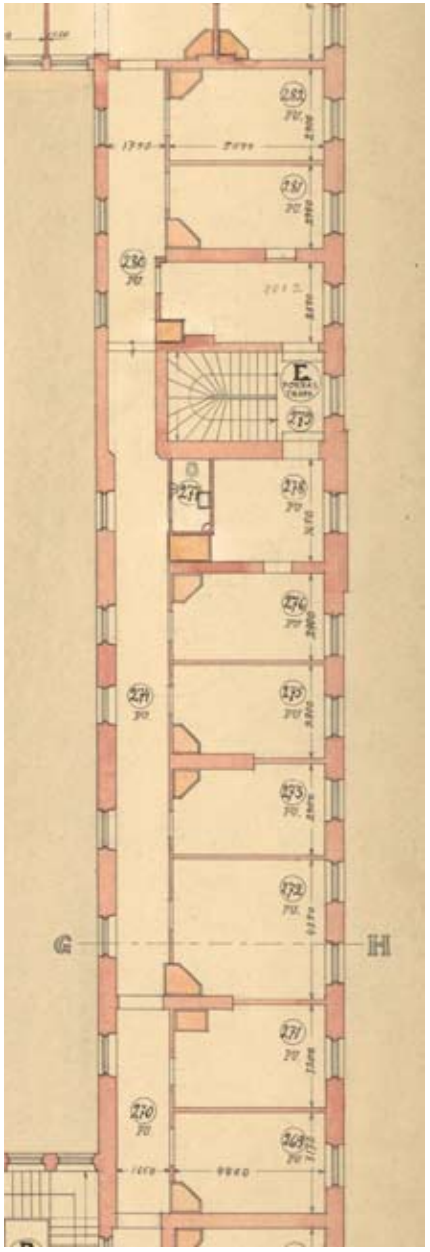

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

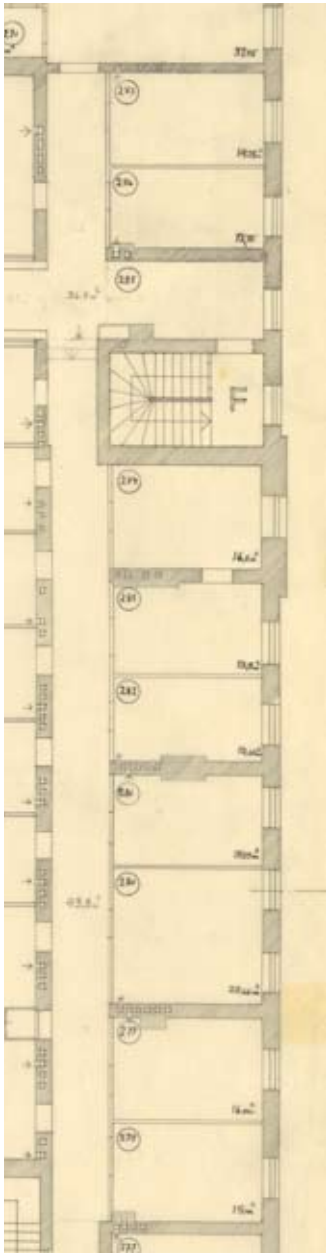

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

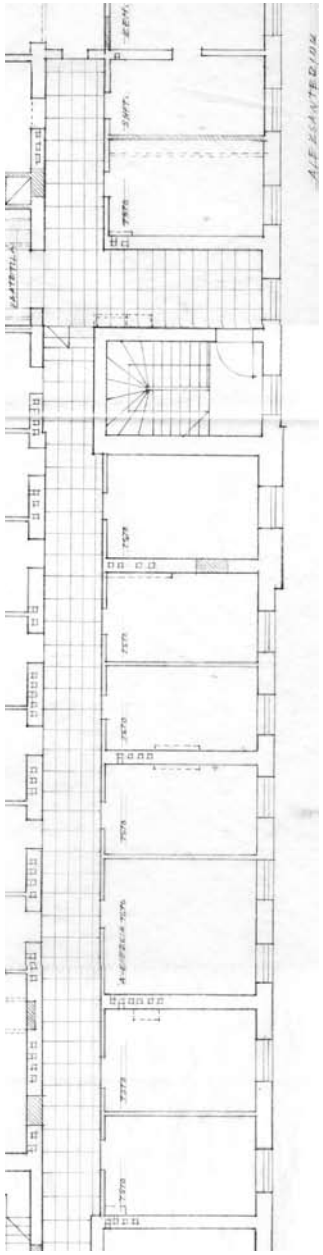

1968 peruskorjaus. (Senaatin arkisto)
Elomaa

B328

B324

B322

B320

NRT 1986

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

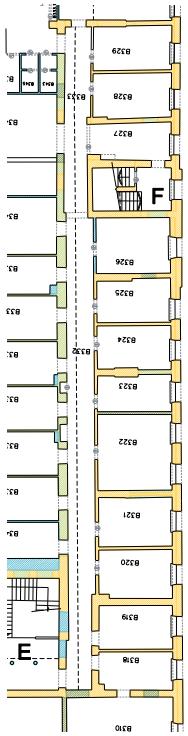

B325

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha lautarakenne + sasmox"	Linoleum
Jalkalista	"JL2"	Alkydimaali
Seinät	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Katto	"Vanha rappaus"	Kaseiinitempera SAX
Kattolista	"Vanha listarappaus"	Kaseiinitempera SAX / KM koristemaalaus

Peruskorjauksessa 1960-luvun pintarakennekerrokset poistettiin ja pinnat uusittiin perusteellisesti. Suunnitelman mukaan vanhat 1910-luvun kattolistat otettiin esiin ja kunnostettiin. Ovet uusittiin uuden PO-5 mallin mukaan. Jokaisessa huoneessa on oma harkittu muista poikkeava väritys (viereisellä sivulla esimerkkejä).

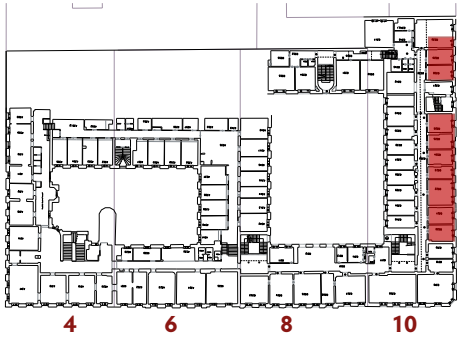

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1910-l
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA Helenankadun 3. krs toimistohuoneet	
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS: 10	HUONENUMERO: B320-B329
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW			

B340-B348

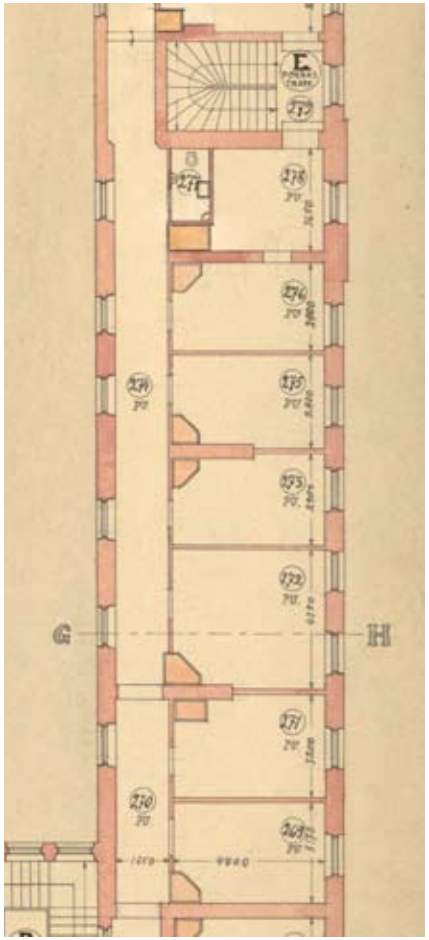

Mittauspiirustus 1935. KA / Rakh.
YRY

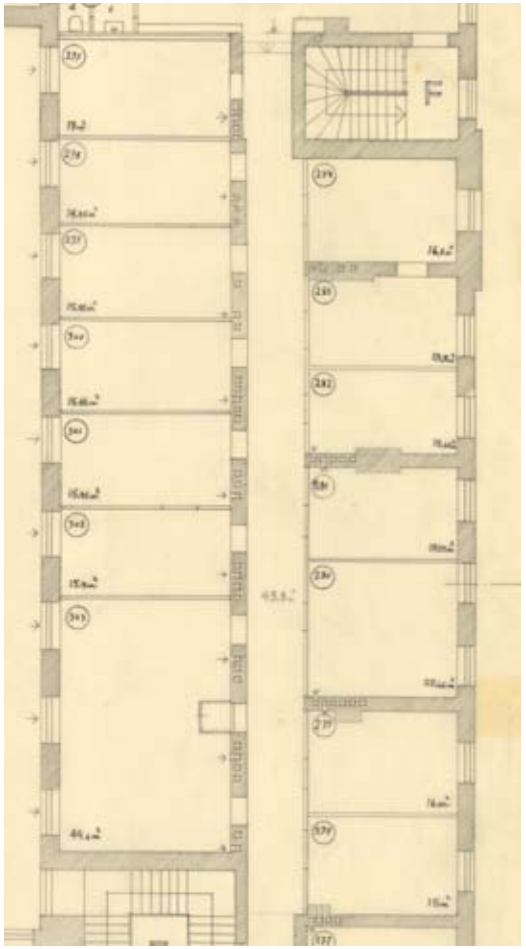

1938 peruskorjaus ja muutokset
Rakh / Vähäkallio / Välikangas.

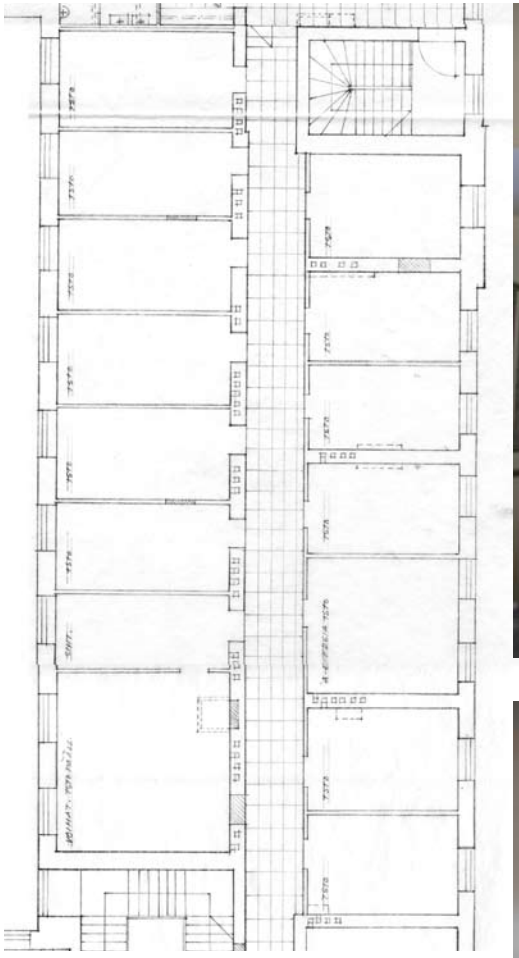

1968 peruskorjaus. (Senaatin arkisto)
Elomaa

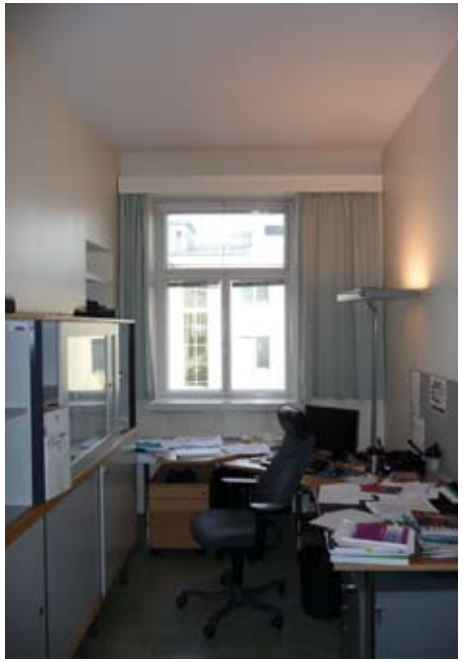

Ajoitus	Pääasialliset töt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Valikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Tiedot rakenteiden ajoituksesta: kts erillinen ohje.

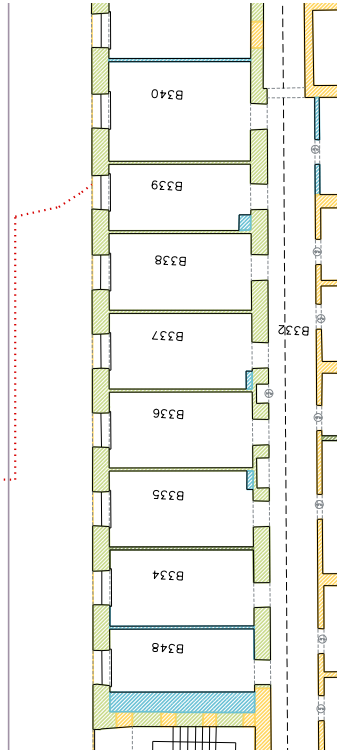

NRT 1986

NYKYTILA: peruskorjaus 1989-92
NRT, 1991

Peruskorjauksen 1989-92 huoneselosteen mukaan (keskeiset pinnat)

PINTA	HUOMIO	PINTAKÄSITTELY / MATERIAALI
Lattia	"Vanha betoni + tasoitus"	Linoleum
Jalkalista	"JL3"	Alkydimaali
Seinät	"Vanha rappaus / uusi kipsilevy"	Lateksi
Katto	"Uusi kipsilevy	Lateksi

Peruskorjauksessa 1960-luvun pintarakennekerrokset poistettiin ja pinnat uusittiin perusteellisesti. Ovet uusittiin uuden PLO-2 mallin mukaan.

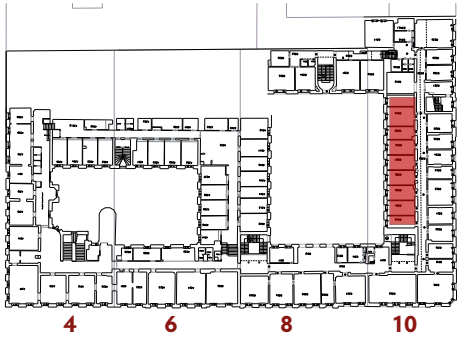

TEM Työ- ja elinkeinoministeriö	KERROS	HISTORIALUOKITUS	1938
RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2010	**3**	TILA	A10 pihasiiven toimistohuoneet
HISTORIAHUONEKORTTI		RAKENNUS	HUONENUMERO
Arkkitehtitoimisto Okulus / Mib KaW		10	B340-B348

LIITTEET

	Pääasialliset työt	Värikoodi
1820-luku	4: 1825-26 6: 1812 8: 1817 10:1813	
1850-l	4: 1852/53 6: 8: 1852/3 10:	
1883-95-l	4: 1883 / Höijer 6: 8: 1885 / YRY 10: 1895 / YRY	
1904-1919	4: 190X / YRY 6 - 10: YRY / Barmin & Schjerfbeck	
1938	4-10: YRY / Välikangas ja Vähäkallio	
1960-l	8-10: RAKH	
1989-1992	4-10: NRT	

Nykytilaa kuvaaviin pohjapiirustuksiin on koottu rakenteiden ajoitustiedot historiallisista pohjapiirustuksista. Osa piirustuksista on suunnitelmia, osa dokumentaarisia jotka vahvistavat suunnitelmien toteutumisen tai toteutumatta jäämisen. Lähteiden valossa osa merkinnöistä on ajoitukseltaan melko tarkkoja, osa taas karkeammassa ikähaarukassa. Ajoituskaavio on suuntaa-antava kartoitus, käytössä olleen aineiston perusteella tehty harkittu tulkinta, joka osoittaa tarkasteltavan tilan seinärakenteiden iän ja eri-ikäisten rakenteiden määrän likimääräisellä sijaintitarkkuudella. Tietojen paikkansapitävyyteen tulee suhtautua lähdeaineiston mukaisella kriittisyydellä. Ajoituskaavion pohjana on käytetty rakennuksesta 2008-2009 Geounion Oy:n tekemää mittaustiedostoa, jossa on osittaisia puutteita. Rakennuksen nykytilanne vastaa peruskorjauksen 1989-92 mukaista asua.

Kaavioon ei ole merkitty, lukukelpoisuuden säilyttämiseksi, eri vaiheissa (mahd.) purettuja rakenteita. Ainoastaan piha-alueelle on merkitty 1938 puretut pihasiipirakennusten paikat.

Sivuilla esiintyvät piirustukset on aseteltu Aleksanterinkadun suuntaisesti. Geodeetin karttapohjoisen mukaan mittaustiedostoonsa asettamat huonenumerot ovat tästä johtuen lukusuunnassa ylösalaisin.

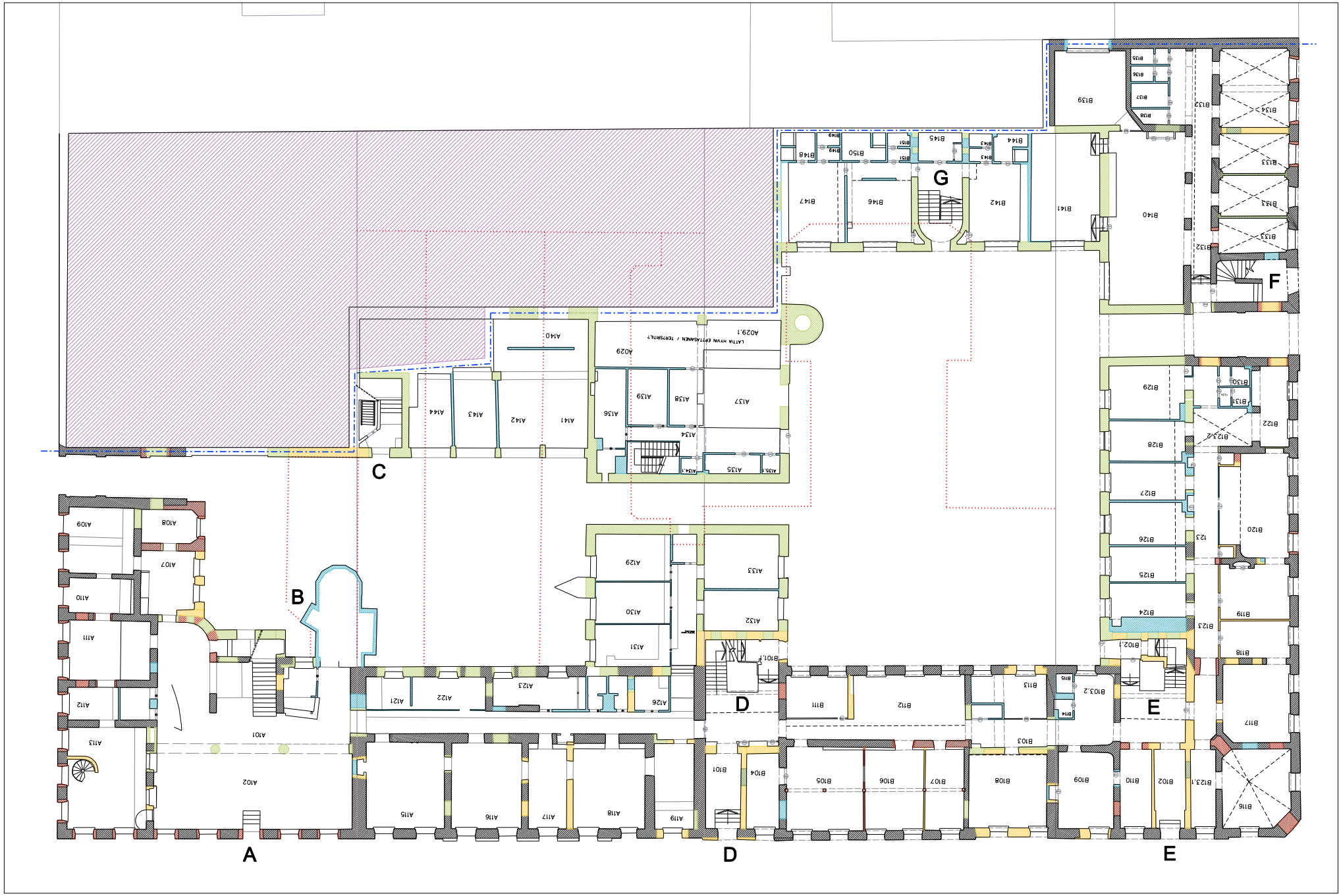

1. KERROS

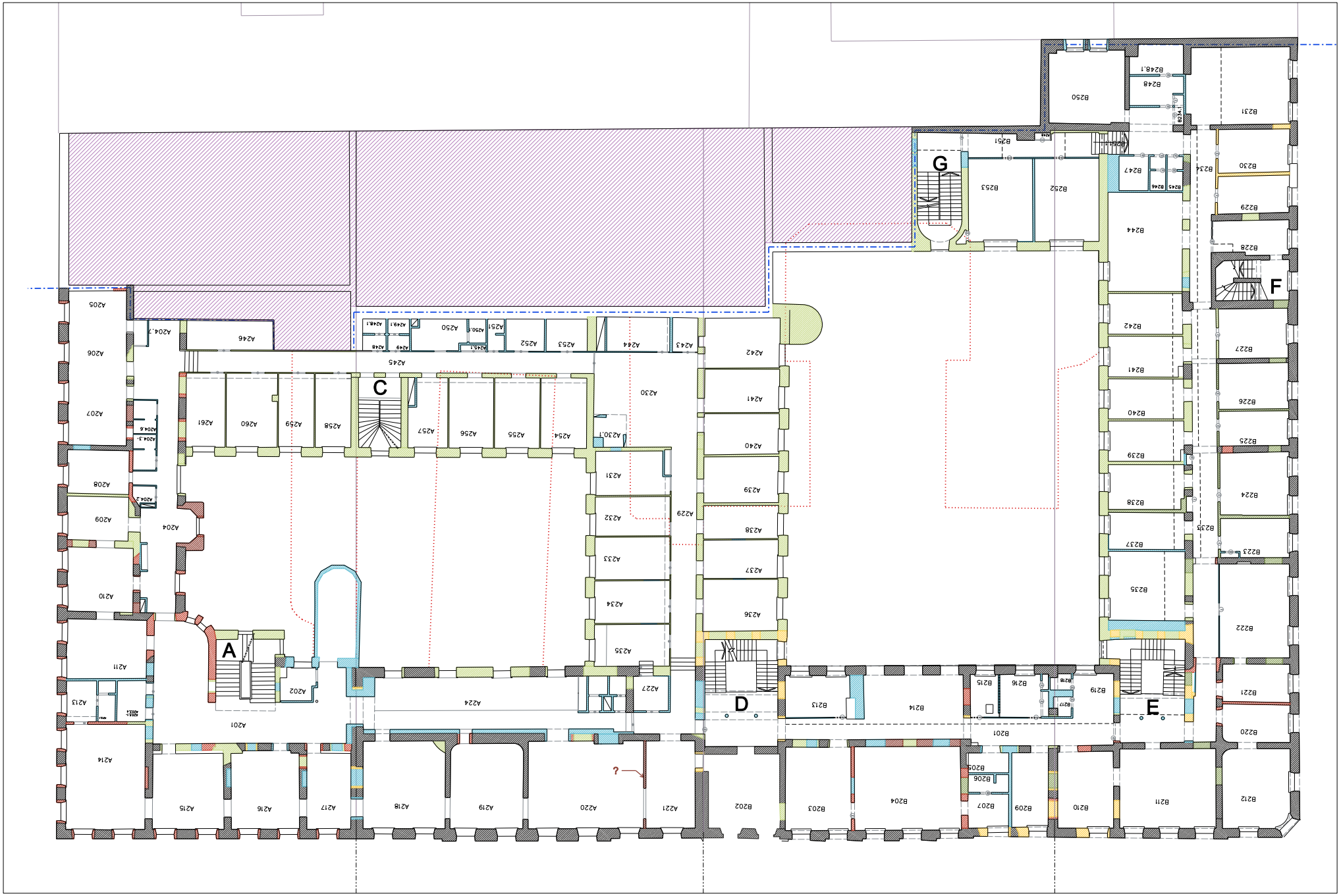

AJOITUSPOHJAT

2. KERROS

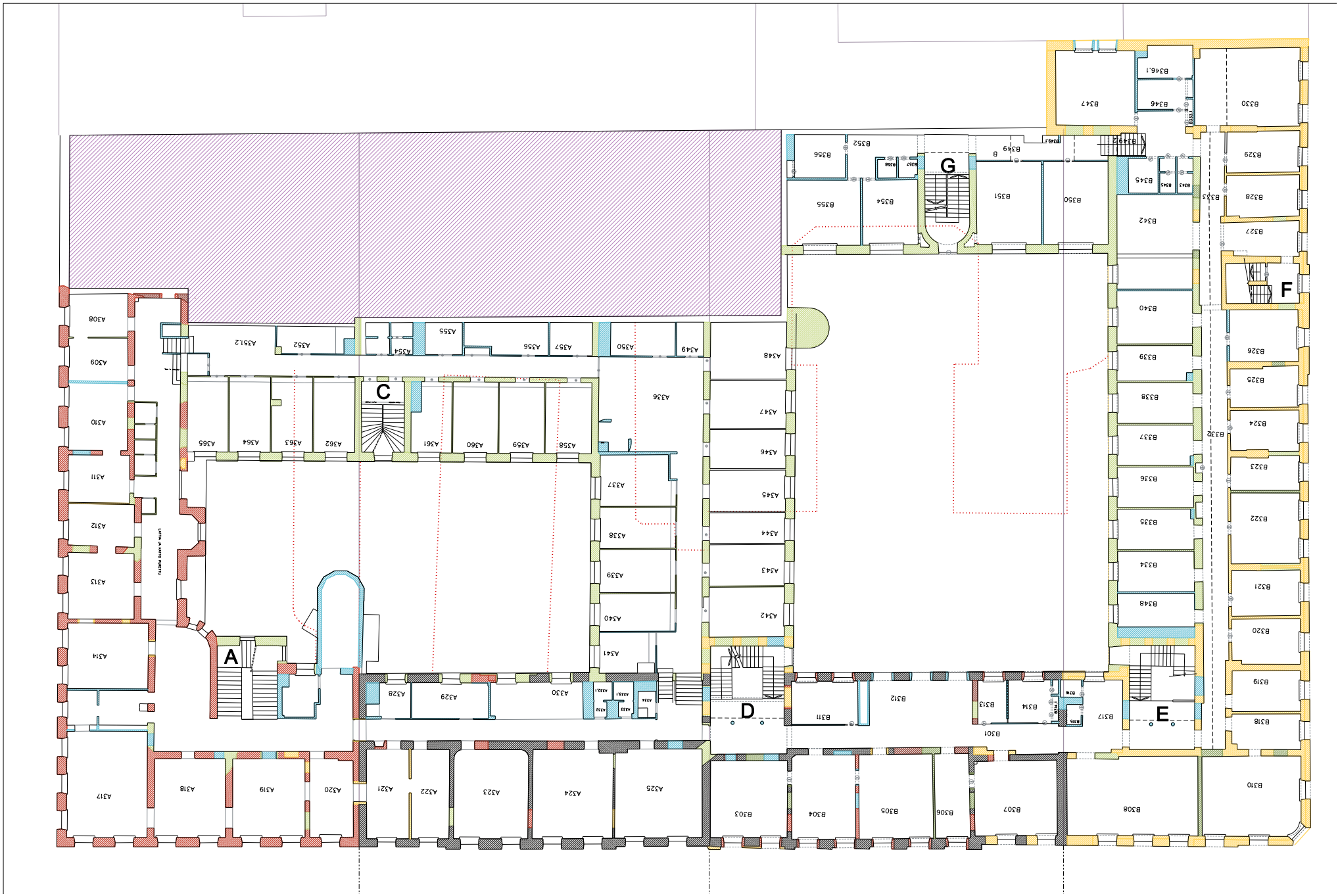

3. KERROS

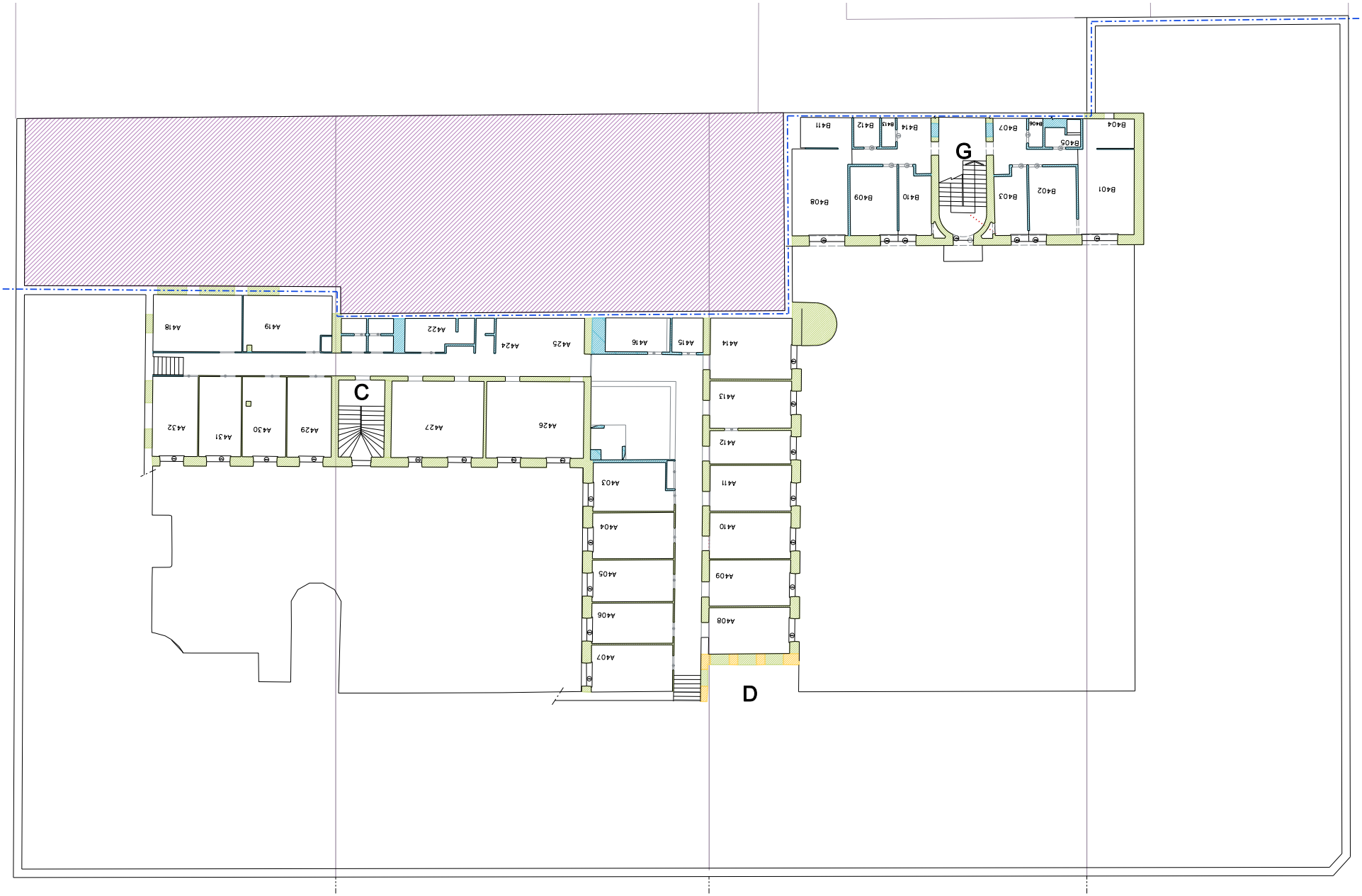

AJOITUSPOHJAT

4. KERROS

1935 / YRY / DOKUMENTOIVAT PIIRUSTUKSET

Yleisten rakennusten ylihalituksessa leimatut, huhtikuulla 1935 laaditut sen hetkistä tilannetta dokumentoivat pohjapiirustukset ja leikkaukset

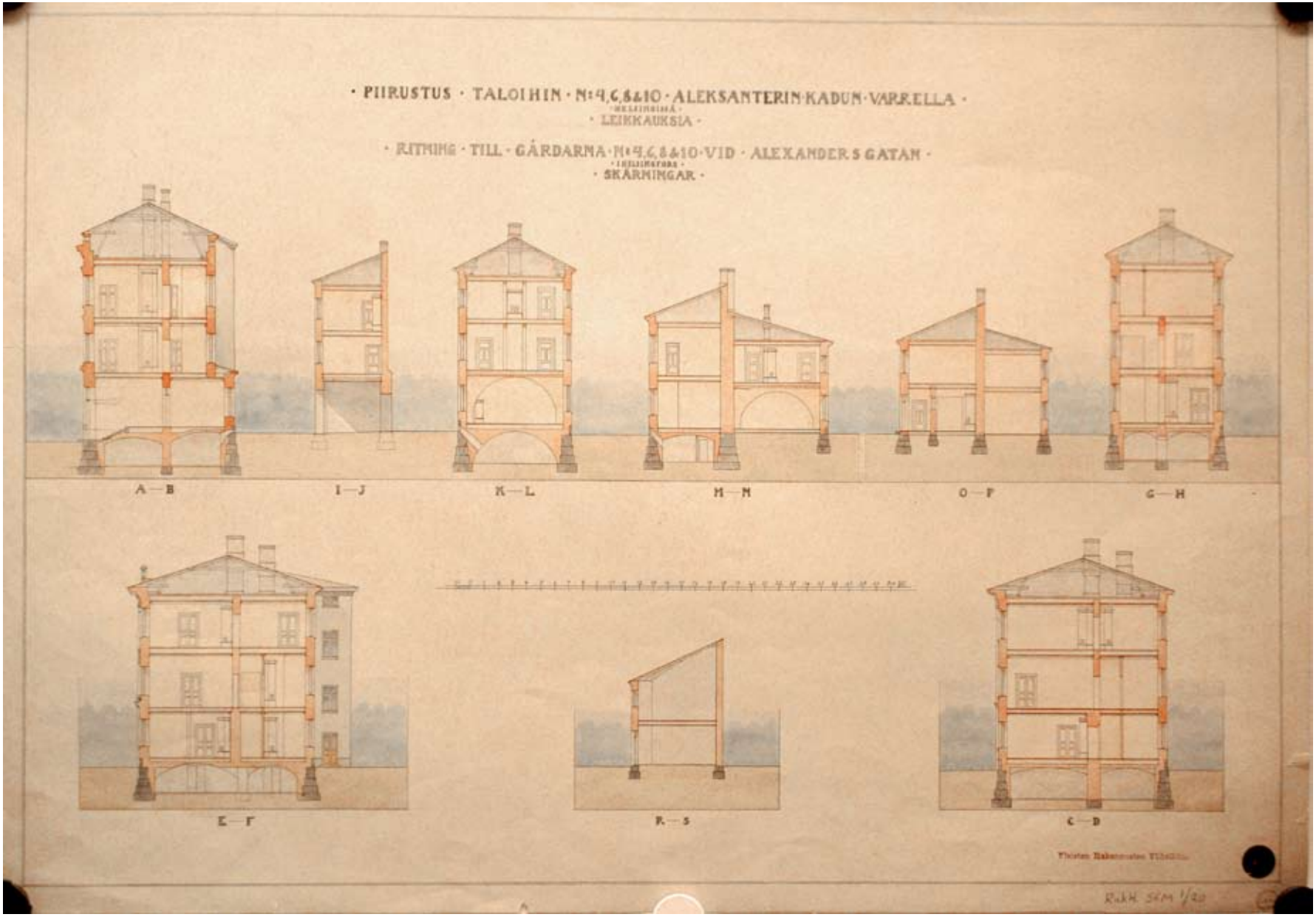

LEIKKAUKSET

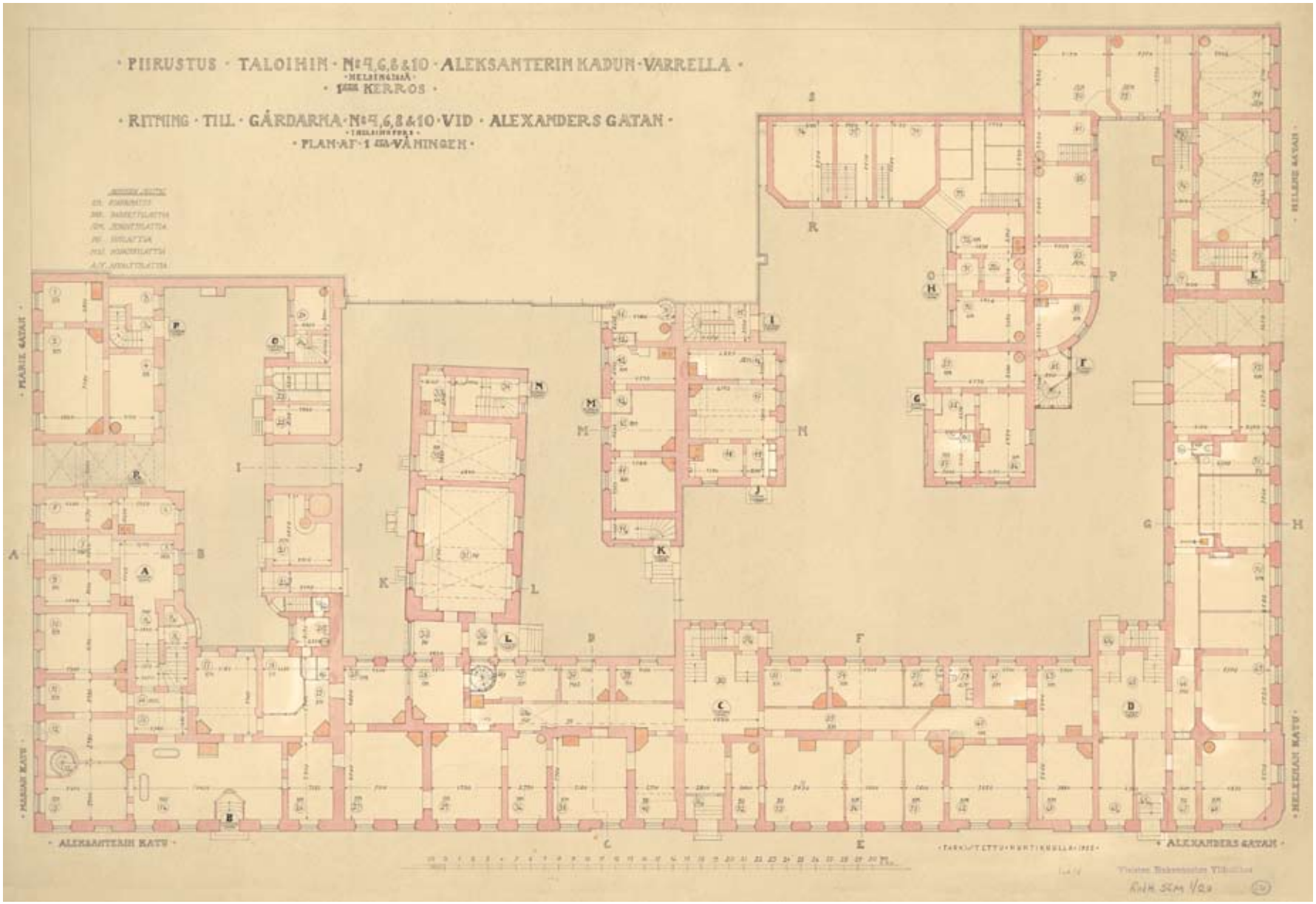

1935 / YRY / DOKUMENTOIVAT PIIRUSTUKSET

1. KERROS

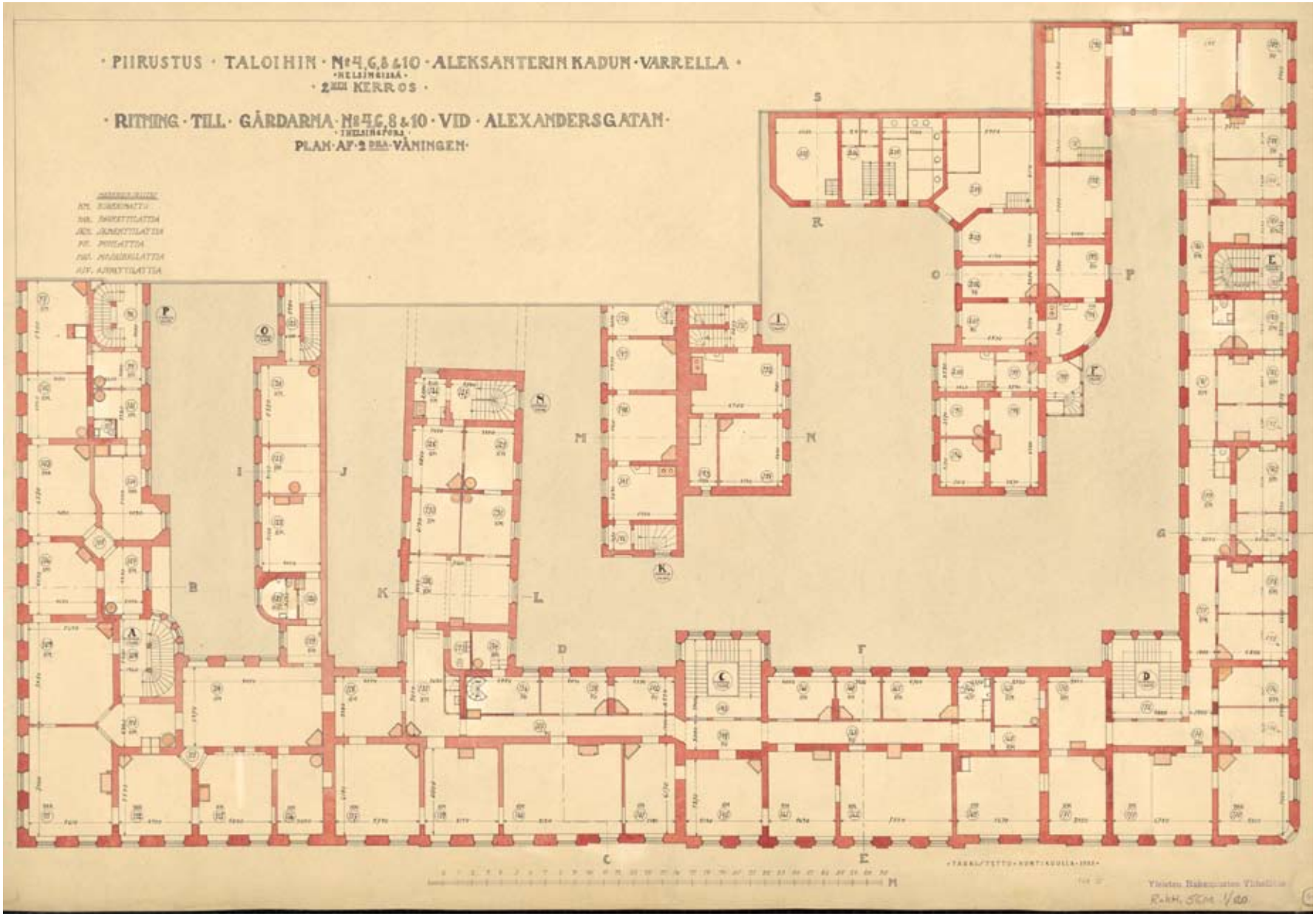
· PIIRUSTUS · TALOIHIN · Nº 4, 6, 8 & 10 · ALEKSANTERIN KADUN · VARRELLA ·
· HELSINGISSÄ ·
· 2DEN KERROS ·
· RITNING · TILL · GÅRDARNA · Nº 4, 6, 8 & 10 · VID · ALEXANDERSGATAN ·
· HELSINGFORS ·
PLAN · AF · 2 DRA · VÅNINGEN ·

2. KERROS

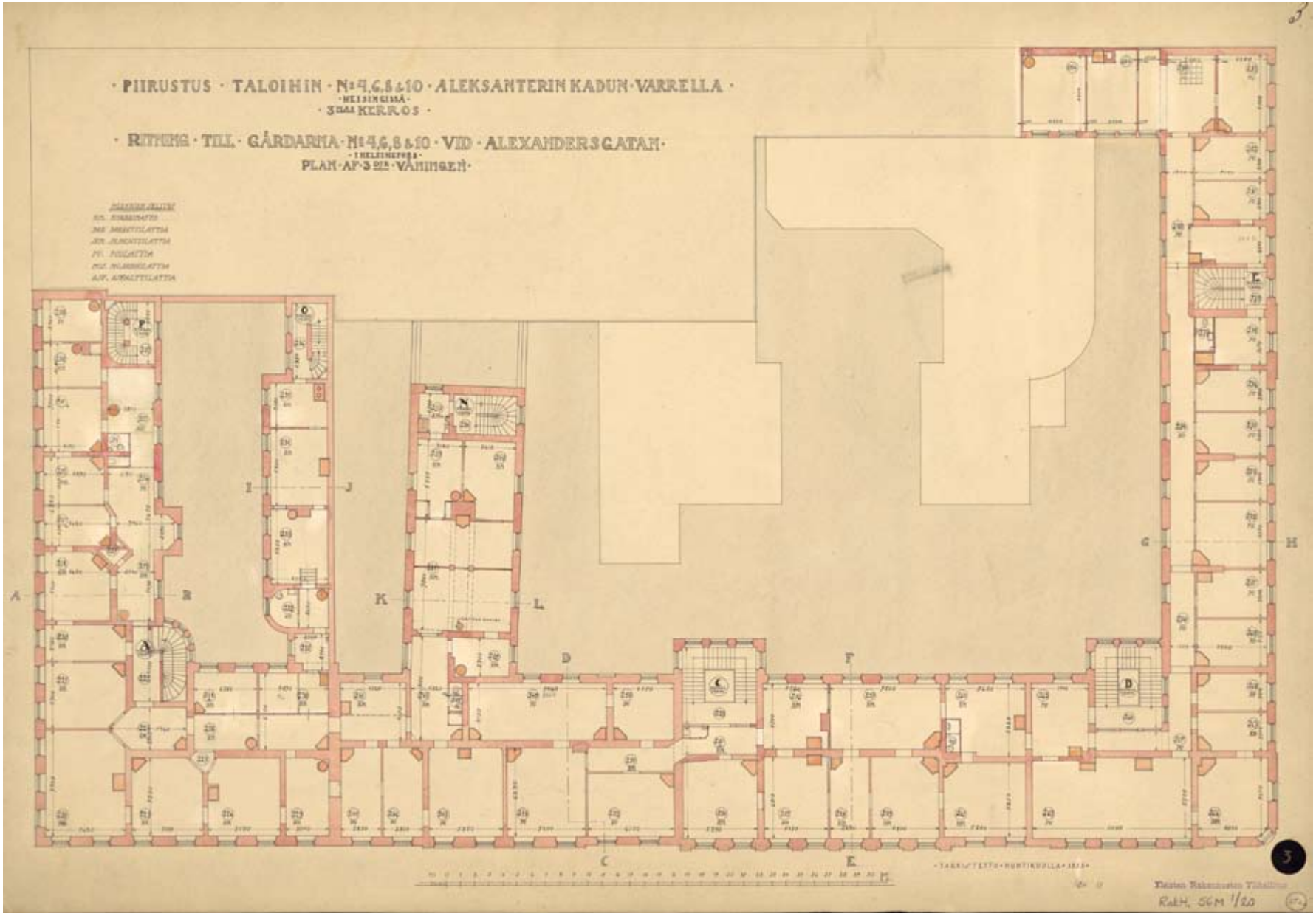

1935 / YRY / DOKUMENTOIVAT PIIRUSTKSET

3. KERROS

1938 / YRY - VÄLIKANGAS + VÄHÄKALLIO / SUUNNITELMA

Yleisten rakennusten ylihallituksessa laadittu piirustussarja, päivätty 18.5.1938, signeeraus Väinö Vähäkallio ja Martti Välikangas. Suunnitelmat toteutuivat valtaosin.

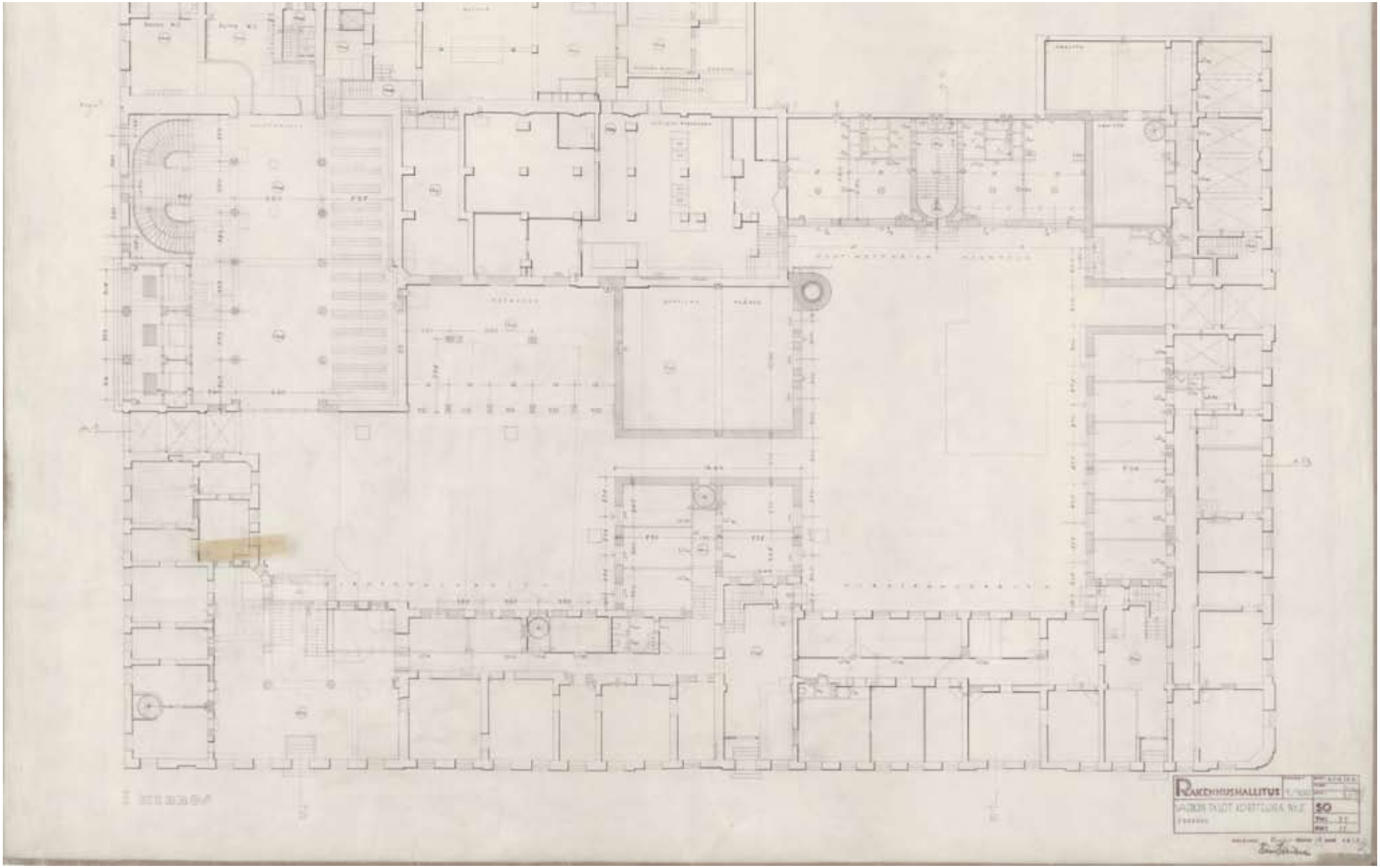

1. KERROS

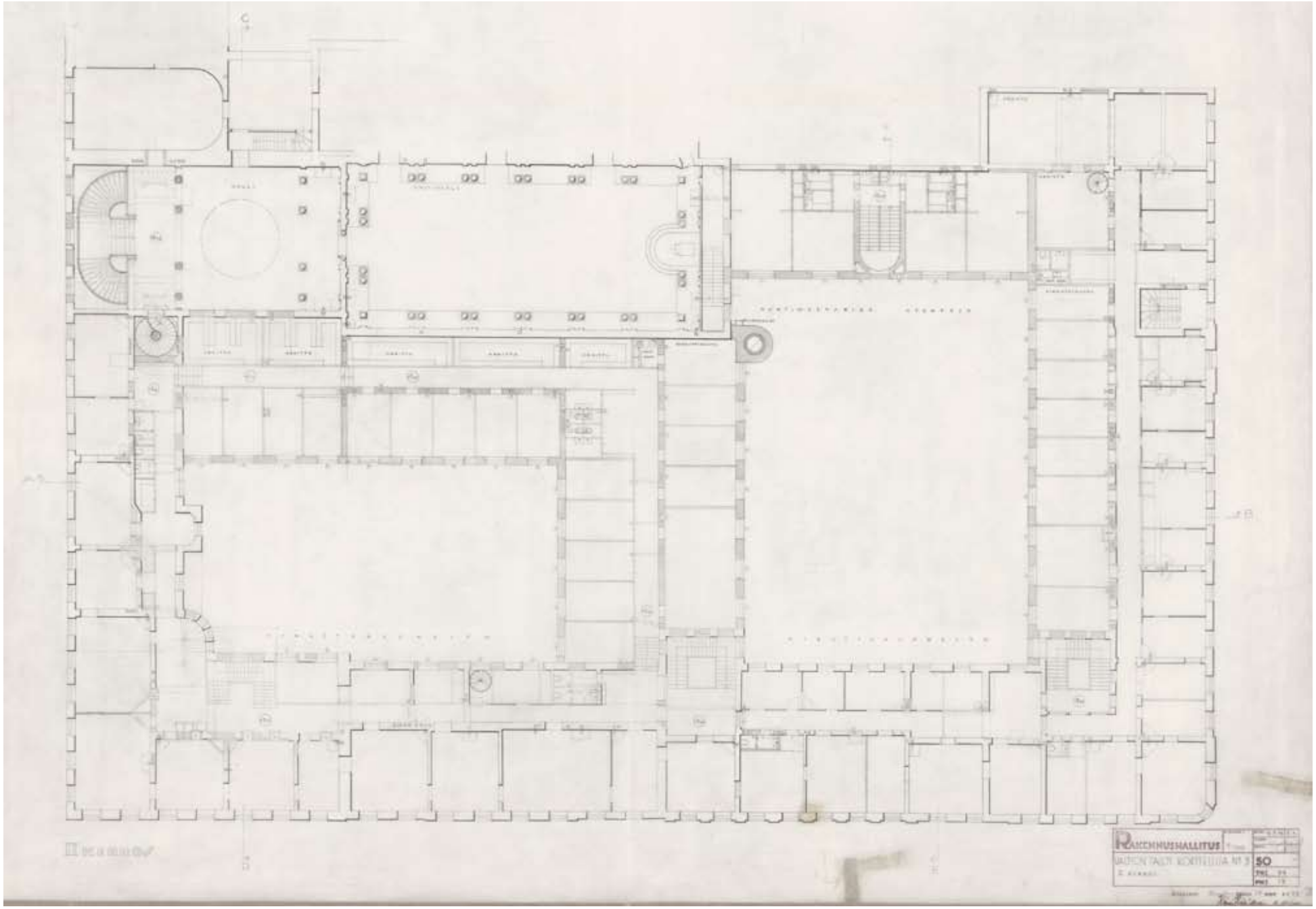

1938 / YRY - VÄLIKANGAS + VÄHÄKALLIO / SUUNNITELMA

2. KERROS

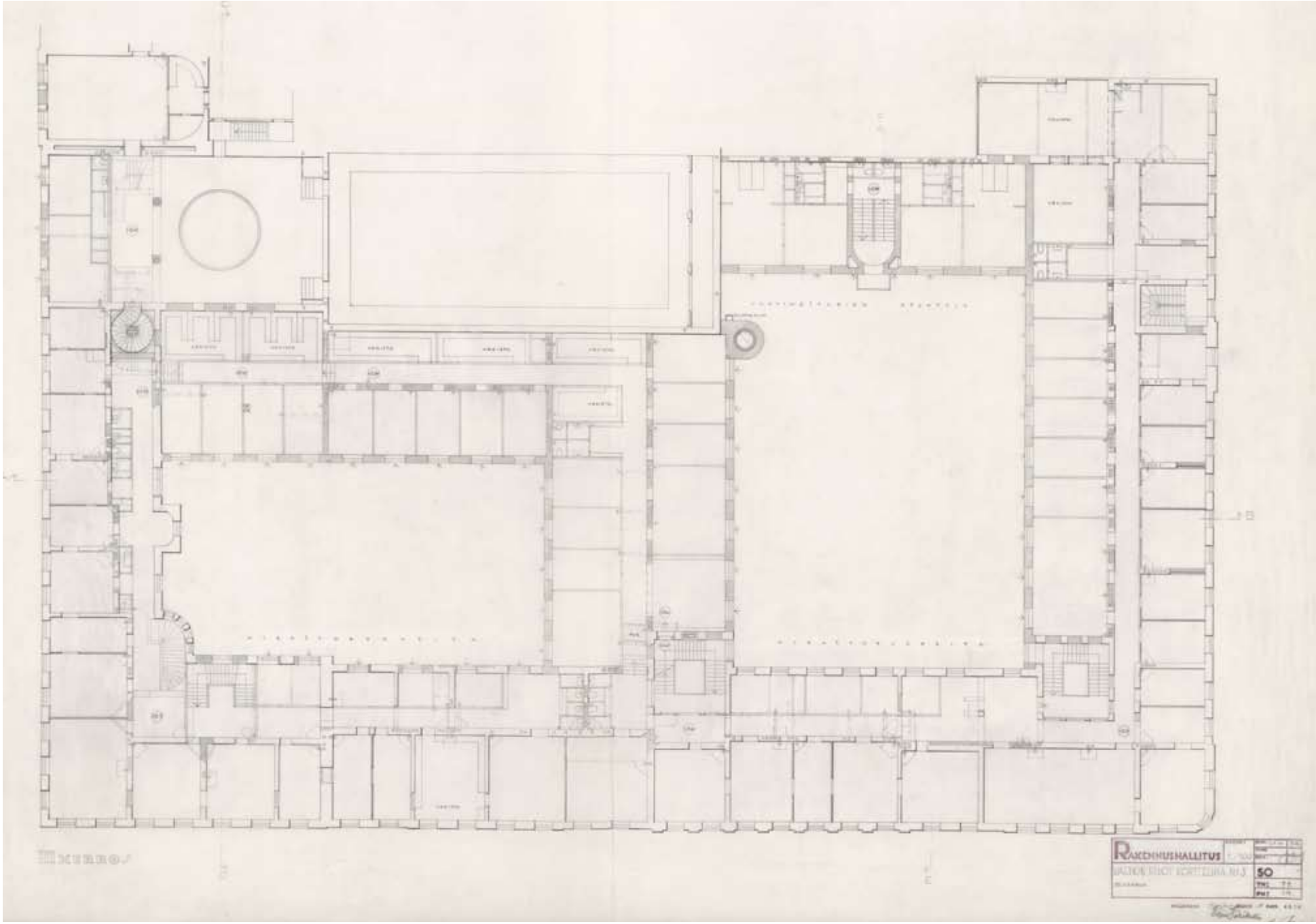

3. KERROS

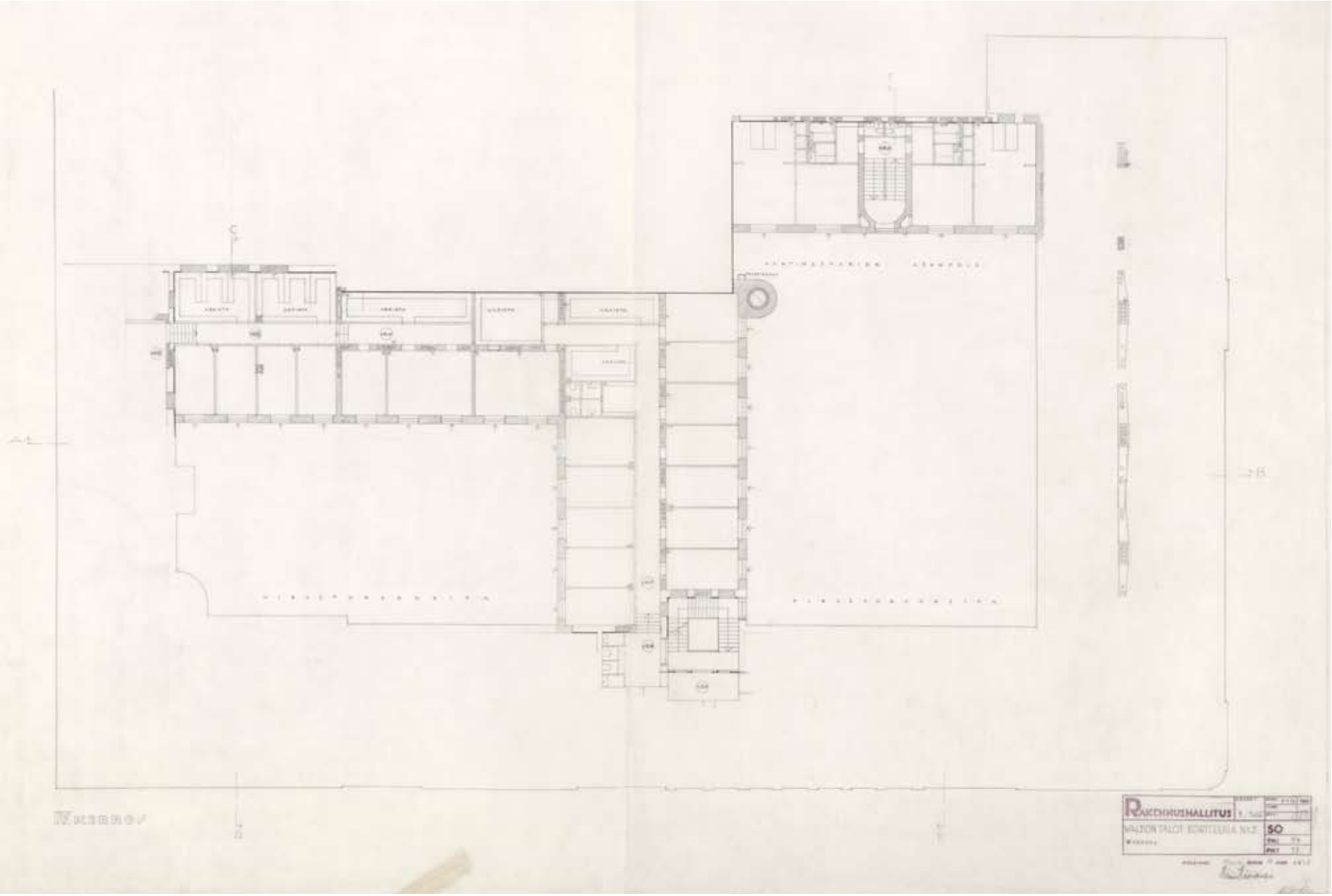

1938 / YRY - VÄLIKANGAS + VÄHÄKALLIO / SUUNNITELMA

4. KERROS

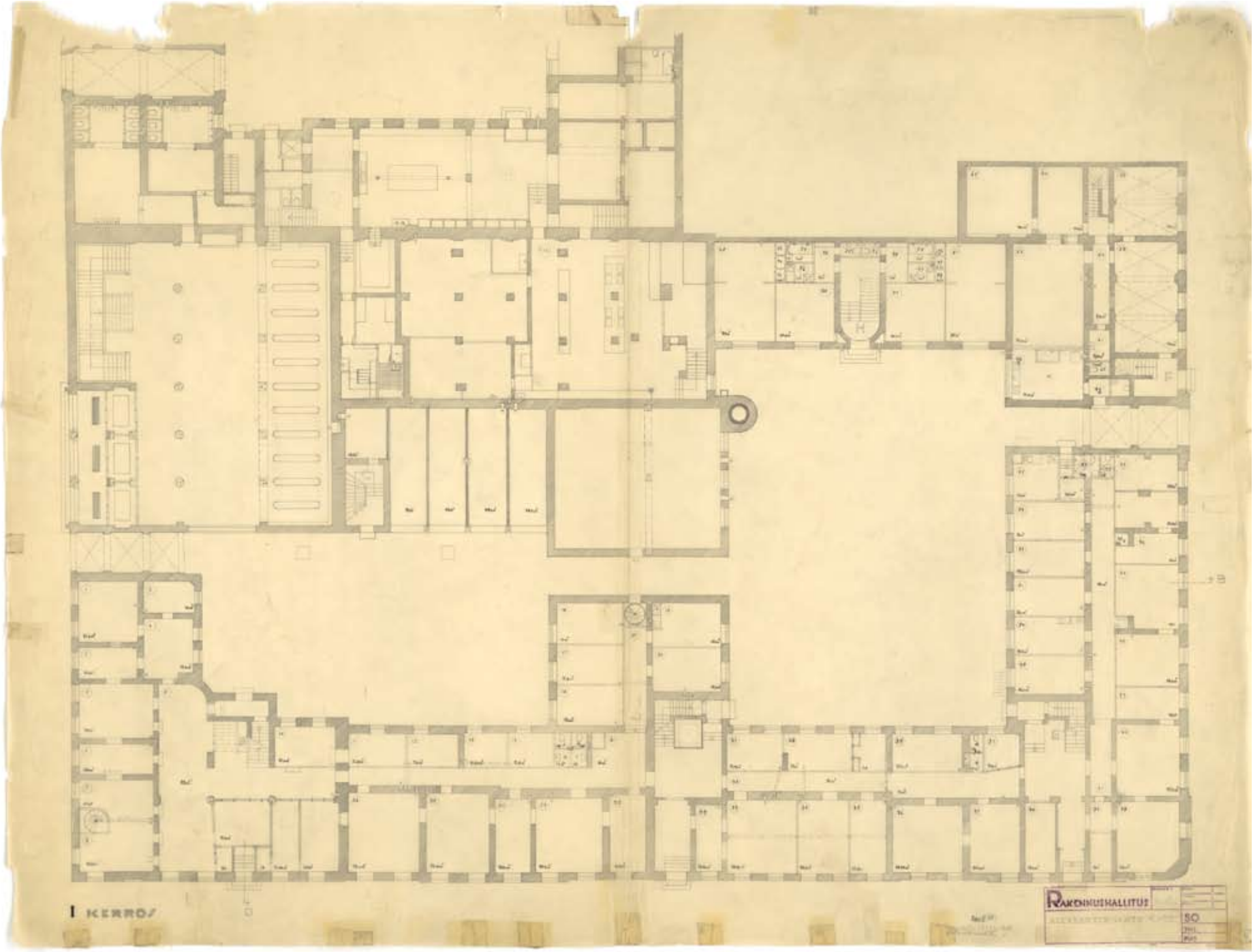

1. KERROS

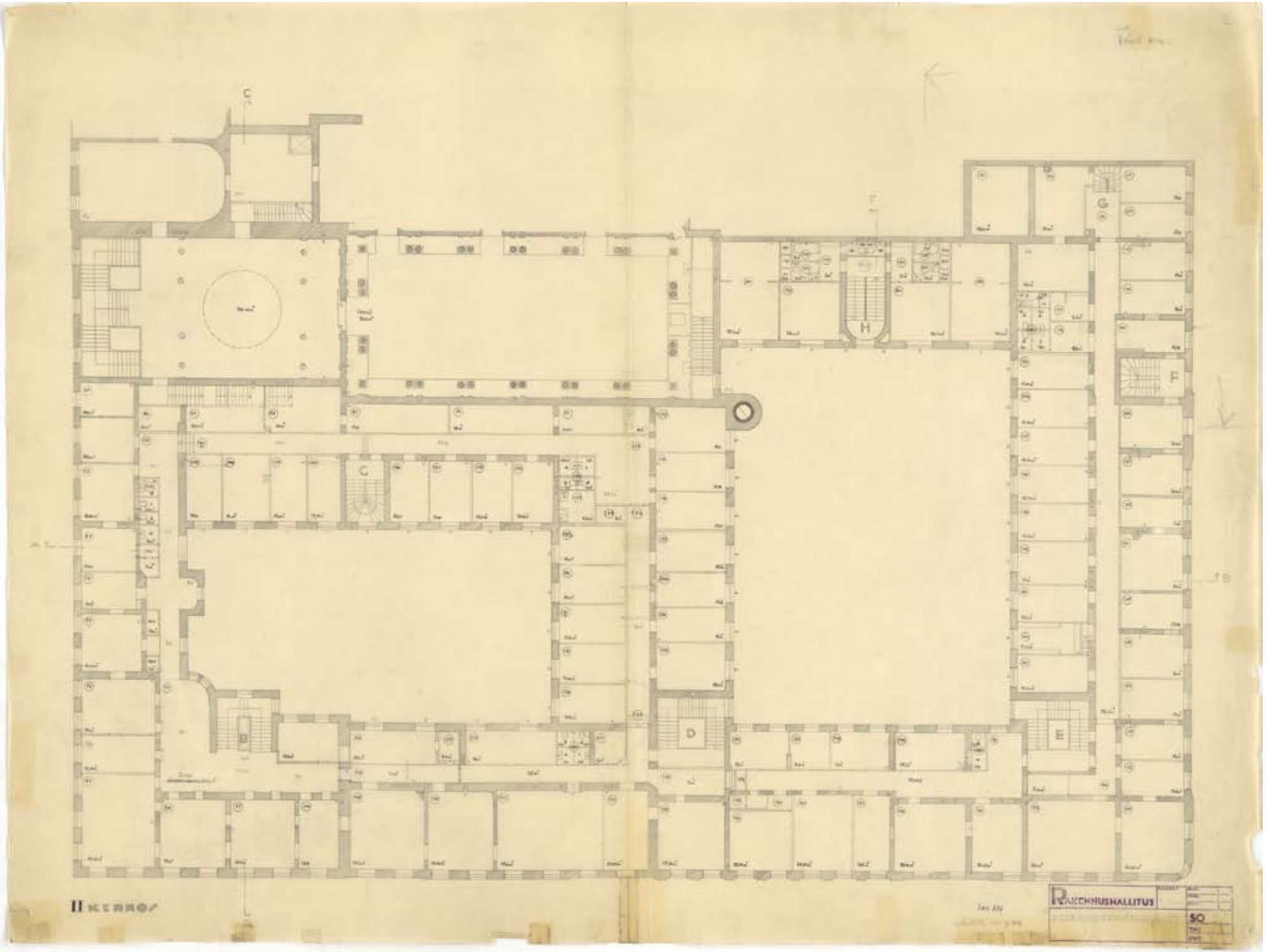

2. KERROS

1939? / YRY - VÄLIKANGAS + VÄHÄKALLIO / TARKISTETUT POHJAT

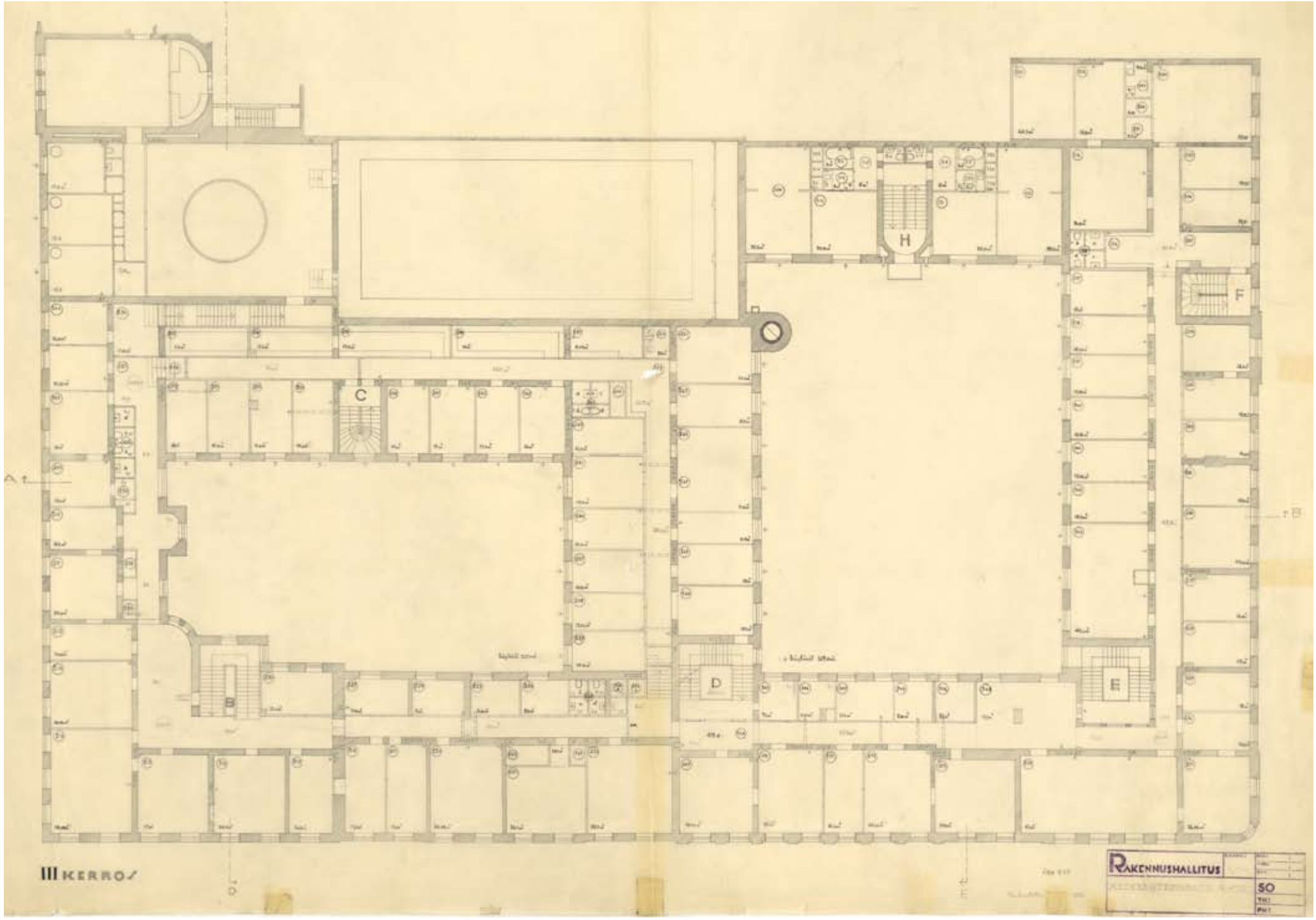

3 KERROS

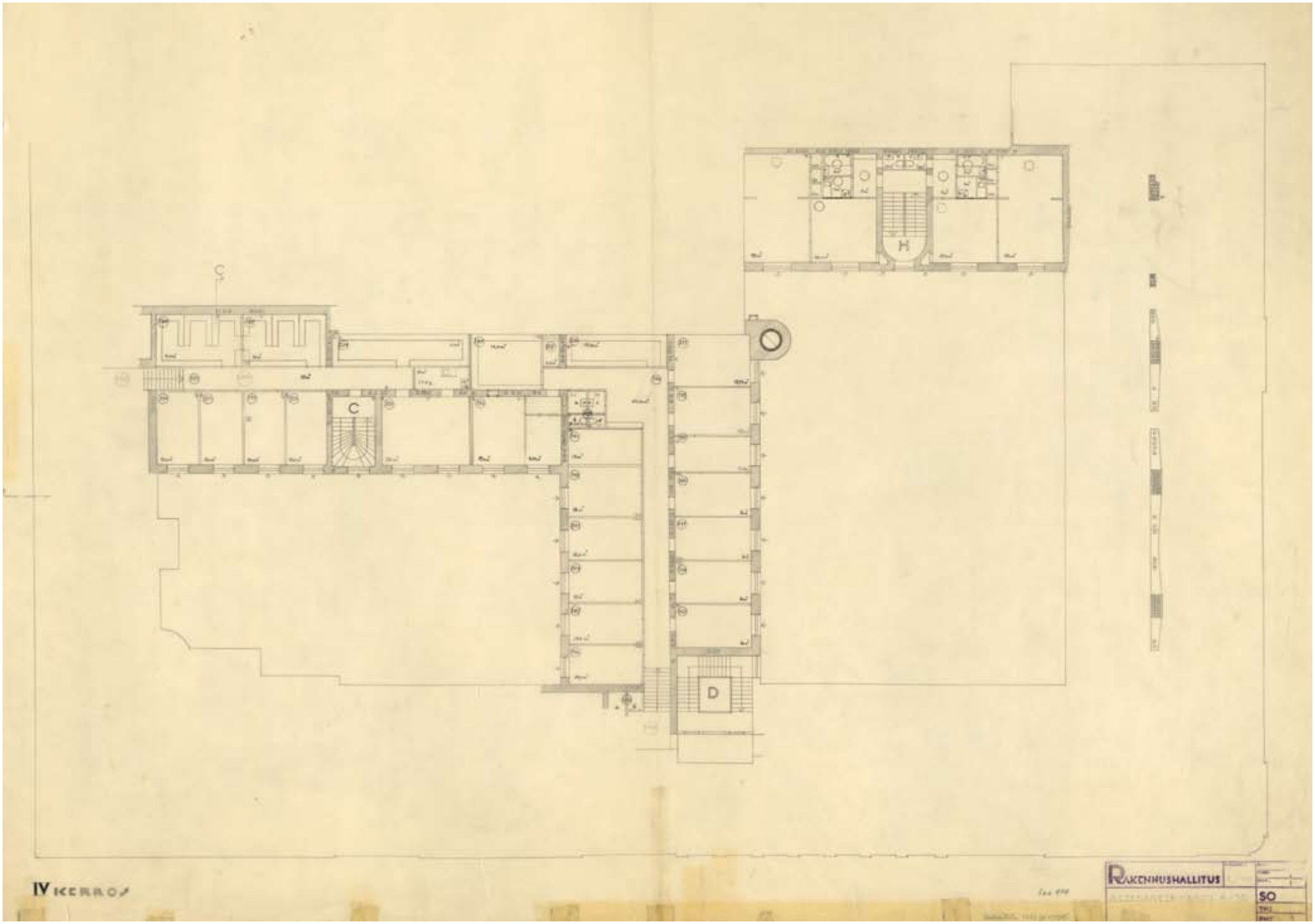

4. KERROS

1939? / YRY - VÄLIKANGAS + VÄHÄKALLIO / TARKISTETUT POHJAT

ARKKITEHTITOIMISTO OKULUKSEN RAKENNUSTUTKIMUKSIA

Helsingin Tuomiokirkko.
Kipsikoristeiden restauroinnin työmaadokumentointi 1996-97.
Tilaaja: Helsingin seurakuntayhtymä.

Grönqvistin talo, Helsinki.
Julkisivujen restauroinnin työmaadokumentointi Theodor Höijerin 1883 valmistuneesta kaupunkipalatsista, 1998.
Tilaaja: Oy Grönqvistin talo Ab.

Suomen Kansallisteatterin, Helsinki.
Vuonna 1902 valmistuneen Onni Törnqvistin suunnitteleman teatterin julkisivujen restauroinnin työmaadokumentointi 1999.
Tilaaja: Suomen Kansallisteatteri.

Suomen Kansallisteatterin, Helsinki.
Kansallisteatterin sisätilojen restaurointiin liittyvän suihkupaalutukseen halkeamakartoitus 2001-2002 (/ 2003).
Tilaaja: Suomen Kansallisteatteri.

Arppeanum, ent. Helsingin yliopiston Geologian laitos.
Vuonna 1869 valmistunnut Albert Edelfelt vanh. suunnitteleman yliopistorakennuksen sisätilojen restaurointiin liittyvä historiallinen väritutkimus 2001.
Tilaaja: Senaatti-kiinteistöt Oy.

Lapinjärven iso kirkko, Lapinjärvi. Vuonna 1746 rakennetun rapatun hirsirakenteisen ristikirkon julkisivujen rakennushistorian tutkimus ja kuntokartoitus, 2000.
Tilaaja: Lapinjärven Srk.

Vuorikatu 8:n piharakennus, Helsinki.
Rakennushistoriallinen selvitys ja inventointi Waldemar Aspelinin 1897 suunnittelemasta piharakennuksesta, 2001.
Tilaaja: Eläke-Tapio Oy.

Tapiolan Terveystalo ja Urheilutalo, Tapiola.
Rakennushistoriaselvitys Aarne Ervin 1960-luvun puolivälissä toteutuneista kahdesta julkisesta rakennuksesta 2002.
Tilaaja: Espoon Tekninen keskus.

Fabianinkatu 26, Helsinki.
Rakennushistoriaselvitys Kauno S. Kallion vuonna 1906 suunnittelemasta Suomen Liikemiesten Kauppaopisto Oy:n koulurakennuksesta 2003.
Tilaaja: Helsingin yliopisto / Tekninen osasto.

Vuorikatu 5, Helsinki.
Rakennushistoriaselvitys Väinö Vähäkallion vuonna 1925-26 suunnittelemasta Suomen Liikemiesten Kauppaopisto Oy:n uudesta koulu- ja asuinrakennuksesta 2003.
Tilaaja: Helsingin yliopisto / Tekninen osasto.

Vuorikatu 3, Helsinki.
Rakennushistoriaselvitys Aarre Ekmanin vuonna 1919 suunnittelemasta A. B. Vuorikatu 3 O. Y. -asuinrakennuksesta 2003.
Tilaaja: Helsingin yliopisto / Tekninen osasto.

Suomen Kansallisteatterin, Helsinki.
Vuonna 1902 valmistuneen Onni Törnqvistin suunnitteleman teatterin sisätilojen restauroinnin työmaadokumentointi 2002-2003.
Tilaaja: Suomen Kansallisteatteri.

Arppeanum, ent. Helsingin yliopiston Geologian laitos.
Vuonna 1869 valmistunnut Albert Edelfelt vanh. suunnitteleman yliopistorakennuksen peruskorjaus ja restaurointityömaan työmaadokumentointi 1999-2004.
Tilaaja: Helsingin yliopiston tekninen osasto (1999) ja Senaatti-kiinteistöt.

Yrjönkatu 18, Helsinki.
Vuonna 1883 valmistunut Sebastian Gripenbergin suunnittelema entinen Suomalainen tyttökoulu ja sittemmin Suomen Taideakatemian rakennus. Rakennushistoriaselvitys 2004.
Tilaaja: Svenska folkskolans vänner r.f.

WeeGee-talo, Tapiola.
Vuosina 1964 ja 1967 valmistunut arkkitehti Aarno Ruusuvuoren suunnittelema entinen Weilin+Göösin painotalo. Rakennushistoriaselvitys ja väritutkimus 2004.
Tilaaja: Espoon tekninen keskus / KOY WeeGee

Kyminlinna, Kotka.
1800-luvun venäläisen kasarmialueen rakennushistoria- ja asemakaavahistoriaselvitys 2004.
Tilaaja: Senaatti-kiinteistöt Oy.

Kaupinkallio, Tapiola.
Tapiolan Kaupinkallion rakennushistoriaselvitys, alueinventointi ja arvotus 2004.
Tilaaja: Espoon kaupunkisuunnittelukeskus.

Kelloseppäkoulu, Tapiola
Vuonna 1958 valmistuneen Tapiolan Kelloseppäkoulun ja asuntolan rakennushistoriaselvitys 2005.
Tilaaja: Asuntosäätiön rakennuttaja Oy.

Villa Cooper, Järvenpää.
Vuonna 1904 valmistuneen arkkitehti Lars Sonckin suunnitteleman Villa Enckellin (aiempi nimi) rakennushistoriaselvitys ja kuntoarvio 2006.
Tilaaja: Järvenpään kaupunki.

Taidehalli, Helsinki
Vuonna 1928 valmistuneen arkkitehtien Hilding Ekelund ja Jarl Eklund suunnitteleman taidehallin väritutkimus 2006.
Tilaaja: Taidehalli.

Kaartin kasarmi, Helsinki
Vuonna 1819 valmistuneen arkkitehti Carl Ludvig Engelin suunnittelema Suomalaisen pataljoonan upseerirakennus ja Aulis Blomstedtin suunnittelema uudelleenrakennus Puolustusministeriön virastotaloksi 1957. Rakennushistoriaselvitys 2007.
Tilaaja: Puolustushallinnon rakennuslaitos.

Svenska Teatern, Helsinki
1860 valmistunut Theodor Chiewitzin suunnittelma "Nya Teatern". 1863 palanut ja Nikolai Benois'n suunnitelmien mukaan 1866 uudelleenrakennettu. Muutettu Jarl Eklundin, Eero ja Eliel Saarisen suunnitelmien mukaan1936. Rakennushistoriaselvitys ja väritutkimus 2008.
Tilaaja: Nya Teaterhus Ab.

Eduskuntakiinteistöt, Helsinki
Rakennushistoriaselvitys ja tietokantainventointi Edustkuntakiinteistöistä 2008-2009 sisältäen J. S. Sirénin Eduskuntatalon 1930, Hilding Ekelundin suunnitteleman entisen Kaupunkiliiton talon 1954 ja Arkkitehtitoimisto PLR:n laajennusosat A, B, ja C 1970-luvulta.
Tilaaja: Eduskunnan kiinteistötoimi.

Turun Akatemiatalo, Turku
Vuonna 1816 valmistunut arkkitehti C. C. Görwellin suunnittelema Turun Akatemian uudisrakennus ja sittemmin Turun hovioikeuden talo. Rakennushistoriaselvitys 2009.
Tilaaja: Senaatti-kiinteistöt Oy.

Pohjoisranta 4, Helsinki
Vuonna 1883 valmistunut arkkitehti Theodor Höijerin suunnittelema asuinkiinteistö, nk. Standertskjöldin talo.
Rakennushistoriaselvitys 2009
Tilaaja: Fastighetsbolag Norra Kajen 4

Kansalliskirjasto, Helsinki
1840-luvulla rakennettu Helsingin yliopiston pääkirjasto, suunnitellut Carl Ludvig Engel.
Julkisivujen rakennushistoriaselvitys 2010
TIlaaja: Helsingin yliopiston Tekninen osasto